

فەرهەنگا کرمانجی

کوردی - کوردی - عەرەبی

کومکرن و بەرهەڤکرن و شروڤەکرن
عائشة محمد علي محمد صالح

هەولێر 2008

فەرهەنگا کرمانجی

(کوردی – کوردی – عەرەبی)

ژنڤیٚسینا

عائشه محمد علی محمد صالح

وەزارەتی رۆشنبیری

بەڕێوەبەرایەتی گشتیی رۆژنامەنووسی و چاپکردن و

بڵاوکردنەوە

فەرهەنگا کرمانجی (کوردی – کوردی – عەرەبی)

کۆکردنەوەو ئامادەکردن و شیکردنەوەی: عائشە محەمەد عەلی سالح

چاپ: یەکەم ٢٠٠٨

لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتییەکان ژمارەی سپاردنی (١٢٧) ساڵی (٢٠٠٨)ی پێدراوە.

نەخشەسازی بەرگ و ناوەڕۆك: محەمەد ئەحمەد بەرواری

چاپ: چاپخانەی وەزارەتی رۆشنبیری – هەولێر.

تیراژ: ١٠٠٠ دانە

نرخ: ٤٠٠٠ دینار

بناڤێ خودێ مەزن و دلوڤان

هەنگا کرمانجی

بارزانیێ نەمر

دەست پێك

من گەلەك پێ خۆشە كۆ مللەتێ كورد هەمی ت ئێك بگەهن فێر دیالێكتێت ئێك بن ڤێ چەندلاً چ كرمانجیا ژووروو بیت چ كرمانجیا خواروبیت ئەو دەمێ ئەز پێ ڕابوویم دا فەرهەنگا (كرمانجی) چێ كەم ئەز قوتابی بوم ل زانكویا سلێمانی گەلەك جارا دا بەرێ خۆ دەمێ كو دوو قوتابیێت كورد ئێك یێ كرمانجیا ژووروویە وئێك ژی یێ كرمانجیا خوارورویە بەلێ ئاخافتنا وان عەرەبی یە دا ژێ پرس اركەم هین بۆچی ب كوردی نائاخڤن دا بێژن ئەم نزانین، ئەڤە بەرسڤەكا نەخوش بوو بۆ من ئەز دا پێ هەرشم.

بەلێ ئەڤەژی دزڤریت ژبەر تێكەلیا وان ل گەل ئێك یا كێم بوو ئو بومن نەخوش بوو ئەڤ بەرسڤە چوونكی من هەر دوو دیالێكت باش دزانی ڤێ چەندێ من هزرا خوكر بۆچی ئەز كارەكی بۆ ڤی گەلی نەكەم دا هەردوو دیالێكتا ژێك نێزیك كەم هەرچەندە ئەڤ كارە چریسكەكا بچیكە د رۆشەنبیرا كوردیدا من ئەڤ هزرە ئێخستە بەر چاڤێت مامۆستا یێت خۆ ئەوان ژی بكارەكێ فەرزانی ئو ژمن خواست ئەز ئەنجام بدەم ڤی كاری.

ڤێ چەندێ چ ڤەسا هاتبا گۆتن دا ل دیف چم ئودا نڤێسم چ پەرتوكا من خاندبا دا بەرێ خۆ دەمە فەرهەنگركا وێ هەروەسا ئەز فەرهەنگێت

کرمانجیا خواروو ژبیر ناکەم چوونکە من خواندن یا ل سەر کری وەکی فەرهەنگا (خال، ئەستێرە گەش، مهاباد، هەنبانە بورە، بەرگێ ئێکێ، ئو چەند فەرهەنگوکێت دی)، وەکی ئەم دزانین کورد ژی وەکی هەمی مللەتێت دی یێت جیهانی خودان دیرۆك وپاشماوەن ژبەری ژ دایك بوونا عیسی پێغەمبەرێ خودێ (سلاڤ لێ بن) ئو زمانێ خۆ یێ پاراستی ژ نەمانێ چەند فەرهەنگێت کوردی یێت نڤیسین ب هەردوو دیالێکتا ب کرمانجیا خواروو و یا ژووروو ئو فەرهەنگێت بەردەستی ئەڤەنە یێت کرمانجیا خواروو: مەهاباد، ئەستێرە گەش، خال سێ بەرگ، ئو هەمبانە بۆرە دوو بەرگن ئو گەلەکێت دی.

هەروەسا کرمانجیا ژووروو ژی بێ پشك نەبوون ل ڤی کاریدا ل سەر زەمانێ ئەحمەدێ خانی دا.

ئەحمەدێ خانی هزرکر فەرهەنگەگا بچیك بۆ شاگردێت خو چێ کەت ئەوژی دا فێری زمانێ عەرەبی بن فەرهەنگا عەرەبی کوردی چێ کر، هەروەسا مامۆستا عەزیز رەشید ئاکرەیی وجەگەر خوین وان ژی فەرهەنگێت کرمانجیا ژووری چێ کرن ڤێ چەندێ من ب چاك زانی ئەز کارێ ڤان مامۆستایا نی بکەمەڤە ئەز رابیم فەرهەنگا کرمانجی کۆ فەرهەنگەکا کرمانجیا ژووروو چێ کەم کۆ خزمەتا هەردوو دیالێکتا بکەت. ئۆ کەسەکێ بیانی ژی شتی عەرەبا مفای ژی زمانی بگریت ب کورت وکرمانجی ئارمانجا من ژڤێ فەرهەنگێ ئەوە خەلکێ کوردستانێ

هەمی ت ئێك بگەهن كەسێ شاش نەمينن دناڤ دەڤەرێ دا ئودا ئەڤ فەرهەنگە ژی كوژيەكێ پەرتوكخانێ بگريت.

وەكی ئەم دزانين فەرهەنگ چێ كرن ب رۆژەك وصالەكا چێ نابت لەڤە ژی فەرهەنگا كرمانجی، ماوەی بيست صالايە ئو ئەڤە چەند جارا من فەگوهاست ژپەرتوكەكێ ژبو ئێكادی يا مەزن تر ئۆمن پەيف يێت رێك ئێخستين ئو ب ڤی رەنگی هەر چەندە هندە كێماسی دێ تێدا هەبن چوونكە چ كار نينن بێ كێمی ئو هيڤيا ژ رەخنەگر و هێريينا دكەم كو ب چاڤەكێ نزم نە سەح كەنە ڤی بابەتی بەلكی ئەز حەز دكەم ببيتە شەنگەستەيەك بۆ پێشفيسكێ ل دەف من هاری كاريا من بيت بۆ نڤيسينا هندە بابەتێت دی وەكی ئەم دزانين ئەحمەدێ خانی خۆ ل بەر رەخنەگرا نەگرتيە ئويێ ژێ خواستی و گوتی:

لێ هێڤی دكەم ژ موستەعيدان
حەرفان نەگرن ل موستەفيدان
ئەڤ ئەگەر خرابە، گەر قنج
كێشايە مە دگەل دوو سەد رەنج

من ب چاك زانی ئەز پەيڤێت مە يێت بادينان چەوا بێنە فۆنيم كرن ب وی رەنگی بنڤێسمە ڤە چ دەست كارێ ژێ نەكەم چ پەيڤە مە هەيە هەر وێ بنڤێسم دا ئەڤ پەيڤە هندانەبيت ئۆ براستی ئەز ل جوانی

وكرێتيا پـەيڤا نـا گـەرپيێم ئـان ژى ل كـەڤن ونيـێ نـا گـەرپيێم مـن دڤێـت زمانێ مەيێ شرين بێتە پاراسـتن ژ نـەمانێ ئـو وەكـى ئـەم دزانـين دەڤـەرا بەهدينان زمانى دەڤەرێ شيانا هەى هەمى پەيڤێت كـوردى ب تەمامـەتى ب كار بينيت بێ گوهارتن وەكى (ها) نەبيتە (ئا) يان ئان (ع) نەبيتە (ئـا) يـان (ع) نەبيتـە (ح) ئـو ئـەز دشـێم بێـژم دەڤـەرا بادينـا بـۆ گۆتنـا هـەمى پەيڤا شيانەكا تەمام ياهەى هەمى فۆنێم يێت زمانێ دەڤەرێ دا هەين.

هەچـەندە مـن هنـدە پـەيڤێت كرمانجيـا خـارێ دنـاڤ ليـستا كرمانجيـا سەرى من نڤێسيە مـن فـەرزانى ئـەز وەبكـەم دا فەرهـەنگا مـن يـا زانـستى بيت بۆ زمانێ كرمانجى ئو پەيڤێ نێزيكى خاندەڤاى بكەم ئەگەر جارەكێ ڤيا خاندنەكێ بكەت ل سەر زمانێ كوردى.

ب ناڤێ خودێ دلۆڤان

پێشکەش

ئەز ڤێ فەرهەنگێ دکەمە دیاری بۆ پێشەوا سەرکردە ورێ نیشاندەرێ کورد

بو سەروەرێ کوردان بو سەرۆکێ رووحی یێ مللەتێ کورد

ئەو پێشەوایێ دلێر ونەمر مەلا مصطفی بارزانی کو ئەڤە رۆناهیەکە گەلەك یا کێم بەلێ ئەز کەسێ ژ وی هەژی تر نابینم ئەز پێشکەشی جەنابێ وی یێ نەمر و دلۆڤان یێ هەردەم زندی ددلێ مە کوردا دا.

ئەز گەلەك حەز دکەم دەست پێکا فەرهەنگا خۆ ب خەملیتم ب وێنەیەکێ ڤی سەروەری، ڤی خەبات کەری ڤی ماموستایێ رێ نیشان دەرێ مللەتێ کوردان.

وینێ دانەرا فەرهەنگێ ژ دەستپێکا کاری دڤێ فەرهەنگێ دا

ل سالا ١٩٧٨

سوپاسی

بۆ ڤان ماموستاییێت هاری کاریا من کری بۆ ئەنجام دانا ڤی کاری ئەز پر ب دل قەردار وسوپاسی مەندا ڤان ماموستاییێت هێژا ب براستی پەیڤا **سوپاس** گەلەك یا کێمە بۆ وان.

دیماهییێ ئەز دخوازم هەرییێ سەرکەفتی بن دژیانا خۆدا ئو هەردەم **بێت** دلسۆزبن بۆ گەلێ خۆ.

ئەو ماموستا:

١ هێژا نێچیرڤان بارزانی.

٢ هێژا فەلەکەدین کاکەیی.

٣ ماموستا مهاباد قەرەداغی.

٤ ماموستا هەلکەوت زاهیر.

٥ ماموستا شاکر ئەبوبەکر عەزیز.

٦ گەلەك کەسانێت دی یێت هێژا ئەز یا سیردام داڤی کاری ب دیماهی بینم.

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی
ئا	بۆ بەرسڤ دانا مرۆڤا ب کار دئینن – ئا ئەزدێ چمە مال	بەڵێ	نعم
ئا	– ها / نەسرین؟ ئا تە چ دڤێت	ها	ماذا
ئا	نیشانەیە بۆ من بکاردئینن خوشکاتە، دایکاتە	نیشانەی مێرینەیە داکامن/ خوشکامن/	علامة تأنيث
ئا	بۆ باوەر پێئینان، – ئا ئەڤە شرینا هاتی	بۆ بروا پێ هینان	للثقة
ئا ئەڤە	ئاها ئەڤە/ ئا ئەڤە تووی هاتی	ئا ئەمە	هذه للوحدة
ئاڤا	ئاڤاکەر	ئاواکەر	
ئابور	حەویان/ ئەم یێب ئابۆرن	حەوانەوە	احتمى
ئابورێ	پێ حەویان/ ئەم پێ لبەر ئابورێ	حەوانەوە	احتمى به
ئابوری کرن	دەست ڤەگرتن	دەست گرتنەوە	اقتصادي، مقتصد
ئابۆر	نەفس شکاندن	نەوس شکاندن	أكل قليل
ئابۆری	دەرامەت/ کوردستان یا ب ئابوری یە	ئابوری	اقتصادي
ئابۆراندن	چاووك/ حەواندن/ حەویان	حەوانەوە	مصدر، احتمى
ئابیە (ڤا)	کەلەخ، ئازاد ل بەر ئابیدەیێ ئەحمەدێ خانی راوەستابوو	پەیکەر	هيكل
ئاپ (ك)	برایێ بابێ، ئاپێ من هات	مام	عم

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
ئاپك، (ك. ر)	زاروکێت مامێ	منالێ مام	أولاد عم
ئاپۆ	بۆ نازدارکرنا مامێ یە، مامۆ، ئاپۆ وەرە مالامە	مامە	عمو
ئاپۆژن (ك. خ)	ژن مام، ئاپۆژن نەل مالە	مامۆ ژن	زوجة العم
ئابێ مە	مامێ مە	مامان	عمنا
ئابێ وە	مامێ وە/ مامێ هەوە	مامتان	عمكم
ئاپۆرە	پیمەکا خورانێ/ من ئاپۆ رەنەمایە	تۆزێ خۆراك	لوقمة
ئاپۆرەك	پاریەك	پارووەك	لوقمة
ئاپۆرڤان	یی ب ڤێت	بەمەخسەت	مقتصد
ئاپتەر (ف)	شەیتان	شەیتان	الشیطان
ئاپتەرگەهـ	بنگەهێ پەرستگایی	پەرستگا	معبد العبادة
ئاپتەرگە	مالا دینا	شێت خانە	بیت المجانین
ئات	هێمایە/ بۆ کۆمکرنی یە، میوەهات	نیشانەی کۆیە	المجانین
ئاتاج (ب خ)	پێتڤی	پێ ویستی	محتاج
ئاتەشەك	ئاگرۆك، خوریانە ل پێستی چێ دبیت	خورێنە	حساسیة
ئاتەشكەرە	جهێ ئاگر پەرستنێ	پەرستگای ئاگر	معبد النار
ئاتەشخانە (ت)	جهێ ئاگری	ئاگردان	موقد النار
ئاتوون (ف)	جەهەنەم	جەهەنەم	جهنم
ئاجار	رەهـ	رەگ	جذور النبات
ئاجز	خەمۆکی	خەفەت خور	عاجز، مقهور
ئاجزی	عێجزی	کۆم ناوێ پەیڤێ یە	قهر
ئاجیل	طوڤك	ناووکە	کرزات،

			مكسرات
ئاچووخ (ت)	ڤەبی/ بۆ رەنگا تێته ب کارئیناندن	کراوەیی	فاتح
ئاچووخ (ت)	ڤەکری/ بۆ دەرگەها تێت/ دەرگەهی ئاچووخ نەهێله	کراوەیی	مفتوح
ئاخ	١- بشۆرەیی بوون/ ئاخ ژ دەستێ کوردستان فرۆشا ٢- تۆزا سەر ئەردی یە	دیارکردنی پێنراوی - خۆل	١- بيان الحسرة ٢- تربة
ئاخاخانی	رەنگەکێ تۆزێ یە بۆ هینا خانی بکارتێت	خۆلی سواخ دانی خانی بەکاردێت	تربة تستعمل لصقل أرضية المنـــزل
ئاخا سەرا	ئاخە سۆدە خەلك سەرێ خۆ پێ دشۆن	گلەسەر	تربة الحمام
ئاخا شین	ئەڤ ئاخەیا رەنگ ب سەر شینی ڤە دچیت ئو یا ب هێزە بۆ کورتانەکرنا بنێ خانیا	حۆلی رەنگ شین وەك چیمەنتۆوایە	تربة أزرق اللون
ئاخەبان	بۆ بان چێکرنا ب کارتێت	بۆ سواخ دانی بان	لصقل السطح
ئاخەپیت	ئەڤ ئاخە خۆلێك نەدەرە	خۆلی پووت	التربة الرملية غير اللاصقة
ئاخەرەشك	ئەڤ ئاخە دەمێ ل بن ئەردی تێتەدەر یا رەشە	خۆلە رەش	التربة السوداء
ئاخە سپیك	ئەڤ ئاخە دەمێ ژبن ئەردی تێتەدەر یا سپی یە	خۆلی سپی	التربة البيضاء
ئاخە سور	ئەڤ ئاخە یا رەنگ سورە ب	گلە سور	التربة الحمراء

	کاردئێن بۆ زێنارکێت خانی		
	ل گوندا		
ئاختیار	پیری/ ب صالدا چۆیی	بەسالاچوو	المسن
ئاختیاری	پیری/ ب صالداچۆیی	بەسالاچوون	الشیخوخة
ئاخر (ت)/ ك • خ)	نێ/ – ئاخر ئەز نەشێم بێم	بەس	لكن
ئاخرکێ –ئا–	نێ/ – ئاخرکێ وەرنە د تانا	بەس	بس
	مە		
ئاخر	دیماهی/	دووایی	آخر
ئاخری	دیماهیچکێ/ دیماهیکێ	دووایی	آخخر– نهاية
ئاخرەت	رۆژا قیامەتێ/	رۆژی دووایی	یوم القیامة
ئاخر زەمان	دیماهیا دنیایی دبێژنە وان	دووایی دوونیا	آخر زمان
	رۆژێت دیف پێغەمبەرا		
	داتێت		
ئاخر شەر	دیماهی نەخوشی	دووایی ناخوشی/	نهاية الشيء
ئاخڤاندن	ئینا نەقەسە	بەقسە هێنان	اجبارعن كلام
ئاخڤاند	ل گەل سەکر/ گال گال ل	کەوتە قسە لەگەل	تكلم معه
	ڤەل دا کر		
	گ ئاخفتن هند یا ب خوودانەهندی ل بن ئەزمانە		
ئاخڤت	پەیڤانە	قسەکر/ دوواوە	متكلم
ئاخفتن رەق	قەسە هشك	قسە ووشك	كلام صلب
ئاخفتن خوش	قەسێت ب کەیف و تازە	قەسەی رێك و جوان	كلام طيب
ئاخفتن نەرم	قەسەیێت بێ ئێش	قەسەی جوان	كلام لين
ئاخور	خارنا کەوال	خوراکی ئاژەڵ	علف الميوان
ئاخور	هەلاویستی/	هەڵ وا سراو	معلق
ئاخیرك	پێشیکێت هێ	جورە پێشکەیەکی رەنگ	نوع من حشرة

	شتى ئاخىٚ يە لەقا ل مروڤى	خۆلە وورده گانەى بەژانە/	ذات لون رمادى
	ددەن و دسوژيت شوينا		
	لەڤیٚ		
ئاخينك	بێهن ڤەدانا كير	ئاخ هەلكێشانى قول	تحصر
ئاخينك ڤەدان	ئاخ ڤەكێشان	ئاخ دان	تنهر
ئاخنين	تێ حەشاندن	تێ پەستان	كبس
ئاخنە(ك • خ)	پێ شدانك	پێ پەستان/	مكبس
ئاخلە (ك • خ)	توكا دۆر هەيڤێ	كەوانەى دە وران مانگ/	هالة
ئادان	ب مفا	بەسوود	مفيد
ئادان	عەردێ چاندنێ	زه وى بەپيت	أرض الخصبة
ئادار	هەيڤا ئادارێ/ئيك ژ هەيڤين	مانگى ئادار/خاكه ليوا	آذار
	بهارێ يە	نەورۆزه	

گ/ ئاداره سه رێ دارێ خوش تره ژ بنێ دارێ

ئاداروك	كوليلكا بهارێ يە هەيڤا	گولي بهاريه	وردة ربيعية
	ئادارێ ده ردكەڤيت ره		تظهر في شهر
	نگێ وێ سپيه و موره		آذار
ئاده ى	دێ زي	دەى زووكه	تفضل بسرعة
ئاده	تافيل كرن	پاك كردن	
ئاده	ئەردێ رەخ و دۆرێت وى	دوورگه	جزيرة
	ئاڤ بيت		
ئاده	پاقژكرنا عەردى ژ گل و	پاك كردنەوى زەوى له	تصنية الأرض
	گيا	گژو وگيا	من الأعشاب
ئادەكردنا برنجى	پاقژكرنا برنجى ژ گل و	پاك كردنەوى زەوى بە	تصفية الرز من
	گياى	برنج له گيا و چەتەل	الأعشاب
ئادەك	توخيبەك/ ئەڤتوخيبه يێ	دوورگەبەن	حدو

	دەوران کریە ژ ئاڤێ		
ئادریس (E)	ناڤ و نیشان	ناو نیشان	عینوان
ئارایش	سیماچێ کەر	نیگار کێشی	مزخرف
ئار	هاری/ ئەهلی پاری ناهیت ئاری	یارمەتی	مساعدة
ئارار	هی نەکەت خۆ بۆ حیبەتیێ	بۆ سەرسورمان	لتعجب
ئار(ئ٠ر)	ئاگر	ئاگر	نار
ئار	هیرکرن	دوردکردن	تطهیر
ئارڤان	چێکەرێ ئاری	ئاشەوان	طمان
	گ/ئار چو هەمبانێ میر دڤێت بێژیت کانێ		
ئارام	هێدي	بە کاوە خۆ	هادي
ئارام گەر	هێدي/مل پەحن، خو ل بەرگرتن	لە سەرە خۆ	هادي
ئاران	ئێشانا دژوار/ یێ وی ببەری کەت ئەوی برین دار گەلەك ئاریا	ژانی بە هێز	ألم شدید
ئاراندن	١-نیشاند/ ٢-دەشت/بادیە	بە ئیشی هینا	رجوع
ئاراز	ئاڤێ ریبارەکی یە ل ناف بەرا ئاسیا و ئەوروپا دا دئەردێ کوردستانێ دا دچیت	روبارەێکێ بە ئەردێ کوردستانێ داتێ دە پەری	أسم نهر بأرض کوردستان
ئارا	جە	جێگا	مکان
ئاراستە	ژبۆ گۆتن/ ئاخفتن ئاراستە ی والک کر	پێ گوتن	توجیە

ئاراڤ	دەست شون	دەست شۆر	غسالة الصابون
ئارەزوو ك٠ح	حەز	حەز	رغبه/ هيواية
ئارە زووكرن	حەژێ كرن	حەزكردن	رغبة على
ئارەزوویی	حەژێ كری	حەز كراو	راغب
ئارەزوومەند	خودان شیانێ حەژێ	حەزكەر	الهاوي
ئارەق	شەربەتا تری/ پشتی ڤەگرتنا تری بو ماوێ چل رۆژاهندەك زی ژ جەهی چێدكەن	مەی	شراب
ئار بۆ خین	ئاركێ خۆرنیفكا, خەلك دخۆن	ئاردە خورنوك	طحين
ئارخالك	خوارنەكەژ ئار و دوهنی و خوێ نان ژێ شەكر وپێكڤە دقەلینن و حەل دكەن و بنانی دخون ئارێ بێ هەمی تشت	جورە خوارد نێكەلە ئارد ورون و شەكر	طعام يضع من الطحين و دهن و ملح و سكر
ئارمانج	ستێرك	نیشانە	هدف
ئارمیش	دەزیێ قەسكێ	دەزووی ئادریشم	نسيج المير
ئارطلر لێزرك	كرین و فروتن	كرین و فرۆشتن	تجارة
ئارلسك	سیر سرك/ سیسرك	سیسركەی بە دەنگ	صرصر
ئارنگ	كولا پیس	دەمەلێ كوژەك	الجمرة الخبيثة
ئارو	خیار/ دەرامەتەكێ هاڤینی یە	خەیار	خيار
ئارۆلك	گریا زارۆكا بێ راوستیان و ركەگرتن	گرگرین ركە گرتن	بكاء بدون توقف

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواری	زمانێ عەرەبی
ئارۆنگ گرتن	دخریك کەتن / ڕکۆیی	ڕەکە گرتن	بکاؤ بدون توقف
ئاری	ژناڤ برن	لەناوبردن	قمع
ئاری	سەرکەتی	سەرکەوتی	منتصر
ئارینەك	پاراستن	پاراستن	المحافظة
ئاریشە	بێ تەڤایی	ناکۆکی	مشكلة
ئارێ گەنمی	گەنمێ هێرکری	گەنمی ووردکراو	تطحين الحنطة
ئارینۆك	نۆکە هێرکری یە/ دکەنە دووکەر بۆ ئافکا	ئالینۆك	حمصية
ئاریشەن	ڤێ پەیڤێ دبێژنە کەسەکی کو کارەك کربیت، شیانێن وی بلند بکەن ئان ژی نزم بکەن	کەیاسە	معنويات
ئاریش	نافك	ناوکە	لب
ئاریشە	بێ تەڤایی	ناکۆکی	المشاكل
ئارهان (ز)	ئاراندن/ ئێشاندنەڤە	بەژان ئێخستن	جعله يتألم
ئارها (ز)	ئاریا/ ئێشا	بەژان کەوت	تألم
ئار	تۆزا سپی/ پشتی هێرانا هەر دەرامەتەکێ دانی	ئارد	طحين
ئارکێ برنجی	برنجێ هێرکری	توزێ برنج	طحين الرز
ئارکێ دارا	هێرکێ دارا دەمێ دبڕن ژبەرتێت	کەپەکی دار کاتی دەبڕن لەبەردێ	نشارة الخشب
ئارێ ڤەبێتی	ئارێ ل موخلکێ دای	ئاری لە هێلەك دراو	طحين منخل
ئارکێ صاڤاری	هێرکێ صاڤاری/ تۆزا دێماهیا صاڤاری پشتی	وردکە ساوار	برغل/ ناعم

	هێرانێ		
ئارینیت	١ – پێ ڤەدەت	پوددەدات	لدغة
	٢ – ژانی هاددەن		
گ / ماریَ رەش نا			
ئارینیت			
ئازا	سەربەردای	سەربەست	حر
ئازاد	سەربەردای	سەربەست	حر
ئازادی	سەربەردایی	سەربەستی	الحرية
ئازادی خواز	کەستی ل دیف	سەربەستی خواز	طالب الحرية
	سەربەردایی بگەرن		
ئازار	ئێشتی	ژان	داء
ئازار دەر	کەسێ کارێ ئێشانی بکەت	کارێ ئازارکردن	مؤذي
ئاز	تام / ئەز چ ژ ئازا شیڤێ	تام/ چێش	تذوق
	نزانم		
ئاز	تەحل/ تامار	تال/ سفت	مرّ
ئازا ماری	ژەحرا ماری/ تفا ماری	ژەهرا مار	سم الحية
ئازاکرن	بەردان/ ئەحڤۆی، کەرێ	بەرەلاکردن	إطلاق سراح
	خۆیێ ئازاکری		
ئازادکر	بەردا	دەست لەسەر هەل گرتن	إخلاء سبيل
ئازا	زیرەك/ سەردار یێ ئازادە	زێر	شهم
ئازەبە (ك. خ)	پرسکێت لاوینیێ	قینجکەی جوانی	حب الشباب
ئازەب	خورت/ لاو	گەنج	شاب
ئازری	هاربۆن، ژبەردەست	درپوون	جن
	چوونەدەر		
ئازمودن	جەربان	تاقی کردن	تجربة

ئاز مون كار	كەسێ كارێ ئەزموونا بكەت	تاقی کەر	مجرب
ئازێ لخوە بکەم (ش)	دێ کەمەبە/ خۆ	لەبەرم دەکەم	ألبسها
ئاززوقە	دان ودكاك	زەخیرە	أرزاق
ئاز	شیانا خۆ پاراستنێ	توانای خۆ پاراست	قدرة على المحافظة
ئازۆك/ لا	تۆزا كیمیاوی/ زبل	زبل	سماد
ئاژەل	كەوال	گیانەلەبەر	حیوان
ئاژو	ئالف	خوراکی ئاژەل	علف
ئاژانس	وەکیل	وەکیل	وکیل
ئاژانسێ هەوارهاتن	وكیلێ هاری كاریێ	ئاژانسێ فریاکەوتن	وكالة الغوث
ئاژاوە (ك. خ)	تێنك ڤەدان	پەیداکردنی دووبەرەکی	صانع العدم تعاون
ئاژەنە (ك. خ)	مۆخلك	هێلەك	منخل
ئاژبینە	زڤرۆك	مزراب	مطحنة
ئاژدل	من تمام	تەواو بوون	تمام
ئاژۆتن	هاژۆتن	لێ خورین	سوق
ئاسار	شوین/ جە/ كوردی كردیە/	شوینەوار	أثر
ئاست	دیماهیا بەینا دوو تشتا	دووایی بەینی دووشت	الحد
ئاست	شیان	توانا	مقدرة/ قابلیة
ئاست	سەرانسەر	سەرانسەر	على المستوى
ئاستەم (ك. خ)	هێندی/ هەما	لەسەرە خۆ	خفیف
ئاستێ ژیارێ	ئاستێ گوزاری	ئاستێ گوزارە	على المستوى المعیشي

ئاستەنگ	بەرگر/ ژبەراوستیان/ نەهێلان دا وێ کریارێ بکەن	کۆسپ	حاجز
گ / ئاستەنگ بێ دەرەجە نابن			
ئاسمین	گولا یاسەمین/ ل ل چیایێ شین دبیت رەنگێ وێ گولێ سپی وزەرە	گولی یاسەمین	وردة یاسمین
ئاسۆ –ك. خ	بەرێ سپێدێ/ ئەلند	بەرەبەیان	الأفق
ئاسایش/ ك. خ	ئێمنایی/ بێ ترسی	هێمنایی	الأمن
ئاسایی/ ك. خ	خودی	ئاسایی	اعتیادي
ئاس	خەزال	ئاسك	غزال
ئاسێ گەم	کەل	قەلا	حصن
ئاسا	شتی	هەردەك	مثل
ئاسنا	چێ بۆیی	رووی داوە	متألف
ئاسیدە	رەنگەکی حەلاوێ یە ژ ئار وشەکر ودۆنی چێ دکەن	جۆرەکێ حەلاوێ یە	نوع من الحلاوة/ حلاوة طحینیة
ئاسن	فلزێ ئاسن/ فلزەکێ ب هێزە بساناهی نا چەمیێت	ئاسن	الحدید
گ/ ئاسن قوتێ بێ هەقە			
ئاسن قوت	کەسێ کارێ ئاسن بکەت	ئاسنگەر	الحداد
ئاسنین (ك. ح)	ژئاسنی چێ بۆیی	لە ئاسن دروست کراوە	صنع من الحدید
ئاسنگەم	بێ پافون کری/ شیرهەدای	گەمارەدار/ صصت	
ئاسێ	پەیڤەکە بکاردئینن بۆ هەر تشتەکێ ژ جهێ خۆ نە	عاصێ/ عاسێ	سلك

	ئێتەدەر		
ئاصهێ	نافێ گوندەکی یە ل سەر توخیبێ عیراق و تورکیا یە	ناوی گوندێکە	اسم بلدة تقع على الحدود العراقية التركية.
ئاصە	نافێ دەڤەرەکێ یە ل نێزیکی ئامێدیێ	ناوی ناوچەیەکە ل ئامێدیێ	اسم منطقة قرب العمادية
ئاش	ئامیرێ دان ودکاك هیرکەر	ئامێری ووردکەری دانەوێلە	الطاحونة
ئاشەڤان	کەسێ ئاشی دگێریت	ئاشەوان	طحان
گ/ ئاشەڤانێ ئاشی میراب خولامە			
ئاشی چوو	ئاشی دزین	دزینی ئاشی	سرق الطاحونة
گ/ ئاش چوو تو پرسیارا چەق چەقزکێ دکەی!!			
ئاشێ کەتی	ئاشی رووخای	ئاشی کەوتوو	الطاحونة الواقعة
ئاشێ هەرفتی	ب سەرك داکەتنا ئاشی	ئاشی تێك شکاو	الطاحونة المدمرة
ئاشك	عورکێ پەزی، هەرچەندە ئەڤ پەیڤە ژبۆ کارگەهێت بچیك یێ دانی بهێریت	گەدە	معبدة
ئاشت	پێك هاتن	رێك کەوتن	صلح
ئاشت بوون	ژێك گرتن	رێك کەوتن	تصالحا
ئاشتی خواز	داخازێ ئێمناهیێ	خواستی ئاسایش	طالب الأمن
ئاشیتێ	نافێ گوندەکێ کوردایە	ناوی لادێ یەکی کوردە	اسم قرية
ئاش کر	پێك ئینا	پێك هاتن	تصالحا
ئاشکرا	بەیان/ بەرچاڤ کرن	دیار	بیان
ئاشکراکر	بەیان کر	دیارکرد/ روون کرد	تبیان
ئاشکرا بوو	دیارکەفت	روون بوو	أظهر

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
ئاشوب	هزری	خەیالی	فكري
ئاشوبی	ژنخۆ گۆتن	بەخەیالا وی	وهمي
ئاشنا	هەڤال	هاورێ	صديق
ئاشیف کرن	ژ رەها ئینانەدەر	لەرەگ وریشال دەرهێنان	قلع
ئاغا	مەزنێ ئێلەکێ/ عەبو ئاغایێ مزیریا بوو	گەورەی هۆزێك	كبير العشيرة
ئاغزە (ك. خ)	قورمکێ جگارێ	قونکە جغارە	عقب السيجارة
ئاغل	جهێ خوارنا کەوالا	ئاخۆر	حظيرة
ئاغاد (ك. خ)	ناڤێ ژنایە/ روناهیا هەیڤێ	رۆشنایی مانگ	ضوء القمر
ئاغوبەت	بێ شدیای	توندە/ ئەسلی یە	قوي
ئاغار	چۆلایی/ ئاقارێ مزیریا یێب دار وبەرە	چۆلاوی	خارج البلدة
ئاغدە	باوەری	بروا	ثقة
ئاڤ	بێ ژیان/ تەرکەروکێ رۆهنەو بێ رەنگ وبێ بهنە ل دەرونی یێ هەی	ئاو/ شلەیەکی بێ رەنگ وبێ بۆنە	الماء
ئاڤا	بنیات کر	ئاوا	عامر
ئاڤا بیناهیێ	رۆهن کەرێ دیتنێ	ئاوی بینین	سائل الزجاج
ئاڤا پەنگیای	ئاڤا نەچیت	ئاوی گەماردراو	الماء المحاصر
ئاڤا پەنکریاسێ	رۆهنایێ دزەراڤی دار	ئاوی زەراو	ماء البنكرياس
ئاڤ زەنی	مەلەڤانی	مەلەوانی	سباحة
ئاڤ ترشك	تەزکەرێ ترش	ترشاو	الماء الحامض
ئاڤا ترشی	ڤەگرتنا تری	ترشاو	خل
ئاڤا تەمیر	ئاڤا شرین	ئاوی شرین	الماء العذب
ئاڤا تەحل	تەرکەرێ تەعل	ئاوی تال	الماء المر

ئاڤ طەزینك	صارکەرێ ئاڤێ	ساردکەری ئاو	ثلاجة
ئاڤا راوستیایی	تەرکەرێ نەچیت	ئاوی وەستاو	الماء الساكن
ئاڤا رۆن	تەرکەرێ تازە چ تێدا نەبیت	ئاوی بێ گەرد	الماء الصافي
ئاڤار	کەڤلێ کەوالا یێ نەچێ کری	کەولی ئاژەل	جلد الحيوان
ئاڤ رابوون	زێدە گاڤیا ئاڤێ	ئاوهەلسان	فيضان
ئاڤاز	دەنگێ سەلیقێ	ئاواز	لحن
ئاڤا زەلال	ئاڤا رۆن	ئاوی روون	الماء الصافي
ئاڤا زەر	زەرداڤ	زەرداو	صفراء
ئاڤا زێری	تەرکە رەکە زێری پی زەردکەن	زێراو	ماء الذهب
ئاڤا شرین	تەرکەرێ ڤەخوارنێ	شلەی خواردنەوە	الماء العذب
ئاڤا شیری	زاك	ژەك	ماء الحليب
ئاڤا شێلی	تەرکەرێ شێلور	ئاوی لێل	الماء العكر
گ/ ئاڤا خزرتا نەڤراز دچیت			
ئاڤاکر	چێ کرن	دروست کرن	إعمار
ئاڤایی	بنیات/ بنگەهێ کارکرنێ	ئاوایی	عامر
ئاڤا گولا	گولاڤ/ ئاڤا بهنێ ڤەددەت	گولاو	ماء الورد
ئاڤا گەنی	گەناڤ/ ئاڤا کەڤن دبیت ئۆ دپەنگییت نەچیت	ئاوی بۆگەن	الماء العفن
ئاڤامەند	ئاڤ دەمێ ل جهەکی کۆم دبیت	کۆبوونەوەی ئاو لە شوێنێك	الماء الغير المتحرك
ئاڤەدان	ژینگەهێ کێدابوو خانی	ئاوەدان	عمر

	ورێ لێ چێ کرن		
ئاڤەدان کر	خانی دمالی لێ چێ کرن	ئاوەدان کردن	عمر
ئاڤەدانکرن	خانی دمالی لێ چێ کرن	ئاوەدان کردن	استعمار
ئاڤە پرتەقال	دۆشاڤا پرتەقالێ	ئاوی پرتقال	عصير البرتقال
ئاڤە شۆق	ئاڤا پیس	چلکاو	الماء الملوث
ئاڤە سپیك	ئاڤا رەنگ سپی	سپیاو	الماء الأبيض
ئاڤە شۆرك	ئاڤا هەلاویستی	تاڤگە	شلال
ئاڤە لیمۆکێ	ئاڤا ژ نیموکێ تئێتە دەر	ئاوی لێمۆ	عصير ليمون
ئاڤە ماست	ئاڤ وماستپێکڤە دشێلت	ماستاو	شنينة
ئاڤە رەشك	تەراتیێ د رشکا چاڤی دا	ئاوی بنین	الماء الأزرق
ئاڤە ل کراسی	هەڤال کراس	ژێرکراس	أتك
ئاڤ باز	کارکەرێ ئاڤێ/ وەکی مەلەڤانا	ئاوباز	السباح/ الساقي
ئاڤ بەند	ئاڤ گیر بۆن	ئاوبەند	استقاء
ئاڤ بەنداگیانی	کەتنا ئاڤێ دلەشێ مرۆڤی دا	ئاوبەندی گیان	استقاء الجسم
ئاڤ بەندازکی	کیسە گرتیێ زکی	ئاوبەندی زك	استقاء البطن
ئاڤ بەندا مێژوویی	مەژیێ کیسە گرتی	مێشك کیسە گرتی	الاستقاء الدماغي
ئاڤ چلکی	ئاڤ هشك بووی	ئاو هەلێ چنە	ورق نشاف
ئاڤ دێر	کەسێ ئاڤێ بدەت	ئاودەر	الساقي
ئاڤدین	تۆلەڤەکرن	تۆلەکردنەوە	انتقام
ئاڤدان	عەرد ئاڤ دان	ئاودێری	الري
ئاڤ در	ڤلیچ/ بەنیشتێ چاڤی	جیقنە	فضلات ماء العين
ئاڤ دزە	ڤەکێشانا ئاڤێ بۆ جهەکێ	ئاودز	رطوبة

	دی		
ئاڤ رابین	هاتنا ئاڤێ ب هێز دەڤەرێ تژی دکەن	ئاو هەلسان، لافاو	فیضان
ئاڤ رەس	دەزیێ حەریری	ئاوریشم	نسیج الحرير
ئاڤ رنگ (ك. ر)	خەلات	پاداشت	مكافئة
ئاڤرنکچی (ك. ر)	رێبار	رێبوار	عابر السبيل
ئاڤریشم	دەزیێ کرمێ قەسکی چێ دکەت	دەزووی ئاویشم	خيط الحرير
ئاڤرێژ	جهێ دەست نڤێژا	ئاودەست خانە	الحمام
ئاڤرێژی	نەراوستیانا ئاڤێ	ئاورێژە	منحدر الماء
ئاڤرێژکرن	ئاڤ ڤەرێتن	ئاو رشتن	بزل الماء
ئاڤرێزك	برکا ئاڤی	حەوزی ئاو	حوض الماء
ئاڤرەشاند	ئاڤی لێ کرن شتی بارانی	ئاورشێن کردن	نوع السقي
ئاڤرە	پێنب ئاڤە، پێنب تشتە بۆ گیان بەرا	شێ دارە، زگ پرە	رطب، حامل
ئاڤرەرلە	ئاڤا ژ بەر برینا تێت	زووخ	الماء الأصفر، ماء الجرح
ئاڤرەعەرد	عەرد ژ سەرڤە یێ هشکە بەلێ دەمێ ڤەدکولن یێ تەرە	زەوی شتی دار	أرض رطب
ئاڤزێرکین (ز)	ب زێری تام بدەن/ ب ئاڤا زێری یشۆن	زاخاوی بدەنەوە/ لە زێر هەلکشنەوە	تطعيم بالذهب
ئاڤزۆنە	قەیدکێت ئاصنی، خەلەکێت ئاصنی	زنجیر	سلسلة
ئاڤزۆن	کریا داوەکی کلابایە	ئاوزوێنە	حلق حديدية
ئاڤزەل (ك. ر)	گەمی ڤان	کەشتی وان	ملامح

ئاڤژبه رهاتن	برینەك ئان ژی ئامانەك ئاڤ ژێ بهێت/ ئاڤ فەدان	ئاودەردان	إفراز الماء
ئاڤ ژبەرداکرن	هەل گرتنا ئاڤێ ژبەر	ئاوە جۆرکرن	رشح المياه
ئاڤس	زك تژی	زك پڕ	حمل عند الحيوان
ئاڤس بوون	ڤێ پەیڤێ بکاردئینن بۆ کەوالا دەمێ زك تژی دبن	ئاوسی بوون	حمل
ئاڤستا	پێ زانین نامە	نامەی زانستی	رسالة علمية
ئاڤسینگ	سنگێ ئاڤ دکەڤیتێ	ئاوگیر بوونی سینگ	ذات الجنين
ئاڤشرین	تاما ئاڤێ شرین	شریناو	الماء الحلو
ئاڤ شرینك	ئەڤە شیڤەکە چێ دکەن ژئاڤا کولندێ صالێ وکوتلکا دکەنێ	چێشت کفتە بەئاوی کودی سالانە دروست دەکەن	طبخة كبة الحلو
ئاڤشۆق خۆر	بۆکەسەکی دبێژن ئەوێ بەرمایکێت خەلکی بخۆت	چلکا وخۆ	متطفل
ئاڤشیلك	جۆیێت ئاڤا بارانێ	جۆگەی ئاو	مجرى الماء
ئاڤتاب (ف)	رۆناهیا روژێ	رووناکی رۆژ	ضوء الشمس
ئاڤ لێزە	ب ئاڤ بوون	زیادبوونی ئاولەناو، ئاومژین	امتصاص الماء
ئاڤێ گەریای	ب ئاڤ بوون	ئاوداربوون	الشجرة في أول أدوار النمو
ئاڤکا فێقی	ئاڤا ژ فێقیێ گڤاشتی	ئاوی مێوە	عصير الفاكهة
ئاڤی	دئاڤێ دا دژیت	ئاوی یە	المائي
ئاڤیە	حەژ ئاڤێ دکەت	حەز لە ئاودەکات	يعيش في الماء
ئاڤیلە	ئامیرە بۆ کێلانا ئەردی بکاردئینن	ئالەتێکە زەوی پێ دەکێلن	محراث

ئاڤ وجۆ	جۆکێت ئاڤێ سەر ئەردی	ئاوجۆگا	الماء والمجاري
ئاڤ وصۆلین	جۆکێت ئاڤێ ییێن عەردکرد	جۆگای ئاو	مجاري المياه
ئاڤ وهەوا	هاتنا بای	ئاوهەوا	المناخ
ئاڤ وناڤبچی	چ ل دیفداشین نەبیت، خەبەرەکە	ڤیرسی، چش	بئس`المصير
ئاگر	ئاگر	ئاگر	نار
ئاکرێ	گرێ	گرێ	عقدة
ئاکنجی بوونا هەر	هەروهەر بنەجە بوون	جێ نشینی هەردەم	السكن الدائم
ئاکنجی	بنەجهی، جە نشین	بنەجێ بوون، جێ نشین	استقرار
ئاکام	دیماهی	کۆتایی	نهاية
ئاکار	چی کری	چاك کەر	خلق
ئاگر	تهن ورۆناهی	گەرم وروناکی	النار
ئاگر	خۆپێ گەرم کرن	خۆ گەرم کەر	محتمي
ئاگرباز	یاری کەرێ ئاگری	پالەوانی ئاگر	بهلوان النار
ئاگر بازی	شۆل کەرێ ئاگری	کارکەی ئاگر	عامل النار
ئاگر بەربوییێ	ئاگر ڤێرا چوو	ئاگر لێ ی چوو	نشوب الحريق
ئاگر بەر بۆڤە	ئاگر هەل بۆڤە	ئاگر پێ بووەوە	اشتعل النار
ئاگر بەردان	ئاگر هەل کرن	ئاگر پێ کردن	إحداث النار
ئاگز پارێز	پەرستنا ئاگری	پارێزەری ئاگر	عباة النار
ئاگر پەرست	باوەر ب ئاگری ئینان	بڕوا هێنان بە ئاگر	عبادة النار
ئاگر پێڤەنان	نێزیك کرنا ئاگری وڤێ هەل چوونا ئاگری	ئاگر پێوەنان	اشتعال النار
ئاگر دان	کوچکێ ئاگری	ئاتەشی خانە	موقد النار
ئاگرێ بن کا	١- ئەو ئاگرێ خۆش ل	١- ئاگری بە گلیە.	١- شعلة النار

	کاینێ دچیت ٢- بۆ شەر هەل کەرا بکاردئینن. ٣- سەرێ فتنێ	٢ بۆ کەسێ بەکاردێن کە شەر هەل بکا. ٣- سەر فیتنە	٢- رأس البلية
ئاگرێ بەربۆیی	سۆتن	سووتان	احتراق
ئاگرۆك	١- بچیك کرنا ئاگر ٢- نافێ خوریانەکێ یە لەشێ مرۆڤی مانگێت صور لێ چێ دبن ل گەل پرسکا	١- ناوی بچووك کراوەی ئاگر. ٢- خورێنەیە لە لەشی مرۆڤ ٣- ئاتەشەی	١- اسم مصغر ٢- نوع من الحساسية
ئاگرۆك	نەساخیەکە ل دەرامەتی چاندنێ چێ دبیت، بەلگێت وی شینکاتی دسوژن ودمرن	جورە نەخوشیەکە توشی سەوزە دەبێ گەلاکانی دەسوتێ ودەمری	
ئاگرخانە	مەنجەنیق	شوێنی ئاگر	منجنيق
ئاگر خوش	گەلەك ئاگر	ئاگری بەهێز	النار القوي
ئاگرێ خوشتڤیێ	گرێ ئاشقیێ	گرێ خۆشەویستی	نار المحبة
ئاگر فەمراند	بێ دەنگ کرنا ئاگری	نەهێشتنی ئاگر	إطفاء النار
ئاگەه	هایژێ	ئاگادار	أعلم
ئاگەهی	هایژێ کرن	ئاگاداری	إعلان
ئاگەه لێ یە	هایژێ یە	ئاگادارە	منتبه
ئاگەهداری	هایژێ کرن	ئاگاداری	إعلان
ئاگەهداری کرن	نیشادان	ئاگادارکرن	تحذير
ئاگەه کرن	گۆتنێ	پێ ووترا	تبليغ
ئاگەه لێ بوو	هایژێ بوو	ئاگادار بوو	كان منتبه

	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	
ئاگەهدارە	خەبەر دارە، هایژێ هەیە	بەخەبەرە	منتبە
ئالاڤ	گوریا ئاگری	حەلا وبلێسە	شعلة
ئال (ز)	جەم	لا	عند
ئالێ مە	رەخێ مە	لای ئێمە	عندنا
ئالێ وە	جەم وە	لای ئێوە	عندكم
ئالێ دی	رەخێ دی	لایەکەی تر	الجانب الآخر
ئال (ك. خ)	صۆر	سور	أحمر
ئالا	نیشانا ئاشکرا بینا مللەتا، بەیرەق	بەیداخ	علم
ئالادار	هەلگرێ ئالایی	هەلگرێ بەیداخ	حامل الراية
ئالایی	ئاشکرایی، ئالایی کوردا بی رەنگییە	دیارکری	إظهار العلم
ئالال	گولەکا خو جهە بلند دبیت هەمی رەنگ ژی ییێت هەیە	گولی هەلالە	نوع من الوردة جنب العشق
ئالەت	دەرمالکێت دکەنە ناڤ زادی دا ئاماوی خوش بیت شتی فلفلا وبهاراتا	بیبەروکاری	التوابل
ئالەکیدا (ز)	ب رەخەکی دا	بەلایێکەوە	من الناحية
ئالەت	ریمەت	روو	وجە
ئالفی	گیایەکێ رەنگ سپی یە پەز دخۆن	عەلەف	نوع من الحشيش
ئالاف	گوریا ئاگری	هەلاو	شعلة النار
ئالفدان	خوارن دانە کەوالا	خۆراك دان بە ئاژەل	المعلف
ئالفێ زڤر	ئالیکێ زڤر	ئالیکێ زبر	العلف الغير

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبی المركز
ئالووچە (ك خ)	حلیك	ئالووبالوو	الأجاص
ئالووصۆر	حلیکێت صور	ئالووبالووی سور	الأجاص الأحمر
ئالوزكر	تێك ئالاند	گرێ دا،	عقد
ئالۆز	ب گرێ	بە گرێ	معقد
ئالۆزی، ئالۆزیا	بگرێ کەفت	بەگری کەوت	أصبح مقعود
ئالو	گیایەکێ شینە ل بن دارا شین دبیت	ئالیکی وولاغە	علف الحصان
ئالچاخ (ن)	ڤەکری، بێ خۆیی	بێ کەسی کراوە	عدیم الشرف
ئالینگ	گیایێ بێ هەل چنۆك	گیای هەل چنە	عشب المتسلقة
ئالینۆك	خۆ ئالاندن ب	خۆ ئالاندن بە شتتەوە	لف حول
ئالینوك	نۆکێت تەرکری	لەتکە نۆك	حمص مقسم إلى قسمین
ئالیك	گیایە پەز حەژێ دکەن	خۆراکی ئاژەل	علف الحیوان
ئالیان	وەرمتی	ئاوساو	تورم
ئالی	صۆرکاتی	سوورایی	احمار
ئالوزی	ب گرێ	بەگرێ	معقود
ئالۆزیا ئابووری	گرێت ئابوریێ	گری ئابوری	الم حلة الاقتصادیة
ئالۆزكر	ب گرێ ئێخست	گرێ ی دا	تعقید
ئالۆزاند	ب گرێ ئێخاند	بەگرێ خست	معقد
ئالۆزیا	ب گری بوو	بە گرێ بوو	معقد
ئالۆزبوو(	گری بوو	بەگرێ بوو	أعقد
ئالۆزتر	پتر ب گرێ	زیاتر بەگرێ	أكثر تعقید
ئالڤك	مەدفینی	شلە	مرق

ئاڤکا گۆشتی	گۆشتاڤ	گۆشتاڤ	شوربة اللحم
ئان	پەیڤا ژێك ڤەکرنێ	یان بۆ جیاکەرە بەکاردێنت	تستعمل للتفريق
ئانەهی دان	بهیڤی ڤەهێلا	بەهوادان	متأمل
ئانە	یانە، بۆ پرسیارکرنێ	یان نا	أم لا
ئانەهی	هیڤی، ئێمناهی	تەمای	مؤمل
ئانەهیا خودێ	ب هیڤیا خودێ	بەتەمای خودا	برعاية الله
ئانگۆر	هندی، هەمبەری	بەرامبەر	مقابل
ئامارکرن	سەر هژمارکرن	سەرژمێرکران	إحصائية
ئامێدی	ناڤێ دەڤەرێ یە ئەڤەمدی یە	ناو ناوچەیە، ئەمەمدییە	اسم منطقة، هذه مدينة
ئامادە	حازر	ئامادە	حضر
ئامادبون	بەرهەڤ بوون	حازیربوون	أحضره
ئامادەیی	بەرهەڤی	حازری	إعدادي
ئاما	سەرژمێر	سەرژمارە	الإحصاء
ئامانووس	سەرنڤێس	سەرژمێر	الإحصائي
ئامراز	پێ کارکەر	ئامراز	الأدوات
ئامان	ئامیرێت خوارنێ بکەنێ	قاپ وقاجاخ	المواعين
ئامان شۆن	لیفکێ ئامانا پێ بشۆن	لیفەی قاپ شوشتن	ليفة لغسل المواعين
ئامانێت فرەهـ	لەگەن وسێنییێت ڤەدەر	قاپی فراوان وپەل	مواعين العريضة
ئامانێت کیر	سێنیکێت ئاڤکا	قاپی قول بۆ شلە	مواعين غليظة
ئامەد (ف)	حازر	حازر	حضر
ئامەد	ئاڤەکێ کەڤنێ دیاربەکر	ناوی کۆنی دیاربەکر	اسم قديم لمدينة دياربكر

ئامۆژن (ك. خ)	ژن مام	مامۆژن	زوجة العم
ئامۆژیار	تێ گەهشتن	مامۆستا	فاهم، مدرس
ئامۆنیا	کەرەسەیەکی کیمیاوی	جۆرە زبلێکە	نوع من السماد
ئامۆژگاری	نسمەت	راسپاردن	نصیحة
ئامۆژگار	پەیمان گەه	پەیمانگا	معهد
ئامیان	ترشی کەر، هەڤبری ئامیان بکە	ترشاندن	تخمیر
ئامیر	ئالەتی بۆ کارکرنێ	ئامێر	الآلة
ئامیرێت کەزاخێ	ئالەتێ قوساندنێ	ئامیرێ بڕین	آلة قص الشجرة
ئامیرێ چاپێ	ئالەتی چاپ کرنێ	ئامیرێ چاپەمەنی	آلة الطبع
ئامیرێت چاندنی	ئامیرێ، گشت کاریی	ئالەتی گشتوکالی	آلة الزراعية
ئامیرەت	ئالەت	ئامێر	الآلة
ئامیرکاری	ئالەتی شۆل پێ کرنێ	ئامیرێ کارکردن	آلیات
ئامیرێت بەردەست	ئالەتێ لە بەردەست	ئامیرێ لەبەردەست	الأدوات الاحتیاطیة
ئامیرێت نوژدارییێ	ئالەتێت پێتڤییێت دختۆرا	ئامیرێ پزیشك خواز	الأدوات الطبية
ئامیرێت پێ خوارنێ	ئالەتێ تشتا پێ بخۆن	ئامیرێ خۆراك خواردن	أدوات الطعام
ئاڤار	چۆلاییێ	چۆلایی	منطقة خارج البلدة غیر مزروعة
ئاقل	هش وبیر	بیر و هۆش	عقل
ئاقل خوش ماله ژبۆ حودانی کەماله			
ئالیدە	باوەری	بڕوا	ثقة

پەیڤ	کرمانجیا ژوورێ	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
ئاڤدینین	ڤەدکەن، ئەڤ گولەشنی دێ ئاڤدنین	تازە دەکرێنەوە	یتفتح
ئاقید	دۆشاڤا تیر	دۆشاوی خەستە	عسل ثخین
ئاقیق	مەرجانێت گران بەها	یاقوت	یاقوت
ئاقیبەت	چێ کرنا بنەجە	تۆند دروست کەر	الصنع المحکم
ئاقیق	گەوهەرا گەلەك رەنگا دگریت	گەوهەرەی رەنگا ورەنگ، یاقیق	عقیق
ئانکۆ	ئان ژی	یانیش	أي
ئانەهدان	ب تانێ ڤەهاتن	هاندان	إغاثة
ئای	دەنگێ ئێشتی یە	دەنگی ژان	صوت الألم، للتوجع
ئاین	دین	خواناسین	دین
ئاها	هۆسا	هائیها	هکذا
ئاهەنگ دار	مقام بێژ	گۆرانی بێژ	مطرب
ئاهێن	حەق	ماف	حق
ئاهین	رەنگەکێ فافونی یە	جۆرێکی فافۆنە	نوع من المعدن
گ/ ئاهێن ڤی دەستی بۆ ڤی دەستی نامینین			
ئاواز (ك. خ)	سەلیقە	ئاواز	لحن
ئاوار (ك. خ)	مشەخت	رەوەند	مهاجر
ئاودێر (ك. خ)	ئاڤ دان	ئاودان	سقي المزروعات
ئاوات (ك. خ)	هیڤی	ئاوات	الأمل
ئاوێر (ك. خ)	ئالەت	ئامێر	الآلة
ئاوێر	ئامیر	ئامێر	جهاد
ئاوەرۆ (ك ح)	.مەر	ئەستێرە	مجرة

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبی
نە	بەلێ	بەلێ	نعم
نە	زمانێ کوردیدا (نە) ب کورتی تێتە خواندن دکەڤیتە سەرێ پەیڤێ هەر چەندە مە نە یا کورت یا هەی بەلێ، (نە) دکەڤیتە دوماهیا پەیڤێ (ـ ە)	نە ئەلفی کورتە دەکەوێتە سەرەوەی پیت (ە)، () ئەمەیان کورتە بەلام ئەمەیان دەکەوێتە دوایی ووشە.	
نەبەیچە (ك. ر)	گەلەك زیرەك	زور ئازا	أکثر شجاعة
نەبار	پیستێ کەوالا، چەرمێ کەوالا	پێستی ئاژەل	جلد الحیوان
نەداب	سۆربون	سووربوون	قبح
نەدالیل	جەحسیس	جاسوس	حائر
نەدەبخانە	دەستاڤ، جهی بهن ڤەدانی	ئاو دەست خانە	مرافق
نەدبێم	ئەز دبێژم... یا کورت کریە	وا دەڵێم	أقول
نەدزانم	ئەز دزانم، من هایێژێ هەیە	دەزانم	أعلم
نەجەل (ع)	دیماهی هاتنا روحێ	ئەجەل	أجل
نەتوون (ف)	جەهەنەم	جەحەنەم	جهنم
نەتوەر	پال دا، ئەڤی مروڤی ئەز ئەتورەد	پال دەر	دافع
نەتك	شەرم، ئەڤە چ ئەتك بەرە	حەیا	حیاء
نەتك برن	هەتك برن	حەیا برن	إهانة
نەتك بەر	بێ شەرم	بێ حەیا	بلا حیاء
نەتریش	ناڤێ گوندەکێ مزیریانە ل دهوکێ	شارۆچکەکێ مزوویە ل دهوك	اسم بلدة مزوریة في

			دهوك
ئەهۆ	نوهۆ	نوحۆ	لفظة لتعجب شيء كثير
ئەح	پەیڤە بۆ گوهـ نەدانێ	ووشەیەکە بۆ گوێ نەدانی کار بەکاردێت	عدم الاهتمام
ئەخت وبار	خودان باوەر	بە وەفا	وفي
ئەختەر	ستێر	ئەستێرە	کوکب
نیاسێ بێ ئەخت وبار وە دیارە ئە ئەربابە ل ٢٣٨ نالبەند			
ئەردەنا	گوندەکێ مزیریایە ل دەڤەرا دهوك	گوندێکی مزووریە ل دهوك	اسم بلدة في دهوك
ئەربین	حرینا شێری	دەنگێ شێر	زئير الأسد
ئەرپیڤان	عەرد پیڤان	زەووی پێوان	مسح الأراضي
ئەر	کورت کریا ئەرد، عەرد	زەوی	الأرض
ئەرخابین (ك. ر)	بێ خەمی	بێ باك	غير مهتم
ئەرزان	کرینا تشتا ب پارەیەکێ کێم	هەرزان	رخيص
گ/ ئەرزان کرۆ هنبان درۆ			
ئەرزنك	بەرێ دەڤی	چەنەگە	ذقن
ئەرگۆشێ	گوندەکێ مزیریایە ل دهوك	گوندێکە لە شاری دهوك	اسم بلدة في دهوك
ئەرێ	بەلێ	ئەدی، ئەی	نعم / باللهجة العامية

ئەرێ و نەرێ	بەلێ و نەخێر	بەلێ، نەخێر	نعم ولا
ئەرێ	بۆ حێبەتیێ	بۆ سەرسورمان	للتعجب
ئەرك	شۆلێ کەسا	ئەرك	واجب
ئەرێ بێ قەدەك	فەرمانا بێ قەدەت	ئەمرێ بێ هێز	أمر بلا قوة
ئەرش	عەرش، جهێ مەزنەکی	شوێنی گەورەبەك	عرش
ئەزبەری	رەنگێ پیڤازیە	رەنگێ بە مەیی دە	اللون الوردي
ئەز	جهێ ناڤی بکار دئینیت.	جهێ ناوە، من، ئەمن (هگ)	أنا
	ئەز هاتمە مالا تە		

گ/ ئەز چیا تو چیا

گازلك ما بێ گیا

ئەزبەنی	١ – بەندێ تەمە ٢ – بۆ	بەندێ تۆم	أنا عبدك
	رێزگرتنی تێتە بکارئینان.		
ئەزەخانە	دەرمان خانە	شوێنی دەرمان	صيدلية
ئەز خولام	خولامێ تەم بۆ رێزگرتنێ	بەنۆکەدت بم	أنا أخدمك
	یە		
ئەز هولام	خولامێ تەم	بەنۆکەدت بم	أنا أخدمك
ئەز غەریبم	کەسەکێ نەنیاس بین	من غەریبم	أنا غريب
ئەز گۆری	خۆ قوربان کرن	بەقوربان بوون	فداء النفس
ئەزم	منم	منم	أنا

گ/ هەکە دیتم ئەزم

هەکە نەدیتم دزم

ئەزمان	پرتا گۆشتیە ددەڤی دا	زمان	لسان

گ/ ئەزمانێ درێژ

دارکوکێ سەرێ

خودانیە

ئەزمان پاقش	بۆ وان کەسا دبێژن دەمی قەسێت جوان بکەن	زمان پاك	لسان طيب
ئەزمان پیس	بۆ وان کەسا دبێژن دەمێ خەبەرا دبێژن	پیسە زمان	لسان غير نظيف
ئەزمان پاقژ	زمانێ کەسەکێ تازەبیت ژ قەسێت نەخوش	زمان پاك	لسان نظيف
ئەزمان درێژ	بۆ وان کەسا دبێژن کۆ گەلەك باخڤن وقەسا ببەن وبینن	زمان درێژ	لسان طويل
ئەزمان خار	بۆ وان کەسا دبێژن دەمێ ئاخفتنین وان دروست نەبن	زمان خار	لسان أعوج
ئەزمان رەش	کەسێ قەسێت کرێت بکەت	زمان رەش	لسان أسود
ئەزمان	ئاخڤتن	قسە	لغة
ئەزمانگا	١- زمانێ گای ٢- گیایەکێ بهاریە یێ بەلك پەحنە	زمان گا	لسان الثور
ئەزمان شرین	قەسێت تازە ودلڤەکەر	زمان شرین	لسان حلو
ئەزمان فص	بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێ نەشێن دوو پەیڤا بسەر ئێك ڤە بێژن	فسەزمان	لسان أثلم
ئەزمان خۆش	قەسە شرین	زمان خۆش	لسان طيب
ئەزموون	ئەجروبە	تاقی کەر	تجربة
ئەزموونگەه	بنگەهێ ئەزموونا	بنکەی تاقی کردن	مختبر
ئەزەلی	دەمەبوونێ دا	لەبوونەدا	في الأزل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
لەزوا	هێدی	لەسەرەخۆ	صبور
لەزدەها	گیان بەری بەترس	دەعبها، عەزبا	شبح
لەزمارده	هەل بژاردە، بژارکری	هەل بژاردە	لتخب
لەزمار	هەژمارە	ژماردن	عدة
لەزمارکرن	ژمارکرن	ژماردن	إحصاء
لەزمارێت کەرتی	هژمارێت کەرتی	ژمارەکەرتی	عدد كسري
لەزمارێت جۆت	هژمارێت دوویی	ژمارەی جووته	العدد الزوجي
لەزماریار	هژماریار	ژمێریار	محاسب
لەسەحی (ع)	راستی، نەڤ پەیڤە یا کوری کریە	راستی یەکەی	أصح
لەسرین	رۆندك	هێسر	دموع
لەسمان	عەسمان	ئاسمان	سماء
لەسمور (ك.	نەزۆك، ستەور	زاوزی نەکەر	عقم
لەسپانیا	ناڤێ وەلاتەکێ ئەورووپی یە	وولاتێ ئەسپانیا	إسبانيا
لەسپێ (ك. خ)	سپیە، گیان بەرە ژ پسیتی چێ دبن	ئەسپێ	قمل
لەشك (ف)	رۆندك	فرمێسك	دموع
لەشلی	گونەدانا رژێمێ	لەیاسا لادان	عدم إطاعة القوانين
لەشلی	حەژێ کەر	حەزلێ کەر	عاشق
لەشلی بوو	فیرار بوو	فیلاربوو	هارب
لەشلەرێ	حەژێ کەرێ تەریقەتی	حەزکەری تەریقە	محب المذهب
لەشکەلەم	ئێش	ئازار	ألم
لەشکان	دەولەتەکا دیروکی یا رۆژهەلاتی یە	وولاتێ مێژوویی رۆژ هەلاتی یە	دولة تاريخية شرقية

ئەفسون (ك. خ)	ستێر بەرز	جادود	سحر
ئەفراندن	دیارکرنا شیانێت خوبچاکی	دیارکردنی بەهرە	إبداع
ئەڤ	بۆ دەست نیشان کرنی یە	ئەو	هذا، للإشارة
ئەڤێ	نیشادانا کەسێ مێ یە	ئەمە، ئەوە	هذه
ئەڤی	نیشادانا کەسێ نێرە	ئەمە، ئەوە	هذا
ئەڤا	نیشادانا بۆ کۆم بۆ نێر ومێینێت کۆم بۆ یێت نێزیك	ئەوانە	هؤلاء
ئەڤان	نیشادانا کەسێ کۆم، بۆ هەردو جینایێت نەدیار	ئەوانە	هؤلاء، للجمع غير المعرف
ئەڤ	نیشادانا کەسی نێزیك بێ دیارکرنا رەگەزا وی	ئەم	هذا
ئەڤ هەیە	ئەڤیە	ئەوەیە	هذا هو
ئەڤ چەندە	هندە	ئەوەندە	مقدار، هذه الكمية
ئەڤ قاس (ك. ر)	ئەڤ هندە، بۆ نەدیار	ئەوەندە	بهذا القدر
ئەڤ قاس (ك. ر)	ئەڤ هندە، بۆ دیار	ئەوەندە	بهذا القدر
ئەڤ قیاسە	ئەڤ هندە	ئەوەندە	بهذا القدر
ئەڤادی	ئێکادی	ئەوەی تر	ذلك
ئەڤا	نیشانە بۆ کەسایێت کۆ بۆ نێزیك	ئەوانە، ئەمانە	هم
ئەڤان	بۆ ئیشارەتە	ئەوانە	هؤلاء
ئەڤە	بۆ ئیشارەتە نێزیك	ئەوەبا	هذا
ئەڤ چەندە	پەیڤە بۆ دیارکرنا وی	ئەوەندە	هذه الكمية

	تشتی		
ئەڤەچی یە	بۆ پرسیارا، بۆ زانینا کارا	ئەوەچی یە	ما هذا؟

گ/ ئەڤە نە جهێ دەوارێت ئێك صمە

ئەڤرۆ	کورت کریا (ئەڤ رۆژە)	ئەمرۆ، ئەو رۆژە	هذا اليوم
ئەڤراز	ژێهەلی	هەوراز	صعود إلى الأعلى
ئەڤرازی	ژێهەلی	هەورازی، بەرەوسەرەوەچوون	تصاعدي
ئەڤینی	دووکەس دلێ خۆ بدەنە ئێك	دلداری	حب
ئەڤین	ڤیان	ویستن	إرادة
ئەڤژی	پەیڤە بکاردئینن بۆ زێدەکرنی ئێخستنەسەر	ئەوەش، ئەمەش	هذا أيضاً، للإضافة
ئەڤیندار	خۆشتڤی	دلداری	محب

گ/ ئەڤین دارنەبە شەرمەزارنەیە

گ/ ئەڤین ل دار وبەرا دکەت

ئەڤێت دژی	پەیڤەکا بکاردئینن بۆ پێ زانینا هندە کارێت نەئاشکرا	ئەوانی تریش	هذا أيضاً
ئەڤێت هە	بۆ ئیشارەتێ نێزیك	ئەوانێ هێ	أولئك
ئەغەر	بهێز	بەهێز	بقوة
ئەغلەبی (ع)	گەلەکی	زۆری	أغلبية
ئەغلەویك	سینیکێت قەلاندنێ	مەقلی	طاوة
ئەخرمە (ك. ت)	پارێزە	پاراستن	محافظة
ئەختیار	کەسێ پیر، دان عەمر	ئەختیار	الشيخوخة

ئەگەر (ك. خ)	هەكە	ئەگەر	إذا
ئەگەر	ژبەر	لەبەر	السبب
ئەگەرا	ژبەر	هۆی	السبب
گ/ ئەگەر سەربەست نەژین مرن خەلاتە بۆ گیانی			
ئەگەرێت ئێك سەر	ژبەر ئێك نەقل	هۆی راستەوخو	الأسباب المباشرة
ئەلمان	وولاتەكە ل رۆژئاڤای كێشوەری ئەوروپا	ئەلمانیا	ألمانيا
ئەلەڤەن دوو لەڤەن	یاریەكە زارۆك دكەن	حانەمانە	لعبة أطفال
ئەلكیشێ	گوندەكێ دۆسكیا نە ل دەڤەرا دهوك	ناوی گوندێكی دۆسكیانە	اسم بلدة في دهوك
ئەلكیش	گوندێ مزیارینە ل دەڤەرا دهوك	ناوی ناوچەی مزوری لێ دەنیشن	القوش
ئەلهۆ	تەیری چیچكانە	بالندەی گۆشت خۆر، هەلۆ	صقر
ئەلند	بەرێ سپێدێ	بەرەبەیان	الصباح الباكر
ئەلحەمدولا (ع)	سووپاسیا خودێ، دقورئانێ دا هاتی یە	سووپاس بۆ خوا	الحمد لله
ئەلەمك (ع)	بلند بوونا گەرمیێ دلەشی دا، هەمی سەرێت هەیڤێت نی چێ دبت، ئەڤ پەیڤە یا كوردیە نو یا بچیك كریە	زیادبوونی پلەی گەرمی لە لەشدا	ارتفاع الحرارة
ئەنتیكە	عەجێب، كوردی كریە	سەیر	عجيب
ئەنتیك	ئەوەیی	عەنتیكە (هگ)	غير عابر
ئەنتیكەخانە	جهی ئەنتیكا	موزەخانە	متحف

ئەنتیك بێژ	کەسێ قەسێت وەیی بێژیت بۆ کەیف هاتنی	قسەکەری عەنتیکە	مهرج، مضحوك
ئەنتیکەکەر	بێ ترانکە	قشەکەر، لاسایی کەروی پێکەنین	مهرج
ئەنتیك فرۆش	کەسێ تشتێت کەڤن وکەنی بفرۆشیت	عەنتیکە فرۆش	بایع الأغراض العجیبة
ئەنتیك کاس	کەسێ ل دیف بێ ترانگا بگەڕینت ویێ زانینا ل سەر بێژیت	عەنتیکە ناس	عارف العجائب
ئەنتیکەگەر	گەریان ل دەڤەرێت ئەنتیکە	گەران ل شوێنێ عەنتیکە	تجوال في مکان العجائب
ئەنتیکە بی (ر)	یی حێبەتی بوو	سەیربوو	کان عجیب
ئەنتیکە بوو (د)	یێ حێبەتی بوو	سەیر بوو	کان عجیب
ئەنتیك خاز	خاستنا تشتێ بێ سیما	خوازتنی شتی عەنتیکە	طالب العجائب
ئەندام	ئێك شوان	یەکی لەوان	عضو
ئەندازگا	بنگەهێ ئەندازیارا	شوێنی ئەندازیاران	مکان المهندسین
ئەندازە	پیڤان	پیوان	قیاس
ئەندازەگر	بنگەهێ ئەندازیارا کولێ کاربکەن	بەکرێ گرتنی ئەندازیار	مکان أجرة المهندس
ئەندێشە	هزری	خەیالاوی	خیالي
ئەنگور	هیشی	ئێشوە	عنقود، عنب
ئەنگافتن	هنگافتن	ترسان	خائف
ئەنجن	هیر	وورد	ثرم
ئەنجن ئەنجن	هێمنی	ووردکرن	ثرم ناعم
ئەنجام	دیماهیك	ئەنجام	نتیجة

ئەنسۆلین (E)	نافەکا زەرە دناڤ زەۆداڤێ	زەرداوی ئاوزەراو	الماء الصفراء
ئەنڕی	سەهندی بوون	گرگرتن	ثوران
ئەنی	تەختێ ناڤ چاڤا	نیوچەوان	جبین
ئەنیشك	دیماهی هاتنا باسکی	ئانیشك	نهایة ساعد الید
ئەنەك	ئەنەیە، بۆ کەسێ خودان شیان دبێژن کو ئەزم وکەسێ دی نە	من، منتیك	أنا
ئەقل	هزر	هۆشی	عقل
.قل وسەودا	هزر وبیر	بیروهۆش	عقل
ئەمار	عەمبار	عەمبار	مخزن
ئەیار	مەشکا پەنیری	مشکەی پەنیر	
ئەیار	پیستێ کەوالایە	پیستێ ئاژەل	جلد الحیوان
ئەیهۆت	چلێ بچیك	چلەی بچوون	الأربعون الصغیر
ئەیهان (ت)	رۆناهیا هەیڤێ	رۆشنایی مانگ	ضوء القمر
ئەیدا	بۆ حێبەتی بوونێ بکارتێت ب تایبەتی ژنك بکاردئینن	ئەیەرۆ (هگ)	یاما
ئەینی	رۆژ خوتبێ	هەینی	الجمعة
ئەیوانك	بەردۆشك	هەیوان	طرمة
ئەح	قوتان ب زاردەڤێ زارۆکا	لێ دان	ضرب، علی لسان الطفل
ئەحی	گی کرن	گوکردن	خرع
ئەحیە	پیسە/ ل زادەڤی زارۆکا	پیسە	وسخ
ئەح بوو	پیس بوو	پیس بوو	کان وسخاً
...م	دێ تە قوتم	لێت دەدەم	أضربك

لەحێ کەم	دێ گی کەم	گو دەکەم	أعرج
لەحیمال (ع)	بەلکی / کوردی کریە	بەلکو	محتمل
لەو	جهێ ناڤی یە بۆ کەسێ سیێ	ئەو	هو
لەودی	ئەوێ دی، یا هاتیە کورت کرن	ئەوەی تر، هین	ذلك
لەوپەر	بێ دیماهی	بێ کۆتایی	أقص
لەوقاس	ئەو هندە	ئەوەندە	هذا الكلمة
لەوامە	ئەڤا هەنێ، جهێ ناڤی یە بۆ ئیشارەتی یە بۆ مێ	ئەوەتێ	هذە
لەوێ هە	ئەڤێ هە، بۆ کەسی نێر	ئەوە	ها هو
لەوێت هە	ئەڤێت هەنی	ئەوانە	هؤلاء
لەم	شینا ناڤی یە بۆ کەسێ نێزیك ئێکی یێ کۆم/ ل گەل کارێن تێنەپەر بکاردئێن	ئێمە	نحن

گ/ لەم چزیین ڤیڤارا ئەم هاتین ئێڤارا

لوولی	جلك راست کەر/ ئامیرە	ئووتو	مكواة
لوورك	عیرك	وورگ گەر	الأمعاء، معدة
لووربەلیشك	عیربەلیسك، ریڤیکەکە	ریخۆلەی نابەینی دەم وگەدە	المرئ
لووركێ راست	زكێ راست، یێ دلیە	زگولەی راستە	البطين الأيمن
لووركێ چەپێ	زكێ چەپێ، یێ دلیە	زگۆلەی چەپە	البطين الأيسر
لوورە	ناڤێ گوندەكی یە ل كوردستانا عیراقێ	ناوی گوندێکە	اسم قرية
لوورلە	ناڤێ باژێرەکی ل	ناوی شارێکی کوردە لە	اسم مدينة في

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
	کوردستانا ژۆری	کوردستانی تورکیا	کوردستان ترکیا
نوورتی (ك.ر)	ژۆر، ناڤدا	ناوەراست	داخل
نوورتێ (ت)	ناڤدا	ناوەراست	في داخل
نوور	دەولەتەکا دیرۆکیە ل باشورێ عیراقێ نوورنەمۆی چێ کریە	دەولەتێکی مێژوویی	أور، دولة أور
نوورتە (ت)	نیڤەکێ	ناوەند	منتصف
ئووفە	خارن، ب زاردەڤێ زارۆکا	خواردن	طعام
نووندا (ك.	وێرێ	ئەوێ	هناك
نووندا	وێراهە	ئەوێندەرێ (هگ)	هنالك
نووهۆ	پەیڤە بۆ نەرازی بوونی	ئەیهۆ	كلمة تستعمل للتذمر دلالة على عدم الرضا
ئۆجاخ (ت)	ئیجاخ، بنەمال	نەوە	لقب، سلالة
ئۆجاخ کۆر	ئەزۆك، مەمویێ نوجاخ کویر	بێ منال	بلا أطفال
نوچك	زك، نوچکێ مەزن	سك	بطن
ئۆتاخ (ك. ر)	مەزەلك	ژوور	داخل الغرفة
ئۆدە	ژۆر، مەج، نودەکێن ینێت	ژوور	الغرفة
ئۆدامەزن	دەیکا مەزن، ژوورامەزن	داپیر	جدة، غرفة كبيرة
ئۆسا	هو نوسا دێ مالداریێ کەی	وەها	هكذا
ئۆلی	ئافیەتا دینی	بروای ئاین	الشريعة

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
ئۆلی	عۆلی، مەزەدکەل ئەبا ژووری	کۆشك	غرفة في أعلى
ئۆلام (ك. ر)	بێگار	بێگارە	
ئۆلا	باوەر، ئەڤ مرۆڤەیی یی ئۆلە	بروا	ثقة
ئۆلیا ژۆری	عۆلیا سەری، خاتینا ل ئۆلیا ژۆری	قاتی سەرەوە	برج أعلى
ئۆلاوی	باوەریا وی، ئۆلاوی یا بمە یادرست بوو	بڕوای	ثقته
ئۆراسی	ریزە چیایە دەڤەرا جەزائیر من چیایێ ئۆراس یی دیتی	ریزە چیایە لە جەزائیر	سلسلة جبلية في الجزائر
ئۆردی گا	مەخفەر، ئەڤە ئۆردی کا پارتیانە	پولیس خانە	مخفر
ئۆزۆر	ئیشاندن	ئازار	عذاب
ئوسترلاب	عەسمان پیڤ	ئاسمان پیوەر	آلة قياس السماء
ئۆشان (ف)	ئەڤە	ئەوانە	هؤلاء
ئۆه	مخابن، ئۆه بۆ کچا خندقی	حەیفێ	حيف
ئۆیه	ئەحش ب دەزی وشیشکا چێ بکە	نۆیە	نسیج قطني
ئیهیکی (ك. ر)	خەم گیر	خەفەت بار	مقهور
ئیدی	ژنهۆ ویڤە	ئیتر، ئێ دی	من الآن فصاعداً
ئیخست	ژبەرکر	دای کەن	أخلع
ئیخست	بەردا، کەت	کەواند	وقع
ئیخسیر	، بەلەنگاز	هەژار	فقير

ئێخسیر	گرتیێ شەری	دیل	أسیر
ئێخستەدەست	ب دەست ڤەئینای	ب دەستەوەهێنا	استولى على
ئێتون (ف)	جەهەنەم	دۆرەخ	جهنم
ئێ	ئێ	ئیتر	بعد
ئێرسی	رووسی	رووسی	روسي
ئێزمك	نەساخیەکا پیستی یە	نەخۆشی پێستە	أكزيما الأطفال
ئێزدی	ئەڤە کومەکن ژ کوردا بەلێ بسلمان نینن مەلك تاوسی دپەریسن/ ئەز دام	یەزیدی	يزيدي
ئێتیم	بێ دەیك وباب	هەیتو	يتيم
ئێتەڤە	دێ زڤرین	دەگەرێتەوە	يرجع
ئێرەپی (ك. ر)	بەخیل، براستی مرۆڤەکی نیرەپیی	حەسوودە	بخيل
ئێرەکات بخێر	ئێڤارەباش	ئێوارەتان باش	مساء الخير
ئێشان	ژان کرن	هێشان	تألم
ئێشی	ژان	هێشان	ألم
ئێشا بای	بایی بوونا لەشی هەر گاڤ دئێشین	باداربوونی لەشی	الروماتيزم
ئێشا پیس	ژانا کوژەك، نەساخیا سەرەتانێ	نەخۆشی کوشێرە	مرض السرطان
ئێشاپیا	ژانا پێ، نەگەرا مورکێت پشتی	ژانەپێ	ألم أقدام
ئێشا پشتێ	ژانا پشتێ	ژانەپشت	ألم الظهر
ئێشا پاتکێ	پشت مل ئێشان	مل ئێشان	ألم في الرقبة
ئێشا چاڤا	چاڤ ئێشان، چاڤ کولی	ژانە چاو	ألم في العين

ئێشا حەفکێ	کول بوونا گەریی	گەرو ئێشان	التهاب في الرقبة
ئێشا دل	ژانە دل	دل ئێشە	ألم القلب
ئێشا دەستا	ژان کرنا دەستا	دەست ئێشە	ألم الأيدي
ئێشا ریڤیکا	کول بوونا ریڤیکا	ژانە ریخۆلە	التهاب الأمعاء
ئێشا زراڤ	نەساخیا سڤك، کول بوونا سنگی	نەخوشی سنگ	التهاب الرئة
ئێشەوی	هەبوونا نەساخیا لێ	دەردەدار	معلول
ئێشا سەری	ژانە سەر	سەرئێشە	ألم الرأس
ئێشا سەر تبلا	ژانا سەرکێت تبلا	سەری ئەنگوست ژان کرد	ألم رأس الأصابع
ئێشەوی	یێ نەساخ	نەخۆشی	معلول
ئێشکەوی	هەلگرێ نەساخیا	نەخۆشداری	معلول
ئێشا گەها	کول بوونا گەها، ژانا مورکا	ژانەگری	التهاب الفقرات
ئێشا گران	نەساخیا تیفوییێ	گرانەتا	الم التيفوئيد
ئێشا گوها	گوهـ کول بوون	ژانە گوێ	التهاب الأذن
ئێشا گولچیسکا	گولچیسك کول بوون	ژانە گورچیلە	التهاب الكلية
ئێشا قولنجێ	ناڤ مل ئێشان	قۆلنج ئێشان	التهاب بين الكتفين
ئێشاندن	ب ژان ئێخستن	بەئازارئێخستن	جعله يتألم
ئێشێ ژێ دەرئێخست	بەیان کرنا ژانێ	دیارکردنی نەخۆشی	إظهار ألم
ئێشیلد	بریڤەچوونا ب کۆم	پیادەرۆیشتن	المسيرة
ئێك	یەك، ئەژمارەیە	یەك	واحد
ئێکانە	ب تنێ، ئێکانێ بەرازێ	ئاقانە	وحيد
گا/ ئێکی ل ژکێ ئێکی دا دگۆت ئای پشتێ			
ئێك ودوو	قەسە گەلە کرن هەمبەری	دوو بەرەکی کردن بەقسە	حر الكلام

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
	هدڤالێ خو		
ئێکێ	ئێك، (ئ) نیشانا مێ یە	یەکی	واحدة
ئێك بوو	ئێك کرن	یەك بوو	توحید
ئێك جار	جارەکێ بتنێ	بەتەنیا جارێ	مرة واحدة
ئێك چاڤ	یەك چاو	چاوێ بەتەنیا	أعود
ئێك دەست	١- کەسێ ب دەستەکی بیت	بەتەنیای	وحیدة
	٢- بۆ وان خێزانێت ئێك ژن تێدابیت چ هاری کار نەبیت		
ئێك سەر	دوی دەمی دا	لەوکاتەدا	فورا
ئێك سەر	یەك سەر	یەك سەر	مباشر
ئێك مالێ	ناڤێ گوندەکێ بەرواریانە	ناوی گوندێکی بەرواریە	اسم بلدة بروارية
ئێکێتی	ئێك گرتن، ئێك بوون	یەکێتی	توحید
ئێك وئێك	دەق ودەق	دەقا ودەق	بالضبط
ئێك نیاسین	لگەل ئێك ئاخفتن	لەگەل یەکتر قسەکردن	تعارف
ئێلەك	پشکا سەری ژ جلکێت کورد یێت ژنا	سوخمە	یلك
ئێلینج	دل رەسی بوون، عێلنجی	بیزیبوونەوە	غشیان
ئێلە	عەشیرەت	هۆز ، خێل	العشیرة
ئێخیال	بەخت	شانس	طالع
ئێوە	هین	ئێوە	انتم
ئێورگە	نیهانی	نیهێنی	سري
ئێونا نی	ناڤێ تفەنگەکا کوردا	ناو تفەنگی کۆنی کوردە	اسم أسلحة

[illegible]	کرمانجیا ژوورێ کەڤنە	[illegible]	زمانێ عەرەبی کوردیة
لێح	خارنا کەوالا	لەوەرگا	علف
لێڤاری	دەمێ بەری مەرغەب و پشتی نیزرۆ	عەسرێ	عصر
لێڤاریا	دەمی دبیتە ئێزاری بەری رۆژ ئاڤابیت	عەسران	العصرية
لێڤاری باش	سلاڤ کرنە بۆ دەمی ئێڤاری	ئێوارەتان باشە	مساء الخير
لێسك	هیسك	نەسگرە	زغوطة
لێشی	هێشوو	بولە ترێ (س)	عنقود العنب
لێشقل	رێڤەچون ل سەربیەکی	لەسەر یەك پی رویشـ	ذهاب على رجل واحدة
لێشك	خارێ	پێچ	عوج
لێشیك	بچیك کەوی (ئیشی)	بووچك کەری ئێشوە	مصغر المقود
لێشك و کوودیشك	خارك و کوریشك	پێ و بەنا	عوجة
لێراخ	شیڤەکا تایبەتی کوردی دیە چێ دکەت بەلگێت مێوو گۆشت وبرنجی جێ کەن	پەیراخ	دولمة
لێجاح	زوور بەت	نەوە	ذرية
لێرۆ	ئەڤ رۆژە	ئەو رۆژە	هذا اليوم
لێعەوی	ئێشەکە گەنمی دگریت دنکاوی رەش ژ ناڤدا	نەخوشی گەنمە دنگەو گەم رەش نەوماوی	مرض يصب ال
لێزانی	زەحمەت	ئازار	عذاب
لێزا	نەخوش و زەحمەتن	ئازار و ناحوش	معذب
لێزا بوو	زحمەت بوو	ناخوشی بوو	كان عذاب

ليزادا	زەحمەت دا	سزادا	تعذيب
لينە	ئەڤان	ئەوانە	هؤلاء
ليمانە يرێ	ئاگاهی کرن	ئاگاداكردن	استمضار
لينا	هێناتدر من گەسی ل گەل	هێنان	اتی به
ليناندن	خۆنەئينابە / ئينان	هێنان	اتی به
لينابۆ	ئينابوو	هێنابو	جأت به
لينابۆ	هێنابووبابی من کراسەك بۆ من ئينابو		
نيندا	ڤيرە، ئيندباژی کوردان	ئێرە	هنا
ننيەت	نيەت/هزرکرن بو کارەکی دخکرا خۆدا	نيەت	نية
نی	نەڤی، نی يەمالا مە	ئەمە	هذا
نينجە	گايەکە کەوال د خون	وينجە	نوع من الحشيش
نف	شيڤ، بزار دەڤێ	شيو، نووفە	طوا
نفە	شيڤە، شيڤن، زارددەڤی زارەكا	نووفە	طعام
ليفراق كري	تابۆ کری	تابۆ کراو	طابو
نيوان	ليوانگ	هەيوان	ليوان
ئيليان	کاليکێت بەفرێ ژ جاراجێ دکەن	پێلاوی بەفرە لە در دروستی دەکە	احذية خشبية
ئيلۆن	نەيلول، ناڤێ مەهەکێ يە	رەزبەر	أيلول
ئيخفال	سەردابرت، کوردی کرن	هەڵ هەڵەتانجن	اغفال
ئيمام	سەرداری دينی	سەرکێشی ئاينی	إمام
ئيماك	مۆرکا سەرێ تزبی يا مەزن	مۆی سەری تەزبيح	صبی

- ب -

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
ب	ژ دەست پێنکا پەیڤا تێته نڤێسین بۆ کارێ داخازی، بیە، بلان بلاچ نینە	بو مکاری داخوازی، بکرە	تسعمل في مقدمة فعل أمر
با	دەف، ژ (لبا) لدەف	لا	عند
با	بلا	قەی ناکا	لا مانع
با	ئێش، روماتیزم	هەبوونا لەگیاندا	رماتیزم
بابەلیسکی عەری	هاتنا بای ژعەری	شنەی زەوی	نسم البر
بابەلیسك	١- هاتنا بایەمی یهیز ل گەل ڤەجانا چەند بریسا. ٢- هەل کرنا توورودبای بزڤروکی بو سەرڤ. ٣- گولەکا بهاریە یا رەنگك مزرە	١-رەشە با ٢- گەردە لولوە ٣- کولێکی بەهاریە رەنگك مور	١- زوبعة ٢- اعصار ٣- وردة ربعة حمر اللون
بابا	ڤی یە بڤێ بۆ ژنکا دبێژن بشتی ڤەگوهاستنا وی ب حەفتیەکی دچنە مالا بابی خۆ، شرین هاتە مالا بابی	باوە خون	بيت الأب
بابا	مالا بابی	مالی باوك	بيت الاب
بابەلیسکی بەحرێ	هاتنا بای ژ بەحری ڤە	شنەی زەریا	نسيم البحر
بابەت	تەدز، ئەڤ چ بابەت هین دبێژن	باسی	موضوع
بابەتی	رەنگی	بابەت	موضوعي
بابە لیچ	تبلا بچیك، ناڤی تبلا پیك	برای توێە	خنصر
بابرنم	بێ شیان	بێ توانا	ضعيف

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
بابێ مەزن	بابی دەیك وبابا	بابە گەورە	جد
بابێ مەزن	باپیر	باوکیتی	الابوة
بابۆلە	ودرپینچك	پاروو	لغة
بابودار	تشت	شت، بەر جەرست	مادة
بابۆك بایك	نافێ خوشتڤیە بۆ بابێ	باوکێتی	ابوة
بابێ من	ئەڤ پەیڤە دەیك دبێژیتە نورێ خۆ دا کەیفاوی بهێن	باوکم	أبوية
بابۆ	١- باب دبێیتە زارۆکی خو ژ خوشتڤی. ٢- گازی کرنا زارۆکی بو بابی خو	١- باوکە ٢- بابە	١- أبوية ب- والدي
بابو هیر	بن نیهانی، بن داف	بن نیشگەیەك	ملجأن مأوى
بابۆلەپەر	بادەکا پەرا	خیرکەی پەر	لفائف ورقية
بابۆلەك	بادە لیلەیی	خرکەی لولەیی	ملف اسطواني
باتەیە	ل جەم تەیە	لەلاتە	عندك
باب کالك	بابێ مەزن	بایە گەورە	جد
باتوو	شیڤی	شێزە	هضبة
باپیڤەر	ئامیرێ بابیڤانی	ئامێری پێوانی با	آلة قياس الهواء
باپیر	بابی مەزن	باپیرە	جد
باپووك	باکوزك	ایێ ب هێز	الريح مع ثج
باپێچ	گڤێری هاتنە زکی	پێچ بەسکا هاتن	مغص البطن
باتەیە	ل دەف تەیە	لەلاتە	عندك
بارودوخ	کاودان	دۆخ	حالة
بار	پیشك، من باریات خەباتی دا هەی	بەس	حصة

باران	چپێت ئاڤێ هاتنه خارێ	دلوپه ئاو هاتنه خواره له ئاسمان	سقوط الماء
بارانی	ساكۆكی بارانی	ساقۆ بارانه	مصطفى
بارانا ب گێشك	بارانا شی كوسكی تێت بهێز	بادانی بەهێز	الامطار الغزيرة
بادانا ب حەجبلۆك	بارانا ب سەر كولاڤك باران بهاری یه	بارانی بە گرلپ	الامطار مضاعفة
بارانا گورگی	ئەڤو باران وحەتاڤ پێكڤه ل بهار	باران و هەتاو	الشمس والمطر
بارانا ب لولاڤی	بەفر و باران پێكڤه	بەفر و باران پیکەوە	الامطار مع ثلج
بارانا بی حیلۆت	بارنا یا ب پەڤیشك	شێته باران بارانی بەپەل بیا كەرە	الأمطار مع الفقاعة
بارانا هیرژ	بارانا چیك هیر، بارانا نەم	بارانی نتۆكه	مطر ناعم
بارانا بگۆلوك	بارن و بەفرا ردق پێمگه	بارانی به تەزده	الامطار معه صقيع
بارانا نەرم	هاتنا بارانی یا هێدی بۆ دەمەكی درێژ	نەرمه باران	مطر هادي
باران پیڤ	ئامیره ب كاردین بۆ بێزانا هاتنا بارانی	باران بیوەر	مقياس المطر
باره بەش	تیچته پشك كرن	توانای دابه كردنی هەیه	قابلة للقسمة
بار بەژنگه	سڕبارز، سێمر	جادووكەر	ساحر
باربەرکێز	گوهدانی	گوی رایەڵ	اطاعة
بار بەست	١- پێ شدانكا باری ٢- خۆگرێن ژ بەرباری	بەشتینه ری بار	اداة شد الحمل
بار بەر	بەس خۆڤیان، بەكلی	تەنها خۆ ویستن، بەلكور	لفنيه فقط، جيل

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانی عەرەبی
باربرن	برنا بارى بۆ دەركى، دى بارى بەينە سيكى	بردنى بار	أهذ الحمل
باراش	بەرهەڤ كرنا بارى بۆ هێرانى	باراشى	حمل الطاحونة
بارەبێ	هارى كارى	يارمەتى دان	مساعد الحمل
بارەگە	بنگەه، هشيار بكە ئەزە بارەگەيە	بنكە	مقر
بارداكرن	باربرنە د عەمبارى دا	بردنى باربو عەمبارى	وضع في مخازن
باردا گرتن	بەرهەڤ كرنا بارى	ئادەكرنا بار	تجهيز الحمل
باردا دان	بار ئينانە هوارلاێ	ئيستراه دانى بار	استراحة الحمل
بار بار	پشك پشك	بەسى بەس	حصة حصة
بار ئيعستن	كەتاندنا بارى	كەواندى بارى	اسقاط الحمل
باركەتن	كەفتنا بارى	مەوتنى بارى	سقط الحمل
باركرن	چون	رۆشتن	رحل
باركر	تژى كرن، بۆ دەم ژمێر بكار دينن	پركرن، كوك	شحن
باركرن	مشەخت بون	كوچ كردن	هجرة
بارك	بارى يچيك، ناڤى بچيكە	بارى بچووك	حمل الصغير
باركێش	ڤەكێشانا بارى	باركێشان	نقثل الحمل
باركێش	گيان بەرێ بارى	ئاژەلى بار	حيوان الحمل
باركێ گولا	تاركێ گولاچ	هەلالەى گول	شذى الورد
بارگران	حال گران، بار ب سەنگ	هەلگرى ناخوش، بار قورس	ثقيل الحمل
بارگرێت	نەهێلانا كەتنا بارى	بارگرتنە وە	مسك الحمل
بارگرێ دان	شداندنا بارى	بەستنى بار	شد الحمل
بارگە	تەزنكا كەهرەبى	تەزووى كارەبا	شحة كهرباء

پەیڤ	[illegible]	[illegible]	[illegible]
بارگەدار	هەبوونا تەرزنکا تێدا	هەبوونی تەرزوولە ناوی	مشحون
بارگەبر	برینا تەرزنکا	تەرزز برین	قطع الشحن
بارە بێل	تفەنگ	دەبانچە	بندقية
بارە ش	بایێب هێز	بای بە هێز	عاصفة
بارستایی	تەن	بارستا	كتلة
بارسڤك	هەلکری سڤك	باری سووك	الحمل الخفيف
باروڤە	هەل کرنا باوبەفری پێکفە	رەشە بار و بەفر	عاصفة الهواء مع ثلج
بارێزە	شین بۆن	رووان	انبات
بارێ هەرڤەلگ	بارسەنگ گرن	کێشان	حالة توازن
بارهەل گرتن	راکرنا باری	هەل گراتنی بار	الحمل
باز هنگف	بی شیان	بی توانا	كسلان
باخانە	بنگەهی بارا ددانی	بنکەی عەمبارکرن	مخزن الحمل
باریت	بارود، کەرەسەیەکە ژ ئەردی تینە دەرچەکێ کوژتی بی چێ دکەت	باروت	كبريت
باروت پێژ	چێ کەرێ باریدی	بارووت دروست کەر	صانع البارود
باروڤە	لێ کرنا بەفرو بارانی پێکڤە	هەلکردنی لاوبەفرو باران	هبوب عاصفة
بارۆکە	تێشکا مریشکێ	فەرخەی مریشك	فروج الدجاج
بارمشە	کەفیل	کەفیل	كفيل
باری تەعالا	بو مەزینا خودی بکارتیت	لەری ی خودا	في سبيل الله
بارێ تەنگاڤیی	تەنگاڤ کاری	تەنگانەکار	حالة طوارئ
بارێنا بەرخکا	دەنگێ پەزی	دەنگی مەڕ	صوت الخراف
بارازان	١ – دەڤەرا مزوری ژێریا نە ل دەڤەرا هەڤلێرا.	ناوی ناوچەیە ل شاری هەولێر	اسم بلدة بارزان

۲- ژ دوو بشکا پێك ب ب

(بار + زان)

باجا ئسۆرك	تەناتە، ب کاتی ب کەلاندی	تەماتە	طماطة
باجا ئعۆرك	تیتە خارن	تەماتە	طماطة
باجانك	تەماتە، ب کورت کری با هاتیە گۆتن، دەرامەتی ئاڤك و بەرفارنا یا تاماوی یێ مزە	کورت کراوەی تەماتە	طماطة
باجارەشك	ئەڤەژی دەرامەتی هاڤینایە ب هەمی رەنگا تێنە خارن ژ سەری قەیی رەنگ رەشە ان ژی مۆرە ژ نازدایی سپیە	بانجانی رەش	باذنجان
باج	کود	سەرمایە	ضريبة
باجە وەرگرتن	ژێ وەرکرتنا کۆدێ	سەرمایە وەرکرتن	أخذ الضريبة
باجە ستاندن	ژێص وەرگرتنا کۆدا	لێ ستاندنی باص	اخذ التبرع
باجا هاتی ژ	کۆدا هاتی	باجی هاتی	ضريبة الدخل
باجا داهاتی	کۆدا بهێت	باجی داهاتوو	ضريبة الدخل الوارد
باجگر	کەسی کۆدا ژ گوهرگێ وەربگریت	باجح سێنەر	الساعي
باجلۆر	ناڤی دەڤەرەکا دۆسکیانە	ناوی ناوچەیەکی دوۆسکیە	اسم منطقة في دهوك
باجوو	بو رێزگرتنا برایی مەزن	ووشە بو رێز گرتنی	الأخر الكبر

		براگەورە	
بالینگ	بشکۆشکاڤە بی	خونچەی کراوە	برعم المفتوح
باخوسك	دشی، خوشکا ژنی	خوسکی ژن	أخت الزوج
باتود	گون	گون	خصية
بادەك	وەر بادەك دەنگی بو زیاترە	لوولەك	ملفوف اسطواني
بادیك	کرارژ	جام	طاسة
بادار	رەها زەر بۆ یای جی نکەت	رەگی زەرە	ماء الصفراء
باداك	دارکا لیك	لاولاوە	شجرة الشحرور
بادانە	جحیچك	چولەکە	عصفور
بادارێ	اوی بوون	بادار	رماتیز
باداری	زڤراندن	سووداوە	دوران حول
بادەك	کۆمەلکا تشتی لێك زفرین	کومەلە شتیچك لەیەك تر دەسورێن	لفة
بادەم	باهیڤ	بادەم	لوز
بادە	تراری شەراب فەخوارنی	جامی سەراب	کاس شراب
بادەم بەر	کەسێ شەرابێ دبەت	شەراب بەر	الساقي
بادە	بزڤرینە، بۆ داخازیێ بکار تێت.	بشورێنە	دور
بادیهەوا	بێ پیل، ژ خۆ	بەلاش، بەخورایی، بیلای،	بلا نقود
بادێ	ناڤێ گوندەکێ دوسکیانە	ناوی گوندەکی دهۆکە	اسم بلدة في دهوك
باغ بو	ژخۆ دەردکەفت	لە خۆ بایی بوون	بطران
	نەڤە رەنگەکی ئێشێ یە د	جۆرە ئێشکە توشی	نوع من الألم

	کەڤیتە پرتەکا لەشی مرۆڤی دسوژیت ئو وەدمیت	بەشەکی لەشی مرۆڤ دەبێ	تصیب جزء من الجسم
باخرنیفك	گەلەك خورنیك لێ سین دیت، ناڤی گوندەکی	هەبوونی زور خونیك	اسم قرية
باخوخ	ئەڤەژ سترێە نیرکاوی بلند دبیت و وسەر ستی سەری تەشیێ یە	دجورە درلێکە ناوەکەی بلند دەمێ وگولەکەی وەك تەشفە ە	نوع من الشوكة رأسه مثل رأس المغزل
باخێ داد	ئەرجێ ب هێز	زەوی بەبیت	أرض الخصب
باخوە	سەرۆك، سەروەر	سەرۆك	رئيس
باز	پێنگاڤ	سەقاو	قفزة
بازار	١- برسیار کرین و فرۆتین.	بازار	تعامل
	٢- سیك.	بازار	سوق
بازارکی	پرسیارکر	کرین و فروشتنی کر	معاملة
بازارباز	یێ مەلەڤان دکارێ بازرگانییێ دا	بەتوانا لە بارزگانی دا	خبير في التجارة
بازە	هنگافت	لادراو	طفرة
بازەلین	رەنگەکێ یاریێت زارۆکانە	جورە باری مناله	نوع من العاب الأطفال
بازەبەران	هەیڤان شواتی، خەتفیا دوماهیی ژ چلەی	مانگی شوات	شهر شباط الأسبوع الأخير من اربعينية الشتاء
بازەبەر	هەبوونا بەرێت هێر	جەگلدابۆ شراو	مكسوة بالاحجار

بازبازێت	بەریکانی	بەربزێن	السباق
بازرگان	کەسێ کرین و فرۆشتنی بکەت	کوتال فرۆش	تاجر
بازگە	گورەبانا یاریا	گورەبانی باری	ساحة العب
بازگەشت	پەشیمان بوون	پووشمان بوون	نادم
بازنەیی	گرۆڤری	بازنەیی	دائري
بازن	خرك، ئەڤ بازنە من یا چێ کری	بازنە	دائرة
بازنا ناڤینێ	خرکا ناڤێ	بازنەی ناوەراست	دائرة المنتصف
بازنك	خرك ژنك بۆ جوانیێ دکەتە دەستێ خۆ	بازن	سوار
بازنە	زفرۆك، هەلەك	بازنە	دائرة
بازندە	ڤەگرتی	گیراوە	معصم
بازبەنددار	هەلگرێ نڤشیتا	نوشنە هەلکر	حامل الادعاء
بازبەند	نڤشی، بۆ من بازبەندەك یا چێ کر	نووشتە	دوعاء
بازوو	شەپیلك، زەند	یاهو	عضد
بازفروك	دەمێ ب یهیز هەل دکەت و دفریت	گەردە لولە	عاصفة هوائية مدورة
باززی	هەلگری نیشانا بازی	هەلگری جروشمی باز	حامل اشعار الصقر
باوندا پێ ی	رینکیب یی	گری پێ	رسخ القدم
باژەلە	سەربەردای	بێ سەر بوون	غير المتنبه الاوامر
باژیلە	ئافل شفك	عەقل سووك	قليل العقل

بازار	بازێر	شار	مدينة
بازێر	دەڤەرا مەزن	شار	مدينة
بازێری	خەلکی دەڤەرامەزن	شارستان	المدني
بازێرڤان	رێڤەبەری بازێری	شارەوان	مديرية البلدية
بازەر	سیك	بازار	سوق
باسوق	دۆشاڤا هشك	ووشکە جو ئاد	دبس الجاف
باسك	بلندایی ژ عەردی، ژ جەیتی حەتا ئەنیشکێ	بەرزبوون لە ئەرز باسك	هضبة ساعد
باسك	دەستك	دەسك	اليدة
باسکی جگارا	دارکی جگارکێشانێ	باسکە حفارە	سبيل تدخين
باصول	دۆرانکا سطییـــی گای، ژپانەی ئان ژی ژ جەرمی جێ دکەت	خرکەی ملی گا	حلمة مصنوعة من الجلد أو قماش توضع على رقاب الثور
باصۆرك	ئەڤە رەنگەکێ بایە دکەفیتە لەشی مرۆڤی پیست صورییت	بای سوور	الرماتيزم الحمرة
باشی	چاگ	باسی	جيد
باشڤال	ئاغەوات	لە ئاغاکان	من الاغوات
باشڤال .	ناڤێ گوندەکی یەك نێزیك ئاکرێ	ناوە گوندەکە نزیك یە ئاکرێ	اسم بلدة قرية من آكرى
باشقەت (ت)	ئەز پەیڤەیا ترکیەی ژ سەروك	سەرۆك	رأس
باشڤە	باوەر	بڕوا	ثقة

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
باشی بەردا	جاگ ئازاکر	باشه بەردا	احسن اطلاق
باش بوو	چاك بر	باش برد	اخذ جيد
باش برِی	ب چاكی ژێ ڤەكر، باشی قەدكر	چاك لێ كردەوە	قطع جيداً
باشەڤار	ئێڤارە باشی، یا كورت كریە	نیوارەباش	مساء الخير
باشی	چاكی	چاگە	حسنة
باشی كرن	چاكی كرن	چاكە كردن	عمل الحسنة
باش گری دا	‐جاك ب سەرڤەكرن	چاك بەستن	معقود جيد
باشو	ناڤە ددانە سەر كەسەكی دەمی هەر چاكیا بكەت	چاكەكەر	حسنة ممنون
باڤارتن، پاڤ	ژێـم جودا كرن	لێك جیا كردن	تصنيف
باڤ صور	ب سەردەنگی خو رێ ڤە	سۆرباو	مايل الحمل
باڤ	باب	بادك	أب
باڤ سپی	خۆلك بوون، سپی بوون	رەنگ سپیی باو	فاتح الابيض
باڤك	كۆمەلك ل سەر دەستوریەكان	كۆمەلەكە سێك	طائفة
پاڤ رەش	رەنگێ خولكی رەشە	رەش باو	يميل إلى سواد
لاڤ	دەستەك، كوردی كریە	دەستێك	باقة
باپۆكلی بەرازی	تێشكێ بەراز	بەكانە، بەچەی بەراز	عجل الخنزير
باڤ دیریق	طەیصان	بریڤەدان	لمعان
باعەدرێ	ناڤێ گوندەكێ كریڤانە	ناوی كوندی ئیزدیانە	اسم لمدة يزيدية
باك	١- كیایەك بۆ تازی یی دچینن	گیاێكە بو چوانی	حشيشة تزرع للزينة
	٢- ترص	ترس	رعب، خوف

باكوله	فيقيێ نەگشتی	سەوزەی نە گەيود	فاكهة غير ناضجة
باكوره	گۆپال	كۆچان	
باكوزك	بايى ب شوباتى هاڤين و زفستانا تێت دبيتە نەگەرا كەزداندكاوە دامەتى خاونى	رەشەباى هاوين و پەستان	رياح شديدة
باكوزيرك	بايەكێ گەرمە ب هاڤينا هەل دكەت	باى هاوينى گەرمە	الرياح الصيفية
باگر	جهى بەردايى	شوێنى كراوە	مكان معرض
باكوردان	بان كێرك، بەرەكێ مەزن و حلى يە ژ رەخ و دۆراڤە ژ هەردوو سەراڤە دەستكى پێڤە دمەن	بۆرە، بەردێكى زلە بۆ يان بەشتا بەكاردى	
باگەليشك	ڤفروكا بابى	لوولەى با	الريارح الدوار
بالاڤ	جلك شيشتن، جانگ شيشتن	كۆل كرن	غسل الملابس
بالاڤى	١- سەرو جلك شيستى. ٢- رەنگەكى چيچكانە سەرێ خو دشوت	كەسى و جل شور	غسل الرأس والملابس
بالاڤيك	جلك شور	جل شور	غسالة
بالاڤگ	ناڤى بچيك كريە	ناوبجووك كرا وەيە	مصغر للسغل
بالا	ژێ ڤەبوو، بلند	وازهێنان	ترك
بالا خو	ژێێ ڤەبت	دارزێێنت	ترك
بالا خۆ ژ من ڤەكە	ژمن ڤەبتن	واز لێ بێنت	اتركوني
بالا	بەژن، بالا	بەژن	قامة

پەیڤ	كرمانجیا ژووری	كرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
بالأن	زاروك	كورپە	طفل
بال	ژلایێ	لەلا	عند
بالا چینی	مالێت مەزن	مالە گکەورەكان	الطبقة الاستقراطية
بالاَ یان	ئامیرێ ئاواز ژەڤێ كەڤن	ئامیری ئاوار لێ دەری كۆت	آلة موسيقية قديمة
بالەتە	گوندەكلایێ مزیریا ل دهۆك	لادی یەكی مزیریە لە دهوك	اسم بلدة مزورية في دهوك
بالەتەیی	خەلكی ڤێ دەڤەرا	خەلكی گوندێ بالەتە	من سكنة بالته
بالەتەكەتی	بەلەرف چێ بووێ دجین، تریێ بالەتێی بووی	تازە پێ دەگات	جديد نضوج
بالبكە	بەحلیلك	بالۆكە	تولول
بالتەچی	شیر ب دەستی	شیر بە دەست	سيف في اليد
بالتیسك	خوشكا بیكێ، ژ مروڤا نیاوێ بۆ زاڤای	دش	بنت الحما
بالتوز	خویشكا ژنێ	خوشك	الأخت
بال	ل دەف	لەلا	عند
بال تە	ل دەف تە	لە لایی تو	عند
بال مە	ل دەف تە	لە لایی ئێمە	عندنا
بالكۆك	بالیفك	سەرین	مخدة
بالگە	بالیفك، ئەڤ بالگەهیا كیش یا وەیە	سەرین	مخدة
بالیفك	بن سەرك	سەرین	مخدة
بالیۆز	كەسێ ژ جەرەڤی وولاتێ	سشایەند	سفير

	خو كارێ وولاتێ حو بكەن		
باليوزخانه	بنگەهێ باليوزى	شوێنى شاباڵند	سفارة
باليل	بەهليل، ئاقل دارڤ	بەهلول	بهلول
بالڤدانا سەرى	تێژا سەرى	ژێرەى سەرى	النسبة المؤية
بالز	ژ كێمى ڤە	بەلى كەمەوە	على الأقل
بالزله	هەر تشتەكێ وەربا داى	هەر شتى لووك كرانى	لفة
بالولا نانى	نانێ وەريادای	نانى لووك كراو	لفة الخبز
بالولا پەروكا	بادەكا كاغەزا	لوولەى كاغەزا	لفة الورق
بالزلا پەرۆكا	بادەكا قوماشى	ولولەى پەرۆ	لفة قماش
بالولا پارا	بادەكا پيلا	لولەى پوول	لفة فلوس
بالده	ناڤى دەڤەرێكى يە دكەڤيتە	ناوى ناوچەيە لە نێوان	اسم منطقة
	سەر رێيى شێن ناڤ بەرا	دهوك و بارزان	
	دهوك و بارزان		
بالده	پێت پەر، بەردار	بەبالدار	ذو أجنحة
بان	بلنداهى ژ عەرى، بانى	بەرزى لە ئەرز	سطح
	مەيەى بلنده		
بان	بانگ	بانگ	آذات
بالەمە	نيڤا بەهارى	نيوەى بەهار	وسط الربيع
بالمان	باتمان،/ بۆ كێشانێ بكار	باتمان	حوقة
	دئيتن		
بانگ	گازى	گازى كردن	صياح
بانگ دان	گازى كرنا نڤێژێ	گازى كردنى نوێژ	آذان
بانگاز	گازى	بانگ كردن	صياح
بانگاڤ	ناڤە بەرا رۆژ ئاڤا و عەيشا	نێوان رۆژ و ئاوار عيشايى	بين المغرب
	(پەيڤا عەرەبى نان خوارن)		والعشاء

بانگێر	باکوردان	باگوردان	حجر لکیس السطح
بانگاشه	راگەهاندن	راگەیاندن	دعاية
بانی	بانه مل، ملا راست	سەرکردی راست	ارض المسطح
بانێ دان	گەهێت ئێشەوی	گرێ بەژان	ألم في المفاصل
بانی کێ	مادیه من	نام دەبی	لا تعطيني
بامی	دەرامەتێ نافکانه یێ هاڤینی	بامیه	بامية
باهیڤ	ئەڤ رەنگەکێ دەرامەتی یە ل ئەردی دێم شین دبێن ئەڤجو شێن دبیت بەرێ وێ یێ تیڤکل رەڤەکا کلکاوی دخوم	یادەم، دجاری بەری تۆکل رەقە ناوکەکەی دەخوت	لوز
باهیڤ تەفتی	ئەڤە نێك ژ رەنگێت باهیڤێت شرینه و یا پەحنه وەرخێت وێ ژی شتی تەفتان	جۆرێکی یا دەمی شرینه و پانە ورۆخی وەکو تەبشویه	نوع من أنواع لوز الحلو
باهیڤ هیرك	ئەز رەنگی باهیڤا یێت لاوازن کالکا وێ ژی یا یچیك و هیره	وورکه بادەم	لوز الناعم
باهیڤ تەعلك	ئەڤ رەنگە ژی وەکی یێت دی یە بەلێ کالکا وێ یا تەعله	با دەمێ تال	لوز المر
باهیڤ تەرك	ئەڤە دەمێ بهاریێ چێ دبن هەر باهیڤا دی بە بەلکی بە لکێ وی بەرێ هشك یێن	چواله (س) چەقەله	لوز طري

	دخوت و بی تام ترشه		
باهیك	خۆ پێ ڤە خەواندن	خەوالەوە	احتمی به
باهاتن	هاتنا بای بهێز	بەتوند هەل کردنی باي	هبوب الرياح
با هۆر	با و توز هەل کرن	تۆز و با هەلکردنێ	هبوب الرياح
باهۆن	رەشه با، باکوزك	رەشەبا	عاصفة الرياح
باهزۆ	خەسی، دەیکا ژنکێ ئان ژی یا مێرکێ	خەسوو	حمى
بابێ صۆر	هنده پەلیت سور و هێر ل پیشتی دێ دبن و وەکی لیرانه	پیەلەی سور	لير
بایی	باوی	بادار	رماتيزم
بایی زەر	ئەڤە ژی ئێشەکە رەنگی مرۆڤی زەر دبیت هنده جیێژنی زەرك	زەردوویی	يرقان
باوەر	ب راست زانین	بروا	ثقة
باوەرکرن	پێ باوەری ئینان	بڕوا هێنان	ثقة به
باوەری هات	ژێ پشت راست بوو	بروا پێ هێنان	موثوق
باوه خون	مالێ باب، هاتنه بابا	مالی باوك	بيتُ الأب
باوەسیر	بایەسیری، ئەڤە نەساخیەکە ژن و مێرا دگریت ژ سەرما چێ دبیت	باوەسیر	ناسورة
باوەشك	خەوهاتن	باوەشك	تثاؤب
باو بودان	بادان و با هاتن	هەل کردنی باو باران	هبوب اعصار
بافری	قەب بەردان	خۆ هەل قورتان بەدو	كبر نفسه
بەلە	رەشکا چاڤی	بیبەی چاوی	بؤبؤ

بەبر	بەور، رەنگەکێ پلدنگانە	جۆرە پلنگێکی تەن درێژە	نوع الفهد
بە طە نی	خۆپی نخافتنە ژ هریێ من دکەن	بەتانیە	بطانية
بەترمە	تام دانا دارا دحا بەرێ وێ خۆشی تربیت ژ دارەکا دی	موتربە	تعطیم
بەرا بەتر	پشتی دەمەکی	دووای جەمێك	بعد حین
بەنرا بەترابار	پشتی صالا دی	دووای صالێکی تر	بعد سنة
بەتر	پشتی، هەڤال کار	باشی، ئاوەلکارە	بعد ظرف
بەتربەترابنرار	جوار سال پاشی	پاشی چوار سال	بعد أربعة سنوات
بەرا پیرار	سالا دیف یا دی دا	سالێ دوایی	أول العام
بەطال	خالی، چ تێدانە	بشی	خالي
بەطال کر	خالی کر، چ تیصچدا نەهیلا	بۆش کردنم	تفریغ
بەچە	دەمی چلاس دبیت بە چیتی رۆژن زفستانی	رۆژانی دوای چلە زستا	أیام بعد اربعین
بەحس	گۆتن	باس	مقولة
بەحسی کر بوو	ئاخفتن بوو	قسەی کردبوو	نطق به
بەخسی وخەبەر	دەمگ بەحس	دەنگ و باس	الاخبار
بەحساند	وەلی کر کۆ باخڤیت	هێنابووە قسە	جعله یتکلم
بەحەشت	خۆشیاین دنیایێ	بەهەشت	جنة
بەحەشتیك و جەهنەمیك	گولەکا سپی و نیڤەکا وی یا زەرە	گولە حا جیلە	ورقدج ویعه أبض وأحمر
بەحر	ئاڤەکا فرەهە، نەڤ پەیڤە یا	دەریا	بحر

	کوردی کریە		
بەحرا جەمەدی	عەردێ ئاڤێ بی بەستای	دەریای بەستوو	بحر المتجمد
بەحرا حەلال	بەحرا سەری	دەریا سەروو	بحر الشمال
بەحرا ناڤینی	بەحرا ناڤنجی	دەریای ناوەراست	بحر متوسط
بەخرا هێندی	بەحرا کێم لڤەك	دەریای ئارام	بحر الهادي
بەخت	ئێقبال	سانەص	حظ
بەخکە مێ	بەرێ خۆ بدە من	تەماسە کەم	أنظر اليه
بەخکی	نێرێ	تەماشا کە	أنظر
بەخت رەش	بێ ئێغبال	بەخت رشە	حظ الاسود
بەخت دار	خوودان ئیقبال	بە شانس	محظوظ
بەختێن	خودان ئێقبال	بەشانصی	محضوض
بەخشیش	خەلات، ئەز پەیڤە یا	خەلات	بخشيش
	کوردی کریە		
بەدەن	کەلەخ	لاشە، تەن	جسم
بەدەل	هەیڤا چوارەدە	مانگە جوارە	القمر البدر
بەدرف	خراڤي	خەرابە	اسيء
بەدبێژ	کرنا قەسێت کرێت، ئەڤ	ووتە ناشرین کردن	نطق كلام غير
	یەیڤە یا کوردیە و فارسیە		جيد
بەدخویی	کریارێت تازە	رەوشتی جوان	صيغة حسنة
بدخهوری	کریارێت کرێت و خراب	رەوشت ناشرین	صيغة الغير
			الحسنة
بەودور	تازە، جان	جوان	جميلبةر
بەر	ئەڤە بەرێ رەشە	بەرد	حجر
بەراز	ئەڤە گیانەوەرەکێ کیڤی و	بەراز	خنـــزير
	خودان کەرن گۆشتی وی د		

	خون بەلی بوسلمان ناخون		
بەورۆش	ئامانی لێنانی	قابی لێنان	اناء الطهي
بەراش	ل بەر ئاشی، باری بەرهەڤ گری بۆ هێرانی	باراش	حمل الطاحونة
بەرئاخڤتن	ژبەر ئاخڤتن	وڕێنە	هذيان
بەرئاقل	ئاقل هلە دگریت	دەچێتە ناو میشك	منطقي
بەرلێخست	دانانە بەرك	بەرامبەرکردن	مضاف
بەراڤك	هندە حلکا د شۆن بەلێ هندەکێت دی د ئازا وی ڤەددن	وەراو ئارو	
بەراڤکی صابینێ	پرتا صابینا فەمای	لاپاروو	صابون الساقي
بەراڤکوژ	بەندێ درە جهی دا	بەنی ناو ئەندامی مێینە	الحالب
بەران	بەرخکی سەر بەندکێ کو ژیێ وی دبیتە چوار سال	دابەستی کە تەمەنی یێ ب چوار سال	
بەران	کاڤر و بەرخێکی نێرو بۆ راگرتنی	کاوڕ	خروف
بەران	ناڤ بەینا هەروو لنگا	نەعبەین هەردوو لنگ	
بەران	نێر یێ پەزی سپی	نێرەی ئەمەری سپی	ذكر الخروف الأبيض
بەراهیك	١- دەست پیك ، دەست پێکا راپۆرتێ، ئەڤە بەراهیکا رابورتێیە. ٢- شرین بەراهیکا من هات ٣- تڤباتە بەراهیکی زانیبا	پێشەکی پێشەوە	مقدمة

بەرەڤان	ناڤبژی، ئازاد بەرەڤانیامە دکر	بەرگری	دیفاع
بەرەڤانیا بازێری	پاراستنا مافی بازێری	پاراستنی مافی شارەوانی	الدفاع المدني
بەردەسپی	بەرێ گەچی یە	بەردی گەچی یە	حجر الحنطاوي
بەرەشین	ئەڤە بەرە یێ رەنگ شینە و یێب قەوەتە	بەرێ رەنگ شینی	حجر الازرق
بەرەزەر	ئەزە بەرەژی د هەبونی دایێ رەنگ زەرە	بەردی زەرد	حجر الاصفر
بەرزەیف	ئەز بەرەژی یێ زڤرە ئامیرا پێ درەنن	جۆرە بەردێکی درێو رنین بەرکاردێن	حجر حنطي
بەرنێخستن	دانە بەر	بەرامبەر کردن	مضاف
بەرەنگاربوو	هەڤرشی بون	تێ بەربون	هجم علیه
بەرایانك	طارمە، بانێ دیوارێ پشتێ یێ نزم ییت بۆ مالا بەرێ وێ لێ دبیتە بەربانگك	بانیژە	طرمة
بەربالاڤك	جلکەکێ کەڤە دکەنە بەر خۆدا حلکا بشۆن	بەراشو	ثوب الغسیل
بەربانگ	بەراهیا گازیێ	بە پێشی گازی کردن	قبل أذان
بەر بادا	بەرەکی بایدەن	بادانی بەرێ	لفة الثمار
بەربەخت	قەبرە، ئازدار یا بەربەختە	گەورەبوون	عزباء
بەر بەر (ت)	سەرتراشی	سەرتاشی	خلاق
بەربەست	نەهێلان، ڤێرە بەردەست دکەن	قەدەغە	منع
بەر بەست کرن	نەهێلان، مە ئەڤ تاقیێ بەربەست کری	قەدەغەە ، یاساخ	منع، وضع حاجز

بەربسك	تۆڤا پر حی، من بەربسكە كارزێرى ها هەى	تۆلە	ماشە الشعر
بەربۆ	هەل بو، ئاگر بەربد پیشى	داگیر	شعل
بەر بۆبێ	گورى لێ حون و ئاكر بەر بوۆى	پێ بوو	اشتعل
بەربر	شیا برینى هەى	تواناى برِنى هەیە	قابل للقطع
بەربیك	كچكا كارێ بیكێ دكەت	بەربووك	وصیفة العروس
بەربوو	لێ چوو، فێرا چوو	پێ بووین	اشتعل
بەربۆبێ	ئاگر كرت	گرِگرتن	اشتعل
بەرێ خو دایى	تەماشەكر	تەماشاى كرد	نظرة
بەربرى	ژێ ڤەكرنا بەرى	لێ كردنەوە بەر	قطف
بەربزاردن	بژار كرنا بەرى	بژاركردنە بەرژ	ثمار
بەربرس دار	بەرەكێ ژێ فەكەن ئو كول بكەن	بەرێ دارزان	الثمار المجروحة
بەرپەر	بەرێ كاغەزى، نێزیك چەلكێ طەیرانە	لابەرە گاغەز، نیزیك بالى بالدار	ورقة، قرب الجناح
بەرپەست	شیانا شداندنێ هەى	تنواناى پەستانى هەیە	قابل للانضغاط
بەرپێك	بەندكێ كۆرێت زەلاما ئەوێ ل دیف باسكى دا تینت	شلا بۆریب	
بەرپرسیار	ژێ پرسیار كەر	لێ پرسراو	مسؤل
بەرپر چڤاندنى بوو	نیزیك بوومە جیڤنت	نیزیگك بووتە بتوولێنیە وە	
بەرپەقاندنى بوو	نێزیك بوو ب پەڤێب	نزیك بوو كەیتەقى	قرب ان ینفجر
بەرپێن	پنیەكى ددانتە بەرئێمى	بەرپێ	حد الرجل

	ددكەڤین		
بەریف باكردن	دانا بوو بەرپای	لە بەرپای دانرابوو	وضع امام الهواء
بەرپێنمانێ بوو	دانا بوو دابیینت	لە بەر پێنچان بو	وضع أجل أن يلف
بەرتڤك	هاڤێتنا بەرابۆ رەخەكی بە سەویێ تبلا	بەرد هخاوێنشت بەسەری ئانكوس	رمي الحجارة براس الأصبع
بەرتەنگی	دەست كورتی	كەم بوونی	الفقر
بەرتەبقانی بوو	نڤیسیا ب تەیقینن	ویسترا بی قۆپێتنی وه	أراد أن ينكمش
بەرتێكرنی بوو	دڤیا تی بكەن، خالی بكن	دەیان ویست روكەن	أراد أن يسكب
بەرجەماندنی بوو	دڤیان كۆم بكەن	دەیان ویست غری كەن	أراد أن يجمع
بەرجووت بوونی بوو	وان دڤیيا بگەهنە ئێك	دەیان وبست بنە یەم	أراد أن يتزوج
بەرچاڤك	پی بەرێ خودانك	عەینەك (هگ) چاوێلكە	منذار، ناظر
بەرچاندنی بوو	دڤیان بچینن	دەیان ویست بچیننت	أن يزرع
بەرچەماند	دڤیان خاربكەن	خەریك بوو خواربی	أن ينحني
بەرڤا كر	بۆ دیار كر، پیش نیار	پێش نیاز	اقترح
بەرچی	ل بەرچیایی	لە بەرچیان	على حافة حبل
بەرگەری	ل سەرگەریافیێ بوو	لە سەر گەران بوون	أراد ان يتجول
بەرچنی	ڤێقیێ داری ژێ ڤەكر	میوەلێ كردنەوە	قطف اثمار
بەرچنینێ بوو	د كارێ ژی ڤەكرنی دابوو	كارێ لێ كردنەوەی دەكرد	يقصف الثمار
بەرچێ كرنێ بوو	دكارێ جرست كرنی بوو	كاری دروست كردنی دەكرد	كان يصنع
بەرچوونێ بوو	كاری چوونێ دكر	دەباویست برۆت	ارادة ان يذهب
بەچێژ	شینانا تام مرنێ یا هەی	قونای تام كرن هیە	قابل للتذوق
بەرچوون	هڤیتنا بچیلێ نە تمان.	مالێ جەردان	اجهاض

	دزکی دەیکا خوذا		
بەرچێلك	عێرکێ مریشکی	چیلکدانە (هگ) سیقلدانە	حوصیلة
بەرتیل	دەڤ مزکری	دەم خوش کەر	رشوة
بەرتیل خۆر	کەسێ با یار بو خەلکی کارەکێ بکەت	کەسی بە بارە بۆ هەللك کار بکات	مرتشي
بەرتیل کر	پارە دانی	دەم وش کردن	أعطى رشوة
بەرتەنگی	دەست کورتی، روویی تەنگ	بەری تسەك	عرض القليل
بەرتیل دان	دەڤ مزی دان	مرم خرش درا	دفع رشوة
بەرتبل ورگر	هەلگری دەڤ مزیێ	وەرگری دەم خوش	أخذ الرشوة
بەرتاڤ	بنگەهێ سیانی لێ	بەرتاو	منطقة النفوذ
بەرخار	بو پارحەیەکی د بێژن دەمێ راست نەهیتە برین	بەرخوار	سطح المائل
بەرخاند	دەمێ مرۆڤێ بقێت	لە بەر هوێنندن	قرآة على الغيب
بەرخاپاند	نێزیك بوو سەردا ببەت	خەریك بوو هەلێ خەلەتێن	على وشك أن يغلط
بەرخەبەر گوتنێ	تڤیا هەبەرا پێژا، تڤیا قەسا بێژن	لە بەر حنێودان بوون	اراد ان يشتم
بەرخەملاند	کارێ خۆ دکر	خوی دەرازاندەوە	
بەرخانەدانا	ل بەرمال دارێێ	لە پێش مالێ نیشتن	صاحب العزوة
بەرخراب کرنی	تڤیا ب هەرڤینن	دەیانویست بی روخێنن	ارادة ان يهدم
بەرخێراندنێ بوو	نارینیە بەرخانەدانا	دەریان گلیاوە	كان يسجد
بەرهرکرنی	داکۆم کەن	خریان دەکر دەوە	يجمع
بەرخرڤەکرنی	دا کۆم کەنەڤد	خریان دەکر دەوە	يجمع
بەرخیەکر	دا تام کەنێ	دەیان خواردە	كان يذوقە

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێن	زمانێ عەرەبی
بەرخوا	داخوا	دەبا هودارد	كان باتل
بەردایی	ب شۆل ئێخست	پێ کرد	عمل به، فتح
بەردا دا	دانا بەر	لە پێش داخا	وضع أمام
بەردا	دەست ل سەر هەلگرت	بەرەلاکرد	اطلق سراخ
بەردنا	ئێخستە پێش	لە پێشی خست	وضع أمام
بەرداباى	ژ بەر هەوا لێ کر	لە پێشی بالی کرا	أما تهوي
بەرداگرت	ژ بەر تژی کر	لە پێشتی پر کرد	امام أملئ
بەردەرمان دا	ژ بەرچارەکی	لە پێشی جارکرا	امام عالج
بەردەرمانکر	ژ بەر دەرمان کر	لە پێشتی جارەکرد	عالج امام
بەردەرکر	ژبەر کرە دەر	لە پێشتی دەرکرا	أمام طردة
بەردەوام	ل سەرچوون	بەرسەردا چوون	استمرار
بەردەوامی	بێ راوستیان	لە سەرچوون پێ راوستان	استمرارية
بەردەوام بوو	هەر ل سەر دچوو	بەبێ راوەستان	مستمر على
بەردەوام کر	لە سەرچوو	لەسەر رۆیشت	استمر على
بەردەوامیێ گرن	نەراوستانێ گرن	لە سەرچوونی گرن	استمر على
بەرۆسیێ بوو	تڤیا بدوشن	خەریك بووبیدوشت	على وش ان يحلب
بەردۆتنێ بوو	بۆ کاری نەبووری تڤیا بدۆشت	لە بەردۆشین بوو	كان يحلب
بەردا	١ – تەلاق ٢ – ژبەزوی خانێ هاتەدەر ٣ – هلە بوو ٤ – ئازاکر	تەلاق دان، ئازا کردن، پێ کردن	١ – طلق ٢ – اعطى حريته ٣ – اشمل
	١ – شیرکۆی شعریت بەردا ٢ – نەزاد ژ گرتی خانێ		

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	بەردا ٣- ئاڤای سوپەبەردا ٤- سیرموی بەرخك بەردا ٥- ئەو هەسب بەردا		
بەردیلێ	ژن ب ژنی، پێ گوهۆرك	ژن بە ژن	كصة بكصة
بەردەقانی	بەرتڤك، هاڤێتنا بەراب قوماشەکی	بەردەقانی	رمي الحجارة بواسطة قطعة قماش
بەردەستك	شاگرت، بچیکەك ل دەڤ هوستایەکی کار بکەت	شاگر	تلميذ
بە، دەسك	پارچەیەکی چی کریە دەنە بەردەستی خو	دەستگر	شياله
بەر ملی دربی	تڤیا راست و خلی بکەن	لەبەرلوس کردن	كام يعدل
بەر حەپلاندن	نیزکی تژی کرنی بوو	لە بەرپرکردن و پەستان بوون	كان على وشك أن يملئ
بەرحەلاند	تڤیا ب کەنە ئاڤ	دەیان ویست دۆکە بکۆرن بی تاوینن	اراد أن يذوب
بەرحەمەر بوونی بوو	گەلەك خاربوو ژ بەر نەساخ بوو	لە زور خواردن دان توخکە کیربوو	
بەرحەفك گرت	١-ژی قەنەبون، ٢-حەفك گرین	بەخەگرتن	أمشك في عنقه
بەروژربەروژر	بەرتاخی، بەرحەتاڤێ	لە پێش هەتاو	امام الشمس
بەروژك	جهی هەردەم خەتاز لی بدەن	بەربەرچکە	مكان مشمس
بەررادا	پێشیا وی مالێ	پێشەوەی مالی پێشەوەی کەسك دا	كنس أمام

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
بەرا وستاند	خۆل بەرگرێت	لە بەر وەستان	وقف أمام
بەر راهاڤێت	ژبەر هاڤێت	لە پێشی هەل کرت	رفع امام
بەردا هاڤیت	ژ بەرهاڤێت	لە پێشی فڕێ دا	رمی أمام
بەردار هژیا	ژ بەرڤەلەرزی	لە پێشی لەرزی	ارتبجف امام
بەرداست	روویێ راست	رووی تەخت	سطح مصطح
بەرێت، بەردیت	ژ بەر دانیشت	لە پێش نیشت	جلس امام
بەرێشت	ژ بەر رژاند	لە پیشی رژاند	سکب أمام
بەر رۆهن کر	ژ بەرۆن کر	بوی ئاساتن کر	وضح له
بەرزە	ڤەشارتی	شاراوەیی	خفي
بەرزانی	ژ بەرتێ گەهشت	بە پێشی فێربوو	تعلم اماتم
بەرزترین	بلندترین	بلند تر	أعلى حد
بەراراڤ کر	ل بەر ئاڤ پیداتر	لە پێشی لە ئاوی دا	طهر أمام
بەرژێ ڤەبوو	ژ بەرا بالا خۆ ژی ڤەکر	ل بەری واز لی هێن	ترك أمام
بەرژەنگ	نیشان کر	نیشانە کردن	وضع علامة
بەرسنگ	نێزیك سنگی، مەمك	مەمك	الثدي
بەرستاند	ژ بەرژی وەرگرت	لە بەری لێ وەرگرت	
بەرسنگ گرتن	لبەر راوستیا بۆ شەرەگر	لە ببەرسنگی وەستا	وقف أمامه أخذ ت
بەرسڤك	ئەیوانگ	هەیوان	طارمة، امام البيت
بەرسڤ	جاب	وەلأم	إجابة
بەرسڤگ	زیندەبی یەلکە ل بەردەرێ خانی شتی دۆشکەکی	سەکۆی یا نی بەردەرگا	ب
بەرسڤ دان	جاب دان	وەلام دان	إجلابة
بەرسڤ دەر	کەسی بەرسڤا بدەت	وەلان دەر	مجيب

بەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانی عەرەبی
بەرسف داي	جاب دای	وەلام وەرگر	أخذ الاجابة
بەرسوژ	حەبلی، حەمەر	توحە	حموضة معدية
بەرسوژك	چێ بوونا ئاڤا ترش ل سەر عیرکی دا	ترشەلوك	حموضة
بەرسەنگ	شیاناگرانیێ یا هەی	توافی سەنگی تیایە	قابل التوازن
بەرشینك	بەرێ خورستی یێت ئاڤێ دا	بەردی توندوبە هێڤی ئاوی	حجر القوی اذ وجه الوف
بەرشێلا	ل بەر شیشلا، ل بەر قەسترا	لە بەرشێلان	جعلة عجینة أمامه
بەرسەرك کر	ژ بەر خوفەشارت	شەدمێ گر دلە بەری	ستحی امامة
بەرشەقاند	١- ژ بەر جەچاند ٢- ژ بەر جوو	لە بەری تەقاند	سحب الزناد أمامه
بەرشەکر	ل بەر شەھ کرو	لە بەری شانەکرح	سرح أمامه، مشط امامه
بەرشەرکر	ل بەر لیك کەتن	لە پێشتی شەریان کرد	تعارك أمامخ
بەرشلۆڤەکر	ژ بەر بۆ رۆون کر	لە پێشی روون کرمن	فسرة أمام، وضح أمامه
بەرفرەھ	زەحف، گەلەك ل دەھواتی زادەکێ بەرفرەھ چێ کربوو	زۆر	کثیر
بەرقەدکر	ل بەرکردن دوو پارچە	دووپارچەکرا	امامه کسره
بەرقەلەوبوو	ژ بەر ب گۆشت کەت	بەگوشتن بوو	أصیبح سمینة
بەرقەلاند	١- ژ بەر نەھێلان. ٢- ژ بەر ل سەر ئاگری ئیناوبر تا سوردبیت	لە بەرێ قران دیان	إبادة أمامه

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible] خواروو	زمانێ عەرەبی
بەرقوتا	ژ بەر لێدا	لە پێشی لێ دا	ضرب أمامه
بەرڤەنا	رقە وەکی پێش گرەگکی دچیتە سەرکارا	لە بەری دانان	وضع إمامه
بەرڤەجووت بوو	ژ پێشیێ بوونە نێك	لە بەری جووتە بوون	تزازجة أمامه
بەرڤەچەماند	ژ بەر خارکر	لە پێشی داخوار کرد	انحنى أمامه
بەرڤەچوو	پێش ڤە رێ کر	لە پێشتی رۆیشتی	رحل امامه
بەرڤەدا	ل بەر پەردەچێ	لە پێشە یان پەردە دادرا	أمامه وضع ثماره
بەرڤەحەلاند	پێشی ڤەکر بوو ئاڤ	لە پێشەیان تاواند	أمامه ذاب
بەرڤەخار	بەراهیگکێ ڤەخار	لە پێشە وان خواروە	شرب أمامه
بەرڤەقوتا	ژ بەروان لێ دا	لە پێسەوە لێ دا	ضرب أمامه
بەرڤەکێشا	ژ بەراهیاوان دەر کەڤتن	لە پێشەوان کشانەوە	اماه انسحب
بەرڤەما	ژ بەروان ماڤە	لە بەر یان مانەوەژ	بسبب تأخر
بەرڤەشکاند	ژ بەروان کێم کر	لە پێشیان شکانەوە	أمامه قل نفوذه
بەرڤەشانو	ژ بەروان هنارت	لە بەریان نارد	بعث لأجلهم
بەرڤەهاند	ژ بەر کرە کەڤی	لە پێشان هۆنایەوە	أمام عمل صغيرة
بەرڤەهات	پێ ڤیەهات، ب دەست ڤەهات	بۆیان کرا	عمل لأجلهم
بەرڤەتر	نێزیك تر	پێشەوەتر	مقد أمامه
بەرڤەنڤست	ژ بەر خەولێ کەت	لە پێشیانەوە نووست	نام أمامه
بەرڤەمراند	پێشڤە تەمراند	لە پێشەوە کوژاندەوە	انطفئ امامه
بەرکەتی	ژێ هاتی	شایانی	ذو قيمة
بەرکەت، بەرکەفت	چوو پێشیی، چوو پێشیی	بەرووپێشەوەی چوو	ذهب أمامه
بەرك ئێخست	ژێك گوهارتن	کۆڕینەوە	تبادل
بەرك	یـچیك کرنار بەرد	بچوك کراوەی بەرد	مصغر للحجر
بەرکێ زەرداڤێ	هەبوونا بەری د رەرداڤی دا	بەردی زەرلاو	حصاة مرارة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
بەرکی گولچیسکی	هەبوونا بەری د گورچیلی دا	بەری گورجیلە	مصد الكلية
بەرکی ژسمی	برێ بچیکە دکەمە د دار لاستیکی دا	بەردی دار لاستیبف	حجرة المصيدة
بەرکلینسێ	ل پێشی مالا نەخوش	لە پێشی مالی وێران	امام البيت
بەرك	رایە خێ ژ بەرندکا چێ دکەن	بەرە	زولية، المخرب
بەرکوتە	تەتگ ڤەدرێیێت، ناڤی چیچکەکی هێلان هو د قوقلێت بەردا چی دکەت دمی خوَل ل بەرێ ددەت	ناوی چۆلەکە یەك دونوکی لە بەردەیەك هێلانە دبورت دەما	امس عصفوير تصنع عشها من الحجر

ٱ‌/ بەرك ژ رەخی ددرێت

بەرك ڤەجوون	ب ناڤك داجوون	لاواز بوون	انقباض
بەر کەش	کارێ هەلگرێ بەرا	کاری بەرد هەلگر	حمال الحجر
بەر دوشك	کراسێ کاری	ملوانکەی کار	صدرية
بەرکوشت	ژ بەرمراند	لە پێشی کوشت	قتل أمامه
بەرکۆلا	ل بەرڤەکۆلا	لە پێش کۆلاوە	أمام حفرة
بەرکوخین	ژ بەر کوخك هاتی	لە پێش کۆخیەوە	امامه سعال
بەرکێلا	بەر کۆلی	لە پێسی یەوە کێلا	حرث امامه
بەرگوهی	بن کوهی دا	لە بن کوی	تحت إذان
بەرگەریا	دیڤدا جوون	بەدوا یا گەران	بحث عن
بەرگەراند	ژێ گەریان، دجیڤدا گەریان	لێ گەران	بحث عنه
بەرگرت	١- فێڤی دا، ٢- خۆ ژ بەر گرت	میوەی گرت	اعطى الثمرة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
بەرگری	هەمبەری راوەستان	بەرامبەر وەستا	مقاومە
بەرگەزك	وەرماندنا حوبێ	هوبی ئەستور بوون	ورم الاموي
بەرگەهاند	ژ بەر ھێزێك بووی	لە بەری گەیاند	لأجلة وصل
بەرکێ گولچیسکی	چەرمێ گولچکێ دئخیفی	بەردەی سەر گورچیلە	غشاء على الکلیة
بەرگەڤزاند	ژبەر خوێ عەردی ڤەدا	لە بەری گەڤراند	
بەگلیزك	کراسی ددنە بەردەڤی زاروکی	بەروانکە	صدریة طفل
بەرگڤاشت	ژ بەر سەرك ڤەشداند	لە پێشی گوشیەوە	ضغط أمامە
بەرگوت	ژ بەر ئاخفت	لە پێشی ووتێ	تلکم
بەرگیز	شەل و شەبك، جلکێت کوردی	رانك وجوغی	على غیب
بەرگیزك	نەڤ نیڤ چاکێتە یی بی هێك زەلام دکەنە بەر خۆ	جوٚغی	جاکیت بلا ردان
بەرگوس	شیانا گڤاشتنێ یا هەی	توانای گوشی	قابل للعصر
بەرمەچڤاند	لە بەر گڤاشتە سەرك	لە پێشی تو ڤاندیەوە	عصر أمامە
بەرمراند	ژ بەر کوشت	لە پێشی کوشت	قتلە
بەرمر	ژ بەرنەما	لە پێشی مرد	مات قبل
بەرمالش	ژ بەرمالێ	لە پێش گەسك درا	کنس أمامە
بەرمالی	ل بەر تازەکر	لە پێشی مالیەوە	کنس أمامة
بەرمژك	مەمکی دخوٚت	مەمك دخوات	یمص الثدي
بەرماڤ	بەرماییك، ژیندباری ژوان ڤەما	لە پێش ماوە	بقایة زیادة أزید
بەرماڤ خوٚر	خارنا ڤەمایی	پاشماوە خور	آکل البقایة
بەرمایك	ئەو خوار ناز بەر ح ...	بەرماوە	فضلة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
	کو رۆحەمۆ توب بەرمایکێت من مەزن بۆی.		
بەرمایی	خوارنا د ئامانی دا بمینت	خورادنی ماوی ناو قاب	بقاية المواعين
بەرمنەت	مخی ل سەدا	چاکە لە سەر ، منەت بار	فضل عليه
بەرمیل	خالی کەر، ئامانی مەزن دا اتشتی رۆن بکەین	بوشکەر	برميل
بەرمل	تژی مل، تژی بەرسنگی	کۆڵە	مضونة
بەرنەزانینێ	بەرف کێم تێ گەهتشتی	بەرەو نیزانین	تتجه نحو عدم معرفة
بەرنەکر	بەرەف دەست هەلاندنی ژکارا	لەلارو نەکردن	نحو الغير العمل، لا عمل
بەرنداڤت	نێزیك خۆستارەبكەن	بەرەودا بۆسین	يتجه نحو التغطي
بەرنیشادانی	بەرەف فێرکرنی دچوو	بەرەو فێرکردن	يتجه نحو تجديد
بەرنیژنی	بەرەف نژنینا دمر، تفایا کون بکەن	بەرەوکون کردن	يتجه نحو تشقيب
بەرنیاس	هاتبوو دەست نیشان کرن	ناسراو	معروف
بەرنڤیس	ژ بەر رەش کرەڤە	ل بەر نووسیەوە	كتب أمامه
بەرتقاند	لە بەرجاف دانەئێك	لە پێشی ناو نیەرە	غمض عين
بەرهسینك	بەرەکێ حلی بە بکار دئینت بۆ حلی کرنا عەردا، دەستە بەرك	بەردولوسی کەر	نوع حجمر لماء
بەررهاژۆت	لە بەر بریڤە بر	لە پێش لێ خورِی	ساق أمامه
بەرهاڤێت	بچیك هاڤین، ژ بەر چوو، بۆ ئاژەلا دیتِن	مندال فری جان	إجهاض عند الحيوان
بەرهات	ژ بەرهات	لە پێشی هات	جاء أمامه

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
بلەهەلاڤێت	بلند کرنا بەری بی فه کرنا بەری	بەرر و نزم کردنی بەرد	رفع الحجر إلى أعلى
بەرهەلون شاند	ڤەکرنا بەری	هەلوەشاندە بەر	تفكيك المحصول
بەرهەلکێشا	بەرئینان دەری ژ عەردی	هەلکێشانی بەر لە ئەرد	سحب الثمر
بەرهەلاند	ژ ئەردی راکر	لە ئەرز هەلگرت	رفع من الارض
بەرهەلکر	ژ بەر پێ کر	پە پێشی داگرسان	اشعل أمامه
بەرهەلاویست	ژ بەر ب ئەردەکێ بلند ڤەکر	لە پێشی هەل واسی	علق أمام
بەرهژاند	ل بەر لڤاند	لە پێشی حولاند	هزة أمامه
بەرهەرخاند	ل بەر خراب کر	رووخاند لە پێشی	هدم أمامه
بەرهنگافت	لە بەر هخەلت بوو، ئاز چووگەریێ	لە بەر غەلەت بوون، ئاو چووە قورگی	اغلط في الشرب
بەرهنارت	ل بەرفرێ کر	لە پێشی نارد	بعث أمام
بەرهندابوو	ژ بەر بەرزەبوو	لە پێشی بزربوو	ضاع أمامه
بەرهێزك کر	ژ بەجۆلانك کر	لە پێشی حوولا	هزة أمام
بەرهنگاربوو	ژ بەتێ کەفت	بەهۆی تووشی بوو	تصادم
بەرهەڤ کە	درست کە	ئامادەکە	استعد، أوعد
بەرهەڤ	درست	ئامادە	استع
بەرهەم کاری	بەرهەم بە ڕێشڤەبرن	پەرە پێدانی بروبووم	انتاج متطور
بەروار	دیرۆك، رێ کەفت خاری، ئەڤ پرۆکەیێ بەروارە، شەت	مێژوو، رسێ کەت خوار	تاريخ، المنحدر
بەروبویاڤ	بەرێ، دەرامەتەت و ناڤا دەڤەری	بەرووبووم	ثروة
بەروەرگرت	ل بەرستاند	لە پێشی وەرگرت	أخذ أماه

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارور	زمانێ عەرەبی
بەرووەربادا	ل بەر بادا شەرك	لە بەر بادا	لەب أمامە
بەرووەرك	کرنە بەر	بەپێشیان دا کرد	رش أماە
بەروج	بخهوز ڤیا	بۆ خوی ویشتی	مصلحي
بەروە و بێچا	تێك وەرکر ل پێش وان	لە پێشیان پێچاوە	رتب أمامهم
بەروشاند	لە بەر هاڤێتی	لە پێشی تێ وەشاند	رمی أمامە
بەرووەرووەراند	لە بەرهاڤێتێ	لە پێشی تێ هەل دار	رمی أمامە
بەرووەراند	دارەمك فێڤیێ خۆبها ڤێن	هەل وەراندنی	رمی صنار من الشجرة
بەرووەریا	بەرێ داری بکەڤین	میوەی جارێ بکوی	اسقاط الثمر من الشجرة
بەرێ	بەرێ دارا هلی، خەلك دخوت	بەرێ داری جلوو. بەروو	بلوط
بەرێ، ئەب	کەتە پێشیی	لە پێشوە چوو	ذهب أمام
بەربەخانی	بەرێ کەفتن، یاری نەزارۆك دکەن	راکەراکە، غارغارانی	سباق
بەرشك	پرتەکا قوماشیە ب جلکافە د درن بۆ پاراستنا تشتنا	گیرفان، جێب	جیوب
بەریچك	مازێ ینت هیر، بەرێیت یر	وورده مازه، وورده بەرو	بلوط الناعم
بەریماسك	ئەڤە ‌بە رێت سەر چوکل جوکنلت	بەرووی سەری شاخ شاخ	بلوط رأسه مثلث الشکل له رؤوس
بەرێ گورێل	ئەڤە بەربە تێنە خارن رەنگی وان ڤژی یێ سوری تاریە	بەرووی خرە و سووری تاریکە و دەخوری	بلوط مدعبل أحمر قاتم یؤکل
بەرێ جۆنی	بەرەکێ خلیە و درێژە دانێ	دەستە جۆنی	نوع من الحجر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	پی دفووس، دەستە موی		أطرافه معدل يستعمل لطحن الحبوب في البيوت القرية
بەرێ خۆ بدەێ	بنیرى	تەماشا کە	انظر
بەرێ خۆ بکی (نا)	نبیرێ	رووتی کە	انظر
بەرێ خو دایی	نیرا یی	رووتی کرد	ينظر إليه
بەرێ خۆ وەردگێرا	نەنیرایێ	بووی تێ نە کرد	تنظر إلى جهة الاخرى
بەرێ	پێشییێ، بەری ئەم هاتن	پێشان	سابقا
بەرێ سپیدی	دەمی ئەلندی	بەر ە بەیان	صبح الباكر
بەرێ چەقچەقکی	ئەڤە بەرەکی مەزن د ئاشی تەحینی دا هەیە چەقچەقکێ ل سەر دزڤریت	بەری مەلینەی ئاشتی تەحین	حجدرة الطاحونة تحينية
بەرێ دەستی	روویێ دەست، پانکما دەستی، تشتەك ب دەستی	بانی ناودەست تشتی بەدەستە وەیی	راحة اليد
بەرێ دێم	بەرێ سەرعەرجدی هشك، دەرامەتی ژ عەردی دێم تێت وەکی کوندۆرا	بەرێ زەوی ووشك، بەرێ دێمەکار	حدجار من ارض يابس، ثمرة من ارض البور
بەرێ کلسی	بەرێ ژ کلسی چی دلبیت بۆ دەمەکی درێژ دکەڤیتە سەرئێك وەرق دبیت	بەردی کەچ	حجر الكلسي
بەرێ رەش	نەڤ بەرە د جبوديى دا يى	بەرێ رەش	الحجر الاسود

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	رەشە		
بەرێ ئاڤێ	١ – ئەڤ بەرە دئاڤێدا یێ هەی ئوییێ زڤرە. ٢ – بۆدەرامەتی ل بەر ئاڤێ شین بیت	١ – بەردی ناو ئاو. ٢ – بەرهەمی لە بەر ئاوکە شین دبیت	حجر الماء، مثمرة مائية
بەرێ هاڤێت	ل پێشییێ بۆ هەلاڤیت	لە پێشی فرێ دا	رمي قبل
بەرێ بەردا	لە پێشێ ئازاکر	لە پێشی بەرە لاکرد	قبل أطلاق سراحە
بەرێ بری	ل پێش دا ژێ ڤەکر	لە پێشەوە لێ کردەوە	قبل القطع
بەرێ بژارت	ل پێشییێ ژێك گرتن	لە پێشی بژارکر	قبل فرز
بەرێ برین دار بوو	ل پێشیادا برین بوو	لە پێشە وەبرین جار بوو	جرح قبل
بەرێ بوو	بەریکا هاتە سەردنیایی	لە پێشی لە دایك بوو	قبل الولادة
بەرێ بهار	١ – ئاڤێ گوندەکی یە. ٢ – هاتنا بهاری ب زی	١ – ناو گوندێك ٢ – بەها زور بێ	قبل الربيع
بەرێ بەقاند	ژ بەرێ دا پی لێ دانا	لە پێشی تەقاند	قبل انفجر
بەرێ پرڤامد	راهییێ گڤاشت	لە پێشی کوشیەوە	قبل العصر
بەرێ پێنچا	راهییێ پێنچا ئەڤە، هاڤینی بەرێ پێنا ژ بایزی	لە پێسی پێنچاوە	
بەرێ تەبقی	ل پێشییێ قرمچی بوو	لە پێشان قریابوو	قبل منكمش
بەرێ تەنگ	لە پێستدا خالی کر	لە پێشەوە روی کر	قبل السكب
بەرێ جەماندن	ل پێشییێ کۆم کرن	لە پێشدا غر کران	قبل جمع
بەرێ چاندنێ	ئەوز دەرامەتێ تێت ژ ئەردی چاندی	بەری هاتوو لە گێت	المحاصيل الزراعية المثمرة
بەرێ چنی	دبەرێ داژی ڤەدکر	لە پێشان لێ دەکردە	قبل القطف
بەرێ چێ کر	بەرێ کین چی دکرن،	لە پێشان دروستان دەکر	قبل الصنع

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناڤەراست	زمانێ عەرەبی
	پێشیێ درست دکر		
بەرێ چینێ	بەراهیکی دێ چینی	لە پێشەوە دەرژێ	قبل یذهب الیە
بەرێ چەوری	ل پێشتیێ داگەریابوو	لە پێشان گەرابوو	کان یتجول من القبل
بەرێ خاند	ل پێشوا ڤیرا چوو	لە پێشەوە خوێند	قراءة من القبل
بەرێ خاپاند	ل پێشیێ خەلتام	لە پێشەوە هەل خەلەداند	قبل تنصب علیە
بەرێ خەملاند	ل بێشداجوان کر، بەرێ مە بیکا خو خەملان، بەرێ خەملاند یباستی هاتنی	لە پیەوە رازواندوزە	تزین من القبل
بەری خراب کر	ل پێشوا هەرفاندا	لە پێشەوە رووخاند	قبل هدم
بەرێ خیراند	ل پێشیی ڤەگێشا	لە پێشەوە دالێشرا	قبل سحب
بەرێ خێڤەکر	د بەراهیکێ دا تام کرێ	لە پیەوە تام کرا	ذاق قبل
بەرێ خوار	بەراهیکی خار	لە پێشەوە خوارد	من القبل نزل علیە
بەرێ داین	لە پێشدا دایێ	لە پێشەوە درایێ	اعطی من القبل
بەرێ دانا	بەراهیێ لێ رینشتن	لە پێشەوە دانرا	وضع قبل
بەرێ دەرگر	بەراهیکێ دەرێ وی ڤەکر بۆ برینا دیتن	لە پێشەوە سەری کردەوە	قبل فتح الباب
بەرێ دۆت	بەراهیکی شیرژێ وەرگرت ژ بەرێ مە چل دۆت	لە پێشەوە دۆشی	امتلئ من القبل
بەرێ حلی کر	ل پێشیێ راست کر	لە پێشەوە رایت و وولی کرد	من القبل عدل
بەرێ حەبلاند	بەرهیکێ تژکر	لە پێشەوە پرکرا	ملئها من القبل
بەرێ حەلاند	ل پێشدا کرە ناڤ	لە پێشەوە تاواند	قبل ذوب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
بەرێ حلی	بەرێ نەبیی رفریی راست	بەری لووس	حجر ملساء
بەرێ رادا	بەراهیکی مالی	پێشان مالشت	كنس قبل
بەرێ راوستاند	ل پێشیی ددە داهێلان	لە پێشەوە ڕاگران	قبل أوقف
بەرێ ڕاکر	ل پێشیی هەلاند	لە پیەوە هەل گرت	قبل رفع
بەرێ ڕاهاڤێت	بەراهیکی ڕتاهژاند	لە پێشدا رای هەژاند	حركة بقوة من القبل
بەرێ ڕاهژیا	ل پێشی ڤەلەرەزی نەشیا خۆ بگریت	لە پیەوە لە دەیەوە	من القبل حركة غير موزون
بەرێ راست کر	ل پێشیێ حلی کر	لە پیەوە لووس و راست کر	قبل عدل
بەرێ ریندشت	بەراهیکی داتشت	لە پێشەوە دانیشت	جلس من القبل
بەرێ ریژت	بەراهیکی خالی کر	لە پیەوە ڕژاندی	سكب من القبل
بەرێ رۆن کر	١- بەرێ رۆهن کر ٢- بەرێ بۆ دیار کر	روناکی یرایی پێشان	أضوء من قبل
بەرێ زانی	پێزانین هەبوو بەراهیکی	لە پێشەوە زانی	علم من القبل
بەرێ ژاراڤ کر	بەراهیکێ تازەکر	لە پێشەوە ئاردرا	طهر من القبل
بەرێ ژ ڤەبە	ل پێشدا دەست ژێ ڕاکە	لە پێشەوە وازیێنە	من القبل أترك
بەرێ سیلێ	ناڤێ چیایەکە ل ئامێدیی	ناوی چیایکە لە ئامێدی	اسم جبل في العمادية
بەرێ ستاند	بەراهیکی وەرگرت	لە پێشەوە هەلی گرت	من القبل أخذ
بەرێ شەرکر	دپێشیی دالێکدا	لە پیشەوە شەڕگرا	حارب من القبل
بەرێ شەهـ کر	بەراهیکێ حلی کر	لە پیەوە جاری هێنا	سرح من القبل
بەرێ شەهفاند	ل پێشیێ چوون، ل پێشیێ ڕێڤەچوون	لە پیەوە ڕۆیشتێ	ذهب اليه من القبل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
بەرێ شلوڤە بکە	ل پێشیێ بو رۆن بکە	لە پێشەوە روونی بکە بۆی	قبل وضع لە
بەرێ قەدکر	بەراهیکی کرە دودکەر	لە پێشەوە پارچەکرا	قطعت إلى قطعتين قبل
بەرێ قەلەوبوو	بەراهیکی ب گۆشت بوو	لە پێشەوە گوشتن بوو	قبل كان سمينة
بەرێ پەیرەبوو	بەراهیکی دامەزن بوو	لە پیەوە گەورەبوو	قبل أصبح بكرة
بەرێ قراند	ل پێشیێ جا شکاند	لە پیەوە تێك شکان	قبل تكاسرة
بەرێ قوتا	ل پێشیێ لێ دا	لە پێشان لێ درا	ضرب من القبل
بەرێ ڤەنا	د بەرێ دا هێك دانا بوونەبت	لە پێشەوە دانا بوو	من القبل وضع
بەرێ ڤەچوو	برداهیکی ڤەرسیا بوو	لە پیشاچووبوو	من القبل ذهب
بەرێ ڤەجی	ل پێشیێ دانا بەر ددانا هیرهرکر	لە پیەود جووی	قبل وضع تحت سنە
بەرێ ڤەدا	ل پێشدا برە رەخەکی	لە پیەوە لادا	من القبل وضع جانب
بەرێ ڤەقوتا	ل پێشدا دانا بەر شینکا حەتا بێ هیزکر	لە پێشەوە کوترا	طمت من القبل
بەرێ ڤەکیشا	بەرێ چوونە پیشت ڤە	لە پێشەوە کشانەوە	قبل انسحب
بەرێ ڤە شکاند	بەراهیکێ چەماندەڤە	لە پێشا شکاندەوە	قبل کسره
بەرێ شاند	بەراهیکێ هنارد، نینەر بەرێ شاند	لە پێشا ناردی	قبل أرسل
بەرێ ڤەخار	لپێشی خارڤە، ژ ەحربە وێ ڤەخار	لە پێشیا خورادەوە	من القبل اشرب
بەرێ ڤەحەلاند	ل پیشێ کر بوو ناڤی، گوستیرکا من بەرێ ڤە حەلاند	لە پێشەوە تاواندبوو	من القبل ذوب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
بەرێ ڤەهات	ل پێشدا هات بووڤە	لە پێشەوە هات بووە	من القبل أتى
بەرێ ڤە نڤست	بەراهیکی خەولێ کەفتەڤە	لە پێشەوە نووست	من القبل نام
بەرێ ڤەهراند	ل پیێ تەهراند، ئاگر بەرێ ڤەمراند	لە پێشەوە لوژاندیەوە	من القبل اطفئ
بەرێ ڤەما	بەراهیکی ماڤە، ئەوکچ بەرێ ڤەما	لە پێشەوە ماوە	من القبل تأخر
بەرێ ڤەکر	بەراهیکی دەرڤە کر، بەحسی بەرێ ڤەکر	لە پێشی دا کردیەوە	من القبل فتح
بەرێ ڤەگرت	ل پێشیێ کۆم کر، ئاڤ بەری ڤەگرت	لە پیدا گرتەوە	من القبل امسك به
بەرێ ڤەهاند	بەراهیکی کر بوو کەزی	لە پێشەوە هۆنی بوودوە	من القبل عمل الضغيرة
بەرێ ڤەبراند	بەراهیکی نەهێلان، نەساخیا سنگی بەرێ ڤە براندبوە	لە پێشەوە ڤەلاچۆکران	من اقبل ابادة
بەرێ کەرت	ل پێشوا ب عەردی کەت	لە پیەوە بەربووە	من القبل سقط
بەرێ کەفت (ڵ)	بەراهیکی ب عەردی کەت	لە پێشەوە کەوت	من القبل سقط
بەرێ کەفت (ز)	بەراهیکی ب عەردی کەت، خانی بەرێ کەفت پاشی بۆمبە پەق	لە پێشەوە کەوت	من القبل سقط
بەرێ کر	ل پێشدا چێ کر، کار بەری کر	لە شیشەوە دەست کاری بوو	من القبل عمل
بەرێ کوشت	بەراهیکی جان ژێ ستان، بەرێ هەمو کوشت	لە پێشەوە کوشت	من القبل قتل
بەرێ کۆڵ	بەراهیکی ئاخ ڕاکر، بەرێ	لە پێشەوە کۆلا	من القبل حفرة

	کۆلا پاشی ڤەشارت		
بەرێ کوخی	بەراهیکی د کوخی، بەرێ کوخی باش مر	لەه پیەوە دەکۆخی	من القل کان یکح
بەرێ گەراندەڤە	ل پێشدا زڤراندەڤە، نینەرێ مە بەرێ گەراندەڤە	لە پێشەوە گەراندەوە	من القبل رجع
بەرێ گەهاند	ل پێشدا برنە بنگەهی وان	لە پێشەوە گەیاندیان	من القبل وصل
بەرێ گەڤزاند	بەراهیکی د ئاخێ ڤەدا	لە پێشەوە گکەجراندی	من القبل نیشی فی ارمال
بە رێ گرت	بەراهیکی بەندکر	لە پێشەوە حەبس کرا	من القبل سجن
بەرێ گڤاشت	بەراهیکی ب سەرك، باچانگك بەرێ گڤاشتن	لە پێشەوە گوشی	من القبل عصر
بەرێ گۆت	لە پێشیێ قەسەکر، هۆزان بەرێ گۆت باشی کرە گری	لە پێشەوە باسی کرد	من القبل تکلم
بەرێ مراند	بەراهیکێ مرارکر، ئازاد بەرێ کەوە مراند پاش هشك کر.	لە پێشەوە مراندن	قبل مودته
بەرێ مر	بەراهیکی جان دا، عەبدال بەرێ مر	لە پێشەوە گیانی دا	قبل اعطی روحه
بەرێ مالشتی	بەراهیکی کێسك دا	لە پێشەوە مانی	کنس من القبل
بەرێ مالێ	ل پێشی قازەکر	لە پێشەوە گەسك درا	من القبل کنس
بەرێ مێت	بەراهیکی مێژی، شرینی دەستی من بەرێ مێت پاشی دەرمان کر	لە پێشەوە مژی	مص من القبل
بەرێ نەزانی	بەراهیکی چ بێ رائین نەبوو	لە پێشەوە چ نەدەزانی	قبل لم یعرف

بەرێ نەکر	بەراهیکی ب جه نە نیا	لە پێشەوە قارەلە چاك نەبوو	من القبل لم يعمل
بەرێ نی کر	بەراهیکی تازە کردەڤە، بەرێ دێ نی کەم	لە پێشەوە نوی کرا	جدده من القبل
بەرێ نخاڤت	لە پێشوا دێ ڤەشێرین، شیر بەرێ نخافت	لە پێشەوە دای دەبۆش	نغطي من القبل
بەرێ نێرایی	بەرهیکی نیشادا	لە پێشەوە نیشان درا	من القبل القى نظر اليه
بەرێ نی ژەن کر	ل پێشدا چێ کرەڤە، مە خانی بەرێ، نیژەن کر پاشی چووینە تیڤە	لە پێشەوە تازەکرا	من القبل جدده، تعمير
بەرێ تژنی	بەراهیکی کون کر، دیوا بەرێ تژنی پاشی دزیا خۆ کر	لە پێشەوە کون کرا	قبل تنقيب
بەرێ نڤێسی	ل پێشدانامە خامەکرن ناما خۆ بەری نڤێشی بوو	لە پێشوا نووسیەوە	كتب من القبل
بەرێ تڤست	بەراهیکی چاڤ کوتنی ئێك، بەری دەرمان خار پاشی نڤست	لە پێشەوە چاو چووقاند	قبل نامك
بەری هاڤنی بهاڤێرە کولینێ	دەرامەتی هاڤیی چی دیت	خۆراکی دەما هاوین	أكلة الصيف
گا/ بەری ـاڤنی بهاڤێرە کولینێ			
بەرێ هاژۆت	بەراهیمی برِیڤە بر، نەوزڤاد بەرێ هاژوت پاشی تومبیل راوستیا	بە پێشەوە لێ خوری	قبل ساق

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانی عەرەبی
بەرێ هاڤێت	ل پێشوا هاوێت	لە پێشەوە فڕێی دا	رمى من القبل
بەرێ هات	ل پێشوا ب رێ کەن، شێروان بەرێ هات پاش چوو	لە پێشەوە هات	قبل جاء
بەرێ هەلاڤێت	بەراهیکێ بلند کر	لە پێشەوە هەڵ دا	من القبل رمى إلى الاعلى
بەرێ هلێ وەشاند	بەراهیکێ ڤەکرەڤە	لە پێشەوە هەڵ وەشاندا	افتكي من القبل
بەرێ هەلکێشا	بەراهیکێ بلند کرەڤە، میروا مەحەممەد بەرێ برایێ خۆ هەلکێشا	لە پێشە بەرزکراوە	من القبل سحب على أعلى
بە رێ هەلاند	بەراهیکی راکر، مزدیت بەرێ هەلان، باشی تری رایی خست	لە پێشەوە هەڵ گرت	من القبل رفع
بەرێ هەلکر	بەراهیکی بەردایی، بەرێ هەلکر پاشی رۆناهی ژێ هات	لە پێشەوە پێ کرد	من القبل أشغل
بەرێ هەلاویست	بەریکێ سەرنشیڤ کرێ دا، گرتی بەرێ هەلاویست باشی کوشت.	لە پێشەوە هەڵ واسی	من القبل علق
بەرێ هژاند	بەرێ لقاند، لاندك بەرێ هژاند	پێشان جولاندەوە	قبل هزه
بەرێ هەرخاند	بەراهیکی خراب کر	لە پێشەوە رووخاند	قبل هدم
بەرێ هندا بوون	ل پێشڤێ بەرزەبوو	لە پێشەوە بزربو درھ، لە پێشەون بووس	ضاع من القبل
بەرێ وەرگرت	لە پێشدا ستاند، نامە بەرێ	لە پێشەوە ستاندندی	من القبل أخذ

	وەرگرت پاشی خاند		
بەرێ وەربادا	بەراهیکێ لێك زڤراند	لە پێشەوە لێکی سوراند	قبل لف
بەرێ وەرپێچا	لپێشیێ دا پێچا	لە پێشەوە پێزانەوە	من القبل لف
بەرێ وەروەراند	بەراهیکی ب هێز هاڤیت	لە پێشەوە پێچابەوە	من القبل لف
بەرێ وەراند	ل پێشیێ ئێخستن	لە پێشەوە هەل وەراند	من القبل ساقط
بەرێ وەریا	ل پێشدا کەڤتنەڤە	لە پێشە وە وەرین	من القبل تساقط
بەزار	ب دەڤ	زارەکی	سفهي
بەزەبوو	هندابوو	بزربوو	ضياع
بەزەکی	رەنگەکێ کولکانەل بەزی تێت	دوومەلەی ناو گۆشف لە مەرپەیدا دەبی	نوع من الورم تحت جلد
بەزەك	نەساخیا زەرکێ	نەخوشی زەردوویی	مرض اليرقان
بەز بەندانافکا	بارچە دۆهنیە رەخ و دۆرێت نافڤا کولچێسکێ دگریت	روونە دەورانی کورچیلە دەدات	سحم تغطي الكلية من الداخل
بەز	دۆنی هشێ سەر گۆشێ	رۆنی ووشك لەسەر گۆشنە	شحم على اللحم
بەرززین	کرنە غار	سووك رۆیشت	سرعة تمشي
بەژن	درێژی و کورتیا تشتەکی	بالا	قامة
بەژن بلند	یێ درێژە	بالا بەرز	طويل القامة
بەژن بهۆست	یێ کورت	یستە بالا	شبر القامقو
بەسە	تمام بوو	تەواو، بەسە	كافي
بەستەلۆك	بەفری گرتی	بەستاو	متجمد
بەست	بلندا هی	بەرزایی	أعالي
بەسی	نێ، ئەز دزانم بەسی نەشێم بێژم	ئاخر	لكت

بەستە بەر	دەڤەرا خورێ بەربیب	شوێنی بربەرلی	مكان معطى بالحجاج
بەش	بار، من چ بەش لێدا نیە	بەش	حصە
بەشی خاری	پشك خاری	بەشی خوارو	یكل الحصة
بەش كرن	پشك كرن	دابەش كردن	تقسیم
بەش	ڤەگكری، ڤالا، ئەڤە چ دەڤ بەشە	والا	مفتوح
بەشی	هەستی گران	رەزا گران	ثقیل الدم
بەحس كر	ژێ دا ئاخفتن	باسی كردن	تلكم عنە
بەعجی	ترسی، ئەز ژ وی تەهنگی بەعجیم	ترسا	خاف
بەعجاند	بەهتاند، من ئەو مرۆز بەعجاند	ترساند	تخویف
بەعی	پەز، ب زاردەڤی زارۆكا	مەر	خراف
بەعا	پەز، بۆ گەلەكا د بێژن ب زاردەڤی زارۆكا	مەر، بۆ كۆمەلە مەر دەلێت	خراف
بەغدێ (د)	بنێرێ	تەماشاكە	انظر
بەخكی (ئا)	بنێرێ	تەماشاكە	انظر
بەغدا	ناڤی پایتەختا عیراقێ یە، ژ دزو پەیڤا پێك تیت، باغ + داد = باغ – باخدە، داد، ناڤی وی مرڤی یە بۆ حارا ئێكی ئەز باژێرە چی كر	شاری بەغدا	مدینة بغداد
بەفری	بەفر مالك	بەرف فرێ دەر	آلة ترمی بها

بەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
			الثلج
بەفر	بەرف، ئاڤایە ستاتی	بەفر	ثلج
بەفر بەست	بەفری دکەتەجەمەجد	بەفربە ستین	انجماد الثلج
بەفرا نیار	هەیڤا عەولێ ژ زفتسانێ	یەکەم مانگی زستان	اول شهر الشتاء
بەفر مالێ	گێسکی بەفرێ	بەفر فرێ دەر	مكنسة الثلج
بەرمالك	ناڤی بچیك کریێ بەفر هاڤێژتنێ	ناوی بچووگك کراوەی بەفر فێردەرە	اسم تصغير
بەفرهاڤێژك	ئامیرێ بەفرێ ژ ریبارا ددەت	بەفر فرێدەر	آلة رمي الثلج
بەرفین	١- ژ بەفری ٢- جهی هەرم یێ بەفرێ بیت	١- لەبەفربوون ٢- شوینی هر دەمی بەفر	١- من الثلج ٢-مكان مثلج
بەفرگر	ئاڤ تەزینك	ساردار	ثلاجة
بەڤلەك	نەخوشیەك	ناخوشی یەك	مرض
بەق	گیان بەرە لێ تەڕوو هشکی یە ل هەردو جهادا دژیت	بۆق، گیانە لە بەرێکێ تەڕ و ووشکە	ضفدعة
بەقلی، بەقل	کەسکایە بەگلێ وی یێ پەحنە دکەنە شیڤ	کەسکایی یە پەلکی پانە دەی کان بەهێشت	سلق
بەقاڕانی	گۆشتێ ڕانی، ماسۆلکا ڕانی	ماسوولکەی ڕان	غضلة الفخذ
بەقالنگی	گۆشتێ بن لیلاقی	ماسوولکەی بن لوولاق	عضلة بطن الساق
بەقاملی	گۆشتێ دو سەرێ یا ملی	ماسولکەی دوو سەرەی مل	عضلة ذات الراسين
بەقەم	یێ ڕەنگ	کاڵ	زوال الون
بەقەم بوو	ڕەنگ ژێ چوو	کاڵ بوو	زال الوف
بەقەم	ناڤێ گیایەکی بەدەرمانی	گیایێکە بۆ چاو ئێشە	نوع من

	چاڤ كوليتى بە		الحشيش تستعمل كدواء للعين
بەقبەقۆك	پەقیشكێت ئاڤى	گلۆپى ئاو	فقعات الماء
بەگزادن	١ – زاوكێت بەگا ٢ – نفشێ بەگا	نەوەى بەگەكان	
بەلاڤ	ڤەگێرا، نەڤ پێزانینە ل كوردستانى بەلاڤ كر	پەرت كرد، بلاوكرد	نشرة
بەلاڤۆك	چەند بەرپەركت رۆژانە دەردكەڤن هەمى رى دانین وێ رۆژێ دیار دكەن	رۆژ نامە	جريدة
بەلاتینك	بەل بەلاتیك	پەپوولە	فراشة
بەلا	رفتارا نەخوشى، مەقەدەر	بەلا	بلوة
بەلاگێر	چێ كەرێ نەخوشیا	پەیداكەرى ناكۆكى	صانع البلوة
بەلاڤ كرن	خەلك پێ خەساندن، بژاله كرن	پەرت كردن	انتشار
بەلاڤ بوون	بژاله بوون	پەرت بوون	منتشر
بەلاڤ كەر	كەسى كریارا بژاله دكەین	ئەو كەسەى شت بەرت دەكاتەوە	ناشر
بەلاش	بێ پارە، ژخۆ	بەخۆایی	ببلاش
بەلاخودێیە	نەخوشیە ژ رەخێ خودێڤە	بەلاى خوایە	بلوة الله
بەلالێز	ناڤێ گولە كا بهارا ل كوردستان یا هەى	گولى بەهاریە	اسم وردة ربيعية
بەلەرى	بێ دەنگ	ماتى	بلا حس
بەلەد	ئێخسیر	دیل	أسير

بەلەچەك	برتێت هرمیکێت هشك کرینە زڤستانا دخۆت	ووردکە هەرمیٚ ووشك کراوەیە	ثرمة جافة
بەلەك	١- برسکێت هێر و سۆرن ل چەرمی تێن. ٢- هەبوونا ینێیت دوو رەنگی ل چەرمی دوو رەنگن ٣- دوو رەنگێت تیٚ کەلن	پەڵەی سور، بهق	جلد مبقع، توحد لوونان في الجلد
بەلەگەور	ژ کۆما گورکانە	لە کۆمەڵەی گورگە ،	من قصيلة الذئاب
بەلەڤاژی	ڤاژی، عەدلیٚ تە کراسیٚ خۆ بەلەڤاژی دري	بەراواژە	عكس
بەلەنگاز	بیٚ سەر بوون، ڤی پەیڤیٚ بۆ کەسەکی ژار دینڕن	بیٚ سەرەن هژار	بائس
بەلکی	بەلکو، بادان یەلکی ئەڤ سالە بهێن	رەنگە	بلكي
بەلگەم	دراڤ، دراڤی دانای	دراوی دانراو	رأس المال
بەلگ	کراسیٚ داروبارا، کەسکاتییٚ ب چکلێت داراڤە	گەلا، داپۆ شەری دار	اوراق الشجرة
بەلگیٚ چاڤی	چەرمیٚ سەرچاڤی ژ دەرەڤە	پێشتی سەرچاو لە لالی دەرەوە	جفت العيمن
بەلگێت مێوی	بەرکێت دارا مێوی	گەلامێو	أوراق العنب
بەلگ کرن	ژی ڤەگرنا بەلگا	لیٚ کردنەوەی گەلا	قطف الاوراق
بەلگ وەریا	ژیٚ کەتنا بەلگا ژ داری	هەل وەراندنی گەلا	تساقط الاوراق

			من الشجر
بەلگ زەروون	گوهارتنا بەلگا ژ کەسکی بو ڤەوری ئەوژی ژ بەر هندە ئەگەرا	کەلا زەردە چوون	أصفراء الاوراق
بەلەنص (ب)	پارسەنگ کرن، نو ردی کریە	سەنگ گرتن	موازنة
بەلبیك	پیلەکن، بۆتازەیێ بە جلکاڤە دکەن یێ ب چەرمی ماصیێ ڤە هەی	پوولەك، بە پێستی ماسیبەوە دەبینن	حراشف
بەلێ	ئەرێ، بەرسڤ دانە بۆ رێزگرتنێ	بەلێ	نعم
بەلێندار	خودانی ئاخاڤتنا خۆ	بەلێندا	موعد
بەلود	ئاشکرا	ئاشکەرا	عيان
بەل	ڤێ پەیڤی دبێژنە کیسکا ژ بەر گوهێت	ناو ناڤی گیسکە لەب گو یێجکەیان رەق و کورتە	تسمة لضيف أو المعز على أذانها كونها قصيرة ومستقيم
بەل	گیان بەرێت گوهـ رەپ	ئاژەلی گوێ چەڤ	حيوان قائم الاذن
بەنبر	چەقۆك، سیکار	چەقۆ	سكنية
بەنداڤ	پر	پرد	جسر
بەندەر	پەنکاندنا ئاڤی ل دەرکی	پەندجەر، غرکردنی ئاو لە شوێنێك، بند	سد
بەندەوار	دل کەتی، ئەز بەندەوارێ ڤێ واری مە	گیرۆدە	مقيد

بەندە خوین	میلاکێت بژارتی	جەرگی بژاری، نکە	معلاق مشوس
بەندکی سطی	وەریسێ ستییێ کەوالا	شەواژدو	حبل العنق الحیوان
بەندکێ نەرێستی	بەنکێ خاق	بەنی خاو	حبل الغیر المغزل
بەندك	دەزیێ ڤەرسێستی ژ پانیێ ئان ژی هریێ چێ دکە بۆ لحێف وگینیا	بەندی رستی	خیط مغزول
بەند	گرتی، ئەڤ مرۆڤە یێ گرتیە	گیراو	قبض
بەندی	گرتی، بەری خۆ بدە ڤی بەندی	گیراو	مقبوض
بەند	گرێ بەستك	گرێ	اجرة
بەند	ئایۆنی/ بەندا ئایونی	کەرەسەی ئایۆن	أصرة ایونیة
بەندا کانزاییی	بەندا ئاصنی	کەرەسی ئاسنی	اصر فلزیة
بەندکێ ئەڤینێ	وەریسێ خوشتڤیی	بەنی خۆشەویستی	الحبل الحمیة
بەندکێ گوهاندنێ	وەیسێ ڤێك گەهاندنی	بەنی گەیێنەر	حبل الوصل
بەندکی شین دەمارا	وەیستێ بۆ رێت دەمار	بەنی بۆر یچکەی شین	حبل الورید
بەندکێ نەپەنی	وەریسێ نەدیار	بەندی شاراوە	حبل السري
بەندی خانە	گرتی خانە	حەپس خانە	سجن
بەنك	داتڤ	داو	خیط
بەنگی	سەوراسەر	دلدار	عاشق
بەنگ	بالفیك	سەدین	مخدة
بەنگ	حەشیشە، ژ گیای چێ کەر	حەشیشی	مخدر
بەنی	کۆیل، ئەز بەنی دێ کیڤە چی؟	بەندە	عبد
بەنیشت	مرۆڤ د جیت نەوی چێ	جاجك	علك

	دکەن نۆژدارا وەردکرن		
بەنیشتێ کوردی	نەڤەژ هنداه دارا وەردگریێ بر کەکا تایبەتێ چێ دکەن	بنیشتی کوردی	علك الكردي
بەنیشتی کەزانا	نەڤەژی ژ دارێت کەزانا تێتە خار بۆچنینی چێ دبیت	بنیشتی قەزوان	علك حبة الخضراء
بەنشتێ گوهی	شەما د گوهدار	بنێشتی گوێ	ضمغ الاذن
بەها	یێب قیمەت	بەنرخ	ذو قيمة
بەهایە	گرانە	بەنرخە	غالي
بەهی	زەربوو، تازی	زەردوبوو، قازیە	ذبل، تفرية
بەهێ	رەنگ زەربوو، ما عەجێب گرتی	سەرسام بوو	دقنك
بەها کر	نرخ دایێ	نرخی پی دا	تسعير
بەهاینت میری	نرخ ڤەپرینا میری	نرخی پێ میر	تسعير
بەهیمە	حەیوان کی، خەلکی مصری بکارئین بو حەیوانا	الرسمس، وەکو حەیوان	حيواني
بەهالنە	مەهانە	دۆزینەوەی بەلگە	حجة
بەهابوو	گران بوو	بەنرخ بوو	كان غالي
بەهـ	بیـهـ	بی	سفر جل
بەیانەکێ	زوو، زی	خێرا	مبكر
بەیار	عەردێ نە کێلای	زەوی نە کێلراو	ارض غير محروثة
بەراي	نەچاندی	بور، بور	غير مزروعة
بیانی	بەیانچی، مروڤێ نەش مالێ بیت	بێگانە	غريب
بەیان کر	ئاشکراکر	دیارکرد	تبيان

بەیبین	گولەکا بهاریە	گولنکی بەهاریە	وردة ربيعية
بنالینە	تێ بادە	لێ ی بسورێنە	لف حول
بنایوری	دەست ڤەگرتن	ئابووریکردن	اقتصاد
ببوو	هەبوون، دەمێ بۆری	بونون، بۆکاڤی رابردوو	ولد
	هەبوون، دەمێ داخازییێ یە	بردن، بۆ داخوازیە	خذ
بهەرخینە	ڤەمالین	شیلان	تدليل
ببرە	بۆ داخازی ڤەدکرن	ببرە	أقطع
ببر	ببرن، ڤێ دارێ	برینەوە	قطع
بهیڤە	ب ئاخڤە	قسان بکە	تكلم
بچل	ژ بلی	بێچگە	عدا
بجەربیینە	ڤەگرن	گرتنەوە	خبز بدهن
بچرك	نانی ب دوهن	نازکەنان	
بچرێنە	بۆ داخازی، د عەدری راکە	بروێنە	ازرع
بچیك	زارۆك، نەوزادج	منال بی، مندال	أطفال
پیلاکر	بچیك بوونا	منالی بوون	انجبت طفل
بچەمینە، بچەمین	خوارکەن بۆ داخاز	خواربکەن	انحني
بهێنجەت	ب مەهانە	بە مەهانە	بحجة
بحەجە	راوستە، ڤێ بەیڤێ بۆ زارۆکا دبێژن	داکاسێ	بلاحركة
بخۆ ڤەیە	١ – یێب گوشتە. ٢ – قەلەوە	بەگۆشتنە	سمين، صفة للإنسان
بخاتراتە	خاتر خاستن	خوودا حافیز	لتوديع مع السلامة
بخازن	ژ یترابێژن	داوا بکەن	اطلب
بخودێ	سیندە، بناڤێ	بەخوا، بەخودای	والله

بخۆ (ب خۆ)	خو جی نالْێ خوبی	بەسۆرب	هو ذاته
بخۆ	ژی خو کۆ بخوت	بیخۆ	اوكل
بدلێ خۆ	ب کەیفا خۆ، بخەمد	بە کاوه خۆ	على المهل، بهدوء
بدۆمان	ڤەدکێشت	درێژە پێ دەدان	يطول
بخاپینه، بخاپینن	سەردا ببەت، بۆ داخاریێ	هەل خەلەتێنه، بۆ داخوازی	حيل عليه
بخەملینه	برازێنەوە، داخوازیە	جوانی کەن	أجملها
بتنێ	کەسی ل گەل دانەبن	بەتەنیا	وحيد
بتشته	ب حالەکی یە، تشتەکێ ڤی	زگ پڕە	حاملة
بدۆشه، بدۆشن	شیری ژێ بکێشن، بو داخازی یه	بدوشه، بدۆشی،	أحلب
بده دلێ خۆ	ب دلێ خۆ بکه	بەدلی خوت بکه	اعمل كما يجب
برابار	پشکدار بورنا برای	برا بەشی	مساهم في الحصة
برا	کورێ دایک و بابا	منالی دایك وباب	ولد الوالدين أخ
برایان	کورێ بابێ	منالێ باوك	ابن الأب
برایێ دایێ	برایێ دایکا مرۆڤی، خالْ	برای دایك	أخ الأم خال
برایێ بابی	کورێ دەی بابێت بابێ مام	مام	عم
برایێ ژنی	خزم	خزم	أخ الزوجة
برایێ میری	تی	شوویرا	أخ الزوج
برایێ مەزن	کاکۆ	کاکه	أخ الكبير
برا مرۆڤا	کۆما مکروەڤا	کۆمەله کرۆڤ	مجموعة بشر
براماك	کورێ ژ دایمێ بتنێ	برا ل دایکەزه	أخ من جهة الأم
برایێ شیری	بچکەك شیرێ مرۆڤی بخۆت	برای شیر	اخ في الرضاعة

	دێ بیته برایی وی		
برایی	وەکی برا	وەکو برا	اخوة
برایەتی	ئێك بوو نابرا	بەك بوونی برا	إخاء
براکو	برایێ بچیك	برایی بچووك	اخ الصغیر
برازا	کوری برای	برازا، کورە برا	ابن الأخ
برا توته	ناڤێ تبلا بچیك، تبلا قله بچێ	براتوتیێگ ئەنگوستی بچووگ	خنصر
برالۆ	گەلی برا	براینه	اخواني
برازك	بژارتی	براشتی	مشوي
برا خەزالا	کۆما خەزالا	کۆمەلەی خەزال	مجموعة غزلان
براکەرا	کۆما کەرا	رەوە کەر	قطیعة الحمار
برا کەوا	رەڤدا کەوا	رەوە کەو	قطع القبج
برا پەڤی	کەرێ پەزی	رانەمەر	قطیع الماشیة
برا مریشکا	رەڤدا مریشکا	بالداری مریشك، رەوە مریشك	قطیع الدجاج
برەك	کۆمەك	کۆمەلێ	مجموعة
برەمە	کرنه غار	غاردان	رکض
برەو	رەواج	بکەیف کردن	رواج
بری	بری	برۆ	الحاجب
برچی	نەخواری، برس	نان نەخۆارو	جائع
برسی	نەخواردی	نەخواردی،	جائع، جوعان
برسڤاندن	طەیساندن	بریقاندن	لمعان
برك	دەنگێ پایه ژ دەڤی مرۆڤی دا تێت	قرپه	صوت الهواء
بڤر	بڤر	بەوە، نامری دار بیرنه	فأس

برقی	شەزق دا، برسقی	رەشن بوو	لمع
برمە برم	بتە پت، ئەڤە چ پراتەبرتە تو دکەی	بۆ لە بۆل	کلام تحت شفة
برمشین	کەنیەکا بێ دەنگ	پێ کەنینی، بەبێ دەنگ، زەردەخەنە	ضحك تحت الشفة
برنیت	تیتنا هرکری شتی تۆزێ یە هەل دکێشتن	برنوت	شمامة
برنوت	بەرێ خو بدی	یەری کە	ینظر
برنجی	وەك برندی، ددانیشت وی برنجی نە	وەکو برنج	مثل تالزر
برنجی	ئەول بابە، کوردی کریە	یەکەن دۆرە، باشتر جور	أول باب
برنۆ	ناڤی تڤەنگایە کوردا بکار دئینان	ناوی جۆرە تڤەنگیکە لە پێشتا کوردیە بەکاری دەهینا	
بریفکا	گوندەکێ شێختینت مزیریانە	ناوی گوندێکمی مزوریە	اسم بلدة شیوه المزوري
بریان	نەمان	نەهێلان	إبادة
بریندار	هەبوونا کولکادگیانی دا	زام دار	جارح
برین	زام	برین	جرح
برن پێچ	بەردەسکی نوژدارای	یاریدە دەری پزیشك	مضمد
بری	ژانێت بچیك بوونێ	ژانی مندال بوون	ألم الانجاب
بریسی	رەنگەکێ ءەلەتریکێ یە چی دبیت د ئەسمانی دا	بروسکە	برق
برکا گولچیسکێ	میز ڤەگیرا گولچیسکێ	میز کۆ کەری کورچیلە	حوض الکلیة
برێمار	رەنگەکێ گیایەك ناڤی	جۆرە گیایە لەناو برنج	نوع الحشیش

	برنجی شین دبیت	شین دەبێ	تنمو بين الرز
بریت مرۆڤا	کۆمامێن مرۆڤا	کۆمەلە مرۆڤ	مجموعة إنسان
بڕێت تەیرا	کۆما بالدارا	کۆمەلە بالدار	مجموعة الطيور
برهبره	رەڤدە رەزد	پۆل \پۆل	صف صف
بزاڤتن	لڤ لڤین	جوولانەوە	حركة
بزاڤ	لڤەك	بەجوولە	محرك
بزاوز	ج تشتێ ل لڤیت	جوولە كە	حروك
بزا	بخودی، بۆ سیندخارنی بکار دئینت ل دەڤەرا بارازان	بەخوا	والله
بزاڤا بخویی	ڤیانا ب لڤین، بێ مرۆڤی ل لڤین	خۆشەویست بەجوولە	
بزدان	ترسیاند	تراساند	خوف
بزدیا	بچیا، قەتیا، قەتا	پصا پچڕا	انقطع
بزدیا	ترسی	ترسا	خاف
بیزدینه	بپچنه ، بۆ داحازیی	بپصێنه	أقطع
بزبزۆك	گولەکا بەهار سەێ بهاری دەردکەڤیت	گولی بەهار بەلە سەرتایی بەهاردا دەردەچی	ورقة ربيعة تظهر في بداية الربيع
بزبزۆك	یێب لڤەك، گەلە حارا بۆ کجکێتنە حەجتی تێتە ب کار ئینان	بزیزۆك، بەچوولە	حروكة
بزۆك	نەتەبتی	دانەکا سای	غير هادي
بزبزۆك	گەلك دوانیت	زۆر زوان	تعرف كثير
بزریی	بەزرەیی	شاراوەیی	خفي
بزمار	ئاسنەکی بەر پەحنە و چ تیژە	بزمار	مسمار

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	د نەردا دفوس دابهێ... گرەن		
بزمارۆك	عەردەكی مروڤی بفوسیت دمریت	برماروك	ثألوب
بزمارا دای	بزمارێت لێ دایــ	بزماردارو	مسمر
بزماركڕ	بكرێ بزمارا	كریاری بزمار	مشتری المسمار
بزمار فرۆش	فرۆشیاری بزمارا	فرۆشسیار بزمار	بائع المسمار
بزماته	سەرتیێ برینا	قەتماغی برین	شع الجرح
برمتی	هاتە گرێن	گیراوە	سلك
بزن مشك	رەنگەكێ مارمیلكانە شیری بزنی دمێژن	جۆرە گیان لە بەر ئیكە شیری بزن دەمیژی	
بزن	بەزێ رەش	مەڕی رەش	الماعز الأسود
بزی	خران كەوالانە	خۆراكی ئاژەل	علف الحیوان
بزێ	خوشكا بچیك، بكار دئینن بۆ نازداركرنا خویشكا بچیك	خوشكی كچكە	الاخت الصغیر
بزۆتنە ڤە	لڤین	جوولە	حركة
بوزۆر، بزۆرەی	بخورتی	بەزۆری، بزۆر	بقوة
بزۆت	دارێ رەخ سوتی	داری لاسووتاو	خشبة من الجهة المحروقة
بزۆ	ئەڤەژی (بزێ)	كچۆلە	نبیة
بزن	بزن	بزن، مەر	ماعز
بزن	تەڕشی می	مەڕی بەموو	ماعز
بزن كڕ	ئەڤە رەنگەی بزنا سەرێ گوهێا وێ یێ سەر زراز و تیژە	مەرە بەگوی دەناسرێ	

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
بزن بەل	گوه کورت	مەڕی گۆی کورت	ماعز آذن قصيرة
بزن پۆش	ئەڤەژی یا گوه پوش	مەڕی گۆی پوش	آذانها مغطي
بزن بازکەڤە	ئەڤە بزنیت رەنگ وەرنگ	مەری رنگاور	ماعز ملون
بزن رەش	ئەڤ رەنگێ بزنا هەمی یا رەشە	مەرێ رەش	ماعز أسود
بزنا کال بالیانی	ئەڤ د گوه سپی نە	مەری گوێ پپی	أذانها أبيض
بزنا کاڤەر	ئەڤ هەمی یا سپی	مەری سپی	ماعز أبيض
بزنا سۆر	ئەڤ هەمی یا رەنگ سۆرە	مەری سۆرە	ماعز أحمر اللون
بزنا شین	ئەڤ بزنە یا می شینە	مەری رەنگی مووی شیە	ماعز أزرق اللون
بزن همیز	ئەڤەژی رەنگەکی بزنایە ژ رەنگی وێ بی سۆرن		
بزنا گوڕ	ئەڤە ژی کوریا وێ یا سپیە	بزنەکا سپی یە	ماعز ذيلها أبيض
بو چامێ دنیایێ	بو کارەکێ دبێژین وەمکی عیبرەتەکێ لێ بین	بە عیبرەت بێ	ليكون عبر
بژار	ژێ گر	هەل بژار	فرز
بژارکر	ژێ گرت	هەل بژارد	فرز
بژارتن	ژێ گرتن	بژار کردن	فرز
بژاری	ژێ گرتی، ناڤی واتایی یە	بژاری	مفروز
بژارتنەڤە	ڤەوژارتن	هەلێ بێستڕراو	
بژاندن	ترابەرا کرن	پەرت کردن	تشر
بژالە	بی بژاندی	پەرت کراو	منتشر
بژالەبوو	هاتبو بژیان	بەرت کرابوو	كان منتشر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
بیژینە	ب واروەرنە، بو دەارابی یە	پەرت کە	تنشرها
بژە	پشك	بەشی	سهم
بژکاندن	بلاڤ کرن	بلاو کردوە	منتشرة
بژمێرە	هەلبژێرە	هەل بژێرە	اختار
بژین	تازە، کراستی وی بیٚ بژینە	پاك	نضیف
بژین کە	تازەکە، بۆ داخازیی یە	پاك کەرەوە	انظف
بژین کەر	تازەکەر	پاك کەر	منظف
بژین کر	تازەکر	پاك کرد	نظف
بژین کری	تازە کری	پاك کراوە	منظف
بژین	ژینەڤە، بخۆبژین هندی هەن	ژینەوە	یحیی
بژیان	حەزکرن، ڤیان	حەزکردن ویستن	رغبة
بژیٚ	پیرتی سەر ئەنیی، تەمبەلی	پەرچەم، پرچی سەرنیوچەوان	کذلة
بژین	مرۆڤی کەلەخ ساخ بیت	کەسی لەشی ساغ بێت	جسم سلیم
بژلی	ژ بلی، بیٚ ئەد	پێنجکە	عدا
بژکی	بژالە بوو	پەرت بوو	تبعثر
بسیسك	ئەڤە داڤەکا هیری	داوێکی فوری	خصلة من صوف
بستە	شەهرەزا، ئەڤ	شارەزا	متعود علیه
بستەهی	کارکەری پیٚ ستەیی		
بستە خولامی	کرنایێ ئاهستەنگ	کردنی پیٚ راوەستان	عمل بدون توقف
بستوبزز	پیٚ تی شارەزا بوو	خیربوو بو	تعمل علیه
بستەیی	پی زانینی	لیٚ زانین	متعلم علیه

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
بسیسە	گەلەك نەهەرشێ ب کەلسی	زور بە ئولاو	طبخة غير جيدة
بستەك	بیستەك، بهنەك	وەچاویلن	لحضة
بستیك	هەلگری بەلگی ژ دارێ	نیزەکە	ساق الورق
یستێلێت تڤرا	هەلکری یەکێ تڤرا	نیزەکە توور	ساق الفجل
بستە	ءاصنی سەر تەنیرێ	ئاسنی سەر تەندور	قضيب الحديد
بستیك	سەرکێ ئیشی	تیسك	رأس العنقود
بسەر خو	خۆ سەری	بەسەرەخۆ	حكم ذاتي
بسەر و وبەر	١- بۆ کەسەکی دبێژن دەمی کارێت خۆ ینە جە بکەت. ٢- لێك دایی	رێك و پێك کرن	مرتب في كل شيء
بسە	راودستە	راوێستە	قيف
بسەکنە	راوەستە	راوێستە	قف
بسەرهاتی	ژی قەومیای	لێ قەماوە	حدث الحادث
بسەر	پلە یزینە	زووکە	استعجل
بسك	زلف، پرچا سەرِوو	ئەگریجە	زلف
بسهۆر	یێ مەزن بووی دشێت بخو بژیت	توزێ گەوە بوو، هەراشە	سن الطفل بين ثلاثة إلى أربعة
بسهورێ	شۆل کەرێ دەی بابا، بۆ وان زارۆکا دبێژن دەمێ ژیێ وان دبیتە دوازدە صالی	لە تەمەنی منالی دەرچی	مراهق
ب...الەهی	ب سڤکی	بەئاسانی	بسهولة
...ل	چەلەنگ	زیرەك	نشيط
الم،	ڠاندە د ئاڤی دا	هەل پیاوتن	تقع في الماء

پەيڤ	كرمانجيا ژوورى	كرمانجيا خواروو	زمانێ عەرەبى
پیشەقیین	ماندیبیب، بیب و بجیب	ماندوبی	یتحرك، بتعب
بشکەفتی	کەشی بۆن، نەفرو کولامەیا بشکەفتی	گەشایەوە	تفتح
بشکەفتی	ڤەبی، گولا بشکەفتی	کرایەوە	تفتح
بشکۆڤك	گولانە ڤەبی	خونچە	برعم
بشەوتینن	بسۆژن، بۆ داخازی کرنێ یە	بسوتێنت	احترقوا
بشکۆژك	١- گۆیا چچکی، ٢- گولا نەڤەبی، ٣- خیرکا سەرێ مەمکی یە	کۆی مەمك	حلمة الثدي
بشکوری	گرتژی، کەنیایی دەنگ	زەردەخەنە	ابتسامة
بشکوژ	١- بسۆلین ٢- قولبك	١- خونچە ٢- قوبچە	
پشۆ	کاردکێ داخازیە ژ بۆ تازەکرنی	١- برعم ٢- قوبچە	
بشۆر	جلك شۆر	بەرگ	غسالە
نشورەیێچ	دل تەنگ بوون	بێزار بوون	ضایع یأس
بڤشیێ	بچەمیێ، بۆ داخازیی یە	خۆت خوارکبە	انحني
بڤاشتن	بهاڤێژە	فری دە	ارمي
بڤا	بوانە، بۆ ئەڤا	بەمانە	هؤلاء
بڤە	ئەڤە ل سەر زاردەڤێ زاروکا، بترێە، هشیار بە	ئوڤە	خطر
بڤەیە	خۆ دیرکرن ژ تسریێ	ترسناکە	انتباه للخطر
بڤەبوو	یێب ترس بوو	ترسناك بوو	مخوف
بڤەشاندن	بن ئاڤێ ئێخستن، ئامیرەکە دارا پێ دشکێنن	تاوندنەوە	إذابة

بەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناڤەراست	زمانێ عەرەبی
بفر	نامیرەکە دارا پی دشکیس	بور دار شکێن	فأس
بڤێ	ب ئەڤێ	بەمە	هذا
بڤی رەنگی	ب ڤی سیمایی	بە وشێوە بە	هذا الشكل
بڤێرە راچوو	بێلاچوو	بنی داچوو، بیاچونەوە	
بچان	باجانگ	تەماتە	طماطة
بکەغار	رێکە، برێڤە هەرە خۆش	سووك رۆیشتن	ذهاب بسرعة
بکەر	کریار	بکەر	فاعل
بکە ملێ خۆ	هەل بگرە	لە پاوەشی کە	احضنها
بکڕ	کەسێ بازارا بکەت	کڕیار	المشتري
بکڕچی	کڕیار	کڕیار	الشاري
بکوژ	کوژەك، کوشتەر	کوشتیار	القاتل
بکوتەکی	بخورنی	بەخورتی، بە زۆری	بزور
بگەریێ	ژ پیڤانێ بکە	بگەرێ	تجول
بکەهێ	خۆ پێرا بگەیهنە	بیگەیی	اصلها
بگو	گۆتی	گۆینده، وتراوە	المتكلم
بگەڤیزە	ئاخێ ڤەدە	بگەوزێنەوە	اسبح في الرمل
بگڤێژە	ب پەرچڤینە	بگوشە	عصرها
بگەرە	ڤەگرە	وەرگرە، بگرە	أخذ
بگرنژە	بکەکەنی	پێ بکەنێ	اضحك
بگری	بکەگری، روندك هاتن ژ چاڤا	گریان	بكاء
بناشە	بنیات دانان	بیناغە دانان	تأسس
بناڤ	دناڤدا	لە ناوەوە	من الداخل
بناڤ	ناڤێ دارەکێ یە ل رەخ ئاڤێ شین دبیت	ناوی دارێکە لە رۆخ ئاو شین دەبی	تسمية ل شجرة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
بنالی	ناڤێ گوندەکی یە ل بازێرێ دهۆك ل دەڤەرا بەرواریا	ناوی گوندێکە	اسم بلدة في دهوك
بناڤ	ناڤ لێ دان	بە ناو کردن	تسمية
بناڤ	ڕەهو ریشال	بنەوان، ڕەگ و ریشە	جذرو
بناصە	سج	خەتا	ذنب
بن بەلك	بەلگێ خاری	بن پەلك	تحت الورق
بن ئالاند	ژ بنداتێ ئالاند	لە بندوە لێ ئالاند	لفة تحت
بناڤە	خەلك دنیاسم	بەناو بانگە	مشهور
بنەفشی	گولەکا بهاریە یا ڕەنگ مۆرە	وەنەوشە	اسم لوردة
بنەمال	نەڤی، شێرکو بنە مالا بابی منە	نەوە	سلالة
بنەفشۆك	ناڤێ بچیك کریە بۆ گولا بنەفشی	ناوی بچووکراوەی وەنەوشەیە	اسم مصغر بلورة بنفسجي
بنەفشی	گولا بنەفشی، مۆر		اسم مصغر بلورة بنفسجي
بنەجه	بجه کرتن	شوێن گرتن، بنەجێ بوون	أخذ مكانه
بن ئاگر	ئێخستنە بن کوچکی	لەو ژێر ئاگردانان	تحت النار
بن بار	١ – بارئێخستنە سەر ٢ – بەربار	١ – ژێربیا ٢ – بەربا	مسؤول
بن بارکر	دانانا باری ل سەر	ژێر بارگرن	وضع تحت الحمل
بن بەرهاڤێتن	کەتنە بن نەگرا بچیك هاڤێتن	کەوتنە ژێر هۆی مندال فرێ دان	

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
بن بەرێ خودانی	وەلێ کرد بنیرینی	ئەوبە زێر باری تەماشاکردن	وضع تحت النصر
بن بەرِگی	ل خار بەرکی	لە ژێر بەرِە	تحت الزولية
بن برِکر	نەهێلا	نەهێشتن	إبادة
بن برِی بوونی	کەفتنە بەژانێت بچیکی	کەوتە ژێر نەوخوشی مندال بوونی	وضع تحت الم الولادة
بن بژارتنێ	کەتە بن کاری ڤەوژارتنێ	کەوتە بەر بژارکردن	تحت حمل الغير
بن برینا	کەتتە بەر ئێشێت برینا	ژێر بریندارببوونی	تحت ألم الحرح
بن پێدەر	شین بێدەرمایی	پاشی ماوەی خەرمان	اثر يبدو
بن جاب	سکر، پر	پرد	جسر
بن جی، بن جیە	بنیات جی	لەرەگەزا جولەکە	اصل يهودي
بن چینێ	کەفتنە بەرکارێ ژێڤە کرینێ	کەوتنە ژێر باری لێ کردنەوە	تحت الحمل القطف
بن دانك	هیرکێ دانی، دەمی لبێژیکی ددەن	ووردکە دان	
بندارك	شینکاتیەکی کەسکە شی پیڤازانە بەلگێت وێ دخۆن	سەرروزایەکی وەکوپسیازە گەلاکەی دەخورێ	نبات أخضر تشبه أوراقها البصل يأكل
بن دریای	١- چ ددەستادا نا مینت ٢- ژ خارێ دریای	١- هیچی بەدەستەوە نەمینی ٢- خوارەوەی درایە	١- لم يبقى شئ في يده. ٢- من أسفل مسكون
بن دادای	جانانە بنڤە	لە ژێری دانراو	وضع تحت
بن دا	ژ لایی خاری	لە خوارەوە	جوانبە
بن دانا	نێخستنە خاری	لە بنەوە دارنرا	وضع تحت

پەیف	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	[illegible]
بن داباى	لبايى خارێ بەرباكر	بەوەى، بەرباراڵ	من اسفل لمون من أسفل وضع اما الوياح
بن داگر	بنێ وێ تژى كر	بەوەى پركرا	من اسفل امتلئ
بن درماندانى	كەتنە بەردەرمانا	كەوتنە بەرخواردنى دەرمان	وقع تحت اكل الدواء
بن دەركرنى	بەرفەكرنا برينێ	لە بەركردنەوەى سەرى برين	تحت فتح الجرحة
بن داڤ	بن عەرد، بنياتى بن ئاڤايى	ژێر زەمين	سرداب
بن دۆشينێ	بەركارێ دۆشێ	لە ژێر كارى دۆشين	تحت عمل الحلب الحليب
بن خاندن	بن گرانيا خواندنى	لە ژێر خوێندن	تحت حمل القراءة
بن خاپاندنى	بن حيلەكرنێ	بە ژێر هەڵ خەڵەتاند	تحت الحيل عليه
بن حلى كرنێ	كارى راست كرنێ دكر	لە ژێر كارى لوسى كردنى دابوو	كان يعدل الشيء
بن حەيلاندنێ	كەفت بووبن تژى كردنى	لە ژێر پركردن دابوو	تحت المليئ
بنيات دا	ت چێ بۆنێ دا	لە بوونى دا	من أساس
بنيادكار	كەسنى سەرێ شۆلێ بكەن	دامەزرێنەر	مؤسس
بندەر	پاژێرەكى سەر ئاڤى چێ كەن، نيڤ جزيرتەيە	شارە لە سەر ئناو دروستى دەكە، نيوە دووركەيە	ميناء
بنڤە	بخەوە	بنوو	نام
بنڤينە	بنخەوينە	بينوێ نە	نومها
بنەدار	بۆ كەسەكى دبێژن دەمێ بچب خزمەنا ئێكى دى	بنەوان	

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
	بکەت ڤێجا ج خیشك		
	بیت چ دەیك		
بن کەفشی	قۆقلابن دەستی	بن هەنگل	تحت الأبط
بن کاشخان	بن نیمهانی	ژێر نارام کان خانی	بیت
بینە وێڤە	وێڤە بەن	لابەن	التماس
بن ئەزمان	خرکێت بن ئەزمانی	کلاندەی ژێر زمان	زمان
بنە جھ	هیرەمار	ووردەکار	دقیق
بن کەن	بۆ خۆش کرنی	رێ دان	تمهید
بن بژان	ژێ برن	سرینەوە	إزالة
بن کراسك	کراسیێ بنی	ژێر کراسی	أتك
بن کۆڤوك	بنەلۆوك	شوێنەدار	الآثار
بن نەرك	بەلگێ تینی یێ ئەدلێ دەمی دمینیت زرەدبیت	گەلاتی تونی زەورزیووی	ورقة التبغ اصفر
بن پشڤیکارانی	ناڤ لنگ	ناوگل	المقربة الطويلة
بن پشك	دەماهشیا بشکی	ژێر بەشی دووایی	تحت الحصة
بنژیە	قەکۆلە	کۆلانەوە	بحث عن
بنێژینگ	دانی هي، ئەوێ تێتە خازی	ووردکە جانەویلە	ب
بنە بان	١- دیماهی یا بانی ٢- بۆ هەتسەکی دیماهی یێ بیت	بینە بانگ، دوایی	اقصى
بنێرە	بەریشخۆبدی، بۆداخاز	تەماشاکە	انظر
بنێرێ	بەرێ خو بدێ، بۆ کاری نەبۆری	تەماشاکە	انظر
بنیات	دەستیر، عرف عدەت	رەوشت	دستور
بنەچە	بن و بناشە	بنچینە	الأصل
بنە گوھ	١- نێنشا بن گوها، ٢-	بن گوێ ئەسترو بوون	نكاف

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
	یێ دلی خۆکاکی بکەن		
بن گۆزەلە	گیایەکێ بهاریە شێ دبت ژ رەها پیڤازایە	بهارو ئە، گیایەکی بهاریە لە رەگەرەی بهارە	عشب ربيعي من فصيلة البصل
بنگەهی ساخلەمیی	خدستەحانە، جهی بەساحا	بەحوش خانە	مركز الصحي
بن هێلینك	هێکا دیماهیی بنیە دەر	بنکەهێلکە	بيض الأخير من تقفس
بن لێف لێفکا	ژ بەرخۆ د ئاخڤیت	لە بەرخۆ یە وەقسان دەکا	دم دمة مع نفسه
بنکێ مویی	بەررەها می	ژێرەوەی موو	بصلة الشعر
بنکێ ئویەیی	دانانا سەری نەخشێ ئویەی	سەری ئویە دانان	وضع بداية سيع
بن چەرم	بن پیستی مرۆڤی	ژێرە پێست	تحت الجلد
بنڎۆ	ڤەمایی دکڤتە بن دوونی	خلتی بن رۆن	بقاية دهن
بنڤەرەنگ	گرارا بنی قاوانی	بن کر	الكة تحت الجدرية
بنڤە بنڤە	گەلەك زان، ئەڤ ژنە با بنڤە بنڤەیە	زۆرزان، بنەوەبنەوە	تحت تحت
بنە هەلاندی	بن راگری	ژێرەهەلگرتن	رفع تحتية
بن هەلاڤێت	ژ خارێ رابوو	لە ژێرەوە هەلێ پەری	ارتفع من الأسفل
بن هەلکێشا	بنڤەزاکێشا	لە ژێرەوە هەلکێشاوە	من تحت رفع
بن خەلکر	ژ خارێ بەردایی	لە ژێری پێ کرد	من الأسفل اتصل
بن هەلاویست	ل بندا پێڤەکر	لە ژێرەوەی هەلواسی	من الاسفل علق
بن وەرکر	ب بنی دامر	لە بنوە وەرکرا	دنش من أسفل
بن وەرپێچا	ل بندا پێچاڤە	لە ژێردوە پێچا	من اسفل لف

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
بلیل	نامیرەکێ ئاوازا ب سەلبفە لێ ددەن ژ لەڤەنی کون کون کری چی دکەن	بلوبر	ناي
بلیل لێ دەر	کەسێ ئاوازا یلیلێ لێ ددەت	بولوێر ژەن	عازف ناي
بلیل ژەن	بلیل لێ دەر	بلوێرژەن	عازف ناي
بلند	ژ ئاستێ عەردی خو سەر	بەرز، بلند	رفع
بلند	ژ ئەردی چۆنە سەرڤە	بەرز، بلند	ارتفع
بلندابی	بلنداهی، بلنداهیاڤی چیا جهە مەترن	بەرزایی	ارتفاع
بلند بوو	صوو سەرڤە، ئەڤ	بەرز بوو	ارتفع
بلندە	داراە یا بلند بوودی	بەرزەا	مرتفع
بلا	وەکی پێشگرەنی د چیتە سەرکارابۆ	ددمن نەبریی	
بلا	جەنینە بلا بهێت ل گەل مە	قەی ناکا	سماح
بلا بهێت	چ نینە بێت	قەی ناکا بێ	يسمح ان يأتيَ
بلا ئالهنین	چ نینە تێ ب ئالینین	قەی ناکا لێ ئالێنێ	يسمح بلف حول
بلابادەت	چ نینە وەربادەت	قەی ناکابادات	يسمح بلف
بلا بارکەت	چ نینە ژڤێرە بچیت	قەی ناکابڕوا	يسمح أن يرحل
بلا بەردەتن	ج نینە ئازاکەت	قەی ناکا بەرەلاکان	يسمح أن يترك
بلابریت	چ نینە ب قوسینیت	قەی ناگا لێ بکاتەوە	يسمح أن يقص
بلا بزارکەت	ج نینەهەبیت، بلا مە کچکە ببیت	قەی ناکا هەبی	يسكح أن يلد
بلابهەقینیت	چ نینە ب تەقینین	قەیناکە بتەقێنی	بسمح أن يفجر

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبی
بلا بهرچفینیت	چ نینه ب گفنشینه سەرك. بلا باجانەکا ب بەرجفیمیب	قەی ناکا بگوسی، قەدری ناکاه بکوشت	یسمح أن یعصر
بلا بف کەتی	چ نینه بای لێ بکەت	قەی ناکە یای لێ بکا	یسمح أن یتهوی
بلا پنچیت	چ نینه درستکەت	قەی ناکە بپێستەوە	یسمح أن یعدل
بلا بتەبقیت	چ نینه ب ناڤ دا پچیت	قەی ناکە بقۆپێتەوە	یسمح أن ینکمش
بلا تێ بکەت	چ نینه ری کەت	قەی ناکا روکات	یسمح أن یفرخ
بلا پتر بتنه	چ نینه ب ترسین	قەی ناکا یترسێ	یسمح أن یخاف
بلا بجەمینه	چ نینه کۆم کەن	قەی ناکا غردکەن	یسمح أن یجمع
بلا بجەبرینت	ج نینه ڤەگرت	بابگریتەوە	یسمح أن یحر مکان المخلوع
بلا چان کەت	چ نینه نجەملینیت	قەی ناکە برازیننتەی	یسمح أن یزین
بلا جۆت بوو	چ نینه بگەهنه ئێك	قەی ناکە جووت بت	یسمح أن یتزوجا
بلا چاند	چ نینه د ئەردی ڕاکر	قەی ناکە ڕواندی	یسمح ان یزرع
بلا بچنن	چ نینه فێقی ژێ ڤەکەن	قەی ناکە لێ کەنەوە	یسمح انیقطف
بلا چێ کەت	چ نینه درست کەن	قەی ناکە دروستی کەن	یسمح أن یصمع
بلا پچن	چ نینه ژ ڤێره برێڤە بچن	قەی ناکە برون	یسمح أن یذهب
بلا بچەمینن	چ نینه خاربکەن	قەی ناکە خواری کەن	یسمح أن ینحني
بلا بچەورن	چ نینه ب گەڕین	قەی ناکە گەڕان بکەن	یسمع أن یتجول
بلا خاردەن	چ نینه ب پشیس	قەی ناکە خواری کەن	

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
بلا بخوینن	چ نینە خاندنی بکەن	قەی ناکە بخوێنن	یسمح أن یقراء
بلا نجاپینن	چ نینە سەردا ببەن	پەی ناکە هەل حەلێنن	یسمح أن
بلا بخدقت	چ نینە بهنا وان بچین	قەیە ناکە بخنکێنن	یسمح أن
بلا بخو ناڤ بین	چ نینە ئاڤە هیرك بکە ڤیتە سەر	قەی ناکە بەهوناوینت	یسمح أن یقع علیه ندی
بلا خیرافکی بین	چ نینە گەلەك خێ تێ کەن	قەی ناکە خوێ واوی تێ	یسمح أن یکون مالحاً
بلا خراب کەن	چ نینە بهەرڤینن	قەی ناکە برۆخێنن	یسمح الهدم
بلا بخرینە	چ نینە ڤەکێشن	قەی ناکە ڕاکێشن	یسمح أن یسحب
بلا خیڤە بکەن	چ نینە تام کەنێ	قەی ناکە تامی کەن	یسمح أن یذوق
بلا دا دەنی	چ نینە بنیشف	قەدی ناکە لێرە دانیشن	یسمح أن یترل
بلا دایی	چ نینە بۆوان بر	قەی ناکە پێیان درا	یسمح أن یعطي
بلا دانەنێ	چ نینە ب داننێ	قەی ناکە لێ داننێ	یسمح أن یضع
بلا بدەنە بای	چ نینە بەرباکەن	قەی ناگە بەبا بدەن	یسمح أن یتهوی
بلا دابگرن	چ نینە تژی بکەن	قەی ناکە پڕ بکەن	یسمح أن یترس
بلا دەرمان کەن	چ نینە تیمار کەن	قەی ناکە دەرمانی کەن	یسمح ان یتداوة
بلا دەرمان دا	چ نینە دەرمانی دایی	قەی ناکە دەرمان درا	یسمح ان یعطي الدواء
بلا دەرمانی بدەن ی	چ نینە دەرمانی بدەنی	قەی ناکە دەرمان بیدەنی	یسمح ان یعطي الدواء
بلا دەرکەن	چ نینە برینی فەکەن	قەی ناکە برینی بکەنەوە	یسمج أن یفتح الجرح

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
بلا بدۆشە	چ نینە شیری ژی وەر بگرە	قەی ناکە بیدۆشە	يسمح أن يحلب
بلا حلی کەن	چ نینە راست بکەن	قەی ناکە لووسی بکەن	يسمح أن يعدل
بلا بحەلینن	چ نینە بکەنە ئاڤ	قەی ناکە بی تاوێنن بە	يسمح أن يذاب
بلا حەمەرکەن	چ نینە گەلەکی بدەنی	قەی ناکە زۆری بدەنێ	يسمح أن يشبع
بلا رادەن	چ نینە ب مالی	قەی ناکە گەسکی دەن	يسمح أن يكنس
بلا راوستینن	چ نینە د جه دا بهێن	قەی ناکە بیوەستێنن	يسمح أن يقف
بلا راکەن	چ نینە هەل گرن	قەی ناکە هەل گرن	يسمح أن يرفع
بلا رابهژینە	چ نینە ڤەلزینە	قەی ناکە بیژینەوە	يسمح أن يحرك
بلا راست بە	چ نینە کێل ببە، بو کەسی کتە	قەی ناکە راست بە	يسمح أن يعدل
بلا رێن	چ نینە خۆخالی بکەن، بو کەسی نە دیارە	قەی ناکە گوبکا	يسمح أن يخرع
بلا رینیت	چ نینە بنیشیت، بۆ کەسی دووێ یێ کتە	قەی ناکە دانشتین	يسمح أن يجلس
بلا رێشتە ڤە	چ نینە برێژیت، بۆ کاری بۆری بەرێژا راگەهاندنێ یی	قەی ناکە رژاندی	يسمح أن يسكب
بلا رۆن کەن	چ نینە کۆ شلوڤە کە، بو کۆمێ یە	قەی ناکە روونی کەنەوە	يسمح أن يشرح
بلا زانی	چ نینە زانین ژێ هەبوو، بۆ کەسی نەدیار	قەی ناکە پێ زانین هەبوو	يسمح أن يعلم عليه
بلا ژاراڤکەن	چ نینە ئاڤێ لێ کەن، بۆ کۆمێ یە ژ بلا کراسی خۆ ژاراڤی کەن	قەی ناکە تەمیزی کەن	يسمح أن يطهر

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
بلا ژ ڤەبە	چ نینە دەستی چی راکە، بۆ کتێ یە، بلا نازدار ژی ڤەبە	قەی، نا ئە وارس	یسمح أن یترك
بلا ژێ ڤەکە	چ نینە لێ ڤەکە	قەی ناکە لێ بکەنەوە	یسمح أن یقطف
بلا بستینن	چ نینە چی وەربگرن، بۆ کۆمی یە	قە ناکە لێ سەنێ	یسمح أن یأخ ذمن
بلا یشێلن	چ نینە هەڤیرکەن، بۆ کۆم کرنی یە	قەی ناکە پشێلنەوە	یسمح أن یعجن
بلا شەرم کری	چ نینە سەرمێ کەت، بەیڤەکا کوری کریە	ەی ناکە شەکر دەبێت	یسمح أن یستحي
بلا شەرکری	چ نینە شەرا بکەن، بۆ کەسی سیێ کت یێ نەدیار	قەی ناکە شەرکەریێت	یسمح أن یعارك
بلا شەکەت	چ نینە بشەھ بکەن، بۆ کەسێ کتە، بلا سەری خۆ شەکەت	قەی ناکە دابهێنی	یسمح أن یمشط
بلا شەلینن	چ نینە ژێ بستینن، بۆ کۆمە	قەی ناکە لێ بسێنن	سمح أن ینهب
بلا شلۆڤە کەن	بلا شی مەنەقە، بۆ رۆن بکەن	قەی ناکە روونی کەنەوە	یسمح أن یشرح
بلا فشینن	چ نینە ب جەمینن، جارێ لا فشینن	قەی ناکە خورای کەن	یسمە أن ینحني
بلا فام کەن	چ نینە ڤەهم کەن، کوردی کریە	قەی ناکە فام کەن، تێ بگەن	یسمع أن یفهم
بلا قەدکر	چ نینە بکەنە دوو کەر،	قەی ناکا پارچەی کەن	یسمح أن یقطع

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	پەیڤا کوردی کرنەژ (ع)		
بلا قەلەوبن	چ نینە ب گۆشت کەڤن	قەی ناکا قلەوبن	یسمح أن یسمن
بلا قەلینن	چ نینە نەهێلن، بۆ کوم کرنێ یە، نە یارا بلا بڤەلینن	با بیان قرێنن	یسمح أن یباد
بلا قرێننە ڤە	چ نینە بشکێنن، ئەڤ پەیڤە گەلەك بۆ دارا بکار دئینن دێشی بێت بنێ ڤە	با بقرێننە وە	یسمح أن یکسر
بلا یقوتن	چ نینە لێ بدەن، بۆ کۆمێ تێنە بکار ئینان	بالێ بدەن	یسمح یضرب
بلا فەیرنن	چ نینە نەهێلین	با نەهێلن	یسمح أن یباد
بلا ڤەبنە	چ نینە دانەبن، بۆ هێکێ مریشکی بلا ڤەنە	قەی ناکە داینەوە	یسمح أن یضع تحت
بلا ڤەقوتە	چ نینە لێ بدەڤە، پانبی د ئاڤێدا بلا فەقونە	قەی ناکە بیکو تەوە	یسمح أن یضرب
بلا ڤەکێشا	چ نینە کێشیەڤە	قەی ناکە کشانەوە	یسمخ أن یسحب
بلاڤە شکیچنن	بلا بچەمینن، بۆ کۆمێ یە	قەی ناکەت بشکێنن	یسمح ان یکسر
بلاڤەحەلینت	چ نینە بکەنە ئاڤ، بۆ کۆمی یە	قەی ناکە بتناوێننەوە	یسمهخ أن یذوب
بلا ڤەمینن	چ نینە خۆ گیروکەن، بۆ کۆمێ یە	قەی ناکە بمیننەوە	یسمح أن یبقی
بلا ڤەهێلن	چ نینە ب هێلن	قەی ناکە بهێلنەوە	یسمح أن یترك
بلا ڤەهاتی	چ نینە چارەکا دی یا هاتی	قەی ناکە هاتیەوە	یسمح أن یرجع
بلا ڤەهاندی	چ نیـنە لێنك خەلەك کربن،	قەی ناکە هۆنراوە	یسمح أن یضفر

	سەرێ وێ بلا ڤەهاندی بیت		
بلا ڤەکربیت	چ نینە ڤالاّ بیت	قەی ناکە والابێت	یسمە أن یکون مفتوحة
بلا ڤەخۆت	ژ نینە ڤەخۆن، بۆ کۆمێ یە، ئاڤی بلاڤەخۆت	قەی ناکە بخونەوە	یسمح أن یشربوا
بلاڤەمرینن	چ نینە بێ دەنگ کەن، ئاگری بلاڤەرمینت، شەرێ بلا ڤەرمینت	بابکوژێینە وە	یسمح أن یطفئ
بلا ڤەگرن	چ نینە بخۆ کۆم بکەن، ئاڤی بلا ڤەکرن، دەستێ خو ڤەگرن	قەی ناکە بگرنەوە	یسمح أن لا یبعثر، أن یخزن
بلا بکەلیژن	چ نینە ژێك ڤەکەن	قەی نانەکەول کەن	یسمە أن ینشرح
بلا بکەڤیت	چ نینە ڤەك، بۆ سەریرێ بۆ کارێ بۆرینێ تمام	بابکوژێڤەوە	یسمح أن یذبح
بلا کۆلانێ بکن	چ نینە ئەردی ڤەکۆلن کت– حەمۆ بلا کۆلانی بکەن کۆم – حەمۆ وعەلۆ بلا کۆلانی بکەن	با بکێلنەوە	یسمح أن یحرث
بلا کوخینە ڤە	ژ نینە کوخکاوابێن	با بکۆخت	یسمح أن یکە
بلا بگوریێن	چ نینە کەڤل کەن	با کەول کەنەو	یسمح أن یجلد
بلا بگەرێن	چ نینە گەریانێ بکەون	با بگەرین	یسمح أن یتجولا
بلا گەهنن	چ نیـە بنە ـحە	قەی ناکە بکەیێنن	یسمخ أن یصل

بلا کرتی بیت	چ نینە یا بەلدکری ببت	با بەلدکرا بێ	یسمخ أن یسجن
بلا گرینتەڤە	چ نینە بگرینس	قەی ناکە بیگرینن	یسمخ أن یبکی
بلا گەڤزینن	چ نینە د ئاڤێ ڤەدەن	با بگەوزینە وە	یسمح أن یسبح في الرمل
بلا گڤێشنە ڤە	چ نینە ب سەر ڤە ببەن، دەستێ وی بلا بگڤیشن	با بکوشتن	یسمح أن یعصر
بلا پەرچقینن	بلا بگڤێشن	با بکوشن	یسمح أن یعصر
بلا مرینەلەکەن	نەرمی نەمای کەن	نەمری نەزیندو	لا حي ولا میت
بلا مرینن	چ نینە مردارکن، بلاوێ مریشی بمرینن ژ برسادا	با بیمرینن	یسمح أن یموتن
بلا بمالیت	چ نینە کورادەن	قەی ناکە بمالن	یسمح أن یکنس
بلا بمیژن	چ نینە بمێن، تبلێت خۆ بلابمێژین	قە ناکە بمژن	یسمح أن یمص
بلا نەزانیت	چ نینە نەزانیت، بلا نەزانیت بابی وی یێ مرێ	قەی ناك نزانین	یسمخ أن لا یعرف
بلا نەکەن	چ نینە کاری نەکەن، ڤێ قەنجییێ بلا نەکەن	یانەی کەن	ح أن یعمل
بلا نیگری بیت	ج نینە تازە کریت	قەی ناکە نوی کرابی	یسمح أن ؛ د
بلا بنخێڤن	چ نینە ب سەردادەن، شیڤێ لا بنخێڤن	بادا بیۆشن	یسمح أن ب
بلا نیشادا	چ نینە دەست نیشان کر، کاتی بلا نیشادابا	قەی ناکە پیشان بدەن	یسمح ان ید علیه
بلا نبژەن کەن	چ نینە نی بکەبەڤ، حابی	قەی ناکە نارەی کەن	یسم ان یجدد،

	بلا نیزەن کەن		ان یصلح
بلا نژنی	چ نیـە کون کرنا، دیوار بلا نژنیبا	قەی ناکە کونی کەن	یسمخ أن یثقب
بلا نبڤن	چ نینە خەولی بکەڤن	قەی ناکە بنون	یسمخ أن ینام
بلا بنڤیسن	چ نینە بەر رەشی کەن، نامێ بلا بنڤیسن	قەی ناگە بنوسن	یسمح أن یکتب
بلا بنڤینن	چ نینە چاڤا دانە سەر ئێك	قەی ناکە چاوە بقوچێنن	یسمخ أن یناموا
بلا بهاژون	چ نینە برێڤە ببەن	قەی ناکە لێ بخورن	یسمح ان یسوق
بلا بهاڤێژن	چ نینە بهاڤێژن، پیساتی بلا بهاڤێژن	قەی ناکەفری دەن	یسمح أن یرمي
بلا هەلاڤێت با	چ نینە هاڤێتبا سەری	قەی ناکە هەڵی داباچ	یسمح أن یرمی إلی الاعلی
بلا هەلوەشاندنا	چ نینە کۆڤەکربا، کراسێ خۆ بلا هەلوەشاندبا	قەی ناکە کە هەلوەشاندبا یەوە	یسمح أن یفط
بلا هەلکێشن	چ نینە بینە سەرڤە، ژبیرێ بلا هەلکێشن حەلال	قەی نانە بیهێننە سەروە	یسمخ أن یرفع إلی الاعلی
بلا هەلینت	چ نینهە راکەن، بلا نەساڤی بهەلینن	قەی ناکە هەڵی گرن	یسمخ أن یرفع من الأرض
بلا هەلکەن	چ نینە برەدت، ئاکری بلا هەلکەن	قەی ناکە پێ کەن	یسمح أن یشعل
بلا هەلاویسن	چ نینە سەرنشیڤ کە، بەرخێ بلا هەلاویستن	قەی ناکە هەڵێ واسن	یسمخ أن یعلق
بلا هژاندبا	چ نینە لەڤاندبا، زارۆك بلا هیژاندبا دەمی دگری	قەی ناکە کە بجولاندیا یەوە	یسمح أن یحرك

بلا بهەرڤینن	بۆ داخازیێ مەرج نینە کو خراب کربا	قەی ناکە مکەهەرابی کەن	یسمح أن یهدم
بلا هێلابا	چ نینە بمابا، رستکا مں بلاهنجابوو	قەی ناکە کە بمابەوە	یسمح أن یبقی
بلاوەرگرن	چ نینە بستینن	قەی ناکە وەری کرن	یسمح أن یأخذ
بلا وەربادەن	چ نینە ببادەن، ئەو کاغەز بلا وەربا دەن	قەی ناکە بای دەن	یسمح أن یلف
پێ وەرکربا	چ نینە رەشاندبا	با برشاندبایە	یسمح أن یرش
بلاوەرپێچابا	چ نینە پێچا با سەرك، کراسی خۆ بلا وەرپێچابا	قەی ناکە پێچابایەوە	یسمح أن یلف
بلا وەشاندبا	چ نینە تێ وەرکربا، تیرێچ خۆ بلا وەشاندبا	قەی ناکەتی هەل دابا	یسمح أن یِقذف
بلا وەروە راندبا	چ نیە هاڤێت با، ئەو پارە بلا وەروەراندبا	قەی ناکەتی هەڵ دابا	یسمح أن یقذف
بلا وەراندە	چ نینە بمینت، بەلگێت داری بلا وەراندبان	قەی ناکەهەل وەرانبا	یسمە أن ینفض
بلا وەریا	چ نینە هاتە خارێ، بۆ راوی بلاوەریا	قەی ناکە پێتە خوارێ	یسمح أن یسقط
بلڤلڤو	بحەرکە، ئەڤ پەیڤە کوردیە کریە ل (ز) حرك، تێتە ب کارئینان بۆ کت تێتە ب کارینان	بجولە	حرکی
بلڤە	بزاڤێ بکەن بۆ کەسێ کت تێنە بکار ئینان، بلڤە ژ ڤێرە	بجولێ	تحرك
بلۆ	تەڤنە پیرك	داپیرۆچکە	عنکبوت

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
بلزق	زەق، ڤەبی، ئەڤە رەنگی چتاڤانە بۆ ژ دەرە دڤەکرینەوە هاتیە ژ دەرڤە	ئەسمی، کراوە	مفتوح ابراز العين إلى جهة الخارج
بلزنکە	زی بە	خێراکە	اسرع
بۆلانگا	یرایی بیکی، بۆ زارڤای ژ رەخی خومایەتییێ ڤە	خزم	قرابة ابن الحمى للعريس
بلەز	زی، ئازاد بلەز وەرە	خێراکە	إسرع
بلەڤێ	زیبە، زێ، نیشانا مى یە	پەلە، خێراکە	إسرع
بلقەبلق	دەنگێ بەقیشکێت ئاڤێ، بلقە بلق ژ کەسکی تێت دەمێ ئاڤی ژی ڤەدخۆم	فلقە لفق	صوت الفقاعة الهوائية في الماء
بلیان	زانا	تی کەیشت، بلیمەت	عالم
بلە	روح	گیان	روح
بلەیزنە	برەقسینە، ئازا د وێ بلەینزنە	سەما پێ بکە	ارقص
بلات	ژ سەری ڤە، بلات جیای ڤەهەرن	لە سەری سەرەوە	من أعلى
بناصە	سیچ	سووج	سوج
بهن	دەرفەت، ئەڤە بهنەك بۆنەدا کارێ خۆ بکەی	ماوە، روودان	فرصة
بهنەگ	بیستەك	لە چرکەك	لحظة
بهن تەنگ	نەفەسی تەنگی	هەنتاسە تەسك	ضيق التنفس
بهن کورتی	بهنەو هەلکێشان کورت بین	هەتا سەکورتی	قصر النظر
بهن ڤەدان	ئسراحەت کری، رەحەت بوزی، بهن ڤەی بی د	حەسانەوە، پشودان	استراحة استراحة

	کاری خۆدا		
بهن خۆش	بهنا تازه ژی تێت، ئەڤە کچەیا بهن خۆشە شنی بهناگولایە	بۆن خۆش	ريحة طيبة
بهنا خۆ ئینا	ئەوژێ ڤیای کر، ئە بهنا خو ئینا ئەوە مرۆڤ تە کوشت	بە دڵی خۆ، هەناسە خۆت هێنا	عملت ما اردت
بهن هەلای	گەلەك یهن هەل کێشا	هەناسە برِکێ ی یەپەلە	سريع التنفس
بهنەکێ	دەمەکێ، بهنەکێ وەرە دەڤ مە	دەمێك	لحضة
بهن راوستیای	هەل کێشانا بای ئەما	وەستانی بۆن کردن	توقف التنفس
بهن بەزۆك	ژی بهن هەلکێشان	خێرا هەناسە کردن	سريع التنفس
بهەژینە	بلەڤینە، بهنەگی لاندکی بهەژینە	بژینە	حركي
بهایە	گرانە، ئەڤ زێرە یی بهایە	گران نەرخە، بەنرخە	ذو قيمة غالي الثمن
بهەرم (س)	دێ چم، ئەزبهەرم مال	دەڕۆم	أذهب
بهژێت	بلەڤیێت،	بجولێ	حركت
بها	قیمەت، پێ زانینا نرخی، بهایێڤی کراسی چەندی	نرخی	قيمة
بهێلە	ژێ ڤەبە، ئەڤی بهێلە ب هیڤا خۆدێ ڤە	لی گەرێن واز بهێنە	اترك
بهۆر	ڤێ پەیڤێ بۆ کەسەکی دبێژن کگۆ هێسی یی زیرەك بن	گەنج بی	ان يكون ذو قيمة

بهوری	سەیدابوری، بۆوی	رابردوو	ماضي
بهێره	هیرکە، دانی بهێره	بی هارن	طحن
بهۆست	ناڤ دەستەك	بست	شبر
بهیستی	گولێ بوو، من ییێ بهستی وی توشی کەی	گولێ ببوو	سمع
بۆبر	ژێرا بر	بۆی برد	ارسله
بۆچی	بۆ برسیار کرن، ژ بەرچ	لۆچی. هگ، بۆ بی	لماذا
بۆ چامی	ژ بەر یەندەکێ	لەبەیەنێدك	نیکو عیرة
بۆ بەری	برەخی پێشڤە	لۆ پیەوە	إلى الأمام
بۆ نیڤە	بەرەف خاری	لۆ بنەوە	إلى الأسفل
بۆ	ژ بەرچ، یا کورت کریە، بۆ تە نەز نەبرم	لۆ، بر	لماذا
بۆرای، بۆری	خراب بویی، ڤێ یەڤی بۆ شیری خراب بۆیی دبێژن، شیرێ بۆرای، بۆ ی نابێتە ماست	خراب بۆ، وەرگەراوە	تحلل
بۆراندی	خراب کری، من شیرێ بۆ داندی دا بکەنە لۆرك	خراب کراو	محلل
بۆڕی	سرکا ئاسنی یا ئاڤی، لیلی	بەلەکە	انبوب
بۆڕیا نوستاکیوس	ئەڤە ژی پشکا، وستاکی یا هاتیە نیاسین، یا گوهی	بەشی ئوستاکی گوێ	قناة اوستاکی في الأذن
بۆری	رەت بوون، ڤێرە داچوون	تێ پەرین	مر
بۆر	رەش، ناڤی هەسبەیە گەلەك د ئەڤسانێت کوردا ییێ هانی، هەسپێ بۆ، بۆێ رەش	رەش، ئەسب	اسم فرس

بۆر	رەنگێ رەشی ڤەبی، رەنگ تۆزکەوی	رەنگی رەش کراوە، مەرلاوی	لون رمادة أسود فاتح
بۆردان	پی گرتن، پێ گری کری	پێ گرتن	التزام
بۆڕ	ئاڤا بۆش دجیب	ئاوی زەر	الماء الكثير
بورێت نیڤ بادای	بورێت گوهی یێت نیڤە بادایە	بۆری نیوە بادارو	القناة الهلالية
بۆریا هەوا	ئەو بوریا د سنگێکیان بەراد هەوای تێیت و دبەت	بۆری هەواجەردان	القصبة الهوائية
بۆریا گوهـ لێ بوون	ئەڤەژی لیلیە کە د ناڤ گوهی دا دەنگا وەردگرت	بۆری دەنگ وەرگر	اسطوانة أخذ الأصوات
بۆڕی زان	زرنا لەشکەری یە	زوورنا	البوق العسكري
بۆرە	گەلەکە، بۆسە، ئەڤ پەیڤە گەلەك جارا بۆ ئاڤێ تێتە ب کار ئینان، ئازا ریباری با بۆرە	زورە	كثيرة المياه
بۆز	رەنگ کەتی، تۆزکەدی	رەنگ کەوتوو	لون ذبلان
بۆزە	رەنگ ڤەبی، رەشی ل بەرتاڤی سپی دبیت، پرسیا وی با بۆزە	رەنگ چوویی	لون فاتح
بۆتە	ژ بۆ تەرا	بۆت، لوت	لأجلك
بۆتکا عیری	دەری ریڤیکێ	بۆڕی وورم	البوابة فوهة اثنا عشر
بۆتکا ئاڤێ	بۆریا ئاڤێ	سیلاوکەی ئاو	ابنوب الماء
برتکا بای	بۆریا هەوا	بۆریکە با	انبو الهواء
بۆتکا میزێ	بوریا میزی	بۆر بجکەی میز	انبوب البول

بۆتكا باداى	بۆريا وەريباداى	لوولەى بادراو	انبوب ملفوف
بۆته	ژ ترەا	بوب	اليك
بۆناڤ	ناڤێ گیایەكى بهاەریە ل چیایى شین دبیت	گیایەكى بەهاریە	اسم نبتة ربيعية
بو خچك	پارچەیەكى چارچولكەیێ ڤى گریە جلكا دكەنە تێدا	بوخچە	
بۆغ	ئەڤەژى د ئەفسانێت كوردیدا یێ هاتى ناڤى كایەكى بیە، كایى بۆغ(بۆغ) زیرەك	لە جیرۆكى ئەفسانەدا ئازا باسكراوە، بۆغ	
بۆدما، پیم	گەزانێت سیر	شۆر قەزوان، سوێر	قەزوان حبة الخضر مالح
بۆش ك خ	خالى، بۆریا بۆشە	بەتال	خالي
بۆشر. س	گەلەك بهێز، ئاڤا بۆشە	زۆر بەهێز	قوة الدفع
بۆشاتى	گەلەكى، بۆشاتیا ئاڤێ كێمە	زۆرى	الأكثر دفع
بۆش هات	خۆش هات	زۆرهات	جاء بسرعة وقوية
بۆ شینێت دفنێ	كوتێت دفنى یێت خالى	چاتى لووت	الحفرة الانفية الخالية
بر كابارانێ	هلوبكى بارانى، مرۆڤەك خو گرێت دكەت خەیلك ئاڤى پێدا دكەن دا باران بهێت	بووكە باران	عروس المطر
بۆكنار	دربنیا، بۆ كنارى خو دێ	لە پێناو	للأمل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	[illegible]
	زمەڤەبە		
بۆ کێلا	ژ بەچ جۆت کر	بو کێلای	لماذا حرث
بۆ کوشت	ژ بەچ جانگی وی ساند	بۆ کوشتی	لماذا قتل
بۆ کەنی	ژ بە کرە کەنی	بو چی پی کەنی	لماذا ضحك
بۆ کەلاند	ژ بەر چ لێ نا	بۆ چی لیسای	
بۆ کەربینە	ژ بەر چ لێ کەربوکینە	بۆ چی رق بەرقینە	لماذا حاقد
بۆ کە دێ دکەت	ژ بەر چ شۆل دکەت	بۆ چی کاردەکا	لماذا يعمل
بۆ کرەغار	ژ بە چ رەڤی	بۆ چی رای کرد	لماذا ركض
بۆ گرەگری	ژبە چ رۆندك ژچاڤا هاتن	بۆ چی دەگریا	لماذا يبكي
بۆ کر	ژ بە چ کر	بۆ چی کرد	لماذا عمل
بۆ کرمانجی یە	ژ بەچ کورده	بۆ چی کرمانجە	لماذا كردي
بو گێران	ژ بەر چ برە عەردا	بۆ چی کەران	لماذا تجول
بۆ گوهارت	ژ بەرچ لێك خەلت کر، گوهارکێ خۆ بۆ گوهارت	بۆ چی گۆڕبەوە	لماذا بادل
بۆ گۆت	ژ بە چ قەسەکر	بۆ چی لێ دووا	لماضا قال
بۆ مرگنە	ژ بەر چ بیرت پێڤەبە	بۆ چی بەمووە	لماذا شعراوية
بۆ مرمرەیە	ژ بەر چ بێ دەڤ گرە، یێ تەعلە	بۆ چی تام تالە	لماذا طعمه مر
بۆ مریە	ژ بەر چ بێ رحە	بۆ چی مردوە	لماذا مات
بۆ مژەك	ژ بەر چ دمێژین	بۆ چی دەمژێ	لماذا يمتص
بۆ مەیە	ڤێ پەیڤێ دبێژن دەمی کارەك بۆ مرۆڤی بژڤریت	بۆ ئێمە یە	لنا
بۆمە	ژ بۆمە	لو ئێمە	إلينا
بۆ مبەلێ	بصدانك	دەب دەبە	نفاخة
بۆ ناڤێ یەکێ	ژ بەر ڤێرە	سەبارەت بەوە	لأجل هذا

بۆ نگجی	دەبغ کری	دەبغ ئەر	ربح
بۆ ئاکەك	ژ بەر چ بزاڤێ ناکەی	بۆ چی جوله ناکەی	لماذا لا تعمل
بۆ ناڤەشێری	ژ بە چ نەبی ناکەی	بۆ چی ناشاریەوە	لماذا تخبئ
بۆ ناپێژی	ژ بە چ ناپەصی	بۆ نانی ناکەی	لماذا لا تنجز
بوصی بوو	خارن دەمی بینی ڤەسۆژین ئەڤە گوتنە	بۆ سلۆ	طعم الحريق
بۆ سەری	ژ بۆ رەڤە	بۆ سەوەوە	إلى الأعلى
بۆسە	بنڤە	بنوو	نامي
بۆ هەوە	ژ بەر چ پێ حەساند	بۆ ئاگا کرا	لماذا تحسر
بۆ هاڤێت	ژ بەر چ هاڤێت	بۆ هاویشت	لماذا رمى
بۆ هارکر	ژ بە چ ترساند	بۆ چی شتیت کرد	لماذا جن
بۆ هەر	بۆ دەمەکی درێژ	بۆ هەر	لمدة طويلة
بۆ وەرگرت	ژ بەر چ ستاند	بۆ وەری گرن	لماذا أخذ
بۆ وەریا دا	ژ بەر چ ئالاند	بۆ چی بای دا	لماذا لف
بۆ وەریا	ژ بەر چ کەت	بۆ هەلوەری	لما تساقط
بۆوی	ژ بۆ کورەکی	بۆ ئەو	إليه
بۆوێ	ژ بۆ کچەکێ	بۆ ئەو	إليها
بیاڤ	واریدات	بەروو بووم	اقتصاد
بیجن	گیایە دکەنە ئالف بۆ کەوالا	خواراکی ئاژەل	علق
بیانوو	حێجەت	هەجەت	حجج
بیانگە	پێ زانینا ژ بەر چ	بیانوو	تعلل
بیتا نۆك	گولەکا بهاریە یا رەنگ سۆرە	گولێگکی بەهاریە رەنگی سورە	وردة ربيعية أحمر الون
بیتك	ئەڤە پرسکت ل مرۆڤی	سیسکە سلاوی	

	تێت دەمێ خوین ریندە بیت		
بیر	کۆرکاکیر	چالی قوول بۆ ئاڵی لێ بتر دەدەن	
بیرۆڤ	خوریانە کەل سەر چەرمێ مۆرڤی تێت	بیرز	داء الصدف
بیرۆڤاڤی	ئەڤە خوریانەکە ل چاڤی چێ د بیت ئۆ سوردبن	بیرۆی چاو	صدف العين
بیره	حەتەل، بۆ ڤەجینیی بکار تێت	جەنگال، قولاب	سنارة
بیژی	زارۆکی حەرام	منالی زۆل	ولد الحرام
بیشه	خۆ ڤەنساندن ژ بۆ کریارەکی ئان ژی نێچیرەك تێتە کرن	تەلە،هخوشاردنەوە	كمين
بیەگرت	خۆڤەشاند	خۆی شاردەوە	وضع كمين له
بیسەکری	یێ هاتیە بەرڤەنساندی	تەلەگراوە	وضع له كمية
بیسەگرێ دان	ژ بەر کۆمەکی راوستیان	بەستانی تەلە	عقد الكمين
بیسەگرتن	راوستیان ل بەر	لە پێش وەستا	ثبت الكمين
بسە ژێ گرن	کەسەك ژ بەرئێکی داراوستن دا کریارەکی لێ بکەن	تەلە بۆ دانان	وضع الكمين
بیسەزان	شەهرەزایێ بیسا ،	تەلەزان، تەلەباز	عارف الكمين
بیستەك	بهنەکا کورت	ماوەیەکی کوت	لحظة
بیشه	رینشتن بۆ دەمەکی	دالیبشن بو ماوەیەك	اجلس
بیشەنگ	دارەکا بلند دبیت ل	حورەحارێکە لە بنزیمك	اسم للشجرة

	نیزیك نافی شی دبیت • خو د چەمین	لاوا شی دەبی	جبلية
بیك مار	پیك مار، مەلکی مارا، ئەڤە ماره رەنگ و رەنگە در بێژیاوی کێم ترە ژ مه ترەکی ئۆ نیزیکی ددە ساتیماژی یێ پەحنه	مارێکی مکورت و بانه، شای ماران	ملك الافاعي
بیك	١- بووك ٢- گیایەکه دکەنه ناڤ ژاژی	١- بووك ٢- ناوگیاێکه دکەنه ناو ژاژی	١- عروس ٢- اسم للقب
بیبی	خرکا نیڤا چاڤی	خرۆکەی ناوەراست	حدقة العين
بیلبیکا چاڤی	رەشکا چاڤی	بیبلەی چاو	قرة العين
بیناهی	بینین دیتن	دیتن	نظر
بیهۆك	دار پەرسیڤ	دار کالبتوز	شجرة كالبتوز
بیه	ئەڤ فێقیه که ل جیای دارا وی شین دبیت بەلگێ دارائ یێب رەنگەکی بەنیی ئۆ فقیڤی ژی یی ترشه وەرنگی وی ژ شتی هرمیکێ یه	هەرمێ چیایی یه تام مزه	
بیمار (ف)	نەساخ کوردی کریه	نەخوش	المرض
بیمارستان	نەوخوشخانه کوردی کریه	نەخوشخانه	مستشفى
بیڤەلەرز	هژیان	جولانەوە، لەرزین	هزة
بیڤری	نەساخیا گران، ئێشا گران	کرانەتا	تيفقونيد
بیاڤ	بارن بەرو بیاڤێ مەیێ تەنگه	دۆخ	نواحي
بینا	بەرچاڤی	له بەرچاو	على النظر

بی ئۆل	ژ خودێ نەترسی	بی بالە، خالو	لا نخاف من الله
بێ ئجاخ	بێ زارۆکی	وەجام کوێر	عقيم
بێ باوە	راست نەزان	باوەڕی نەهێنان	عدم الثقة
بێ بار	دووڕی	دوو ڕوو	ذو الوجهين
پێ بەخت	١- بی تالع ٢ بۆ کەسەکی دبێژن کۆ چ ماڤێت خۆ نەبت. ٣- دبێژنە وی کەسی کۆیێ دل رەق دبیت ٤- دبێژنە ئەوی ژ خودی نەترسیت	١ بی تالع ٢- دل رەق ٣- نەترس	١- بلا طالع ٢- ذو قلب الصخري ٣- ظالم
بێ بهن	یێ بهن تەنگ	بی ئارامی	غير هادي
بی بۆ	١- یێ کێم ٢- بۆ ژنا بی جەلنگ	١- لە کەمەیەوە ٢- ژنی بی مەیا	١- قليل ٢- شمخة مرأة
بێ بەردان	نەهێنە ئازاکرن	ئازاد نەکردن	بلا حرية
بی بەرخودان	نە ئێنە نێرین	تەماشە نەکرێ	بلا نظر
بێ بەرسڤ دان	چ بەرسڤا نەدەن	وەلام نەردێنەزە	بلا استجواب
بێ پانی	بەحنی نەبیت	قومپانی نەبی	بلا كعب
بێ پەر	نەبوونا چەنگا دچێە بانی (کادەیە)	پێج بال، نەبوونی پەر	بلا جناح، بلا ريشة
بێ پەقاند	نەهێلا کۆب تەقینت	نەهێشتن بتەقی	بلا انفجار
بێ پەقیشك	چ پەپ پەقۆشکا لێ نەکە	نەهێشتنی پوفکەلی	بلا فقاعة
پێ پژنك	چ پارچە ژێ نەبت	نەهێستنی پارچە	بلا قطع
بێ پەشین	نوکە بپرن، وەکی فرینەکێ یە	بی هەل فراند	بلا تطاير
بی پرخاندن	نەڤەمالت	نەشسنلنەوە	بلا تدليك

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
بێ تام — تام	چ خۆشی تێد انەبن	چ لەزە تی تیانەبی	بلا طعم
بێتر	بهتر، گەلەك تر	زۆر تر	أكثر
بێ تفاق	کوردیکریە، ژنك نەگرت	یەك نەبوون	بلا اتفاق
بێ تبعەت	پێ بهن تەنگ بیت	تورە بوون	عصبي
بێ تۆرە	ناتورە	بێ رەوشت	غير مؤدب
بێ تێل	نەبوونا تێلێ	بی تێلی	بلا سلكي
بێ تەبقانجن	نە پەرقینن	نە قوپێنە	بلایا انكماش
بێ ترسان	نەڤەجنڤن	نەترسن	بلا خوف
بی جەرگ	ژ هو ترسی	ترسنوگ	خواف
بێ جەماندن	نەکۆم کەن	کۆ نەکەوە	بلا جمع
بی جڤان	چ دەم نەدانێ	بی پەیمان	بلا وعد
بێ جارن	١– ج دارەسەری بۆ نەبن ٢– بێ دەرفتەت ٣– ژار	هەژار	فقير
بێ چرچری	نە درێنت، پرت برت نەکەن	بێ لە ت کردن	بلا تقطعي
بێ چەڤاندن	تێرا نەکەن	لە ناوی نەکەن	لا تثبيت
بێ جکلاندن	لێل نەکەن	تێ ئەجەقێنن	لا تتعمد
بێ چربسکاندن	وەلی نەکەن کۆ روناهی ژێ بجێت	بێ رۆشت کردن	لا تتلمع
بێ خاندن	نەخوێتن	نەی خوێتن	لا تقرء
بی خەم	گوه نەدی نێ	پێ یاك	لا أوبالي
بێ خاپاندن	وەلی نەکەن کو سەردا بیە	هەڵ نە هەڵەتێنن	
پێ خێرە	١– چ چاکی تێدانینە ٢– بێ لاوازە	١– بەکەلك نایتی ٢– زەعیفە	بلا فائدة، ضعيف
بی خێربوو	لاواز بوو	زعیف بوو	ضعفان

پەیڤ	كرمانجیا ژوورین	كرمانجیا ژێرین	زمانێ عەرەبی
بێ خیرەت	بێ شیان	تەمەڵ	كسلان
بێ خودان	بێ كەس	بێ خاوەن	بلا صاحب
بێ خۆیی	بێ دەستی	بێ وەیی	غیر ارادی
بێ خوو	بێ كەسی	بێ خاوەن	بلا صاحب
بێ خولك	بێ رەنگ، زەعیف	لاواز	هزیل
بێ خش	بێ قوسیری	بێ كەم و كوڕی	بلا نواقص
بێ حەرامی	كوردی كریە، بێ حەلال	بەبێ حەرامی	بلا محرم
بی حال	بێ نەساخ، بێ چارە، كوردی كریە	هەژار	شدید المرض
بی حەمد	كوردی مریە، بێ خۆیی كرن	ئاگادار نەبوون	بلا حمد
بێ حەمەدكرن	نەگەلەك بدەنێ	بێ ئاگاداری	جعلە بلا حمد
بێ غەوەر	بۆ وان كەسادبیێژن دەمی كارەك ژ دەستی نەهێتە دەر	نەگبەت	غیر فالح
بێ غربەت	ترسی ترسۆك	ترسنۆك	خواف
بێ عار	كوردی كریە، بێ شەرم	بێ ئابروو	بلا حیاء
بێ عەمری	كێم ژی	كەم تەمەن	بلا عمر قصیر العمر
بی دەولەت	١- بێ وەلات، كۆ مرۆڤ تێدا بژیت، ٢- بۆ كەسەكی دبێژن دەمێ چ چاكی بۆنەبن	١- بێ وەلات٢- بۆ كەسی دەڵێن كە چ چاكەی بۆ نەكری	١ بلا دولە ٢ بلا وطن
بێ دەر	بنگەهێ هەلاندنا دەرامەتی ژ گەنم و برند وجهی	جۆخین، خرمان	بیدر
بێ دەرمان	چ نیرین پنج نەبن	بەبێ دەرمانی	بلا دواء

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
بی دەر راکرن	نەگە دەربۆشکی راکەن	بی دەر سەری هەلگرن	بلا غطاء
بێ دەلنگ	بێ نامیس، نەڤە ژ نەیابی دەلنگە	بی حەیا	بلا حياء
بێ دەستی	ژ دەستا هاتە دەر	لە دەستی دەرهاتن	غير ايرادي
بێ دانە بای	بەرهەوانەکەن	بە بانەدەن	لا قوي
بێ دان	نەدەن	نەی دەن	لا تعطي
بێ دەلیڤە	نەبوونا چ رێنك بۆ	بی وچان	بلا فرصة
بێ دەنگ	بێ ئاخڤتن	بی قسەیی	بلا كلام
بێ دیماهی	بی دیماهیچك	بەبێ کۆتایی	بلا نهاية
بێ دیل	ناڤێ گوندەکێ مزریانە، چ زێدەیی پێڤە نیننە	ناوی گوندێکی مزوریە	اسم قرية مزورية
بێ ددان	چ ددان ددەڤی دانەبوون	بی دانی	أثرم
بێ دووهی	ناڤی گوندەکی یەل سەر توخمێ عیراقی و ترکیە	ناو گوندەکە لە کوردستان عراق	اسم قرية على حدود العراق
بێ دلێ	گونە دانا کەسەکی	نا بەدلی	عدم إطاعة شخص
بێ رابین	نەراوستن، ژ جە نەلڤێ	بێ هەلسان	لا تقفا
بێ رامیسان	چ ماچا لێ نەدەن	بێ ماچ کردن	لا تقبل
بێ راگرتن	بەراوستن	بێ راگری	لا تقف
بێ رینشتن	نەکەبروونت	نامەدانشتن، بێ دانشتن	بلا جلوس
بێرار	بێ شیان	بێ توانا	ضعيف
بێرا گەنمی	مەرِ پێلا داریە	خاکە ناسی دارە	
بێر	خێر	خێر و خێرات	الخير
بێریڤان	خودان خێر، خێر چی هاتی، نەو کچە ناڤ پەزی دا	خیر و خیراتن، بێربوان	الخير ، راعية

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	شیری د دۆشیت		
بنر بیرۆك	جحانەوەرکی هیر د ناڤ ئاڤی دا دژین	کیانەوەرێکی وەردە لە ناو خۆل دەژی	حشرة صغیرة تعیش تحت الرمل
بیزیڤان	هندە کێزکێت هیرن سی تەڤنە پیرکا نەك ناڤ خیزی دادژینژ	جۆرە داپیرۆچمکە بە لە ناو خۆلا دەژی	نوع من العنکوب یعیش في الرمل
بێ رەنگ	بێ خولك، چ رەنگ تێدا نەبت، ئاڤی یا بێ رەنگ	چ رەنگی تیانە بێ	بلا لون
بێ زمان	لال، نە ئاخڤین، ئەڤ زاروکەیی بی زمان.	لال	ابکم
بێز	دل رەش بوون	ئێلنج هات	غثیان
بێیر بوون	دل رەش بوون	ئێلنج بونەوە	
بە زاڤی	بی غیرەت	بێ عاری	بلا شجاعة
بی زاخ	بێ عاری	روو قایم	العین القوي
بێ زەزەر	یی چ شیان	بێ کردەوە	بلا غیرە
بێ ز؛	نەهێلنا نەهیلانی	لابردنی نەهێشتن	بلا غبادة
بی زانین	چ پێزانین نەبن	چ زانستی نەبی	بلا معارف
بێژە	ب ئاحفتن، داخازیە، شیاانا ب + بانکشرە (ە) گۆ راناوا کەسێچ کتە، پێ هاتی	بلێ	تکلم
بێژەر	کەسی ل تەلەفزیون و رادیویا کار بکەت	ئەو کەسەی ل رادیوو و تەلەفزیون کاربکا	مذیعة، مذیع
بێژن	ب ئاخڤت، بو کەسس کومە	بلێن	تکلموا

	(ن) نیشانا کۆم		
بێژن	بۆیە ژنك، ڤی پەیڤەیچ دبێژنە ژنکێت مێر مري	بێوەژن	أرملة
بێژێ	ل کەل باخفە (ێ) نیشانا مێ یە	بێ ی یلێ	قوله
بێژم	ئەز یناخڤم	یلێم	أقول
بێژینگ	ئامرەکێ تایبەتی یە یو دان و کاك لێ کرنی	بێ ژینگ	غربل
بێژووك	نیشان	خال	شامة
پێژاراڤی	ئاز لێ نەکری	بسمیل نەکراو	غير المطهر
بێ صەبر (ع)	کوردی کریە، بێ ئارام	کراوەتە کوردی، بی ئارام	بلا صبر
بێ ستاندن	ژی نەوەرگرتن	لی وەرنەگرتن	بلا أخذ من
بێ سەخبێری	بێ چاڤ دایی، بێ سەرووبر	ئاگالێ نەبوو	بلا إهتمام
بێ سروشتین	بەرزەبوون، بێ شینوار	بی شوین	بلا أثر
بێسون	ناڤێچ جیایەکی یە ل کوردستانی	ناو چیایەکە لە کوردستان	اسم جبل تقع في كردستان
بێ ساختە	بێ درەو	بی حیلەو حەواله	بلا حيل
بێ ساختەیی	بێ دەروە حیله	بی حیلەو حەواله	بلا حيل
بێسرێ	نای گوندەکیە ل دهوم دوسکی لێ دژین	ناوی وندیگە لە دهوك	اسم قرية
بێسیرە	ڤێڤیی مێوی هێش یێ ترش کەسك	پەسیرە	عنب حامض
بێ سر	نەبوونا نەپانیا، کوردی کرە	بێ شاراوەیی	بلا سر
بی سەلیڤە	بێ ریزی	بە بێ ریز	بلا ترتيب
بێ سیچ	نە بی خراب، بی کلەیی	بێ سووچی	بلا سووج

بێش	هارکاریان دلێ خۆ	یارمەتەی بی هاندەر	تبرع
بێش دان	هاری کاری کرن، خەرجی	یارمەلی کردم	معبرع، ضريبة
بێش وەرگر	هەگرێ هاری کاریی	وەرگری یارمەلی	أخذ تبرع
بێش هەلگر	راکرێ هاری کاریی	یارمەتی هەلگر	حامل تبرع
بێش کرن	هاری کاری کرن	یارمەلی کردن	متبرع
بێش	هێلیڤانك	هێلانە	عش
بێشا شێری	هێلیڤانکال شێری	هێلانە شێر	مخبئ الأسد
بێ فام	بێ فەهم، کوردی کریە	نەفام	بلا فهم
بێ فەند	چ تەشقەلە تێدا نەبن	بەبێ حیلە	بلا حيل
بێ فشیان	نەچەمینن	خورای نەکەن	لا تنحني
بێ فەسال	بی ریز، بێ سەلیقە	بێ رێك خستن	بلا ترتيب
بێ قام	بۆ کەسی نەخوشی دبێژن	نارەحەت	غير مهدي
بێ قامی	١– چ رەخ بونە، ٢– بی لەزەتی، نیسکا بێ قامە.	بێ لایی	بلا حد
بێ قەوەت	چ شیان نەبوون	بێ هێز	بلا قوة
بێ قراندن	چ دارا نەشکێننتە سەر ئێك ڤە	بەبێ شکاندن	بلا كسر
بێ قیرگرن	نە وەك نەهێلین	بە بێ قران	بلا إبادة
بێ قەروارکرن	بێ قۆقلاندن	نەی کۆلنەوە	بلا حفر
بێ قیرکرن	بێ حەواری، گەلی هەڤالا بێ قیرکرن ل ڤان درا	بێ هەوار کرن	بلا صياح
بێ قەدی	نە کەنە دوو پارچە	بەبێ پارچەکرن	بلا قطع
بێڤل	دفن، بهنا گولی هاتە پێڤلا من	لووت، کەپوو	انف
بێ ڤەبرین	نەکە پشکی بهاڤێنی	بێ برانەوە	بلا مقطوعية

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارۆژ	زمانێ عەرەبی
بی ڤەبراند	نەکەنە هێلن	بی نەهێشتن	بلا إبادة
بی ڤەدان	نەکە ڤەکێشن	بە بی لادانەوە	بلا سحب
بێ ڤەجەمینن	نە کۆ کۆم کەن	بی غرکردنەوە	بلا جمع
بێ ڤەکێشان	نەکۆ خو بکیشن ژێ	ناکە بکشتی تەوە	لا انسحاب
بێ ڤەشاند	نە کو بلاڤ کەن	بە بێ بلاو کردنەوە	بلا منتشر
بێ ڤەحەلاندن	نە کە بکەنە ئاڤ	بە بێ تاواندن	بلا منصهر
بێ ڤەنڤاندن	نەرەکی بنڤن	بەی پێ نواندن	بلا منام
بێ ڤەمراند	چ نە تەمرینن	نە کوژیننەوە	بلا مطفئ
بێ فەمان	نە خۆڤەهلێن	بە بێ گیرۆکردن	بلا متأخر
بێ کار	چ کریار نەبن	بێ کردوە	بلا عمل
بی کریار	چ ئارکرن نەبن	بی کردەوە	بلا أعمال
بی کێماسی	چ کێماتی تێدا نەبن	بەیی کەم دکوری	بلا نواقص
بی کێم	چ ژی کێم نەبن	بی کەمی	بلا ناقصة
بێ کەسی	چ مرۆڤ نەبن	بەبێ خەلکی	بلا اقرباء
بێ کەلاژتن	نە وەك بگورین	نە کە کەول کەن	بلا رفع جلد
بێ کناری	چ هیڤیا نەکن	بەبێ پارانەوە	بلا رجاء
بێ کشی کرن	چ هیڤیا نەکەن	بە بێ پارانەوە	بلا رجاء
بێ کش کرن	بێ کرنەدەر	بە بێ دەرکرن	بلا مطاردة
بێ کەلاند	نەکلینن، بخاڤی	بەبێ کولان	بلا طهي
بێ کەرب	بێ نەڤیانی، ئەزا بێ کەرب د کیم ل گەل هەڤالیت خۆ	بە بێ رق بەرڤین	بلا حقد
بێ گارە	نەرەحەت	نارەحەتی	بلا راحة
بێ گال گال	بێ دەنگ ەنگ، کوردي کریە	بێ دەنگ دەنگ	بلا قال قال
بێ گاڤ	پێنگاڤ نەبن، نەڤ زارۆکەیێ	نە تەوانی بروا بێ پیاوە	بلا رجلين

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	یێ گافە		
بێ گەریان	نە کەبچن و بهس	بە بی هەڵ سوران	لا مسیرة
بێ گڤاشتن	نە کە ل سەرك بمینەبن	بە بی گوشین	بلا عصر
بێ گرتن	نە ڤەگرن	بە بێ گرتنەوە	بلا مسك
بێ گەهاندن	نەکە ببە نە جە	بە بێ گرباندن	بلا توصیل
بێ گوتن	چ خرابی نەگریت	بی بی گوناهی	لا خطیة
بێ گازندە	چ گلەندبن	بەێ گلەیی	بلا لومة
بێ لۆمە	گازندە نەکرن، پەیڤەکا کوردی کریە ئۆ جهێ خو یێ گرتی زمانی دا	بێ گلەیی	بلا لومة
بێلا	قەسر، ئاڤایی بلند	تەلار	برج قصر عالي
بێل	بێلیت ئاڤی	گەرداو	موج
بێلزان	ئاڤێ گوندەگی سە توخیبە ل عیراقێ کوردییێت لی	لا دێ یەکی کورد تشتینە لە سەر سنورە	قریة کوردیة حدودیة
بێ لێك کەتن	بێ شەرکرن	بێ شەرکردن	بلا عراك
بێ لێك دان	بێ ئێك دوو یقوتن	بێ یەکتر بکوتن	بلا ضرب
بێ ئێك کوشتن	بێ یەکترێ بکوژن	بێ کوشیاری	بلاقتل
بێ لێك ڤەکرن	نەکە یشك کەن	بی بەش کردن	بلا تقسیم
بێ مێژی	کێم مەژی، چ هشیاری لی نەبت	کەم مێشك	بلا دماغ
بێمکێت کەزانا	کەزانێت کەسەك و هێر	قەزوانی سەوزڤ، لە بهاران	حب الخضر الربیعیة
بێ مالی	چ پێل و پارەنەبت	چ پول و پارەی نەبی	بلا ثروة
بێ مالین	چ گێسکێ نەددن	بەبی گەسك دان	بلا کنس
بێ مرك	بێ می	بی موو	بلا شعر

بێ مرۆڤ	چ کەس نەبن	بە بی کەس	بلا أقرباء، بلا أحد
بێ مرن	چ نەژینی نەبن	بەبێ مردن	بلا موتی
بێ مێژۆکی	چ مێتن لێ نەبن	بەبێ مشتن	بلا امتصاص
بێ نەکی	بهنکێ، بۆ کێم وەختی	ماوەیەك	فترة وجیزة
بێن	موغدار	ماوە، ووجان	مسافة صغیرة، فرصة
بێن بێن	موغدار موغدار	دەم دەم، تاوناو	لحضة لحضة
بێن بری	کورت کرنا موغداری	کوت کرنەوە ماوە	قصر المسافة
بێن بەرداسەر	زیدەکرنا موغداری	زیادکردنەوەی ماوە	زیادة المسافة
بێن حم خوۆرتە	بهنا شهێ	بۆن شی	ریحة الرطوبة
بێن تەنگ	بێ بهن بوون	بۆن تەسك بوون	ضیف النفس
بێن ڤەدا	بهن ڤەدان، رەحەتی	ئستراحەت، خەسانەوە	استراحة
بێن ڤەکێشا	بهن درێژ بوون	هەناسە درێژبوون	طویل النفس
بێن ڤەقوتا	بهن قوتك، بهن لێ دان	هەناسە لی ان	ضرب النفس
بێنم ڤەبری	کورت کرنا بهنی	برینەوەی هەناسە	انقطاع النفس
بێن ڤەچوو	بهن راوستا و چوو	هەناسە رویشت	ذهاب التنفس
بێن ڤە کر	شیان بهنا خۆ بدەت	توانی هەناسە بدات	استطاعة أكثر ان یتنفس
بێن کورتك	بی بهن بوون	کورت بوونی هەناسە	
بێن کەفنك	بن قومیانك	بۆسووتان	ریحة الحریق
بێن کورزیرك	بهینا سۆتنی	بۆن سووتان	ریحة الحریق
بێن بۆصی	بهن سۆتی، بهنا شیری بۆصی بوو	بۆن سۆ	ریحة الحریق تحت الجلدي
بێنە خوان کرن	ژی بدەنێ	بەخێو بکەن	يتربى

بنا دی	دەمی دی	دەمەکەی تر	قبل الآن
بێن درێژ	بهن فرەه	بە ئارام، ئارام گەر	متحمل
بێنە فصي	دبێژنە واتن کەسا نەوێن حەژ خارنی بکەن	نەوسن	متشهي
بێن فرەه	مل پەحن	١-ئارام گەر، ٢- هەنا سەفرەوان	صبور، متحمل، واسع التنفس
بێن هەلکێشان	بهن ڤەکێشان	بۆن کشانەو	
بێنا خۆ	هەناسەی خۆت	هوناسەی خۆی	نفسه
بێهن، بهێن ڤەدا	باهەلکێش	هەناسە هەلکێشان	تنفس
بێ هەست	بێ ئاگەهی	پی ئاگا	فقد الوعي
بی هۆش	هایێ خۆ نەبوون	بێ هۆشی	غيبوبة
بێ هەڤال	نەبوونا دۆستا	بێ هاوسی	بلا أصدقاء
بێ هیڤی	بێ مراد	بێ هیوا	بلا أمل
بێ هودە	بێ مفا	بێ سوود	بلا فائدة
بێ وار	نەبوونا جهی	بێ شوێن	بلا مكان
بێ وەشاند	بێ هاڤێتن، بێ هنارتن	بێ تێهەلدان	بلا رمي
بێ وەخت	بێ دەم	بێ کات	بلا وقت
بێ وەریان	چ نینە کۆ فەوریێن	پێ هەل وەراندن	بلا السقوط
بێ وەرپێچی	نەکە بێبچت	نەی پێچنەوە	بلا ترتيب
بێ وەروەراند	بێ هاڤێتن	نەهاڤێن	بلا رمي
بێ ووریادان	نەکە بایدەن، بێ تووەربا دنە ی دێ شکێت	بای نەدەنەوە	بلا لف
بێ وەرگرتن	چ وەرنەگرن، بێ وەرگرتن دی چینە کارگەهێ	ناکە وەری گرن	بلا مسك

پ

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووری	زمانێ عەرەبی
پەیڤا سبێ	ژ زمانێ کوردی	لەوژی ژ پەیڤێت ئەبزوینە	
پا	ئەری، بەسی، پا ئەزی نەشێم چ بێژم	ئاخر، لەدی	لكن
پاپان	بەحنیایێ، پیێ بەحن	پێ پان	عريض القدم
پاپووچك	شمك	بابوج	شحاطة
باپك	بێ دیماهی	بێ کۆتایی	بلا نهاية
باتیە	پێژتیە	نانکردن	خبزة
پاتەك	پرتەکا قوماشی کەڤن (ەك) نیشانا پێنیاسێ یە دزمانی دا	پەڕۆ	وصلة قوماش
پاتە	برتا قوماشی	پارچە بەڕۆ	وصلة قديفة
پاتە کرن	پنی کرن، دەمی جلکەك ئان ژیە تشتەکی مرۆڤی بدرهێ دێ پاتەکەن دێ پارچەیەکێ بێڤە درن	پینە کردن	اصلاح
پاتەکەر	مرۆڤێ کاری پاتەکرنی بکە	پینەدوز	ركاع
یاتە خۆر	بەرمایك خۆر	یاش ماوە خۆر	رخيس نفس
پاتك – پاتگ	پشتا ملێ مرۆڤی	بشتە مل	خلف الرقبة
پات	جارەکا دی	دووبارە	إعادة
پات کرن	چارەکا دی کرنوڤە، مامۆستا ڤی باباتی بۆمە دوبات کە. (رستا داخازیە). دووپات کرنا ڤی بایەتی یا گرانە (راستا بوریە)	دووبارە کرن	إعادة
پاتۆلە	دەرولێڤێت صەوکا	پارچە نەستورك	قطع الخبر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
پاچە	شیڤاسە رووپەکا	کەللە پاچە، سەرو پێچك	باجة
پاچ	ماچ	ماچ	قبلة
پاچبکەین	ڤێجا چ بکەین	ئەی چی بکەین	لكن ماذا نعمل
پاچەك	پیچەك، هندەك	کەمێك	كمية قليلة
پاچ	وەرگێر	وەرگەڕان	ترجم
پاچڤان	وەرگێرك	وەرگێر	مترجم
پاچکە	زڤرۆکا رێڤەچوونا	پاچکە سوارنەوە	عجلة دولاب
پاخل	بەربکابن کەفشی ژ ناڤدا	باخەل	جيب تحت الأبط
پارازۆ	کەسەك ل ماڤی مرۆڤی بگەڕێت	پارێزەر	محامي
پاراڤ	هەبوونا ناڤێ تێدا	شی دار	رطب
پارەگوهۆرك	کارێ پارا دکەت	پارە گۆر	صراف
پارە	دراڤ	دراو	نقد
پارە بەر	کەسی بار بری	پارە بەر، درا وبەر	أخذ النقد
بارە بارکر	راکرنا بارا	بارە هەلگرت	حمل النقد
پارە ڤەگوهازتن	نەقل کرنا پارا، دراق برنە رەخەکی دی	دراو گواستەوە	
پارە وەرگرتن	هەل گرتنا دراڤی	دراو وەرگرتن	أخذ النقود
پارە دار	خودا مالێ	خاوەن سامان	ثري
بارزاندن	پاقژکرن	بالاوێن	تصفية
پارزنك	پارچەیەکێ تایبەتی یە بکار دئینین بۆ تازە کرنێ	بالوێرەن	مصفية
بارزینك	رەنگەکێ تیرکانە یی سی چولکیە ب لایەکی ڤە نیك	کولیانە	رفع الحمل

[illegible]			
	چوکلە لو هەدوو پێنب دو لە کا دەبنی بو لێنب هەلگرتنێ		
پارز	ئەڤە هندە سترینە ددە نە کەوالا پشتی هیردکەن	چورە درکێنکی تایبتە دەنە ئاژەلان پاشی ووردی دەکەن	عشب خاص
پاریزدار	خۆدان لێ کرن	خاون تێ لێ کردن	حلیف
پاریزگەه	دەڤەرا ماف پاراستن	پارێزگا	المحافظة
پاریزگەر	رێڤە بەرێ پارێزگەهێ	پارێزگار	المحافظ
پازە	بۆ دیار کرن	سەلماندن	البرااان
پاداشت	خەلات	خەلات کردن	جائزة
پادار	پێنب بی پی	بە پێ	ذات ارجل
پارسەکی	چاڤ دانێ	پاسەوانێ	حراسة
پارسەنگ	هندی ئێك کرن پشتی دانانا ناڤ میزانێ	سەنگاندن	توازن
پارسەنگی	هندی ئێجکی	وەکو یەك کرن	موازنة
پارس	تیرکێ خازۆکیێ	تورەگەی سوال کردن	کیس الکدیة
پارسەکرە	خازۆکێ کرن	سوال کردن	کدیة
پارسەدان	خازۆکی دان	سوال دان	دفع کدیة
پارستە	رخەکێ سەنگی یە	لایەکی گێش کردن	طرف میزان
پارستەیی	هەبونا کێشی	هەبوونی کێش و فەوارە	کتلة
پارسی	ڤیان	داوا	دعاء
پار	بار، پشك	بەش	قسم
پارکر	بارکر	بارکردن	نقل
پارکە	بارکە	باربکە	احمل المنقول
پارزدان	چوونە رەخێ دی	پازدن	عبر

پاژنە	پەحنیکا پێ ی	قولەپاى پێ	كعب الرجل
پاسە بۆرت	دەفتەرا دەرباز	پەسەڕنامە	جواز السفر
پاشرو	دیڤەلانك	کلك	تابع ذيلي
پاشی	پشتی	پاشی	بعد
پاش ئێخستن	دیماهی ئێخستن	دواخستن	تأخر
پاش بەند	تمامی	تەمامی، تەواوی	ملحق
پاشی باب	پشتی بابێ هەبیت، نەسرین یا پاش بابە	دواى باوکی	بعد الولادة توفي الواحد.
باشە بەر	زارۆکێ دیاهیی	منداڵێ کۆتایی، کۆسیەی دوایی	آخر العنقود
پاشیێ	دیماهیکێ	کوتایی	أخير
باشەرۆژ	دیماهیکا مرۆڤی	دوا رۆژ	ستقبل
پاش کتن	بەرەف دیماهیێ چوون	دواك کەوت	تأخر
پاش کۆ	تمام کەر	تەواو کە	ملحق
پاش گەر	ڤەگەر	گەڕاوە	متراجع
پاشی و پێشی	بەر و پیش	پێش و بشت	أمام وخلف
پاش و پاش	پیشت و پشت	پیشتاو پیشت	رجع إلى الخلف
باش ملە	پیشت ملی	باش مل	وراء الرقبة
پاشڤە	پیشتەڤە	پشتەوە	من الخلف
پاشڤە بر	بۆ پشتڤە چوون	بەرو پشتەوە چوون	تحرك نحو الخلف
پاشڤە برن	١- دەق شکاندن. ٢- شەرم برن	سەرزەنیشت	رزالة
پاشڤە دان	ئێخستنە دیماهیکی	کرانە کۆتایی	وضعهم في أخير
پاشڤە چوو	بەرف بشت ڤەچوو	بۆ دواوە رۆیشت	رجع إلى الخلف
پاشڤە هات	بەرەف پشتی هاتی	بۆ دوواوە هات	تحرم نحو الظهر،

بنه‌ك	كرمانجيا ژووری	كرمانجيا خواری	زمانی عه‌ره‌بی
			تحرك إلى الوراء
پاشسڤ	خوران ده‌می نیڤ شه‌ڤی، ڤێ ره‌مه‌زانی ئه‌ز باشڤا چی ناکه‌من	پاشیوه	سحور
پاشیاوان	١ – دیماهیكا وان ٢ – دیماهیكا وان، ٣ – دیماهیچكا وان	کۆتاییان، دوایی ئه‌وان	آخرهم
پاشیامه	دیماهیامه	دوایێ ئێمه	آخرة منا
پاقژ	پاك، باقژ ده‌ستێن خوشبو	خاوێن	نظيف
پاڤێ	بهاڤیژه، یا هاتیه كورت كرن، بژوه‌رینه	فڕیده	ارم
پاره‌كری	تازه‌كه‌ر	**پاك كه‌ر**	**معقم**
پاگول	**پێت كورت**	**پێی كورت**	**قصير الرجل**
پاگژ	**تازه**	**پاك**	**نظيف**
پاكرن	هندی كرن	**وه‌ك یه‌ك كردن**	**تسوية**
پان	**پشتێ هه‌لگرێ**	**پشتی كۆیی حه‌مبال**	**مسند**
پالبشته‌ك	**كێومه‌ك**، بشن **دانه‌ك**	**پالپشت**	**ساند**
پاله	**شۆل كه‌ر**	**كاركه‌ر**	عامل
پالبه‌ر	**هاریكار**، داره‌كه ددانبه به‌ر، ئا ره الیه‌ری دارا مێوێ		مساعد
پالێڤه نان	**های** دار	پا دان	دفع
بال دان	بیشت دانێ، پالی خۆ بده دیواری	پالی دایێ	سند الظهر
پال ڤه‌دان	**پال** دان	پال كه‌وتن	استراحة الظهر

پەیڤ	کرمانجیا ژوورو [illegible]	[illegible]	[illegible]
بالفتگا	پال پێڤه دان بۆ ئاره‌کرنێ، بنگەهێ سافاکێ، ئاوراد لو ل پالفتگایا ئاڤێ ئان ژی یا گازی کار دکەی	پل پیوه نان بو پاله کرن، سەفیەر، پالاوتن	تصفیة
پامبی	پەمۆر	لوکه	قطن
پالوز	هەفتیا دیماهیی ژ زفتسانی	هەفتا دوایی لە زستان	اسبوع الاخیر من الشتاء
پالوەر	بالدان بۆکرنی	پال دەر	دافع
پالدەر	های دان	پال دەر	دافع
پالتۆزك	خویشکا ژنی	دشی	اخت الزوجة
پانە	وەنیە، نازدار پانە تە ئەڤ قەسە گۆتیە	وانیە	نعم أم لا
پانگەه	ئەو جهێ گیان بەرا لێ گرێ ددەت	شوێنی ئاژەل بەستنەوە	اسطبل
پاناڤ	کە ندالا ئاڤێ	کەندی ئاو	منحدر مائي
پانقه	خەزینە، بنگەهێ پاراستنا دراڤا، کوردی کریە	دراو پاراستن	حفظ المال في الخزينة
پان	پەحن، ئەڤ مەزە لەگەل یا پانە	پان	عریض
پاوان	پەرژین، شیرە	شورە	سیاج
پاوانی	چاڤ لێ بوون	پاسەوان	حراسة
پاوانێ	چاڤ لێ کەری	پاسەوانی	حرسي
پاوان	١ – چون بێ ڤەگەریان. ٢ – عەردی چەروانی	چوونی بێ گەڕانەوە، زەوی لەوەرگا	الذهاب بلا عودة، مرعی
پایز	وەرزەکی سالێ یە	پاییز	خریف

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
پای	دەست نڤیس، پابی من بی خۆش نینە	دەســ نووس	خط
پاین کرن	نخافتن، من خارن بایا بن کری	پاراستن	حفظ
پایەدار	خودان شیان، ئەڤ مرۆڤە یێ پادارە	خاوەن توانا	صاحب المقدرة
پایەکان	ستینك، چ پایەکان نەداینە بەردیواری	ئەستون	أعمدة
پایامن	بەهرێ من، پاکانی پا یامن دگۆشی دا	بەشم	حصتي
پایسك	یێ پەلیسك	قالدرمە	درج
یاپا بوو	هاتە خارێ ژ دەوارێ ریڤە چوونی، تو ل کێرێ پایابووی	بەبێیان رۆیشت	مشي عاى الاقدام
پایاکر	ئینا خاری	هێنا بە خوارەوە	نزل
پەیا	ب پێیا، ب سەر زارێ زارۆکان	بە پێ بەرزاری منالەوە	مشي على الاقدام
پە پابر	ب پێییابر	بە پێییان برن	أخذ مشي
پە پاچوو	ب پێیا بریڤە چوو	بە پێیان رۆیشت	هب مشي
پە پا هات	ب پێیا هات	بە پێیا هات	جاء مشي
پەبۆك	١- خەما چ نەبی، ٢- بومە کا دەمێ د خونیت دەنگێ پەیۆی ژی دچیبت	پەك کەوتوو، باشی، کوندە بۆێکبە	بوم
پەبۆ	پەح، ل زاردەی زارۆکا نەمان بو	نەما، تەواو	انتهي

پە بۆ سلێمانی	طەیرکی، سلێمان پێغەمبەر	پەپوی سلێمانی	هدهد
پەپولە	بەلاتینك	پەپولە	فراشة
پەپولەهینان	کیفکۆیی بوون	رزیب	تعفن
پەپیك	ناڤێ پەلەوەرەکیە، ئەڤ ناە ژ دەنگی (پەپۆ) پێ هاتی	ناوی بالدارێکە	تسمية لطهير
پەپێ	نان ب زاردەڤێ زارۆکا	نان، بەزاری منالەوە	خبز على لسان الطفل
پەبیش، پەیك	ناڤێ نانی یە ل زاردڤی زارۆکا		
پەتایی	ڤەگری، ئەڤ نەساخیە پەتاییە ئەز ئەویترم بچمە دەف	دەگرێتەوە	معدي
پەتلی	وەچڤیات، دلدار بەتلی دکاری دا	ماندووبوون	تعبان
پەپك	پێپك	پێنجك	الرجل، ساق
پەح	ئەما	تەواو	انتهى
پەحن کرن	فرەھ کرەڤە	پان کردنەوە	جعله متسعرض
پەخنکا دەڤی	دیماهیا دەڤی	دوایی دەم	متعطرة الفم
پەحنی	دیماهي	قونبان	مؤخرة الرجل، كعب
پەح	بزاردەڤێ زارۆکا نەکان	خلاس بوو	على لسان طفل انتهى
پەح	بۆ عەجێبت گرتیێ	پەکو، بۆ سەرسامی	اداة للتعتجب
پە چریە	ب سەرك ڤە گرێدان	پەرچ کردن	ربط
پەدەسقە	حریر	ناوپشم	حرير
پەر	فحاڤتەرێ گیانی پەلەوەدا	داپۆشەری گیانی بالدار	ريشة

پەرەسی	هەستیێ رەخێت پەنجەرا سنگی	پەراسو	ضلع القفص العص ري
پەرچڤاند	هەرشاند، ئەڤ چ باجا نکەت لڤێروە پەرچڤاند	دارزاندن	عصر
پەرچان	پاوان، شیرهە، بیستانێ خۆ پەرچان کر	شورە، سوورە	سیاج
پەرچەم	بژی، پیرتی سەر ئەنیێ	پەرجەم	برجم
پەرچڤە	وەرمتن، بۆ نڤستنی تێتە بکار ئینان، حەمۆ دێ پەرچڤە ئەڤە نیڤە شەڤە	بنوو، ورم	نوم
پەرچووم	کەرەك، پەرچوومەك ژ عەردێ کێیلایە	پارچەیەك	قطعة
پەرتال	تشت ومشت	شتومەك	بضائع
پەروایز	دیماهیا بەرپەری	کۆتایی لاپەرە	هامش الورق
بەرتیم	دربان، پرت پرت بوو	دران	تمزق
پەرخاندن	خشاندنا دەستی ل عەردەکێ دی بێ گیانی	لێك خشاندن	تدليل
پەرخینە	کریارەکە پرتەکا لەشی مرۆڤی دەشتی خۆ ڤێرا بدەن بدن	شێلان	تدليل
پەر،،رو	پەرێ می	پەردموو	زغيب
پەرەمووچ	پەرێت وەریای یێت پەلەوەرا	پەری هەل وەربوو	
پەردە	پەری، ستارە	پەرندە	ستائر

پەردوولە	هەستیێ پشتا پەری	لیسكی پشتی ئاژەل	عظام الظهر
پەردا ناڤ بریێ	پەردا نابەنیا سنگی و زگی ئانکو پەردا د بهن ڤەکێشانێ و داکێشانی	ناو پەنجك	حجاب حاجز
پەردا مالبچوکی	نەڤ پەردەیا ت رەحما دا هەی	بەردەی مندال دان	بطانة الرحم
پەردا چاڤی	نەڤەژ بەردەیەکا تەنکە یا ل سەرچاڤێ ب تایبەتی چاڤێت پەلوەرا جا دیارە	پەردەری چاو	غشاء الرقيق على العين
پەردا گوهی	پەردەیەکا تەنگی د ناڤ گوهی دایێ هەی	پەردەی گوی	غشاء الأذن
پەرسیڤ	ئاز هاتنە خارێ دەمێ سار و گەرم دبیت ژ دفنێ	پەسبو	نشلة
پەرسیڤ گران	پەژیێ گران	هەلامەتی گران	أنفلونزا
پەرۆك	باتە	پەڕۆ	قطعة قماش
پەروەردە	خودان کرن	بەخێوکردن	تربية
پەروە	ژ خۆ، بێ پارەیی	خۆڕایی، بەلاشی	بلاش
پەروین	١- ئەڤە ناڤێ ژنانە ٢- یێت بەر ٣- ڤیانا بەدیان، پەروین هاتە مال	پەرێ ویستن	اسم المرأة، حب الملائكة
پەرێ بەحرێ	رەخێ بەحرێ	پەرەگەی بەحر	شاطئ البحر أقصى البحر
پەروانە	١- رەنگەکێ بەلاتینکانە. ٢- بەر وان، تیب پەر	پەپولە، بەپەر	١- فراشة ٢- ذو أجنحة
پەری	مەلا ئیکەب	فریشتە	ملائكة

پەری زاد	١- ژ پەریا بوویی، ٢- بن گوهـ مەزن بوون	١- لەنەوەی پەریسەمەیە، ٢- بن گوێ گەورە بوون، گلانەی بن گوێ	١- اولاد الملائكة ٢- غدة ا لدرقية
پەری خان	خاتما مەلا ئیکەتا، خاتما جوانا	خانی جوانان	جميلة الجميلات
پەرێ ئەسمەر	ئەسمەرا پەریا	جوانە ئەسمەر	جميلات السمر
پەرێ شان	جانا جانان	جوانی جوانان	دميلة الجميلات
پەری ڤەدان	هەلاویستنا پەردا	پەردە هەلواسین	تعليق الستارة
پەرین	پیتێن/ جۆت بوون	پیتێن کردن	القاح
پەریت	جەمێ جۆت بوونا پەزێ سپیە	جووت بوونی مەڕ	تزاوج الخورف
پەرندە	پەردار	بالدار	ذات أجنحة
پەز	کەوالی رەش و سپی	مەڕ	خراف
پەزی ڤەرکەفتنێ	پەزێ بڕ بۆ	ترسانی مەڕ هەر یەکە یا بۆ لار ڕادەکا	تخويف الخروف
پەز پەزۆک	١- رەنگەکێ تەڤنە بیرکتنە ب مرۆڤی ڤەددەن. ٢- توفڤی دارتێران	جرە داپیرۆ چکمیە ژەهرزامیە	عنكوب سامة
پەژک	ترك، دارێت هیر، ئاڤا کجامن هەرە هندە ترکا دا ئاگر هەل کەین پێ	وەرکەدار	الحطب الناعم
پەژان	پاوان، شێرکۆ تو پەژانێ مالا مەی	شورە	سياج
پەژی	نەساخیەکا ڤەگرە ژ بهنێ دچیتە ئێکێ دی	هەلامەت	نشلة

پەژ	تاریێ داری، چقلی داری	چڵکە دار، چەڵی دار	غصن الشجرة
پەژڤین	پرت ژی چوون	پارچە لێ ڕوابشتن	تفالت أجزاء
پەژارە	بۆسیدە، خەمۆکی، ئاواب ئەڤە بۆ چی تو عهنجا پەژارەی	خەم بار	خزیم
پەژکینن	ب پەڤینن	بە تەقینن	ینفجر
پەسن	ناڤ و نیشان	ناونیشان	عنوان
پەسلان	رۆژا ئاخرەتێ	رۆژی دووایی	يوم القيامة
پەسن	بباشی بەحسی کرن، پەسنا خۆ دێ کر	ستایش کردن	مدح
پەصار – یەسار	کەندال، ژوردایی	بەرەو خوار چوون	انحدار
پەسەند نامە	ناما باوەریێن بەرێ وەرگرتنێ	بروانانه	ورقة القبلول
پەسەند کری	قەبیل کر، پەیڤەکا کوردی کریە	دانی پیێ هیچنا	تصديق
پەشیمان	لێڤەبوون، سەروە یو پەشیمان نای ژ بڕیارا تە دای	پەشیمان	ندمان
پەشی	فەزەلیان	پەرپەوە	تبعثر
پەڤ چوون	ژێنك بەردان	تێك پرژان	تمريض
پەڤیشك	بوفکا تژی با	پوفکەی با	فقاعة هوائية
پەڤاندن	ژێنك بژکاندن	تەقاندن	انفجر
بەڤیشکا ئاڤێ	پوفکار ژ ئاڤێ چێ دبیت	پوحکەی ئاو	فقعة مائية
پەق پەق	شەق بۆن، دەست و پێ مرۆزڤی ژ بەر سەرمایی و	قەلیشان	تشقق

	گەرمی شەق بیت، دوزمی		
	ژ کەربا پەقینە		
پەکین	لێدان	لێدان	ضرب
پەلەوەر	ییێب بەر	بالداو	طیر
پەلخ	تشتی هشك دەمی ل	ووردهە ڕاش بوون،	تحکیم، عجل
	عەردی بدەن هیر هیر دبت،	بەچەی کامش	الجاموس
	تێشکێ گامێشتی		
پەلخاندن	شکاندن، هیرکرن	ووردکردن	حطم
پەلێك	ئالیکا چێ کری، خوارنا	خۆراکی مالا تە، هەریسە	هریسة
	گیان بەرابەشتی هەریسێ		
پەلەسۆرك	سەرێ بەلك وەورینی	سەرەتای گەلا وەرینە	
پەلە سۆر	برسکێت سور بتنی مانگا		بدایة ذبول
			الأوراق اشجر
پەلاڤ ماش	شسیڤا ماشی و برنجێ	پلاو بەماشی	املة تمن مع
	پێکڤە		الماش
پەل	پێل، پەلێت ئاڤێ یێت	شەپۆل	الموج
	هێزن		
پەلندار	بەلا، ئەڤ چ پەلندارە	بەلا	بلوة
پەلندار	هیڤی	سکالا	رجاء
پەلنداری	پەلنداری ژ بنێ گوهیی	فەقیری	
پەلێت ئاگری	ئاگری گەش	پشلۆی ئاگر	جمرة نار
بەلۆشك	ستری	دڕك	شوك
پەلیسە	پەلێت گەش	گەشگە ئاگر	جمر نار
پەلێ مۆك	گیایەکە یەکێ وێ بێ	کیاێکی دەخورێ نووسە	نوع من النبتة
	راست حلی شتی قورادێ و		تأكل ملساء

	سەرکێت وی دعون		السطح
پەخ	تشکێ مێشی	بەچەی گامێشی	عجل الجاموس
پەهلەوان	سارێ هەسپی	سوارەی ئەسب	فارس
پەنەر	فەنەر	مووم	شمعة
پەنگیا	کۆم بوون، بۆ ڤای و تشتێ رۆن گەلەك جارا ڤێ پەیڤێ دبێژن، ئاڤا پەنگیای د جویێ دا، خینا ددەستی وی دا پەنگیای	خڕبوونی شتی شلە	حصر
پەنج	پەنجەرۆك، ب نینۆکا گیای مروڤی بریندا دکەن	جنجرۆك، جربنۆك	خدش
پەنجەرك	گولەکا دیواری دا	پەندرە	شباك
پەنجرك	پەنج، شینۆکێت گیان بەرا	جنسجرۆك، نینوکی ئاژەل	أظافر الحوان
پەنجە شێر	نەساخیا پیس، شاە جیسن ب پەنجە شێر مر	نەخوشی پیس	سرطان
پەنامەکی	ڤەشارتی	شاراوەی، نهێنی	سري
پەند	گیان بەرەهیرە دکەڤیتە گشنی کەوالا	گیانەوەرێکی بچووکە لەسەر گیانی ئاژە دەژی	نوع من البرغوث
پەنیرۆك	گیایەکی بهاریە بەلگێت وی د بچیکت	گیایەگی بهاریە	نبیتة ربیعة
پەنیر	ئەڤەژی ئێك ژ دجێ کرنا شیر بە ب خافی دخۆن	پەنیر	جبن
پەنی	نهێنی، ڤەشارتی	شاراوەیی	سري
پەهلوان	ئێك کارەکی ژێ هاتی	پالەوان	بهلوان
پەیتەر	بێ ب سەر و بەر	رێ ك وپێکە، خشتنە	مرتب

پەیڤ	ئاخفتوك	پیت، ووشە	حرف
پەیڤان	پەیوان، چێ کرنا پەیڤا بۆ وان کەسا د بێژنتی ئەوێ یەڤا لێ گەڕییت	ووشە کاری	تصنيع الكلمة
پەیڤم	بێژن، بو تە دێ پەیڤم	دەلێم	أقول
پەی وان کەت	ب دیڤ وان کەفت	بە دووایان کەنوت	التحق بهم
پەیرەسقە	ئارمیش، قەناوز	ئاوریشم	حرير
پەیاکربوو	ئینانەخوارێ ژ دەوارا	دابەزاندن	تنـــزيل
پەیاسێ	گەڕیانەکا سەرپێ	گەڕان، پیاسە	مشي على الأقدام
پەیسك	پێ پەلیسك	قالدرمە	درج
بطتەپت	ژ بەر خوە ئاخڤتن	پرتە پرت	تكلم مع نفسه
پڕ	گەلەك تر، پتر بۆ مە باخڤە	زیادترتن زۆر تر	أكثر
پ جەنگا دچی	ب چار لە پابرێڤە دچیت، بیۆ زارۆکی ئێك صالێ دبێژن	لە سەر چواری بەل دەروا	مشي على أطرافه الاربعة
پە چریمەکر	تنی گرێ دان	تنی بەستان	مربوطة به
پدی	ئەو پارچا گۆشتی ئەوا ددان ل سەر شین دبن	پوو	لثة
پد	پەیڤە ل سەرزارێ زاۆرکا ب مانا (کیر)	لیر	قضيب (على لسان الطفل).
پرانێ	یاریەکە بچیك ب دار یاریا تی دکەن، ئەڤ یاریە یا کورکانە	پەلیکانێ	لعبة مع العصي
پڕەق	دەنگێ بەقینێ یە	دەنگ تەقاندنە	صوت الانفجار

پڕ	تژلای	پر	مليء
پڕ	گەلەك، (پر) دخوفە بکاپا دینان	زۆرپان	أكثرية
پڕبێژ	بتنێ ئاخێت بەلێ هەکە هات ل گەل کارا دا دێ هێت نو هەر مانا (گەلەك) ددەت (پڕبێژ)	وزۆر بێژ	كثير التكلم، ثرثار
پڕبەپڕ	دارا دایی	پڕکردن تا سەری، قیاس کراو	تستعمل كمعيار، إلى آخر حد مملؤ
پڕ ب عەدالەتی	عەدالەت سازی	ئەدالەت سازی	معدل كثرة العدالة
پر ب دەقی	تژی دەقی	پڕ بە دەم	متروس الفم
پڕ پڕۆك	ئێکە ژ بەلاتینکا پرە پڕێ دکەن دەمێ دچحتە هنداڤ گولەکی	جۆرێکی پەپولەیە پرە قڕ دەکا	نوع من أنوع الفراشة.
پڕپتاندە	ڤێ پەیڤێ دبێژە پەڕاندا دەمێ دگرن پەڕێت وات خراب دکەن	بەروودانی خەراب کردنی باڵێ بالدار	تغير ترتيب ليش الطيور
پرتەوك	پارچەك	لە تێك	قطعة
پرتەقال	١–پرتەقالك، ٢– تژی تەقالك ٣–رەنگی دەرامەتی	زۆر لەت	قطع
پرت پرت	پارچە پارچە، چڕ چر	لەت لەتن	قطع قطع
پریکی	چڕچڕبوو	پچر پچر بوو	انقطع
پڕیتنی	دریا، دڕها	درا	انشق

پرتاپانیێ	پارچا بەحنیێ	پارچەی پانی	قطعة عريضة
پرچوان	گەلەك جان	زۆر جوان	كثير الجمال
پر جانە	گەلەك تازەیە	زۆر جوانە	جميل جداً
پر چقاندن	گڤاشتن	گوشین	عصر
پر چوكرن	دەرباز بوون	داپەڕینەوە	عبر
پر	سكر، رێبا سرە ئاڤێ	پرد	جسر
پرزۆلە	پشكێت گۆشتی، ب تایبەتنی یێت پشتێ	پشكی گۆشت	كثير الوصل
پرزانی	گەلەك پێزانین ژی هەبوون	زۆرزان	كثير المعرفة
پر زەبر	گەلەك ب شیان	زۆر بە هێز	كثير القوة
پر زەبر دەست	گەلەك یێ زۆر دار	زۆر زۆرداری	كصير الظلم
پر زەڤی	گەلەك بیستان	زۆر باخچە	كثير البساتين
پر زراف	گەلەك یێ دەزیكی بوو	زۆر باریك بووژ	كثير الرضع
پر زاخ بو	گەلەك كزڤانی بوو	زۆر زاخ داربوو	كثير القهر
پر زەلیان	گەلەك گەڤنن	زۆر كەوتن	تساقط كثراً
پرژاراڤی	گەلەك ئاز پێداكر	زۆر لە ئاودار	ظهر كثيراً
پر ژاژی	گەلك ژاژی	زۆر ژاژی	كثير من لبن يابس
پر ژان	گەلەك ئێشس لێ بوو	زۆر ژان	كثير الألم
پر سگەهـ	بنگەهێ ژێ پرسیاركرنی	پرسگا	استعلامات
پرسك	زیپسك	قنجكە	حب
پرسكێت خینی	دەمێ خوین د لەشێ مرۆڤی دا گەلەك بیت ئەڤ زیپكە لێ تێن	قینجكەی خوین	حب الدم
پرسكێت روی	ئەڤ زیبكە ل روویێ سنێلا	جوانە ژو	حب الشباب

پەیڤ	کرمانجیا ژوورێ	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
	تێن دەمی بالغبی		
پرسکێت لاوینیی	ز یهکێت ئەنی و رووی ئەدەمی گەهشتنا مرۆڤا دەردگەڤن	قینجەکەی گەنجێتی	حب الشباب
پرسی	پسیارکر، بصیارکر	پرسیار کردن	یسأل
پرسیار	١- ژێرا گۆتن ٢- گەلە وسار	لێ پرسین	أسئلة
پرسۆك	پەرتووك، کتێب	پەرتۆك	کتاب
پرستاند	گەلەك وەرگرتن	زۆر وەرگرتن	أخذ کثیر
پرشەنگ	گەلەك جان	زۆر جوان	جمیلة جدا
پر شابوو	گەلەگ کەیف خۆشی بوو	زۆر خۆش حال بوو	فرح کثیر
پرشەلاند	گەلەك رێت کر، بو دزینی گەك	زۆر رووت کرد	سرق کثیرا
پرشەکر	گەلە حلی کر	زۆر داهێنا	سرح کثیر
پرشەڤ	گەلەك شەڤ	زۆر شەوی	کثیر اللیل
پر شەرکر	گەلەگ جەنگی	زۆر شەرکردن	حارب کثیرا
پر شەپرزە بوو	گەلەك ب شەبلی	زۆر شێو	خبص کثیراً
پر شکەستن	گەلەك شکام	زۆر شکان	انکسر کثیرا
پر شکەفت	گەلەك کونجێت بەدانە، کوردستانا پر شکەفتە	زۆر ئەشکەوتە	کثر الکهف
پر شەکر خار	١- گەلەك شرینی خار ٢- گەلەك ئاخڤتن تازەوکرن	١- زەر شەکر خواردن ٢- زۆر قسەی جوان کرد	١-أکثل کثر الحلا ٢- تکلم کلام کثیر جمال
پر شەڤبێریێ	گەلەك شڤا بۆراندن	زۆر شەو بێری	کثیر السهر
پر قەلاندن	گەلەك نەهێلان، گەلەك	زۆر نەهێشتن	کثیر الاباء

	بژارتن		
پر قەلەوبۆن	گەلەك ب گۆشت بوون	زۆر گوشتن بوون	كثير السمن
پر قوقلاند	گەلەك ڤەكۆلین	زۆر كولینەوە	كثر الحفر
پر قەوتین	گەلەك هشك بون	زۆر ووشك بوون	اصبح يابساً
پر چەماندن	گەلەك خاركرن	زۆر خوار كردنەوە	انحنى كثيراً
پرڤەمان	گەلە مان، كورد پرڤەمان دریا چەلێ دا	زۆر مانەوە	أبقى كثير
پر ڤەبرین	گەلەك نەهێلان بێژن	زۆر برینەوە	قطع كثيراً
پرڤە براند	گەلە نەهێلان	زۆر قراندن	ابادة كثير
پرڤەدان	گەلەك برنە وێڤە	زۆر لادانەوە	وضع كثير في جهة
پرڤە دەركرن	گەلەك وێڤەبە	زۆر لادانەوە	وضع كثر في جهة
پر ڤە دەركرن	گەلەك وێڤەیە	زۆر وەدەركراوە	
پرڤە داخان	گەلەك درەخان	زۆر دانانەوە	وضع كثيراً
پرڤە رادان	گەلەك مالین	زۆر مالینەوە	مكنس كثيراً
برڤە راوەستاند	گەلەك راوەستاند	زۆر وەستاند	وقف كثيراً
پرڤە چوون	گەلە چونەڤە	زۆر چوونەوە	ذهب كثيراً
پرڤە رێست	گەلەك رێساڤە	زۆر رێساوە	عزل كثيراً
پرڤە راست كر	گەلە ستین كریە، كۆلان پرزە راست كرینە	زۆر ئەستون كراوە	تعادل كثيراً
پرڤە رینشت	گەلەك دانیش	زۆر نیشتن	جلس كثيراً
پرڤە رێشت	گەلە رێتیە	زۆر رژاندیە	سكب كثيراً
پرڤە هاتن	گەلەك زفرن	زۆرۆ هاتن	كثيراً جاء
پرڤە هاند	گەلە كرینە كەزی	زۆر تراونە تەكەزی	كثير ضفيرة

پڕ کەنی	گەلە گرنژین	زۆر پێ کەنی	كثير الضحك
پڕ کەلەژانێ	گەلەك کەڤتن	قرچەی گەرمی	شدسد الحرار
پڕ کەتن	گەلەك کەڤتن	زۆر کەوتن	سقط كثيراً
برکرن	گەلە کارکرن	زۆر کردن	عمل كثيراً
پڕ کوشتن	گەلەك کوژتن	زۆر کوزشتن	قتل كثيراً
پڕ کۆلان	گەلە ڤەکۆلی	زۆر گۆلینەوە	حرث كثيراً
پڕ کوتەکی	گەلە بخورتی	زۆر بزۆری	بقوة كثيراً
پڕ گال گال	گەلە ئاخفتمن و ئاخفتنوك	زۆر قسەو قسەلۆك	كثر التحدث
پڕ گەڕاند	گەلە گێرا، شیلان پڕ گەڕاند ل باژێری	زۆر گەڕان	تجول كثيراً
پڕ گەڤزند	گەلەك د ئاڤێ ڤەدا	زۆر کەوزاندەوە	نيشى كثيراً
پڕ گەهشتن	گەلە ب جھ گەستنەڤە	زۆر گەیاند	وصل كثيراً
پڕ گەهاند	گەلە برنە جھ	زۆر گەیاند	وصل كثيراً
پڕ گمە بوو	گەلە گرێچك لێ بوون	زۆر گر بوو	كثير العقد
پڕ گەلی یە	گەلەك گەلێ لێ هەن	زۆر گەلی لێ یە	كثير الوديان
پڕ گەمرندن	گەلەك پەرخاندن	زۆر شێلان	حرك كثيراً
پڕ گرێ بوو	گەلە خلف لێ یو	زۆر گرێ لێ بوو	كثير العقد
پڕ گرێ دا	گەلە خلف کرن	زۆر بەستنەوە	معقد كثيراً
پڕ گرت	گەلە ب دەستە ڤە هاتن	زۆر گرتەوە	مسك كثيراً
پڕ گراندن	گەلە گریاندن	زۆر گریاندران	كثير يبكون
پڕ گەڤ	گەلە ڤڕ لێ دان	زۆر گەف لێ کردن	تمارس كثيراً
پڕ گرمژین	گەلە کرنە کەنی	زۆر بە پێ کەنین هات	ابتسما كثيراً
پڕ گۆتن	گەلەك ئاخڤتن	زۆر گووتن	تكلم كثيراً
پڕ خال	گەلە زیوانی لێ	زۆر خالی لی بوو	كثير منضبط
پڕ مالە	١- گەلە خێزان یێت لی	١- زۆر خێزان ٢- زۆر	١- كثرة

	هەیین ٢ – گەلە پاروبێن	ساماڵی هەبە	العوائل ٢ – غني
	هەیین		کثیراً
	١ – ئەز دەرپرماڵە ئەم نەشێ یێن خراب کەسن. ٢ – سەروەریێ پر ماڵە.		
پر مالشت	گەلەك تازە کر	زۆر گەسك لی دجا	کنس کثیراً
پر مەرچڤاند	گەلە هەرشاند	زۆر گوشی	عصر کثیر
پر مى	گەلە پیرتی	زۆر مراندن	کثیر الشعر
پر مراند	گەلە گیان ژێ ستاند	زۆر مراند	کثر ماتوا
پر مری	گەلەك کوشتی	زۆر مردوو	کثیر قتل
پر کرن	گەلەك کرێ	زۆر تێ کرد	امتلئ کثیراً
پز مچیان	گەلەك کرتیە	زۆر قەپاتە	کثر مسدودة
پر مخمخاندن	گەلە بدلێ خۆ جێ کرنم ب گەرمیەکا هێدی	زۆر بەکاوە خۆ کولان	سلق بهدوء
پر میز	گەلەك میز	زۆر میز	کثیر البول
پر میزکرن	گەلە میزێن	زۆر میزکرجن	کثیر تبول
پر میزبوو	گەلە میز بوو	زۆر میر بووژ	کثر البول
پر نڤستی	گەلە خەو لی کەتی	زۆر نوستو	کثیر النیام
پر نڤست	گەلەك خەو لێ کەت	زۆر نوست	نام کثیراً
برنڤاند	گەلەك خەواندن	زۆر نواندن	کثیر جعلهم بنام
پر نڤست بوو	گەلە هەو تبوو	زڤۆر بوشتن بوو	ناموا کثیراً
پر تژنی	گەلەك کوت کر	زۆر کون کردن	
پر تقاندن	گەلەك دانانە سەرك	زۆر لە سەر یەك دانان	سد کثیراً
پر نی کر	گەلە تازەکر	زۆر نوێ کرد	جددة کثیراً
پرنشادا	گەلە یێ زانین دانێ	زۆر فێرکرد	علم کثیراً

پرنشیڤی	گەلە خوا ر لێ	زۆر بشیوی	كثير المنحدرات
پڕ هەلاڤێت	گەلەك بلند بكەت	زۆر هەل دالەوە	رمی إلى الأعلی كثيراً
پڕ هەلاویست	گەلەك پێڤەكر	زۆر هەلواستی	كثير علق
پڕ هەلاویستی	گەلەك پێڤە كری	زۆر هەلواستی	كثير معلوق
پڕ هاڤێتن	گەلەك فرێ دان	زۆر هاویشتن	رمی كثيراً
پڕ هەلگرت	گە لە ڕاكر	زۆر هەل گرت	رفع كثيراً
پڕ هەل كر	گەلەك بەردایێ	زۆر پێ كرد	شعل كثير
پڕ هەلكێشا	گەلەك ڕاكێشا سەری	زۆر بلندی كرە سەرزە	سحب كثير
پر هندابوو	گەلە بەرزەبوو	زۆر بزربوو	ضاع كثيراً
پڕ هەودا	گەلەك وەرمت، گوهانی بەزێ مە پیر هەودایە	زۆر ئاوساوە	هيج كثيراً
پڕ باسكە ك. خ	تیرك، قوماشە شتی زەرفا ددرن دا تشتا بكەنێ	توورەكە	كيس
پڕ وەرگرت	گەلەك ستاند	زۆر وەرگرت	أخذ كثيراً
پڕ وەربادا	گەلەك بادا	زۆر بادرا	كثير لف
پڕ وەرپێچا	گەلەك پێچاڤە	زۆر قەدكرا	ترتب كثيراً
پڕوەشاند	كەلە هاڤیتێ	زۆر رفرێ دایێ، زوو تی هەل دا	قذف كثيراً
پر وەراند	گەلەك ژێ هەل وەریان. دارێ بەلگێت خۆ پڕ وەراند	زۆر هەل وەراند	تساقط كثيراً
پڕ وەریا	گەلەك هاتە تنەخاری. بۆ رامن پروەریا	زۆر هەلوەرا	سقط كثير
پڕ ینز	جهێ چەروانا كەوالات،	لە وەرگا	مراعي

	ئەو جهە بخوشین دبیت		
پڕۆستات	پوفکێت کونی، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە	گلاڤیلانە گون	غدة البروستات
پڕی	ناڤ لنگ. کورێ وی هخەر یێت بزیاوێ دا	ناو لنگ	داحس
پڕیك	جهێ شەرمێ (قوز)	شەرمەشوێن، حەیا	رحم
پڕیشك	لوقمان	برین پێچ	طبیب، حکیم
پڕزی	یاخل	باخەل	تحت أبط
یزدانك	یڤ دانگ	پوڤە کەر، دەب دەبە	نفاخة
پسیك	گێتك، پشیك، بسیك (ك.ش)	پشیلە	قطة
پسپۆر	شەهرەزا	شارەزا، زانا	خبير
پیسپۆك	مزگەفت، جهی کۆم بوون بوسلمانا بە دا نڤێژی لی بکەن	مزگەوت	مسجد
پسە	کوڕە	کوڕە	ابن
پصتی	یاخە، بیشت ملێ جاکیێ	باخە	
پشیش	ئەردی ناڤ لی راوستابیت وهشك بت		
پشت	ل دیف پاتتگی دا تین، رەخێ دی یێ شتی	پشست، لایەکەی تری تەن	ظهر
پشتاچاڤی	بەلگی چاڤی	پشتی چاو	ظهر العين
پشتا دەستی	سەردەست	پشتی دەست	ظهر اليد
پشتا پێ ی	رەخێ سەری ژ تبالا	سەرەوەی پێ	ظهر القدم
پشتی	بارهەلگر	هەلگری پشت	حمل الظهر

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	[illegible]
پشتی	دیف دا	دواە،	بعد،
پشتی خانی	دیف خانی دا	دواە، مالو و	بعد المرل
پشتی مه	دیف مەدا	دوابی لیمه	بعدنا
پشتی وان	دیف ئەوا دا	دوای لەوان	بعدهم
پشتی نڤێژێ	دیف نڤێژێ	دوا نویز	بعد الصلاة
پشتی نیڤرۆ	دیف نیفرۆدا	دوای نیوەرز	عبد الظهر
پشتی وێ	دیف ئەوێ، بۆ من	دوای ئەو	بعدها
پشتی وی	ل دیف وی دا، بۆ نێره	بەدوای ئەو	بعد هو
پشتی کێش	هەلگرێ بارا	بار هەلگر بەپشت	حامل الظهري
پشتی ئالیا	دپێشتێ ئالاند	له پشیی ئالا	لفه حول النهر
پشتی بارکرنی	ل دیف چوونی	دوای رۆسشتن	عبد المغادرة
پشتی تەبقاند	ل بەرڤچڤاند	دوای قۆپاندن	بعد الکماش
پشتی تێ دای	ل دیف تێ دانی، لدیف هسی	له دوای پێ رادا	بعد لبخ
پشتی ترساندن	ل دیف قەنقی	دوای ترسان	بعد الخوف
پشتی جەیمان	ل دیف کۆم بوونێ، کوردی کریه	به دوای کۆبوونەوه	بعد تجمع
پشتی جڤاکی	ل دیف گەلی دا	له دوای گەل	بعد الشعب
پشتی چنینێ	ل دیف ژێڤەکرنا فیقی	له دوای لێ کردنەوه	بعد القطف
پشتی جرمساندنێ	ل دیف قرمجاندن	دوای چرج	بعد تصقح
پقشتی چەورین	لد یف گەریانێ	له دوای گەلان	بعد تجوال
پشتی خارنێ	ل دیف خوارنێ دا	له جوای خۆاردن	بعد الامل
پشتی خەملاندی	ل دیقو جان کرنێ دا	له دوای جوان کرد	بعد التحمیل
پشتی خراب کری	١- ل دیف ب سەرك دا نینانی. ٢- بۆ کچا ژی	١- له دوی خەراکر ٢- له کچێنی ئێنخست	١- بعد الهدم ٢- بعد ما

	دبێژن دەمی بنە زلك		أصبح امرئاة
پشتی خێڤەکر	ل دیف تام کرێ	لە دوای تام کردن	بعد تذوق
پشتی دادای	ل دیف رینشتە خارێ	لە دوای نیشتنەوە	بعد ما جلس
پشتی دانای	ل دیڤ بنە جھ کری	لە دوای دانانەوە	بعد ما وضع
پشتی حێبەتنێ	ل دیف عەجێب گرتنێ	لە دوای سەرسامی	بعد تعجب
پشتی رادانێ	ل دیف مالینی	لە دوای مالینەوە	بعد امنس
پشتی راوستاندو	ل دیف د جھدا هێلا	لە دوای وەستان	بعد توقف
پشتی راکر	ل دیڤ هەلگرتنی	لە دوای هەنگرتن	بعد الرفع
پشتی راهاڤێتی	ل دیف هاڤێتی، پرە مێر	لە دوای هاویشت، دوای	بعد قذف
	پشتی راهازێتی پێ وی	زێ هنجان	
	شکەست		
بشێ رێت	ل دوقف گر کرنێ،	لە دوای گرکردن	بعد الخرع
	زارۆکی پشتی ربی چێ بوو		
پشتی رۆن کر	ل دیف حەلاندی	لە دوای شل کردن	بعد الذوبان
پشتی زفت بوو	ل دیڤ خۆ زیرەك کری	لە دوای	بعد اجتهاد
		واەی ئازا بوون	
پشتی زەفەرکری	ل دیف کۆ خیرەت کری	لە وای مە بەخیرەت بوو	بعدما تحرك
پشتی ژێ هاتی	ل دیف شیانا وی	لە دوای پێ کرا	بعد ما استطاع
پشتی زێ ڤەبوو	ل دیف دەست ل سەر	لە داوی وازهێنان	بعد ما ترك
	هەلگرتی		
پشتی ژێ ڤەشارتی	ل دیف بەرزەکرنێ	لە دوای شاردنەوە	بعد الاختباء
پشتی ژێ ستاند	ل دیف لێ وەرگرتی	لە دوای لێ ستاندن	لعد الأخذ
پشتی شەرك کري	ل دیف دامۆ چاڤ بێ	لە دوای لێ شەرك کرد	بعد استحاء
	نەرابین		
پشتی شین کر	ل دیفدا کۆ	لە دوای شین بوونی	بعد زرقا

پشتی شداند	ل دیفدا کو باش گرێ دا	له دوای [illegible]	بعد تشدید
پشتی شی کر	ل دیف شی کرنا وی	له دوای شو کردنی	بعد الرواج
پشتی شلوڤەکر	ل دیف بۆ دیار کری	له دوای کەشی کردەوە	بعد توضیح
پشتی ڤەوتی	ل دیف کو ژ برسا دا ببچ بۆی	له دوای کە بەرەونەما جوو	بعدما انکمش
پشتی ڤەلیابن	ل دیف کۆ نەماین	له دوای برژاندنیان	بعد شوي
پشتی قڕ بوو	١– ل دیف دا کو ساربوون ٢–ل دیف نەهێلان	١– له دوای سەرمابو ٢– له دوای قڕان کەوتنیان	بعد البردة بعد إبادة
پشتی قیڕکرنی	ل دیف کۆستران کۆتین	له دوایێ گورانی ووتن	بعد الغناء
پشتی قرمچی	ل دیف دا بەرك ڤەچووی	له دوایی چرچ بوونی	بعد تعقیح
پشتی قرێژی	ل دیق پسیێ	له دوای پس بوون	بعد الوساخة
پشتی قیریا	ل دیف کرنە هەوارێ	له دوای هاوار کرن	بعد الصیاح
پشتی قیر ڤەدای	ل دیف دا نوز حەواری ڤەدا	له دوای هاوار کرن	بعد الصیاح
پشتی قوقلبای	ل دیق دا کۆ ژ ناڤدا کون بوی	له دوای کۆلینەوەژ	بعد ا لحفر
پشتی قۆقلاندی	ل دیف کۆ ڤەکۆلاندی	له دوای کۆلاندنەوە	الحفر
پشتی ڤەبراندی	ل دیف نەهێلاین	له دوای برانەوە	بعد إبادة
پشتی ڤەمراند	ل دیف خۆ ڤە هێلانا سوژیت	له دوای کوژاندنەوە	بعد انطفاء
پشتی ڤەمای	ل دیف خۆ ڤەهیلانا	له دوای مانەو	بعد ابقاء
پشتی خاری	ل دیف دا خاریەڤە	له دوای خورادنەوە	بعد انحناء
پشتی ڤەچووی	ل دیف دازڤرینەڤە	له دوای چوونەوە	بعد شرب
پشتی ڤەوەشاند	ل دیف راهاڤێتی	له دوای هاوێشتن	بعد ي

پشتی لەگرتنی	ل دیف گرتیەڤە	لە دوی گرتنەوە	بعد حزن
پشتی کەربێ	ل دیف دل نەخۆشیێ	لە دوای رق بەرلیس	بعد العصبية
پشتی کەرکر	لد یف کو قەد کری	لە دوای کولاندن	بعد القطع
پشتی کەولاندی	ل دیف لێنای	لە دوای کولاندن	بعد الغلي
پشتی کەتی	لە دیف کەفتی	لە دوای بەربوونەوە	بعد السقوط
پشتی گول	هەلگری پشتێ	هەلگری گول	حامل الزهر
پشتی کری	ل دیف کرتێ	لە دوای کردن	بعد العمل
پشتی کوخی	ل دیف دەنگ هاتی ژ گەریی	لە دوای کۆخین	بعد السعال
پشتی کوخکی	ل دیق کوخینێ	لە دوای کۆخین	بعد كحة
پشتی کەفزاند	ل دیف دتۆژی ڤەدایی	لە دوای کەوزاند	بعد السباحة
پشتی گر بوی	ل دیف مەزن بوونی	لە دوای درستی	بعد ما كبر
پشتی گری دای	ل دیفق کرنە گرێ	لە دوای بەستیەوە	بعد العقد
پشتی گەهنشی	ل دیف کۆ گەهاندی	لە دوای گەیاندن	بعد توصل
پشتی لاحی	کۆمەکا ناخێ ب پشتێ ڤە	پشتیکێ خۆل	حامل تراب على الظهر
پشتی دارا	هەلگرێ پشتەکا دارا	پشتی دارێك	أحزمة الخشب
پشتەڤان	١ – هاری کار ٢ – هەبونا کەس وکارا	خازن بش، هەبووەنی کەس و کار	صاحب الظهر
پشتی پەر حاند	قەمالینا پشتی	پشت شێلان	تدليك الظهر
پشتە پەلك	وەریسێ پشتێ	گوریس پشت	حبل الظهر
پشت لیشان	ئێشا پشتێ	ژانە پشتی	الآلم الظهر

٣./ لێکی ل زکی نێکی دات گۆت ئای پشتێ

پشت چەمیای	خاربوونا شتینا پشتی	قەمبور	ظهر المنحني
پ‌ی چل	خاربوونا شتینا پشتی	قەمبور	ظهر المنحني

پشتی صار	١ - نەبوونا هاری کاربی ٠ ٢- پشتا نە نخافتی	پشت سارد بوو	بارد الظهر، عدم وجود المساعدة
پشتی شکاندن	١ - دەمێ برایێ مرۆڤی بمرین ڤی پەیڤی بۆ دبێژن. ٢ - ستینا پشتی بشکێت	١ - کەسێ کە برای بمرنی ٢ - ئەستونی پشتی پشکی	١ - الظهر المنکسر ٢ - فقدان أحد من أخوانه
پشت راست بوو	١ - ژی نەترسیان ٢ - کێل بوونا پشتی	لێ نەترسان، پشت رایت	إطمئنانا، تعامد الظهر
پشت کیس	پشت خار، (کیس) کورت کرنا کیسەلە	پشتی چەماوە	ظهر أحدب
پشت کێل	پشتی راست، نازێ یا پشت کێلە	پشتی راست	استقامة الظهر، تعدیل الظهر
پشتی کۆڤل	پشت خار، حەمۆیێ پشت کۆڤل	پشت خولا، قەمبور	ظهر أحدب
پشت کرنی	بەرێ خو نەدایێ	رووی تێ نەکرد	أهمل
پشتی گرێن	پشتەڤانی کرن	یارمەتی دان	مساعدة
پشتی گەرم	هەرونا هاری کاریێ	پشت گەرم	حامي الظهر
پشتی گری	دەنگ دانێ	لایەنگری	تایید
پشتی نخافتی	تشتە ب پشتێ دادای	پشت داپۆشرا	غطی الظهر
پشی	یێ ژ ناڤدا خالی	فیش	غیر متین
بشبۆ	باژێ هاتە دەر، پسیا	قشی بوو	تفرع من الهوی
پش رون	سینك، چاڤاری هیر	ووردکە ساوار	برغل ناعم
پشکڤین	پشلڤین، ڤەبوونا گولێ	کردنەوە گول	تفتح الوردة
پشك	بار، دمالیج دنێ ات ئەزا	بەشی	حصة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	بێ پشکم		
پشك پشك	بار بار	بەش بەش	حصة حصة
پشك جرِكرڤه	ڤەبرینا بارێ	بەشی کردنەوە	تشسیم
پشك، پش	مێلاکا سپی	جەرگی سپی	الرئتان
پشكل	پیسابێ پەزی	قشپل	روث الاغنام
پشمك	کێتك	پشیله	قطعة
پشی هەوای	بوریێت هەوای	کیسەی هەوا	اکیاس هوائیة
پشی	دەنگە بۆ گازی کرنا	پشه	صوت لصیاح
	کێتکێ		قطة
پشو سوار	بهن تەنگ بوون	هەتاسە برِکێ	ربو
پف کرە حەوێ	نڤست	خوی کردە خوە	نان
پف کرن	دەرئێخستنا ژ دەڤی دا	فوو کردن	نفخ
پف	بادرەئێخستن	فوو	نفخ
پلدانك	١- پەق پەقۆشك،	١- دەب دەبە، ڤەزقە ٢-	١- نفاخة ٢-
	کیسکێت بای. ٢- دمێ	پووفکه	اکیاح مائي
	جهەکێ مۆرڤی بسوژیت		
	هندە پەپیشك چێ		
پلەداشکاند	ئینانە خاری	شکاندنەوە	تنزیل الدرجة
پلو م	پێی بوون	بووت بوون	أصبح هش
پلپ بر	بل کر، ژی ڤەکر	پەراند، لێ کردنەوە	قطع مرة
			واحدة
پلپ	ژی کوتن		زوقع مرة
			واحدة
پاپلك	گیانەوەرێکی هیرە ب چاڤا	گیانەوەرێکی ووردە له	حشرة ناعمة
	نابینن د کەڤنە لەشی کیان	سەر کیانی ئاژەلان دەژی	تعیش علی

	بەرا و بالدارا		جسم الحيوانات
پلێت بلند	دەرەجێت بلند	پلەی بالا	درجة العليا
پلان	راوەرگرتن، تەكبیر	پیلان،تەكیر	أخذ الرئي
پلە پێ دان	بلند كرنا ئمرا	پلە پی دان	ترفيع
پل بوو	وخت بوو بكەڤیت	خەریك بودیكەرێ	قيل استرقارية
پل كر	باش بن ڕاگرت	بە باسە نەی چەسپارا	استقرة غير ثابت
پنی	ڤەشاتنا خینا	بزركردنی كەمایەتی	تغطي نواقص
پنی	پرتەكا پارچەیەكی ل جهەكێ دربای ددە ن هندە جارا ژی بۆ حانیی لی ددەن	پینە	رقعة
پنی دۆز	چی كەری پنیا	پینەدوز	ركاع
پنی پاتەی	پرتا باتەی	پینە پەڕو	وصلي قماش
پنیانشی	ناڤی دەڤەرەكێ ل سەر توخیێ تركی و عیراقی	ناوی ناوچەیەكە لسەر سنوری توركیا و عیراق	اسم منطقة على حدود تركيا
پنچك	پەردا ل ناڤ بەرا بهن ڤەدانی و عیركی جا	ناو پەنچك	حجاب حاجز
پویتە پێ كرن	هایژێ بوون	ئاگاداربوون	اهتمام به
پوخنە	دیماهی	پوخنە	خلاصة
پوختا كارا	دیمكا كارا	پوختە كار	خلاصة أعمال
پوختا خزمەتكاریی	دیماهیا خلمەت كرنێ	كۆتایی خزمەتی	خلاصة الخدمات
پۆژشی	ژێ برین	لێ بۆرین	اعتذار
پونگ	پینك	بوونكە	نعناع

[illegible]	[illegible] کرمانجیا [illegible]	[illegible]	[illegible] زمانێ عەرەبی
پوبچ	چ تیٚ دانە	پووچ	مبطل
پوبچ کرن	نەکرن	نەکردن	ابطال
پۆب تیژ	پۆپکاتیژ، سەرتیژ	پۆپلەی تیژ	الهرم
پۆپك	گرك، سەریٚ سەری	گرد	تلة
پۆتین	جزمە، پیلاڤا باسك دریٚژ	پیلاوی قاسك دریژ	جزمة
پۆختە	تازە، واجلکا پۆختە هەلگرە	نویٚ	جدید
پۆخت	پاقژە، جلکێت ویٚ د پوخت و تازەنە	پاك	نظیف
پۆخین	ئاریٚ ۆر کری، قەلاندی	قاویت، ئاردی سرکراوە	طحین محمص
پوخین	شیڤا خیریٚ یا گەنمی یە	چیشتی دراو	طبخة الحنطة
پور	کەتیك	قەتی	
پور	پیرت	پرچ، قژ	شعر
پور دریٚژ	پیرتی دریٚژ	پرچی دریٚژ	شعر طویل
پورا سەری	پیرتیٚ سەری	پرچی سەر	شعر الرأس
پور راسپی	پیرتی سپی	پرچی سپی	شعر أبیض
پورا رەش	پیرتیٚ رەش	پرچی رەش	شعر أسعود
پورا زەر	پیرتیٚ زەر	پرچی زەر	شعر أصفر
پورا سۆر	پیرتیٚ صۆر	پرچی سۆر	شعر أحمر اللون
پورا کال	پیرتی رەنگ قەهوایی	پری کال	شعر بنی اللون
پور وەریا	پیرتیٚ دکەڤیت	پرچی هەل وەریا	سقوط الشعر
پورگا سەری	نیڤەگا سەرا فلکا سەری	پور رگەی سەر	قمة الرأس، یافوخ
پورگ	پەقیشك	پووفکە	فقاعة
پورگە ئاڤ	پەقیشکیٚت ئاڤیٚ	پۆر بگەی ئاوی	فقاعدة مائیة
پور بەز	پەقیشکیٚت بەزی	پر رگەی بەز	فقاعة دهنیة

پۆرگه خوه	پەڤیشکێنت خوهی	پوولکە لارەڵە	حويصلة العرق
پۆرگێت خوینێ	دەزیکێنت خوینی	پوحکە خوێن	اوعية دموية
پۆرگا زەرکێ	پەڤیشکێنت زەرکێ	کیسەی زەردویی	كيس صفار
پوگا بای	بفانکێت بای	سبکلدا نۆچە	الحويصلات الهوائية
پۆرگا سەری	پفداتنکا کلۆڤانکا سەری	پوفکەی ەران سەری سەر	
پۆرگێت تو ڃاخی	پفدانکا ئاڤا سپی	گلاندە تۆ	الحويصلات المنوية
پوز	دفن، بهنا گولێ کەتەبەر بۆزامن	لووت، کەپوو	أنف
پوزپیژن	دفن زراڤ	لووت باریك	الانف الرفيع
پۆز	قوون، قین	قوون	فتحة إخراد
پۆزدەرچوو	کەلێژی کەتن	کۆم دەرچوون	سقوط الشرج
پۆز چەلاك	دفن بەرانی	گەپوو بەرانی	
پۆسیدە	خەم خۆری	خەم بار	مقهور
پۆسیدەکی	خەمۆکی	خەم باری	مكتأب
پۆش	کوردی کریە، کرنە بەرخو	لە بەرخو کردن	ارتداء
پۆشیا سەری	دەرسۆکا سەری یا بگیفك	سەر پۆشی بەگلوانکە	بوشية الرأس، جفية
پی، پێ ئالینك	١-بەرپێن پی. ٢- ب هاری کاری	پێ	رجل، بواسطة
پێ بارکر	ب هاری چوون	پەیابدەی بارکران	نقل بواسطة
پێ بەربۆیی	ب هاری هەل یویی	پە یابدەی پۆیێ بوونی	بواسطة
پێ بەری خودایێ	ب هاری نێرایێ	پە یارمەتی تەماشای کر	نظرة بواسطة
پێ بەرهاڤێت	ب هاری ژ بەر چوو	پە یارمەتی فرێ دا	بواسطة اجهزة

بیٚ بەردا	ب هاری بیٚ کر	بە بارمەتی بی کرد	بواسطة شعل
بیٚ بەزینك	ب هاری کرە غار	بە یاریدەرا کرد	ركض بواسطة
بیٚ برِی لابیٚ برِك	ب هاری ژ ڤِڤەکر	بە یاریدە هەل بژارت	اقتاد بواسطة
بی بریندار بوو	ب هاری برین بوو	یە یاریدە بریندار بوو	بواسطة جرح
بیٚ بوو	بەربۆییٚ	پیٚ بوو	شعل
بیٚ بچیك	خاسیەتیٚ پیٚت کوجکوك	پیٚ بچکوله	الرجل الصغير
بیٚ پەستا دفنیٚ	گۆشتیٚ شداندنا دفنیٚ	گوشتی پەستاندنی لوون	لحمة انضاغط الأنف
بی پەلیسك	دەرەچکیٚت ڤەگوهیٚز	قالجرمەی گوزراوەیی	درج المتنقل
پسیٚ پك	پیٚستیٚ، بو ئامیرا دبیٚژن	پیٚنچك	رجل
پیپکپ کەوالا	پیٚت پەزی	پیٚنچکی مەر	رجل خراف
بی پەلخان	ب هاری هیر هیر کر	بە یارمەتی ووردووهەراشی کرا	سحق بواسطة
بی پرجفان	ب هاری گڤاشتە سەرك	یەیاریدە تلۆڤان	عصر بواسطة
بی پف کری	ب هاری بالیٚ کر	بە یاریوە فووکرد	نفخ بواسطة
پەیٚ پیچا	ب هاری لیٚ وەرکر	بە یاریدە پیٚچاوە	لف بواسطة
بی تەبلی	ب هار ب ناڤشك دایر	پە یاریدە قۆپاوە	بواسطة انكمش
بی ترانە	ترانە بیٚ کەر	گالتە پیٚ کەر	جعله ضاحكاً
بی ترانکە	ترانە بیٚ کرن، بو وان کەسا دبیٚژن ئەویٚ کاریٚ کەنییٚ دکەن	گالتە پیٚ کردن	دعله اضحوكه
بی تی کر	ب هاری رِی کر	بەیاریوە تیٚ کر	صب بواسطة
بی ترساند	ب هاری ترس بۆ چیٚ کر	بەیاریدە ترساند	بواسطة خوف
پسپی، پسپك	کەسکا تییٚ ددەتە سەر نانی	کەرِوو هەلیٚ نان	نوع من الفطر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
	دەمێ کەڤن دبیں		
پەنتی بوو	رِزی	داررا	تلف
پەنتی کر	خاڤ کر	خاو کرد	جعلة باهت
پەنتڤی	ڤیان، ویستن	بی ویستی	احتیاج
بێ تەحسنك	خشیلۆك	خۆیی خشاندن	مجذف
پەنتی	بێ روح بوون	خاو	باهیت
بێ حانك	لگەل تازەکر	بێ جوان کرد	تجمیل بواسطة
بێ دجەماند	ل گەل کۆم کرن، (جەماند) کوردی کریە ژ (ع) یا مشاتی	بێ غر کرد	جمع بواسطة
بی جۆت بوو	ب هاری هاتە ل گەل	پی جووت بوو	تأهل بواسطة
بی چاند	ي هاری ڤەژیاند، کرەت د ئاخێ داشین بین	بەیاربد ە چاند	زرع بواسطة
بێ جەماند	ب هاری خارکر	بەیاردە چەمانەوە	بواسطة منحنی
بێ چەوری	ب هاری گەریا	بەیاریدە گەرا	بواسطة تجول
بێ چەراند	ب هاری خوارن خار	بە یاربدە لە وەردی	بواسطة رعي
بێ چرك	ب هاری ژێ ڤەکر	بەیاریدە لی کردوە	قطف بواسطة
بێ چرمس	ب هاری چرچ بوو	بەیاریدە چورك بوو	بواسطة أصبح ضعیف
بێ چنی	ب هارکاری ژێ ڤەکرن	بە یاردە لی کردەون	بواسطة قطف
بێ چێ کر	ب هاری درست کر	بە یاریدە جرووست کرا	بواسطة صنع
بێ چن	ئەزە گیایەکی کەسکە یی بەگلی وێ شتی کەرەفسێ یە و گولەکا سپی ب سەرڤەتینت	گیایەکی بەهاریە گەلاکانی کەسکە و کەرەوزە و گولێکی سپی بەسەرە وێ	نبتة خضراء أوراقها تشبه الکرفس علی رأسها وردة

			بيضاء
پێنج و پەنابینت مەژی	رەخ و دۆرینت مەژی	پێنج و پەنای مێشك	لافيق الدماغ
پێ چوك	ب هاری رێڤە دچۆ	بەیاریدە رۆیشت	ساعدة على المشي
پێ چوو	ب هاری چوو	بە یاریدە چوو	بواسطة مشى
پێچۆلك	١- زارۆکی د قومادکتی دا. ٢- گرێ بەستکا بچیکێ ساڤا	مندالێ قونداغ کرای	طفل في لفة
پێ خار	پێ یێ سەقەت پێ راست	پێ ی خوار	رجل أعوج
پێ خاند	ب هاری ڤەخاند	بە یاریدە خوێندرا	قرأ بواسطة
پی خاپان	ب هاری کاری سەرجا بر	بە یاردەی هلە غەلەتانو	بواسطة
پی خاسی	چ دیی نە	چی ل پەیێ نە	حافي القدم
پی خەبەر گۆتن	ب هاری قەسە گۆتن	بە یاریدە جوێنی دا	شتم بواسطة
پێ خەملاند	ب هاری جان کر	بە یاریدە رازاندەوە	بواسطة جعله جميل، تجمل بواسطة
پی خراب کر	ب هاری ژ کاردا وستاند	بە یارمەتی خەراب کرد	بواسطة عطل عن العمل
پێ خڕاند	١- ب هاری ڕاگێشا ٢٠ ب هاری سەردابر	١- پێ ڕاکێشا، ٢- لە سەر برو لادا	١- بواسطة سحب ٢- بمساعدة ترك العقيدة
پێ خرڤەکر	ب هاری کۆم کر	بە یاریدە کۆ کردەوە	جمع بواسطة
پێ خرکر	ب هاری کۆم کر	بە یاریدە کۆکرد	تجمع بواسطة
پێ خێڤەکر	ب هاری تام کر	بەیاریدە تاك کرد	تذوق بواسطة

بى خشۆك	ب هارى ڤەكێشا	[illegible]	بواسطة تزحلق
بێ حوار	بێ خار، ب هارى حوار	بەیاریدە سوار دى	بواسطة أكل
بێ خۆشك	١- بێ ب كەیف بوون ٢- ژێ چوون	١ دل خۆش ٢ سڕاوە	١- سعد به ٢- مسح
بێ دادا	ب سەردادا	داى پۆشى	غطى
بێ دا	ب سەرڤەهێلا، دیفدا بەردا	لێ؟ بوورى، پیێ دراو	جعله يعمل كما يشاء
بێ داباى	ب هارى بەرهەواكر	به یاریده بەبا كرد	قوى بواسطة
بێ دانا	ب هارى ژ جه ئینا خارى	بەیاریدە هێنا خوارێ	نزل بواسطة
پێدائینا	ڤێدا ئینا، ل سەر رابر	لێ خشاند	احتك
پێداجریا	لێ كۆم بوون	بەسریا كۆبوونەوە	تجمع حول
پێدا كر	لێ كر	رژانده سەر	سكب
پێدا گرت	ب هارى بەرداپى	بەیاریدە پێ كرد	شعل بواسطة
بێ داوزیا	ب هارى پێڤە هاربوو	پێ شوربوو	بواسطة تدل
پێندە	ناڤێ گوندەكێ مزریانە ل ژۆریا دهۆك، پیادە، ب پیا بریڤە چوون	ناوى گوندیەكە لە سەر وى شارى دهوكە	اسم بلد في شمال مدينة دهوك
بێ دار	ژێرا گۆتن	بۆوتن	خالد
بێ دەرك	ب هارى ڤەكر	بەیاردە كر دەوە	ساعده على الفتح
بێ دەرماندا	ب هارى دەرمان دایێ	دەرماندرا	ساعده على أخذ الدواء
بێ دەرمانكى	ب هارى دەرماندایێ	ب یاریدە دردمانكرا	ساعده على تداوة
بێ دەركر	ب هارى دەرى برینى ڤەكر	بەیاریدە برینى كردوە	ساعده على

			فتح الجرحة
پێ دۆشی	ب هاری شیر ژی وەرگرن	بەیاریدە دۆشی	ساعدە علی الحلب
پێ دۆت	بۆ کاری نەبووریە، ب هاری ڤەدۆشی	بەیاریدە دوشتی	ساعدە علی الحلب
پێ حەساند	هایژێ بۆن	ئاگاداربوون	أحسن به
پێ حەبلی	ب هاری یاوی حەمەربوو	بە یاردە توخکەگرتی	ساعدة علی شبع
پێ حەبلاند	ب هاری تژی کر	بەیاریدە پەستاند	ساعدە علی انضغاط
پی حەلاند	ب هاری کرە ئاڤ	بەیاریدە تاواند	ساعدة علی الذوبان
پی حەنەك	پێ ترانك	کالتە پی کەر	مضحوكة
پێ حەمەربوو	گەلەك خار	پێ ی زۆر خوزدەبوو	أكل كثيرة
پێ حلی کر	ب هاریا وی راست کر	پەیاریدە لووسی کر	بواسطة تعدل
پێ رادان	١- ل گەل مالێت ٢- بۆ ئاڤێ و چیمەنتو گێچی دبێژن دەب دبورارا ڤەمکە دبێژنی پێ رادان	١- بەیاربوە مالشتی ٢- سواغ دان	بواسطة كنس
پێ ڕایەخەك	ب هاری رائێخست	پێ راهرا	رشی به
پێ ڕابوو	ب هاری خۆل سەر پیا گرت	پێ هەلساوە	نهض بواسطة
پێ ڕاوستاند	ب هاری ل جە ما	بەیاریدە وەستا	بواسطة وقف
پێ ڕاکر	ب هاری ژ جە هەلان	بەریادە هەلگرت	بواسطة انهض
پێ ڕاگرت	ب هاری راوستاند	بەیاریدە وەتسا	بواسكة أوقف

پێ راهالینت	ب هاری ویڤه هالینی	بەیاریدە هەل دا	رمی بواسطة
پێ راهژیا	ب هاری بوونا لەشیا	بەیاریدە لەرابەوە سو بکریت ڤەلەرزی	أهتز بواسطة
پێ راست کر	ب هاری درست کر	بەیاریدە راست کرد	بواسطة تعدل
پێرا	بەر سێ صالاً	پێشی سێ سالان	أول العام
پێر	بەری دوو رۆژا	پێش دوو رۆژ، پێرێ	أول البارح
پێرپینە	گیایەکی ناسکە حەژ ئاڤێ دکەت د ناڤ بیستانا	پەلە پینە	اسم نبتة
پێ رێت	ب هاری گی کر	بارایدە گوی کرد	بواسطة خرع
پێ رینشت	ب هاری ل جھ پیشن	بەیاریدە دا نیشف	جلس بواسطة
پێ رێشت	پێ رێژت، پێ رێت	بەریادە رژاند	بواسطة سکب
پی رۆون کر	١- ب هاری حەلاند ٢- ب هاری کر	١- بەرایدە شل کرد ٢- بەیاریدە رۆشن کرد	ذوب بواسطة
پێرگی	بەرنگا، هەڤرِیش	تووش بوون	
پێزراڤ	١- خاسیەتێ هندە بیانە یێت بێ گۆشتن. ٢- هاریی ڤەرەنی و درێژ کر	پێ باریك، بەیاربدە بادبك کرد	الرحل الرفیع، بواسطه معاه راها
پێ زانی	هایژێ بوو	خەبەردرابوو	علم به
پێ ژاراڤ کر	ب هاری ل ناڤێ دا	پی سمیل کرد	بواسطه طهر
پێ ژێ ڤەکر	ب هاری قەتاند	پی لێ کردەوە	قطع بواسطه
پێ ژنه	خشینا پێ، دەنگێ پێسا جەمی رێڤە دچن	خشتەی پی	صوت مشی
پێ سرِك	دەرەرجك	قالدرمە	درج
پێ ستاند	ب هاری وەرگرت	بەیاریدە ستاندنی	بواسطة أخذ
پێسیر	پارجەیەکی سن کوژیە چی	پستیر	

	دگەل دەرێیا ددەن		
پێستڕك	دەرەجکێت ڤەگوهێزك	ڤالدرمەی دار	مصعد خشبي
پێش	بەراهیی	پێش	المقدمة
پێ شەرك	ب هاری شەرکر	بەیاریدە شەرکر	حارب بواسطة
پێ سەرك کر	کوردی کریە، ب هاری حەیاکر	شەرمێ کرد بە یارمەتی	استحی بواسطة
پێ شەلاند	ب هاری ڕیت کر	بەیارمەتی رووت کردەوە	بواسطة أخذ منه کل شيء
پێ شەکر	ب هاری شەهـ کر	بەیاریدەی داهێنا، شانەکرد	بواسطة مشط
پێنشەنگ	سەردەر	کەوانەی دەرگا	قوس الباب
پی شەقاند	ب هاری ڕێ بڕی	بەیاریدە ڕێگای بڕی	بواسطة قطع الطریق
پی شلوڤەکر	ب هاری تی گەهاند	بەیاریدە شی کردەوە	بواسطة شرح
پی شیلا	١ – ب هاری فەمالی. ٢ ب هاری کرە هەڤیر	بەیارمەتی شێلاوە	بواسطة عجن
پێش بەر	ڕی ب ڕی	ڕووبەڕوو	وجه لوجه
پێش کەڤت	بەراهیێ کەت	بە پێشی کەوت	تقدم
پێش مەرگ	دەست پیکامەرگی	پێش مەرگ	فیداء المقدم
پێش کێل	بەراهیك	پێشەکی	المقدمة
پێش کێش	ژ هەژی	شاینی	یستحق
پێش ڤەچوون	جۆ نەبراهیکێ	بەرە و پیربەوە چوون	استقبل
[illegible] ئال	١ – پێت مەزن ٢ – پێت پێلاڤ	پێ بە پێلاوە، پێ گەورە	١ – رجل کبیر ٢ – رجل بأخذیة
[illegible]	هندە پێشی بێت هەین	مێشوولەی دەنگ دار	بصوضة

	دەمێ نێزیکی مرۆڤی دبن		
	دەنگی ژ خۆ دلین		
پێش گۆتن	دەستپێکا گۆتن	پێشەکی	مقدمة
پێشیکا شوبی	نەڤ پێشیەیا رەنگ کەسکە	پێشکی رەنگ سەوزە داد	بصوضة أخضر
	دارا ژەنگ داد دکەت	درخت ژەنگ داردەکا	اللون
پێش واز	چۆنە بەراهیکێ	بەرەو پیریەوە چوون	استقبل
پێش وان	بەراهیا وان	پێشیان	استقبلهم
پێشۆك	ئامانەکێ ئاڤێ بەدەست	قاپێکی بەلە و قولە بۆ	أناء طيني
	پێت خۆ تێلا دشۆن	دست پێ شتن بو کار دێ	تسعتمل لغسل
			الأيدي
پێشی ڤە	شینێ	لە حیاتی	بدل عن
پێشەمان	هاتنە خارێ ژ بیریارا خۆ	بەشیمان	نادم
پێ قرلاند	ب هارى شكاندە سەرك	بەریاریدەی شکاند	كسر بواسطة
پێ قرکر	ب هاری نەهێلا	بەیاریدە نەهێلان	بواسطة إبادة
پێ قربوو	ب هاری صاربوو	بەیاریدە سربوون	خمد بواسطة
پێ قرکەتێ	ب هاری نەمان	بەیاریدە نەمان	بواسطة إبادة
پێ قەدکر	ب هاری کرنە دووکەر	بە یارمەتی پارچە کرا	قطع بواسطة
پێ قەلمو بوو	ب هاری کۆشت گرت	بەیرایدە قەلو بوو	سمن بواسطة
پێ قەلاند	ب هاری بژارت	بەیارمەتی برژاند	بواسطة حر
پێ بووتا	ب هاری لێ دا	بەیارمەتی لێ درا	ضرب بواسطة
پێڤەبری	ب هاری ژێ ڤەکر	بەیارمەتی پێوە بری	بواسطة قطع
			منه
پێڤە چوون بوو	ل سەر ئێك بوون	پێ وەجووت بون	تزاوج على
پێڤە چەماند	ل سەر خارکر	پێوە خوارکرد	انحنى على
پێڤەدا	١- گرت ٢- دەمێ	١- داخت ٢- پێوەدان	١- سد

	حەیوانەك لەقەكێ ل		٢- لسع
	كەسەكێ بدت.		
	١- دەرگەهـ پێڤە دا.		
	٢- مارى پێڤەدا		
پێڤە ڤوتا	لێ دا ل سەر	لە سەرى لێ دا	ضرب على
پێڤە خار	ب هارى ئاڤ ڤەخار	پێ ى خوادەوە	بواسطة شرب
پێڤە چوو	١- بخۆدەرس وەرگرت.	١- جاوترسا.	١- أخذ درس
	٢- د ناڤدا چوو	٢- تێرا چوو	٢- مر على
پێڤە حەلاند	ل سەر كرە ئاڤ	پێوە تاواند	بواسطة ذاب
پێڤە شكاند	ل سەر قەدكر	پێوە شكاند	كسر على
پێڤە شیدا	ل سور وەزن كر	پێوەكێشا	وزن على
پێڤە	ب سەرڤە كر	پێوە كرد	علق على
پێڤە گرت	ل سەر گرت	پێوە گرت	مسكت على
پێڤە كلاشت	ل سەر ب ناڤك ڤەبر	پێوە گوشیەوە	عصر على
پێڤەو گرێ دا	ل سەر ئاصى كر	پێوە بەست	عقد علي
پێڤە ما	ل سەرما	پێوە ما	لصق على
پێڤە مراند	ل سەور كوشت	بێوە مراند	قتل على
پێڤە نڤست	ل بەر نڤست	پیچوە نووست	نام به
پێڤەنا	پێڤەكر، پێڤە نساند	پیچونا	لصق على
پێڤە هالا	ل سەركرە كەزى	پیچوە هۆ نیەوە	عمل صغيرة
پێڤە هالى	شیان ب كارین	توانا	المقتدر
پێ پێ ئەڤلى	پێ زانى، ڤێ كەت	پێ ى زانى	عثر على
پێ ئەلاند	ب هارى كەل كر	پێ كولاند	طبخ به
پێ	پێ رابین	پێ هەلسان	قام به، التزم به
پێ	ب هارى كرى	ـ كرى	اشترى بواسطة

بیَ كوژك	ب هاری نەهێلا	بی كوشب	قتل بواسطة
بیَ كوشت	ب هاری نەهێلا	بی كوشب	قتل به
بیَ كوت	تام دای	تام دراو	لقاح
بیَ كوخین	كوخك بیَ هاتی	بیَ كۆخی	سعل به
بیَ كۆل	های دا	هانن دان	محالوة
بیَ كۆل كر	های دای كر	هان دان	حاول
پێكه	ری، رێكه، پرڤە هەرن	رێگه	طريق
پێكڤه جان	لێك دان، دائێخستن	دا دجان بەیەكەوە، لێكان	طبق
پێكڤه دانا	ل گەل ئێك دانا	بەیەكەوە جانا	وضع معاً
پێكڤه دار	ل گەل ئێك كرنه ژوۆر	بەیەكەو بردیانه ژوورەوە	نام معاً
پێكڤه چوون	ل گەل ئێك دا پرێڤه چوون	بەیەكەوە چوون	ذهبا معاً
پێكڤه چاند	ل گەل ئێك دا چاند	بەیەكەوە چاندران	زرع معا
پێكڤه چەورین	لگەل ئێك دا گەریان	بەیەكەوە گەران	تجول معا
پێكڤه چەماند	ل گەل ئێك خاركرن	بێكەوە خواركرا	انحنى معا
پێكڤه برن	ل كەل ئێك برن	پێكەوە بران	أخذ معا
پێكڤه خاپاند	ل گەل ئێك سەردا برن	بەیەكەوە هەل خەلەتان	
پێكڤه خاند	ل گەل ئێك خاندن	بەیەكەوە خوێندیان	قرأه معا
پێكڤه خڕاند	ل گەل ئێك ڕاكێشا	بەیەكەوە ڕاكێشران	سحب معا
پێكه خندقین	ل گەل ئێك گیانی خۆ ژ دەست دا	بەیەكەوە خنكان	اختنق معاً
پێكڤه گرت	ل گەل ئێك ب دەست ڤه ئینان	بەیەكەوە گیران	مسك معاً
پێكڤه گەراند	ل گەل ئێك گەرهان	بەیەكەوە گەڕان	تجول معاً
پێكڤه گرین	ل گەل ئێك كرنه گری	بەیەكەوە گریان	بكى معاً

پێکڤە گەهاندن	ل گەل ئێك دا گەهاندن	بەبەكەوە گەیاندن	توصل معاً
پێ کۆل کرن	بەرێ خودا ناگارەکی دا بکەن	خەبات کردن	خاول
پێلاڤ	پێ پاریز کەر	کەوش	احذیة
پێل	ئاڤا بۆش	شەپۆل	موج
پێل وەش	هنارتنا پێلا	بەرێ کردنی تەوزم	جهاز إرسال
پێ کوز	گیایەکێ شتی دارێت میتکانە ل ناڤو کەفزرا داشین دبیت بەرێ وێ ژێ ستی هەل	دارێکی چیایی بەخۆی شین دەبێ بەرەکەی ووردەدە خودێ	نبتة طبعة تأكل ثمرة
پێ کوزبرك	ب هار کوزراندنسەر سۆتی کر	بەیاریدەی سوتاند	ساعده علی الحرق
پێ گرێ دا	ب هاری قەیدر	بەیاریدە بەسترا	بواسطة عقد
پێ گرمژی	ب هاری کرەکەنی	پێ پێ کەنی	ضحك بواسطة
پێ گەمراند	ب هاری کرنە د ئاڤێ دا	پێ لە ئاو ئاودانران	بواسطة لقخ
پێ مەرە	مەرپێل، ئەرجی پێ دکۆلن	خاکەناسی	
پێ مەر چقاند	ب هاری گڤاستە سەرك	پێ گوسیەوە	عصر به
پێ مر	ب هاری مر	پێ ی مرد	مات به
پێ مراند	ب هاری کوشت	پێ ی کوشت	قتل به
پێ مرلە	ب هاری نیسەك بوو	بێنو چەسپی	صمغ به
پێ مریشك	١- گیایەکی بهاریە خەلك دخۆ بەلگی وێ یێ پەحنە و ئۆ ژ سەرڤەژی دووپارچێت هیرێتب پیڤە. ٢- لنگێت مریشکا	١- گیایەکی بهاریە دەی کەن بەشیوە دەخورێ. ٢- قاچی مریشك	١- نبی ربیعة ٢- رجل الدجاج

پێ مالشت	ب هاری ڤەمالی	بەیاریدە کەسلك درا	كنس بواسطة
پێ مخمخاند	ب هاری کەلاند		طبخ به
پێ چمیان	ب هاری دالانە سەر لێك	پێ ڤەهات کرد	سد بواسطة
پێ مێژك	ب هاری ڤەمێت	پێ مژی بەوە	مصی بواسطة
پێ نەساخ بوو	ب هاری نیشی هالی	پێ ی نەخۆشی بوو	تمرض به
پێ نەزانی	ئاگەه ژی نەبوو	ئاگادار نەبوو	غير العلم به
پێ نەکر	ب کارنەئێخست	بە کاری نەهێنا	غير العمل به
پێ نیکر	ب هاری نی ژەن کر	پێ ی نوێ کر	جدد بواسطة
پێ نخاڤن	ب هاری بسەردادا	پێ ی دایۆش	غطى بواسطة
پێ نیشادا	ب هاری نیراندێ	پێی پیشان دا	بواسطته عرفه
پێ نژنی	ب هاری ڤەکۆلی	پێ کون کرد	بواسطة حفرة
پێ نی ژەن کر	ب هاری تازە کردڤە	پێ ی نوێ کرد	بواسطة جدد
پێ نڤیسی	ب هاری نڤیسی	پێ ی نووسی	كتب بواسطة
پێ نڤاند	ب هاری خەواند	پێ ی نواند	نام بواسطة
پێ نیاسك	ب هاری زانی	پێ ناس کرد	تعارف بواسطة
پێمن	بەخینەك	شوولاقە	ضربه بالقدم
پێنگاڤ	کاڤ هاڤێن	هەنگاو هاویشتن	تقدم
پێنج	هژمارا پێنج	ژمارە پێنج	رقم خمسة
پێنج بەرکانێ	یاریەکە کچك دکەن ب	پێنجوکانێ	لعبة بناتي
	پێنج بەراد هەلاڤێژن		
پێنج کوژی	هەبوونا پێنج قولاچا	پێنج گۆشەیی	ضمى زاوية
پێنج چوکل	پێنج کوژی	پێنج کۆشەی ناودوە	خمس
پێسنڤا	ئەڤە شتی شەمایێ یە مێشی	روو بۆشی، دجۆرە شەمێ	مادة شمعية
	هنگڤین چی دکەت پێ مالا	بە مێشێ هنگوین دروستی	تصنع نحل
	خۆ کورتانە دکەت دا سار	دەکان مالی پێ بپارێزی	

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
	نەبت زفستانێ		
بی هەرشتی	بۆ نەخۆش بوو	کاری لی کرد	تاثر به
بێ هاڤێت	ب هاری ڤڕڤڕاند	پێ ی خرێ دجا، پێ هاویشت	رمی بواسطته
بێ هاژوت	ب هاری ب ریڤە بر	پێ هاژوشت	ساق به
بێ هەرخاند	ب هاری خراب کر	پێ رووخاند	هدم بواسطته
بی هەلان	ب هاری راکر	پێ هەل گرت	رفع به
بی هەلاڤێت	ب هاری بلندکر	پێ بەرکردەوە	بواسطته قذق إلی اللاعلی
بی هەلوەشاند	پی ڤەکرەڤە	پێ هەلوەشاند	فتك بواسطة
بی هەلکێشا	ب هاری بلند کرە سەری	پی کێشا سەرەوە	بواسطة رفع إلی الاعلی
بی هەلکر	ب هاری بەردایی	پی پی کرد	اشعل به
بی هەلاویست	ب هاری داهێلا	پێ هەلواس	معلق به
بی هررك	ب هارفکرکر	پێ بیری کردەوە	فکر به
بی هژاند	ب هاری لەڤاند	پێ جولاند	حرك به
بی هەل	بەر سەرڤە	ب سەرەوە	فصاعدا
بی هنارت	ب هاری فری کر	پێ ی نارد	بعث به
بی هنداڤبوو	ب هاری بەرزەبوو	پێ ی برز بوو	بواسطة ضاع
بی هنداکر	ب هاری بەرزەکر	پێ برزکرا	ضابع بواسطة
بی هنگاڤت	١- بهاری ترسیا ٢٠- پێ خەلەت بوو دەمی ڤەخواری	پێ کوخی،	علی وشك اختنقه به
بی هەودا	ب هاری کول بۆڤە،/ هەوادانا کونهی یان نیشە	پێ بریندا بووە	الهب بواسطته، قیح به

پێ عێرك	١ – پی دانانه سەرر کی، ٢ – بن دەست کرن	پی له رگ دانان	وضع القدم على البطن
پێ وەرپێنچا	ب هاری پێنچاڤە	پی پێنچاوە	لف بواسطته
پێ وەریا	ب هاری ژی هاتە خارێ	پی هەل وەری	بواسطة سقط
پێ وەربادا	ب هاری باداڤە	پێ ی باداوە	لف بواسطة
پێ وەروەراند	ب هاری بۆ هاڤێت	پێ ی فرێ دا	بواسطة رمی
پێ وەرگرت	ب هاری ب دەست ڤە ئینا	به یاربدەی وەدەست هێنا	بمساعدة أخذ
پێ وەرکر	ب هاری کرە سەر	به یاریدە پێ وەرکرا	بواسطته رشی على
پێ وەغەرك	ب هاری سەفەرەك	پێ ئۆغرەك	سافر به
پێوەستیا	شیایی	پێ ویرا، توانیی	استکا ع علیه
پی یاری کەر	یاری پی کر	یاری لەگەل کردن	لعب به
پیجك	به نیشت	بنێشت	علك
پێچەك	بۆشتەکێ کێنم تێتنە بکار ئینان، هندەك	نەهتێك، کەمێك، برێم، توزێم، هەندەك	قليلاً
پیاداچوو	ل سەر بیاچوو، ب پیا رێڤەچوو	بەپارۆیشت	مشى على الاقدام
پیادان	ل سەر پیا رینشت	له سەر چنچك دانشت، له سەر پێ دانیشت	جلس على الاقدام
پیازاو	ئازا پیڤاڤێ	شلەی پیاز	ماء البصل
پیتە پێ کرن	چاڤێ خۆ دایێ	هەول جان له گەهیا	اهتم به
پیرت	می، هری، پرچ	موو، پرچ	شعر
پیر	ب حال داچۆیی، دان عەمر	به سالا چوو	عجوز
پیرك	کەڤنا	کۆنەدار	الاقدمي
پیر هەڤۆك	١ – تەڤنە پیرك. ٢ –	١ – داپیرۆ چکە	١ – عنكبوت

	پیرست سیرا	٢ پیر سەمرباز	٢ – الساحرة العجوزة
پیربی	پیب هالدا چۆیی	بەسالاچوویی	شیخوخة
پیربو	صال ب سەردا چوو	رەنگی پیری گرت	أصبح شيخاً
پیرالی	كالیتی، پیراتی و هزار عیب نافی مەعنەوەی	كاتی پیری	عندما يعجز
پیرالی	دەمێ پیریێ	كاتی پیری	عند شيخوهة
پیرهنتك	زارۆكێ ئاخفتن مەزن	منالی قسە زل كەر	طفل يتكلم كلام الكبار
پیربەلك	زاۆركێ ئاخفتن زان	منالی ی قسە زان	طفل بليغ الكلام
پیرخەنی د. خ	دانهیرك، گەنمێ كرش كری و قوتای و هیرای	بیرخەنی، بروش	حنطة مجروشة لعمل الكبة
پیلك	نەفە ژی رەنگەكێ كاریێ یە خەلك دكەنە شیف	جورە گیاینكی بەهاریە خەلكی دەی كەن بە شیوكاردی یەك یەللك	
پیق، پیك	لەزمانی سەرێ زورنابی	زمانی سەری زوربنا، پیق	لسان البيوق
پیك	رەنگەلی بلیلایە	جۆرە بلویرە لە قامیش دروستی دەكەن	نوع من أنواع الناي
پیك كرن	تام دانا دارێ ژ دارەكا دی	تام دانی دار	تطعيم الشخرة
پیكاو	فەگرتی	خووش بوون	مصاب
پیكا و پیك	درست بوونا حسێبێ	تەواوی ژمارە	صافي الحساب
پیكەرموك	شیرهە	شوورە	سياج
پیلا	ئاسنێ خورستی	پۆلا	مفرق من الحديد

پیله سۆر	پووله سرن پارێ سۆر	پووله سۆر	فلس أحمر
پیە	گۆشتێ رەخێ ددانی	پوو	لثة
پینگ	تەستاتسێ نەنفاعێ	پوونگە	نعناع
پینی	خوارنەکە ژ هێك و دۆن و ئاری چێ دکەن	خواردنێکە ل رۆن و هێلکە و ئارد دروستی دەکەن	نوع من اكله الطحين
پیڤل	دفن	لووت	الانف
پیڤۆك	ئەڤەو گیایەکە یێ رەھ پیڤازیە و ەبەگلێ وی ژی خەتەکا سپی یا د ناڤدا و پێ نیسەکە	سەوەزیە کی رەك پەمەیی یەو گەلاکانی خەتێکی سپی تێدا و سمپڤاویە	نوع من النبتة ذات جذور وردي اللون أوروقا وليها خط أبيض وصمغاوی وتأكل
پیڤا	کێشا	کێشکرا	وزن
پیڤان	چاووك، (مصدر) کێشان	پێوان	وزن
پیپڤانا کوژی	پێزانینا کوژی	پێوانی گۆشە	قياس الزاوية
پیرەك	ژ بنیاتی ژنکا	نووەی مێنیە	من سلالة انثى
پیرەژن	ژنکا پیر، حەمکوژی بیرەژنکە بخو ئینا	ژنی بە سالا چوویی، پیری ژن	امرأة عجوزة
پیرەمێر	زەلامێ بیر، ئەڤە پیرەمێرە یێ ئەڤین دارە	پیاوی پیر	رجل عجوز
پیرومەر	ناڤێ چاکەکێ نیاڤ دەنگ ل دەڤەرا بادینان	چاکەی بەناودەنگ	إمام
پیرەهەڤی	پیرێت سێرات د ئەفسیانین کوردی دا	پیرەژنی بەترس لە میرۆکە ئەفسانەبەکانی کوردی	امرأة عجوز في القصص الكردية

پیری	داپیر ، پیرێ ئەزا ئەساخم	داپیرە	جدة
پیرۆز	نی کرن	پیرۆز	مبارك
پیرۆزە	نومبارەك	موبارەك	مبارك
پیرۆزانە	خەلات وەرگرتن	دیاری وەرگرتن	هدية
پیرۆزکر	خەلات کر	دانی دیاری	اهدا هدية
پیرۆزە	مۆرکا خێری، مۆرکاشین	مریی مووبارەك	خرزة مباركة
پیرەزا	ب پیری زارۆك هەبن	بە بیری منالی هەبێ	انجاب اطفال في السن الشيخوخة
پیس بۆن	طەرێف بوون	چلکت بوون	وسخ
پیس	بێ لەزەتی	خۆشی نەدیت	غير نظيف
پیشی	گیایی هشك بۆی	ووشکە گیا	حشيش اليابس
پیش برنج	گیایی برنجی هشك	چەلتوکە برنج	تبت الرز
پیش کەم	دارەکی بچیکە بۆ راوستاندنا کینی بکار دی	دارە بۆ جینی خیوەت	خشبة تعمل....
پیز	کەسکاتیە کەل بەر ئاڤێ شین دبیت ل گەل زادی دخون	سەوزەی بە ئاوی خەلك دمی خۆن لە گەل خوارنە	نبته تأكل مع الطعام
پیشاسك	گیایەکی شتی لە فەقی یە		
پیق	پشتا پێ ژ لایێ پست ڤە	پشتەپێ	خلف القدم
پیڤاز	دەرامەتێ خوارنێ سەرکە یێ پەرپەرە ل بن عەردی چێ دبیت	پیاز	بصل
پیڤاز سورك	ئەڤە پیڤازە ت سماقێ ڤەدای پێ ئاڤ	سماق وپیاز	بصل مع حامض سماق
پیڤازی	ئەڤە رەنگێ ب سەر	پەمەیی	وردي

[illegible] پیف	کرمانجیا ژووری [illegible]	[illegible]	[illegible] عەرەبی
	ئەزبەری لەبە		
پیف	ئامیرێ کیش کرنێ	ئامیری کێش کردن	الة مقياس
پیڤەر	کەسێ کارێ پیڤانێ بکەت، بو ئامیرێ ژی بکاردئیت	پیوەر/ ئاوەی واتایە	مساح، مقياس
پیرست	ناڤەرۆك	ناوەرۆك	فهرست
پێل	شلقینت ئاڤێ	سەپۆلی ئاو	موجة
پێلێت بەحتی	ڤەگوهاستنا ب فرەهی	شەپۆلی پانراو	موجة مستعرض
پێلێت درێژ	ڤەگوهاستنا درێژکی	شەپۆلی درێژ	موجة الطولية
پێلێت سەرڤەدەنگی	ڤەگوهاستنا سەر دەونگ چویی	شەپۆلەکانی سەرووەری دەنگ	الموجة أعلى من الصوت
پێلێت بن صۆری	ڤەگوهاستنا هێز چوونابن صۆری دا	شەپۆلەکانی لە ژێر سورەکاندا	الاشعة تحت الحمراء
پێلێت راوستیا	جهدا راوستیا	شەپۆلە وەستاوەکان	الموجات الواقفة
پێلێت ڤەقوتای	ڤەگوهاستنا داقوتای	شەپۆل ڕاتەکاندن	الموجات المهتزة
پێلیت سەرڤەی بهستنی	ڤەگوهاستنا سەری گولێ بوونێ	شەپۆلەکانی سەرووەی، بهستن	الموجات الفوق السمع
پێلێت رادیۆیا	ڤەگوهاستنا رادیۆیا	شەپۆلەکانی گواستنەوەی رادیو	الموجات نقل الراديو

پەیڤەکا دی ژ زمانی کوردی ژ پەیڤێت بێ دەنگ و نەبزوین لەوژی "ت"

تا	حەتا	هەتا	حتی
تا	بلند بۆنا گەرمی د لەشی مرۆڤی دا	بەرزبوونی پلەی گەرمی لە گیانی مرۆڤ دا	الحمی
تابر	ژێ برنا گەرمیێ د لەشی دا	لادانی تا	قطع الحمی
تابلۆ	کەڤال، کێشانا سیمایەکی د ناڤ چوار چوکلی دا	تەختە نەخشە، تەختەی نیگاری	لوحە
تابان ك. خ	شەوق دایێ، رۆهنایی	رۆشن بوونەوە	یشرق، ضوء
تباوو	کۆما عەسکەرا	کۆمەلە عەسکەر	کتیبة
تاته ك. خ	خوشکا مەزن، ڤی پەیڤێ بۆ رێزگرتنا خۆشکی دبێژن	خوشکە گەورە	الأخت الکبر
تات	تازە	پاك	عقیم
تاتك	١- ترارك، ٢- مەحفیری لاکێشە	جام، مافۆری لاکێشە	طاصة
تاخ	بادەکا بەرپەرا، کۆلان	لوولە پەر، کۆلان	حزمة من الورق، محلة
تارا	١- هیزار ٢- خوڤەشێرك	پارچەیەك بە سەر چاوی بووك دادەدەن	قداح
تار	ئامیرێ ئاوازا	ئاواز لێ دەر	کمان
تارژەن	ئاوازێ کەمانی لێ ددەت	ئاوازی کەمان لێ دەدا	عازف الکمان
تا راچ کرن	ژێ ستاندن	لێ ستاندن	سلب، نهب
تاریخ	دیرۆك، کوردی کریە	مێژوو	تاریخ
تازە (ز)	پاقژك، دان	پاك	نظیف
تازە و تەمیز	کراسی دەلالێ پاقژکە، تازە	خاوێن و پاك	نظیف

	وتەمیزە		
تازەکی	تازەیی، نی بۆی	نوێیی، تازەیی	محدث
تازی	ژێ ستاند، خەم گرتی	لێ سەند، تازیە	سلبە، تعزية
تاژیڤا	ریسی، بێ جلکی	رووتی، بێ جلی	عاري
تاصار	تایاصار، ڤەلەرزین د سەرمادا	لەرزەتا	حمى الباردة
تاسب	نەییار، ما نەڤە تا سپێ تەبەتو هوۆلێ دکەی	دووژمن	عدو
تا سپی	زێرەڤانی	پاسەوانی	مراقبة
تاسبە	حەتا دیماهی	تا دوایی	إلى نهاية
تاس کلاڤ	سەروکولاف	سەروکولاو	خوذة
تاس و لووس	ب سەرو بەر	رێکوپێك	انيق
تاعری	طاری — زولماتە	نووتکتی، تاریکی	ظلام
تاعڤ (ك. ر)	حەتاڤ	هەتاو	ضوء الشمس
تاقم	دەستێك	تاخم	جيهاز
تاق	دیوار	دیوار	حائط
تاقچك	زێدەیەکا ب دیوارێ ڤەییێ کند	زیادەیی بەدیوارەوە	حائط ناصي
تایا گران	ئێشا گران	گرانە تا	حمى تيفونيد
تاڤیلکەر	ل ئاڤێ دان، ژاراڤە کرن	ئاوشۆرکردن	تطهير
تانە	ناڤێ باژێرەکیە ل هندی	ناوی شارێکە لە هند	اسم مدينة في الهند
تانێ چوون	١ – ڤێرا گەهشتن ٢ – د هەوارێ چوو	پێرا گەیشتن	استغاثة
تانە	عەوری سەرچاڤا	هەوری سەر چاو	غمة على العين

تانگە	هەواری هاتن	پێراگەیشتن	إغاثة
تانگەهی	بنگەهی هەواریی	بنکە پێراگەیین	مركز استغاثة
تالان	بزۆری ژی ستاندن	بە خورتی لێ سەندن	سلب
تالو	نافێ کیایەکی یە	ناوی گیایێکە	اسم نبات
تالێشك	زەرداڤ	زەراو	مرار
تالیشك ئیشان	ئێشا زەرداڤێ	ژانی زەرارو	مغص المرارة
تالیشك کولی	کول بوونا زەراڤی	ئاوسانی زەراو، برین بوونی زەراو	التهاب المرارة
تالوقەب	نێزیکی خۆکرت	نیزیك خۆ کرن	أخذه، قرب له
تالوقەبی کرن	خۆب سەرڤەبرن، هەڤریش بوون	خۆ هلە قروتاندن لە کارا	التدخل في عمل الغير
تالان	چ بۆنە هێلان	فەرهود کردن	نهب
تاو	هەیام، دەم	تاو، ماوە	فترة
تاوان	گونەه	گوناح	ذنب
تاوتاو	ڤەقەتیای	بچڕاو	متقطع
تاوگێری	طاگێری	لاگێری	إنفعال
تاوتر	نیشانێت نەساخیێ	نیشانەی نەخۆش	أعراض المرض
تاوەر	بێلا	تەلار	برج
تاولەرز	ئێشی و ڤەلەزرین	تاو لەرزە	حمى الباردة
تاوی	ئیشەوی	نەخۆشی	محموم
طاطی	حەلاتك	حەلان	حلاّن

طا – تا: ئەڤ پەیڤە دەمی ل گەل ب پەیڤێت بزوێن تێت گران دبیت دبیتە دوو دەنگ دەمێ ل دەڤەرا بادینان تێنە ب کارئینان.

تا = ت + ا = طا / ط: هەرچەندە وەکی هاتیە بەرچاڤکرن کۆ مە دەنگێ (ط) دزمانێ کوردیدا نینە بەلێ دیالیکتا دەڤەرا بادینان ئەڤ دەنگە مینێ هەی دەمێ پیتەکا بزوێن بیت لڤێرەدا دەنگی (ت) یی بەرزوین نەوزی دێ ب دەنگ کەڤیت نودێ ستێربیت چ تێدا نینە

ئەم لی دەنگی ژی بلەیسیں دا سەلکەك ب درستی بخویپیت ونێ بگەهیت. و هەکە نەڤ دەنگە دناڤ بەرا دوو نەبزوینا بیت ئەو دەنگ ت+ا+ر- هەر دێ وەکی خۆ مینیت (ت)

طاپۆ	ترمارکرن، کوردی کریە	لە سەر ناو نووسین	طابو
طاپۆکرن	تۆمارکرنەڤە	ناونان	طابو
طاری	زلوماتە، بێ رۆناهی	تاریك	ضلام
طارمە	بلندایەکا بەردەرگەهی یە ئۆیێ پەحنە	تارمە	طرمة
طارمایی	سیتاڤکا رەشی	رەشایەك لە ناودا	شبح
طارستان	درێ بێ رۆناهی بیت، شەڤا طارستانە	تارستان شەو زەنگە	سواد كاحل
طاری و زولماتە	رەشی و نەدیتی، زولماتە (ع) یا کوردی کریە	تاریك و نووتەك	ظلام كامل
طاززە	پاقش	پاك	نظيف
طاژی	صەیێ نێچیری، ژ صەیێت دی دریژترە و سفك تری و بچیك ترە	تاژی، سەگی راو	تانجي سلوقي

گا/ طاژی بخورتی ناچیتە نیێچیرێ

طاڤەبەر	کۆرکێت بەرانە دکە ڤراڤە یێت هەلاویستنە ئاڤ تێدا کوم دبیت	چالەبەردی ناو هەلوسراو	حفرة حجرية معلقة تمتلئ بالماء
طاڤابارانی	لێژنا بارانی، باران شدیای	لێژنە باران	المطر الغزير
طاڤا هەیڤ	رۆناهیا هەیڤێ، نازێ یا لبەر طاڤە هەیڤی نەخشا دکەت	رۆشنا یی مانگ، مانگە شەو	ضوء القمر، ليلة قمرية
طاڤ	حەتاڤ	هەتاو	ضوء الشمس

طافەگەز	حەتاڤ گەزی	بەرهەتاو کەوتن	ضربة الشمس
طامصار	بێ طام، کاری نەوەبی دکەت. زێرڤان پێ طامصارە	بی تام، لە خۆدەرچوون	بلا طعم
طاکوکێ	کولێ سەر لاندکێ	کولەی لانک	قماش خاص یصنع تضع علی مهد الطفل
طاك	چەقێ دارێ، ئەڤ طاکەیێ شکەستیە	لقی دار	فرع الشجرة
طاك	زارڤەکەر	لاسایی کەر	قلید
طا	رەخ	لا	جهة
طایێ کەزیا	پرچا سەر، دێ سۆزێ دەمەتە ب طایێ کەزیا	لاکەزیەوە	ظفائر، ب شعر رأس
طایێ طەرەزیێ	رەخێ پیڤانێ	لایی پیوا	كفة الميزان
طاگری	رەخ گری	لاگری	تحيز
طایێ من	رەخێ من	لای من	جهتي
طان	ئاخفتن گوتنێ، تو خودێ کە چ طانا نەگرە	تەعنە	طعن بالكلام، تجريح
طانۆتینکی	کەتە بەر قەسا	بە بەرتەعن کەوت	تكلم عليه
طام (ع)	تام کوردی کریە	تام	مذاق
طاص (ع)	ترار کوردی کریە	جام	طاصة
طاعین (ع)	ئێشا گران، ئەڤ ئێشە دەمێ تیجتە مرۆڤی پیرتێ وی دوەرینیت کوردی کریە	تاعون، گارنەتا	طاعون

طابەکێ ڤەکێش	رەخەکێ ڤەکێشی	لایەنی هاو فەسلە	أحد طرفي الميزان
طایێ کرکرۆکێ	رەخێ کرکرکی	لایەنی قرقرۆکە	جهة الغضروف
طایی شین دەمارێ	رەخێ دەمارا خوین بەرێ	لای دەماری خوێن بەر	جهة جانب
گورچلێ	گولچیسکێ	گورچیلە	الوريد الكلية
طایێ صۆر دەمارێ	رەخێ دەماری خوین	لای دەماری خوێن هێنەری	جانب شريان
گولچیسکێ	نینەرێ گولچیسکێ	گورچیلە	الكلية
طاوص	ئەڤە بەرندەیەکێ پەرِ رەنگ و رەنگە و کوری درێژە ل هندێ یێ هەی	تاوس	طاوص
تە	تور، جە ناڤە شینا ناڤی تێتە ب کارئینان بۆ دەکێ تینە پەر بیت	تۆ	أنت
تەبا	وەکی، شتی، تەبای عامێ دێ چینە شامێ	وەك	مثل
تەبایی	پێکڤە	پێکەوە	معاً
تەباتۆر	تەڤنێ تەڤنە پیرکێ	چینینی داپیرۆچکە	نسيج عنكبوت
تەبانە	دارێ بان ڤەقوتانێ یە دەمێ باران تێت	دارێکی تایبەت تیە بۆ بان پەستان بەکار دێ لە کاتی باران	نوع من الخشب خاص تستعمل لضغط السطوح عند سقوط المطر
تەبەق	١ – قات، خانیێ وە دوو تەبەقە. ٢ – صەلکا نانی یە، ئەڤە قەبەقا نانی یە	سەبەتە نان، قاتی خاتی	سلة الخبز، طابق
تەبەقە تەبەق	قات قات، گەلەك قان، نانی	قات قات	أكثر من القاط

	تەبەق تەبەق راكە		
تەبتاند	وەلێ كر كۆ برينيت	دانیشاند	جعله يجلس
تەبتە	بۆ داخازيێ تێتە ب	بۆ داخوازى يە، دانیشیە	إجلس
	كارئينان، رينە، دى بتە بتە		
	ئەڤە چيە تو هۆيێ نەرحەتى		
تەبقى	بەرك ڤە چۆيێ	قوپانەوە	إنكمش
طەبۆ	گيانەوەرگێ هير و بچيكە	گيانەوەرێكى ووردە ل	حشرة صغيرة
	ل سەر گيانێ كەوالا	سەر گيانى مەر و مالات	تعيش على
	دژيت ئەزە ژى (كرنيە)	دەژى	جسم الاغنام
	بەلێ تەبو مەزنترە ژى		
طەباخ	ئاميرێ كەلاندنێ	ئاميرى كولان	طباخ

طەباخ/ ئەڤ پەيڤە يا كوردى كريە، بەلێ مە مەهەكا هەى ناڤێ وێ طەباخە هەيڤا هاڤينێ يە (٨) دەمێ پى گەهشتنا دەرامەتى يە

تەبتين	خۆڤەگرتن	ئارام گرتن	الصبر
طەپسى	ئامان، پصيا	قاب قوباوە	صحن، منكمش
طەپ	مصط، ليدان ب دەستى	چەپۆك ليدان	ضربە باليد
طەپە	گۆكا يا رى كرنێ يە	گۆى يارى كردنە	كرة اللعب
طەپا صەلكى	گۆپا صەلكێ	توپيى سەبەتە	كرة السلة
طەپا پێ	گۆپا پێيا	تۆپى پێ	كرة القدم
طەپ	هۆل	تۆپ	كرة
طەپك	گۆك، هۆل	تۆپە	كرة
طەپا دەستى	هۆلا ب دەست ياريا پێ دكەن	تۆپى بە دەست يارى دەكەن	كرة اليد
طەپا ئاڤێ	گۆپا ئاڤێ	تۆپى ئاو	كرة الماء
طەپك، پەحشك	كەفا سەر ئاڤى يا د	ئەوزەى ئاو، گەمرە	فقاعة الماء

	پەڤیشکە		
طەپك	رەنگ	تەپالە، تەرس، حور	نوع
طەپرۆك	تەرز	حۆر، تەحر	نوعه
طەپصی	ژی هاتنا بای	فشی بوون	فرغ الهواء منه
طەپصاند	پەحن کرن، ب هاری کاریا هێزەکی	پەستان، پان کردن لە ژێر هێزا	کبس
طەپوز	بیك	بووك	عروس
طەپکا چاڤی	خرکا چاڤی	خرۆکە چاو	كرة العين
طەپکا خوینێ	خرکیت خوینێ	خرۆکەی خوین	كرة الدم
طەبکیت خوینا سپی	خرکێت سپی ییّت خونی	خرۆکەی سپی خوێن	كرة الدم الأبيض
تەپشوو	تەفشی، بۆ هیردە کارا ب کارتینن	تەپشو	قدوم
تەپلوس	بێ خیرەت	تەمەڵ	كسلان
تەچی یە	ج ل تە قەغیە	چیت لێ قەوماوە، چیە،	مالك، ماذا
تەحەم	حەیفە	حەیفێ	الأسف
تەحەم تەحەم	مخابن مخابن	حەیفێ حەیفی	كثير الأسفذ
تەحین	ئەڤە دۆ شاڤا کونجیایە	تەحینە	راشي
تەحینکی	رەنگێ تەحینێ یە، ب سەر قەهوایی ڤەیە	قاوەیی، رەنگی تەحینی	لو[illegible] [illegible]ائي
تەخسینك	خۆ خشاندن	خشخشۆك، خشۆکە	تزحلق
تەحتیك	راکێشێ هریێ یە، کوردی کریە	لباد، لەخوری دروست دەکەن	لباد
تەحلە	رەنگەکێ دانی یە دکەنە نان	جۆرە دانەوێلەیە دەی، کەنە نان	نوع من الحبوب تصـ منا الخـ

تەختەبیت	گیان بەرەکی هیرە د ناڤ دارێ کەڤن دژین	گیانەوەریکی وردە لە ناو دارا دا دەژی	حشرة صغيرة تعيش في الخشب
تەختە بەند	راست	راست	عدل
تەختە بەندکرن	راست کرن	راست کردن	تعديل
تەختەبەر	فەرشێ بەری	فەرشەی بەردین	لوح الحجر
تەخمین	هزر	بیر	فكر
تەخمین کرن	هزر کرن	بیر کرنەوە	مفكر
تەخمین کەر	هزر کەر	بیر کەرەوە	مفكر
تەڕابەڕا	هێرڤە و هۆڤە	ئەم لاو ئەولا	مبعثر
تەڕاربەڕا کرن	هێرڤە و هۆڤە کرن خەلکی مە یی تەڕا بەڕا کرن	ئەم لاو ئەولا کرن، پەرتو بلاو	بعثرة
تەڕا	بۆتە. تەڕا د بێژم فاستڕانا	بۆ تۆ	لك
تەراد	پەحنیا زکی	پانایی زگ	المستصرفة البطنية
طەراخ	ئێکانە	تاقانە	فريد
طەرارکی	شهدار	شی دار	رطب
طەراڤ	بۆ عەردێ ئاڤی دبێژن	زەوی ئاوی	الأرض المائي
طەرەبار	بەرێ زەڤیا ژ ڤێقی	بەرێ باخچە لەمیوە	ثمرة البستان
طەرە بهار	بهارەکا زی	بەهارێکی زوو	الربيع الباكر
طەرەصال	صالا گەلەك باران لێ بێت	سالێ بەباران	سنة ممطرة
تەرەسی	پەیڤەکا کوردە کریە، خەبەر بزۆری دبێژنە سێلاژ کوڕکا	چۆن جون دانە، بەکوڕان دەلێن	شتيمة تقال للأولاد الذكور
طەرەماست	ماستێ هەلگرتی بۆ زڤستانێ	ماستی هەلگیراو بۆ زستان	لبن الشتوي

تەرەقى	رەنگەکێ خوخانە بەلێ بەرکێ لێ ئاهێنە دەرژێ	جۆرە خۆخێکە لەمەیا بەرەدەکەی ناوەوەی لێ دەر نایێ	ترقي
تەرەکال	دەرامەتێ هالێنێ یە	دەرامەتی هاوینە	محاصيل صيفية
تەرحە	طایێ نی ژ دارەکا کەڤن یا مری	نەمام	فسيلة
تەرسی	هشك	ووشك	جاف
تەرشی و تەوالْ	پەز	مەڕو مالات	الأغنام
تەرشی و کەوالْ	پەز، کەوال	مەڕ و مالات	الأغنام والبقر
طەرِك	ژ ناسیکێ یا هاتی ئەڤە ژی بۆ شڤکا بکار دئینن ژ دارێت تەرِ ببرن	داری تەڕ	نوع من الخيزران الطري
طەرِ و تۆل	ناسك، شتی یێ شین دبین، ئەڤ خیارە یێ طەرِو طولە	ناسك	طري
تەرِشێ پەزی	پەز، جەلەب	مەڕ	الأغنام
تەسك	طەنگ	تەسك	ضيق
تەشك	دەهمەن	داوێن	عِرض
تەشەنە	گورج بوو	لەشی تێك شکا	مهدم جسدياً
تەشی – تەشیك	ئامیرێ هری رستنێ یە. یێ سەر گرڤرە ژ سەری و بزمارەك یا پێڤە ئو ژ خاری یی زرافە	تەشی	مغزل
تەشیلۆك	سەرتەشیك و ئەڤە شتی بەلاتینکا نە	تەیارۆکە	نوع من الحشرة
تەشی	ئامان	قاپ	صحن

تەشقەلە	کوردی کریە ڤێل کرن د کارادا	ڤێل بازی،	شقلة
تەعل	تەحل، ئەڤ ئاڤە یا تەعلە	تاڵ	مرّ
تەعدایی	خورتی	بەزۆری	بزور
تەعدایی کرن	خورتی ژێ کرن	زۆر لێ کردن	تعد علی
تەعلیشك	گیایەکی بهاریە یێ تەحلە کەو حەژی دکەن	گیایەکی بەهاری تاڵە	نبیتة ربیعیة مر الطعم أملة خاصة بالقبج
تەعان	پاوان ب داری چێ دکەن	شورە بەردار دروستی دکەن	سیاج خشبي
تەعن	ئاخڤتنی دل شکەستی	تانە	تعنة
تەعلە سێڤ	سێڤ تەعلك، تەحلە سێڤ	سێوە تاڵ	تفاح مر
تەعلیشکا ئێنك طایی	گیایەکێ بن صورە ئێنك طایی یە و بەلگێ وێ یێ زەرە	جۆرە گیایێکی کێلگەیی و لەژێروە لاسکی سوورە و گەڵای زەردە یەك لایی یە	نبتة مر الطعم
تەڤر	ئامیرەکێ سەر تیژی دار پێ قەد دکەن	تەور	فأس تقطیع الخشب
تەڤر داصی	ئامیرەکە داری پێ دشکێنن	تەور داس	نوع من المنجل
تەڤ	هەمی	هەموو	الکل
تەڤایی	پێکڤە، تەبایی	پێکەوە	معاً
تەڤایە	چەوایە	چۆنە	کیف
تەڤکاری	پکڤە	پێکەوە	عمل معاً
تەڤن	ڕاچاندن	چنین	نسیج
تەڤنە پیرك	گیان بەرێکی بچیکە شەش پێ ییێت هەین تەڤنی ژتڤا	داپیرۆچکە	عنکبوت

	خۆ چێ دکەت و نیچیرا پی دکەن		
تەڤنێ تەڤنە پیرێ	مالا تەڤنە پیرکێ	مالی داپیرۆچکە	نسیج العنکبوت
تەڤ هەڤ	کت کتە	تاك تاك	مفرد
تەڤشی	تەفشیك	تەپشو	نوع من فأس
تەڤشیێ بەردنی خو	ڤێ پەیڤێ بۆ وان کەس دبێژن ئەوی بەسی بخۆبڤێت. شێرۆ تو تەڤشیێ بەرێ خۆی	خۆ ویستن	حب الذات
تەڤری	ئەڤە شینکاتیەکە ل ئەردێ پەحن دبیت و طا ژێ دچن و بورێ وی بەلگن	رووە کێسکی بەهاری، تەوری	نبتة ربیعیة
تەڤزین	ناڤێ دارەکێ یە هەریا کەسکە	داری هەردەم سەوز	شجر دائمة الخضرة
تەڤ هەڤال	هەمی هڤال	هەموو دراوسێ	جمیع الاصدقاء
تەڤن	هەری	قوور	طین
تەڤلانك	پێ ترانکە	گالتە پێ کەر	ضحك علیه
تەڤویم	رۆژهژمێرگ یا کوردی کریە	رۆژنامە	تقویم
تەڤل	جۆت	جووتە	زوج
تەڤل هەڤکرن	کرنە د ناڤك دا	لە ناو یەك کردن	دمج
تەقەزا	وەصا چێ بوو، تەقەزا بوو سەیدا نەهات	قەزا و قەدەر	صدفة
تەقلەق	دوو دلی	تەقە تەق	قلق
تەقەکێ	هەردەم	بەردوام	علی دوام، علی

			طول
تەقەرەق	دەنگێ تەق تەقێ	تاق تاق	صوت طربكة
تەگەر	ئاستەنگ	سەکۆ	تعرقل
تەك چاڤ	ئێك چاڤی	یەك چاوی	عين الواحد
تەك دەست	ئێك دەستی	یەك دەستی	يد الواحد
تەدمل	پاش مل	پاشکو	خلف الرقبة
تەلاندن	خۆ هش کرن	خۆمات کردن	إسكات
تلەدین	عەقل سڤك	سووکەلە	خفيف العقل
تەلەفون	ئامیرێ ئاخفتنێ یە ل گەل ئێك دوو، بێ ئاخڤتنۆن	بەیەك گەیەنەر	مخابرة
طەلی	ئامیرێ نێچیرا	تەلە	مصيدة
تەلیس (ز)	کیسە، تیرك	تورەگە، کیسە	كيس
تەمام کر	خلاص کر	تەواو کرد	انتهى
تەماشە گەه	جهێ بەرێ خودانێ	تەماشە کەر	مسرح
تەماشە، طەماشە	بێ ترانەیە	عەنتیکەیە	مضحك
تەمیز	تازە	پاك	تميز
تەمیر ناکە	ژێك جوددا ناکەن، کوردی کریە	لێك جیانا کەت	لا تفرق
تەمەت	هندی، ئازاد تە مەت منە	بەقەد	بقدر
تەماشەڤان	بەرێ خۆ دەر	تەماشە کەر	متفرج
تەمبیر	ئاواز لێ دەر	تەمبور	نوع البزق
تەوەزەل	تازە، یاقژ	پاك، تەمیر	نظيف
تەوزەل	بێ خیرەت	تەمەڵ	كسلان
تەوەزەل	لەشی گران	گران لەشی	كسلان
تەوزاند	١- پیچ کرنا کارا. ٢-	١- کارلەکارترازاند. ٢-	تخرب، كثير/

	گەلەك پیسی	زۆر پیسی	الوساخة
تەوزی	پیس بوو	چلکن	وسخ
تەو	مروڤێ سەر و چاڤ ئەسمەر ئام ژی قەهوەیی	مرۆی دەم و چاو ئەسمەریان قاوەیی	شخص ذات الوجه الأسمر أو البني
تەودل	سپی	سپی	بلوري
تەناوتەسەل	برەحەتی، ئێمن	هێمن	سلام
تەنا	هێدی	ئارام	هادی
طەیرزك	گێرك	تەرزە	خالوب
تەیمان	پاوان	شورە	سیاج
تەهسان	تەحساند	خلیسکان	انزلق
طەباخ	کوردی کریە، ئامرییی لێنانێ، مەهەکا هاڤینێ یە	ئامێری ئاگرا کردنەوە	طباخ
طەپ	بەرك ڤە چوونا پرتەکا ژ لەشێ مرۆڤی ئان ژی خوین ددمارەکێ داناچین	گرژبوونی پارچەك لە ئەندانی لەشی وەستانی خوین لە دەمارێکی دا	تشنج عضلة
طەپکا چاڤی	خرکا چاڤی	تۆپیلە چاوو	كرة العين
طەپۆ	طەیصی	بریقاوە	لمع
طەبەکی	نەساخیەکە ل پەزی چێ دبیت ناڤ تبلێت وان دپەقن	برین دار بوونی ناو ئەنگوستی مەڕ	مرض الاغنام الهاب بين الاصابع
طەبەك	صەلکا فرەهـ یا نانی	سەبتەتی نان فراوانە	سلة الخبز
طەبەکیرك	صەلکا ژ ناڤدا کیر	سەبەتەی ناوەوی قوول	سلة عميقة
طەرەزی	ئامیری کێشانی	تەرازەو	ميزان
طەرز	رەنگ، نەڤە چ	جۆر	نوع

طەر	شل بوو	تەر بوون	مبلل
طەرگ	بارانا شدیای، هاتنا بارانی ب هێز	بارانی بە هێز	المطر الغزیر
طەرم	کەلەخێ بی گیان	مەیت، لاشەی بێ گیان	جنازة
طەرێف	بێ لەزەتی	پیس بوو	وسخ
طەراك	نەعال، کوردی کریە ب تایبەتی شینگاری بکاردئین	نەعل	شحاته
طەروتۆل	ناسك	ناسك	طري
طەزی نۆك	صار کەر	ساردکەر	ثلاجة
طەززنك	گلیزانك، دەمێ مۆرڤی صار دبێن ئان ژی کول تشتەکی ب ترس بیت	مووچرك	متبرد
طەزین	صاربوون، پێتی بوون	سارد بوونەوە، سر بوون	استبرد
طەزی	صار، دەستی وی یێ طەزی	سارد	بارد
طەڤیاباران	هاتنا بارانی بۆ دەمەکی کورت	ریژنە باران	زخة المطر
طەڤەنە	ژی ڤەبونا پرتەکا ژ تشتێ رەق	تاشەبەردەك	تفتت قطعة من الحجر
طەماشیە	بەرێ حودا نکە، کوردی کریە	تەماشا کەرە	مشاهد
طەمراندن	ڤەمرندن، طەمراندنا ئاگر یا بساناهی نینە	کوژانەوە	اطفيء
طەمەدی	دیکێل، ئەڤە چ طەمەدیە	دووکەل	الدخان
طەمری	ڤەرمی، ئاگر طەمری	کوژاوە	خمد النار

طەلوە	ناڤێ گوندەکی یە ل دەڤەرا مزیریا ل باژێری دهوك	گوندێکی ناوچە مزوریە	اسم بلدة في محافظة دهوك
طەنی	رەوشاییێ ئاگری	هیسی ئاگر	سواد الحطب
طەنیا سێلێ	رەشاتیی بنی سێلی	هیس بن سێل	سخام تحت الدش
طەنیا ئاگری	رەشانیە ژ صوتنا ئاگری چێ دبێت	هیسەی ئاگر	سخام نار
طەنیا صۆپێ	رەشاتیە ژ سۆطنا ئاگری دصۆپێدا چێ دبیت	هیسەی سۆپە	سخام المدفئ
طەنیا گازی	رەشاتیا صۆتنا گازێ	هیسەی سووتانی نەون	سخام نفطي
طەنگاڤی	ژی طەنگ بوون	تەنگانە	مضيقة
طەنگێڤ	ڤەنەحەویان تێدا	تەسکێنە	مضيقة
طەنگ	نەجوونە بەر	تەسك	ضسق
طەنگی	کێم فرەهی	تەسکی	ضيق
طەنیر	جهێ نانی پێڤەددەن	تەندور	مخبز، تنور
طەنیر هەتا گەرم نەبیت نانی پێڤە ندە			
طەنیر ب طرا گەرم نابیت.			
طەنیرۆك	طەنیرا بچیك، ناڤێ بچیکریە بو طەنیرێ	تەندورە بچکۆلە	مخبر صغير
طەنگ	١- ایشا پشت دەوارا. ٢- قایشا زڤراندی ١- نەنگا هەصپی یا پەتیای. ٢- طەنگا با گوری یا قەتیای	١- قایشی پشتی وولاخ ٢- قایش سویاندن	شريط ظهر الحصان، شريط دوران
طەنکا رانی	پرتەکا گۆشتی طەنکە	تەکە گۆشتی سەر ران	غطاء لحمي

	دکەڤیتە سەر رانی		خفيف تقع
			على الفخذ
طەنطەنیشك	شکەفتێت دیوارێ بلند لە	ئەشکەوتی بەدیواری	كهف على
		بەرزایی یە وە	جدرات
			الصعدية
طەنشت	رەخ، ئازاد یێ طەنشت من	تەنشت	جانب
	رینشتی		
طە سطە زبینك	صارکەر، ئەڤە طە صطە	ساردکەرەوە	مثلج
	زینکا ئاڤی یە		
طەوال خانە	جهێ نڤستنا هەسب و دەرا	تەوەلخانە	اسطبل
طەوال	ئەڤ پەیڤەیا کوردی بۆ ی	بالندە	طير
	دزمانی ژ بەرپەیڤا (طەیر)		
	هەر چەندە ئەڤ پەیڤە یا		
	بیانی یە		
طەوگ	ناڤێ دارەکێیە ل بەرئاڤێ	ناوی دارێکی بەر ئاوە	اسم شجرة
	شین دبن		تنمو في الماء
طەیر و طەوال	پەر و پراندە	بالدار، تەیر	طير
طەیر	پەرادەندە	بالندە	طير
طەیرێ مریشکا	پراندەیێ گۆشت خۆر	بالندەی گۆشت خۆر	طير آكل اللحم
طەیرێ بازێ	پەراندەیێ بازی، ئەڤە	بالندەی بازی	صقر البازي
	طەیرە یێ پەر سەر صۆری		ذات ريش مائل
	ڤەیە		حمار
طەیرێ ومار	پراندەیە	بالدەر	طائر
طەیصاند	رۆناهی ژێ بر	رۆشن کرد	جعله يلمع
طەیصی طەیصۆك	ئەڤە کرمەکە دەمی دچیت	کرمی پاشکۆی رۆن	نوع من الدودة

	دیماهیا وی رۆن دبیت شمی گلۆپەکێ یە		أمره للمع لشبه المصباح
تبل	تێکە ژ پارچێت دەست و پیا. تل، شرێنێ تبلا خو پا برِی	لەنگوست	اصبع
تبلا بەرانی	تلا مەزن یا دەستی	شانەنگوست	الابهام
بابەلیچك	تلا دەستی یا بچیك	ئەنگوستی دەستی هی بچووك	الخنصر
تبلك	سەر تبلك، میفێ سەر تبلێ بۆ دریارێ	سەر ئەنگوشت	أنامل
تبیل چاڤانێ	دەمێ طاریێ چ ئەردا نابینن دێ ب تبلا برێڤە چن و تبلا کەنەت چاڤێ ئێك و دودا	ئەنگوست کردنە ناوچاوی بەکتر کاتی لەبەر تاریکی	وضع أصابع في العين عند الظلام
تبلا زۆمێ	ئەڤە ژی تبلا بچیکە یا دەستی	ئەنگوستەی بچووکەی دەست	خنصر
تبلا دوشاڤ مژ	ئەڤە تبلا شاهدیێ یە، دۆشاڤێ خەلك پێ دکەتە ددەڤێ خودا	ئەنگوشستی دۆشاو مژە	اصبع مص الدبس
تبلا قلیچێ	تبلا بچیکە یا دەستی	ئەنگوستەی بچووکەی دەست	خنصر
تبل قوت	رێڤە چوونا ب سەرێ تبلا	رۆیشتن لە سەر سەری ئەنگوست	مشی علی رؤس الاصابع
تبلا ناڤینێ	ئەڤە ژ تبلا دەستی یا نیڤەکێ یە	ئەنگوستی ناوی راست هی دەست	أصبع الوسط في اليد

تبلا شەهادی	نەڤ ناڤێ وی تبلێ دەمێ نیشارەتێ شەهادێ بۆ ددەست	لە ئەگوستی شەهادە	أصبع الشهادة
تبلا هەلافێنزکێ	ئەڤە ژێ تلا دەستی یە پشتی یێ بلندکەت	ئەنگوستی گەورە	اضبع السبابة،
تر	دارکی بچیکێ یاریایە	داری بچووکی پەلکانی	خشبة لعبة أطفال
ترار	ئامانێ ناڤ ڤەخوارنێ	جام	قدح الشرب
ترانێ	ئەڤە یاریە یا کورانە ب دوو دارا یار دکەن	یاری کورانە یە، پەلیکانێ	لعبة الأولاد
تراش	شین بوونا دارا و گیای تێك را	شین بوونی دار لە ناویەك، جەنگەل	تشابك الاشجار والحشيش
تراشی	ژێ ڤەکرن تیخ تیخ	تراش کردن	حلاقة
ترقان	دەنگێ پەقینێ یە	دەنگی تەقین	صوت انفجار
ترەتر، طرەطر	پربێژی بێ بێ مەعنا	چەنەباز	ثرثار
ترە	نەیێ درست. بزنا ترەك	ناتەواو، بزنی ترە	غير سليم
ترب	زیارەت کوردی کریە/ ئاخ	قەبر، خۆل	القبر
طرچەدبن؟	ڤێ یەیڤێ بۆ کچکێت کێم عەقل دبێژن	شروشێت	قليل العقل، تسمية خاصة للبنات نواقص
تریری	بۆ وان کەسا د بێژن دەمێ د ئاخڤن پەیڤێت وان ب سەر ئێك ڤەناهێن	قسەی بچراودەکا	ناقض للسان
تریرە	ناڤێ گیانەوەرێکی بچیکە بەلگێت دارا پرت پرت	ناوی کرمێکە گەلای دار دەخوا و پارچە پارچە دەکا	اسم حشرة تأكل أوراق

	دكەت		الاشجار
ترترۆك	سەر راستی	راستەبی	المستقیم
ترترین	بۆ تشتێ ژ هەمیا بلند تر لو بۆ یی ژ هەمیا نزنم تێنە ب کارئینان	بۆ شتی لە هەموان بەرز تر و نزم تر دیتە بە کار هێنا	تستعمل لأعلی وأقل شيء
ترتۆپ	١-ئێك نەقل ٢- بێ هێرڤە وئێڤە	١- یەك سەر ٢- بێ ئەولا ئەولا	مرة واحد بلا مقدمة
ترخینە	ئەڤە خارنەکا تایبەتی یە قوتێ ژشێلما و دان قونێ چێ دکەن	خواردنێکی تایبەتی یە لە شێلم و گەنمە کوتا دروست دەکەن (سلیمانی)	أكلة تصنع من شليم، أهل سليمان
طری وری	١- بۆ چاڤیت خارتێنتە گۆتن ٢- بو دوو دلیێ	١- بۆ چاوی خێل. ٢- دوو دلی	تطلق على العين حول
طرصی	ڤەجنقیسن	راچلەکان	رعب
ترسکی	رەڤی، کرە غار	لە ترسارای کرد	ركض من الخوف
ترسکاند	وەلێ کر کۆ ب رەڤین. پۆلیسا ئەو دز ترسکاند	راونان	حمله [illegible] من الخوف
ترشك	شیڤا کوتلکا دناڤا ترشی دا	کفتەی ناوترشاو	لبن حامض
ترشۆك	ئەڤە گیایەکێ بهاریە یێ تام ترشە خەلك دخۆن	گیایەکی بەهاریە تام ترشە، ترشۆکە	نبتة ربيعية حامض
ترشاند	ترش کرن	ترش کردن	حمله حامض
ترش بوو	ترش بوو	ترشی بۆوەوە	تخمیرة
ترشالۆك	ترش بوونا عیرکی	ترشاوی گەدە	حموضة المعدة
ترشێن بیبسین	ئەڤە ترشیەکە د ناڤ عیرکی دا هەیە	جۆرەی ترشیە کە لە ناو گەدەیە	حامض بيبسين

ترەڤین	دەنگ تەڤین ژێ نینا نازەنیێ ترەڤین ژتڤەنگا بابی خۆ ئیناو چوو نایێ راوستیان	تەقەی، لێوە هیا	ذهب مباشرة إليها
ترپە	رپێن. دلێ من ترپێن ژی هات دەمێ من گولی بۆی	خرپێن	نبضة
ترِ ترە	ناڤێ چیچکەکا رەنگ گەورە هێلینا خۆ بەر و ئاڤێ چێ دکەت	ناوچۆلەکەیەك	اسم عصفور لونه رمادي تبني أعشاشها من الحجر والطين
ترتۆخە	نەڤە شۆربەیە ژ برنجێ چێ دکەن شتی هریسێ یە	هەریسە	هرسية
ترخانە	یێب گۆشت و دوهن کەڤنی	گۆشتنە	السمن
ترِکرن، ترِکە، ترِبوو	قەدەکرن، قەدکە، قەدبو	پارچەکردن	قطع، قاطع
ترِ	ژێڤەگرن ب هاڤێتن شەکستنا نەرێك	لی کردنەوەی بەپەڕان، بارچەی نا تەواو	قطع مع رمي
ترِکر – طرکر	تڕکەندی، کرنەودەرابای د ناڤ هناڤا	ترِکردن، دەرکردن با لە هەناوی	طرد هواء من الأمعاء
ترِك	هیرو میرێت دارا چیلکێت دارزراڤ	داری وررد باریك	اخشاب رقيعة
ترِکژۆك	صاریا کژلۆکێ	سەرمای تەرزە، سەرما کوژەکی	برد الحالوب
ترنج	نیمۆکێت تام ترشی و تەخل	جۆرە لیمۆی تام تاڵ و ترشی	نوع من ليمون حامض ومر

ترنڤیس	دبێژنه وان کەسێن ل بەردەری ناڤ دەستا رادوستێن ما تو ترنڤسی ل هنداڤ سەرێ من راوستیای	ترنووس	تسمیة یطلق علی شخص ملاصق وقریب من شخص آخر
تروسك	ژدل یێ ترسیت	ترسنۆك	غیر جسور
ترۆریڤیك	١– تزی ریڤیك. ٢– ناڤێ گولێ گولەکا رەنگ مۆره	ناوی گولێنی مۆره	اسم الوردة بنفسجیة الون، کومة الأمعاء
ترۆ	بێ تبعەت	توورره، توره	عصبی
تری	ئەڤە فێقیێ هاڤینێ بەژدارا مێوی	ترێ، میوەی دارمێوی	عنب
تریێ صەدانی	ئەڤ تریەیێ رەنگ سپێ	ترێ رەنگ سپیه	عنب أبیض
تریێ صلۆیی	تەڤ تریەیێ زەر و خره و ئو شرینه	ئەو ترێ به رەنگ زەرد و خڕ و شرینه	عنب أصفر مدعبل وحلو المذاق
تریێ زەرك	ئەڤە تریێ رەزانه یێ رەنگ زەره و خره و شرینه دکەنه مویژه و دۆشاڤ	ترێ زەردی رەزان بۆ مێوژ و دۆشاو باشه	عنب أصفر تصنع منه الزبیب والعسل
تریێ طایفی	ئەڤ تریه ل بەرئاڤێ داراوی شین دبیت ئو یێ تام ترشی و شرینه	چۆره تریێ بەر ئاوه تامی ترشی و شرینه	عنب مائی ذاب طعم حامضی وحلو
تریێ مرمره	ئەڤ تریەیێ رەنگ مۆره ئو یێ تام مر و شرینه	ئەوترێ به رەنگ مۆره و تامی شرین و مره	لون العنب بنفسجی وطعمه حلو ومر

مر/ مانا وێ نه تەعله بەلێ دەڤێ مرۆڤی دگریت شتی چایا مر

پەیڤ	كرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
ترییێ كركره	ئەڤ ترییە یێ دندك خڕ و مەزنە دەمێ مرۆڤ دخوت كرەكرێ ژێ تێت نو یێ رەنگ رەشە	جۆرە ترێیەکی دەنک، گەورەیە و خڕەکە دەخۆن دەنگی کرەکری لێ دێ خرمە خرچ لێ دێ	عنب حباته كبيرة يصدر صوتاً عند الأكل
تریانك	طەبەكا نانی یە	سەبەتەی نان	سلة الخبز
ترياك	ئەڤە گیایەكێ تایبەتی یە دەمێ مرۆڤ بهن دكەتی پێ گێژ دبیت. حەشیشێ ژێ چێ دكەن	جۆرە گیاییێکەکا تی کەبۆنی دەکە یێ کێژ دەبن هەروەها حەشیشی لێ دروست دەکەن	نبته تصنع منه الحشيش
تزبی	ئەڤە هندە دستكێت مۆركێت ب سەرك ڤە هژمارا وان پێنجینە نان ژێ صەدن نان ژێ بیست و پێنچ زەلام ددەستێ خۆدا دگرن	تەزبیح	سبحة
تزبییێ نڤێژا	ئەڤ تزبیە مۆركێت وان صەدن بۆ نڤێژا تێنە ب كار ئینان	تەزبیحی	سبحة أذكار بعد الصلاة
تزانم	چ ژێ نزانم	چووزانم	لا أعرف
تژنە	تهنی	تینی	عطشان
تژی	پڕ، ب سەردا چوو	پڕی	مملوء
تژی بوو	بە سەردا چۆ بوو، هندە جارا بۆ هژمارێت گەلەك تێنە ب كارئینان ل گەل كارا	پڕبۆوو	أمتلئ
تژی با دان	گەلەك وەربادان	زۆر بادان	لفة كثيراً
تژیا باركرن	گەلەكا ڤەگوهاستن. مالا تژیا باركرن زڤێره	زۆریان گوزرانەوە	نقل كثيراً

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواری	زمانێ عەرەبی
تژی بەربۆیێ	گەلەك ڤێرا چوو	زۆر بی ئەوایی	مشتعل كثيراً
تژیا بەرێ خو دایێ	گەلەکا نێرایێ	زۆریان تەماشایان کر	أمعن النظر فيها
تژیا بەرهاڤێت	گەلەك بەرێ وان نەما	زۆریان مالیان فری دا	كثير منهم اجهض
تژی بەردان	گەلەك دەر ژێ ڤەکرن	زۆر بەرەڵا کران	أطلق سراح كثير منهم
تژی بری	گەلەك قەدکرن، تژی دار برێن	زۆری بری	قطع كثير
تژی برین دار	گەلەك برین دار	زۆر برین دار	جرح كثيراً
ترژی یەقاند	گەلەك پرەقاندن	زۆر تەقاندن	انفحرة كثيراً
تژی پەرچڤاندن	گەلەك ژی حەل کرن	زۆریان گوشی	عصر كثيراً
تژی پف کرن	گەلەك بالێ کرن	زۆریان بەبادران	قوى كثيراً
تژی پێچان	گەلەك تێك وەرکرن. ئیپراخ تژی پێچان	زۆر پێچانەوە	لف كثيرا
تژی تەبقاندن	گەلەك ب ناڤك دابرن	زۆر ریان قۆپانەوە	إنكمش كثيراً
تژی تێ کر	گەلەك رِی کر. ئارازی تژی شیق تری کر. حمە تژی تێ کر	زۆر تی کرا	سكب كثيراً
تژی ترسیا	گەلەك ترسیان	زۆر ترسان	أخاف كثـ
تژی جەماندن	گەلەك کۆم کرن	زۆر کۆکردەوە	جمع كثيراً
تژی جووت بوون	گەلەك شیب ئێك و دوو کرن	زۆریان جووت بوو	تزاوج كثـ
تژی چرمسی	گەلەك بنافك ڤەچوون	زۆریان چورچ بوون	ذبل كثيراً
تژی چاندن	گەلەك چاند	زۆریا چاندران	زرع كثيراً
تژی چنی	گەلەك ژێ کرن	زۆریا لێ کردەوە	قطف

تژی چەماند	گەلەك ژێ خاركرن	زوریا چەمانەوە	انحنى كثيراً
تژی چێ كر	گەلەك ژێ ب سەرك ڤە پرن	زوریان چاك كرن	أصنع كثيراً
تژی چۆن	گەلەك چۆن	زۆریان چوون	ذهب كثيراً
تژی چەورین	گەلەك گەڕیان	زۆریان گەڕان	تجول كثيراً
تژی خارن	گەلەك خوارن	زۆریا خوران	أكل كثيراً
تژی خاركرن	گەلەك ژی چەماندن	زۆریان خواركران	أعوج كثيراً
تژی خاندن	گەلەك خاندن	زۆر خوێندران	قرأة كثيراً
تژی خەملاند	گەلەك جوان كرن	زۆر را زانەوە	تجمل كثيراً
تژی خراب كرن	١ – گەلەك تێك شكاندن. ٢ – گەلەك ژكار ئێخستن	زۆر لە كاركردنەوە	تعطل كثيراً
تژی خڕاندن	١ – گەلەك سەر ڕێ دا برن. ٢ – گەلەك ڕاكێشان	١ – زۆر راكێشران. ٢ – زۆري یان لادران لە سەری بیرورا	سحب كثيراً
نژی خڕكرن	گەلەك كۆم كرن	زۆر كۆكرانەوە	جمع كثيراً
تژی خڕڤەكرن	گەلەك كۆم كرنەڤە	زۆر كۆكرانەوە	أجمع كثيراً
تژی خوارن	گەلەك خارن	زۆر خوران	أكل كثيراً
تژی خێڤەكرن	گەلەك ژێ تام كرنێ	زۆریا تام كران	ذاق كثيراً
تژێ دادانێ	گەلەك روشتنێ	زۆر لێ نیشتن	جلس كثيراً
تژی دان	گەلەك دان	زۆر دان	أعطى كثيراً
تژی دانان	گەلەك ئیانە خاری	زۆر بە دانران	أنزل كثيراً
تژی دابای	گەلەك بەر باركرن	زۆر بە باكردن	قوى كثيراً
تژی دا گرت	گەلەك تژی كر	زۆریان پركرد	امتلأ كثيراً
تژی داوزیان	گەلەكا خۆئینانا خارێ	زۆریان خۆ خوار كردەوە	انحنى كثيراً
تژی دەرمان دان	گەلەك ژێ دەرمان دان	زۆریان دەرمان دران	اعطى الدواء

			كثيراً
تژی دەرمان کرن	گەلەك ژێ چی کرن	زۆریان دەرمان کران	كثيرا اعطى الدواء
تژی دەرکرن	گەلەك برین ڤەکرن	زۆر لە پیرینەکان کرانەوە	فتح كثير من الجرح
تژی دۆشی	شیر ژ گەلەکا وەرگرت	زۆریان دۆشی	حلب كثيراً
تژی دۆتن	گەلەك ژی دۆشین	زۆیان دوشران	حلب كثيراً
تژی حلی کرن	گەلەك راست کرن	زۆر لووس کردن	كثيراً تعدل
تژی حەبلی	گەلەك تژی کر/ نەو	زۆر پرکرن	تضاغظ كثيراً
تژی حەنەك	گەلەك ترانە، حەبلی	زۆر گالتە	هزل كثيراً
تژی حەبلاندن	گەلەك تژی کرن، وی حەبلاند	زۆر پەستان	تضاعف كثيراً
تژی ڕدا	گەلەك هاڤێت، گەلەك مالین	زۆر فرێ دان	رمى كثيراً
تژی ڕابوون	گەلەك راست بوون	زۆربا هەڵ سام	انتصب كثيرا
تژی راوستاند جهدا	گەلەك د جهەدا هێلان	زۆر لە چێ دامان	كثير وقف
تژی راکرن	گەلەك هەلاندن	زۆریان هەلساندن	رفع كثيرا
تژی راگرت	گەلەك راوستاند	زۆر وەستان	اوقف، كثيرا
تژی راهژیارن	گەلە ڤەلەرزین	زۆر جولانەرە	اهتز كثيرا
تژی راست	گەلەك راست	زۆر راست	تعادل كثيرا
تژی ریت	گەلە گی کر	زەور گوی کرد	نحر كثيرا
تژی رینشت	گەلەك نیشتن	زۆر دانیشتن	جلس كثيرا
تژی رۆن کر	گەلەك رۆهن کر	زۆر روون کرا	تحول إلى السائل كثيراً
تژی زانی	گەلەك زانی	زۆر زانی	عرف كثيراً
تژی زەرکر	گەلەك رەنگی زەردایێ	زۆر زەردکرا	اصفر كثيراً

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێرێ	زمانێ عەرەبی
تژی زەرداڤ	گەلەك ئاڤا زەرتێدا	زۆر ئاوی زەرداوی تیا	كثيرا الماء الصفر

دۆشی: تێتە ب کارنینان بۆ دەمێ تێپەر

دۆت: تێتە بکارنینان بۆ دەمێ تێنەپەر رامانا هەردووکان ژێ نینانە.

تژی ژاراڤ	گەلەك ل ئاڤێ دا	زۆر لە ئاودرا	طهر كثيراً
تژی ژێڤەکر	گەلەك ژێ ڤەتاند	زۆر لی کردەوە	قطف كثيراً
تژی ستاند	گەلەك وەرگرت	زۆرستاند	أخذ كثيراً
تژی صار	گەلەك سەرما	زڤۆر سارد	استبرد كثيراً
تژی صار	گەلەك صاری	زۆر ساردی	كثير البرودة
تژی صار کر	گەلەك صەرما دایی	زۆر ساردکرا	استبرد كثيراً
تژی صار بوو	گەلەك صەرمایێ لێ دا	زۆر ساردبوو	استبرد كثيراً
تژی شێلا	گەلەك ڤەمالێ	زۆر شێلاوە	تدلك كثيرا
تژری شەرم کر	گەلەك شەرم کر	زۆر شەرمی کر	استحى كثيراً
تژی شەقاند	گەلەك برێڤە چوو	زۆر رۆیشت	تمشى كثيراً
تژی شەقیا	گەلەك وەصطیا	زۆر ماندوبوو	اشقى كثيراً
تژی شەلاند	گەلەك رێت کر	زۆر رووت کراوە	سرق كثيراً
تژی شەرکر	گەلە بزاڤ کر	زۆر شەڕ کرا	حارب كثيراً
تژری شەه کر	گەلەك حلی کر	زۆر شانەکرا	سرح كثيراً
تژی شەولقین	گەلەك خراب بوون	زۆر تولانەوە	تصفن كثيراً
تژی شەوق کر	گەلەك رۆن کر	زۆر رۆشن	ضوء كثيراً
تژی شەڤن	گەلەك طارینە	زۆر شەون	ليالي كثيرة
تژی شەڤبێرین	گەلەك شەڤبێرینە	زۆر شەوبێرین	كثير السهر
تژی شلوڤەکرن	گەلەك پێ زانین دانێ	زۆر شی کرایەوە	حلل كثيراً
تژی ڤەوەت	گەلەك ب شیان	زۆر بە هێز	كثير القوة
تژی ڤەدکرن	گەلەك کەرکرن	زۆر پارچەکران	تقطع كثيراً
تژی ڤەلاندن	گەلەك بژارتن	زۆر برژاندن	أحمر كثيراً

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواری	زمانێ عەرەبی
تژی قەلەون	گەلەك ب گوشتو دوس	زور بە گوشتەن	كثير السمن
تژی قڕاندن	گەلەك ب سەرك ڤەشکاند	زور بە سەریکە وەشەکاند	تكاسر كثيراً
تژی قەتاند	گەلەك ژینك ڤەكرن	زۆر بەسەربران	قضى كثيراً
تژی قەرن	گەلەك دەینن	زۆر قەرزن	ديون كثيرة
تژی قەرمی (ز)	گەلەك صاربوو	زۆر ساردبوون	استبرد كثيراً
تژی ڤەجی	گەلەدانا بەرددانا	زۆر جوی	علك كثيراً
تژی ڤەجنقین	گەلەك ترسیان	زۆر ترسان	تخاوف كثير
تژی ڤەچنی	گەلە نەخشی لێ کرن	زۆر چنیەوە	نسج كثيراً
تژی ڤەچەماندن	گەلەك خارکرنەڤە	زۆر خوارکرانەوە	انحنى كثيراً
تژی ڤەخار	گەلەك ڤرکر	زۆرە خواردەوە	شرب كثيراً
تژی ڤەحەویان	گەلەك حەویانەڤە	زۆر خەوانەوە	احتمى كثيراً
تژی ڤەدا	گەلەك برنە ویڤە	زۆر لادانەوە	كثيرا أخذ لجهة واحدة
تژی ڤەقوتا	گەلەك قوتاڤە	زۆر کۆتانەوە	ضرب كثيراً
تژی ڤەشکاند	گەلەك شکەستەڤە	زۆر شکاوە	انكسر كثيراً
تژی ڤەکێشا	گەلەکا خۆ ژێ ئێخست. تژی ڤەکێشان ژ کاری	زۆر کشانەوە	انسحب كثيرا
تژی ڤەکرن	گەلەك بەردان	زۆر کرانەوە	فتح كثيراً
تژی ڤەنان	گەلەك هێك دانانە بن. تژی عەلۆك ڤەنان.	زۆر کورك کران	كثير ما وضع البيض تحت
تژی نیە	گەلەك نیە	زۆر نیە	ليس كثيراً
تژی ڤەمان	گەلەك مانەڤە	زۆر مانەوە	كثير ما اوقف
تژی ڤەمراندن	گەلەك طەمراندن	زۆر کوژانەوە	اطفئ كثيراً
تژی کەلێ ژانن	گەلەك گەرمن	زۆر گەرمن	كثير الحرارة
تژی کەلاندن	گەلەك کرنە شیڤ	زۆر کرانە شیو	غلي كثيراً

تژکەرن	گەلەك قەدن	زۆر پارچەن	قطع كثير
تژی کەرب	گەلەك حەژی ناکەن	زۆر رق بەرڤنە	كثير الحقد
تژی کر	پڕکر	پڕ کرد	اترس كثيراً
تژی کۆلان	گەلەك ڤەکێلان	زۆر کێلان	كثير الحرث
تژی کوشتن	گەلەمك نەهێلان	زۆر کوشتن	قتل كثير
تژی کیلۆن کرن	گەلەك گریێ دا	زۆر بەستڕانەوە	قفل كثيراً
تژی گەڕاندن	گەلەك چەڕاندن	زۆر گەڕان	تجول كثيراً
تژی گەمراند (ز)	گەلەك کرنەت ئاڤێدا	زۆر خوسانەوە	نقع كثيراً
تژی گەهاندن	گەلەك برنە جھ	زۆر گەیاندن	توصل كثيراً
تژی گەهشت	گەلەك هاتنە جھ	زۆر گەیشتن	وصل كثيراً
تژی گەهن	١- گەلەك ریێزن. ٢- گەلەك مۆرکێ لێ	١- زۆر سڕنە. ٢- زۆر گرێ یە	كثير سرة، كثير العقد
تژی گرێ	١- گەلەك بەستك ییێ لی، ٢-گەلەك خلف لێ نە	زۆر گرێ لێ یە	كثير التعقيد
تژی گازندەنە	پڕ گلەیی نە	زۆر گلەیە	كثير العتاب
تژی گەڤزین	گەلەك خۆد ئاخێ ڤەدا	زۆر گەوزانەوە	تمرغ كثيراً
تژی گازینە	گەلەك هەوارینە	زۆبانگت	كثير الصياح
تژی گڤێشی	گەلەك ب ناڤدا برم	زۆر گوشین	عصر كثيراً
تژی گۆتن	گەلەك قەسە کرن	زۆر ووتن	قالوا كثيراً
تژی گوهارتن	گەلەك لێك خەلەت کرن	زۆریان گۆڕی	بدل كثير
تژی مەڕ چقاند	گەلەك هەل کرن	زۆر تولانەوە	عصر كثيراً
تژی مری	گەلەك مرینە	زۆر مردوونە	كثير الموتى
تژمالین	گەلەك مالشت	زۆر گەسك دران	كنس كثيراً
تژی مخمخاند	گەلەك کەلاندن ب بخارێ	زۆر کولانەوە	طبخ كثيراً
تژی مرکت	گەلەك می ییێت لی	زۆر بە مووە	كثير الشعر

تژی نەزانین	گەلەك پێ زانین ژێ نەبوون	زۆر نەزانرا	لم يعرف كثيراً
تژی نەکرن	گەلەك ب جه نە ئینان	زۆربیان بە جێ نە هێنران	لم يعمل كثيراً
تژی نی کرنەڤە	گەلەك تازە کرن	زۆر نوێ گران	تجدد كثيراً
تژی نخاڤتن	گەلەك هاتنە پاراستن	زۆر پارێزران	احتمى كثيراً
تژی نژنین	گەلەك نەقەب کرن	زۆر کون کران	ثقب كثيراً
تژی نڤێسی	گەلەك نڤێسین	زۆر نوسیەوە	كتب كثيرا
تژی نڤستن	گەلەك خەو لێ کەفتن	زۆر نوستن	نام كثيراً
تژی هایدان	گلەك بزاڤ لی کرن	زۆر هاندان	شجع كثيراً
تژی هاژوتن	گەلەك برێڤە برن	زۆر لێ خۆرین	ساق كثيراً
تژی هاتن	گەلەك ب جه گەشتن	زۆر هاتن	جاء كثيراً
تژی هەلبەزین	گەلەك چوونە سەری	زۆر بەرز بوونەوە	تصاعد كثيراً
تژی هەلکرن	گەلەك بەردانێ	زۆر پێ کران	شعل كثيراً
تژی هەلاویستن	گەلەك پێڤە کرن	زۆر هەلواسین	معلق كثيراً
تژی هەژاند	گەلەك لەڤاندن	زۆر حولانەوە	حرك كثيراً
تژی هەرڤاندن	گەلەك خراب کرن	زۆر رووخاندران	أهدم كثيراً
تژی هندابوون	گەلە بەرزە بوون	زۆر بزربوون	ضاع كثيرا
تژی وەراند	گەلەك وەریان	زۆر هەڵ وەرین	تساقط كثيرا
تژی وەشاندن	گەلەك هنارتن	زۆر ناردران	بعث كثيرا
تخوین بوون	نێزیك کەفتن	نزیك بوون	قرب منه
تخوین نەکەڤە	نێزیك نەبە	نزیك مەکەوە	لا تقرب
تخوین کەت	نێزیك بوو	نزیك کەوت	اقترب
تفقین	گەشی بوون	گەشانەوە	تفتح
تڤەنگ	دەبانچە	تفەنگ	مسدس
تڤر	ئەڤە کەساتیەب زڤستانێ ل گەل زادی دخۆن ئۆ ییێب	توور	فجل

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	سەر کەوتام تیژە		
تڤیا	دبیت، تڤیام بچینە زانکۆیی	دەبی	يجب
تشت	هەو چیەکێ بێ ناڤ	شت	شيء
تشت و مشت	قاچ و قۆر. مالامە تژی تشت ومشتن	شتو مەك	أغراض
تك، تکی	منەت، نانێ بابێ یێ بێ تکە	منەت	منية
تکاوی	منە تاوی	منەتی	جعله منه عليهم
تلی	دندك، بۆ تری بکارئیتن	دەنکە	حبة
تلیا تری	دنکا تری	دەنکە تری	حبة العنب
تلۆڤە	کۆمەك ب سەرکڤەبن	کۆملەیەك بەسەریەکەوەبن	تحشد الجموعة
طل	زگ	زك	بطن
طل بەردا	زگ درهای	زك درای	فتح البطن
طل بەروار	یێ شەط، نەیێ راست	وەراو	أعوج
طل و طل	خارخار. میران طل وطل ژبانی هاتە خارێ	خوار و خوار	جانب وجانب
تمام	ب دیماهی ئینان، یاکوردی کریە	کۆتایی پێ هێنا	متمم
تمام دکە	ب دیماهی ئینان	بە کۆتایی هێنان	انتهاء
تمام کە	خلاس کە، بۆ داخازیێ	تەواوبکە	انتهى من
تمام بادان	ب خلاسیێ وەربادا	بەتەواوی بادان	لف إلى النهاية
تمام بارکر	ب تەمامەتی ژڤێرە چۆن	بەتەواوي رۆیشتن	ذهب نهائياً
تمام برن کر	ب تەمامی گەهاندن	بەتەواوی بەری کرن	نهائياً جعلهم يذهبون

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
تمام بەرێزیی	هەمی بە رێزبی	بە تەواو بێ بوو	اشعل بكامل
تمام بەرێ خودایی	ب تەمامەتی نیرابی	بە تەواوی تەماشای کرد	نظر إليها بكامل
تمام بەردا	ب تەمامەتی ناراکر	بە تەواو بەرەلاکران	اطلق سراح منهم بكامل
تمام برِی	ب تەمامەتی قەدکر	بە تەواوی پرا	قطع بكامله
تمام بژارتن	ب تەمامەتی بژارە کرن	بە تەواوی بژار کران	اختار بكامله
تمام برین دارە	هەمی بریندارە	بەتەواوی بریندارە	جرح بكامله
تمام بوو	ب دیماهی هات	تەواو بوو	انتهى
تمام پەقاند	هەمی تەقاند	تەواولای تەقاند	انفجر بكامله
تمام پرچقاند	هەمی حەل کرن	تەواو تولاندەوە	عصر بكامله
تمام بف کری	هەمی بەر باکر	تەواو فوکر	قو بكامله
تمام پێچا	هەمی وەرپێچان	تەواو پێچرانەوە	رتب بكامله
تمام تەبقی	هەمی ڤەشکاند	بەتەواوی قوپاندوەو	تصقج بكامله، انكمش بكامله
تمام تێ کر	ب تەمامی رِی کر	بە تەواو رووکرا	سكب بكامله
تمام ترسیا	گەلەك ترسیان	بەتەواو ترسان	خاف بأكمله
تمام تێك ڤەدا	هەمی تێك ڤەدان	بە تەواو تێك دران	خلط بأكمله
تمام تێ هەلاند	ب تەمامی کرەتێدا ئینادەر	بەتەواوی تێ کردە ناوی	وضع في داخله بأكمله
تمام تێدانا	ب تەمامی لاواز بوو	بە تەواو زەعیف بوو	ضعف بأكمه
تمام چەماند	ب تەمامەتی کۆم کرن	بە تەواوی کۆ کردن	جمع بأكمله
تمام جڤجڤین	ب تەماتی ڤە لەرزین و بزاڤ کر	بە تەاوی جولانەوە	اهتز وحرك بأكمله
تمام جۆت بوون	ب تەمامەتی بۆدانە نێك	بەتەواوی یەك بوون	تزواج بأكمله

تمام چاند	هەمی چاند	بەتەواوی رواند	زرع بأكمله
تمام چنی	هەمی زێ ڤەكرن	بەتەواو لێ كرایەوە	قطف بأكمله
تمام چێ كر	هەمی بكار ئیخستن	بە تەواو چاك كران	صلح بأكمله
تمام چوون	هەمی رێڤەچوو	بە تەواوی رۆیشتن	ذهب بأكمله
تمام خار	هەمی خار	بەتەواو خورا	أكل بأكمله
تمام خاند	هەمی خاندەڤە	بەتەواو خوێندەوە	قرأه بأكمله
تمام گوتن ڤەگێران	هەمی ئاخڤتن كۆتنەڤە	بەتەواو قسەكان كۆزراتەوە	نقل كلام بأكمله
تمام خەملاند	ب تەمامەتیێ جوان كر	بە تەواوی رازاندەوە	تجمیل بأكمله
تمام خراب كر	هەمی تێك شكاند	بەتەواو خەراكرا	خرب بأكمله
تمام خراند	هەمی راكێشا	بە تەواو راكێشا	سحب بأكمله
تمام خركر	هەمی كۆم كر	بەتەواوی كۆكرایەوە	جمع بأكمله
تمام خێڤەكر	هەمی تام كرێ	بە تەواوی تام كرا	تذوق بأكمله
تمام دادا	هەمیا دادایێ	بە تەواوی نیشتنەوە	هبط بأكمله
تمام دا	هەمی دان	بە تەواو دران	اعطی بأكمله
تمام دانا	ب تەمامەتی خەمۆكی بوو	بە تەواوی خەمباربوو	انقعر بأكمله
تمام دابای	ب تەمامەتی بەرباكر	بە تەواوی بە باكرد	هوی بأكمله
تمام داركرن	هەمی كرنە ژۆرڤە	بە تەواو لە ژووركران	دجن بأمكملهم
تمام داگرتن	هەمی تژی كرن	بە تواوی پر كران	اترس بأكمله
تمام دەرئێخستن	هەمی كرنەدەر	بە تەواوی دەركران	أفره بأكملهم
تمام دەرگرتن	هەمی گرتنەڤە، هەمی دائێخستن	بەتەواو و قەپات كران	بأكمهل سد. بأكمله اغلق
تمام حەل كرن	هەمی گڤاشت	بە تەواو تولا ندەور	عصر بأكمله
تمام رادان	هەمی مالێت	بەواو گەسك دران	كنس بأكمله
تمام راكرن	هەمی هەل گرتن	بەتەواو هەلگیران	رفع بأكمله

تمام راگرتن	هەمی راوستان	بە تەواوی وەستان	وقف بأكمله
تمام راهژیا	هەمی ڤەلەرزی	بەتەواو جولاوە	اهتزة بأكمله
تمام ریت	هەمی کرە ئەردی	بەتەواو رژاند	سكب بأكمله
تمام رینشت	هەمی نیشتەڤە	بە تەواوی دانیشت	جلس بأكمله
تمام زانی	هەمی زانی	بەتەواوی زانی	عرف بأكمله
تمام ژاراڤ کر	هەمی تازە کر	بەتەواوی لە ئاودرا	طهر بأكمله
تمام ژێ ڤەکر	هەمی لێ ڤەکرن	بە تەواوی لێ کرانەوە	ترك بأكمله
تمام ستاندن	هەمی وەرگرتن	بەتەواوی وەرگیران	أخذ بأكمله
تمام شەپلین	هەمی خەبصین	بە تەواو شلەژان	ارتبك بأكمله
تمام شەپاند	بئێك نەقل هێرڤە و ێڤە بر	بەتەواو لە ناوی برد	أصرف بأكمله
تمام شەرکر	ب تەمامەتی خولێك دا	بە تواوی شەریان کرد	تعارك بكامله
تمام شەقاند	بە تەمامەتی بریڤەبر	بە تەواوی بەرێوەبرد	تمشى بأكمله
تمام شەق کر	هەمی چر کر	بە تەواو دراند	شق بأكمله
تمام شلۆڤەکرن	هەمی رۆن کرەڤە	بە تەواوی شی کردەوە	شرح بأكمله
تمام ڤەدکر	ب تەمامەتی کەرکر	بە تەواوی پارچەکرا	قطع بأكمله
تمام قەلەۆشك بوو	ب تەمامەتی گۆشت گرت	بەتەواوی قەلەوبوو	اسمن بأكمله
تمام قەلاندن	بە تەمامەتی ژناڤ برن	بە تەواوی لە ناوبران	إبادة بأكمله
تمام قراند	هەمی ڤەشکاندەڤە	بەتەواو شکاندەوە	انكسرة بأكمله
تمام قوتا	ب تەمامەتی ئێشاندن	بەتەواوی لێدا	ضرب بأكمله
تمام ڤەجی	ب تەمامی کرن بەنیشتێ خۆ	بە تەواوی جوویەوە	تعلج بأكمله
تمام جووت بوون	ب تەمامەی شیب ئێك دوو کر	بە تەواوی شویان بە یەك کرد	تزاوج بأكمله
تمام ڤەچەماند	ب تەمامی خارکر	بە تەواوی چەمانەوە	انحنى بأكمله
تمام ڤەدا	ب تەمامەتی لادا	بە تەواوی لادایەوە	أخذ صفحة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
			باكملها
تمام ڤەكێشا	بە تەمامەتی کێشاڤە	بە تەواوی کێشاوە	السحب باكمله
تمام ڤەشكاند	هەمی شكاندەڤە	بەتەواو شكانەوە	انكسر باكمله
تمام ڤەحەلاند	هەمی حەل كر، رۆن كر	بە تەواو تاواندەوە	ذوب باكمله
تمام ڤەما	ب تەمامەتی نەهات	بە تەواوی ماوە	ابقى باكملهم
تمام ڤەهاندن	ب تەمامەتی كرنەكەزی	بە تەواو نییەوە	عمل ضفيرة باكملهم
تمام كە	بەردەوام بە	تەواو كە	استمري
تمام كەلەژان بوو	بە تەمامەتی گەرم بوو	بە تەواوی گەرمابوو	احتر باكمله
تمام كەت	ب تەمامەتی كەفت	بە تەواوی كەوت	وقع باكمله

ڤەلەوشك: ناڤی بچیك كریە ژ (ڤەلەو) بۆ خوش كرن وجان كرن ژیو بچیكی وەكی وی ڤێ پەیڤێ بو دبێژن

تمام كر	هەمی كر، گەهاند دیماهیێ	تەواو كرد	أكمل
تمام كوشتن	ب تەمامەتی ژێ كوشتن	تەواوی كوشتیان	قتل باكملهم
تمام كیلۆ كر	هەمی دائێخستن	بە تەواو داخستن	قفل باكمله
تمام گەڕاند	لە هەمی عەردا رێڤەچوون	بە تەواوی رێپیوانیان كرد	تجول باكملهم
تمام گەهاند	ب تەمامەتی بنە جه كرن	بە تەواو گەیاندران	وصل باكملهم
تمام كەڤزاند	ب تەمامەتی خۆ تێڤەدا	بە تەواو گەوزاند	استحمى بالتراب
تمام گلە كرن	هەمی كازندەكرن	بە تەواوی گلەیی كرد	تعاتب باكمله
تمام گرین	هەمی گرین	بەتەواوی گریان	أبكى باكملهم
تمام گری دان	هەمی دائێخستن	بە تەواوی بەستزانەوە	سدة أكملهم
تمام گرتن	هەمی ب دەست ڤە ئینان	بە تەواوی گیران	أمسك باكملهم
تمام مرن	ب تەمامی مرن	بە تواوی مردن	مات باكملهم
تمام مالین	ب تەمامی تاوەكرن	بە تەواوی ماڵ دران	كنس باكملهم

بەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناوەراست	زمانێ عەرەبی
تمام مێژین	هەمی مێتن	بەتەواوی مژدران	مص بأكملهم
تمام شداند	ب تەمامەتی گرتن	بە تەواو قەپات کران	سدة بأكملهم
تمام لێك کەتن	ب تەمامی شەرکرن	بە تەواو شەڕیان کرد	تعارك بأكملهم
تمام نەزانی	هەمی نەزانی	بەتەواوی نەیان زانی	لم يعرفوا بأكملهم
تمام نەبر	هەمی بر	بەتەواوی بەبرد	لم يأخذ بأكملهم
تمام نەکر	کارێ خۆ نیڤە رۆکر	ناتەواو	ناقص
تمام نی کر	هەمی تازە کرەڤە	بەتەواوی نوێ کرا	جدد بأكمله
تمام نخاڤت	هەمی ب سەردادا	بە تەواوی داپۆشرا	غطى بأكمله
تمام نیشادا	هەمی گۆتێ	بە تەواو پیشاندرا	تعرف بأكمله
تمام تفاند	بە تەمامەتی دانانە سەر ئێك	بە تەواوی چووقاند	غمض بأكمله
تمام هەلاڤێت	ب تەمامی بلند کر	بە تووەاوی تێ هەلدا	رمى إلى الأعلى بأكمله
تمام هەلاند	هەمی ڕاکرن	بە تەواوی هەلگێرا	رفع بأكمله
تمام هەلکێشا	هەمی بلند کرەڤە	بە تەواو هەلکێشا	سحب بأكمله
تمام هلدا	هەمی ڤەدا	بەتەواو هەلدرا	رفع إلى أعلى بأكمله
تمام هەژفاند	هەمی خراپ کر	بە تەواوی ڕووخاند	أهدم بأكمله
تمام هنارت	هەمی هنارتن	بە تەواو ناردران	ابعث بأكملهم
تمام هەودا	هەمی کول بوو	بە تەواو برینداربوو	هيج بأكمله
تمام وەربادا	هەمی بادان	بە تەواوی بادرنەوە	لف بأكمله
تمام وەراند	هەمی وەریا	بە تەواو هەل وەرا	تساقط بأكمله
تمام وەشاندن	هەمی هنارتن	بەر تەواو ناردران	أبعث بأكملهم
تنێ	ئێکانە، تنکی	تەنها یەك	واحد فقط، فقط

تنراو	راچاندی	صراو	مسوج
تنه (ك. ر)	نینه	نیه	لا یوجد
تکاتنیْ	ئێکا ب تنیْ	ته‌نها، تاڵی ته‌نها	واحدة فقد
تنۆکار	چیك چیْ ته‌ر	دلۆبه‌که‌ر	قطارة
تیتك	ئه‌ڤه بالنده‌یه‌کیْ کۆفی زراڤه	بالنده‌یه‌کیْ پۆ پیته باربکه	طیر ذات عرف رفیع
تنگژی	که‌سیره بوو، ئه‌زا تنگژیم ئه‌ڤرۆ	ماندوو بوون	تعب کثیر
ـلك	سه‌ریْ تبلیْ لێدان	تیلکه	اصبع
ـلپ	کۆمه‌کا پێکڤه	کۆمه‌له پێکه‌وه	متکتل
ـلپی رۆژی	قورسی رۆژیْ	قورسی رۆژ	کتلة الشمس
ـلپی ئاخی	کۆمه‌لکا ئاخیْ پێکڤه	کۆمه‌ل خۆلی یه یه‌که‌وه	کتلة طین
ـلپی خوینی	خوینا پێکڤه قه‌رسی	خوێنی به یه‌که به‌ستاو	کتلة الدم المتماسك
ـلگا، تلنگیْ	په‌یڤه بۆ ژنکێت بیْ شه‌رم دبێژن	بۆ ژنی بی حه‌یا به‌کار دێن	بلا حیاء
ـلف	لیته، تلفیْ باجانکا	پاشی ماوه	ثلیة
تلکێف	کریْ ب شکفتیْ ڤه	گری به ئه‌شکه‌وته‌وه	قمة الکهف
تلۆڤه	ب سه‌رك ڤه‌بوون و ڤێدا هاتنه خاری	کۆبوونه‌وه به سه‌ریه‌که‌وه	تجمع علی
توو رغه	طه‌یرکیْ سماهیل پێغه‌مبه‌ری و کوری خوره‌ساتیْ	ته‌یری سلێمان پێغه‌مبه‌ر	هدهد
تۆراق	۱ – ی، ده‌ویْ بیْ دووهن تاماوی بیْ ترشی و ته‌حله، ده‌ویْ هشك	ژاژی، تامی ترش وتاله، دوی ووشك	جبن یابس بلا ماء ودهن

تۆرا چالى	ڤەگرا چالى	تۆڕە، چاو	شبكة العين
تۆر	خۆ	خۆ	ذات
طوبی	مرى، لێ پەیڤێ بۆ گیان بەرا بکاردئین. لەڤ کەرەبی طو پیه	مرد، بۆ گیانەوەران بەکار دێنن تۆ پیوە	مات
تۆتی کە	ڕینە، ڕوونە، لێ پەیڤێ ب زاردەڤێ زارۆمکا بکار دئینن	دانیشە، ئەم ووتەیە ل ژێر زارى منالْ بە کار دئینن	اجلس، على لسان أطفال
تۆپك	گرکێت بچیك	گردیلەى بچووك	كرة صغيرة
تۆپکا مالْ بچیکی	خرکێت مالْ بچیکی	خرۆکەى مندالْ دان	كرة بيت الرحم
تۆپکا مالپیچی	خرکێت مالپیچی	خرۆکەى مالْ بیجی	كرة مالبجية
تۆ بکارى	ڤەکلەلاشتن	هەلْ زران	تشريح
تۆراگەلی	گۆتنا گەلی	ویژەى گەل	الأدب الشعبي
تۆرا چیڤانۆکا	ویژا چیرۆکا	ویژەى چیرۆك	الأدب القصصي
تۆرا تەماشەگەهێ	ویژا بەرى خوۆدانێ	ویژەى تەماشە کردن	الأدب المسرحي
تۆرە	سەلار، براستی دەى بابێت وى باش ییێ تۆرەکرى	بەخێو	مؤدب، تربية
تۆرەڤان	کەسێ هۆزانا ڤەهینێت	ئەوە کەسێ کە هۆزان هۆنێتە وە	اديب، شاعر
تۆزکەوى	ییب تۆز، خۆلیکی	تۆزاوى	لون ترابي
تۆر	ویژە	ویژە	ادب
تۆتك	کادێت سەر سێلی	کولیچەەى ناوساخ،	كليجة بالساج
طولاز	مۆرڤەکێ جەحل	کەسێکی گەنج و قۆز	انسان شاب
طولازى	جەحیلیی	گەنجینی، گەنجێتی	الشباب

تۆلهەلد	کەسی ل تۆلا بگەڕێت	بە دوای تۆلە گەڕان	المعضد
تۆکژ	١- دۆرانگ. ٢- نالی طەیرەکی یە	کەوانەی گیراو	حلقة
تۆك دار	هەل گریێ دۆرانگی	کەوانە داری	حامل الحلقة
تۆك	نیشانا حێبەتیێ یە	نیشانەی سەر سامی یە	علامة تعجب
تۆمار	نڤیسین، پاراستن ژ نەمانی	تۆمار	السجل
تۆمارکرن	دەق دای	تۆمارکردن	تسجيل
تۆمارا هنارتی	نڤیسیارا ڤڕێ کری	نوسراوەی ناردراو	تسجيل الصادر
تۆمارا سەر هژمارێ	نڤیسینا سەر هژمارێ	نوسینەوەی سەر ژمێری	تسجيل الاحصائية
تۆمارا داهاتی	نڤیسینا هاتی	نڤیسینا هاتی	تسجيل الواردة
تۆمارا کۆم بوونی	نڤیسینا میزگرتنی	نوسینەوەی کۆبوونەوە	تسجيل الاجتماعات
تورمبێل	تورمبێل، طومبێل	ئوتومبویل	السيارة
تۆڤ، طوڤ	توخم	تۆ	بذر
طوڤێ درەامەتی	توڤێ چاندنێ	تۆی چاند	بذر الزراعي
طوڤ هاڤێتین	تۆڤ ب عەردی وەرگرن داشین بیت	تۆهاویشتن	بذر الحبوب
تۆخاڤ	ئاڤە سپیك	سپیاو	سائل أمیني
تۆشپا بەزی	خرکێت بەزی	گلاندیلەی بەز	غدة الشمعية
تۆژی	ئەڤە جێ ناڤێ کەسی ل گەل پاشگرا (ژی) تو جه ناڤ + ژی + ی	تۆشی، تۆ، ڕاناو + ش، پاشگر	أنت أيضاً
توانج پۆشی	ئەڤە پشکەکا رەوان پێژیە	بەشێکی رەوانبێژی یە	التورية
تۆنکچی	نان پێژ	نانەوا	خباز

توبه	نیـه	نیه	لا یوجد
توخیب	سـور، پاوان	حدود	سنور
توخم	تۆڤ، متا	ناوکه، تۆ	جحبوب
تووته	تنه، دەنگه بۆ کرنەدەرا	چخه	صوت لطرد الکلب
توولە	تیژك، تیشکێ صەی	بەچە، یانەوەرێکی مالی بە چەی سەك	صغیر کلب
توخین	نێزیك، توخین نەکەتە	نزیك	قریب
تویل کر	خۆداهێلا	شۆرکرد	تدل علی
توخین بوون	نێزیك بوون	نزیك کەواتن	اقترب
توخین کەت	نێزیك کەفتن	دەست لێ دان	اقترب منه
تنوون	نێزیك بوون	نزیك بوون	تقترب
تو	جهێ ناڤێ کەسی شینا تە ل گەل هندە کریارا دا بکار تێن بۆ دەمی تێتبەر، تو ژی وەرە	تۆ، راناوی کەسی	ضمیر شخص، انت
تویژاندن	له سەر چوون	له سەری رۆیشتن	تحقیق
تونگاڤێ دا	دەرخال، ت وی دەمی دا	لەو کاتەدا	فی ذلك ا.
طوڤ	متا	جۆر	صنف
طوڤ	تۆڤ	ناوکە تۆ	بذر
طولك	گیایەکی بەهاریە دخون	تۆلکە	خباز نبتة ر یة
طوله ترشی	گیایەکێ بهاریە وەکی تۆلکی یە بەلێ تاماوی یا ترشە	گیایەکی بەهاریە تامی ترشە	نبتة ربیعیة حامض الطعم
طوڤك	دندك	ناوکە	چرز بذر

طوطەبەر	ناڤێ چیچکەکی یە هێلینا	ناوی بالندەیەکە هێلانەی لە	اسم عصفور
	خو د بەرا راچی دکەت لان	ناو بەرد دروست دەکات یا	تصنع عشها من
	ژ بەراچێ دکەن	بە بەرد دروستی دەکا	الاحجار
طومبێل	ئامێری ڤەگوهاستنێ	ئامێری گواستنەوە	سيارة
طوطمەیی	حەمەر، گەلەك خوار	توخمە	التخمة
طم طموشك	بلندایەك ل بەر ریکەکێ	گردۆ کەیەك لسەر	تل الصغير محاذ
	یێ بلند	ریکایەك	الطريق
طرطرۆك	ئامیرێ ڤەکوهاستنێ یە	ئامێری گواساتنەوەیەو	سيارة نقل لها
	دەنگ ژ مەکینا وێ تێت	دەنگ لە مەکینەی دێ	صوت مزعج
طرطرۆك	ناڤێ واتایی یە، دبێژنە وان کەسا دەمێ هەر گرا بکەت		
طوطەبەر	ئەڤ ناڤە یێ لێکدەرە		
طوط	جوان		
بەر	بەر		
طوطیك	بۆ مرۆڤا دبێژن یێت جوان وخربن (خربن) بن ك. خ		
طرطرۆ	عیرك	وورگ	معدة
طری وری	دوولی، دلی وی یێ طری	دوود دل بون	قلق
	وری بۆی		
تی	١- رەخ ٢- برای زەلامی	١-لا ٢- شووبرا	جهة، ابن عمي
	بو ژنێ		
تی وتی	رەخ و رەخ	لابەلا	جانب واحد
تی یەك	رەخەك	لایەك	جانب واحد
تیتن	شینگاتیە تاما وی یێ تەعلە	تووتن	تبغ
	و بەلك پەخنە دمکەنە		
	جگارە		
تیتە	ناڤێ گیایەکیە دکەنە		اسم نبتة توجع

	زاژی/ گیای زاژی		في مكان يابس
نیتل	جهێ شەرمێ یێ ژنان	مەمك	البظر
تیراوێ	عیرك ئێشان	گەدەلێشان	القرحة الخبيثة
تیراڤە	نەساخیا پیسی، نەساخیا پەندە شێر	نەخوشی پیسی	مرض سرطان
تیرەمارك	ئەڤە مارەكێ ژ راڤەشتی تیر دەمێ دچیت خوە ژی دهاڤێژیت	مارە كاتی كە دەڕوا وەكو تیرە	حية تشبه السهم
تیربوو	چك بوو, ماستێ تیرە	خەست بوو	تخثن
تیربوو	مەهی	مەیی	تكاثف
تیرك	تەلیسێ چێ كری	تورەگەی دروست كراو	كيس
تیروكا نانی	دارەكێ درێژە نانی یێ چێ دكەن	داری دروست كراوە نانی پێ دەكەن	خشبة تصنع به خبز رقاق
تیرگڤان	ئەڤەژی چەكەكێ شەریە	تیركەوان	قوس وسهم
تیرك	چڤەكێ نی ژ دارێ	لقی تازەی دار	غصن جديد من الشجرة
تیراڤ	كێم ئاڤی	كەم ئاوی	شح
تیرۆژك	رۆناهیا رۆژێ ژ رەخەكی زراڤە ڤە	تیشكی رۆژ لە لایەمی باریك	زمة ضوء الشمس من جهة الضيق
تیرۆژ	شەوق	تیشك	ضوء
تیر	ئەڤە دارەكێ زراڤە چێ دكەن بۆ شەرا سەرێ وی ئاسنەكێ كو ژەك پێڤە دكەن	دارێكی باریكە سەری بە ئاسنە لە شەڕا بەكاردێن لەگەل كەوان	سهم

تیری	ئەڤەژی رەنگەکێ ریڤی بە بەلێ کەلەخی ڤی درێژترە ژ ریڤی	گیانەوەرێکە وەك ڕێوییە بەلا (بوولە) لاشەی لەو درێژترە لە هی ڕێوی	تور
تیرمەه	هەیڤا تەموزێ	مانگی تەموز	شهر تموز
تیرۆك	ئەڤە دارەکێ چێ کریە بۆ نانێ پێ بەحس کەت	دارێکی درێژ و یاریك د لووسە بو ناو هەویر بە کاردێنن بۆ نان کردن	
تیز (ت)	ترانە، ئەڤ پەیڤە یا کوردیی کریە لە هندە دەڤەرا تێتە ب کارئینان د زمانی دا	گالتە	سخرية
تیزانی	ئەڤە ژی یا ریەکەکچك ب بەرایاریا دکەن	یاری کچانەیە بە بەردیاریی دکەن	لعبة بناتية
تیژ	دژوار، کێرا تیژبینە	خۆش بوو	حاد
تیزاڤك	حەلیایێ تیژێ	تووڤاوەی بە هێز	محلول مركز
تیژ	ئەڤەژی تاما فلفلانەییێت تیژ دەمی مرۆ دخۆت گەرمێ چێ دبیت د گیانی دا	تام تیژی	طعم الحار
تیژکری	خۆشی کری. کێرا تیژکری بەرزەبوو	تیژ کردن	جعله حاد
تی بوو (ك. ز)	تهنی بوو. دەمی تیڤر ئەز گەلەك تی بووم	تینی بوو	عطشان
تیخ	تەبەق، روویەکێ طەنك	دابۆشراوی تەنك، قاتەك	طبقة
تی شەمب	ئەڤە ڤێقیە کە دیماهیا بهاریێ چێ دبیت رەنگی	جۆرێکی توویەکە تازە پێ دەگا تاکی ترشە و رەنگی	توت ذات لون أحمر، عند

	وێ یێ صورە پاشی مۆردبت و شرێس دبت	سوورەکەی پی دەگا پاشی شرێس دەبێ رەنگی مۆر دەبێ	النضج يصبح بنفسجي
تی بۆی	راست بۆی	چەق بور	تعامد
تیشێ یە	نەساخ	نەخوش	مريض
تی هرك	نەڤەژی تێت دیماهیا بهارێ تەبەلێ رەنگێ وان یێ سپیە	تووی سپی	توت أبيض
تیتتیا رۆژی	راست بوونا رۆژی	قیت بوونی رۆژ	استقامة الشمس
تیوتی	راست و ڕاست	قیتا و قیت	قائم
تیل	بلند	بەرز	عالي
تیڤل	تیڤکل، پشکا بەراهییێ ژ داری ئان ژ پیستی	توکل	قسترة
تیڤلێ داری	پشکا بەراهیی یێ دارێ	توکلی دار	بقشرة الخشب
تیڤلی چەرمی	پشکا سەری پیستی	توێکلي پێست	قشرة الخارجية للجسم
تیڤ تیڤانێ	ئەڤە یاریەکا کچانە ب خەتکا دکەن ءۆ ل سەر پێ یەکی	خەن خەنانی	لعبة مربعات بنائيّ على رجل واحدة
تیقەل	جلکێ دریای، چیقال تیڤە ل ژکراسێ وی چوو	جلی دڕاو	ملابس المثقومة
تیق تیقانێ	کەنیا ب دەنگ	تیقە تیق	قه قهه، صوت ضحك
تی تی	گازی کرنا مریشکێ	بانگ کردنی مریشك	صياح الدجاج
تیوتی	رەخ و رەخ. نێرگز تی وتی	لابەلا	جانبي

د چوو

تەتال	١ – کێماسی. ٢ – عەدەت ١ – چ تیتالا ژ مە نەئینە دەر. ٢ – ئەڤە چ تیتالن وە هەنە	١ کەمایەلی. ٢ – نەریێن	١ – نقص ٢ – عادة، تقاليد
تەنك	رەنگەکێ ساروخانە د هاڤێژنە عەسمانی ل دۆ رهەیڤی دزڤڕیت	ساروخی ئاسمانی	قمر الصناعي
تەك	دەرزا. ئەڤە تیکا عەردی یە	دەرز	شق
تەك بوو	دەرزی. دەرگەهێ تیك بوو	درزی داوە	شقق
تەك کر	دەرزەك لێ کر ئەحمۆی دەرگەهـ تیك کر	دەرزکرا	جعله يتشقق
تەك دا	نێزیکە شەق بین	دەرز دراوە	قريب يتفق
تەك گرت	ئەو شەق داگرت	دەرز گیراوە	سدة الشق
تەك لحافت	ئەو شەق بە سەردا دا	دەرزەکە دا پۆشرا	غط الشق
تیك نێ ژەن کر	ئەو شیك چێ کرەڤە	درزەکە چاك کراوە	صلح الشق
تەك نیشان کر	دەرز بەیان کر	درزە پیشان دا	تعين الشق
تێ	وەکی پێش گرەکی دچیتە سەر. پەیڤا ماناوێ د گوهۆرین	پێشگرە	داخل
تێ ئاخفتن	بەحس ژێ کرن	قسە لێ کردن	تكلم عن
تێ ئاخێن	کرنە تێدا	هستنە ناوەوە	وضع في داخل
تێ ئالاندن	دۆر وەرکرن	لێ ئالاندن	لف حول
تێ بادا	ل دوۆر وەراندن	تێ بادا	لف حول
تێ بارکر	ب وی ژێ چوون	تێدا بارکرا	نقل في

تێ بر	ژ ناڤ بر، نەهێلان	لە ناو بردن	قضى عليه
تێ بەردان	بەردایی	پێرا بەردان	
تێ بەردا	هەل کر	پێ کرد	شعل
تێ برین	ب سەر دا چوو	لێ پەڕبوون	فات أوانه
تێ بە رهاڤێن	د ناڤدا ژ بەر چوو	لە ناوەوەی فرێ دا	اجهض في دخل
تێ بەرخودایی	د ناڤدا نێرایێ	لە ناوە وەتەماشای کرد	في دخل نظر اليها
تێ بۆری	زێ بۆری	لێ بۆری	اعطى
تنێ بڕی	بەرێ خودایی	تەماشای کرد	نظر اليها، حدقه
تنێ پان کر	د ناڤدا پەحن کر	تێدا پان کرا	استعرض في داخل
تێ پەقاند	د ناڤدا پرەقاند	لە ناودوە تەقاند	فجرة في داخل
تێ پرچقاند	د ناڤدا حەل کرن	تێدا تولاندەوە	عصر من داخل
تێ یف کر	د ناڤدا بالێ کر	تێدا خولی کرا	لهو من داخل
تێ پێچا	لە دۆر ئالاند	لێ پێچاوە	لف حول
تێ تەبقی	د ناڤدا ب ناڤك ڤەچوو	تێدا قۆپاوە	انكمش من الداخل
تێ جەماند	لێ کۆم کرن	تێدا کۆکرانەوە	جمع في داخل
تنێ جڤین	د ناڤدا لف لفین	تێدا جولانەوە	حرك من داخل
تێ چرمسی	د ناڤدا ب ناڤکداچوو، سیس بوو د ناڤدا	تێدا چوو رچ بوو	ذبل من الداخل
تێ چاند	د ناڤدا شین کر	لە ناوەدە ڕواند	زرع في داخل
تێ چێ کر	دناڤدا ب کارلێخست	لە ناوە چاك کرا	صنع في داخل
تێ چوو	ژ ناڤ چوون	لە ناوچوون	قضى عليه

تێ خەملاند	د ناڤدا جوان کر	لە ناوە رازاندەوە	تجمل في داخل
تێ خراب کر	ژ ناڤدا ژ کارئێخست	لە ناوە خەراب کرا	من داخل تخرب
تێ خیڤەکرن	ژ ناڤدا تام کرێ	لە ناوەوە تام کرا	من داخل ذاق
تێ دادایێ	ژ ناڤدا لێ رینشتن	لە ناوەوە نیشتن	من جاخل قعد
تێ دا بای	ژ ناڤدا ب باکر	لە ناوەوە بە باکرا	هوى من داخل
تنێ دانا	بێ کێم ببوو	کەمی کرد لەناوەوە	تناقض
تێ داگرت	ژ نازدا تژی کر	لە ناوە پرکرا	من داحل امتلأ
تێ دۆشی	دۆتێ	دۆشیە ناوەوە	حلب في
تێ حەل کر	د ناڤدا پەرچقاند	لە ناوە تولاندەوە	عصر في
تی حەلاند	د ناڤدا کرە ئاڤ	تێدا تاواندەوە	ذوب في
تی حەبلان	تێدا شداند	تێ بەستان	اضغط فيه
تی رابر	د ناڤدابر	لە ناوبرا	عبر فيها
تێ رادان	ج ناڤدا مالین	لە ناوەوە مالدرا	كنس في
تێ راوستا	د ناڤدا راوستیا	لە ناوە وەستا	وقف في داخل
تێ راکر	کرەت ناڤدا	تێ بەستان	وضع في داخل
تێ راگرت	ژ ناڤدا گرت	تێدا گیرا	امسك في داخل
تێ راهژیا	ژ ناڤدا ئینا بەرك ڤە	تێدا دروست	تقدل في
تێ ریت	گرە کرە ناڤدا	تێدا گو کرا	تخر في
تێ رینشت	د ناڤدا بهن ڤەدا	تێدا دانیشت	جلس في
تێ رێست	د ناڤدا ڤەریسی	تێدا رێ سیەوە	تغزل في
تێ زارڤەکر	د ناڤدا شتی کر	تێدا لاسایی یەوە	تمثل في
تێ زانی	د ناڤدا پێ زانین هەبو	لە ناوەوە زانی	عرف في داخل
تێ ژاراڤ کر	د ناڤدا تازەکر	لە ناوەوە لە ناو درا	طهر في داخل

[illegible]	کرمانجی	[illegible]	زمانی عەرەبی
تێنز	باریـد	باروود	بارود
تێ ژك	بچیك	عەرعە، بەچە	صغير الحيوان
تێشت	خارنا سپێدێ	نالی بەیانی	الفطور
تێ شقلیاند	لێ ڤەکەت	پێ کەوت	تصادن فيه
تێ شەقاند	د ناڤدا لەڤاند	لە ناوە جولانەوە	حرك فيه
تێ شەلاند	ژێ ستاند	لێ سەندرارووت کراوە لە ناوە	سلب في داخل
تێ فکری	بەرێ خو دایی	لێ نێرِا	نظر اليهم
تێ ڤەدکر	د ناڤدا کەرکر	لە ناووە پارچەکرا	قطع في
تێ قووتا	کرەێ ناڤدا	خستیە ناوەوە	وضع في
تێ ڤەبری	د ناڤدا هەل بری	لە ناوە بریـەوە	قطع في داخل
تی ڤە چەماند	د ناڤدا خارکر	لە ناودوە خوارکرا	انحنى في
تێ ڤەدا	ب ناڤدا بر	تێ کەل کرا	خلط
تێ ڤەقوتا	د ناڤدا قووتاڤە	لە ناوە کۆتاوە	ضرب في داخل
تێ ڤەخار	د ناڤ دا خوار	لە ناوە خواردرا	أكل في داخل
تێ ڤەخارکر	د ناڤدا چەماند	لەو ناوە خوارکرا	انحنى من داخل
تێ ڤە حەلاند	د ناڤدا کرە ئاڤ	لە ناوەوە تاواند	صهر من داخل
تێ ڤەکێشا	د ناڤدا صەنگاد	لە ناوەکێشان	اوزن من داخل
تێ ڤە شەهکر	ل ناڤدا شەکر	لە ناوەدا شانەکرد	سرح في داخل
تێە کێشاڤە	ل ناڤدا راکێشرا	لە ناوەوە راکێشا	سحب في داخل
تێڤە کر	کرەت د ناڤدا	تێ کرا ناوەوە	وضع في داخل
تێڤەکەنی	کرەکەنی دناڤدا	پێ کەنی لە ناوەوە	ضحك في داخل
تێل	تەحل، تەعل	تال	مرّ
تێ کەت	رێ کەتی	رێ کەوت صرف	سلب
تێ کر	١- ری کر کێم بوو	رووکرد	تناقص

تی کەلاند	د ناڤدا لێنا	لە ناوی لێندرا	طبخ في داخل
تێ کۆلا	د ناڤدار ڤەکۆلێ	لە ناوەوە کۆلدار	حفر في داخل
تێ کوخی	د ناڤد کوخك هاتی	لە ناوەوە کۆخی	كح في داخل
تێ گەریا	د ناڤدا رێنو چوون	لە ناوەوە گەران	تجول في داخل
تێ گەهاند	بۆ گۆت	تێ گەیاند	جعله يفهم
تێ گەهشت	بۆ دیار بوو	تێ گەیشت	فهم
تێ گەهی	ئەو تێ گەهشت	تێ گەیی	فهم
تێ گرت	ب سەردا کێشا	تێ کیرا	جلد
تێ گرین	د ناڤدا کرە گری	لە ناوە گریان	ابكى في داخل
تێ گرێ کر	دناڤدا گرێ دا	لە ناوە بەستیان	عقد في داخل
تی گڤاشت	د ناڤدا حەل کرن	لە ناوە کوشی	عصر في داخل
تی گرنژی	د ناڤدا کرە کەنی	لە ناوەوە تێ کەنی	ابتسم في داخل
تنی گورا	د ناڤدا گۆشت پیست ژێنك ڤەکر	لە ناوە لە پستە کراوە	سلغ في داخل
تنێ مە رچقی	د ناڤدا پەرصقی	لە ناوەوە تولاوە	انحل في داخل
تێ مالێ	د ناڤدا کێسك دا	لە ناەوەوە گەسك درا	كنس داخل
تێ محمخاند	د ناڤدا کەلاند	لە ناوە کولا هەتا تۆلانەوە	طبخ في داخل
تێن دایی	١- بەرێ خو دایی ٢- گەرم کر	تەماشای کرد	نظر اليه
تێ نەکر	١- روی نەکر. ٢- کێم نەکر ١- ئاصێ شیڤ تێ نەکر ٢- ئاصێ چ ژ ڤۆتی نەکریە	١- روونەکرد ٢- کەن نەبوو	١- لم يسكب ٢- لم ينقص منه
تێ نخاڤت	د ناڤدا پاراست	لە ناوەوە پارێزدا	حفظ في داخل
تێ نیشادا	د ناڤدا زانین جانێ	لە ناودوە پیشان درا	علم في داخل

تێ نیشان کر	د ناڤدابه یان کر	له ناوه نیشانه کرا	في الحل وضع العلامة
تێ نژنی	د ناڤدا کون کرەلە	له ناوەوه کون کرا	ثقب من داخل
تێ هەلکێشا	ژێ لەکێشا	له ناوەوه کێشایەوه	سحب من داخل
تێ هەلاند	کره تێدا	له ناو کرا	وضع في داخل
تێ هەلکر	ب ناڤك دا کر	له ناویەك کران	خلط مع بعض
تێ هژاند	د نازدا لەقاند	له ناوی دا چولانەوه	حرك في داخل
تێ هنارت	تیچدلاا فرێ کری	له ناوه ناردرا	بعث في داخل
تێ هنگافت	ژی خەلەت بوو	له ناوه خەسگره	
تێ هات	ژێ هات	لێ هات	نزل منه
تێ وەربادا	لێ باداڤه	لێ بادرا	لف حول في داخل
تێ وەرکر	١- پێ نخاڤت. ٢- بۆ هاڤێت	پێ داپۆشترا	غطى على بواسطة
تێ وەشاند	راهاڤێت	تێ هەلّ دا	رمى عليه
تێ وەروەراند	بۆ هاڤێت	تێ هەلّ دراوه	رمى عليه
تێ باری کر	د ناڤدا یاری کرن	له ناوه یاری کرا	لعب في داخل
تێکیر	رێك کەڤتن	رێك کەوتن، تەکبیر	اتفاق
تێرك	گیێ دووطایی	نێرە	كونية بكرة
تێرك	ناڤێ گوندەکێ دۆ سکیان	ناوه کوندەگه له دهوك	اسم بلدة في دهوك
تێر	بەرەکا بچیکه ژ بەنکا چێ دکەن	تێرە	سجادة يصنع من الخيط
تێر	جهال	جوال	كونةي

تێرا بادبن	جهالێت طەنگ	تێرەی بادبیی تەنگن	هذه النوعية رقيقة
تێرا سۆرانی	جهالێت ستێرن	تێرە سوالی ئەستورن	هذه النوعة ثخينة
تێرا سێرچیا	جهالێت دوورەنگن	دوو شیتوەن	هذه النوعة نوعان
تێر طوف	جهالێ بچیکه بو تۆڤ هاڤێژتنێ	تێرە بچووکە بۆ تو هاویشتن	تستعمل لتبذر
تێرا زەمبیل	ئەڤە دوو گینێت رەشێت دەرڤەکرینە	دوو گونیەی رەشی دەرکرا ویە	كونية مفتوح
تێرا چوو	د ناڤدا چوون	پێرا چوون	ذهب من داخل
تێرا بادا	هندی شیای بادا	هندە توانی بای دا	بقدر استطاع لف
تێر بەرێ خودایێ	گەلەك نێرایێ	زۆر تەماشای کر	نظر اليها كثيراً
تێر بەردان	گەلەك ئازا کرن	زۆر بەرەلا کران	اطلق سراح كثيرين
تێر برێ	گەلەك قەدکر	زۆر بریەوە	قطع كثيراً
تێر بریندار کرێ	گەلەك ب برین ئێخستن	زۆر بریندار کرن	اجرح كثيرين
تێر بووژێ	گەلەك دیتن	لێ یان تێر بوو	شبع منه
تێر پەقاندن	گەلەك تەقاندن	زۆر تەقاندن	انفجر كثيرين
تێر پرت کرن	گەلەك قەدکرن	زۆر پارچە کران	قطع كثيرين
تێر پرتکاندن	گەلەك کەرکەرکن	زۆر پارچە پارچە کران	قطع كثيراً
تێر برکر	گەلەك تژی کر	زۆر پرکرد	املئ كثير
تێر پراند	گەلەك کرنە دەر	زۆر فراند	طار كثير، طير كثير

تێر پێنجاڵە	گەلەك لخالف	زۆر پسچاوە	غطى كثيراً
تێرە تەبقاند	گەلەك ب نالك دا بر گلەك تەبصاند	زۆر لێز پاڵدەوە	انكمش كثيراً
تێر	گەلەك خار، نەبتی برسی	زۆر خوار	شبع
تێركر	گەلەك دایێ	زۆر دەرخوار دكرد	اشبعه
تێرتێ كر	گەلەك كرێ	زۆر تێ كرد	سكب كثيراً
تێر ترسیا	گەلەك ڤجنق	زۆر ترسا	خاف كثيراً
تێر چەماندن	گەلەك كۆم كرن	زۆر كركرانەوە	اجمع كثيراً
تێری جڤجڤین	گەلەم لڤین	زۆر چولانەوە	تحرك كثيراً
تێر چاندن	گەلەك شین كرن	زۆر رواند	زرع كثير
تێر د جرمسین	گەلەك سیس بوون	زۆر چرچ بوون	كثير ذبل
تێر چێ كرن	گەلەك ب كارێنخستن	زۆر دروست كردن	صنع كثيراً
تێر چوو	گەلەك ب دیڤەچوو	زۆر رۆیشت	ذهب كثيراً
تێر خار	گەلەك خار	زۆر خوارد	أكل كثيراً
تێر خاند	گەلەك خاندن	زۆر خوێند	قرأة كثيراً
تێر خەبەردانێ	گەلەك خەبەرنیشادان	زۆر قسەی پیشان دا	عرفه بكثير من الكلام
تێر خەبەر گۆتن	گەلەك قەسە گوتنێ	زۆر قسە پێ ووترا	شتم كثيرا
تێر خەملاند	گەلەك جوان كر	زۆر رازاندەوە	تجمل كثيراً
تێر خەم خارن	گەلەك خەموكی بوو	زۆر خەم باربوو	تقهر كثيراً
تێر خرشاند	گەلەك ڤەكێشا	زۆر كێشایەوە	سحب كثيراً
تێری خڕكر	گەلەك چەماند	زۆر كۆكردەوە	جمع كثيراً
تێر داقورچاند	گەلەك ژێ ڤەخار	زۆر لێ خواردەوە	شرب منه كثيراً
تێر دا	گەلەك دان	زۆر دایان	اعطى كثيراً
تێر دابای	گەلە بەرباكر	زۆر بە بادرا	هوى كثيراً

تێر داگرت	گەلەك تژی کر	زۆر پڕ کرا	امتلئ كثيراً
تێر دانا	گەلەك ئینانە خارێ	زۆر دابەڕاندن	انزل كثيراً
تێر دەرمان دان	گەلەك ژێ کوشن ب دەرمانی	زۆر دەرمان دران	اعطى دواء لكثيرين
تێر دەرمان کرن	گەلەك تیمارکرن	زۆر دەرمان کران	تدوا كثيرين
تێر دربار کرن	گەلەك دربان کرن	زۆر دورمان کرن	خيط كثيراً
تێر دڕاندن	گەلەك ژێ شەق کرن	زۆر دڕاندرا	شق كثيراً
تێر دادڕاند	گەلەك ژێك درهاندن	زۆر دڕاندران	كثيراً شق
تێر دەرکرن	گەلەك کون کرن	زۆر برین کرانەوە	فتح كثيراً
تێر دۆت	گەلەك ژێ دۆشی	زۆر دۆشیەوە	حلب كثيراً
تێر حلی کر	گەلەك راست کر	زۆر تاواندەوە	اذاب كثيراً
تێر ڕادان	گەلەك مالین	زۆر مالدار	كنس كثيراً
تێر راوستان	گەلەك د جهدا مان	زۆر لە شوین مان	وقف كثيراً
تێر راکر	گەلەك هەل گرتن	زۆر هەلکیران	رفع كثيرا
تێر راگرت	گەلەك ڤەهێلان	زۆر مانەوە	اوقف كثيراً
تێر راموساند	گەلەك ما چی کرن	زۆر ماچرکرد	قبل كثيراً
تێررا بموسم	گەلەك ماچ کەم	زۆر ماچ دەکەم	أقبل كثيراً
تێررا هژاند	گەلەك هژاند	زۆر جولاندەوە	حرك كثيراً
تێر ڕیت	گەلەك گێکر	زۆر گوی کرد	تخر كثيراً
تێر ڕینشت	گەلەك ما ژ ڤینڤە	زۆر دانیشت	جلس كثيراً
تێر ڕێژت	گەلەك ڕێت	زڤۆر ڕژاند	اسكب كثيراً
تێر رۆن کر	گەلەك شل کر، رۆهن کر	زۆر شل کر	ذوب كثيراً
تێر ژ داڤ کر	گەلەك تازە کر	زۆر شل کر	ذوب كثيراً
تێر ژێ ڤەکرن	گەلەك لێ کرەڤە	زۆر لێ کردە وە	قطف كثيراً
تێر شەرکر	گەلەك لێك کەتن	زۆر شەڕبان کر	تعارك كثيراً

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
تیر شەھ کر	گەلەك حلی کر	زۆر داهیماں	سرح كثيرا
تێر فڕکرن	گەلەك فەخار	زۆر حواردەوە	شرب كثيراً
تێر فراندن	گەلەك پراندن	زۆر فراندن	طير كثيراً
تێر قەدقەدکرن	گەلەك پارچە پارچە کر	زۆر لەت لەت کران	قطع كثيراً
تێر قەلەو بوو	گەلەك دوهن گرتن	زۆر قەلەو بوو	سمن كثيراً
تێر قیڕاند	گەلەك کرە قیڕی	زۆر هاوار کرد	صاح كثيراً
تێر قڕاند	گەلەك ژێ شکاندن	زۆر شکاندران	تكاسر كثيراً
تێر قڕ کرن	گەلەك ژی کوشتن	زۆر کوژران	تقاتل كثيراً
تێر ڤەچەماندن	گەلەك کۆم کرن	زۆر کۆکردەوە	اجمع كثيراً
تێر ڤەدا	گەلەك برنە رەخەکی	زۆر لادران	وضع جانب كثيراً
تێر ڤەڕشیا	گەلەك دل خراب بۆ	زۆر رشاوە	تغيث كثيراً
تێر ڤەمراند	گەلەك طەمراندن	زۆر کوژانەوە	انطفئ كثيراً
تێر کەلین	گەلەك لێنان	زۆر کولاند	طبخ كثراً
تێر کەتن	گەلەك کەڤتن	زۆر کەوتن	وقع كثيراً
تێر کرن	گەلەك دانێ	زۆر درایی	شبع
تێر کۆلان	گەلەك ڤەکۆنێ	زۆر کۆلدراوە	حرث كثيراً
تێر گوھ دایی	گەلەك گوھ ژی گرت	زۆر گوێ ڕاگرت	استمع كثيراً
تێر گوران	گەلەك ژێ ڤەکەلاشتن	زۆر لە پێست کرانەوە	تسلخ كثيراً
تێر گەڕیان	گەلەك زڤڕین	زۆر گەڕان	تحول كثيراً
تێری گرێ دان	گەلەك قەیدکرن	زۆر گری دران	تقيد كثيراً
تێر گڤاشتن	گەلەك ب ناڤك دا برن	زۆر گوشین	تعصر كثيراً
تێر گەمراند	گەلەك کرنە د ناڤێ دا	زۆر خوسانەوە	وضع في الماء كثيراً
تێر مەرچقاند	گەلەك حەل کرن	زۆر تولاندەوە	تحلل كثيراً

تێر مالشت	گەلەك مالی	زور مال درا	كنس كثيراً
تێر مێزت	گەلەك ڤەمێزی	زور مزیەوە	مص كثيراً
تێر مچاند	گەلەك گرت	زور توند گرت	سد كثيراً
تێر نخافت	گەلەك ب سەردا دا	زۆر دا پۆشرا	غطى كثيراً
تێر نی ژەن کر	گەلەك نی کرەڤە	زۆر تازە کرا	تجدد كثيراً
تێر نژنی	گەلەك ڤەکۆلی	زۆر کۆلدرایەوە	تشقيب كثيراً
تێر نڤس	گەلەك خەو لێ کەت	زۆر نووست	نام كثيراً
تێر تقاند	گەلەك دانا سەر ئێك	زۆر چوقاند	اغلق كثيراً
تێر هاژۆت	گەلەك پرێڤە بر	زۆر هاژۆترا	ساق كثيراً
تێر هاڤێت	گەلەك ڤرڤراند	زۆر تێ هەل دا	رمى كثيراً
تێر هەل کێشا	گەلەك بلند کرە ڤە	زۆر هەلدرایەوە	رفع كثيراً
تێر هەلاند	گەلەك راکر	زۆر هەل گرت	رفع كثيرا
تێر هەرفاند	گەلەك خراب کرن	زۆر رووخاند	هدم كثيراً
تێر وەرگرتن	گەلەك ستاندن	زۆر وەرگرتن	أخذ كثيراً
تێر وەر باداڵ	گەلەك باداڵ	زۆر بادراڵ	لف كثيراً
تێر پێ وەرکر	گەلەك رەشاند	زۆر پی وەرکرا	رش كثيراً
تێر وەشاندن	گەلە هنارتن	زۆر ناردراڵ	بعث كثيراً
تێر وەراند	گەلەك ئێخستن	زۆر هەل وەراندن	تساقد كثيراً
تێك ئالاند	لگەلە هەل کرن	پێکەوە هەل کراڵ	لف حول مع
تێك بەرداڵ	لێك ئێخستن	سەریان کرد	تعارك
تێك خشاندن	پێك حشیان، تی هسین	تێ خشاند	جعله يتكاسر
تێك شێلاڵ	د ناڤدا هەڤیرکرن	پێکە شێلاڵ	جعله عجينة
تێك ڤەداڵ	د ناڤکدا کرن	تێێ کەل کردن	تخلط
تێك برن	خراب کرن	تێك چوون	تخرب
تێك چوو	بەرك ڤە چوون	جوونە وە یەك، چودە ناوێ	انكماش

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	وێ یێ تێک چوو		
تێڤەکرن	تێرا کرن	لە ناو کردن	وضع في داخل
تێشت	زادێ سپێدێ. ئەڤر دێ تشتێ خۆم	نانی بەیانیان	فطور
تێل	بەندکی ئاسنی	تەلْ	سلك
تێ هەل تێت	پێ ڤەتێت	دەرهەق هاتن	يقدر على
تێ هەلاند	کریارەکی بو کرنە ناڤدا، وەکی دەستێ خو د ئاڤێ هەلاند، کەچك دشیڤێ هەلاند	تێ کردنە ناوی	وضع أيد في داخل
تێ ڤەلەزیت	تێ هەیێت، دەست تێ ڤەدان	دەست تێ وەردان	يبحث عن

جاب	ئەڤ بەیڤە یا کوردی کرە، بەرسڤ	وەلام	جواب
جاب دا	بەرسڤ دا	وەلام دا	اجابة
جاب بر	بەرسڤ بۆبر	وەلام برد	أخذ الاجابة
جاب جەماندن	بەرسڤ کۆم کرن	کۆکردنەوە وەلام	جمع الاجابة
جاب هنارت	بەرسڤ فرێ کر	وەلام ناردنەوە	ابعث الاجابة
جاب زانی	بەرسڤ پێ زانین هەبوو ل سەر	وەلان درایەوە	عرف الاجابة
جاب راگەهاند	بەرسڤ بنە جە کر	وەلان گەیاندرا	توصل الاجابة
جاب گەهشت	بەرسڤ بنە جە بوو	وەلام گەیشت	وصل الاجابة
جارا	بەراهیکێ	پێشان، جاران	سابقاً
جارەکا دی	دیسا	جارێکی تر، دووبارە	مرة اخرى
جارچی	دەلال، کەسێ کرین و فروتنا سەر پێ بکەن	دەلال	دلال
جارس	رێ قایم، ئەڤە چ جارسە ڤێ کاری دکەت.	روو قایم	عين القوي
جارا	گەلەك جار بەراهیکێ	زۆر جار	مرات

گ/ جارەکێ ژ نەیا رێ خۆ بۆسەر سەدە جارا ژ هەڤالی خۆ نەترسە

جار و بار	هندە جا	هەندێ جار	أحياناً
جار	جا، با کورت کریە	کەرەتە	مرة
جاری	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، کچکێت فرۆشتی	جاریە	جارية، وصيفة
جاترك	ئەڤە گیایەکێ بهاریە دکەناڤ کوتل دەوی	گیایەکێ بەهاری تێ دکەنە ناو ژاژی ودونیە	زعتر

جاسیس	جەحسیس، مرۆڤێ کرێ گرتیە	جاسوس	مخبر
جاخ	مویێ بەری، پرچی بەری	توکە بەرە	شعر العانة
جام	ئەڤ پەیڤە بـا کوردی کریە، شیشێ پەنجەرا	شووشەی پەنجەرە	زجاجة شباك
جام	ئاصتەنگ	سەکۆ	حاجز
جامباز	حیلە باز، تەشقە لەباز	حیلە باز	حيال
جامخانە	چەندەلیا جامادکەنێ	شوێنێ جام، تێ کردن	جام خانة
جامێ بێنێ	ئاڤا جامێ تۆپکا پینێ رۆن	جامی بیبلانك	سائل زجاجي للعين
جامێر	زەلامێ قەنجی کەر	جوامێر	رجل حسن النية
جام ك.خ	تاصێ ئاڤێ، ترارێ ئاڤێ	جامی ئاو	طاصة الماء
جان	جوان، تازە	جوان	جميل
	گ/ جان د مشەنە بەلێ خین شرین کت کتەنە		
جان	گیان، کەلەخ	گیان، لاشە	جثة
جان دان	رح دان	رووح دان	اعطى الروح
جانگ	کفن، جلکێ ئاخرەتێ	کەفن	كفن
جانمەرك	١- مریێ جەحێل. ٢- گیایە بۆتازەیی دچینن	مردوویە گنج، مەرگی جوان	١- الشاب الميت. ٢- نبتة للزينة
جانگیر	کفن چێ کەر	کەفت دوور	صانع الكفن
جانکار	شۆلێ تازە	جوان کار	الفنون الجميلة
جانیك	تێشکا ماهینێ	بەچەی ماین، جوانوو	جحش الفرس
جانێ جانان	جوانی جوانان	جوانی جوانان	جميل الجميلات

[illegible]	کرمانجیا [illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبی
جانتا	کوردی کریە، جانتك سندوقا جلك و پەلپا	باول، جاما	جنة
جانە ژن	ژنکا تازە و شەنگ	جوانە ژن	المرأة الجميلة
جانە جخ	بێ حال کرن، شربوون ئەڤ صەیەیێ جانە چخ بۆی ب شەریڤە	بێزار کردن، چخ بوون	ضوجان
جاکی	جارەکێ، ئەڤ پەیڤا کوردی کریە	جارێ	مرة
جاو	پەرۆکی سپی	چاپان	قماشي أبيض
جەبار	ب زمانێ عەرەبی ژ مەزنییێ یا هاتی ناڤەکی خودی	جەبار	جبار، كبير
حەبار	کوردی کریا ڤی پەیڤی، هوستا، یێ دەست پێ ڤەگرتنێ یە دەمێ شیکێت	ودستا، هی قاچ و قول، دمی دەشکێ	جبار، طبيب معالج كسر الأيدي والساق
جەبلە	هەری ڤەگرتن	قورشێلان	عجينة الطينة
جەبر	بربینگ	کومەل دبتن	مشاهدة جماعية
جەبل خانە	عەمبارا سیلەحی	عەمباری چەك	مخزن العتاد
جەردە	رێ گرتك	رێ گر	قاطع الطريق
جەردە باش	سەرهژمێری رێك گرا	سەر ژمێری رێ گران	المحاسب القاطع الطريق
جەربینە	ب کاربینە، کراسی جەربینە پاشی بکرە	تاقی کەوە	جرب
جەرك	ئامانێ ئاڤێ یە چێ دکەن بۆ ئاڤێ	جەرە	زير

جەرگ	مێلاك	مگەر	الكبد
جەرگ کولی	مێلاك کولی	مگەر ئاوساو	التهاب الكبد
جەرگ مۆمی	بەزگرتنا مێلاکێ	جگەر مۆمی	تشمع الكبد
جەرگە	کۆم	کۆ	تجمع
جەریفك	گێسك، رادەر	گەسك	مكنسة
جەزوە	نیشانا وێ	پێ زانین	دلة
جەزو	فنجانك، کوردی کریە	فینجان	جزوة
جەژن	عەید، رۆژا خوشیێ	جەژن، رۆژی خوشیەك	العيد
جەژنا ژ دایك بینێ	بیرەوەریا بۆنا	بیرهاتنی لە دایك بوون	العيد الميلاد
چەژنا جەمایی	بیرەوەریا کوم بینێ ئەڤە چەژنە کە بیراینیت ئێزدی دگێرن	جەژنێ برا ئێزدیەکانە	العيد الجمع
جەژنا رەمەزانێ	پشتی هەیڤا رەمەزانی ب دیماهی تیت برایێت بسلمان پێ خۆش بوونا خۆ دیار دکەن	جەژنی رەمەزان	عيد رمضان
جەژنا حاجیا	ئەڤەژی جەژن بوسلمانانە دەمی خەلك دچینە حەجی	جەژنی قوربان	عيد الاضحى
جەژنا سەرێ سالێ	بیرەوەریەکە بۆ دەست پێ کرنا صالا نی	ئاهەنك گێران بۆ دەست پێ کردنی جەژنی سالی تازە	عيد رأس السنة
جەژنانە	خەلاتێ جەژنی	پاداشتی جەژن	العيدية
جەفا (ن)	کار، شۆل	ردنج	كدح
جەحشی	تیشکێ دەوارا	بەچەی وولاغ	جحش
جەحشك	تیشك، پەیڤە بۆ نیاس	بەچە، جاشك، نیشانە	الجحش

	کرنێ	بامبەوە	
جەلەب	کەرێ پەزی و کەوالا	رانەمەر	قطيع الأغنام
جەلەبێ پەزی	کۆما پەزی	رانەمەر	قطعان الماشية
جەلەبك	کلیل، جەلەبکێ تڤەنگێ بکێشە	کیلیل	مفتاح
جەلەب	هەڤسار	پەتی ملی ئاژەل	الحبل الذي يضع في عنق الحيوان
جەلەبك	بۆ بچیك کرنێ، هەڤسارك، جەلەبکێ هێسترێ ڤەتیا	بۆ بچووك کراوەیە	اسم مصغر
جەلەبچی	بازرگانێ پەزی	بازرکانی مەڕو مالات	تاجر القطيع
جەلك	دارێ طایێت سپێندارێ ژ قەبارێ بچیك	داری ئەسپیندار قەبارە بچووك	خشب ذات الحجم الصغير
جەلکی تیتنی	ئەڤە دارەکێ راستە و ستیرە تیتنێ ددانتە سەر هەتاهشك بیت	بۆ وشك کردنی توتن بەکاردێ	خشب توضع أوارق تثبت عليها حتى تتيبس
جەلال	مێرگ	مێرگوزار	ارض سهلي خضراء
جەندەك	گیان دەرئینان،/ کوشتن	کوشتن، دووای لاشەی پارچە پارچە دەکرێ دەمرێ	سحق
جەندرمە	پەیڤە یا کوردی کریە، بولیس ئەڤە جەندرمێ ترکانە	پۆلیس	شرطي

جەنگانە	خوزنەنیاس، شەر کەر	بی حەمایی، لەر قەری	عديمة الحياء
جەمداند	قەرساندر کوردی کریە	بەسماك	تجمد
جەمەد	بەفرا چی کری	سەهۆل	جمد
جەمدانی	دەرسۆکی زەلام دکەنە سەری حۆ	جەمانە	لفة رأس الرجل
جەمەدگرتی	بەفرگرتی، بەستایی گرتی	بەستراوە	انجمد
جەمابوون	ژێك خربوون	لێك کۆبوونەوە	تجمع
جەما	کۆم بوون، کوردی کریە	خڕ بوون	جمع
جەمینم	کۆم کەم، یا کوردی کریە بۆ کاری بریە	دەکەمەوە	اجمع
جەمینە	کۆم کە، بۆ کاری داخازیە	کۆبکەردوە	اجمع
جەماودر	خەلکەکێ کۆم کری، جەماودرێ کوردستانی	جەماودر	جماهير
جەماند	کۆم کرن	کۆ کردن	جمع
جەمس	بەرەف هشك بوونێ دچوو	بەڕە و بەستان رۆیشت	تجمد تقريباً
جەم باز	فێل کەر	فێل بارز	حيال
جەم	دەف، نك	لا	عندة
جەهدە	پێ خۆشك، رێیا چێ کری بۆ رێڤەچوونێ	پیادە، رێگای دروست کراو	شارع
جەه	خارنا گیان بەرا و کەوالا	جۆ	شعير
جەه صۆتی	دەوار حەمەربون ب جەهی	زۆر خواردەی ئاژەل	تخومة عند الحيوان
جەوی	پێڤەنیسکێ سروشتی	چەسپ	صمغ
جەوان	تازە، جوان	جوان	بديع
جەوێ	زیبەق	زئبق	زئبق

جەو	مەقەسا برینا هریا پەری	مەقەس	مقص الغنم
جەورتی	جەور	نوونکە	نقطة
جەویك	ژەنگارا دارا	ژەنگی دار	صدی الخشب
جەودك	دۆلكەكێ تایبەت بۆ ئاڤا گەرم بۆ نەساخیا تێتە بكار ئینان	جەودەك	جودية
جەویا سماقێ	نیسەكێ ترشێ سماقێ	ترشێنەی شلی سماق	ضمغ حامض
جەویا كەزانا	نیسەكێ دارا كەزانایە دەمێ دگەهیت دبێتە بەنیشتا	سەمغی دارقەزوان	صمغ شجرة حبة الخضر
حەوهەر	خولك، رەنگ	بەرەنگ	ذو لون
حەوهەردار	یێب خولك	بەشێوە دار	ذات الشكل
حەب	تورە بور	تورە بوو	عصبي
جرە	١- یێ بەژن كورت. ٢- لێك كەتن، ئازاد و نەوزاد یێت جرە چووبین	١- كورتە بالا ٢- شەڕكردن	قصير القامة، تعارك، جدل
جرت	زرت كێشان	جرتە كیشان	
جرتە جرت	زرتە زرت	ترە تر	
جرجیس	ناڤێ بلنگیە ل كەنداڤی دژیت	ناوی پلینگێكە لە كەنداو دەژی	اسم نمر يعيش في الجزيرة
جریدباز	كرنە غارا هەسپا	ڕاكردنی ئەسپا	الفروسية
جرف ڤێ كەت	ڤەجنقی	ڕاچلەكا	رد الفعل
جرعەت	دخۆرا دێن، ئەڤ پەیڤە یا كوردی كرە	بەتوانایی، نەترسی	جرئ
جزمە	پێلاڤێت ب باسك، پەیڤە	پۆتین	جزمة

پەیڤ	کرمانجیا ژوورێ	[illegible]	عەرەبی
	یا کوردی کریە		
جزا	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، گرانیەك لێخستنە سەر پشتی	..راگ، حرا	غرامة
جزاکرن	وەرگرتنا پارە یەکی ژێ هەبەری ئەو کارکری	سزاکرن، جەزاکردن	أغرمه
جزا دان	گرانیا هاڤێتە	سزادان، جەزادان	دفع الغرامة
جسارت	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، بێ ترسی، شیان کو کارەکێ بکەن	نەترس	جسارة، جريء
جست	ئەسلی	بەئەسل	اصل
جسخی	نی ژەن کرنا تڤەنگا	چاك کرنەوە تڤەنگ	اصلاح بندقية
جسخیاتی	ئامیرا	ئامێری	أدوات
جنجرك	سندوقا پەنبی	سەندوقی پەمۆ	صندوق القطن
جفێر	خەت	هێل	خط
جفت	١- ژ هژمارا دوو، چون. ٢- هندە تڤەنگێت کەڤن	١- جون. ٢- جۆرە تڤەنگی کۆتە	١- زوج ٢- نوع البندقية القديمة
جڤز	رێڤەبەری	بەرێوەبەرایەتی	دائرة
جفتەك	جۆتەك	جوتێك	زوج
جڤیا	بزاڤ کر	جولا	حركة
جڤین	خەبەر	جون	شتيمة
جڤین گۆتن	خەبەر گۆتن	جون دان	اشتمه
جڤینگە	جهێ کۆم بوونێ بۆ بزاڤا	شوێنی کۆبوونەوە جولە	مكان اجتماع حزبي

جڤان نامه	ڕاپۆرتا مینز گرتن	ڕاپۆرتی کۆبوونەوە	محضر الجلسة
جڤان	کۆرمەلیست	کۆنگرە	مجلس
جڤانگه	بنگەهێ کومەلیستی	بنکەی کۆنگرە	قاعدة المجلس
جڤت	ئامیرێ پێ هەلگرتنا تشتێ هیر، کاسکا بچیك	ووردە هەلگر، کاسەی بچووك	ماشة صغيرة
جڤجڤینه	بزاڤێ پێ بکە، بۆ داخازینە	بجولینە	حركي
جڤان	ژڤان	ووچان	موعد
جه	عەردێ دیارکری	شوێنی دیارکراو	مكان
جهدا (ز)	ل وی عەردی	لەو شوێنە	نفس المكان
جهدا	دەرحال، ئەڤ پەیڤە وەکی پێش گرەکی دچیتە سەر کارێت ئەبۆری	یەك سەر	فوراً
جهدا ئاخڤتن	دەرحال قەسەکر	یەك سەرقسەی کرد	تكلم فوراً
جهدا ئاڤ دا	دەرحال ئاڤ دایی	یەك سەرئاودرا	سقي فوراً
جهدا باری	دەرحال لێ کر	یەك سەرباری	مطر فوراً
جهد باراند	دەرحال دەنگ ژ خۆئینا	یەك سەر بارەی هان	فوراً اصدر صوت
جهدا بەردا	ئێك نەقل کران	یەك سەر بەردران	فوراً أطلق
جهدا بەربویێ	دەرحال ڤێرا چوو	یەك سەر گڕی گرت	اشتعل في الحال
جهدا بوو	دەرحال خودێ دا	یەك سەر بوو	فوراً ولدة
جهدا پەرخاند	دەرحال دەست پێدائینا	یەك سەر شێلاوە	فوراً تدلل
جهدا پرتکی	دەرحال پارچە پارچە بوو	یەك سەر لەت لەت کر	فوراً تقطع
جهدا پەقی	دەرحال تەرەقین ژی هات	یەك سەر تەقی	فوراً انفجرة
جهدا پەلخی	دەرحال هیر هیر بوو	یەك سەر وەردوو هەراش بوو	فوراً سحق

جهدا پەنج لێ دا	دەرحال لپـۆك لى دان	يەك سەر چـمـرۆك لى دا	فوراً خدش
جهدا پنچا	دەرحال پنچاله	يەك سەر پنچاوه	فوراً لف
جهدا تەنابوو	دەرحال بێ دەنگ بوو	يەك سەر لقەى نەهات	سكت فوراً
جهدا تینی بوو	دەرحال لالہ لیا	يەك سەر تينى بوو	عطش فوراً
جهدا تژى كر	دەرحال پڕكر	يەك سەر پڕكرد	امتلئ فوراً
جهدا جەمین	دەرحال كۆم بوون	يەك سەر كۆبوونەوه	فوراً اجتمع
جهدا جزا كرن	دەرحال پاره ژێ ستاندن	يەك سەر جەزا كرا	فوراً أفرض الغرامة
جدها چاندن	دەرحال شين كرن	يەك سەر ڕواندران	فوراً زرع
جدها چرمسي	دەرحال جەمسي	يەك سەر چورچ بوون	فوراً ذبل
جهدا چى كر	دەرحال درست كر	يەك سەر خوارد	فوراً صمع
جهدا خار	دەرحال خوار	يەك سەر خوراچ	أكل فوراً
جهدا خەما باى گرت	دەرحال نەساخ بوو	يەك سەر نەخوش خەم خۆرى بو	فوراً تعرض لكأبة
جهدا خڕكر	دەرحال كۆم كر	يەك سەر كۆكراوه	فوراً جمع
جهدا خاپاند	دەرحال سەردابرن	يەك سەر هەل خەلەتان	فوراً خدع
جهدا دەينان	دەرحال ئينانه خار	يەك سەر دانرا	فوراً وضع
جهدا دەينكرێ	دەرحال پێ ئاخفت	يەك سەر قسەى پێ ووت	فوراً وجهة له كلام
جهدا دۆكر	دەرحال گرت	يەك سەر قەپات كرد	فوراً قفل
جهدا داگرت	دەرحال تژى كر	يەك سەر پڕ كرد	فوراً اترس
جهدا داوزيا	دەرحال خۆ چەماند	يەك سەر خۆ شورۆكرد	فوراً انحنى
جهدا خەڤيا	دەرحال حەژى كر	يەك سەر خوشى ويست	فوراً تحابا
جهدا حەواند	ئێك نەقل جه دايێ	يەك سەر حەواند	فوراً احتمى
جهدا ڕادان	دەرحال ڤەمالى	يەك سەر دەسته	فوراً قبض

		سەر قراں	علیه
جهدا ڕاکر	دەرحال هەل گرت	یەك سەر هەل گرت	فوراً رفع
جهدا ڕی کر	ئێك نەقل تێ کر	یەك سەر تێ کرد	فوراً صب
جهدا ڕشاڤە	ئێك نەقل دل خراب بوو	یەك سەر ڕشاوە	فوراظً تغیث
جهدا زانی	دەرحال یۆ گۆت	یەك سەر زانی	عرف فوراً
جهدا ژێك ڕاکر	دەرحال پشك کر	یەك سەر بەش کرا	قسمه فوراً
جهدا ژار بوو	دەرحال فەقیر بوون	یەك سەر هەژار بوو	أفقر فوراً
جهدا ستاند	دەرحال وەرگرت	یەك سەر وەرگرت	أخذ فوراً
جهدا صار بوو	دەرحال گرك هاتێ	یەك سەر سەرمای بوو	برد فوراً
جهدا صار کر	دەرحال تەزاند	یەم سەر سارد کرد	استبرد فوراً
جهدا صەفاند	ئێك نەقل پارزاند	یەك سەر پارزێندرا	اصفى في الحال
جهدا شەه کر	دەرحال حلي کر	یەك سەر شانەکرا	فوراً مشط
جهدا شەڕکر	دەرحال لێك کەتن	یەك سەر شەڕکرا	تعارك فوراً
جهدا شەرم کر	دەرحال ژ خۆ شەرم کر	یەك سەر شەرمێ کرد	فوراً خجل
جهدا قاپە کر	دەرحال پنی کر	یەك سەر پینە کرد	صلح فوراً
جهدا قەرکر	دەرحال دەین کر	یەك سەر قەرز کر	تداینه فوراً
جهدا قیڕاند	دەرحال کرە قیڕی	یەك سەر قیڕانی	صاح فوراً
جهدا قیڕی ڤەدا	دەرحال هاوار کر	یەك سەر قیژانی	صاح فوراً
جهدا قەڕمی	دەرحال صار بوو	یەك سەر سارد بوو	استبرد فوراً
جهدا ڤەدا	دەرحال برە ڕەخەکی	یەك سەر لادا	وضع صفحاً فوراً
جهدا ڤەکر	دەرحال کرەڤە	یەك سەر کردەوە	فتح فوراً
جهدا کەتی	دەرحال کرە کەنی	یەك سەر پێ کەنی	ضحك فوراً
جهدا کەلوتن	دەرحال ژ تیڤلا ئینانە دەر	یەك سەر توێکل کران	فوراً سلخ
جهدا کەفت	یەك سەر کەوت	یەك سەرکەوت	فوراً وقع

جهدا كيلۆن كر	دەرحال داحست	يەك سەر داحست	فوراً قفل
جهداً كراندن	دەرحال داله بەرلەڤا	يەك سەر كرۆژتن	فوراً طحن
جهدا كەلى	دەرحال گەرم بوو	يەك سەر كولا	فوراً غلى
جهدا كەنى	نيك نەڤل بشكورى	يەك سەر پێ كەنى	في حال ضحك
جهدا گەرم بوو	دەرحال گەرمى بلند بوو	يەك سەر گەرمابوو	فوراً استحرة
جهداً گەهى	دەرحال پێ گەهشت	يەك سەر گەيى	فوراً نضج
جهدا گەهاند	دەرحال بنه جه كر	يەك سەر گەياند	وصل فوراً
جهد گەڤزى	دەرحال خۆت عەردى ڤەدا	يەك سەر گەوززى	فوراً نشي في تراب
جهدا گرنژى	دەرحال كەنى	يەك سەر پێ كەنى	ابتسم فوراً
جدها گرى	دەرحال كره گرى	يەك سەر گريا	أبكى فورا
جهدا گوهارت	دەرحال لێك خەلت كرن	يەك سەر گۆريەوە	بدل فوراً
جهدا گوهدايى	چاڤ دايێ	بايەخى پێ دا	اهتم به
جهدا لەڤاند	دەرحال هژاند	يەك سەر جولاند	حرك فوراً
جهدا لەرزين	دەرحال ڤەلەرزين	يەك سەر لەرينەوە	فوراً اهتزا
جهدا لێكدا	دەرحال شەڕكر	يەك سەر لە يەكتريان دا	ضرب فوراً
جهدا مچاند	دەرحال گرت	يەك سەر قەبات كرد	سدة فوراً
جهدا مێت	دەرحال مێشت	يەك سەر مژى	مصى فوراً
جهدا مر	دەرحال گيان دا	يەك سەر گيانى داوە	مات فوراً
جهدا بەرچقى	دەرحال پەرچقى	يەك سەر تولاوە	في الحال عصر
جهدا نيشان كر	دەرحال پێ زانين دانا سەر	يەك سەر نيشانە كرا	في الحال وضع العلامة
جهدا نڤاند	دەرحال خەواند	يەك سەر نواند	في الحال نام
جهدا نقاند	دەرحال دانا سەرك	يەك سەر ل سەريەك دانا	في الحال أغمض

کرمانجی		سۆرانی	عربی
جهدا هاڤێتن	دەرحال بۆ هاڤێشت	یەك سەر لێ دا	في الحال رمى
جهدا هلاڤێت	دەرحال رشافە	یەك سەر رشایەوە	في الحال تفيث
جهدا هەرفاند	دەرحال خراب کر	یەك سەر روخاندرا	هدم فوراً
جهدا هەودا	دەرحال وەرمت	یەك سەر ئەستوربو	تهيج فوراً
جهدا وەریا	دەرحال هاتە خارێ	یەك سەر هەڵ وەری	تساقط فوراً
جهۆرك	کیسەکی تایبەتی ددانە، سەردەڤی هەسپی داخارنێ بخۆت	جۆرەکە	
جهێ جنجرۆکا	شین پەنج	شوێن شاخاو	أثر الخدش
جهدار	شیا	جێ دار	نائب
جهال	جوال، گینیێ بەندکا	گونیەیەتە	گونية
جنازە	کەلەخێ مرۆی	لاشەی مردوو	جثة
جندی	زیرەك	ئازا، دلێر	شجاع
جنقی	ترسیا	ترسا	رعب
جنقاندن	ترساندن	ترسانەوە	ارعب
جنیك	چەم، باخێ داروبارێ فێقی	چەم	جنينة
جنجرۆك	پەنج	شاخاو، نینۆکی درێژ	خدش
جنب عەشق	دار ئالێنك، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	لاولاوە	جنب العشق
جناب	جەناب، ئەڤە پەیڤە یا رۆژهەلات	جەناب	الشخص
جنسری	عێجیز بوو	تۆراوە	غارة
جلال – جەلال	ریبار	رووبار	نهر–نهر
جل	بەرگ	جل	ملابس
جلی کەری	بن کورتان	پارچەی بن کورتا	غطاء داخل

پەیڤ	کرمالجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
			ظهر الحصير
جلدكر	بەرگ كر	بەرگ. كرا	تجلد
جلك	خۆ بی تحافلك	سو بی داپوشەر	ملابس
جلكێت مرۆڤا	پی تحافكیت مروفا	پوشیدەی مرۆڤ	ملابس انسان
جود	ناڤی چیایە کو گەمیا نوحی	ناوی چیایە کەشتی نوح	اسم جبل في
	ب خ ل سەر راوستا ل	ب.د.غ. ل کوردستان	کوردستان
	کوردستانا ترکیا یە		ترکیا
جودا	لێك ڤەكرن	جیا	فرق
جودا بوو	ژێك ڤەبوو, بابی من و	جیابوونەوە	انفصل
	مامێ من جودا بوون		
جوودایی	ژێك ڤەبوی	جیا بوونی	انفصال
جووداکر	لە گەل نەهێلا	لێ جیاکر	انفصل
جووداهات	تنێ هات	بەتەنیا هات	جاء منفردة
جوودا بر	ب تنی بر	بەتەنیا برد	أخذ منفردة
جودا خواست	ب تنی دەعوا کر	بە تەنیا داواکرا	طلب منفرة
جووزان	گیزان	گوێزان	شفرة الحلاقة
جۆخین	بێدەر	شوێنی دان وێلە کۆکردە	مکان جني
			البذور
جۆپك	جوتێ پێنکڤە	دووتەی پێکەوە	زوجات
			متصلات

گ/ دونیا دنیایی جۆ خینکا بای هندا دانایی هندا بارکرتا

جۆپکێ گیزا	دوو گیز پێنکڤە بێت تەر	جووتنە گوێز	زوجان الجوز
جۆپکێ هنارا	دوو هنارە دارکەکی ڤە	دوو هەنار بە پێکەوە	زوجان الرمان
جۆپکی هژیرا	دوو هژیر پێنکڤە	جووتە هەنجیر پێکەوە	زوج تين
جۆپك	گلواری هەلاویستی	گولوازەی هەل واسراو	باقة معلقة

جۆبكێ هنارا	گلوازی هنار	گولوارەی هەنار	بافة رمان
جۆبار	جۆژێ چۆن/ پشك بوون جۆبێ، دەمێ شەرِی دەست پێ كری هەما جۆبارێت خوینێ ژێ چوون	جۆگە	جدول
جۆبه	قەهبە خانە	قەحپە خانە	ملهى
جۆبرِك	سیان بەرا ل بن ئاخێ دژیت رەهێت كەسكاتێ دخۆت	جۆبرِكە	
جۆت	دوو، جفت	جووتە	زوج
جۆت رەهی	نێر و مێ پێكڤە	جووت رەگەز	ثنائي الجنس
جۆت كرن	كرنە دوو	جووت بوون	ثنائي
جۆت كار	كەسی كاری عەردكێلانی	جوتیار	فلاح
جۆت كرن	عەرد كێلان	زەوی كێلان	حراثة الأرض
جۆتك	ب هەردوو پیابهن دان	لووشكە	ضرب بالرجلين
جۆتك هاڤێن	بهن هاڤێن	لووشكە هاویشتن	ضرب الفرس
جۆتك هەسپی	بهنا هەسپی	جووتەی ئەسپ، سوولا قەی ئەسب	ضرب الفرس
جۆتك	كاریتە، ئەڤە دارێت ستیر و دبێژن یێت سپینداری بۆ راییخستنا بانا	كاریتەی خانوو	خشب السقف
جۆت دیتن	بینینا دووا شیانێكی	بینی پەجووتە	إزدواج البصر
جۆتك	هنبانك	هەنبانە	الحراث
جۆت بوون	ئێك بوون، رێك كەڤتن بۆ زیدەبێ	جووت بوون	تزاوج

جۆجلاند	شوشتنا سەرلاڤی دا بەربکەڤنە بنێ لامالی، برنجێ چۆجلاندی بکە شیلێ	بەردە ملو	غسل بالماء لفرز الحجر من الحنطة والرز
جۆۆکە	خێف زانك	شت زان	عراف
جۆدەلیك	جۆدەلی، دۆشەکێت بچیك بێت ناڤ مالا	نیمدەر، جودەلی	فرض صغیر
جۆك	خەتکا ئاڤێ، ئاڤا ڤان جۆکا پا پیسە	جۆگەلە	جدول
جۆنی	بەرێ نیڤا قوقلاندیە ژ ناڤ کۆیێ حلی کریە بۆ قوتانا تشتی ب کاردئێت	دیبەك	حجر محفور من الداخل یستعمل لطحن
جۆلانگ	هێزك	جۆلانە	مرجوحة
جۆقان	کۆم بوونا گەلەك	قەلە بالغی	ازدحام
جورك	بەرێت خرابن	بەرِ خرابە	النوع الردئ من الاثمار
جورد	جرد، مشکێت مەزن ل چۆلی دژین	جورد	جرد
جووزەردا	دەمێ گەهشتنا ودرینا دەرامەتی بە، جەهـ زەربوون	کاتی دوورینە وەی دانە وئلە	وقـ ، الحصـ
جوومگەو	هەستییێ سەر چۆکی	ئێسکی سەرچۆك	فخذ
جووکە	پفدانك	دەب دەبە	زقرقة
جێز	کۆما دەرامەتی	کۆمەلە دەرامەت	کۆمة الحبوب
جێمك	دوو پێکڤە	دووان بەیەکەوە	زوجان
جێرگ	رێز	رێز	صافـ
جێب	یا کوردی کربە، بەربك	گیرفان	جیب

پەهلى	كرمانجيا ژووری	كرمانجيا خواری	زمانێ عەرەبی
جهرى (ت)	حەرال	عەرال	غزلان
جنيك	هێردوو رەحی سەری	لەنسى سەر	الصدغ
جی	جیە، مرۆڤێت باوەریا خو	جوولەكە	يهودي
	ب دینێ موسای دئینن		
جی كچا خو قوتا هێش جەرك نەشكاندی			
جيران	چینار، كوردی كریە	دراوسێ	جيران
جیوە	زیبەق، لڤۆك	جولێنەر	زئبق
جیدار	زابت، دوو ستێر هەبی	زابیت	ملازم الاول
جیرەیی	نەرمی	نەرم و شلی	مرونة
جیر	نەرم	نەرم	مرن
جیری	گیایەكە ددەنە كەوالا	گیایێكە بۆ ئاژەل باشە	نبات تستعمل
			كعلف الحيوان
جیسك	هایژ خو نەمان	دەمارگیران	الصدع
جیرانیوم	گولەكا شتی كولامەلا	گولێكەوە كوگولێ مەلا	زهرة تشبه
	عوسمانە	عوسمانە	زهرة ملا
			عثمان
جی پێ	شین پێ	شوێن پێ	أثر اقدم
جی	شین	شوێن	أثر
جیێ مە	شینامە	شۆێنمان	آثارنا
جی بوو	شین بوو	شوێن بوو	كان أثرهم
جی مە	دیاركە، نیشان كە	شوێنە واركە	وضع أثر
جی گرت	شین گر	شوێن گر	اأخذ أثر
جی تبل	شین تبل	شوێن انگوست	طبع اصبع

چ

پیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
ڃ	چەند، تیپە ل کوردستانا سەر ب (ب) بکار تیت	لە کوردستان سەرووبە (ب) بە کاردی	
چ	نەڤ پەیڤە شیا (نان)	یان	
چ	بۆ پرسیارێ تێت، چ هەیە؟ چ نینە؟	نیشانە پرسیارە، چ هەیە؟ چ بوو،	تستعمل الاستفهام، ماذا كان
چ	گیایەکە هشك دکەن ئاڤێ دخۆت	گیای چای	نبتة شاي
چا	باش، چابوو هات	چاك	جيد
چاپان	خەزنە، قوماشە کێ سپیە پیچەك یێ زەرە	خەزنە، رەنگی سپی شەکریە	خام أبيض
چاپا لێو	صەفینك	پالدراوی چا	مصطفی جای
چاپەرك	قۆرکێ چایێ	چای بەست	ابريق شاي
چابەست	قۆرك	قۆری	كتلي
چابوك	زیرەك	ئازا	نشيط
چاخ	وەختەك، دەمەك	کاتێك، زەمانێك	زمن عابر
چخ	سیمایەکێ کەرەسەیە	چۆرە مادەیەکە	عنصر
چاخێ بەری	سەردەمێ بەری	کاتی بەردین	عصر الحجري
چاخێ نێچیرا	سەردەمێ ئاقاری و نێچیر کرنا	دەمی راو	عصر الصيد
چاخێ	دەمێ	کاتێ	حينما
چادر	خیڤەت	خیوەت، چادر	خيمة
چار	هژمارا چوار	ژمارەی چار، چوار	عدد اربعة
چارەسەر	تیمار کرن	دەرمان کردن	معالجة

چاره	یەرك ڤەئینان	رێ بۆ دوور زینەوە	معالجة
چاره رەش	بێ بەخت	بەخت رەش	حظ الاسود
چارەنڤیس	نیشادانا رێ	رێگا بۆ دۆزینەوە	تقرير المصير
چار بەر	چەرپایە، بۆ نڤستنێ تێتە بکارئینان	چوار پایە	سرير
چارپی	تەختێ نڤستنێ	چوار پایە	سرير
چاربەر	بۆ پەرۆلی بەر فرەهـ بکارتینن، جواروی	چوارەبەرە	أربعة وجوه
چار داخ	چوار دیوار کری	چوا دیواری	صالة
چارچەڤ	پارچەیەکێ چێ کریە بۆ سەر نڤیا	پارچەیەکی چوار گۆشەیی یە	جرجف
چارچاف	١ = زێدە خۆ هشیارکرن بۆ دیتنێ. ٢ – هەبوونا چوار چاڤا	زیادە خۆ ئاگادارکردن بۆ بین، چوار چاو	أربعوع عیون
چارخ	پیرەمێر، کالەمێر، بیر	پیرە	عجوز
چارشەمب	ناڤێ رۆژەکێ یە د حەفتی دا	چوار شەم	الاربعاء
چازران	زانا، پێ زانینێ طەنگاڤیا	دانا، زانای چارەسەی	عالم المعالجة
چارمە	چار رەخ لێ گرتن	چوار لاگرتن	حاصرة
چارگاڤ	چوار پێ	چوار یەك	اربعة اطراف
چار گاڤانێ	ڤێ یەیڤێ بۆ هەصپ و دەوارا بکار دئینن دە می رادبنە سەر هەر چوار پێت خۆ وخو دهەلاڤێن	هەڵ بەزکێ وولاغ لە سەر چوار پەل	رقص الفرس علی أربعة أطراف
چار کوژی	هەبونا چوار سەر د	چوار گوشە	موبع

	پارچەیەکی بەحب دا		
چار چرا	١- چوار فانوس ٢ ناڤێ گۆرەپانا سێدارەدانا قازی مەحەمەد	١ چوار چرا ٢ ناو گۆرەپانە لە ئێران	٢- اربعة فوانيس ٢- اسم الساحة الذي اعدم فيها قاضي محمد
چاردەست	چوار لەپ، بۆ وان کەسا دبێژن دەمێ نەساخەکێ رابکە ژ ئەردی	چوار پەل	اربعة أطراف
چاردە	هژمارا پشتی دەهێ چارێت دی	ژمارە چواردە	اربعة عشر
چارۆك	دەرسۆکا ژنا	پارچەی سەرملی ژنان	منديل نسائي
چازان	بێ زانین	زانا	عالم
چاڤ	بینەر، پێ بینك ئێك ژ ئەندامێت گیانێ گیان بەرا	بینەر	العين
چاڤا ئاریان	چاڤ ئێشان	چاو ئاوساو	التهاب العين
چاڤ بادای	هندە چاڤێت خڕ و چوانن	چاو بادراو	العين المدور
چاڤ بەق	چاڤ زەف، چاڤێ ڤەکری	چاوە کراوە، جاو زەق	العين المفتوحة
چاڤ بەلەك	بۆ چاڤێت دوو رەنگی	چاوی دوو رەنگە	العيون شهلاء
چاڤ بەرك	بەرچاڤك	چاو بلکە، عەینەك	مناضر
چاڤ برچی	مال پرسی	چاو برسی	العين الجائع
چاڤ برسی	ڤی پەیڤێ بۆ وان کەسا دبێژن هندی هەبیت هەر دبرسینە	چاو برسی	العين الجائعة

چاڤ بلح، چاڤ بی شەرم ل بەر چ نەبیت

پەیف	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
چاڤ بچاڤ	تۆلە ب تۆلە	چاو بە چاو	العين بالعين
چاڤ بلۆق	چاڤ ڤەکری	چاو رەق	العين البارز
چاڤ بۆق، چاڤ بەق	چاڤ هاتبینە دەر	چاو دەر پەریو	حاحظ العين
چاڤ برێ	چاڤ لێ کر، پێ حەساند	بە چاو ئاگادار کرا	نبه بالعين
چاڤ بخال	چاڤێ ب نیشان	چاو بە نیشان	العين بها شامة
چاڤ بکل	چاڤێ رەش کری ب دەرمانکی	چاو بە کل	العين مكحل
چاڤ پەقی	چاڤێ تەقی	چاو تەقی و	العين المنفجرة
چاڤ پەقاندی	چاڤی کورەکری	چاوی تەقی و	العين العمياء
چاڤ پرباچە	چاڤێت پی سەر و بەر	چاو بر و بوشاو	شذوذ وضع الاهداب
چاڤ پرپیچ	چاڤێت بچیك و لاواز	چاوی لاواز	العيون ضعيف وشاذ
چاڤ چلیس	بۆ وان کەسا دبێژن ئەوی هەر دەم د ناڤ دەست و پێت خەلکی دابن	کەسی شرکی	إنسان ذليل
چاڤ چنۆك	پیسە مرۆڤ، سروشت نەخوش	کەسی تەماع	طماع
چاڤ جان	چاڤێ تازە	چاو جوان	العين الجميلة
چاڤ حلی	١- چاڤی راست و درست ٢- بۆ وان کەسا د بێژن ئەو کارا دکەن و خۆ بێ دەنگ دکەن	چاو مۆن، چاو لوس	العين مكسور
چاڤ حیز	بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێ	چاو لەدەر	مكسور الخاطر

بەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	ب دیڤ نیك و دور بکەڤن، چاڤ کەر		
چاڤ حەوەل	چاڤێ خار	چاو خێل	العين الحول
چاڤ عەورکی	هەبوونا سپیاتیەکێ ل سەر رەشکا چاڤێ	تانەی چاو	وجود بياض على كرة العين سوداء
چاڤ تیژ	چاڤێ بهێز بۆ دیتنێ	چاو بەهێز	حاد البصر
چاڤ طەنگ	بۆ وان کەسا دبێژن ئەوی چ ژ دەستا نەهێتە دەر	چاو تەسك، رەزیل	ضيق العين
چاڤ طاری	١- چاڤێ نەبینی. ٢- چاڤێ چ نەدنە هەژارا	١- تاریکە چاو ٢- کەسی کە رەزیل بێ‌ژ	١- العين المظلم ٢- تستعمل للإنسان الغير نبيل
چاڤ دێری	گوهدانی، بەرێ خو دانی	چاوەدێری، ئاگادار بوو	الرعاية، نظر إليها، ملاحظة
چاڤ دایێ	ئاگەهـ ژێ بوون	ئاگادار بوون	انتبه عليه
چاڤ دەر	بەرێ وان ل کەسانێ دی	روویان، چاویان لە کەسانی تر	العين البرانية
چاڤ دانای	یێ شەرم کریە ژێ هەست چاکیەکێ	چاو دانایە، چاوشکاو	مكسور العيون
چاڤ رەش	رەنگێ چاڤێ یێ رەش و جوان	چاو رەش	العيون السود
چاڤ زلکانێ	بەرخو دانەکا رك و رك	یەکا و یەك تەماشە کردن، چاو دبڤ دبقانێ	غمزة العين

چاڤ زیلك	عەجێب گرتی	سەرسوڕمەر	تعجب
چاڤ سپی	چ ل سەر چاڤانه	چاو سپی	ابيض العين
چاڤ شین	رەنگێ چاڤی یێ شین	چاوشین	العيون الزرق
چاڤ شۆر	شەرمەزار	شەرم کەر	ذليل
چاڤ شۆرکرن	شەرم کری	شەرم کراو	ندم
چاڤ شکاند	ژێ ترساند	لێ ترسان	تخويف من
چاڤ شکەستی	ژێ ترسیای	چاو شکاو	مكسور الخاطر
چاڤ لێ کر	١- زارڤەکر، وەکی کرن ٢- ل دەیف پێ چوون	١- لاسایی کرد، له شوینێ بێ چوون	قلد، اقتدى أثره
چاڤ لێ دا	بەرێ خودا کا ب نەیاری	بەچاو برد	وضع العين عليه
چاڤ لا	چاڤ خار	چاو خێل	حول العين
چاڤ	چاڤ، بینەر	چاو	العين
چاڤ کێمی	چاڤ کێمی	چاو کەمی	قصر النظر
چاڤك	پەلێت ئاگری یێت گەش	پشکۆی ئاگر	جمرة النار
چاڤ کاڵ	رەنگی چاڤی یێ قەهوایی	چاو کال	العين البني
چاڤ کرنی	ئاگەهدار کر ب چاڤی	ئاگەدار کرا بە چاو	نبه بالعين
چاڤ گەرمی	خەوەکا سڤك	کەروێشکە خەو	النوم الخفيف
چاڤ گرتنۆك	یاریا زارۆکانه چاڤێت ئێك و گرێ ددەن	جاو چوقاندن	ربط العين، لبعة اطفال
چاڤ گرێ دای	گرێ دانا چاڤێ ب تشتەکی	چاو بەستراو	مربوط العين
چاڤ نقانکێ	چاڤ گرتنۆك	چاو چوقاندن	لعبة العيم الغامض
چاڤ نقاندن	چاڤ دانانه سەر ئێك	چاو له سەریەك نان	سدة العيون
چاز نقرۆسك	خەوتە، نڤەك	خەوین، چاو خەو	العيون نائمة

چاڤێ سەری	دیتنا براسب	بە چاوی خۆی	بأم عینه
گ/ چاڤ دنیایێ دخۆن			
چاڤ مارق	رەهێت چاڤێ زەردبن	دەماری چاو زەردە دەبن	یرقان العین
چاڤین	بەرێ خودان	پەچاو روانین	نظرة حادة
چاڤین کر	بەرێ خودایێ ب نەیاری	تنێ راونین بە دوژمنی	نظرة الحسد
چاڤێ تەلێ بیت	گوهێ خۆ بدێ	ئاگەدار بە	انتبه له
چاڤێ خودێ لێ بیت	خودی هاری کار بیت	چاوی خوای لێ بێ	برعایة الله
چاڤینك	١–حەسیدی پێ برن ٢– کولەکا دیواری	١– بە چاو بردن ٢– پەنجەرە لە ناو دیوار	وضع العین، شباك داخل الحائط
چاڤ هاڤێژ	چاڤێت نەموبارەك	چاوی حەسود	العین الحسد
چاڤ رۆنکر	پیرۆزکرن	چاو رۆشن کردن	تهنئ
چاڤ	بینانهی	بینایی	الرؤیة
چاڤ رێ	بهیڤی	بەهیوا	متأمل
چاڤ رۆهن کر	١– پیرۆز کرن ٢– چاڤ بهێز کرن	چاو رۆشن کردن، چاو بە هێز کردن	تهنئ، جعله یری جیداً
چاڤ فەکر	١– دنیا دیتی، ٢– مەرد	چاوکراوە	السخي
چالاڤ	قەدارکا ئاڤێ	چاوی ئاو	البرکة
چال	کۆرك	قۆرت	حفرة
چالکە	کۆخك	کۆخ	کوخ
چام	دارێ سپی	داری سپی	خشب ابیض
چاکە	قەنجە	باشە	لا بأس
چاکی	قەنجی	چاکە	حسنة
چاکتر	باش تر، چێ تر	چاك تر	أحسن
چاکیانی	باشیاوی	چاکەیی	إحسان

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
چاك و خوشی	چەوابی، ئەحوال پرسین	چاوانی و چونی	تحية
چاك بین	باش دبن	چاك بی	متفائل
چاخ	گاڤ	دەم	وقت
چابر	چیمەن، کەسکایی ناڤ باخچا	فریز، گیای ناوباخچە	خضرة الحديقة
چای دانگ	قۆرکێ چایێ تێدا چێ دکەن	چای پەست	كتلي چاي
چاندن	شین کرن	ناشتن، رواندن	زرع
چاوەش	پەیڤەیا کوردی کریە زێرەڤان	پاسەوان	مراقب
چاودێر	بەرچاڤی	تەماشەکەر	منظر
چاور	خیڤەت	خیوەت	الخمية
چەپەر	سەنگەر، چێ کرنا جهەکی دەمێ شەڕی	پەناگە، سەنگەر	حمى
چەپوخال	کارێ نەپەنی	کاری نەهێنی	عمل السري
چەپەل	پێ پیسی	پیسکە	قذارة
چەپ	رەخەك ژ لا	لایەك لەلاکان	جهة اليسرى
چەپی	کەسێ کاری ب چەپێ بکەت	چەپ کاری	يسراوى
چەپك	تژی دەستەکی	دەستیەك	الباقة
چەپاو	ب سەر داچوو	بە سەر داگرتن	غزوة
چەپك	کۆلانێت طەنگ و طاری	تەسکە کۆلان	العوجة
چەپ چەپیسك	گیان بەرەکێ حەز رۆناهیێ دکەت ژ بەر نێچراشتی کم کەیە	پیسپیسۆك، شەو گەردە	ابو بريص

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
چەپەست	قوزکی چاپی	بماء، بەم...	كـلـي
چەپکێ گولا	دەستکی گولا، قەفا گولا	چەپکە گولا	باقة الورد
چەپۆچیر	١- خارو خیچ ٢ حیلەکری	١ خوار و خێچ ٢- فێل	معوج، الحيال
چە	کورت کریا، چیە	چی یە	ماذا
چە	جه	شوین	مكان
چەپا	درەقسین، جەمۆیێ رابوویە چەپا/ کورت کرنا چەچ، پاپ	سەما	يرقص
چەچ	دەست ب زار دەڤێ زارۆکا	دەست، لە ژێر زاری منال	اليد على لسان الطفل
چەتە	رێ گری	رێ گری	قاطع الطريق
چەتن	زەحمەت	گرانە	صعبة
چە	ئەڤە پاشکرد چینە سەر ناڤا ١- و بچیك دکەت، باخجە، ٢- چیە	باشکرە دەچێتە سەرناو	أي
چەراندن	چاووگە، خواردن، ڤی	لەوەراندن	يرعى
چەروان	پەیڤێ بۆ مریشك و پەزا دبێژن دەمێ خورانێ بخوت	لەوەڕگا	مرعى
چەرەز	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، ناڤ، تۆفك	ناوکە	جرز
چەرخ	قورن	سەدە	قرن
چەرخاندن	زڤڕاندن، چاودکە	سوڕاندن	دوران
چەرخا	گەرا، ئەڤ چیە هۆ تو چەرخا ددەی ل ڤان درا	گەڕان، سوارنەوە	يدور

چەرخەك	قەرنەك	سەدەیەك	قرن الواحد
چەرخاددەی	دگەڕییی	دەگەڕێی	يتجول
چەرخ	١- ئامیرێ تیژکرنێ یە. ٢- ئامیرێ ئاگر هەلکرنێ یە	١- تیژکەرە ٢- ئاگرداگیرینە	١- مبرد ٢- مشعل
چەرنچی	کەسێ کارێ تیژ کرنێ بکە	چەرخ چی	من يعمل على تحديد آلة
جەرخ کەر	کارێ تیژکرنێ	تیژکەر	عمل حداد
چەرت	جودا	جیا	جرد
چەرا	بۆ چی	بۆ	لماذا
جەرمە سەری	نەخوش و کێماسی دیتن	دەردە سەری	شايف الويل
جەرم و چیقال	چەرمك، چ گۆشت پێڤە نەبن	چەرمن	جلدي
چەرم	پیستە	پێست	جلد
چەروان	عەردێ کەسکێ لێ بیت	زەوی کەسك بێ	مراعي
چەشمە (ف)	چاڤێ ئاڤێ	چاوە ئاو	عين الماء
چەشم (ف)	چاڤ	چاو	العين
چەفتە	کەفیك	دەستە سەر	منديل
چەڤل ماست	ئاڤە ماست	ماستاو	شنينة
چەڤرە	ب دۆهنە	چەورە	دهينة
چەڤرێ	گیایەکە د کەنە ناڤ ماستێ خەلکێ چیای	گیای چیایی تێ دەکەنە ناو ماست	نبتة تخلط مع اللبن
چەك	ئامیرێ خۆپاراستنێ	چەك	شيء يحافظ على نفسه
چەك دار	یێ بسلاح	چەك دار	مسلح

چەك ناس	زانایێ سیلاحی	زانای چەك	عالم سلاح
چەك هەلگر	بۆ زەلاما، تفەنگ هەلگر	بۆ پیاوان دی چەك هەلگر	مسلح
چەك گرێ دا	سیلاح ب خۆڤە گرێ دا	بەستنە وەسیلاح	ربط الاسلحة
چەك بخۆڤەكر	بۆژنا، زێرا بخۆڤە دكەت	بۆ ئافرەتان كە زێر و خشل بەخۆ بەوەدەكا	ذهب نساء
چەكچەكیلە	نەڤە بالدارەكی شیر دەەرە یێ بێ پەرە بەلی دفرێت ء می پێت لەشی ڤە	شەمشەمەكوێرە	خفاش
چەكمە	پێلاڤ	پێلاو	حذاء
چەق چەڤكادەڤی	پشكا خوارێ یا دەڤێ د لڤێت دەمی د ئاخفت	شەویلگەی دەم	ذقن، الفك سفلي
چەق چەقا ئاشی	پشكا مە كینا ئاشی دەمێ كار دكەت وەكی دستاریە	مەكینمەی ئاش كە كاتی بكار دەكا	قسم من آلة الطاحونة
چەقەشە	دارا خەملاندی ب مویژا	داریكە ڕازاندراوە بە مێوژ	شجرة متنوعة
گ/ ئاشی برتو پر سیارا چەقە چەقكی دكەی			
چەلەنگ	ژێ هاتی، پێ سڤك	زیرەك، سووكەلە	شاطر
چەلەگە	نەڤە دارەكی سەرخارێ درێژە و پێ فێڤی ژی ڤەدكەن	چەلاگە	نوع من العصي تستعمل لقطف الثمار العالية
چەلاك	باكورە	داری میوەلێكەرەوە	عصى تستعمل لقطف الثمار
چەلتووك ك. خ	پشی برنج، پشلك	پووش برینج	بووش
چەلێ	ناڤێ گوندەگی كوردانە ل سەر توخیبێ توركیا و	ناوی گوندەكی كوردە	اسم قرية حدودة في

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناڤین	زمانێ عەرەبی
	عیراف		ترکیا
چەم	باغی دارێت فێقی	باخچەی داری میوە	بستان الفاكهة
چەماندن	خارکرن	چەماندوە	تويج
چەم	باخچێ ئاڤێ	باخچە ئاوی	بستان الفاكة
چەمیا	دەستك	دەسك	اليدة
چەمیا	خاربوو، خوار بوو	کۆماوە	انحنى
چەمە سەری	سەری کانیا ئاڤێ	سەر چاوەی ئاو	مصدر الماء
چەم تەر	ناڤێ گوندەکێ دوسکیانە ل سەر توخیبێ تورکیا و عیراقێ	ناوی گوندەکی دۆسیکە لە سەر نسوری تورکیا وعیراق	اسم بلدة عشيرة دوسكي على حدود توركيا
چەمی چی	گوندەکی سەر توخیبی یە ل تورکیا و عیراقی	ناوی گوندەکێ سەر سنووری یە لە عیرا و تورکیا	بلدة حدودية بين تركيا والعراق
چەم سەیدا	گوندەکی سەر توخیبی یە	گوندێکی سنوریە	بلدة حدودية
چەمان	گوندەکی مزیریە ل دهۆك	گوند مزوریە لە شاری دهۆك	بلدة مزورية في دهوك
چەمکار	گوندێ دوسکیانە	گوند دۆسیکە	قرية دوسكية
چەمچۆ	مێشێت رەش یێت مەزن	مێشی رەش	ذبابة سوداء كبيرة
چەم	چاڤ	چاو	العين
چەمە	بۆچی، بۆی	بۆ	لماذا
چەمینك	ئامیرێ پێ خارکرنێ	خوارکەرە	آلة أنحناء
چەمیا	١- خاربوو. ٢- کێشابن دەستی خۆ	١- خوار بوو ٢- کەوتە ژێر دەست	١- انحنى ٢- وضع تحت

			السيطرة
چەندەك	هندەك	هەندێك	كمية
چەند	بۆ پێزانینا موقدارا تشتا	بۆ زانینی چەندەی شت	لمعرفة مقدار الكمية
چەند جارە	چەند نەقل	چەند جارە	عدد المرات
چەنگ	پەر، دەستێت پەرندا	باڵی باڵندە	جناح الطيور
چەنەباز	گەلەك د ئاخڤیت	زۆر قسەکەر	الثرثار
چەنگ	رەنگەکێ رمێ یە	رم باژکار	نوع من الرمح
چەن	بۆ هژمارا، چەند	چەند	كم
چەندەکێت	کتەکا کێم	چەندێك	كمية قليلة
چەهرە	دێم، ئەو چەهرێ حوریانە	چەهر	وجه
چەوا	بۆ پرسیارکرنێ، چ تۆڤ	چۆن	كيف
چەوانی	پرسیارکرنا عەیشی ئێکی	ئەحول پرسین	كيف الحال
چەوایە	چەوایە، چ تۆڤە	چونە	كيفة
چەوری	١- دۆنکەوی، ٢- گەڕیا	کزی، ڕۆناوی	دهين
چەور	دۆهن	ڕۆن	دهن
چەوەندەر	صکلێت صۆر	چەوەنەر	شوندر
چەوری	گەڕیا	گەڕا	تجول
چەوراندن	گەڕاندن، چاووگە	سووڕانە	تجوال
چەوراندبوو	گەڕاندبوو	سووڕاندبوو	متجول
چەو شەن	سنگ پارێز، یێ موکمە چ تێ ناچیت، زری پۆش	سنگ پارێز، زری پوش	مدرع
چپنك	چپ چپ، ئامیرێ کرنە چپکا	دلۆپێن	جهاز تقطير
چپکێت ئاڤی	دندکا ئاڤی	دلۆپە ئاو	قطرة الماء

چبلاص	لومجك	ئەبالە	طباقة
چپك	دندك، دلوپ	دلۆپەك، دەنكە	قطرة
چپین	دەنگەكی گەلەك لاوار	خرپەن، بێ خشە	صامت
چپك چپك	دلۆپە دلۆب، دندك دندك كەتنا دنكا ب دیف ئێك ڤە	دلۆپە دلۆپە	قطرة قطرة
چ بوو	چ قەومی	چ رووی دا	ماذ حدث
چ بری	چ قەدكر	چی بڕی	ماذا قطع
چ بر	چ هەلگرت	چی برد	ماذا أخذ
چ تێ گەهشت	چیێ زانی	چیێ زانی	ماذا افهم
چ تەپصاند	چ د ناڤك دا بر	چی قوپاند	ماذا انكمش
چ طوڤە	پی چەوایە	چۆنە	كیف یكون
چ جەماند	چ كۆم كر	چی كۆ كردەوە	ماذا جمع
چ جا	هیچ جارات	چ جار	أي مرة
چ چاند	چ شین كر	چی چاند	ماذا زرع
چ خلاند	بو پرسیارا ئەردێ ژ گەهـ هاتیە دەر	چ دەرهات	ماذا ضلع
چ خلاس كر	بۆ زانینما ئەو تشتێ ب ریماهیی بینای	چ تەواو كرد	ماذا انتهی
چ خەندقی	پرسیارە بۆ زانینا ئەو تشتی نەمای	چ خنكا	ماذا اختنق
چ دبێژی	چ د ناخفی	چ دەڵێ ی	ماذا تقول
چ دا	بۆ پرسیارا وی تشتی دایە	چ درا	ماذا دفع
چ دابای	بۆ زانینا چ تشتێ بەرباكری	چی بە بادرا	ماذا هوی
چ داگرت	بۆ زانینا چ تێتە تژی كری	چی پڕكرا	ماذا اترس
چ دەینا	بۆ ئینانە خار	چی دانرا	ماذا انزل

چ دخازن	وەچ دلێت	چما، دەوێ	ماذا تريدون
چ تەڤایە	چەوا لی بە	چونە	كيف
چچك	مەمك	مەمك	ثدي
چ دابین کر	چ تشت دەستە سەر کر	چ بەر دەست کر	ماذا اتم
چرا ئاڤێ	پیچەکا ئاڤێ	قومەك ئاو	كمية من الماء
چرا	چەوا	چۆن	كيف
چرا	فانووسا رۆناهیێ	ئامێری رۆشنایی	فانونس
چرا شیری	دەنگێ شیر ەدەمێ ژ گوهانێ شیردەری د کێنە ئامانی	دەنگی شیر دۆشیەکە دە کەوێنە ناوقاب	صوت سقوط الحليب عند الحلب
چرەك	گەلە نیسەك	چەسپ	صمغي
چرەگ	پیچەك	کەمێك، توزی	كمية
چرە میزتن	کێم میزتن	کەم میزی	قليل البول
چر بۆ	شدیا، قایم بوو	توونبوو	تقوي
چرچر	کێم کێم	کەم کەم	قليلاً قليلاً
چرە	ئاڤ چرچر یا تێت	بۆچی	لماذا
چر چر	دەنگی دراندنا قوماشی، پرت پرت دکەن، نازێ کراسی خو چرچر کر	دەنگی دراندن، پارچە پارچە	تشقق
چر خۆس	قەلادك، گەنمی	گەنمی برژاندی	حبطة المحما
جر حیك	قەلاندی	برژای	محمص
چر چرك	ئەڤە سیرسرکەکا کەسکە ل سەر بەلگێت دارێ د ژیت دەنگی چرچرێ ژ خو دئیت	زیکزیکە	نوع من صرصر لونه اخضر تعيش على

			الاشجار
چڕ چڕکرن	پرت پرت کرن	پارچە پارچە کراو	تقطع على القطع قطع
چڕ چۆڤە	ئاڤا پیس	چلکاو	ماء غير نضيف
چڕك	گرتی	گیراو	مقبوض
چڕە	بۆچی	بۆ، لۆچی	لماذا
چراڤ	شەمالك	مومك	الشمعة
چرچرە	ئاگەهداریا ژ قەستا	ئاگەداری بەدرۆ	بلاغ كاذب
چرکر	تیرکر، ئەڤ شیرە چرکری	سەخت کرد	مكثف
چرکێن	دەنگەکێ کێم	دەنگی کەم	حركة طفيفة
چرکۆنە	چیچکەکا بچیکە رەنگی وی یێ بۆرە	چۆلەکەیەکی ووردە رەنگی بەسەر ردساسی وەیە	عصفور بني اللون صغير الحجم
چرە	بۆچی	بۆ	لماذا
چری	مەزن	زەبەن	كبير
چری	ناڤێ مەهەکا پایزێ یە	ناوی مانگێکی سالە هی پایز	اسم شهر الخريف
چریا ئەوەل	مەها ئێکێ دیتە ناڤێ مەها دوو ژ پایزێ	تشرین ئەکەم	تشرين الأول
چریا دووی	مەها سیێ ژ پایزی	تشرین دوهەم	تشرين الثاني
چری و چری	چریا دوێ	سەرما وەزە	تشرين الثاني
چرپایە	تەخت، چوارپێ	چارپایە، قەرەوێلە	سرير
چرمەچرم	پتە پەت، ڤی یەڤێ بۆ وان کەسا ب کارد ئینن ئەوێ ل بن لێڤ لێفکا د ئاخڤن	بۆلە بۆل	دم دمة

چرمیز	ئەڤە ئەساخیە کە مرۆڤی دگرین کێم کێم دمیزیت	قە میز، چۆڕ میزە	قليل البول
چریسك	شەوقەك	چرۆسكە	لمعة
چریكاندن	دەنگێ چیچکا دەمی دخوینن	دەنگێ جۆلە کەو	زقزقة العصفور
چرێ	چ لمن بکەن	چیم لێ بکا	ماذا یفعل بي
چری	باوەر	بڕوا	ثقة
چرۆڤك	جەریفك	گێسك	مكنسة
چرِ	قەلس	ڕەزیل	بخيل
چ زی	چەند زی	چ زوو	مبكر جداً
چ زراڤ	چەندێ ئێك طایە	چەند باریکە	كم رقيق
چ زەخمە	چەند مەزنە، پەیڤە زەخم) یا عەرەبی یە بەلێ کوردی کری	چەندە گەورەیە	كم كبير
چ ژێ بوو	مایێ وی چ بو دژی	چ حەقی بەسەردا هەبوو	ما شأنه
چ ژ ڤان هەیە	یێب چاخە	ماوە دراوە	لديه موعد/ متوعد
چ ژی هات	چ شیان هەبوو، هندی ژێ پەیدابوو	ئەوە ندی توانی، چ لێ هات	يقدر ما أستطاع
چ ساخلەم	چەندی لەشی ساخە	چەندی بێ دەردە	لا يوجد لديه مرض
چ ساڤایە	چەندێ بچیکە	چ منالە، چ منالۆچکەیە	
چ ساڤایە	چیێ ساڤالۆکە	زۆر منالە ووردە، چ کورپەیە	طفل حديث الولادة
چڤر	یێ نیسەك	لینج	لاصق

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[redacted]	زمانێ عەرەبی
چ شمە	کەسی زمە، چ شمە ئەهاتە ئاهەنگی	ئەسی لە لەمە	أي واحد منا
چ شمك	چ قەکێنشکاپی	چ بابوچێك	أي بابوج
چڤیك	چیچك	چۆلە کە	عصفور
چڤل	عەردێ بەری	زەوی بەرد	ارض حجرية
چڤلی	شانك	شانە	خلية
چقل	شاکێ دارێ، چەقێ دارێ	چەقی دار	فرع الشجرة
چکی	هشکی، ئەڤ حالە چکییێ عەردگرت	ووشکی	تيبس، يبس
چکی	١-پیچەك ٢- گەلەك کێم	تۆزێك	مقدار ضئيل
چکا	چەوا، چکا هون هاتن، نیشانا برسیارێ یە	چوت	كيف، اداة الاستفهام
چسك	بن پەحنی، بنی پێلاڤی ئەو پرتا دکەڤیتە بن پەحنێ (صمك)	قومپان	كعب
چمکۆ	چونکی	چوونکە	لأنه
چما	چە وا	چۆن	كيف
چمچیر	تریێ رەش	ترێ رەش دەنك	العنب الأسود
چمجیر	بهنا صۆطی	بۆن سۆ	ريحة الحريق
چها	یۆچی، بۆیی	بۆ، لۆ	لماذا
چکلاند	تیراکر، صاتۆر د عەردی چکلاند	چەقاند	تثبيت
چك	رینشتن ل سەر چکەکێ، شێروان ل سەر چك یێ رینشت	لە سەر چنچك دانیشتن	نصف جالس

[illegible]	كرمانجى [illegible]	[illegible]	زمانى عەرەبى
چكى	گفیرى، پشتى من سارى خارى چكى ئەلە رى من	رنجوله پیشان	مغص
چكۆس	بۆ كەسەكى دبێژن كۆ بى بە خیل بین	رەزیل، حەسود	الحسود
چكمیزى	میزگرتن، هاتنا میزى ب چپكا	میزگراو	احتباس البول
چكاندن	كرنە چیك، ئەڤە پەمیێ چكاندنى یە	دلۆپاندن	تقطير
چ نە	چنە	هیچ	لا شيء
چلۆن	چەوا	چۆن	كيفة
چلپ	یا رەمەزى	فێل	الحيل
چلك	ژنكا ب زفستانى، ژنا سنى زارۆ ببیت	چلەى ژنان، نەخۆش منالْ بو بوونى	حمة الولادة، أربعينية
چل و چیا	چۆل و چیا، شرینت و فرەهاد بۆ ئێك ب چل و چیا كەتن	كەژو كێو	السهول والجبال
چلى	دارا مازیى یە	چلوو	اسم شجرة
چلە	ڤێ پەیڤێ دبێژنە سەرى زفتسانێ ئۆ سەرێ هاڤینێ	چلەى زستان، چلەى هاوین	أربعين الشتاء، أربعين الصيف
چلو	بەلگى بەریێ	پەلكى بەروو	أوراق البلوط
چلختە	چیایێت بلند	چیاى بەرز	جبال شامخ
چلخانە	بنگەهێ صوفیبا	شوێنى خلوەى صوفى	للتصوف
چل مێرە	ناڤى چاكەكى یە ل دەڤەرا مزیریا گوندى پێدە	ناوى چاكێكە لە گوندى پێدەیە	اسم لمكان صالح
چلوو	چلە	چلە	أربعينة

چلوره	قەرەسۆك، گلیلێت بەفری	سارد کەر	مبردة
چلیس	کەسێ پیس	پیسکە	طبع الغیر الجید
چل	ری قایم	روو قایم	العین القوي
چلێ ناهێت	چ ب سەر نائێت	چی بەسەر نایی	سیکون بسلام
چلکن	کلمیشۆ، رینێ پیس	بەچلم، پیسە	کثیر ا لمخاط
چلنم	کلمیش	چلم	المخاط
چنارۆك	ناڤێ باژێرەکی کوردایە ل سلیمانیێ	ناوی شارێکی کوردە لە سلێمانی چنارۆك	جناروك
چنار	ئەڤە دارەکە ل رەخ ریبارا شین دبیت	دار چنار	شجرة
چنوور	ناڤی گولەکێ یە یا رەنگ گیایە	گولێکی بە هاریە وەکو گیایە	اسم لوردة تشبه الحشیش
چنکو	ژ بەر هندی	چوونە	لأنە
چنە	هیچ	هیچ	لا شيء
چنەش	چ تشتەك	چ شتێك	اس شيء
چنی	برتك، چنیێت نانی، شێرۆ یێت جنیایی مەزن بۆی	لەتکە نان	قطعة
چنیێ نابی	پرتکێت نانی	لەتکە نان	قطع الخبر
چنی چنیك	١– یێب نیشان. ٢– یێ زیوانی	خالێ دارن	منقط
چینك	ژێ ڤەکرن، ئەڤە چنینا مەیە	لێ کردنەوە	قطف
چنینا فێقی	ژی ڤەکرنا فێقی	میوە لێ کردنەوە	قطف الاثمار
چبگ	خال		
چنچنیك	خال خال، نوختە نوختە	خالێ خالێ	منقط
چنگل	دەست ژ د یماهیێ ڤە	هەنگل، کۆتایی دەست	مؤخرة الید

چۆخك	بەرگیسك، زەلام دکەنە بەرخۆ ز قستانێ ژ هرپی چێ دکەن	حلکێ کوردی لە بەری دەکەن	بلك رجالي
چۆك	سەرکۆیلکێ پێ ی	چۆك، ئەژنۆ	فخذ
چۆچك	کەچکێ مەزن	کەوچکی گەورە	ملعقة كبيرة
چۆرین	گیایەکێ بهاریە یێ ز رە ئۆیێ شرینە	گیایەکی بەهاریە لولویی یە تامی شرینە	نبتة ربعية شكل لولبي ذات طعم الحلو
چۆ ژ دەرڤە	دەرکەفت	چوە دەرە	طلع
چۆگان	ب پیا ب رێڤەچوون	بە پارۆیشتن	مشي على الاقدام
چۆن	رێڤەبرن	رۆیشتن، جوون	ذهب
چۆن سەفەری هاتنە ڤەوەکی بەرێ			
چۆلانی	یاریەکە بخەتکا کچك دکەن	خەن خەنانێ، هەت تەنین	لعبة بناتية
چۆلی	عەردێ بەیار	بێ ئاوی، ئەرزی بێ ئاو	أرض العراء
چۆلێ شین	بەیارێ کەسك	چرۆ سەوزە	العراء الخضر
چۆماخ	گۆپال	گۆچان	عصا ذات رؤس منحني
چونە بەراهیکێ	پێش ڤە چۆن	بەروە پیرەبەوەرۆیشتن	استقبل
چۆنە سەری	پیرۆزی لێ کرن	بیرۆز بایی کردن	بارك له
چۆنە پشت پەریێ	چۆنە سەرێ بیکێ	بیرۆز بایی کردنی بووك، هەلاتێك	اهدجاء هدية للعروس
چوارگا	ناڤێ سترانایە	ناوی گۆرانیە	اسم المقام

چۆرگاڤ	١ [illegible] دەلالینێ ٢- چوارینێ	هەڵپەڕینی ئەسپ	رقص الفرس
چوار کنار	چوار رەخ	چوار کەنار	اربعة أطراف
چوار نکال	چوار چمك	چوار قومپانی	أربعة كعب
چواریت	١- چار خستەك. ٢- چوار ریزی	چوار خشتەکی	الرباعية
چوار چاڤ	بۆ وان کەسا دبێژن دەمی خۆ زیندە هشیار بکەن	چوار چاو	أربعة العيون
چوار چاڤی	چوار گاڤی	چوار دەمی	اربعة أوقات
چوار مێری	بۆ رینشتنی دبێژن هەردوو پێت خۆ داننە بن هەردوو چۆکا	چوار مەشقی	جلوس المرعبة
چوار چووك	چار کوژی	چوار کۆشە	أربعة الزواية
چووست، چست	سڤك	سووکەلە	نشيط
چوونکۆ	ژ بەر	چوونکە	لأنه
چورین	گولە	گولە	نبات ينمو في الجبال
چورەك	کەشك	کەشك	
چیا	چیا	چیا، کێو	الجبال
چوکەر	دیار ئێخەر	دەریا کەر	مكتشف
چۆك	گەریك	گەروو	قناة
چووك	ئامیرێ زەلامینێ، کیر	گێر	قضيب
چوجارا	چ جارێ	چ کەرتێك	أبداً
چووکل پیڤ	پیڤانا کوژیا	گۆشە پێو	مقياس الزاوية

پەیڤ	کرمانجیا ژوورێ	[illegible]	زمانێ عەرەبی
چوکلێ رەخی	کوژیێ دەهمەنا	[illegible] گۆشە	زاوية المحيطة
چولکێ راست	کوژیێ تیح	گۆشە راست	زاوية المستقمة
چولکی تیژ	کوژیێ تیژ	گۆشە تیژ	الزاوية الحادة
چولکێ ژ دەرڤە	کوژیێ دەرڤە	گۆشەی دەرەوە	الزاوية الخارجية
چولکی ژ ناڤڤە	کوژیێ نافیی	گۆشەی ناوەوە	الزاوية الداخلية
چوکلێ نیڤەکی	کوژیێ نافدا	گۆشەی چەڤە، چەقە کۆشە	الزاوية المركزية
چونکێ ڤەکری	کوژیێ ڤەبی	گۆشەی کراوە	الزاوية المنفرجة
چوکل ڤاژی ژ	کوژیێ وەرگێر	گۆشەی پێنچەوانە	الزاوية المنعكسة
چوکل ستینگ	کوژیێ ژ پێرڤە	گۆشەی وەستاو	الزاوية القائمة
چێتر	چاك تر	باش تر	أحسن
چێ کرن	درست کرن	چاکردن	أصلح
چێ بوو	١-درست بوو ٢- بۆ	چاك بوو	تحسن، يجوز
چێرکرن	خەبەرگۆتن	جنێودان	شتم
چێ نابیت	درست نابیت	چاك نابی	لا يصلح، لا يجوز
چێ دی	چی دی	چی تر	ماذا أيضاً
چێیچەك	ناڤێ گول مەحەمدی یە	گولێ ئەشرەفی یە	وردة جورية
چیا	بلنداهي ژ بەحری	بەرزایی لە بەحر، لێو، شاخ	الجبل، أعلى من سطح البحر
چیچك	١- سیڤاندۆك، ٢- چوچك	چۆلەکە	عصفور

چیچکەك ددەستێ مرۆڤێ دابیت چێ ترە ژ هزارێت سەرداری.

چیچرك	پرتەکا گۆشتی	لەتکە گۆست	قطعة صغيرة من اللحم

چیچەلۆک	فەرخکێت مریشکا	جوو جەلە	فرخ الدجاج
چیایی	جە نشینێ چیی	دانیشتوانی چیا	جبلة، سكنة الجبال
چیا	عەردێ بلند	زەوی بەرز	أرض العالي
چیایی	خەلکێ چیایی	خەلکی چیا	سكنة الجبال
چیایێت بلند بێ مژنابن نەوالێت کوبر بێ ئاڤ نابن			
چیایێ بەفرێ	هندە بلندا هی یێت هەین حەمی بەفرن	چیایی بەرفین	جبل ثلجي
چیایێ جەمەدێ	ئەڤە ل دەڤەرێت هەر دەم بەڤرە ئو چ گەرمیێ نابیت شتی کەڤرا لێ تێن	چیایی سەهۆڵی	جبل منجمد
چیت	پەرۆک، پاتە	قوماشی	قماش
چیتی چیتی	پرت پرت	پەرۆ، پارچە پارچە	قطعة قطعة
چی چقە	یێ بەر هەڤە	ئامادەیە	أنه متهيأة
چیزاند	پاشڤە برن	فەشەل کردن	الفشل
چیلاصی	قومچك	قۆمچە	طباقة
چیقك	مەمك	مەمك	ثدي
چیقەك	پیچەك، ز ڤێلەك	پارچەك	قليل
چیقك	شەڤرکە، دی پەرۆکی چیقکە	شەڤی کە	انشطار
چیق	پرت	لەت	قطع
چیق کر	پرت کر	لەت کرد	قطع
چیق چیق	زڤێل زڤێل	لەت لەت	قطعة قطعة
چیقا قوماشی	پرتا بەرۆکی	لەتکە پەرۆ	وصلة قماش
چیقا شاقولی	پرتا راست	لەتکەی ڕاست	قطع عدل

چیقال	داوزبای، لاوار	لەرولاوز	ضعیف
چیزیك	چیزۆك، ناڤ	ناوکی شتی	لب داخلي
چیزکرن	ژێ برن، خالی کرن	بۆش کردن، قشی کردن	افرغ
چیزیا	داهات بوو	فەشەل بوو، هاتە خوارێ	افشل
چیڤك	پەرندە، چیچك	باڵ دار	طیر، عصفور
چیڤ	چسیخنە، قازۆخە	چیخنە	جیخ
گا/ چیڤ یێ ستیرە ئارێ هیرە			
چیڤەرێسك	شەقەکا پەرۆکێ درێژ	لەتکە پەرۆ بە درێژی	وصلة طویلة من القماش
چیڤانۆك	چیرۆکێت باب و باپیرا	حەکایەتی ناو خەڵك	حکایة بین الناس
چیلە صۆر	بۆ کەسێ صۆر و سپی و می زەرەدبێژن	سۆریاو، سۆرکەلە	أشقر الون
چیل	١- دەنگ. ٢- شینێ	دەنگ	صوت
چیل چیل	دە نگ دەنك، ئەڤ ژنکە یا چیل چیلیە	دەنگە دنگ کردن	
چیل مڤە	شینا من، پەیڤا کورت کریە	لە چیاتم	بدلاً عني
چیار	چەند، چیا ژ خۆدازیە	چەند	کم
چیك چیك	گازندە لێ کرن	شکایەت کردن	اشتطی
چیمەن	گیایێ کەسکی ناڤ باخچا	سەوزایی ناو باخ، هەوارگە	الحشیش الأخضر
چیمە نتۆ	تۆزەکا چێ کریە بۆ ئاڤاییی چێ کرنێ ژ بەر هی کری و دەرمانەك ل گەل	چیمەنتۆ، بۆ خانووی شار دروست دەکرێ یێ	الأسمنت
چیمەنزار	جهێ باخ و بیستانا	شوێنی باخاوی یێ	مرج

چیمەن	مێرگ	ڕەوی هەردەم سەوزی	أرض المخضر
چین	وولاتەکێ نیف گێتشوەری	وولاتی چین	الصين
چین و ماچین	نافێ مریشکا چینێ یە	ناوی مریشکی چینە	اسم دجاج الصين
چینگ	جهێ دەست لێ دانی بۆ یاریا زارۆکانە	شار، بۆ یارکردنی منال	هدف
چینگانێ	یاریا چاڤ نقاندن زارۆك دکەن	شارانێ	لعبة الهدف
چنیگا من	جهێ دەست لێ دانا من	شاریی من	هدفي
چینێ	بۆ چین	دەرۆینێ	سوف نذهب إليها
چیکلێت داری	هیرکێت داری	ووردەدار	فضلة الاخشاب
چیکل	پرت	چوولەگە، پشکەدار	قطع

حا

پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت زمانی ل کوردی لەوژی (ح)، لەوا پەیڤی دەمی لەم بەری خۆ ددەینی د پالێکتا کرمانجیا خاریێ دێ ینن گەلە د کێمس پعابەلی (حا)

پەیڤ	کرمانجی	[illegible]	عەرەبی
حا	دەنگە بۆ راوستانا دوارا	دەنگە بۆ وەسانی وولاخ	صوت لوقف البغل
حاجیلە	حەجیلۆك، ناڤێ گۆلا بەحەشتیك و جەهنەمێك گولەکا بهاریە	حاجیلە، ناوی بچووك، ناوەکی زەردە و زەنگی سپیە	وردة ربيعية من الداخل صفراء ومن الخارج بيضاء
حاجی	ناڤە دبێژ وان کەسا ئە دچنە رێیا خودێ	بەو کەسانە دەلێت کە زیارەتی بەردی رەش دەکن	الحجي
حاجی باهیڤ	باهیڤێت هیر	وورده بادەم	لوز ناعم
حاجی لەق لەق	لەگ لەگە، پرندەیکی سفی درێژ و زراڤە و پێست وی ژی درێژ و زراڤن هاڤین و زڤستانا جهی د گوهۆریت	حاجی لەق لەق	لقلق
حار	دەنگێ نەهێتە تێ گەهاند	دنگ	صوت الضوضاء
حارە حار	هارە هار	هات و هەوار	أصوات المرتفعة
حارەب	عارەب، عەرەب حەلکی دەشتا هەڤلێرە بکارئین	عەرەب	العرب
حازر	کوردی کرەن بەرهەڤ	ئامادە	جهز، حضر

حارزکر	بەرهەڤ کر	ئامادە کر	أجهزة
حازری کرن	خارن بەرهەڤکرن، شیڤ لێنان	خواردن لێنان	طبخ الطعام
حاسلە	ئەڤ پەیڤە د جهدا یا عەرەبی ژ پەیڤا حصل – حاصل – المحصول دا یا هاتیی بەلی د زمانی کوردی جهێ خۆ یێ سرتی ب دەست ڤە ئینان رەزا	رەز	حصلة، المحصول
حاستەم هگ	هێدی، ب دلێ خۆ	عاستەم، لەسەر خۆ	علی المهل
حاشا	نەگۆتنا راستیێ، خۆ ژێ داقوتان	دان پیانەهێنان	إنکار
حاشا ژی کرن	خۆ پێ نەنیاس	خۆ تێ نەگەیاندن	أنکره
حاژل	چ گل و گاز ندەنە یا کوردی کریە	چ گلەیی هەبوون	حال
حالێ تە چیە	چ ژخۆ دزانی	چ ل خۆ دەزانی	کیف الحال

ێ/ حالێ مە کورمانجا ئەڤەیە ئەم دی چەوا سەربەست بین

حاواند	رێ دایێ، دەرێ خۆ بۆ ڤەکر	رێگای دایێ	فسح لة طرق
حەرەم گەهی	مالا خو دێ	مالێ خوا	المحرم، بیت الحرام
حەباند	حەژی کر	خۆشی ویست	أحبه
حەبە	زەرەك	زەرەیەك	ذرة
حەبلاند	شداند، کەلە تژی کر	بەستان، زۆر بر کر	امتلی کثیراً
حەبینم	حەژێ کەم	خۆشم دەوێ	أحبك
حەبسی	گرتی، ئەڤ پەیڤە یا	گیراو	محبوس

	کوردی کریە		
حەبس	گرت، لەڤ پەیڤە یا	گیرا	حبس
	کوردی کر		
حەبس خان	گرتی خانە، لەڤ پەیڤە یا	حەبس خانە	السجحن
	کوردی کر		
حەبس کر	گرت	حەبسی کرد	سجن
حەپاند	دەنگی صەی	دەنگی سەك	صوت الكلب
حەپە	دەنگێ صەی، رەوی	دەنگی سەگ	نباح الكلب
حەپەسان ب خ	مانە مت، مت بۆنم	سەر سان بوو، واق	تعجب
		ورمان	
حەجە	پێ تڤی، کوردی کریە	پێ ویست	الحاجة
خەوجەتیە	پێ نەڤێت،	پێ ویست نیە	لا حاجة

ئەز ل ناڤ بەفرێ شەز وەرۆ ژ بگەرم حەوجە نینە قەدبچم بەر ئاگری/نالبەند/ ل ١١٤

حەجی رەشك	دی مەڤسك، تەیرەکێ	پەرەسێلکە	طائر السنونو
	رەنگی رەشە و کوریاوی		
	ژی شتی مقەسکی یە زکێ		
	وی سپییە		
حەچێ	هەرکی	هەرکەس	من
حەتا	حەتا	هەتا	إلى
حەتاڤ	شەوقا رۆژێ، رۆناهیا	رووناکی رۆژ	ضوء الشمس
	رۆژی		
حەتاڤ زەرك	شەوقا رۆژێ دەمێ ل ئاڤا	زەردە هەتاو	أصفرار
	بینێ دا		الشمس
حەز	ڤێت	ویستن	رغبة
حەوکرن	دڤێت	دەبەوی	يرغب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
حەزێ‌ چ کر	ڤیا	و،،،،،ی	يرغب
حەز	ڤیا، ئەز حەژ صاڤاری نا کەم	حەر	رغبة
حەژی کەر	مەرەق کەر	نارەزوو کەر	هاوي
حەزمەت	ژ قاراندا، ژ قەهرادا	لە تاوە	العناد، من القهر
حەژامەت	گەلەك کەسی	قەلەبالغ	ازدحام
حەساندن	بهن ڤەدان	حەسلانەوە	استراحة
حەشاند	تژی کرن، ئۆشداندن	پەستان	ضغط عليه
حەشامەت	١- گەلەك هەمك، ٢- کۆم	١- قەلەبالغ ٢- کۆمەڵ	إزدحام، مجموعة
حەڤسار	ئەڤە سیانەوەرەکی شیر دەرە ل چۆلی دژیت هندەك ـۆشتی وی دخۆن ـەلەك ژی ناخۆن	کەمتیار	
حەشمەت	ب زەحمەت ب دەست ڤە ئینان	دەست کەوتنی بە زۆری	
حەفتیار خوش میرە دەنگ ناکەن			
حەفتیارە خو فتارە			
حەفتی	رزی	بۆ گەن بوو	تصفن
حەفت	هژمار پشتی شەشی	حەوت	عدد السبعة
حەفتی	هژمارا پشتی شێستێ	ژمارە حەفتا	سبعون
حەفتەك	ئێك ژ هژمارا حەفتا	ژمارەی خەفتەیەکی	العدد واحد من ا لسبعة
حەفتیی	حەفت رۆژ، هژمارا رۆژێت ژ شەمە	ژمارەی رۆژەکێت حەفتیی	عدد أيام الأسبوع

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	نسبی		
حەفتیێ	بو هژمارا تەرتیب یا هژمارا حەفت	حەفتەم، ژمارەی تەرتیب	السابع، عدد ترتیب
خەفت چوکل	حەفت ئوزی	حەفت گۆشەی دەرەوە حەفت سوچ	سبع زوایة خارجیة
حفەتێ	حەفتا (یێ) نیشانا یە بۆ تەرتیب کرنا هژمارا	حەفتەم، (یێ) نیشانەی تەرتبی یە لە کرمانجي سەرودا بەلام هی کرماندجي خوارو (ەم — ە مین)	سابعا
حەفك	گەری	قورگ	بلعوم
حەفك ئیشان	گەری ئێشان	قورك ئێشان	التهاب البلعوم
حەق	١ –هەق ٢ – یا هۆ بۆنەهێلان، ئەڤە حەقێ منە ئەز دبێژم	ماف	حق
حەك	بۆ خێبەتیێ تێتە بکار ئینان، حەك ئەڤ کچەچیا حانە	حەکو، بۆ سەرسامی، پەکو	اداة التعجب
حەکیم	نوژدار، لوقمان	پزیشك	طبیب
حەلان	بەرێ پەحن و راست یێ کۆ مرۆڤ دەست کا بێ لێ بکەت	بەردێ پان و راست یێ ئەوەی مرۆڤ دەست گاری بکا	حلات
حەلاند	ب گەرم کرنێ چێ دبیت تشتی رەق دبیتە ئاڤ	تاواند	صهر، ذوب
حەلیا	بو ئاڤ، دەمی رۆژ	تاواد	صهر

	دەرکەفت بەفر حەلیا		
حەما	هەما	هەروا	هكذا
حەمال	هەلگۆك، هەلگری کەل و پەلا	حەمبال	مسند، إنساني
حەماهیل	نڤشتی، نڤیسینا چەند ئایەت و دوعا	کتێبی ئاینی، نووشتە	کتاب ديني
حەما هیلك	کتێبا باورە ب خودێ ئنان	کتێبی ئاینی بچووك	کتاب صغير ديني
حەمام	سەرشۆك، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	سەرشۆریت	حمام
حەمرەش	ناڤی چیڤانۆکا نە بەلی ئەڤ ناڤە ژ بەر زیرەکیا وی کەسی ئان ژی ژ بەر رەنگێ و ئان ژی ژ بەر کێماسیێ، منەحمەدێ رەش	حەمەرەش	محمد أسود
حەمد	شورکی کرن، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	١- سووپاسی، لێ رازی بوون، ٢- بەکاوەخو	١- شكراً. ٢- على حال
حەمی	١- هەمی ٢- ب دلێ خۆ	هەموو	جميع
حەمەر	گەلەك خارن، نەساخیە دەمی گەلە بخۆت، بەر فێ مەیێ حەمەرە	زۆر خواردن، نەخوش دەبت	
حەنەك	ترانە	گالتە	مضحوكة
گا/ حەنەك دبن گەنەك			
حەنەفی	بۆریا ئاڤێ، یا کوردی کریە	بۆری ئاو	بلوعة، جنفية

حەنگەمان	گەلەك دەنگ، لەو ێ حەلگەمان هەی د ئەو	هات و هەوار	هوسە
حەیاسە	تیتوکێت پشما پی دبخلی	چلە، تیتوکی پشت پی ی کەلەشێر	اصفر صغير الديك
حەیا	نامیس، شەرمی	ناموس	حياء
حەیاند	هێلانە ل مال داین	حەواندن	تأوية
حەینۆش	کۆم بونا دەنگ و پالدانێ، ئەو ێ حەینۆش، حەینوشا خەلکی یە	قەلەبالغی، قەرەپەستە	ازدحام
حەیفە	تۆلە	تۆلە	ثائر
حەین	وەخت، ئەڤ ێ حەینە	دەم، کات	وقت
حەیرانك	ستران، سترانێت پەستە	لاوژە	اغنية الموال
حەیری	عەجێب گرتی	سەرسوورما	تعجب
حەیران	١- حێبەتی. ٢- گۆری ١- ئەز مامە حەیران و مەندهۆش دەمی من ئەو دیتی. ٢- ئەو خێرانا وێ بەژنێ.	سەرسام، قوربان	حيران
حەیتە حەیت	حلکە حلك، ڕێڤەچوونا ب دەنگ	خیتە حیت، ڕۆیشتنی بە دەنگ	صوت المشي
حجۆل	پاوان، ژن دکەنە پێت خۆ بۆ جانیێ، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	خڕخاڵ	حجول
حتۆشك	قەلەۆشك، ئەڤ زاروکە یێ حتۆشکە	خەپلە	سمينة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
حرە حر	گرما ب دەنگ	گەرما و هەوا	حارة حار
	دەنگی کەری	دەنگی کەر	صوب الحمار
حرین	جدنگك ژی هااتنا هێز	دەنگی بە هێز	صوت القوي
حزمکار بوو	ب دلێ خۆ بوو	حەزکر	رغبة على
حلی	تەحسۆك	لووس	ملساء
حلکە حلك	رێڤە چۆنەکا بزەحمەت	حەیت خەبت	يلاقي صعوبة عند المشي
حلیسي	تەحسی	خلیسکا	تزحلق
حلیساند	تەحسان	خلیسکان	متزحلق
حلیك	ئەڤ ڤێڤیی هاڤینی یە یی تام مزە	گەلاس، ئالو بالو	زعرور
حلی زەرك	ئەڤ حلیکە یێب گۆشتنە و شرینە	ئالو بالو زەرد	زعرور أصفر
حلی بیندەری	ئەڤ حلیکە یێت گرن و رەشن	ئالو بالوی رەش	زعرور اسود لون
حلي سپی	ئەڤ حلیکە دشرینن ئو رەنگی دا یی سپی یە	گگەلاسی رەنگ سپی	زعرور ابیض
حلي باجانی	ئەڤە یێت رەنگی رەش نو دگرن ئو یێب گۆشتن	گەلاسی رەنگ رەش	زعرور أسود الون
پەیڤا گۆشت رمانا وی یێ ستێرن دناڤدا			
حشك	هشك	ووشك	یابس، حاف
حشکە	شدیای	توون	بشدة
حشکەرایە	ب شدیایی هلۆ	بە توونی هەلسە	قام بشدة
حسکە گرێدە	سدیای کرێ دی	بەتوونی ببەستە	اربط بشدة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
حشکە فەهینە	[illegible]	[illegible]	عمل الصغر بشدە
حشك بوو	جك بوو	ووشك بوو	جف
حشکەلێ دا	ب شدیانی فووانا	بە توندی لێ دا	ضرب بشدة
حشکەرۆ	ریفەجووا هشك، ناڤێ ریبارەکیە ل بازێرێ دهۆك	ووشك جوون، ناوی رووبارێکە لە شاری دهۆك	اسم نهر في دهوك
حشتور	حێشتر	ووشتر	الجمل
حوکمە مێر	گەهشتنا کوری	بالق بوونی کورِ	بلوغ عند الرجال
حوبر	رەنگی شینە دکەنە قەلەما دا بنڤێسن	رەنگی شینە، تی دەکەنە ناو پی نووس	حبر
حوت	گۆیەوی یە	خربووە	
حوت بوو	خر بوو	خر بوو	
حوتە	قەلەوە، قەلەودشك	قەلەوە	
حوتێ	بۆ زارویێ می دبێژن دا چاڤێ کەسی لێ نەوبینیت	خەبلە	[illegible]
حوکمە ژن	گەهشتنا کچانە	کچ بالق بوونی	
حۆپیك	کێم ئەقل، خۆپلك	شێتدلە	[illegible]
حوجرە	مەزەلك، کوردی کریە	ژوور	العرفة
حنێر	خودان هیما	هونەر	الفن
حنێر بەند	هیمایی	هونەرمەند	الفنان

گا/ شین پێت کەرێ نە یەلێ حنێر خنێرێت پەرێ نە

حنێرمەند	خۆدانی ژ بەر هاتنا	هونەرمەند	الفنان
حنگەمان	هەوار هەوار	هاب و هەوار	اصدار أصوات
حنگا	پەیڤە بۆ لێدانی د بێژن، هەمۆ دابەرحنگا	ووشەیە بۆ لێدان	مصطلح تستعمل للضرب
حنجەت	مەهانە، چ چێجەتا بۆ من نەگرن	خەجەت	تعلل
حنجە تۆك	هەلگرێ حێچەتا	مهانە دروست کەر	متعلل
حێچەت گرتن	لە درەوا گەریا	بە صماند گرتن	متعلل به
حێبەتی	حەپەسا، ما راوستیای د هزرادا	واقی ورما	تعجبذ
حێلك	گون، حێلکێت ڤی کورِی کولن	گون	خصیة
حیل هات	خوش هات، کوردی کریە	قایم هات	جاء مسرعاً
حێل لێ دا	لێ دانا ب شدیای	بە توندی لێ دا	ضرب بشدة
حێل	شدیای	توند	بشدة
حێل کر	خوۆش کر	توند کرد	عمل بشدة
حێل کە	خوۆ وکە، بۆ داخازیێ یە	توند بکە	اسرعي
حێل کەت	ب شدیایی کەفت	بە توندی کەوت	وقع بشدة
حێل گرت	ب شدیای گرت	بە توندی گرت	أخذ بشدة
حێل گەهاند	ب شدیای ئینانە جە	بە توندی گەیاند	بشدة وصل
حێرس	بزاڤ، نەڤ مرۆڤە ییێت حێرسە	جوولە	حركة
حێرس رابوو	شەرماوی رابوو	چوولەی هەلسا	تحركنه
حێرس تێدا نەبوو	بێ غیرەت بوو، چ بزاڤ تێدانە	بێ شەرم بوو	بلا حركة

حیت	١ بهنب گوشت ٢ ماسیه‌كا شیر دەره وبا مى داره د دەريا دا دژیت	١ گوشه‌ن، نه‌هه‌نگ ٢ حووت	سمك، الحوت
حیز	بى شه‌رم، له‌ڤ كوره‌بى حیزه	له كه‌سى شه‌رم نه‌كا	هاوي جنس آخر
حین	دەم	كاتى	وقت
حینێ بارانایه	دەمێ باران بارینى یه	كاتى باران بارانیه	وقت تمطر المطر
حینێ بێدەرا كرنێ	دەمێ هەلاندنا پێدەدانه	كاتى هەل گرتنێ خەرمان	وقت جني الحصاد

خا

پەیڤاکا دی ژ پەیڤێت زمانی شرینی ژ پەیڤێن ئەبروینی (خ) براسمی لەڤ پەیڤە بنا منشەسە د زمانی کوردیدا بتایبەتی پشکا کرمانجیا سەری ژ رەخی بادینان ڤە

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
خاپاند	سەردابر	حەلەقاند	خدع
خاپاند	چاووگە، سەردابرن	هەل خەلەتاندن	خداع
خاپینۆك	سەردابەر	هەل خەل تێنەر	المخادع
خاپور	تێك شكاند	شكاوە	مكسورة
خاپورە	وێران كریە	تێك شكاوە	هدم
خاپور كردن	تێك شكاندن، هەرشاندن	هەراشی كردن	تلاشة
خاتین	خودانا مالێ، كابانیا مالێ	خاوەن مال، خانمی	سیدة
خاب	خاتین	خاتون، خان	سیدة
خاتیی	ژن خال	خالۆژن	زوجة الخال
خاتینۆك	١- بو بچیك كرنا ناڤی خاتین ناڤی بچیك كریە ژ خاتینا بچیك هاتی. ٢- موژێت زەر و هیر دكەنە سەرزادی، كشمش	١- خاتوونی بچووك ٢- وردە مێوژ	١- السیدة الصغیرة. ٢- كشمش
خاتران	قەدرگرتن، روخسەت خاستن	رێزگرن، هخودا حافیزی	أخذ الرخصة
خاتر گرتن	رێز گرتن	خورمەت گرتن	احترام
خاترناسژ	قەدرزان	رێزگر	محترم
خاخ	عەچێب گرتی	سەر سورمایی	اعجوبة
خاجە	ناس ناڤە بۆ بازرگانا ژ (خواجە) یا هاتیی	خواجە	لقب لتاجر
خاچەری	دووریان	حەپرازە	بعد

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
خارا	بی بناسیا درە	خواراوە	المنحنی
خارا		بەردین ۲ ...بی	مکان حجري
	۲ جهەکی کەلە بە لی بن	بەرداوی بی	
خار	عەردێ رەزا	ئەرزی رەز	مزرعة کروم
خار	نەیی راست	خوار	مائل
خارچك	کڤارك	کوارك	فطرة
خار خار	پرت پرت	لەت لەت	قطعة قطعة
خار	هەڤشی	لەوەڕگا	مراعي
خار	ستر	ستار	
خارزا	زارۆکێت خوشکێ	خوارزا، خوشکەزا	أطفال الأخت
گا/ خالا خارزا راکرن ماما برازا بن عەرد کرن			
خارك	خالەت	پور	خالة
خارکرن	چەماندن	خوارکردن	انحنی
خاراندنی چەرم	دەبغ کرنا چەرمی	پێست دەبغ کردن	دبغ الجلود
خارو وخێچ	نە یێ راست، خاروبار، خێچێت نەت درست	خوار و خێچ	اعوج
حازوخیك	گەلەك ڤەچەمای	زۆر جەماوە	معرج
خاز	خواست	داوا	طلب
خازگینی	داخازی، ڤێ پەیڤێ ب کار دئینن دەمێ بچن کچەکێ بخازن	خوازینی، داخوازی	خطوبة
خازۆکی	ژی ڤیان	داو لێ کردن	طلب منه
خاسارڤ	باشا، ئەڤە مرۆڤێت نێزیکی خودێ، ئەڤ پەیڤە ژ زمانی فارسیەڤە یا هاتی	چاکان	إمام

خاسن	خازوكى	سوال كردن	تسول
خاست	ژێ ڤیا	ل داوا كرد	طلب من
خاست گەھ	دەزگەها ژێ ڤیانی	دەزگای ویستن	دائرة طلب
خاستن	ڤیان، چاووگە	ویستن	طلب
خاسترا	ژێ ڤیای	ویسترا	مطلوب منه
خاسی (ف)	باش، خاس بوو هاتی	چابوو	حسن
خاك	عەرد	زەوی	ارض
خاك پێژ	سەراد	پێژینگی خۆل	غربيل تراب
خاك شۆرین	ئاخە شۆ	رشامالینی خاك	غسل التربة
خاك سەر	خولی سەر، بۆ ژێ قەومیاتینە ب كارئینان	قوربەسەر	تستعمل لمن حدث له مكروه
خاكی	رەنگی عەردی	رەنگی ئەرز	خاكي
خاچ پارێز	خاج بەرێس، هەلگری خاجا	خاج پەرست	عبادة الصليب
خال	برایێ دایێ	برای دایك	أخ الأم
خال قوتان	دەق قوتان	كوتانی خال	عمل الوشم
خالزا	زاروكێت خالێ	منالێ منالی خال	الاولاد أولاد الخال
خال بەند	دەمی د نڤیسن هندە نیشانا دا دنن بۆ دیماهیێ نیسانا نڤیسینا خۆ	دانانی نشانەكی سەركە تەواو دەبێ ل نووسین	وضع العلامة
خالە پرسی	نیشانا پرسیارێ ؟ دەمی رستنە ب چ جەست پێ بكەت دێ ڤێ پەیڤێ بو دانین، چ دخوینی؟	نیشانەی پرسیارە كە كانێت كە رستە دەست بە ئایا..:	وضع علامة استفهام
خالخالوك	ئەڤە گیانەوەرەكی هیرە و	خالخالۆكە	دعسوقة

پەز رەفەی دو بی دەق دا

بە و زباراوی فرمس سەر

پەلگا دعۆب

خالەت	خویشکا دەیکی	خوشکی دایك	أخت الأم خالة
خالی کرن	ژێ ئینانە دەر، ری کر	رووکرنەوە	تفرغ
خالْ خالك	مێلاکا رەش	فاتە رەش، سپل	الطحال
خالە سەر سامی	نیشانا حێبەتیێ (!)	نیشانەی سەر سامی	علامة تعجب
خالا خۆ ب	بەرێ خۆ بدی	سەیرکە	أنظر
خالوان	مرۆڤێت دایێ	خزمی دایك	أخوال
خالکا سەرڤە	پرتا سەری	پارچەی سەروە	الفص الأعلى
خالکا بنڤە	برتکا بنی	پارچەی خواردوە	الفص السفلي
خالکا ناڤێ	پرتا نیڤەکی	پارچەی ناوەڕاست	الفص الوسطي
خامە	پێ نڤیسك	پێ نووس	قلم
ه/ ئەی خامە بە سە تە ژی گەلە د ریێژکر		ئەڤ نامە تە پڕ قریێژکر — ئەحمەدی خانی	
خامەك	پەڕۆکێ ئاڤریشم	قوماشی نا وریشم	نسيج الحرير
خامۆش	راوستیای	وەستای	توقف
خامەنی	دەولەتەکا رۆژهەلاتیە	وولاتیکێ رۆژهەلاتە	دولة شرقية
خامە تراشي	قەلەم تراشك	تەراش کەدی یێ نووس	قطاطة
خاڤ	نەگەهشتی	نەگەبوو، خاو	غير ناضج
خاف	نەکەلی	خاو	غير مطبوخ
خافل کر	موژیل کر	عافلاند	استغفله
خاقان	گەلەك مەزن	زۆر گەوە	امبراطور
خافلەتی، خافلکي	ژنیشکەکێ ڤە	لەپر	عن غفلة
خاندگەه	بنگەهی فێربوونی، دبستان	شوێنی خوێندن، فێرکار	جهة تعليمي
خان ومان	بەژن و لێك دای	بەژن و پالا ریك	رشيق

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
خانی	بنیاتی تێدا دژیت	لی نشین، ماوو	منـــزل
خانەکی	شۆل	ئەرك	واجب
خان	قەدرگرتنا ژنکی یە	ریزگرتنێ ئافرەت	السیدة
خانك	دەپێ نانی ل سەر دبێژن	فەرشە، پەن	تختة لعمل الخبز
خانەگومان	دل پیسی ژ ژنێ، ژێ ب شککەفتن	دل پیس بوون لە ژن، لێ بەشك بوون	مشکوك من الزوجة
خاندەڤان	خویندکار	خوێندەوار	التعلم
خانەقا	گرێ دەر	بەستراو	رباط
خان مان	جانێت جانان	جوانی جوانان	جميلة الجميلات
خەبەریتە	توراست تیژی	قسەنە	صدقت
حەبات	بزاڤ	کۆشش	حركة
حەبات کرن	بزاڤ کرن	کۆشش کردن	تحرك
حەبەرصار	گۆتن، گونێت هشك	قسە، قسەدی سارد	کلام، حکي بارد
هەبەر دان	١- ئاخفتن دانا. ٢- راگەهاند	١- قسە دراو ٢- راگەیاندن	اعطی الکلام، ابلاغ
هەبەرۆشك	ئاخفتن، (وشك) پاشگرە ئەڤ پەیڤە یا بچیك کرن	قسەلۆم، بچوکە کردنەوەی خەبەر	کلیم
خەبەرۆك	ئەڤەژی خەبەری، بچیك دکەت بەلێ - ۆك - وەتی پاشکرەکێ تێت بۆ کێن کرنا وی تشتی	قسەلۆك، ناوی بچوو کراوە	
خەبەریت جان	گۆتنێت تازە	ووشەی جوان	کلام جمیل
خەبەر گوتن	١- قەسە گۆتن. ٢- جڤین دان، قەسێن کرێت گوتن	١- ووشە ووتن. ٢- چوون دان	نطق الکلام، شتیمة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
خەبتی	١ دەست ٢ دەست پێ ڤەدان	١ دەست پی وەردان ٢ دەست کاری کردن	عمل فیه
خەبصین، خەبسین	حوشەپلاند و مزبل درن	شله ژان، شێوا	مخبوص
خەپە، تاك	نافێ هەحوشیڤی بەد بنە کچ و کوردا	هەپە	اسم المتحبي تطلق على
خەپارەکرن	تازەکرنا عەردی چاندنی ژ گل و گیای	پاك کردنەوە زەوی	تنضیف أرض المزروعة
خەپراندن	عەرد خل خەپراندن، عەرە ڤەکۆلین دا خوش بیت بۆ ئاڤ دانی	زوی کێلانەوە بە وودری	تلین الأرض
خەتا	بناصە، سیچ	سووچ	ذنب
خەتا ئاصنی	تەنگا قیتار ل سەر دچیت	هێلیی ئاسنی	سكة الحديد
خەتا ئەلندی	خەتا رۆناهی و شەڤی ئەڤ خەتە ل ئەسمانی چی دبیت بەرێ سپێدێ دەمێ شەف خلاس دبیت و سپێدە دەست پێ دکەن	هێلی ئەلند	خط الآفق
خەتا پێك گەهشن	دوو خەتێن دگەهنە ئێك دەمی بکێشین	هێلی بەیەك گەیشتوو	خطوط المتلاحقة
خەتا پەحن	خیچکا پان، خیتا پەحن	هێلی پان	خط العريض
خەتا چەمیای	خیچکا خار	هێلی چەماوە	خط المنحني
خەتا راست	خەتکا درست	هێلی راست	خط المستقيم
خەتا درێژ	خیستکا ڤەکێشك	هێلی درێژ	خط الطويل
خەتا کورت	خیچا کن	هێلی کورت	خط القصير
خهەتا شەکستی	خیچا شکەستی	هێلی شکاو	خط المنكسر

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
خەتا هندی ئێك	حەتیب بقەدەر لیجك	هیلی بەلە ساں	خط المتساوي
خەت کێش	چی کەری خیچا	دروست کەری هێل	مسطرة
خەت خوش	باش نڤیس	خوش نووس، چاك نووی	خطاط
خەترە	جار، نەقل، بۆ ڤەگوهاستنا بکار دبن	جار، گواستنەو	نقل الحملة
خەتیرە	شەمالك، مۆمك	موم	شمعة
خەتیرە	هەستییێ هیر	ئێسکی وورد	هشم العظام
خەت خەتێن	یاریەکە زارۆك دکەن (یار یا ملتانی)	خەت خەتانێ	لعبة الخيوط للأطفال
خەجالە	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، شەرمی	شەرم کردن	خجل
خەجخەجۆك	ئەڤە گیانەوەرێ ئاڤی نە ییێ رەنگ و رەنگ نوییێ نوقت نوقتە، مارمارکێ ئاڤی یە	جۆرە مارمیلکەی ئاوی یە رەنگا وە رنکە	حرباء المائي
خەچیجۆك	ئەڤە شینکاتیە بەلێ بەلگێت وی د خۆرن	جۆرە سەوزایی بەلام گەلا کانی سۆرە	نبتة أوراقها أحمر الون
خەج خەجك	ئەڤ شینکاتیە بەلێ گولاوی با صۆرە	جۆرە رووە کێکە گولەگەی سوۆرە	نبتة ذات الوردة أحمر اللون
خەرات	نەجار، شێر و خەراتە	دارتاش	نجار
خەرتەل	ئامیرێت شکەستی، کۆب کێرنەهێن (قاج و قور)	ئالەتی شکاو	سكراب
خەراف	١- کەسێ ئاڤدانا برنجی بکەت. ٢- تۆرا ماسی گرتنی	١- ئاودێری برنج. ٢- تۆری ماسی کرتن	ساقي الرز، شبكة صيد ا لسمك

پەیڤ	[illegible]	[illegible]	[illegible] عەرەبی
خەرامان	تازە	موا،	جميل
خەرەق	مزیل کرن	عەریك کردن	يلاهي نفسه
خەرەك	ئاهێنە شدیان، بۆ ئامیرا لی پەیڤی دبێژن	سپلاك بوون	مسلوك
خەرەك رستن	ماکینا لەجیبی	مەکینە چنینوە	مكينة الحياكة
خەرجی	مەسرەف بۆ دەمەکی کورت، نەفەقە	سەرف کەری، پارەدان	مصرف
خەرج	زەعی کر	سەرف کرد	صرف
خەرجی	زەعی، مەسرف	سەرف	مصرف
خەرج کر	زەعی، مەسرف کر	سەرف کرد	صرف
خەرج بوو	مەسرەف بوو	سەرف بوو	أصرف
خەرجی وەرگر	مەسرەف ستاندی	وەرگری سەرفی	استلم مصرف
خەرجی ستاند	هەلگری مەسرەفی	وەرگری سەرفی	استلم مصرف
خەرجی بر	مەسرەف بر	سەرفی برد	أخذ المصرف
خەرت بۆن	بەرێ دیاهیی ژ دەرامنەتی داری، نەمان	بەدوایی هاتی بەری داری میوە	لم يبق ثمرة شجرة
خەربۆك	خلف	گرێ	عقدة
خەرۆشك	خەبەرۆشك، بچیك کر نافە بەری وکورت کرنا وێ پەیڤێ	بچوك کراتوی ووشەخەبەر، قەسەلوك	
خەربەند	پالەیێ زیرەك	کرنی کارێ زیرەك	عامل الحمل
خەریك بۆن	مووژیل بۆن	خۆیێ خافلات، پی حەوان	انشغال
خەریب بۆن	بیرهاتن	بیرەوەرکردن	اشتياق
خەریب	حەزکرن دابینن	عەریبی	اشتياق
خەرمان	بێدەر، گزم کرنا بەرێ	خەرمان، کوکردنوی	جني الثمار في

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناوەراست	زمانێ عەرەبی
	چاندنی ژ دەرامەتی دەمی پایزێ	گەنم و موله پایز	الحريف
خەرفتی	ئەڤ پەیڤەیا کوردی کریە، ئەمانا هزرا	بی هوش، خۆرفاو	خرف
حەلد	جهێ زێدەبوونی، یێ مرۆزا د ناڤ مالێ بچیکی دایە ءبیێ پەرندا د نا هێلك دانکێ دایە.	زیادە بوونی گیان لەبەر، تۆی زیادبوون	بذرة الزيادة
خەزا	شەرکرن	شەرکردن	جیهاد
خەزیر	ڤی پەیڤی د بێژنە بابێ بیك و زاڤا	خەزوور	حمی
خەسی	دەیکا بیك و زاڤا	دایك بووك زاوا، خەسو	حمی
خەساند	گون برین، ئەڤە بۆ پەزی دکەن ڤی کریاری ئەوژی بۆییێت نێر دەمی دبنە کماڤر گونێ واژی ڤەدکەن دا قەلەوبن	گون برینی کاور، بیرینی ئەندامی زیادە	قكع الخصية
خەسارەن	ژێ کێم بوون، خشارەتی	زەرەر کەم بوون	ضرر
خەس	ئەڤە کەسکاتی سیە بەلکی زڤستانی دەردکەڤین ل گەل زادی د خۆن	خەس	خس
خەستە (ب)	ئەز پەیڤە یا کوردی کریە، نەساخ	نەخوش	المريض
خەستە خانە	بنگەهی نەساخا	نەخوش خانە	المستشفى
حەفك	طەلێ	تەلە، فاقە	مصيدة

خەفتن	نفستن	خەوتن	النوم
خەفت	نفست	نووست، خەوت	نام
خەلات وەرگرتن	مزگینی وەرگرتن	وەرگرتنی مزگینی	أخذ الهيدة
خەلات	١ مزگینی ٢ دیاری	مزگینی، بیرۆزی	هدية
خەلا	گرانی	نەبوونی	قحط، غلاء
خەلایێ	دەمی بۆیە گرانی، ناوی واتایی	کاتی گکرانی بوو	عندما كان غلاء
خەلات کرن	دیاری دان	پێش کەش کردنی دیاری	اهداء الهدية
خەلەت	درست نە	چەوت	الغير الصحيح
خەلەکی	خرکی	بازنەیی	حلقي، دائری
خەلەك	گرۆ ڤرکی، خرك	بازنە	دائرة
خەلکی	مرۆڤێت بیانی، خەلکی گۆت گرانیە	خەلق، خەلك	الناس
خەلخە پراندن	ڤەکۆلین	هەڵ کۆلین	حرث
خەلکێ گیرێ ی	ژ کیس درێ ی	کێندەری	من أي مكان
خەلۆزی کورە	رەژیا کیرهێ	رەژووی کورە	فحم
خەلۆزی دار	رەژیا دارا	رەژووی دار	فحم الخشب
خەلندۆر	گیایەکێ بهاریە هەلك دخۆن هاما وێ شتی تڤرایە	گیای بەهاریە دخورێ	ربيعة
خەلیت	خوێ دان، ددنە پەزی	خوێ دان	إعطاء الملح
خەلف	پشکا دارا ئێك صالی	ئەلقەی داری یەك بسالی	خلقة الخشب الشجرة السـ والواحدة
هەلقینو، هەلیکنو	گەلو، گەلی حەلخا	حەلنکیا	باعم

خەلقە	بەردەسکێ خودان پێزانینەکی	شاکرت	صبي المساعد
خەلەت کرن	سەردا چوون	سەهوو بون	أغلط
خەلەت	راست نەیی	سەهو	غلطة
خەلەتیێت مەزن	راست نەبوونێ مەزن	سەهوی گەورە	اغلات كبيرة
خەلەکا کەهرەبێ	زڤرۆکا کەهرەبێ	سووڕەکا رەبایەکان	دوائر كهربائية
خەم وخیال	کول و کۆڤان	خەم و خەفەت	قهر
خەم	کۆڤان	خەفەت	قهر
خەم خۆر	خەمۆکی، قەهر هەل گر، براستی ئەزا خەم خۆرا وولاتیمە	خەفات بار	مقهور
خەم بەر	ژی برنا قەهرا	خەم دەرین	ترويح القهر
خەم رەڤین	رەڤاندا کۆڤانا	دەرکردنی خەفەت	طرد القهر
خەم دەرکرن	ئینانە دەرا کولا	ەرکردنی خەم	اخراج القهر
خەم سار	بێ خەمی	خەم سارد	قهر البارج، غير المهتم
خەن گین	خەمۆکی	خەفەت بار	مقهور
خەن گیر	ڤەگرتنا خەما	خۆخەفەت بارکردن	جعل نفسه مقهوراً
خەم هەلگر	ڕاکرنا کولا	خەم هەلگر	حامل القهر
خەملاند	تازە کرن، د بەراچوون	رشازاندنەوە	تجميل، تزين
خەمۆکی	خەمگین، دل تەنگ	خەم گیر	قهار، متقهر
خەم سار بوون	بێ خەم من	خەم ساربوون	بارد في اعماله
خەنا	گیایەکە چێ دکەن ل گەل چەند رەنگاتێ خەل	خەنە، تۆزیکە لە گەلاوکیا دروست دکری	الحنة

	دكەن بۆ بەرب ڕەنگ، كرنێ ئینەبكارئینان	بە كاردێنن بۆ ڕەنگ كردنی بۆ تێ	
خەناتیك	ئەڤە ب بەری ڤەئینب شتی خەنایێ یە	لەمە ڕووەكێكە بە بەردەوە دێ وەكو هەنەبە	الحنة الطبيعية
خەنا تیتك	ئەڤ خەنا یە یارەك زەرە	خەنەی ڕەنگ زەرد	الحنة الصفرا
خەنەڤەگرتن	بەرهەڤ كرنا خەنا بێ دا ب اربینن	گرتنە وی هەنە	تحضير الحنة
خەندخەنۆك	كوخكا ب دەنگ	وەناڤ، كۆخەرەشە	خناق
خەندەك	كوركێت بن عەردی	چالی ژێر زەوی	خندق
خەنجەر	كیرا ب دەستكەو یا سەر تیژە و هەردوو ڕەخیت وی دتیژن	خەنجەر	خنجر
خەنجەرە	شینكاتیەكە وەكی فاصولیایی	ڕووەكێكە وە فاسۆلیایە	نبتة تشبه الفاصلية
خەندس	ناڤێ گەلی یە كی یە ل ئەتروش	ناوی گەلێكە	اسم الواحدي
خەو	چاڤ گەرم كرن	چاو گەرم كردن	النون
خەوجامە	جلكێت نڤستنی	جلی نوستن	ملابس النون
خەوتە	نڤەك، نەوتێلو	هەوالۆ	ناعس
خەون	دیتنا تشتا دەمێ نڤستنێ	بینی شت كاتی نووستن	حلم
خەو سڤك	زی هشیار بون	خەو سووك	خفيف النوم
خەواند	نڤاند	نوواند	جعله ينام
خەو خۆش	حەژ خەوێ كرن	حەز لە خەوكردن	رغبة للنوم
خەوەكی	خەوتە نەساخیا نڤستنی	خەو خۆش	مرض النوم

پەیڤ	كرمانجيا ژووری	كرمانجيا خواروو	زمانێ عەرەبی
خەوزكی	نڤەك		محب النوم
هەخەو ڤەردڤین	خەو نەهاتن، ڤەجوونا خەوێ ژ چاڤا، نە نڤستن	ی	السهر
خەوگرانی	ژ خەو نەرابین	خەو ڤورس	ثقيل النوم
خەو گەه	مەزەلا نڤیستنی	ژووری نووسین	غرفة النوم
خەو هاتن	چاڤ ژێك ڤەنەبوون	خەو هاتن	انعاس
خەواند	نڤاند، من زارۆ خەواند	نواند	جعله ينام
خەولێری	رەنگەكێ كو لۆرانە ئێزدەی چێ دكەنت و چەژنا جان	كولێرەی ئێزدی	نوع من الخبز
خەولیك	كەفیكا دەست تازەكرنی، زووها كەر	خاولی	المنشفة
خدر	ئەڤ ناڤە د قورئانی دا یی هاتی ناڤی (خضر) ناڤی پێغەمبەرەكی یە	ناوی پێغەمبەرە	اسم للنبي خضر
خرا	هەمیا، حەمیا	هەموویان	الكل
خرار	ئەڤە رەنگەكی جها لانە ژمییێ بزنا یێ چێ كرەی ئو یێ دوو تایە بۆ دانی بكار دكین	حۆرە گونیەكی لە مووی بزن دروستی دگەن بۆ دانە وێل بەكار دێتن	نوع الكونية يصنع باليد
خرابی	١- كریارێت نەوەیی. ٢- ناڤێ گوندەكی یە	١- كاری نا بەجێ ٢- ناوی گوندە	عمل الغير جيد
هراب بۆیی	١- بۆ روح ژێ چوونی. ٢- بۆ دەرامەتی ناهێتە خوارن، شیرێ خراب	١- بێ ئاگاداری ٢- تێك جوویی	اغماء، افسدة

	بۆیی نەلە مو		
خراب	نەباشی		سيء
خراب تر	گەلەك نەباش	زۆر باش نا	أسوء
خراب خرابتر	گەلەك گەلەك نەباش	زۆر زۆر باش نا	أسوء أسوء
خراب بۆیی	یی نەباش بووی	باش نیە	أصبح سيء
خراب کر	هەرفاند	روخاند، تێك دان	هدم
خراب کر	تەعدا لێ کر، شتی بەرێ نەهێلا، ژ کچینی ئێخست	تەعدا لێ کرا	تعرض للأختصاب
خراپی	کارێ نە وەیی	کاری نا بەجێ	عمل الغير جيد
خرامەت	دانا پارەیەکی شینا یی	خەرامەت	تعويض
خرِدك	هەمی	هەموو	الكل
خراندن	سەر ریندابرن	هدل خەلەتان	ينحرف
خرِدك	ئامیری نەهێتە گرێ دان	ئالەتی سیلاك بوو	آلة مخربة
خرِدك بوو	نەشدیای	شل بوو	سالك
خرِ بۆن	١- کۆم بوون ٢- هەمی بوون	کۆبونەوە، غر بوو	اجتمع
خرِبادا	هەمی وەربادا	هەموو بادرا	لف جميع
خرِ بر	حەمی بر	هەمووی برد	أخذ الجميع
خر بەردا	هەمی ئازا کرن	هەموو ئازادبوو	أطلق سراح الجميع
خر بەردەستە	هەمی دەست دگەهیتێ	دەست د ەگاتە هەموو	يوصل اليد إلى الجميع
خر بەرکەتیە	هەمی ژێ هاتینە	هەموو شایانی یە	يستاهل الجميع
خر بە نیشتۆکە	هەمی یێ چرە	هەمووی چەسپە	الجميع المتلاصقة

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانى عەرەبى
خر خرە	کومەلا بەرێ گرو لر پێکڤە	کۆمەڵ بەردان	مجموعة حجارة
خر بەرن	هەمی بەرن	هەموو بەردن	جميعها أحجاب
خر برى	هەمی ژێ ڤەکر	هەمو برا	قطع جميع
خر بين	هەمی ژيانى ببەنە سەر	هەمو بژين	عاش الجميع
خر پەقين	حەمی تەقين	هەموو تەقين	انفجر الجميع
خر بێن	رپين	خريە	نبضة
خر پێڤەکرن	هەمی هەلاويستن	هەموو هلەواسرا	علق الجميع
خر پەشين	هەمی بژيان	هەموو پەربوون	انبعثر الجميع
خر پەشيمان بوون	هەمی لێڤەبوو	هەموو پەشيمان بوو	ندم الجميع
خرتوولە	يى خر و مرە	خۆرلە	سمين ومدعبل
خر طەنگاڤن	هەمی يێت نەخۆشن	هەموو تەنگاون	تضايق الجميع
خر -تە	باتى ناچێت، ئەڤ گۆسکەيێ خرتەيە	کوونەکانى گيراوە	انسداد الفتحات
خرتووپرت	هيرو مێريت مانى	وورده والەى مال	أغراض
خرتۆك داى	هەمی يا دۆران کريە	هەمووى دەوران کراوە	الجميع المحاط
خرترخان کرينە	هەمى د قەلەون	هەمووى قەلەون	جميع اسمنان
خرترترينە	ئەزمانى هەميايى نە درستە	هەموويان زمان تەواو نينن	لسان الجميع غير كامل للنطق
خر جەرکن	هەمیٚ ژ هناڤان	هەموو چەرگت	جمع من الكبد
خرجەرك	هەمی ئاميرێت ئاڤیٚ نە	هەموو چەرە	زير الجميع
خر جانت	حەمی د جوانن	هەموو چوانن	جميع جميلات
خر چاب دا	هەمی بەرسڤ دا	هەموو وەلام دا	جاوب الجميع
خر چار	هەمی جارا	هەموو چارێ	كل المرات

خرِ جەمس	هەمی حەماین	هەموو بەستران	الجمد الجميع
خرِ چۆتلك	رەنگەکی شەر قوتی یە	موورە شەریکە	نوع من نزاع
خرِ چوون	هەمی چۆن	هەموو رۆیشتن	ذهب الجميع
خرِ چاندن	هەمی ترساند ب داری	هەمو بەدار ترسان	خوف الجميع
خرِ چیڤالن	هەمی چەرمس	هەموو پیستەن	جميعها جلد
خرِ چوونی	هەمی بۆ چوون	هەموو لۆی چوون	ذهب إليها الجميع
خرِ چیڤانۆکن	هەمی ئاخڤتنۆکت، نەڤە خرِ چیڤانۆکن هین دبێ	هەموو قسەلۆکن	جميعها كلام
خرِ خارکرن	هەمی خوار کرن	هەموو خوارکرا	أعوج الجميع
خرِ خراندن	هەمی ڤەکێشان	هەموو راکیشران	سحب الجميع
خرِ خرِدن	هەمی قدلە و قەلەون	قلاو و قلاون	سمناينن
خرِ خۆشی	خۆزیبرەك کر	خۆی ئازاکرد	جعل نفسه شجاع
خرِ خێڤەکرن	تام کرە هەمیا	هەموو تام کران	تذوق الجميع
خرِ خێڤیە	هەمی یێ شنی یە	هەموو تازەیە	جميعها جديد
خرِ دا	هەمی دامن	هەموو درا	دفع الجميع
خرِ دابای	هەموو بەرباکر	هەمووی یە بادرا	قمو الجميع
خر دەمارن	هەمی بۆرینە	هەموو دەمارن	جميعها أنابيت
خر دۆشین	شیر ژ هەمیا وەرگرت	هەمو دۆشرا	حلب الجميع
خر دۆتن	هەمی ژستاندنم	لە هەموویان سەرندران	أخذ من الجميع
خر دەوارن	هەمی حەیوانێ یارییە	هەموو وولاعن	جمعيها الحيوانات الحمل
خر حەل بوون	هەمی گەلەك گەهشتن	هەمووی گەیشتن بوون	جميعها كان

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
			محلول
خر راموساندن	هەمی ماچ کرن	هەموو ماك کران	تقبل الجميع
خر راڤ لێ هاتن	هەمی رەنگێ رەش لێ دا	هەمووی رەنگی گۆری	جميعها تلون
خر داهژاندن	هەمی ڤەهژاندن	هەمووی جولانەوە	تحرك الجميع
خر ری کر	هەمی تێ کر	هەموو تێ کرد	صب الجميع
خر گەھ نێشن	هەمی مۆرکێت واد ئێشن	هەموویان ژانەگری یان هەیە	ألم الفقرات لدى الجميع
خر ز یوانینە	١- هەمیێ ب گلێشتێ تەعلی یی تێدا. ٢- هەمی ب نیشانن	هەموو بە زیوانن	في جميعها زيوان
خر زریان	هەمی گەرمی لێ دا	هەموو زورانەوە	التهب جميع من الحر
خر ژارن	هەمی بەلەنگازن	هەموو هەژارن	جميعها فقراء
خر زاراڤ کر	هەمی تازە کر	هەموو یسمیل کرا	طهر الجميع
خر صار بوون	١- رویێ حەمیا شکەست. ٢- هەمی صاربوون ژ کاری	هەموو یا سارد بوونە	استبرد الجميع
خرش	نە زۆك، یێ بێ بەر	بۆ داری یێ بەر	عقيم
خر شکێت دارا	١- گیان بەرەکێ بچیکە دکەڤیتە داری دارا د خۆت. ٢- قەمایکێت دارا	١- مۆانەی دار ٢- پاشماوی دار	حشرة الخشب، بقاية من الاخشاب
خرشك	کینزکێت هیر و بچیك دکەڤنە دانێ ۆو هریێ	خرچك	حشرة صغيرة عذراء
خر سەقاندن	هەمی کرنە دەر	هەموو دەرکران	طرد الجميع

بهدینی	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
خڕ شەق کرن	هەمی درا[illegible]	هەموو[illegible]، درا[illegible]	[illegible] الجميع
خڕ شەڤن	هەمی د [illegible] شەڤێ	هەموو [illegible]	جميعها الليل
خڕ شەلاندن	هەمی [illegible] کرن	هەموو ڕووت کران	نهب الجميع
خڕ شەڤەرۆکت	هەمی کارێ شەڤێ دکەن	هەموو شەو کاری دەکەن	جميع يعمل بالليل
خڕ قەوراندن	هەمی ڤەکۆلین	هەمووی کۆل درانەوە	حفرة الجميع
خڕ قڕاندن	هەمی ب سەردا ئینان	هەمووی بەسەریەکەوە هینا خواری	كسوة جميع على البعض
خڕ قۆقلاند	هەمی ڤەکۆلین	هەمووی کۆلیەوە	حفر الجميع
خڕ قەوقاسینە	هەمی ژ دەڤەرا قەوقاسیانە	هەمو لەقەفقاسیان	جميعهم في قفقاسيا
خڕفەر بوون	هەمی پیب پێتڤی بوون	هەمووی پی ویستە بوون	جميعهم كان ضرورية
خڕڤە بری	هەمی برینە ڤە	هەمووی برایەوە	جميعهم مقطوعة
خڕڤە براندن	هەمی نەهێلان	هەموی کوژران، هەمووی قەلاچۆکران	إبادة الجميع
خڕڤەکرن	هەمی کرنەڤە	هەمووی کراوە	جميعها فتح
خڕڤە گرت	هەمی کۆم کر	هەمووی کۆکردەوە	أجمع جميعها
خڕڤە کێشا	هەمی ب سەردا چوو	هەموو کێشاوە، هەموو خایاند	استغرق الجميع
خڕك	گڕۆڤڕك	بازنەك	دائرة
خڕ	خەلەك	بازنە	دائرة
خڕکۆمانە	گرێ و ئالۆزی	ئالۆزی، کێشراوی	مشاكل

[illegible]	[illegible] کرمانجیا ژووری [illegible]	کرمانجی [illegible]	[illegible] زمانێ عەرەبی
خرکری	کۆم کری	ئو ار دەو	جمع
خرکێت سپی	نەڤە تەپکێت خبنی نە یێت سپی نەخونێ دپارێزن ژ هەر تشتەکی نەوێیی	سرو کەی سپی خوێن	کریات الدم البیض
خر کراندن	هەمی ب ددڤی هێرکرن	هەموی کرۆشتەوە	طحن الجمیع
خر کیلۆن کرن	هەمی گرێ دان	هەمووی بەستان	قفل الجمیع
خرەك	بۆ ئامیرەکی بکار دئێت ددمێ خرا ل دور خو بزڤرن	سیپلاك بوون	سالك
خرگرتن	هەمی ڤەیدکرن	هەموی گیران	أمسك جمیع
خر گوهارتن	هەمی ژێنك خەلەت کرن	هەمووی گۆریەوە	ابدل جمیع
خر گوتن	هەمی ڤەسەکرن	لە هەمووی لێ دوان	تکلم عن الجمیع
خر گرین	هەمیا کرن گری	هەموویان گریا	بکا الجمیع
خر ماشە	نەڤە پرتەکا ئامیرێ جەنجەرێ بەدانی پێ کۆم دکەن	بەشێکی ئامێری جەنجەرە، خرکەرەی دانە و پێلەیە	قطعة من آلة جنجر
خرمەشاندن	هەمی ب رێ کرن، پەیڤەکا کوردی کریە ـــ	هەموو بەرێ کران	جمیعهم یذهب
خر مشان	جهێ پەنجا	شاخاوی پەنجە	اثر سلامة
خر لێك کەتن	نهەمیا شەرکر	هەموییان شەڕیان کرد	تعارك الجمیع
خر لەرزین	هەمی ڤەلەزرین	هەمو لەرینەوە	هزة الجمیع
خر لەیزاندن	هەمی ردقساندن	هەموویان سەماکران	رقص الجمیع
خر نەڤیان	هەمی نەڤێن	هەموو نەویستا	لم اراد جمیع
خر تشیڤیە	هەمی بۆ خارێ دچیت	هەموو نشیویە	جمیعها نزل

خرِ هەلکرن	هەمی بەردانی	هەموو، بی فڕان	اشعل جميع
خرِ هەلدان	هومی کۆم کرنە سەرلا	هەمووی هەلدا	رفع إلى أعلى جميعها
خر وەراندن	هەمی ژی کەتن، بەلگێت داری خر وەراندن ڤی بای	هەموی هەل وەرین	تساقط الجميع
خرو مرِ	یێت گۆشتن، قەلەۆشك	بە گوشتن	سمين مدعبل
خروار	خرمان، گێنێ مەزن	خرمان	كونية كبيرة
خرۆش	پڕ ڤیان	هەست چولان	الحماسة
خرۆ ڤرك	خرِ کۆك	خرۆلە	دعبلية
خرِ و مرِ	تشت و مشت	شتو مەك	الحاجيات
خرِنقاس	مەلیل	پەژارە	
خرێ	قەلەۆشکی	قەلەوۆك	سمينة
خرِیا	سە رێ داچوو	لە سەر رێدا لای دا	انحرف عن الطريق
خرِ پیچ کری	هجوم کری	بۆی چوو	هاجم
خزان	بێ حەربعیی،/ کێنم زان	کەمن زان	لا تجربة
خزنك	جهی هیر و میرا	چەکمە چە	جكمج
خزینە	بنگەهێ باراستنا زێرو پارا، کەنجینە، ئەڤ پەیڤە یا کوردجی کریە	گەنج	الخزينة
خزمەتك	شۆلەك ، کارەك	کارێ	خدمة
خزێم	ئەڤە خەلەکە ژنك دکەن دفنا خۆ بۆ جوانیێ	خەزێم	حلقة الأنف
خزێموك	رەنگەکێ شینکاتەك سەرێ چیای شین دبن	رووەکێکە لە سەر چیایی شین دەبی	نبتة تنمو في أعالي الجبال

خسارەت بۆ	کوردی لرە زی، لەم بوون دکر باردنی دا	زەرەر بوون	خسارة
خستن	ئێخستن	بەردانەوە	سقط
هخسته بشت گوهی	ژێرا خوێر	خسانە پشتی گوێ	عدم اهتمام
خستنه رِی	بەرچاڤ ئێخستن	پەرچاوکردن	التفات النظر
خستنه رِی	برِی کەفتن	بەرێ کەوتن	ترحيل
خستنه سەر	زێدە کرن	زیادە کردن	إضافة
خستنه کار	ب شۆل ئێخستن	بە کار هێنان	استعمل
خسکه	کفزێت پیڤازا	فسکە پیاز، بیاڤی وورد بۆ چاندنە	بصل ناعم لزراعة
خسلەتا	عەدەتا	خۆ، رەوشت	عادة

ه/ کەسی نەفکرن لباس بەرێ خۆ بدەت خسلەتا، نالبەند/ ل ٢٤١

خفتان	خفش	جوانی	الجميلة
خفشی	تێشکێ خەزال	پەچەی خەزال	عجل عزال
خشکه	جانە	جوانە	جميلة
خشکوك	جوان، تازە	جوان	جميل
خشۆك	خۆڤەکێشك/ ڤەکێشك، گیان بەرێ بێ دەست و پێ برێڤە دچن خۆ دخشنین	خشۆك	الزواحف
خشاندن	خشاندن، ڤەکیشان	خشۆك	زحف
خلاز، خلاس	خلاس، ب دیماهی هات	خەلاس، کوتایی پێ هان	انتهى
خش	کێماسی، قوسیری	کەمایەتی	نواقص
خفشی خەزالا	خەزالا چوان	بەچەی مامز	صغير الغزلان
خلوەت	نەپەنی، ناخفتن د ناڤ	بە دزیەوە قسە کردن	سري

[illegible]

	کومەکی دا د ناڤ بەرا ان ١٤٤		
خل خله	ژ بەرك بون	لامى بەفرى لە سەراب	حمله يتخل
		بى	خل
خلت	چى بوو نا بيا د لەشى دا	بووشى بووبى بيست بە	طفح جلدي،
	ل سەر پستى نيەوى	مكرۆب	علة
خلف	نەڤە گرێ يەكا تايبەتی يە	گرێ تايبەتیت لە	عقدة
	ل وەريسا ددەن و دكەنە	گورسى ئاژەتى سەر بەم	
	ستيێ كەوالا		
خلتەوى	هەلگرێ مكرۆبا	هەلگرى مكرۆب	متلثم
خلته	هەلگرێ گيرهێ	پاشماوە مان لە نیی قاب	البقاية
		بۆ ماوەيەكى دريێژ	
خلمەتەك	كارەك	خزمەتێك	خدمة
فەقيرێ بى خلمەت بەلاف	ئەو رۆسپى نابين چو جارا، نالبەند/ ٢٨٨		
خليا	ژ جه هاتنه دەر، ژ گەه	لە جێ دەرچوو	الخلع
	هاتەدەر		
خلوله	ژبن داخاكى،	لە بنەوە بەتال	مجوف، أجوف
ه/ هندى گوله نه سنا خلوله، نالبەند/ ٢٥٦			
خل خلوله	بن بەريێت خالى	بن بەرێ بەتال بێ	تحت الاحجار
			أن يكون خالي
خلێله	يێ بێ شيان	بێ تاقەت	غير قادر على
			التحكم
خم خمك	هەردوو كونێت دفنى	دوو كونە لووت	ثقوب الأنف
خم خۆرته	پيستيكى بوونا تشتا، تام	كەر و هەلچ نان	ظهور فطرة
	گران بوون، نەڤەو ل هەر		على الشيء
	جهەكى شهادار بيت		

[illegible]			
خم	رەنگ	رەنگ	صبغ
خم كرن	رەنگ لێ دان	بویه كردن	وضع الصبغ
خم كرن	كف كرن	خن كردن	تنظيف الانف
خم گەر	رەنگ كەر، مرۆڤێ رەنگا بكەت	جاوكەر، بۆ بەچی	صباغ
خنە	ڤێ پەیڤا بۆ كچكێنت بجیك دبێژن	ووتەیەكه بەكچی بچكۆلە دەلێت	تسمة تطلق على البنت الصغيرة
خندقی	بهن چك بوون،	خنكا	اختنق

ه/ ئەم چاوا نەڤرۆكه پێ بۆینه خنێ.... نالبەند/ ٧٠

خو بلند كر	بلند بوونا وی	خۆ بەرزكردن	جعل نفسه عالي
خۆ بەخشین	خۆ پی دان، خو گۆری كرن	خۆ قوربان كردن	أخذ نفسه هدية
خوبین	ژ خۆ رازي بوو	له خۆ رازی بوون	اعداب بنفسه
خۆ بەردان	١ – خۆ ئازا كرن. ٢ – خۆ دا تەلاق دان	خۆی بەرەلا كرد	اطلق سراح
خۆ ب گرێ دا	خۆ ب كارەكی ڤەكر	خۆ پەستنەوە	ربط نفس بشيء ما
خۆ پەرست	حەژ خۆ كەر	حەزل له خۆ كردن	حب ذات
خۆ یەرتان	كارێ جۆت بوونی كر	بۆ جووت بوون ئامادەبوو	تلقيح ذات
خۆ پیستكی	جۆت بوون	جووت بوونی رووەك	اخصاب النبات
خو پێ گەهاند	خۆ گەهاندێ	گەیشتێ	وصل اليه
خۆ تەحل و ترش كر	نەرازی بوو	نا بەدلێ	غير راغب
خۆ ژی	جیناڤێ خویی	خۆمیش	ذاتي
خو جهی	جهێ وان	خۆ جێ یی	من المنطقة
حو چۆن	هایز خۆ نەبوون	له خۆ چوون، ئاگا له هۆ	غيبوبة

[illegible]

خۆدیکی	ئەڤە نەساخیەکی ژ مرۆڤی چی دبیت ئەوژ دی بی بهێ تەنگ بی لو سەرلیش بی	نەخۆشی دەروونی	مرض نفسي، كآبة
خۆ دیك	قۆدیکا رۆناهیی	ئاوینە	المراية
خۆ دیکا کیر	قۆدیکا رِی کیرهێت	ئاوینەی رووچال	المراية المقصرة
خۆ دیکا کۆڤلۆز	قۆدیکا رووی چەمیای	ئاوینەی قوقز	المرايا المحدبة
خۆدیکا تەبقی	قۆدیکا رِوونی ب ناڤدا چیی د نەرِیکی	ئاویچنەی قوپاو	المرايا متكمش من الداخل
خۆرت	گەنج، بۆ کورِ و کچا دبێژن	گەنج	شاب
خۆرِاییی	بی بارەیی	بی پارە	بلاش
خۆرِا	ژ خو، بی سیچی	بە بی سیووچ	بيلاس
خۆرای	گەلەك خۆر	بخۆر، زۆر خۆر	أكول
خۆراکێشاییی	هەڤریشی بوو، ڤیا لێ بدەت	ویستی لی ی بدا، خۆ تێ هەلکێشا	تعد عليه
خۆرە چەرە	بهن تەنگی	هەناسە تەسکی	ضيف نفس
خۆرز	دیکل	کەلەباب، کەلە شێر	دیك
خۆرگك یانك	خوراندنا پیستنی	پێست خورانجن	اجذان
خۆراڤ	گلیز	لیکاو	لعاب، ريق
خۆزی	ڤێ پەیڤێ بۆ کارەکی دبێژن کو حەز بکەت چێ بیت	خۆسکە، کاشکی	يا ريت
خۆزی	ناڤا ددەڤێ مرۆڤی دەمی دگەهیتە گەریێ داعیریت	تف	بلع الريق
خۆزی داعیرا	تف داعیرا	تف ڤوت درا	بلغ البصاق

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناڤەراست	زمانێ عەرەبی
حوزباوی	تفاوی	ئه‌م	بصاقه
خوزباوی	کەیفەك بۆ نێکی چی بە...	موسئی بی ،	نیاله
	ڤێ پەیڤێ بو دبێژن		
خۆزینێت خۆزیا	گەلەك خەزکرن کارەك چی	حوسکه به حوسکه	یا ریت یا ریت
	بیت ژ دیردا ڤی پەیڤی		
حۆزی هاڤێتن	تف هاڤێتن	تف فڕێ دان	رمی البصاق
حۆزیلك	ی پەیڤێ بۆ وان کەسا	خۆژیاندن	یحي نفسه
	دبێژن ئەوێ خو پشێن		
	خۆدان بکەن یێ نەخوشێ		
	بۆ کەسی چی کەن		
خوژیلك نینادەر	ڤەکیشلك دانه خۆ	راکیشانەوه	تروبع نفسه
خۆژیلك بەردا	ژ ئیك و دوو ڤەبوو	له یەك بوونەو	انفك انفصل
خوسەپاندن	خۆڤەرزکرن	خۆ به سەردادان	فرض نفیه
خوسەر	پتنکاتی، بتنی	بەتەنیا	وحید
خۆسەری	تنیی	بەتەنیایی	ذاتب
خۆسەر	هێژا	شیان، رێز گرتن	
خۆڤەشارد	خۆ بەرزەکر	خوشاردەوه	استخب
خۆڤەدا	چۆ رەخەکی	بەلایەکەوه چوو	أخذ جانب
خۆ ڤەکر	قەید پچاندن	خۆی کردەوه	تحرر من قیده
خۆڤیان	حەژ خۆ کری	خۆویستن	أناني
هۆ کوژتن	نەهێلانا خۆ	کوشتنی خۆی	قتل نفس
خو سرب	خۆ ڤەگرت	خۆ گرتەوه	أمسك نفسه
خۆ گرێ دا	خۆ قەیدکر	خۆ بەستەوه	قید نفسه
خو نزم کر	خۆ کند کر	خۆی هێنا خوار	أنزل نفسه
حو نی کر	کەیسێت	چلکێت خۆی نوێ کر	جدد نفسه

پەیڤ	کرمانجی	[illegible]	زمانی عەرەبی
	بکەن		
خۆ نڤاند	خەو ل سەر لیەی...	مەواند ...	جعل نفسه
خۆ قوتا	خو قەلوتا	لە خۆی دا	ضرب نفسه
خۆ هەژاند	خو لەبزاند	خوی جولاند	اهتز نفسه
خۆ هەلاڤێت	خو بلندو نرم کر	خوی بەرز و نزم کرد	قفزة
خۆ هەلاویست	خۆ پێڤەدا وزاند	خۆی پێوە شۆرکرد	جعل نفسه معلق
خۆ لێ دا	ڤی کەت	پێ ی کەوت	ضرب نفسه به
خۆ مەشاند	خۆ ب رێڤە بر	خۆی بەرێوە برد	ادارة نفسه
خۆیی بوون	مسۆگەر کرن، دابین کرن	مسۆگەر کردن	تأمين
خۆش	وەکی کارەکی، زی، خۆشی هەردمال	بە پەلە، خێرا	بسرعة
خۆشی	لەزەتی، بۆ کەیفا دبێژن	زۆر بەلەزەت، بلزە	طيب
خوش	لەزەت	بە تام	لذة
خۆش برن	کەیف کرن	بی ئازادی	قضاء أوقات لذة
خۆش بوو	١- زی بوو. ٢- ژنە ساخین رابرە	زوو بووە	كان مستعجل
خۆش خوش	زی زی، خوش هۆش هەردمال	زوو زوو	لغة عد
خوش خوشك	١- ئاخفتنێت دل ڤەکەر بەش خوش خوۆشکا بۆ من بێژە ٢- ئەڤە د ناڤ گوشتی داچێ دبین دەمی ئاژەل قەلەوبێت	١- قسەری دل کراوی ٢- کیسەی رۆنی ناوکوشت	كلام طيب

خوشتفی	نازدار	خوشەویست	عزیز
خوزشتفی تر	گەلەك نازدار	زۆر خوشەویست	عزیز جداً، معز
خوشاڤ	شەربەتا موویژا، دەمی موێژا دکەنە د ناڤ ئاڤێ داپیژ ماوەیەکی ئەو ئاڤ شرین دبیت	خوشاو	شربت
خۆش حال	ژینما باس، عەیشێ باش	ژیانی باش	العیش الجید
خۆش بەخت	ئیقبال باش	بەشای	محضوض
خۆش خواز	خۆش بێژ، ئەڤ مەلەیی خۆش خوازە	دەنگ خۆش	صوت العذب
خۆش خور	باش خۆر، ئەڤ مرۆڤە یی خۆش خورە	بخۆر، زور خور	أکول
خۆش خەبەر	ئاخڤتنا ب مزگینی	قسەی بە موژدە	کلام طیب
خۆش خانە	دەباغ خانە	شوێن جلد خۆش کرن	مکان دبغ الجلود
خۆش بین	دیتنەکا باش	چاك بین	متفائل
خۆش رەفتار	کریارەکا باش	کردەوەی باش	خلوق
خۆش مرۆڤ	کەسی باش بیت، زەلام باش بین	پیاوی چاك	رجل صالح
خۆش هەرشە	ب لەز هەرە	خێراکە	إسرع

گا/ خوش هەرە دێ ب بەلایێ ڕاگەهی، هینەدی هەرەدی بەلا ب تەڕاگەهنیت

خۆش کە	زی کە	پەلە کە	إسرع
خۆس کر	لەزکر	خێراکرد	أسرع
خۆ شل کر	خۆ تەڕکر	خۆی تەڕ کرد	تبلل
خۆش کر	خۆ وەستاند	خۆەی ماندوکرد	تعب نفسه

			زمانێ عەرەبی
خوش کێش	تیتنا نەرم، بۆ کێشانی	نەرمە تونی	تبلغ الطیب
خوش، بێ شقم	یا باش بیت	زوو رۆیشت	سریع المشي
خوش وەرە	بلەز وەرە	خێرا وەرە	تعالی بسرعة
خۆشداند	خۆ لەگلاشت	خۆ گوشیەوە	عصر نفسه
خۆ غەوارە	خۆ ڤەشارد	خۆی ورن کرد	ضبۆ نفسه
خۆ ڤەدزی	ب نەهێنی چوو	بە شاردوەیی چوو	ذهب بالتتجني
خۆخ	فێقیەکێ هاڤینێ یە	خۆخ	نوع من الثمار الصیفیة
خۆ گۆری	خو گکرە قوربانی	خۆی بە قوربان دا	فدی نفسه
خۆلی	دیماهینا ئاگری دارا ڤەماییت ئاگرێ	خوله مێش	خصام
خۆ لێکدان	١ – خۆ بە رەدق کرن بۆ چوونی. ٢ – خۆ ب سەرو بەرکر	خو ئامادە کردن	جهزة نفسه
خۆلێکدانك	یاریەکە ل ئێکوو دوو ددەن کا دێ کی شێتە کی	زۆران بازی	مصارعة
خۆلی سەر	ئاخ بسەر	هەش بە سەر، قوربە سەر	
خۆ نەساخ کرن	خۆ لەش ئێش کر	خۆی نەخۆش کرد	تمارض نفسه
خۆ بدە نیاسین	ناڤ نیشانێت خۆ بێژەی	ناونیشان دان	عرف نفسه
خۆ هەلکێشا	خۆڤە کێشا	خۆی کشاوی	سحب نفسه
خۆ یا دکەت	ئاشکرا دکەت، بخۆ یا دکەت	دیار دەکا	بوضوح
خو یا کرن	رۆن کرن	ئاشکران کردن	وضح
خواند	خوێند	خوێند	قرأة
خواندە	دەعوالی دەمی دجە	میوانی شایی لە مالە	عزومة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناوەراست	زمانێ عەرەبی
	مالیت گوندیا داخارنی	[illegible]	
	بخون	دەموارد	
خوەش	لەزەتی	خوشی	لذة
گا/ خوەشیەکێ نەددەب هزار نەخۆشیا			
خوە	دەرون	سروشت	طبيعة
خودلی	ڤەماییت صۆتی	پاشماوی سووتاو	دمار
خودیی	خودان مال	خاوەن مال	صاحب البيت
خودینگ	خیشك	خووشك	الأخت
خودردگ	خوارن	خۆران	الأكل
خوەزی	دیماهیکا گەریێ	کۆتایی گەرو	نهاية البلعوم
خوراڤ	سیلاڤ، ئاڤ ژوردانیە خوار	خوراو، تاڤگە	شلال
خورچك	دووگینیب پیڤە ددرن	جوو گونیەی بچوك	
	دداتە سەر پشتا دەوار	پێنکەوە دەددوورن	
خورچەك	تیرك	توورەگە، کیسە	كيسة
خورپە	رپێن، رپینا دلی	خرپە	رجة القلب
خورتی	بە تەعدایی	بە زۆری	بقوة
هورتی	زیرەك، گەنج	ئازا، دلێر	هوى
خودەناس	هیرناسی کرن	وورده ناس	دقيق الملاحظ
خوردە	هیردە	وورده	خردة
خورستی	رەقی، بەرێ هخورستیە	پتەو	صلابة
خوری	چ خش تێدا نەبن، تیتە ب	چ شتێکی تێدانە بی	صافي
	کارئینان ل گەل ئاڤا		
خوری ئاڤە	هەمی ئاز یا تێدا چ تشتێ	هەموو ئاوی تەنیایە	الماء صافي
	هەمی ژێ		
خوری	دی تیدا نیە	هەموولەو	صافي

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
خوری دۆنە	هەموو رون بی تێدا	هەموو رۆنی تێدا	صافي الدهن
خوری شیر	هەمی شیرەیی بی [illegible]	هەموو شیرە	الحليب الصافي
خوری ماستە	هەمی ماست بی تێدا چی دی نیە	هەموو ماستە	اللبن الصافي
خوری کەسکە	هەمی رەنگی کەسك بی تێدا	هەموو رەنگی سەوزە	الخضر الصافي
خوری گازە	هەمی نەفتە چی دی تێدا نیە	هەموو نەوتە	النفط الصافي
خوری خوێ یە	هەمی خوێ یێ تێدا	هەموو خوێ یە	الملح الصافي
خوری شەکرن	هەمی شەکرە	هەمووی شەکرە	السكر الصافي
هوری هنگڤینە	هەمی هنگڤینە یی پی خشە	هەمووی هەنگوینە	العسل الطبيعي
خوری گیایە	هەمی گیایە	هەمووی گیایە	الحشيش الصافي
خوری صابین	هەمی صابینە	هەمووی سابوونە	الصابون الصافي
خوری ساڤار	هەمی ساڤارە	هەموی ساوارە	البرغل الصافي
خورستی	عەسلی، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	خۆمالی	حر، طبيعي
خوریاندن	خوراندن	خورا	حك
خوریك	١- پرسکێت خوریانی. ٢- نەساهیەکە ل مرۆڤێ پەیدا دبیت برسك ل پیستی تیت ئو د خوریت و کول دبن	خوریکە، نەخوشی پێت خوریکە	جدري، المرض الجلدي
خورمین	رەمیازی، رم هاڤێژتن	زەرکردن بەرم	رمي الرومح
خورینك	خورنیڤك، نەڤەزی بەری ستربا نە ل دەشتی چی	خورنووك	

دبي

خۆزاڤ	گليز، تف	لكاو، ليك	لعاب
خودان	ينهى شيان	خاوەن	صاحب
خودان بەخت	هەبوونا بەختى	بەختوەر	محظوظ
خوودان	شۆل كەر، بختيوكەر	نوكەر، نيش كەر	خادم
خودان	خوە، دەردانا ئاڤا زيندە ژ لەشى دا	ئارەقە	افراز العرق
خودان	وەيى	خاوەن	صاحب
خودێ	١– رەب، ٢– چێ كەرى دنيايى	خوا، دێ، داتێ، خۆى دا	الله
خودێ دا	١– رەبى دا، ٢– زيندە كرنە ل گيان بەراچى دبيت	خوادای، ئە ناوى ئيبراهيم پيغەمبەر دنا سەر خوا	عطى الله
خودا ڤەند	رەبانى، ژ لايێ خو دى ڤە	خوداوەند	ربانى
خۆدێ كەزانا ددەتە پێ بێ ددان			
خودێ نەكەت	رەب زێ چێ نەكەت	خوار واستە	لا قدر الله
خوشكۆك	تازە، خوشكۆك رينە	جوان	جميل
خوە (ك. ت)	خويشك	خوشك	الأخت
خوە	ئاڤا زيندە ژ لەشى	ئارەقە	عرق
خوناڤ	ئاڤ هاڤێژتينا شينكا ژ خۆ دەمێ زيندە ژ خو ڤە دخۆت	خوناو	الندى
خونچە	بشكوشكا كولێ، صوڕكينا گولى	خونچە، گولى كراوە	البرعم الوردة
خونكار	خودان تانج	خاون تمو	ملك

خویشك	کچا دی و بابا، خوه	خوشك	الأخت
خویشکانه	وەکی خویشکا، خوهی، پاشگرا (انه) ئالی جی کریە	خوشکانه	مثل الأخت
خویك	خوك، کۆد	باج	ضريبة
خوك	خوك	خوشگ	الأخت
خوول بوو	خێل بوو، چەمیای	چەماوە، خواربوو	
خوو	عەدەت	رەوشت، عرف	عادة
خووگرتن	١ – وەرگرتنا عەدەتا. ٢ – هایێ خۆ نەما	١ – رەوشت گرتن هەردەمی. ٢ – ئاگادار نەما	اعمی علیه
خووین ئیندر	هەلگرا خوینا پیس	هەلگری خوینی پیس	الوريد
خوین	خوون، رونگاتیی د لەشی دا	خوێن	الدم
خوین بەر	بۆریە د لەشی دا حوینی د بەت بۆ دلی	خوێن بەر	نقل الدم
خوین بەریۆن	خوێن بەردان، خوین ژێ هاتن	خۆین لێ هاتنەوە	نزيف الدم
خوین بەران	خوین کێشان ژ لەشی ئاژ ژی زیندە بوون	خۆێن کێشانەوە	سحب الدم، فصد
خوین بلیڤان	زك چوونا خوینکەوی	زك چوونی خوێناوی	زحار
خوین پەستك	خوین شدیان	خوێن پەست	ضغط الدم
خوین دیتن	ئەڤە ل دەڤ ژما یا هەی دەمێ بالق بوونی، کچا حەیزادبینت	حەیزینین	حيض
خوین دیتن	١ – بەرچاڤ بوونا حوینی	بە چاودیتن	رؤية الدم، حيض

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
خوین دار	حووین ژێ کەفتن، هەبوونا نەیارا دا بکوژن	دوژمن داری،	وقع الدم عليه
خوین دەر	کەسەك خوینێ بدەتە ئێکی	خوێن دەر	تبرع الدم
خوین صار	بۆ وان کەسا دبێژن کۆ یێ روح گران بیت	رەزاگران	ثقيل الدمن
خوین شرین	بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێت روح سڤك بن	رەزا شرین	خفيف الدم
خوین رێژتن	زەلام کوژ، دانا قوربانیا	پیاو کوژ، قوربانی دان	دفع الضحية
خوین لێ کەن	خوینا ژێ کەتی	خوێن لێ کوتن	وقع الدم عليه
خونخوار	دل رەق	زۆر دار	الضالم
خوینندکار	خاندەڤان	خوێنندەوار	القارء
خوین میتن	خوین کێشان برێکا دەڤی	خوین مژتن	مص الدماء
خوین میزك	هاتنا خوینی دگەل میزێ دا	میزی خوێنا وی	بلهاريزيا
خوین ژەحری	ژەهرە وی بوونا خینێ	ژەهربوونی خوێن	تسمم الدم
خوین قەرسیان	خوین هاتن	خوێن بەربوون	نزيف الدم
خوین کێمی	کێماسا خوینێ د لەشی دا	کەمی خوێن	فقر الدم
خوین گێشان	پیڤانا رادا خوینێ	پێوانی خوێن	وزن الدم
خوین ڤەکێشان	خوێنە ئینانە دەر	خوێن دەرهێنان	سحب الدم
خوین گەرم	١-ڤی پەیڤێ بۆ گەنجا دبێژن ٢- هەبوونا تهنێ د خوینێ دا ٣- بۆ وان کەسا دبێژن دەمی ب کریارا بکەن. ١- شێرکۆیی خین گەرمە. ٢-پلاگەرمکی لەشی دەه پلەنە	١- خوێن گەرم ٢- کەنجی. ٣- هەبوونی گەرمی لە خوێندا	١- تسمية تطلق على الشباب ٢- وجود الحرارة في الدم

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	٣ شیروبی حوین گەورە هەر		
خوین هاڤێتن	خوین هاویشتن	حوین فڕێ دان	رمي الدم
خولك	ب رەنگ ورێ	بە شێوە	شكل
ه/ مریدا رنگ وەکی خولکی ودزیران/ بالبەند، ل ٢١٢			
خولك كەتی	رەنگ نەبوویی	شێوە کەوتوو	ذبلان الشكل
خولكینە	یێب رەنگە	بە شێوەیە	ذو شكل
خوین گرتنا پەزی	گوهێ پەزی د برن دا خوین ژێ یتێن ژ بەر دە ساخی	نەخۆش مەرە، توژی گوێ دەبرن	المرض انحراف
خوێ دانك	١- ئامانێ خوی دكەیێ. ٢- رۆژەكا تایبەتی بەبۆ خێ دانێ دەدەنە پەزی	قابێ تایبەتی یە بۆ خو	إعطاء الملح
حیراخۆ	ب قەنجیا خۆ	بەچاكەی خۆی	بحسنه
خێرە	قەنجە	باشە	جيد، حسنة
خێرەك	باشیەك	چاكەیەك	حسنة الواحدة
خێركر	قەنجی كر	چاكە كرد	فاعل الحسنة
خێركەر	قەنجی زان، پاشی كر	چاكەكەر	عامل الحسنة
خێر	قەنجی	چاكە	صدقة
خێرك	مێن مۆرەكی هیرە دكەڤیتە جلكا پرت پرت دكەت	مۆرانە	حشرة الناعمة
خێڤە	باكورە، شتی گەشتی	تازە پێ گەیو	حديث الظهور
خێڤەیە	یی شتی تام كریبی بۆ جارا نێكی	بۆ چاری یەكەم تام كراوە	ذاق المذاق لأول مرة
خێڤەكر	تام كرێ	تامی كرد	ذاق

خێڤه بوو	تام بوو	تامی کرابوو	ذاقوا
خێڤه دبی	دێ تام کەنی	تامی دەکەنی	يذاقونه
خێڤه كه	تام کەیێ بۆ داخازیێ	تامی كه، بۆ داخهوای	اذق
خێڤ زانك	نەپەنی زان	نهێنی زان	عارف أسرار
خێنچی	ژ یلی	پێنچگه	عدا
خێنی	خانی	خانوو	منـــزل
خێ	سیراتی	شۆرایی، سوێرایی	ملح
خێ خۆر	حەژی کەرێ خوی	خواردەی خوی	أكل الملح
خێ ڕێژك	بلاڤ کرنا خوێ ل عەردی	ڕژاندن خووی	
خێر و بێر	زێده پیا خێرا	خێر و پەرەکەت	البركة
خێراڤك	سیراڤ، ئاڤا خوێ	سوێراو	الماء الملح
خێ فرۆت	١– بازرگانی خوی. ٢– بازادکەێ خوێ	فرشیاری خوی	بايع الملح
خێ کڕ	بکرێ خوی	کڕیاری خوی	مشتري الملح
خاند	خاندن	خوێندن	قراءة
خێ بر	کەسێ خێ ببەت	مرۆڤی نێ بیا	أخذ الملح
خێ ڕێت	خێ ڕژاند، بۆ کارێنەبووی	ڕاژاندی خوێ	سكب الملح
خێ ڤەگرت	پاشی ئێخستنا خوی	هەلگرتێ خوێ	اقتصاد الملح
خێ ڤەشارد	نە پەنی کرنا خوی	خوێ شارنەوە	استخباء الملح
خێ کر	کرنا خوێ دتشتەکی دا	خوێ کردن	وضع الملح
خێ که	بۆ داخازیێ، خوێ پێداکه	خوێ بکه	اضع الملح
خێ دکر	بۆ بەردەوامیێ، وی دەنی ڤێ دکرێ	بۆ بەر دەوامی، خێ دەکرد	يضع الملح
خێلی	پۆشی	پێچه	غطاء الوجه

خبتارۆك	١ ئەڤە گیایەكی بەولـ، هندى جارە شەمیان پێڤە تێن بەلێ بەلێ نەجار و نە شەمیە ٢ دبێژە كول بۆ ئاهندە ئەردێ مرۆڤی دەمی سرۆبیت د بورتمین لێ پەیڤی بۆ دبێژن.	١ گیایەكی مولاویە هەندە جار لەشێوی شلمی دە دا بەلام نافوری. ٢- بو هنجە شوێنی لەشیەكە دە ناوسێ	١- نبتة برية. ٢- في بعض الاحيان تلهب بعض اجزاء الجسم تنطلق هذه التسمية
خیار	ڤیقیێ هاڤین یە	خەیار، ئاروو	خيار
خیچك	هەتك، نیشانا ئاسینێ یە	خەت	خط
خینچینك	پیچەك	كەمێك	جزء
خیچ	خەت، ئەڤ خیچا بەرۆشكی یە	خیت	خط
خیپ	خۆ باراستن	خۆپاراستن	دفاع
خیت	خەتتا بنەجە، خەتا درست	خەتی راست، خەتی ڕێك	خط المستقيم
خیتە خیت	بهن هەل كێشانا ب لەز، بهن هەلای	هەناسە بڕكێ بەزویی	ابراز التنفس
خیرەت	شیان	توانا	مستطاع
خیس	روودانە د دلی دا چێ دبیت دەمێ تشتەكی چێ بین، رپێن	خرپە	ضربة القلب
خیسا	خوناڤ دكەڤتە سەر گیای درۆژێت صاهی دا	جۆرە شەختەی سەرگیایە لە شەوانی سامال دارۆور دەدا	انجماد الندى
خیسە خیس	چیرە چر، دەنگی ئامیرانە	چیرە جیر	صرصر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناڤەراست	زمانێ عەرەبی
خیچو	خیشکی، ناڤی بچیم کر، بو خوشکی		اسم مصغر الاخت، اخت
خیشك	خوشك، کچا دەی بابا	خوشك	الأخت
خیشکا ژنی	دش	خوشکی ژن	اخت الزوجة
خیشکا میری	دش	خوشکی میر	اخت الزوج
خیشکا مەزن	خوشکا ب عەمرو	خوشکە گەورە	الاخت الأكبر تاتك
خین	خوون	خوێن	دم
خین دار	خودیێ نەیار، خودان نەیار، عەبۆ خین دارێ منە.	خاوەن دوژمن	صاحب الثأر
خین بەردا	خوین ئینان ژ لەشی خەو	خوین دەردان	ينـزف الدم
خین سار	١- بو کەسەکی دبێژن کو گەلەك یی سپی بینت، دل کرنەبین. ٢- خونیا ساربویی	خوێن سارد	الدم البارد
خین لێ کەت	کەسەك بهێتە کوژتن شینا ئێکێ دی	خوێن لێ کەوت	وقع الدم عليه
خینمە لۆك	ب خین کرن	بە خوێن کردن	وضع الدم عليه
خینەلۆ	یێب خوین، کراسێ وی یێ خینە لۆیە	بە خوێنە	دموي
خیکەوی	رەنگێ خینێ یێ لێ	خوێنا وی یە	دموي
خین شرین	١- تامکا خینێ یا شرینە. ٢- دل کرە، شەرمین یا خین شرینە	خوێن شرین	دم الحلو
خیز	هیرکێ بەرا	زیخ	رمل

بهیف	کرمانجیا ژوورێ [illegible]		
خیك	حوك، وەرگرتا ئاودەی،	ناخ	القربة
خیل		سوار	أعوج
خیل کر	چەماند	سوار کرد	انحنى
خیل بۆ	حوار بوی	سواربوو	منحنى
خیل دکر	حوار دکر	حواردەکر	ینحني
خیله	حواردە	حوارە	منحني
خیڤەت	ڕەش مال	خێوەت	الخيمة
خیڤەت گا	بنگەهی ڕینشتیێ خیڤەتا	خێوەت گا	المخيمة
خیڤەت دار	مالێت وان خیڤەنت	خیوەت دار	البيت الخيمة
خیڤەتنی	خەلکی خیڤەتا	ڕینشتیی خیڤەکا	المخيمي
خیڤەت چی کەر	زانایێ خیڤەتا، درست کەری خیڤەتا	خیوەت درسوت کەر	صانع الخيمة
خیزان	دەیك وباب و زارۆك	خێزان	العائلة

پەیڤەکا دی ژ زمانێ کوردی نەوی (د) نەڤ پەیڤە ژ بەلنب بی دەنگە و نە بزوینە دبیتە پێشگر و پاش گر هندە پەیڤێت دی دزمانی داچێ دکەن

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
د	١ – دچیتە سەرکارا دێ بێتە کاری بەردەوامی بۆ دەمی بۆری، گرت. ٢ – دچیتە سەر رەگێت کارا دێ بێە دەنێ نەبۆری	١ – لە پێشی زە مان دێ، دەرۆمە پالا ٢ – لە گەلە رەگ، دکەم	أعمل
دا	١ – وەکی پێشگراتینە ب کار ئینان ل گەل کارا، دا کەڤیت هەکە من نە گرتبا	بە کاردێ وەگ پێش گر،دا کەوت، دا بەزیـە، دان	تستعمل مثل حرق إضافة، دفع
دا	بلا	با	خل
دابین	دەستە سەر، پەرتووك پێ تڤێك	خۆیی	تأمین
دابین بکە	بۆ داخازیێ بە، دەستە سەر بکە، خالنیەکێ دابین بکە	خۆی بکە	اوفرها
دابین کرن	دەستە سەر کرن	خۆیی کرن	تأمین علی
دابچین	(دا) لڤێرە پێش گرە بۆ کارێ رێژادانایی یە	با بچین، بۆ کاری وێژەی دانانی یە	لنذهب
دابێژین	بلا بێژین	با قسان بکەین	لنتکلم
دا بێژان	ل بێژێکی کر	لە بێژینگ کردن	غربلة
دا بێژیتن	هاتە بێژینك کرن	لە بێژینك دان	مغربل
دا پیر	دەیکا مەزن، ژنا پیر	ژنی گەورە	المرأة العجوزة
داپیرك	ژنکا شەهرەزا د کارێ زارۆك بینێ دا هاری	مامان	الدایة

	کاریا ژنکی دکەت		
داپڤا	١ گوتنی، بلا بجهـ	بابیوین، پەسوان	شتم
	٢- خەبەر گوتن		
داخ	خەم/، قەهر	خەفەت	قهر
داخ کرن	کەواندن	سووتان بە ئاگر	كي بالنار
داخ دل	کول دار	حەسرەت لە دل	مهموم
داخرا	گرتی	گیراوە	مغلق
داخ خارن	خەمۆکی	قەهر خواردن	مقهور
دا خویاند	ئاشکرا و روون کردن	روون کردن	حلل
داخستن	گرتن	قەپات کردن	غلق
داخازی	ژێ ڤیان	لێ ویستن، داوا کاری	طلب
دادا	١- هاتە سەر.	نیشت	هبطة
	٢- بۆ چۆلانکاژی،		
	کۆتری دادا سەربانی		
دادە	بگرە، بۆ داخوازی یە،	داخە	اغلق
	وێ پەرتوکێ دادە		
دا دیار	ڕاستی پارێسی	ڕاستی پارێز	معدل
دادبەر	خواستنا مافی	شکایەت کەر	استكي
داد پارێز	کەسێ ل دیف ڕاستێ	ڕاستی پارێز	المحامي
	بگەڕیت		
دادپەرست	ڕاستی گێر	ڕاستی گەر	عادل
داد پەروەر	ڕاستی گرتن	ڕاستی گر	حافظ العدالة
داد پرس	پرسیارگەرێ ڕاستیی	پرسیار کەری ڕاستی	
دادڕاند	ژێك ڤەگرن	هەل دڕاند	مزق
داد ژ دەستی	نەخوشی دبێن ژ لێکی دی	داد لە دەستی	الويل من

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناوەڕاست	زمانێ عەرەبی
دادان	هەژاندن، راهەژاندن	هەژاندنەوە	حرم
دادگا	بنگەهی دان و ستاندنا	بنکەی، پاراستنی ماف	محكمة
دادا نواز	ماف راستی پارێز	راستە پارێز	العادل
دادگەه	بنیتی پاراستنا مافی	بنای پاراستنی ماف	المحكمة
دادگەهاڤێداچوون	پاراستنا پێداچوونێ	دادگەی پیاچوون	محكمة التميز
دادگەها بارێ کەسیتی	پاراستنا مرۆڤایتیێ	دادگەی کەسایەتی	المحكمة والأحوال الشخصية
دادگەها تێ هەلچونی	پاراستنا خۆکرنە تێدا	دادگەی تێ هەل چوون	المحكمة الاستئنافية
دادگەها دەست پێکی	دادگەها پێشی بەرکی	دادگەی سەرەتایی	المحكمة البدائية
دادگەها گونەها	پاراستنا گونە ح کاریی	دادگەی تاوان کار	محكمة الجنايات
دادگەها کریارا	پاراستنا شولێت خراب کەر	دادگەی کەتن کەران	محكمة الجنح
دادگەها بێ شولا	پاراستنا مافی بی کاران	دادگەی هەرزەکاران	محكمة الاحداث
دادگەها شولی	پاراستنا مافی کاری	دادگەی کار	محكمة العمل
دادگەها ڤەکۆلینێ	پاراستنامافێ ژێ پرسیارێ	دادگەی لێ کولینەوە	محكمة التحقيق
دادمال	مالا راستی،	مالی راستە	دار العدالة
داد جڤاکی	راستیا کۆمێ	دادی کۆمەلایەتی	العدالة الاجتماعية
دادڤان	راستی پارێز	دادوەر	حاكم
دادوەر	زڤرینە رێ مافی، داد ژ دەستی	دادبەخش	الحاكم
دادوك	خودان کەرا زارۆکا	دایەن، دادە	المربية
دادوشین	ڤەدۆشین، شیردۆشن	دۆشینەوە	حلب
داروبار	بەژن و قامەت	بەژن و پالا	الطول والقامة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دار	قورمی شـــخانەی سەر بی بی بەلگ،	دار	الخشب
دار ئالینك	شینکاتیەیێ شاك زراڤە نۆ درێژبیت خۆ ب تشتا ڤە و داراڤە دگریت و د ئالینین	لاولاوە	لف حول الشجرة، شجرة لبلاب
دار بەست	دەپەکێ تایبەتی چێ دکەن دا مریێ پێ هەل بگرن	دارەمەیت	تابوت
دار بڕ	کەسێ کارێ دار بڕینی بکەن	دار بڕ	قاطع الاخشاب
دار بڕین	ژێ ڤەکر نادارا	بڕینی دار	قطع الاخشاب
دار بیە	ئەڤەدارەکا چیایی ڤقی د ددەت و بەلکی وێ بێب ببڕیتە	دارەبی	شجرة كمثرى
دار پازە	دارەکێ چی کریە مریایی بێ دبەن	دارەمەیت	خشب لنقل الموتى
دارپرتەقال	ئەڤ دارە یا هەردەم کەسکە و فێقیێ وێ ژی زڤستانا پێ هەی، دار تژی تەقالك	دارە برتەقال	شجرة برتقال
دار تەرم	دارەکێ تایبەتی یە یو مری شیشتێ	تەختە رێکە مردوو لە سەری دوشۆن	خشب ل الميت
داترا تزبی	دارا بیهۆکێ بەرێ وشتی تزبیاتە ددەت	دار تەزبیح	الشجرة السبحة
دار تراش	کەس دارا رەندەش بکەت	دار تاشی	نجار
دارچەوی	تەڤ دارە چرك ژێ نیت وەکی ناڤەکی یە ویی	دار صامغ، دار چەسب	الشجرة الع

	نیسەکی		
دار چین	ئەڤ دارە زی با چمی بە بەلێ وێ یی خرە و حلهە و تام مزە	دار چین	
دار خوخ	ئەڤ دارە ژی یا فیقیە ل دەشت و چیای شین دبیت	داری میودخوخ	الشجرة الخوخ
دار دای	تژی کری خەتا سەری	پڕکراو	ممتلئ
داریجان	ئەڤە دالنە ناڤ برنجی شین دبیت دانەوێلەوە	هەرزن	خردل
دارا زڕ	ئەز ئەو دارن ئەو چ بەرێ نەدەت، دار هرش	داری بێ بەر	الشجرة الغير مثمرة، شجرة عقمة
دار زرۆنا	ئەڤە رەنگەکی دارێ بە جمێ بالێ ددەت سیرە سیرژی تێت	دارێ زوورنا	شجرة صقراب
دارا زنزەلاق	ئەڤ دارە شتی سماقێ یە پەز دخۆت	دارێ وەکوداری سماقە	شجرة تشبە شجرة السماق
دار سپیندار	ئەڤ دارە یا ئێك تایە بلند دبیت و چ بەرانا دەت بەلێ داری دچینن	دار ئەسپیندار	
دار سڤك	١- دارێ بێ کێش. ٢- بۆ کەسکی دبێژن کو بێ خوین سڤك بیت ئانکو دبێژن، هەستی‌هـڤك	١- داری سووك. ٢- رەزا سووك ئێك سووك	خفيف الدم
دارستان	جهی داروبار لێ شین دبن	شوێنی دار روان	الغابة

دارستانی بەدگك ووەزین	ئەڤ دارە دەمی زڤستانی بەلگێ خو دوەرین بەلی بهارا جارەكا دی لێ تێن	دارستانی گەلاوەرین	الغابة النفضية
دارستانی كاژا	ئەڤ دارە ب هژمارەكا ز وحف شین دەبن ئو هەر دەم بێ كەسكە	دارستانی سنۆبەر	الغابة الصنوبرية
دارستانێ تێكەل	ئەڤە دارستانە ئەون كو هەمی توخمێ دارا لێ بن ئەڤ دارستانە ییێت دەڤەورا ئیستوائینە	دارستانێ تێ كەل، هەموو جۆری داری لێ هەیە	الغابة المختلطة
دارستا بدەست چی كر	ئەڤ دارستا ئەون ئەوی ل رەخ باژێرا چی دكەت و دارا لێ دچینین	دارستانی بە دەست دروست كەر	الغابة الصناعية
دارستانێت هەردم كەسك	ئەڤ دارستانە ئەوێت دارێت وێ بەلگێ وێ یێ هەردەم كەسك بن	دارستانی هەمیشە سەوزە	الغابة الدائمة الخضر
دارستانێ پاراستنێ	ئەڤان دارستانا چێ دكەن ل دەهمەتێت چیای دا ئاخا وی بپارێزیت ئو بای تازە بكە	دارستانێ پارێزەر	الغابة الوقائية
دارسێڤ	ئەڤ دارە یا فیڤیە ل عەردێ چیایی شین دبیت	دارسێو	شجرة الفتاح
دار كاژ	ئەڤ دارە یا هەر كەسەكە	داری سنۆبەر	الشجرة الصنوبر
داركەر، دارڤان	ژێ ڤەكەری دارا	لێ كەردوەی دار	قاطف الشجر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
دار کۆکە	ئەڤە بالندەیەکە ل سەر کرمی دارا دژیت ب دمی ل دارا ددەت کرما ژێ تینتە دەر	دار	نقار الخشب
دارگران	١ – دارێ ب صەنگ ٢ – بۆ کەسەکێ دبێژن کۆ نەچیتە دلێ مرۆڤی دا. ٣ – هەستی گران	– داری بەکێش. ٢ – ئێسك گران. ٣ – ڕەزاگران	١ – خشب موزون ٢ – ثقيل الدم
دار گەزنك	بەلگێ ڤێ داری مۆرڤی دگەزین	گیای گەزەك	نبات الطرفاء
دار گەزوك	ئەڤ دارە ل نێزیك ئاڤێ شین دبیت دەمی ب لەشی مرۆڤی بکەڤیت د سوژیت و د خورینیت جهی وێ	دارگەز	الشجر الأثل
دار لەڤەن	ئەڤ دارە ل ناڤ ئاڤێ دا شین دبیت ئو نیڤەکا وێ یاخالی یە	دارقامیش	الخشب القصي
دار لیمۆك	ئەڤ دارە ژێ هەردەم یا کەسەکە بەرێ وێ ژێ یێ ترشە هەر وەکێ پرتەقالانە	دار لیمۆن	شجرة ليمو
دار قریای	دار بخۆ بشکێن بی هێزی لی دکەن	داری شکاو	شجرة المكسورة
دار قەسب	ئەڤ دارە ل بانیا شین دبن حەژ گەرمی دکەن بەرێ	دار قەسپ	شجرة النخيل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	وی، خورمەیە و [illegible]		
دار مێو	ئەڤەژی، دارەکا هەلاوێ ددانە سەر کەپرا بەری وی ژی ترییە	دار مێو، بەری ترێیە	الشجرة الكرم، شجرة العنب
دار هژیر	ئەو دارە گەلەک حەز کەلەکێت بەرادکەت ل چیای هژیرا ددەن	دار هەنجیر	شجرة التين
دار هژینک	دار لڤینک	دار جولێ نەر	محرك الشجرة
دار هنار	ئەڤ دارە ژی ل چیاو دەشتێ شین دبن بەرێ وێ هنارە	دار هەنار	شجرة الرمان
دار نارنج	ئەڤ دارە ژی یا هەردەم کەسکە ڤیڤیی وێ ژی یا تام تەحلە و هندەک ژی دشرینن	نارنج، ئەو دارە سەوزە و بەرێ تامی تفتە و شرینە	شجرة نار شجرة الحنضل
دارگیز	ئەڤ دارە ل ڕیبارا ل چیای شین دبن نۆ یاب عەمرە	دارگوێز	الشجرة الجوز
دارباهیڤ	ئەڤ دارە بخۆشین دبیت ل خرابێت ڕەزا بەری وێ ژ باهیڤە	داری بادەم	الشجرة الوز
دار هرمیک	ئەڤ ژی ژ دارێت بەلک ودرینە هەرمیکا ددەن	داری هەرمێ	شجرة عرموت
دارناڤرۆک	دارێ مەشکێ یی ڤەدکەن	داری مەشکە	
دارۆغە	١ -- ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، زیرەڤانی، پولسا	١ – پاسەوانی پۆلیس. ٢ بەبێ کارەکان دەلێن	١ – الشرطي، ٢ – بلا عمل

۲ دیزنەوان گەسیلد بی
گارو کرسب

داروغە خانە	بنگەهی پۆلیسا	پولیس خانە	مركز الشرطة
دار و دەست	بەردەسك	شاگرد	صبي العامل
دار و بار	۱- ناڤ مالێ	گەل و پەلی ناومال، کەلێ	الاخشاب
	۲- گەلەك توخمێت دارا	جۆری دارا	والأثاث المنزلية
داریتزگەهـ	سازمەند	دارێژە	القالق
دارێ صمت	دارێ کون کری	داری کون کراو	الخشب المثقوب
دارێژتی	حەلاندیی	تاواندی	صقل
داترێ دنیایی	لە سەر دنیایی	لە سەر زەوی	على الوجه الارض
دارێ زولمی	دارێ زۆر دارییێ بکەنت	داری زۆرداری کەر	شجرة اعتداء
دارێ زولمێ یی ژ بەحەشتی هاتی			
دارینك	۱- جهێ خوارنا صەی کەنی.	۱- شوێنی خواردنی سەکی تێ دکەن.	مكان وضع الاكل للكلب،
	۲- ژ داری چێ کری	۲- لە جار دروستکراون	مصنوع من الخشب
داردینگ	ئەڤە کۆمەکا دارانە ددانە سەر ئێك	داری کۆمەل کراو	كومة الخشب
دارمەیدان	ئەڤ دارە ییت حلی نە شتی شڤکانە بۆ رکەچێ کرنی بکار دئینن	ئەوا درە چەڤ لووسە و راستی بۆ دروست کردنی قەفی سی کمەر بە کاردی	هذه الشحرةى أخشابها معدل تضع القفص منها
دائینان	چی کرن	داهێنان	اختراع

داپێچ	کیمالی	کەنارەیی	القلال
داجریان	زێ کوم بونە سەر	لێ ی خر بوون	تجمع على
داصن، داصنیا	جە نشتەجێ بازێری دهۆك	جێ شینی شاری دهوك	سكن المدينة دهوك
داصنی	ژ خەلکی داصنیا	لە خەلکی داسنی	من اهل داسنين
داصیك	ئەو سمبیلێت گولیا گەنمی، نان ژێ مژیلانکێت گولیا گەنمی	دا سوومکە	اهداب السنابل
داصنیا	نافێ شارێ دهۆکی ئێزدی دبێژن	ناوی شاری دهۆکە ئێزی پێ دەڵێن	اسم لمدينة دهوك
داصك	ئامیرێ بچیکێ گیابرینێ، شاکوك	داسووبکە بچووك	المنجل الصغير
دارشتەکری	حەلاندیی	دارژواو	السبيكة
دارشتن	حەلاندن	دارژوان	صقل
دارسیا	خۆچەماندی، (١) نیسان مێ یە	خۆی شۆڕکردنی	انحنى
دارەشیچنی	خۆبۆخارکر والێ بدەن	خۆی نوی کر	انحنى له
دار بڕ	دەڤێ مشاری	ددانی مشار	سن المنشار
دارازەزای	١- دەمی بهارا ئاز ژ دالا تێت ب تایبەتی دارێت بەلگ وەرین	ئاودەردانی دار لە بەهاران	طرح الماء عند الربيع في الشجون
داڤ	دەزی	جاو	الخيط
داڤك	ئەز پەیندکێت نێچیرانە	دای ڕاوکردن	الخيط الصيد
داڤ ڤەدان	چاندنا دا ڤا (دەزیا) ل عەردی دا نەچیر بکەن	داو نانەوە بر ڕاو	نصب الخيط الصيد

[illegible] پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
دافرۆك	حیلە ئەر		الحبال، مكار
داعیرا	کەت دركێ حودا،	قوت دا	بلع
	پاریێ نانێ داعیرا		
داغمت	نیشان، ئەز پەیڤەیا	دروشم،/ شعار	عالمة
	کوردی کریە		
داغەدار	ئەز پەیڤە یا کوردی	خەم بار	قهار
	کریە، کو ل دار		
داغبار	خەمۆکی بوون	خەم گیری	مقهور
داغدان	راست کرن ب ئاگرێ	راست کردن بە ئاگر	الكوي بالنار
داقوتان	هەلاڤێتن، پاقژکرن	پاك کردن، داتەکاندن	
داقرچان	داعیرانا خۆرزیبی	قوت دان بەدزیەوە	بلع السري
احازی	خاستن		مطلوب
داخازکار	ڤیان	داخوازنامە	عریضة
داخورا	ڤەخاری	خوراوە	تآكل
داکرن	بۆ گیان بەرا دبێژن دەمی	بۆ ئاژەلە بەکار دێن	تسمية تطلق على
	بەنە جهێ ڤەستنی بۆ	کەبیان بەنە شوێنی	الحیوان عند
	مریشکا، بنەترلس،	نوستنیان	وضعهم في
	چوپەزی بینە کۆلێ		حضیرتهم
داخاز بجھ ئینان	حاستنا کرنی پێ کر	داواکراو	مطلوب اثبات
داکو	ناڤێ چیایەکێ کوردستنا	ناوی چیاه	اسم جبل في
	عیراقێ		كوردستان
			العراق
داك	دەیك	دایك	الأم
داکەڤتن	بەرەڤ خارچوون	بەردو خوار چوون،	لقد ضعف
		لاواز بوون	

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
داکوتن	[illegible]	[illegible]	
داکینی	داکانی، دەیکی	دایکینی	الامومة
داکێشا لێڤاژێری	گوشتی پالدەری لێڤا	گۆشتی پەستانی لێوی خوارە	العضلة الضلعية لشفة سفلى
داکێشا کوۆژیی دەڤی	گوشتی چوکلێ دەڤی	گۆشتی بەستان بی کۆشەی دەم	العضلة الخاضعة الزاوية الفم
داکرنا خوارنی	خوارن هەل گرت ب لیڤی	خوراك هەل گر	تخزين الغذاء
داکۆکی	بەرچاڤ کرنا بیرورا	لی کۆلینەوە	بحث عن
داکو	حەتا کۆ، ل گەل هەمی کارا، داکو زاروك نەساخ نەبن	تاکو	حتى
داکی	دایکی	دایە	امي
داگرت	تژی کر	پرکرن	تخزين
داگرتیە	تژی کریە	پرکراوە	امتلئ
داگرتی	ژێ تژی بۆن	لێ پربوون	الحاقد
داگێران	هاتە خاری بۆ	بۆی هاتە خواری	تنازل
دالەهی	خۆگران کرن ل دەف ئیکی	ناز کردن بە سەریا	تدل عليه
دا لە هیادکەت	نازادکەن	خۆی بە ناز دەکا	ددل
دامالین	١- سەر هەلاندن. ٢- ڤەمالین	١- سەر هەل کردن ٢- شێلانەوەی	هرب
دامان	داین کرن		تامين
دامك	کالك جی کرن	خشتە	جدول

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible] زمانى عەرەبى
دامكا چكينى	مالكا گوهـ لێ بووى	[illegible]	حلية السمعية
دامراندن	ڤەمراندن	كوژاندەوە	اطفاء
دالنگو	پەرتوكا ياسايێ	پەرتووكى ياسا	كتاب القانون
داهێلان	ئينانە خوارەوە	شوركرن	متدلل من مكان عالي
داهيلا	ژ بلنداهييێ ئينا خارێ، هەچۆى وەربس داهيلا بۆ سيابەندى	خواركردەوە	تدل علي
داخاتنى ڤە	١ – سيهـ هاتنە خارێ. ٢ – كەرب هاتنە خارى ٣ – وەرماندن ژى چوو ٤ – نزم بو	دامركان، نيشتەوە	اسكت، أهبط
دانايى	تى وەركر، دەينايى	لێ بدەن	اقذف
داناى	وەگۆتن	واوترا، دانر	فرضية
دان	دانەڤێ	بەخشين	اعطى
دان	دەرامەتى خورانى	دەرامەتى خواردن	الحبوب
دان	دەمێ خوارنى، ئەڤ ستى دانا خۆين، دانێ سپێدى دێ هێن	ژەم – جەم	وجبة
دانە بەر	ئێخستە بەر	لە پێش دانان	وضع أمام
دانە بەرك	بەرك ئێخستن	بەرامبەر بە يەك كردن	متعادل
دانا	زانا	زانا	عالم
داتنە پاش	ديماهى ئێختن	دواخستن، پاش خستن	تأجيل
دانە دانە	كت كتە	تاك تاك	وحدة وحدة
دانقوت	گەنمى قوتايى يى كرى	گەنمە كوتاى	الحبية

دانهێرك	گەنمێ هێرکر و سپی کری ب کوللکا بکار دلهس	برووش	الحنطة المهروشة
دان و دکاك	پیت، متایێ خارنێ	زەخیرە، دانە و ێلە	ذخيرة
دان ئێفلا	بێ دەنگی	مت بوو	عدم التكلم
دانە رەخ	ئێخستە رەخێ	لە رۆخ دانان	وضع جانبي
دانك	١- وەخت ٢- خوار	ددم، کات	حين
دانك مەدا	خوارێ مەدا	لە هوارەوەی ئێمە	اسفل منا
دانێ زەر	گەنمێ زەر	دەنکی زەرد	حبيبة
داشکاندن	ڤەچەماندن	شکاندنەوە	خصم
داوەشینە	داڤوتە	بتەکێنە	انقضى
هگ/ ئومێد خۆ ل مەیدانێ ب بەزینە		دەبانا خو تو ژوردا داوەشینە/ صادق	
داوە	خراب کار	کاری بەد	انذل
داوۆ	کوریێ من، دەیك ڤێ پەیڤێ ژ شرینێ دبێژیتە کوریێ خۆ	کورم، رۆل	ابني
داوەزیا	خۆکندکرێ	نزم کرد	المحني
داودەرمان	تیمارپێ کر	تیمارکەر، دەرما	ادوية
دایك	داناشتەکێ، دان	شتێك بدا	عطاء الشي
دایکێنلای	بۆنە دەیك، خودان زارۆك	دایکێنی	الامومة
دایێ	دایکێ، گازی کرنا زارۆکا بۆ دەنگی. ١- دایێ دێ وەرد هەوارامن. ٢- دەیك ڤێ پەیڤێ دبێژیتە	دایکێ، یاما، کچ	يا أمي، ابنتي
گا/ دایێ کچ فرۆت دا ب گەڤزان و کەلۆت یا بێ کورێ فرۆت دا ب داروسوت			
دایێ	ییب بەرجاڤ	دراو	مفروض

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
دادە	بلڤە، هێزکی دادە	خولبرەوە	تأرجح
دەبار	بی ڤەحەویان، دێ دەبارا خو ب ڤێ ئارێ کەین	بی حەوانەوە	احتمى به
دەبەش	چرکی شوینێ، دۆبی شرینی، دەبەشی هنگڤین یێ کەفتیە ڤی دری	شیلەی شرین	شيرة
دەبۆتخانە	عەمبارا چەك و سیلەحی سەری	عەمباری چەکی شەر	مخزن العتاد الحربي
دەبیحە	١– مرۆزێ کەلەخ مەزن. ٢– بخۆ ناڤێ سیانەوەریکی مەزن تێت بی نەدیار نەڤەچ دبیمە یە هاتیە ڤیرە ب ڤی زاروکی ددەن. ب شەڤ مە دەبیحەکی مەز دیت ئەم ژێ ترسیاین	کەسی گەورە.	تسمية يطلق على الحيوان الكبير الحجم، شخص كبير الحجم
دەپ	دارەکێ پەحن و راست	تەختە	لوح
دەپرم	دێ چم	دەڕۆم	أذهب
دەپی	دبێژی	دەڵێ	يقول
دەپێ رەس	دارێ پەخنێ رەس	تەختەی رەش	السبورة
دەپی داری	داری بان و راست	داری پان و تەخت	لوحة
دەپێژی	دێ کەت، تێ بەحت کەت	دەکا	يعمل
دەپێسنگی	تەختێ سنگی	تەختنە سینگ	عظم القص
دەپێت تیتنی	خەتێت تیتن لێ چاندن	رووی توتن	لوح التبغ
دەپێت باجانکا	خەتێت باجان شورکا	رووی تەماتە چان	لوح الطماطة
دەپێت پیڤازا	روویێ چێکری بۆ پێڤازا چاندنی	رووە پیاز	لوح البصل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	عەرەبی
دەپسی	نەساخیەکە پەزی، دکەڤن دفنا وان نیسە موارە،	نەخۆشیی ئاژەڵی مەڕ	مرض تصاب الحيوان مثل نشلة
دەتە پێڤە	شبی، شتی نیك	لە یەك چوون	شبيه
دەتێ	دێ دەتی	دەیداتی	يعطي
دەحل	دارستانی پڕ گل و گیا، ئەڤە ل نێزیك ریبارا چێ دبن	چەنگاوەر	تشبك أدغال
دەحل و دڕی	دارستانی تژی سترێ و گیا	دارستانی چەنگەل	الغباة الكثيفة
دەخز	ئامان، هیر و میریت پێتڤی	ویستی، حاجەت	الحاجيات
دەخەل	ئێشتەوی		معلول
دەخل	دان و دکاك، گەنم.	گەنم	الغلة
هگ/ بهێری دەخلی رێکی جەندری، نالبەند/ ل ٢٢٠			
دەخسی	بشۆرەیی	بێزار	
دەخساند	بشورەیی کر	بێزار کرد	
دەخسی بوو	بشرودیی بوو	بێزار بوو	ب.ناء
دەخاند	دێ خوینم، دێ پەیڤنم	دەخوێنم	اقرء
دەخوەزم	ژی دڤێت	لی داوا دەکەم	املي
دەخۆم	دی کەلە دزگی دا	دەخۆك	اكل
دەخالەت	ئاشت کرن	ئاش بوون	تتصالح
دەر	کورت کریی دەرگەهی یە، ژینێ وی دەرێ بگرە	دەرگا	الباب
دەراڤی ئاڤێ	رێ ڤەکرنەك بۆ ئاڤی چوونی	کردنەوی پەناگەی ئاو بۆ رۆیشتن	فتح الطريق المائي

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی
دەرمان	دەرگەهی مانی	دەرگای مان	باب البقاء، باب السد
دەراڤ	دەرگەهێ ئاڤێ، رێکا بۆرینا ئاڤێ	دەرگای پەناگە	
دەراڤ	خەرجی	پارە، دراو	العملة
دەراڤ	بەتەنگافی	بار	ظروف
دەرامەت	دان و دکان	دانەوێلە	حبوب الواردات
دەرامەتی باقلا	ژێ هاتا باقلك	بەرو بوومی پاقلە	المحاصيل البقولية
دەرامەتی دوهنی	دەرامەتی ژێ دەری دوهنی	بەربوومی چەووری	المحاصيل الزيتية
دەراندەر	سەر سەری هەمیا	سەرانسەری هەمووان	فوق الكل
دەرامەتێ ب ریتالك	ئەو دەرامەتی ریشکێت ردها پێڤە	بەرو بوومی ریشالیەکان	المحاصيل الليفية
دەرەقەت	شیان، دەرهەق	دەوەستی	القدرة على
دەرەقەتهان	دشێتی	بێ دەوەستی	مقدرة على
دەرب	لێ نەك	لێ دانی	ضربة
دەرباز	سەرکەتن	سەرکەوتن، پەریەوە	النجاح، عبر
دەربازگەه	بنگەهێ چونە رەخێ دی	بنگەهی پەڕینەوە	مكتب العبور
دەرباز بوو	ژێ خلاس بوو	نەجات بوو	نجا من
دەرباس بوو	خەلاس بوو	قورتال بوون	تخلص من
دەرباس کرن	برنە سەری	رادەبووارد	قطع
دەربەند	رێکا چیای	رێگای چیا	ممر الجبلي
دەرب	دۆر	دۆر	
دەربۆن	ڤەبۆنا دەرێ بیرینی	تەقینی سەری برین	انفجار الوريد

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی
دەرپێرا	ئیك نەقل		راسا
دەرپەریب	خو هاڤێتن	خو فڕێ دان	انبعاث
دەر پۆشك	دەرێ قازانی	دەرخونە، قەباخی مەنجەل	قبخ
دەردحك	کوردی کریە	قالدرمە	
دەرخارد	وەلێ کر دا بخۆت	دەرخواردە	أطعم
دەرخەم	کەمەددەر	دەردە کەم	أطرد
دەرخونە	دەرێ قازانا، ژ دارا چێ دکەن	قەباخی مەنجەل	قبخ
دەرخینگ	دەرێ قولیی یێ قازانی	قەباخی مەنجەلی قلب	غطاء مقولب للجدرية
دەرحال	ئیك نەقل	یەك سەر	
دەرد	نەساخی	نەخوشی	
دەردەفیل	ئیشا گران، ئیشا فیلی	نەخوشی گرانەنا، نەخوش فیل	
دەردەیچ دل	کولا دلی، ئیشا دلی	رامی دل	
دەردێ چنەیی	نەساخیانە بوونی	نەخوشی نەبوونی	
دەرب دەر	١- کرنە دەرێ ژ عەردێ وان. ٢- کورت کریا دەرگەه ب دەرگەه	ناواردیی. ٢ دەرگا بە دەرگا	
دەرچە	تی گکەل	تی کەلاو	مزج
دەردان	ژ بەر هاتن	لێ دەردان	الافراط
دەرەکەر	دهژێیت	دەجولێ	یهتز
دەرازی	ژ دیرێ	دەروازە	کثیر البعد

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
ه/ زەخبرێ ڤی ریا دۆر و ب دەرازی، نالبەند/ ل ١٩٣			
دەردەگا	نەساخیا کوژەکا، نەساخیا گای، ئێشا گاری، ئەڤ پەیڤا (گا) گەلەك جارا تیب ژ بەر مەزنیا کەلەخی	ناموونەگا، نەخوشی گا، نەخوش کوشندە	مرض القاتل، مرض الثور
دەردەهناڤ	ئێشا هناڤا	دەردە هەناوە	المرض الاحشاء الداخلية، المرض الامعاء
دەردە صە	ئێشا صەیا	نەخۆشی سەگ	داء الكلب
دەردە سەر	ئێشا سەری، بەلێ پەیڤا (دەردی) بۆ سەری ناهێت بو هندە گرفتاری مروڤی	١ – ژانە سەر ٢ – سەر	ألم
دەردێ بی دەرمان	ئێشا بی چارەیی	نەخوش بی چارە	ألم بلا دواء
دەردینگ	ئەڤە شڤکیچت دارینە ب داردکی ڤە دکەن بریزە گەئمۆکی پێ ددرن ب پشتا گای ڤە دکەن	دۆرە دارگکە بۆ گەئمە شامی دوورن بەگار دێتن	نوع من الخشب تستعمل لجني ثمار شامي
دەرەزینگ	ئاستەنگێ بەردەری	سەکۆی بەردەرگا	الطاصة أمام البيت، مانعة
دەرزوگك	سنجاڤك	کێستە	سنجق
دەرزیك	ئاسنی سەرتیژی کون کری	دەرزی	ابرة
دەرسۆك	گرێ بەستکا سەرێ	سەربۆشی	منديل الرأس
دەۆرفەت	دەلیڤە	هەخەلە	فرصة
دەرگەڤانم	زێرەڤانی	پاسەوانی دەرگا	حارس الباب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دەرگەلی	ناڤێ گوندەکێ یە ل باژ	ناوی گوندێکە لە	
	بەراویا	پارێزگەهی دهوك	
دەرگوشە	لاندك	لانگ	المهد
دەرگەه	ریباچوونە ژور، دەرۆك	رێگای چوونە ژوورەوە	البال دخول
دەرگەهی دوکان	پەپەنك، دەرایە	قەپەنگ	الباب الدوكان
دەرگەه گرتن	دەرۆك پێڤە دان	داخستنی دەرگا	الباب
دەرگەی سەرگازا پشتێ	دەرۆك ل تاقە	دەرگا لە سەر گازی	الباب المفتح
		پشت	الكلي
دەرگەه	کوردی کریە، دراڤ	دەرم	الدرهم، عملة
دەرە	دەرگەه	دەرگا	الباب
دەرکۆکە		هەژار	فقير
دەرولیڤ	و لیڤ	دەمولیچ	فم
دەرمانخانە	بنگەهی دەرمان	شویـی دەرمان	صيدلية
دەرمانچێکەر	دروست کەرێ دەرمان	دەرمان ساز	صانع الأدوية
دەرناکەڤین	نەچوونە ژ دەرڤە	دەرنەکەوتن	عدم الخروج
دەرنخینك کری	دەرقولپاندی، دەرێ سەر	قەباخی سەر و زبنر دراو	فتح المغلق
	نشیف کری		
دەرهچك	کوناهچکی کو دەستێ خۆ	دەوری قول	فتح الكم
	بکەنە تداد		
دەروازە	کڤانا قەنتەرێ، سەرە	کەوانی دەرگای گەورە	قوس الباب
	دەرێ دەرگەهی مەزن		الكبير
دەرولێڤ	رەخ و دۆرێت دەڤی	دەم و لیو	فم و اطرافه
دەرواز	رینك و ریبار	رێگاو بان	
دەرێ خانی	دەرگەهێ خانی، دەرۆکێ	دەرگای مال	باب البيت
	مالێ		

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دەرێ خستن	ژی تینا نه ددر	٨٠١ دەرەوە	
دە رێ	رێکا تەنگ	[illegible]	الطريق الضيق
دەزبلینك	پارچی زارۆکی تیدا بگری دن د لاندکی دا	دەسزارە	قطعة قماش تشد بها الطفل في المهد
دەزگەه	بنگەه	دەزگا	جیهاز، هیکل
دەزگرژ	– نیشان ژینی. ٢– ژی خواستی	دەرزگیران	خطیب
دەزگرکر	ژێ خواستن	خوازتراوە	مخطوبة
دەستاڤ	جهی هنخو تازە کرنی	دەستاو	
دەست ئالاندی	دەستی را پیچا	دەست ئالان	لف على اليد
دەست بادا	ودربادانا دەستی	دەست	اليد الملفوف
دەست بەردا	راکرنا دەستی ژی	دەست هەنگرتن	رفع اليد من
دەست برێ	بر برنا دەستی	دەست بۆ پرد	مد الايدي
دەست بردی	قەدکرنا دەستی	دەست براو	قطع الايدي، ابتر اليد
دەست بەند	خراپ	خەراپ	رديء
دەست بەرك	ئەڤە بەرەکێ حلی و پەحن و خرە ب کاردئینن بۆ حلی کرنا ناڤ مالێت ئاخی	بەردیلی خری یان و لووسە بە کاری دێن بۆ مال لووسی کرن	حجرة خاصة
دەست بەلاڤ	دەستێ ڤەکری، بۆ ڤەبرینما مازاختیا ب کارئینان	دەست کراوە	اليد مبعثر
دەستێ بجه	ئێك نەقل	یەك سەر	فورا
دەست بشول	١– بۆ کەسەمی دبێژن نەولی هەردەم	دەست بەکار	الايدي العاملة، مشغول

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	۲ وا،		
	ر۰۱۰		
	بخه،		
دەست پێنك		‌ولینگەی لانگ	زينة للمهد
دەست پی کرن	کارێ دەست پی کر	کار دەستی پی کرد	بدء العمل
دەست پێك	بەراهیك	سەردتا، پیشەکی	مقدمة، بداية
دەست تەنگی	نەبوونی	هەژاری	الفقر
دەست تەنگ	بو کەسەکی بەلەنگاز دێژ چ دەستی دانییت	کەسێکی هەژار	لشخص الفقير
دەستە جۆنی	ئەڤە بەرەکی حلی ودرێژ و ب وسەنگە بو قوتانا دانی تێتەبە ب کارسبنان ل گوندا	بەردێسی تایبەتی بۆ کوتا دان بە کاردینن	الحجرة الخاصة تستعمل لطحن الحبوب
دەست خالی	چ دەدەستا دنە	دەست بەتال	الايدي الفارغة
دەست خۆش	سەحەت خۆش، ڤێ پەیڤی بکاردینن بۆ کەرەسکی کارەکی باش بکەت	دەست ساخ بی	الايدي العافيه
دەست خاربوو	دەستی هەستیی وی ئەگەرەك بگەهیتی	دەستی خوار بوو	الأيدي أعوج
دەستن خراب کری	دەمێ دەستەك بشکێت باش ب خەلەتی ڤەگرن ڤێ پەیڤی بۆ د بێژن	دەستی خراب کراو	الايدي المفسدة
دەست خراند	ڤەکێشانا دەستی	دەست ڕاکێشان	جر الايدي
دەست دایێ	دەستی خۆ کرنی	دەست لی وان	لمس الايدي
دەست درێژ	١- دەستی زێدە ییت بۆ	١- دەست درێژ	١- ايدي

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عاردبی
	دانا وی.	ده	الطويلة.
	٢- بۆ کەسەکی دز دبێژن ٣- بۆ کەسەکی دبێژن دەمی گارەکی ژ ھەو زێدە		٢- ينطلق على السارق
دەستە دیھ	ئەڤە دارەکە جوتیار ھەل دگرن ژ بۆ راوستانا گاسی	دارێکە جۆتیار بە کاری دێنی بۆ وەسانی گاسن	خشبة خاصة تستعمل الفلاح لوقف الحراث
دەست رەنگین	کار ژ بەرھاتی، پێ دانین ھەبوو	بە دەست شت زانە	الماهرة، ابداع
دەستەدار	دەسـ	داری دەسـ	حيزران
دەستەدو	کێلانی بکاردئین ن دیڤ ھنجاری نیـ	بەستی دووای نجار	قسم من اقسام الحراث
دەست رێنز	ڤەرێژەك	دەست بلاو	مبذر
دەست رێنژەك	ھاڤێنی	بە سەردا دان	قصف
دەست زێر	بۆ کەسی کار پێڤە بێن دبێژ	دەست زێرین	الماهر
دەست ژێ گرتن	شیان، دەستی من ژی دگرین بنڤێسم	قۆلایی بوون	غور
دەست ژی شیشت	١- بێ ھیڤی بوون. ٢- دەستێ شین چ پێڤە نەھیلا	١- بێ تەمارکر. ٢- دەستی شوشت	١- غسل الايدي. ٢- لا أمل
دەستە سەر	گرتی، ھێلین یا دستە سەر کردە	لە ژێری چاوەدێر	تحت السيطرة
دەسـ صار	١- ژ نەدل کارەکی بکە	دن نە ساردی	غسل بېرودة.

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
	٢ [illegible]		بردو اليد
دەست سڤك	٢ [illegible]	دەست سووك	الأيدي الخفيف
دەست شۆل	شۆلێ ژ خۆ زێدە بکەت	دەست کار	طويل اليد
دەستێ سەقەت	دەست گۆجە	مەنگۆس	ابضع اليد
دەست ڤالا	١- چ ددەستێ دان نینە. ٢- یێ مەردە	١- دەست بەتال. ٢- سەخی یە	١-الايدية الفارغة ٢- سخي
دەست ڤەکێشان	ویڤە برنا دەستێ	دەست	سحب الايدي
دەست ڤەگر	١- بو وان کەسا دبێژن ئەوێ ژدەعی کەر نەبیت د هەمی تشتادا ٢- دەمێ دەستەك شکێنت بۆ	دست گیراو - بەجەباری دەست ئەو و تەیدە لیب	المساك الاباء ٢ [illegible]
دەست ڤەدا، دەست گرتی	چارەسارا وی ڤێ پەیڤێ دیتر	دەست تێ وەردان	[illegible]
دەست ڤەئینان	ب دەست کەتن	وەرگرتن، و دەست هێنان	تحصيل
دەستێ ڤەرساند	دەستێ راگردا لێ بدەن	دەسن وشاندن	رفع الأيدي
دەستێ قوتان	لێك دانا دەستا	چەپلە لێ دان	تصفيق
دەست قورم	بۆ دەستێ ژێ ڤەکری دبێژن	دەست گۆجە، دەست لێ کراوە	ابتر الأيد
دەستەکەك	کۆمەك	کۆمەلیك	المجموعة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووو	زمانێ عەرەبی
دەستك	کومەك، قەفتە، دەستکی گولا دانە	مەبەنی	الباقة
دەست کورت	١- یی هەژار ٢- دەست کورت	هەژار ٢ دەست روت	الفقیر، قصیر الید.
دەست کیسی	هاری کرن ب نەپەنی	یارنەنی نهینی	الید المعون
دەست کری	ڤی کەتنا دەستی	دەست لێ دان	لمس الأیدي
دەستکی هاونی	پشکا دناڤ هاونی دا دلڤین	دەسکی هاون	ید الهاون
دەست کەت	ب دەست ڤەهاتی	بە دەستەوە هێنا	حصل علی
دەست کوژ	نیێچیرا کەسەکی، ئەڤ گوشتە دەست کوژی بوسلمانانە	راوی کەسی	صید الصیاد
دەست گرت	١- راکرنا دەست. ٢- هاری کرنا بو بریێڤە چوونی ٣- هاری ماری کرن ب پارەیەکی	دەست گرتن. ١- یارمەتی دان	١- مسك الایدي ٢- المساعدة
دەست گرێ دا	١- نەشیان کارەکی بکەت. ٢- قەیدکرنا دەستی	١- نەتوانی کارێ بکا. ٢- دەستێ بەستراو	١- لا یستطیع العمل عمل کان ٢- مربوط الایدي
دەست ڤەڤاشت	بناڤك ڤەبرنا دەستی ب هێز	دەست گوشین	عصر الایدي
دەست ڤەهاند	نێزیك کرنا دەستی	دەست بۆ بردن	مد الایدي الیه
دەست گورای	چەرمی دەستی سەردا برن	پێستی دەست لابردن	سلخ الایدي
دەسگا	دەست گەهـ	دەسگا	معمل، جهاز

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دەست گۆرك	کورت دەم		تفوف
دەستگایی بهنی	[illegible] فە [illegible]	دەسحای هناسە دان	الجهاز التنفسي
دەستگا یا بینینی	کومکا دیتنی	کۆملەی بینن	الجهاز البصري
دەستگا یا زەبلەکا	[illegible]کا گوشتی	کۆمەلی کوشتن	الجهاز العضلي
دەستگا یا میزی	کومکا میزتنی	کۆمەلی میزکردن	الجهاز البولي
دەست گێران	دەست د ناڤدا گێران	دەست لە ناو گەران	تحرك الايد في داخل
دەست لەرزۆك	دەست هژۆك	دەست لەزرین	رعشة الايدي
دەست لێ دان	دەست کرێ	دەست لێ دان	وضع الايد علي
دەست لێك دان	دەست قوتان	چەپلە لێ دان	تصفيق
دەست مال	کەفیك، دەرسوك	دەستەسر، چاروگە	منديل
دەستمالیە	پارە و دراڤ	پوول	المال
دەست مرك	بۆ کەسی یی شیان دبیژن	دەست مردوخ	الأيد الميتة
دەست مز	هەقێ کاری	کرێ	أجرة
دەست مێژك	بۆ زارۆکا دبێژن دەمی تبلا دەستی بمێژن	دەست مژوك	مص الأيدي
دەست مرك	بۆ وان دەستی ب می تێنە بکار ئینان	دەست مەموو	الايد شعراوي
دەوست مچیان	دەستی گرتی	دەستی قەپات	الأيد المسدودة
دەست	چەچ، ب زاردەڤێ زارۆکا	پەل	اليد
دەستاویژکرن	بەحس کرنا بابەتەکی ژیانی	لێ کۆلینەوەی بابەتێك	تحدث الموضوع
دەستێك	کۆمە/ قەفتەك	دەستە	مجموعة/ باقة
دەستێکا کارگێری	کۆمەکا کارگێری	دەستە بەرێوەبەرێ	الهيئة الادارية
دەستی دا	یی ڤی، دەستی دایە	بی یە، لە ژێر دەستە	تحت اي

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناوەڕاست	زمانێ عەرەبی
دەستیر	١ عەدەت، ریك ٢– بهن ڤەدان	عاسەت، رەوش. ٢ رووخسەت	عادة، اجازة
دەستیر دان	١– دەلیڤەدایی دا کاربکەت. ٢– هاتە بهن ڤەدانی	رێ دان ٢ روخسەت	– فتح له المجال ٢– فیح له المجال
دەستویری	رێ دان	رێ دراو	موهلة
دەستویریا ئاسایی	رێ دانا بێ ئەگەر	دەتسوری سادە	اجازة عادية
دەستوریا درێژ	بهن ڤەدانا درێژ	یارمەتی درێژ	اجازة طويلة
دەستویریا دایکینی	بهن ڤەدانا دایکی	دەستوری دایکێتی	الأمومة
دەستوریا کاری	رێ دانا کاری	دەستوری کار	اجازة العمل
دەستور کاری	پێ زانینێت کاری	رێ پیشان دان	تعلميات
دەستیر وەرگرتن	بهن دان خاست	روخسەت خواز	طلب
دەستیری	روخسەت، رێك	رێ	القانون
دەست و پێ	چواری پێ، دوو دەست و دوو پێ	چوار پەل	أربعة أطراف
دەست کاری	یاری پێ کرن	دەست لێ دات	تلاعب
دەست ژکاری بەردا	شۆل نەکر	وازهێنان لە کار	استقالة
دەست هار	دستار، ئامیری بەر بەمتای پێ هیر دکەن	دەستار	رحى باليد
دەست هشك	چ ژ دەستی نە هێتە دەر	رەزیل	غيرا السخي
دەست ئیشان	نیشادان	دیار کراو	تعرف، اشارة
دەست هەل	زیرەك، ژێ هاتی	چالاك، سووکەلە	الماهر
دەست ڤەشارتی	ڤەشارتنا دەستی	دەست شاراوە	الايد المحجبة
دەست هەلاند	راکرنا دەستی	هەل گرتنی دەست	رفع الأيد

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دەست هە[illegible]	لەڤانا دەستی	دە[illegible]	[illegible] الأيادي
دەست وەشاند	راهاڤستا دە[illegible]	دە[illegible] فڕێ دان	رمي الأيادي
دەست تێ وەرکر	بو هاڤێستا دەستی	دە[illegible] تێ هەلدان	رمي الأيدي بشدة
دەشت		زەوی پان	
دەشتی	خەلکێ عەردێ پەحن	خەلکی دەشتی	أهل السهل
دەشتەکی	عەردێ پەحن هاتی	لە دەشتی هاتوو	جاء من السهل
دەشتایی	پەحنایێ	پانایی	السهلي
دەشێت	دبیت، ژوایە	دەبێت، لەوانەیە	من الممكن
دەشت ڕاکرن	دەشت کێلان و بەرهەڤ کرن بۆ چاندنێ	کێلانی دەشت بۆ چاندن	حراثة السهل
دەشت ئاڤاکر	چێ کرن ل دەشتێ	خانوو دروست کردن لە	
دەشتا هەڤلێر	عەردێ راستی ل کوردستانا عیراقێ باژێری هەڤلێر	[illegible]شتی هەولێر	[illegible]
دەعوا	ژێ خاست، یا کوردی کریە	داوا	[illegible]
دەعوا کرن	ژێ ڤیان	داوا کردن	
دەعبا	کەلەخی مەزن و کرێت، ژێ ترسك کرن	درندەی بەترس و ناشرین	
دەعکی	پیس بوو	چلکن بوو	
دەعیە	خۆ مەزن کەر، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	خۆ گەورەکردن، لە خۆ بایی بوو	معرور
دەغەل	١-هێرو مێرێت کرین وفرۆتن. ٢- قرش و گلێش، ئەڤە	کوتال	أغراض البيع

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی
	دەغەلێب بازرگانی بە،		
	ناریں ڤان دەغەلا کوم کە		
دەف	- روخ. - دەڤ. نك	لەکب	عند، فم
دەڤ بەش	دەڤی ڤەکری.	کراوە	الفم ا::
	٢ = خاسیەتەکی هندە		
	مرۆڤانە دەمی گوهی بدەنە		
	تشتەکە دەڤی خۆ ڤە دکەن.		
	٣- بۆ زاروکی گەلەك		
	بگریت ڤی پەیڤی بۆ دبێژن		
دەف بەردای	گەلەك د ئاخڤن.	١- دەو بەرەلا	
	٢- قسە ل دەف نا	- زۆر قسەکەر	الاسر
	راوستیت ژی بەلاڤ دکەن		التکلم
دەڤە تە	نك تە، جەم تە،		عندك
دەف خار	- پی ئاخڤتن نە درست	١- دەوخوار، زارخوار	١- الفم
	٢- دەڤی نەدرست	٢- دەمی نا تەواوە	الأعوج
			٢- النطق غیر
			سلیم
دەف رێژ	١- ژی ئاخڤتن.	-توانای هەلگری	النمام، ناقل
	٢- ئاخڤتن ل دەف رانا	قسەی نیە.	الکلام
	وەتیت	٢- زۆر قسەکردن	
دەف گلالکە	دەمی د ئاخڤیت قەسێت	دەم تێکەڵ	عدم ترتیب
	وان ب سەرك ڤە نیتن		کلام
دەف مەزن	دەڤێ مەزن	دەم گەورە	الفم الکبیر
دەف هشك	دەڤ زوها، چاڤ برسی	- دەم ووشك.	١- الفم یابس
		٢- نەوەندەی بکا	٢- مسدود

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
ددفشیل			
ددڤەر	٢ ٨٠	داوجە ٢	المنطقة، مقر
ددڤەرا مە	داڤەرا مە	داوچەی، لیمە	منطقتنا
ددڤە		ووشتر	الجمل
ددڤل	دسال		سلالة، نسل
ددڤە	لە دور ناخفتن، ل سەر ناخفتن	شاهیدە	شاهد
ددڤی	سیبەر، دێ لبن دەڤیاداری نڤم	سیبەر	ضل
ددڤی	شتل، من چ ددڤی یێت گولاا نینن دا بچینم	ندمام	الشتل
ددڤ خوش	١ – کەسێ ناخڤتن تازە بیت ٢ – یێ سڤك بیت ددمی باخڤیت	خوش، قسە جوان	کلام مرضي، کلام جميل
ددڤ خوشکرن	ددڤ ب تام ئێخستن	ددم چەودرکردن	مطعم الفم
ددڤ شرین کرن	١ – تاما ددڤی شرین کر. ٢ – پشتی خەلات کرنی چێ دبیت	١ – تامی ددم شرین ددبێ. ٢ – دووای خەلات کرن ئەم روودانە ددربێ	الفم الحلو
ددڤ کەم	بۆ وانا دبێژن ددمێ ددانێت وانا ناهێنە ژ ددرڤە ژ بەر لێڤی	لێودا پۆ شرایی،	ناقص الفم بيت شفه عليه
ددڤ گەنی	بهنا گەنی ژ ددڤی تێت	ددمی بۆن دار	الفم ذو رائحة
ددڤی میزدانکی	ڤەکربا میزدانکی	ددمی میزلدانە	الفم المثانة
ددڤ مری	بۆ وان کەسا دبێژن ددمی	ددم مردوو	الفم الميت

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
	زادی هیندی هیندی خو		
دەڤێ عیرکی	دەڤێ نورکی	دەمی کەدە	فوهة المعیدة
دەڤ لێ دان	١ – تام کرن. ٢ – سەخەرك برن	تام کردن	تذوق، اهانة
دەڤ کرنی	تام کرنی	تام کرد	اق
دەڤ کەنی	خاسیەتی کەنیی هەیە	دەم بە پێ کەنین	المضحك
دەڤ گرتی	١ – نە ئاخڤتن. ٢ – شیانا هەلگرتنا ئاخفتنا هەی	دەم گیراو	الفم المسدود
دەق	نیشان	نیشانە	الوشم
دەقە شینگ	گیایەکی بەلگ پەحنەشتی، بەلگێ میوی یە	گیایێکی گەلا پانە وەکو میو	اسم لنبتة اوراقها تشبه الکروم
دەق دەلاق	گیابەکی کەسەکە خەلك دخۆن	ناوی گیایەکی سەوزەدەی خۆن	نبتة دائمة الخضرة تأکل
دەق قوتین	چێ کرنا نیشنا ب دەرزیکا	دروست کردنی خالی	عمل الوشم
دەق شکاندن	ل بەردەڤێ دان، شەرم برن	شکاندنەوە	اهانة
دەقسی	بێ چارەبوون	کەم هێزبوون	انحل جسدیاً
دەق کرن	وەرپێچان	قەد کردن	ضوي
دەولاق	گیایەکێ شتی بیزیە خەلك دخۆن	گیاییکی سەوزە لە گەل خواردن دی خۆن	اسم لنبتة تأکل
دەك	جەمبازی	فیل	حیلة
دەك و فەندا	حیلە بازی	فیل کردن، حیلە و حەوالە	
دەك و دۆلاڤ	١ – حیلە و خەرجی. ٢ – چەپ و چیر	فیل و خەرجی	الحیل والمصرف

[illegible]

دەلالی	جوانی، نازکی	جوانی، نازکی	جميلة
دەلاق	١ سەرتراش ٢ قولەلك	١ سەر تاشی. ٢	١– حلاق.
	د دیواری دا چی دکەن	دەلاقەی ناو دیوار	٢– شباك
			داخل الجدار
دەلیڤە	نابەسەنی دا، هەلەك بو	– لە هەلەیەکا	فرصة
		٢– رینگایەك	
دەلەسە	دردو	درۆ	كذب
دەلی	ستران بێژێ هوستا	گۆرانی بێژ قەرەچ	مطرب الرحال
دەمکان	تاپۆکرن	تاپۆکردن، مۆر	طابو
دەمکی	بەروەختی	کاتی	مؤقت
دەلە	ئیفلج	دەمەل	شلل
دەمارگرتن	ئیشانا رەپ رەپیسکا	دەمار ئیشان	الاعصاب
دەمار هیرك	هیرك دەمار	ووردە دەمار	أوعية شعرية
دەملدەست	ت وێ گاڤێ دا	دەست بەجی	في الوقت
دەملە	ئیفلج بوون	دەمەل	شلل
دەم دەمی	ل سەر ئاستەکی نە	لە سەر یەك	عدم الوقف عند
	راوستیان	روونەوەستان	الحد الواحد
دەمەلۆك	نەڤە کەرەسەیەکە د کەنە ناڤ	کەرەسەیەکە	نوع من المادة
	سپیرتۆیێ دانیسەك بیت		الصمغية
دەنگ	کریاردکە ب گوهی دبیستن	دەنگ	الصوت
دەنگ ژ بەرتینت	یێب ئاخڤتنە	دەنگ دارە	ذات الصوات
دەنگ ژێ تێنت	چرپین ژێ هات	نقەی لێ دی	ذات حس
دەنگ ژێ ناهێت	بێ چرپین	بێ تقە	بلا حس
دەنگ دار	یێب چرپین	بەدەنگە	مسوط
دەنگ دۆر	قەدر گرتنا خۆ	ردوشت گرتن	السمعة الطيبة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
دەنگ ڤەدای	زڤریـا دەنگی	دەنگ دانەوە	صدى الصوة
دەنگین	ییێب دەنگ	بەدەنگ	ذات أصوات
دەن	ئامانی ب ئاڤێ یی دەڤ ڤەکری چی دکەن بۆ ئاڤێ، لینە	کووپە	دن
دەنی ئاڤی	لینێ ئاڤێ	کووپەی ئاو	دن الماء
دەنێ ترشی	لینی ترشی	کووپەی تووڕشي	دن الطرشي
دەنی دۆشاڤێ	لینی دۆشاڤی دکەنێ	کووپەری دۆشاو	دن العسل
دەوام	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، ڤەکیشان	بەردەوام	استمر
دەوام کر	کیشاڤە	بەردەوام بون	استمرا
دەوات	دهوات، کۆڤەند	زەماوەند	دبکة
دەوار	گیان بەرێ باری	وولاغی بار	الحیوان الحمل
دەوان	شیرهە	پەرژین	سیاج
دەور	گێر، کوردی کریە	دۆر	نورە
دەورا ئەردی	گێرا عەردی	سورەی ئەرز	دورة الارض
دەورا دەم ژمێرا	گێرا سەعەتی	سورەی کات ژمێر	دورة الساعة
دەور	دەم	زەمان	زمان العصر
دەورازیندەیی	گێرا زیندەبوونی	سورەی زیادی	الدورة الزيادة
دەور و بەر	رەخ و دۆر	دەورویشت	ما حول
دەوخ	گێژ بوون، کوردی کریە ئەڤ پەیڤە	سەرسوڕان	الدوخان
دەوخ بۆن	گێژ بۆن	سەر سوڕان	دوران الرأس
دەو	ئاڤا ماستێ مەشکێ	دۆ، ماستاوی مەشکە	الشنینة
دەو رك.	دینگ، هەلگری پشت	دوونگە، روونە مەڕ سپی	لیة

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	قنیب پەزێ سپی	هەل دەگری	
دەوە	صاهیك	سامالْ	صافي
دەو بۆری	دەوخراب بۆ	دۆخەراب بوو/ ماست و ئاولێك جیا دەبێ	تغير تركيب الشنينة
دەوسی	شێن	شوێن	
دەوسا پی ی	شێن پێ	شوێن پێ	أثر أقدام
دەووساوا	شینا وان	شوێنیان	أثرهم
دەوسامە	شینا مە	شوێنمان	أثرنا
دەوساند	ڤەقوتانا سەرك	پەستان	ضغط
دوێت	شیشێ حوبرێ	شووشەی مەرکەب	حجرة
دەولەمەند	یێب پارە	سامان دار	الثري
دەولەت سەری	بۆ کەسەکی دبێژن دەمی ڤەنجی یەکی ل گەل نیکی بکەت	سایەی سەری	
دەولك	گلۆزك	گوپەلە، دۆلك	جليكان
دەوین	شیڤا ماستی ل گەل برنجێ	دۆواعە، دۆینە	الكلة الشنينة
دەعبە	درندێ ب ترس	درندەی بە ترس	وحش
دەهركر	نیشادا	دیار کر	بين
دەهمەن	لێڤێت کراسی، رەخ یێت خاری	داوێن، قەراغی خوارەوە	حافة
دەه	۱-هژمارا دەه. ۲- دەەت	لە- ژمارەی، دە	عشرة، بعض
دەهۆ	۱-حیلە. ۲- فیل	۱- فێل ۲- فیل	الحيلة والفيل
دەهوات	گۆڤەند	زماوەند، شایی	دبكة
دەهۆلا گوهی	دووهۆلا ناڤ گوهی دا	دۆلێ ناوگوی	طبلة أوذن
دەین دار	قەرینێت لێ	قەرزار	مديون

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
دەین کر	١- قەرکر ٢- ئاخفت	١ قەرد کرد ٢ قسەی کرد	١- قرض ٢- تکلم
دەین دا	قەرێ خۆ زڤڕاند	قەرزی گەڕاندەوە	دفع القرض
دەین بوو	قەر بوو	قەرزبوو	كان مقروض
دەینی	لێ بدە، بۆ داحازیێ	لێ بدە	أضرب
دەینە بۆری	بناڤ ئاڤێ دا دچن ب پیا	بە ناو ئاوداردەت دەبن بەپێ	عبر الماء بأقدام
گ/ دیتنا دەین داری نەخۆش ترە ژ پێڤە دانا ماری			
دبەڕا	١- دووکار پێکڤە کرن. ٢- ل ناڤ بەینی	لە گەڵی دا	مع
دبە /	دبێژن	دەڵێن	يقولون
دبووك	شۆل، کار	ئەرك	واجب
دبێن	د ئاخڤن	دەڵێن	يقولون
دبێژن	گوفتارێ دکەن	قسان دەکەن	يقولون
دبینەر	دیتنە ڤە	دۆزینەوە	كاشف
دبی	دبیت	دەبی	يجوز
دبیستان	١- دەزگەها خوێندنێ ٢- مەیتەب	مەکتەب، قوتابخانە	مدرسة
دپاعتن	دپێژن	نان دەکەن	يخبز
دپەشن	دێ وێڤە چن	دەپەڕ نەوە	يعبر
د چورسە	دچریست	دەبریسکێتەوە	يلمع
دچوو	برێڤە چوو	رۆیشت	ذهب
دچی	برێڤە دچی	دەڕۆی	يذهب
دچنی	ژێڤەکە	لێ دەکەیەوە	يقطف
دجی	ڤەدجی، ئێخستنە بن ددانی	جوون	علك
ددان	هەستیەکی	ئیسقانی ناودەم، ددان	أسنان

دەڤێ گیان بەرا دا حاریی
پێ دخون

ددانا ئێشان	ئاریانا ددانێ	ژانە ددان	ألم السن
ددان تەفشی	ددانی مەزن، شکلی ددانی شتی تەفشی یە یی پەحن و مەزنە	ددان تەیشو	سن كبيرتشبه الفأس
ددانێت تیژ	قەدکەر	ددانی بڕەر	السن القواطع
ددان خۆشك	١ – پێخارنا ب ددانی خۆش. ٢ – ناڤێ خال خالکی	١ – بەخواردنی پێ خۆش بوو ٢ – فاتە رەش	الطحال
ددانێت دۆ ژاژد	ددانتێت دیماهیچکی	ددانی پاشەنگ، ددانی دوایی	اسنان آواخر
ددانتێت شیری	ئەڤە ددانێت وەختی نە	ددانی کاتی،گ ددانی منالی	السن الحليب
ددانە کەڤتی	بی ددان	ددان کەونتی	أثرمن
ددان کلۆر	ددانێت قۆقلیای	ددان کلۆد	نخير الأسنان
ددان کرمی	ددان رەش بوون	ددان رەش بوون	أسود السن
ددانێت کێلبە	ئەڤەژی ددانێت مەزنن و بهێزن	ددانی کەلەبە	أنياب
ددانێت کورسی	ئەڤەژی ددانێت بەحنێ دەڤی نە	ددانی کورسی	الاضارس
ددانێت گەهشتنێ	ددانێت گەهینێ	ددانهی گەیشتن	الاسنان الد مية
ددانێت نیڤەکێ	ددانێت نیڤەکێ	ددانی ناوە ڕاست	الاسنان الوسـ
ددانێت هێرانێ	ددانێت کورسی نە	ددانی کورسی	الاضراس
ددان چێ کەر	کەسێ کاری ددانا بکەت	ددان ساز	المركب الاسـ
ددانێت زێری	ئەڤە وەکی کیفەیەکی	ددانی زێر	السـ الذهبي

پەیڤ ...	...کرمانجیا ژووری	[illegible]	...رمانی عەرەبی
	زێریە ب سەرددانی		
	دابەردەت دا نەنێشین		
ددانێ شکەستی	ئەو ددانی پرتەك ژێ ڤەدبن	ددانی شکاو	السن المكسور
ددانێت بەرێ	ئەو ددانێت سنگی دەڤی	ددانێ پێشەوەی دەم	السن مقدم الفم
ددانێت هێر	ئەو ددانێت بچیك بچیك	وردە ددان	السن الناعم
ددك	ئەڤە بلیلە ژ دوو لەڤنا چێ دکەن ئاواز پێ لێ ددەن	ئامێری ئاواز لێ دەر	زمار
دراند	ژێلڤە کر	هەل زراندن، لێك کردنەوە	تشقق
دراڤ	پارە، کۆد، خویك	دارو، باج	الضريبة
دراڤێ دانایی	پاری زێدە	پارەی زیادە	المال الزائدة
گ/ دراڤێ خو بدە سەرێ خۆ نە شکێنە			
دراڤ	ژێ هاتنا بێدەرێ ژ دەرامەتێ	دەرامەت	المحاصيل
درەو	ڤەسێت نەوەیی	درۆ	كذب
دەرخت	دارو بارێ دعەردیدا داراشین	داری شین بوویی	الشجرة
درەوین	درەوکەر	درۆزن	كذاب
درەنگ	ب سەر ڤە چۆنا دەمی	بەسەر داچونی کات	تاخر
درب	لێ دانەك	لێ دا نێك	ضربة
دربۆق	مریشك	مریشك	الدجاجة
درژ	ناڤ چاڤ گرتی	نیوچەوان گیراو	العبوس
دردریك	ئەڤە رەنگەکێ تیانە ب گیایەکێ ستری ڤە تێن ل چیای رەخ ئاڤێ چێ بدن	توودڕکێن، دڕکەتوو	التوت شوكية
دەرسەك	توخیب	سنوور	الحدود

[illegible]

درست	راست، به تەمامی	تەواو	صح
درستی	راستی، تەمامەتی	تەواوی	الصحیح
درست که	راست که، چی کەر بۆ، داخازیی نێتەی بکار نیسان	تەواو که	اصلح
درست بوو	راست بوو، چی بوو	تەواو بوو	صلح
درست کر	چ نەوەیی تێدا نەهێلا	تەواو کرد	صلح
درست بر	راست بر	تەواو برد	أخذ صحاً
درست گرت	ب تەمامی گرت	به تەواوی گرتەوه	امسك صحا
درست گرێدا	ب تەمامی خلف کر	به تەواوی بەستیەوه	ربط صحا
درشێت (ت)	هاری	کەسێ هارپێ	الشراسة
درشت (ت)	گر، مەزن، کوردی کریه، ئەڤ بەرەیی درشته	گەوره	کبیر
درشت کر	مەزن کر	گەورە کرد	کبرد
درشتایی	مەزنی،	گەورەیی	کبرباء
درك	ستری	درك	شوکه
درگ	کۆمەکا پێکڤە، ڤی درگێ گۆشتی بینه	تۆپەل	کتله
درگێ گۆشتی	کۆموکا گوشتی	تۆپەلی گوست	کتله لحم
درگێ پەنیری	کۆمەکا پەنیری	تۆپەلی پەنیر	کتله الجبن
درگێ دینگی	کۆمەکا دۆنی پەزی	تۆپەلی دونگه	کتله لیه
درگێ ئاخێ	کۆمەکا ئاخا پێکڤه	تۆپەلی خۆل	کتله تراب
درگەك	کۆمەك	تۆپەلی	کتلة واحدة
درگ درگ	کۆم کۆم	توپەل تۆپەل	کتلة کتلة
دڕها	دریا	درا	تمزق
دڕهای	دریای	دراوه	تمزق

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	[illegible] زمانێ عەرەبی
درووڤ	شکل، شتی	وینە، وەك	شبه
دروون	درینا دەرامەتی، ژێڤە کرنا بەرێ دەرامەتی	دوورینەوە	قطف الثمار
درۆم	تاعین، نیشاگران	نەخوشی تاعون	مرض الطاعون
دری کر	نیشان کر، ئەڤە بۆ پەزی و کەوالا چی دکەن دا پێت دیاربن	نیشان کردن	ختم

دری کر/ نیشان کر/ ئەڤە بەراهیکێ خەلکی پەزێ خو دا (دری کەن) دا بزانن ئەڤە نیشانا وانە ئەوژی دا گوهێ وێ پەزێ برتەکێ ژێ ئینە دەر ڤێجا ب چ رەنگەکێ وا بریبا دا ئەو نیشان هەرمینت.

دری	ئەڤە ب ستری ڤە تێت ویی شرینە	بەرێ درکی یە تامی شرینە	ثمرة الشوكية
درێژبوو	ژێك ڤەکێشایە	لێك کشانەوە، راکشابە	تطول
درێژ	بەرڤاژیا کورتیە	پێچەوانەی کورتە	طويل
درێژ کر	ژێ کێشادەر	کێشایەوە	طول
درێژایی	گەلەك پێ گۆتن	زۆر لە سەر چوون	كثرة تكلم
درێژۆك	درێژکەلە	درێژکە	طولان
درێژکرنەڤە	گەلەك ئاخڤتن	درێژە پێ دان	طول

ۆك/ پاشگرە دچیتە سەر ناڤا وبچیك دکەت وی ناڤی -درێژ- درێژۆك، کرێت دناوەلناو کرێتۆك، بەرخ بەرخۆك.

درێژك	ئامیرێ دوورینێ یە		ثقاب
درێژی بێدان	ڤەکێشا	خایاندی	استغرق
درێژی کێشا	دەمەکی گەلەك ب سەرڤە چۆن	درێژە خایەن	طول
درباس	داصك	داس	المنجل
دز	خێربری، خێرژی نەهاتی	خێرنەدەر	سارق

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دزانم	پی ب خەبەرم	دەزانم	أعرف
دزیر	ڤەگوهاستنا دزی	گواستنەوەی دز	نقل السارق
دزڤرم	چەرخا دێ ڤەدم	دەسوڕێم	اتجول
دزڤڕی	جەرخا لێ ددەی	دەسوڕێیەوە	يتجول
دزێ	ناڤێ گوندەگێ مزیریانە ل دهوکێ	ناوی گوندێکی مزووریە ل شاری دهۆك	اسم بلدة لعشيرة المزوري في محافظة دهوك
دزەیی	ناڤێ عەشیرەتەکا دەشتا هەڤلێرە	ناوی هۆزێکگی دەشتی هەولێرە	اسم عشيرة في أربيل
دزیکا	ب ڤەشارتی، بەنەپەنی	بە دزی یەوە	المستجني
دزیکەر	کەسی کارێ دزیی بکەت	دزۆك	السارق
دژخەوی	نەنڤستی	نەنووستو	السهر
دژوار	تیژکری. ١- بۆ خوش کرنا کێرکا ٢- بر مرۆزڤێت خورب و زیرەکم دبێژن. ٣- بو خارنا تیژ دبێژن	تیژکراو ٢ بو خواردنی تیژ	١ خعل حاد ٢ د..مه أكل الحار
دستار	دوو بەرێت ڕاست و خرن دداتە سەر ئێك نیڤا ئێکی یێ کونە دانی پی دهێرن	دەستار	رحى
دش	خویشکا زەلاما دبیتە دشا بیکا	دش	بنت الحمى
دشۆت	ب ئاڤێ پاقژ دکەن	دەشوان	يغسل
دشێت	یێب شینانە	دەتوانی	قادر، يستطيع
دڤن شکاندی	١- رەزیل کرن.	لووت شکان	كسر الأنف

	٢- پۆز شکاندن		
دفن کێل	دفن راست	لووت قوز	الانف المعدل
دفن مۆچ	دفن قلۆز	قەپۆز	قط الانف
دفن رسکیاَن	دفن بچمبل	گەپوو بەرز	الرعاف
دفنَ ڤەرسیا	خوین ژ دفنی هات	لووت پەژان	نزیف الدم من الانف
دفن	پشکا بهن ڤەکێشانی، پۆز	لووت، کەپوو	الانف
دفن خار	١- بهن هەلکێشتکا خار. ٢- بۆ هندە کەسا دبێژن دەمێ نەرازی بن د کارەکی دا	لوت خوار	الانف المعوج
دفن تازە	پاقژکرنا بهن هەلکێشکێ	پاك کردنەوەی لووت	تنظیف الأنف
دفە کرم (ز)	دێ سەح کەمی	تەماشا دەکەم	أنظر
دڤێت	پێ تڤێە	پی ویستە، دەیی وێ	یرید
دڤان	ژڤان	لەوانە	من هذه
دکەلن	د پەژقن	دەکولێن	یغلي
دەم	پەرندەزادی پێ دخۆن، دندۆك	دەنوك	منقار
دندل	هەصپێ بەراق، د چیروکا دا هەیە	ئەسپی بەراق	فرس براق
دنێرە	دێ بەرێ خۆ دەتی	تەماشا دەکا	ینظر
دنهێرین	دێ تەماشا کەن	تەماشا دەکەین	یتنظر
دندلاند	ب نازکری، نەلڤەك	بە نازکراو	جعله متدلیله
دنگە	ئەڤە بەرەکێ خرێ مەزنە ب دەواری د زڤرین دانی	دینگە	حجر الرحی

	بێ دلوتن		
دنێ	دنیایێ	دونیاری	كرة ارضية
دهۆك	باژێرەكی كوردانە ل ژوریا كوردستانا عیراقی	شاری دوهۆك	مدينة دهوك في العراق
دوزبە	رۆژا پشتی ئەڤرۆ	دوو سپەی، دوو بەیانی	أول البارحة
دوری	قفلا دەرگەها، كوردی كریە	كلیكی دەرگا	دور الباب
دووڕی	ب دوورەنگا ل گەل خەلكی دژڤریت	دووڕوو	ذو الوجهين
دۆز	كێشە	كێشە	قضية
دوڕك	ستران	گۆرانی	أغنية
دووغاڤە	دەوین	دۆواغە	أكلة لبنية
دووازدە گرێ	ڕێڤیكا دوازدە گرێچك	ڕێخۆ لەی دوزادە گرێ	اثنا عشرية
دوو	هژمارا دوو	ژمارەی دوو	العدد اثنان
دوو ئاژۆ	پاشینگ	پاشەنگ	المؤخرة
دوازدە	هژمارا دووا پشتی دەهێ	دوانزە	العدد اثنا عشر
دوادەمین	هژمارا دووازدە ب ڕێكخستن	ژمارەی دوزادە بە ڕێكخستن	الثاني عشر
دوابران	قودبڕی كرن	قڕاندن	إبادة
دووجارە	دووبارەی خۆ	دووبارە	مرتا أخرى
دوو چوكل	دوو كوژی	دوو گۆشەیی	الزويتان
دوو چوكلێت ژێك نە	دوو كوژێیت وەك ئێك نە	دوو گۆشەی وەك یەك نا، دوو گۆشەی لابەلا	الزويتان مختلفتان
دوو چوكلێت هندی ئێك	دوو كوژێت وەك ئێك	دوو گۆشەی یەك سان	الزاويتان متساويان

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
دوو چوکلێت بەو ژێك	دوو کوژێینت بەری وان ژێك	دور گوشەی هاوجێ	الزاويتان متناضرتان
دوو چوکلێت جیران	دوو کوژێینت نێزیك ئێك	دوو گۆشەی هاوبیی	الزاويتان متجاورتان
دووچا	دووزای، دووبارا هندی خۆ	دووجا	المربع
دووگمە	قولپك، قومچە	قۆپچە	زر
دووزمان	بۆ وان کەسا د بێژن ئەوێ خەبەا د ئینن و دبەن	دووزمانی	ام لسانين
دوور	دیر	دوور	بعيد
دوورمان	دریار	دوورمان	الخياط
دووپی	مرۆڤ	دووڤاچی	انسان
دوو صمن	حەیوانی باری	دووصمە، ئاژەڵێ نال لە پی	الحيوان ذات نصفين
دورا	دیفدا	لەدوای	بعده
دووبەندی	دوورِی	دووڕویی	ذات وجهان
دور	مۆرکێت گران بها	مۆرووی بەنرخ	دور
دورەو	قەسەکرنێت نەویی	درۆ	كذب
دوربین	١– نەساخیا چاڤانە دیر دیتن. ٢– پێ زانینا دوور	نەخوشی چاو دوور بینن	بعد النظر
دووبەندی	بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێت دوور و هەبن	دووڕوویی	ذوو الوجهين
دووز	سەربۆر، گرفتێ	تاقی	تجربة، القضية
دووبارە	دووجارکی	دووبارە	إعادة
دوورك	ستران	گۆرانی	أغنسية

بەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
دووژانگ	کێم کربی	کەمایەتی	مضاعفات
دووپشك	دووبەری	دووبر	قسمين
دووساخ	گرتی	گیراو	مسجون
دوسەرارانی	دوو سەرارانی	دوو سەرەی ڕان	الكفيلة، العظمى
دوو شاخە	زنجیرا دەست	زنجیرەی دەست	سلسلة اليد
دوچافە	کوخکا دوو دەنگ	کۆخە ڕەشە	سعال الديكي
دۆڤ	کوری	کلك	ذيل
دۆڤ صنگ	ڕەنگەکێ مشکانە کوریا وان یا ڕەقە شتی بەری	مشکی کلك بەردنە	فأر ذو ذيل الحجري
دوفلقی	شینکاتیێ دوو پشکی، متایێ دوو پشکا	دوو فیلقەبی	ذوات الفلقتان
دووڤ بەردان	ژ دیف دابەردان	ماوە پی دان	اعطاء الفرصة
دوڤ درێژ	کوریا درێژە، نەڤە بەرندەیەکە	کلك درێژ	ذيل الطويل
دوومان	دیکێل، کادی	دووکەل	دخان
دوولەپ	دوو دەستی	دوو دەستی	اليدان
دوولب	دوو پشك	دوو بەش	الفلقتان
دوولیمەك	ناڤێ تبلا دۆشاڤ مژە	ئەنگوستی دۆشاو مژە	اصبع السبابة
دووقور	دوو ڕەنگ	دوو جۆرن	صنفان
دوهۆل	ئامیر ئاواز بۆ دەهواتا	دۆڵ	الطبل
دهۆل قوت	کەسێ کارێ دهۆلێ بکەت	دۆڵ لێ دەر	الطبال
دووهی	ڕۆژا بەری نەڤرۆ، ڕۆژا چۆیی	دوێنێ	البارحة
دویندەهی	زێدەهی	زیادی	تكاثر
دویندە	مراز	هیوا	منى

دلئالوز	یی گری دای بیرافه	دلئالوز کراو	القلب المتشابك
دل	بنگەهی خوین گوهارتی	بنگەی خوێن گوڕینە	القلب

دل/ ئەڤ پەیڤە دبیتە پێشی گر دچیتە سەر پەیڤا نو واتا وێ پەیڤێ دگوهۆریت.

دل/ (قلب) راناوی/ بەلێ وەکی دچیتە سەر هندە پەیڤا دبیتە (لەقینی) بەلێ هەکە چۆ سەر هندە پەیڤێت دی دێ رامانا (نفسی) ئێت وەکی دل پیس، ددل رەق، دلگرتی.

دلبەر	حەژێ کەر، خاستی دلی	حەز لێ کەر	محبوب
دلبەند	دل گرتی	دل گیراو	قلب المحبوس
دلبەرکەڤە	حەژ ئێك دوو دکەن	حەز لە یەکتر دەکەن	محلي البعض
دلبۆرین	هایژخۆ نەمان	لەهۆش چوون	إغماء
دلبەر	خودان دلێ بەرێ	دل رەق	القلب الحجري
دلبری	حەژێ کر	حەزی لێ کرد	أحبه
دلپاقژ	چ دلی دانە بێت، دلی یی کەرب وکین	دلپاك	القلب الصافي
دلب پارسەك	ئەڤینداری ژنکا	حەزلێ کەری ژنان	عاشق النساء
دلپس	١- زگ رەش. ٢- بێ باوەری	١- دل پیس. ٢- بێ بروا	حاقد، القلب غير النظيف
دلپێسووتا	رەحاوی ب سەری دا چوو	بەزە یێ پیاهاتن	عطف عليه
دل تەنگ	بهن تەنگ	بێ ئارامی، دل تەنگ	نفس الضيق
دل تەزین	دل ژێ صاربوون	دلێ ساردبوون	ستبرد قلبه عليه
دل تەر	دل قژق، حەژ خۆ کەر	دل قۆز	قلب الشاب
دل خۆش	کەیف خۆش	خۆش حال	فرحان
دل خواز	دل خاست	دل خواست	رغبة
دل خراب بۆن	دل رابوون	ریشانەوە	غثيان
دل خراب	دلێ پیس	دل پیس	قلب الرديء
دل دلاندی	نازدار کری	نازدار کراو	مدلل

دل راوستان	کارنەکرنا دلی	دل وەستان	سکتە القلب
دل راکر	ڤەرشیاڤە	رشاوە	غثیان
دل رەڤین	حەژێ کەر	دل رەوین	حمیس
دلەرەشك	گیایەکێ بهاریە خەلك دخۆن	گیایێکی بەهاریە	نبیتة ربیعیة تأکل
دلرەق	بێ رەحم	بێ بەزەیی	بلا رحم
دلسۆتی	١- کەسەکێ خۆشتڤی ژێ چۆبی ٢- دلێ سۆتی	دلسووتاو	القلب المحروق
دلصار	دوو دل بۆن	دل سارد	متردد القلب
دلشەوتی	دل سۆتی، مەڤەدەردەك ب سەر هاتی	دل سووتاو	قلب المحروق
دلشری	دل کەتی	دل داکەوتی	هبوط القلب
دلشێر	دلێ شێری، دلێ ب کەیف	کەیف خۆش	القلب الفرحان
دل فالنجی	دل خاڤ بوون، راوستانا دلی ژ کار	ل خاوبوون، دل وەستان	شلل القلب
دلفرەه	هەبوونا ئارامیێ، دلی مەزن	دل فراوان، ئارام گر	صبور
دلفەهێتی	یێب شەرم	شەرم کراو	القلب المستحي
دلڤەکری	چاڤێ ل مالێ دنیایێ نەبیت	دل کراوە	القلب المفتوح
دل ڤەدان	دلەی دلی دان	دل دانەوە	اهداء القلب
دلۆڤان	١- خودان دل، یێب رەحم ٢- خوشتڤی	١- خاوت دل ٢- خۆشەویست	صاحب القلب، محبوب
دلڤاند	دل پەڤاند، بزاق پێ دکر	دە حولاند	حرکة
دلقوتك	دل رپێن، دل قوتان	دلە خرپکێ	ضربة القلب
دل قورمچی	دل چرمسی	دل سیس بوون	قلب ذبلان

دل قزق	بێ حەژ خۆ کەر	هەردەم بێ گەنج	قلب شباب
دلۆپە	چیك ژ سەری تێنە خاری	دلۆپە	قطرة
دلۆپێن	ئامیرێ چیك چێ کەری	دلۆپاندن	قطارة
دل گەرم	ئەڤیدارێ ژ راستا	دل گەرم، ویستی بەهێز	القلب الحار
دل کەتی	ئەڤیندار بوون	خۆشەویست، دلدار	عاشق
دل گرتی	هایژ هو نەبوون	لە خۆ چوون	اغماء علی
دل گر	خۆشتڤی	خۆشەویست	جذاب
دل گەش	١- ێێب کەیف ٢- دلێ ڤەبی	بەکەیف	سعید
دل و هناڤ	دل و مێلاك	دل و هناو	قلب ومعلاك
دلوار	دلێ عەردێ خۆ	دلی نیشتمان	قلب الوطن
دلاوەر	زیرەك، خودان شیان	خاوەن توانا	شجاع
دلزار	دلێ نەبوویی	دلی هەژار	قلب الفقیر
دلژین	دلی ب ڤەژین	دلەژیان	قلب الحیاة
دلناز	دلێ ب رەحم	دلە بەناز	قلب الحنون
دلنەرم	دلێ ژی رازی دبیت	دلە رازی کەر	رقیق القلب
دلمراز	ژ دل ڤیا	دلە مرازە، بە دل ویستن	أراد من القلب
دلمراندن	دلە نەخوش	دل مردوو	زاهد
دلمری	کەسێ حەژ چ نەکەت	دل مردوو	متزهد، قلب المیت
دلمان	دلێ ب خەم بۆیی	خەفەت باربوون	قلب المقهور
دلیار	دلێ خۆشتڤی	دلی خۆشەویست	القلب العاشق
دلین	دلدار، خودان دل	بەدل	رحمة
دلچۆیی	حەژێ کر	حەزی لێ بە	رغب علیه
دۆبە	شیرا شەکری، چرگا	شیلەی شەکر	عسل المصفی

	هنگفینی		
دۆر	دەور	لۆرە، لۆبە	دور
دۆر	قفلا کلیلێت دەرگەهی قەنتەرێ	قفلی دەرگەی گەورە	القفل الباب الكبير
دۆرك	ئەڤە نانێ سێلی یە	نانی سێل	خبز الساج
دۆر پێچ	رەخ و دۆرگرتی، ئەمێن دۆر پێنچ کرین	دەوران گیراو	حصار

گ/ گۆت کۆرەتە چ دڤێت، گۆت چاڤەکێ رۆن و دۆرکەکا گەرم

دۆتین	دۆشین، شیرژێ هینان	دۆشین	حلب
دۆت	کەچ	کچ	فتات
دۆت مامێ	کچ مام	کچە مام، ئامۆزا	…عم
دۆتی	کچێ	کچ	بنت
دۆخ	رەنگ	شێوە	حاله
دۆخی جاوان	رەنگی بەر، وەکی بەرێ	شێوەی پێشان	حالة سابقة
دۆخین	بەندکێ دەریێ پێ کری	بەنەخوان	خيط خاص لتثبيت اللباس
دۆخێ شل	ئەڤە ژ مەشکێ بچیك ترە و ژ کەڤلی گیسکا چێ دکەن، مەشکا شیری	مەشکەی بچووك	القربة
دۆواغە	هیزار، پارچەیەگی سپیە ددانتە سەر سەرێ بیکێ	تارا	قداح
دۆغە دۆغ	دەنگی کۆترانە	دەنگی کۆترە	هديل الحمام
دۆسکی	ناڤێ هۆزەکا کوردە ل دەڤەرا دهۆك	ناوی هۆزێکی کوردە	اسم لعشيرة دهوك
دۆقیشك، دۆقچك	کوتك، تەختکی کۆشت،	تەختە گۆشت	تختة لثرم اللحم

[illegible]	کرمانجا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
	هیر کرنی	وردکردنت	
دۆك	کەفا دوهنێ کەلاندی	کەفی رۆنی کولاو	رغوة دهن الماء
دۆشەك	ناهلیك، کوردی کریە	دۆشەك	دوشك
دۆشك	بلندایە کەچێ دکەن بۆ	بۆ دانیشتن	طرمة
	رینشتنێ		
دۆشاڤ	چرکا شرینە ژ ئاڤا تری	دۆشاو	عسل العنب
	چێ دکەن		
دۆشاڤ مژە	ئەڤە ناڤێ تبلا شەهدی یە	ناونانی ئەنگوستی	أصبع السبابة
		شەهادەیە	
دۆشین	گڤاژتن	گوشتین	تحلب
دۆزە	تەگبیرە	رێکە، رێك کەوتن	اتفاقیة
دۆژ	جەهنەم	دۆزەخ	جهنم
دۆن	رین	روون	دهن
دۆندای	دۆهن کری	روون دراو	مدهون
دۆنی گول بەرۆژا	دۆهنی گول بەرۆژا	روونی گولە بەرۆژە	دهن عباد
			الشمس
دۆنێ گلیزی	دۆهنە ژ گازێ وەردگرن	رۆنی گریز	دهي کلیز
دۆنێ زاجی	رۆهنێ زاجی	روونی زاج	دهن زاج
دۆنێ ماسیێ	رینە ژ ماسیا وەردگرن	روونی ماسی	زیت السمك
دۆنێ زەیتێ	رینێ رۆهن، ژ زەیتنا هێتە	رۆنی زەیت	زیت الزیتون
	وەرگرتن		
دۆنێ خرۆە	ژکاکلکێت خروە تێتە	لە ناوکە خروە	زیت الخروة
	وەرگرتن	وەردەگرن	
دۆنی خورستی	رونی عەسلی	رۆنی ئەصلي	دهن اصلي
دۆنێ حەلاندی	رنی دکەنە رەنگ شلیە	روونێ تاواوە	الزیت ذایب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دۆنی نیڤشکی	دوهنی ژ ماستی ت‌یە وەرگرتن	رۆونی نیوشلك	دهن قشطة
دۆنێ ڤەگرتی	دوهنی هەل گرتی	رۆونی پاشە کەوت کراو	دهن المدخر
دۆمی گەرم	رینی ب تێن	رۆونی گەرم	دهن الحار
دۆنکەوی	یێب رینە	رۆوناوی یە	مدهن
دۆینە	دەوین	دۆواغە	اكله لينة
دۆل بوو	گرێل بوو	غلۆل بوو	تدحرج
دۆرگەه	کەنداڤ	کەنداو	الجزيرة
دۆرانگ	رەخ د دۆر	دەوران دەور	اطراف
دێدك	خال خالك، خەلکی دەڤەرا سندیا ڤی پەیڤی بۆ دبێژن	ڤاتەردش	طحال
دی	وەکی پیش یە بەندەکی دچیتە سەر رەگیت کارا دبنە کاری نەبۆری	وەکو پیشگرێکە دەچیتە سەر رەگی فەرمان دەی کاتە کاری رانەبووردو	شمل مع حذر الفعل ويتحول الفعل إلى المضارع

دێ/ ئەڤە پێش گرە دچیتە سەر کارا وی کاری دگوهۆرینە ژ دەمەکی بۆ ئێکی دی وەکی ژ دەمی رابردوو (بۆری دکرد) دێ بیتە نەبۆری وەکی (دێ کەم).

دێ بەم	ل گەل خۆ بەم، کەسی کت	دەبەم	أخذ
دێ بەت	ل گەل خۆت، بۆ کەسێ کوم	دەبەت	يأخذن
دێ ئالینم،	د دۆر وەرکەم	ی دە ئالێنم	ألف حول
دێ ئارینم	دێ ئێشینم	بەژانی دەخەم	اجعله يتألم
دێ باچە	دەست پێك	پێشەکی	مقدمة
دێ بادەم	ل دۆر زڤراند	بای دەدەم	ألف

بهدینی	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
دێ بارکەم	زڤێره دێ چم	بار دەکەم	انحول
دێ بەردەمێ	دێ هەل کەم	بێ دەکەم	اشعل
دێ بەردەم	دەست ژێ هەل گرم	بەرەلا دەکەم	أطلق سراح
دێ بەرخۆ دەینێ	دێ نێرینمێ	تەماشای دەکەین	ننظر اليه
دێ بەرهاڤێژین	دێ زارۆکی هاڤێژین	منال فرێ دەدا	أجهض
دێ بەردەم	دێ ئازا کەم	ئازدی دەکەین	أطلق سراح
دێ برین	ژێڤە دکەین	دەبرین	سوف نقطع
دێ بژار کەین	ڤەوژێرین	بژار دەکەین	نفرز
دێ بژینن	١- تازە دێ کەین. ٢- ب وارا وەرکەین	پاکی دەکەین	نضف
دێ برینداركەن	دێ کول کەین	برینداردەکەین	نجرحه
دێ بن	دێ هەبن	دەبن	يولد
دی پال پشتبن	دێ ب پشتەڤان بن	پشتەوانی دەبم	تسند
دێ پەقینم	دێ تەقینم	دەتەقێنم	أفجرها
دێ پەرتینم	هەر ئێکی بر رەخەکی بەم	پەرتیان دەکەم	ابعثرها
دێ پەرچقیم	دێ هەرشینم	دەی تولێنمەوە	اهرسها
دێ پفکەم	بای دێ لێ کەم	فوی دەکەم	أقوى
دێ پێچم	دێ نخێڤم	دەێ پێچم	ألفه
دێ پیڤم	دێ کێشمەڤە	دەی پیوم	أقيسه
دێ پێڤەدەم	١- بۆ دەرگەهـ داخستنێ دبێژن ٢- بو نان ب تەنیرێ ڤەدەن. - دەری دێ پێڤەدەم. - نانی ب تەنیری ڤەدەم	پێوە دەدەم	اسد
دێ تەرکەم	ئاڤێ دێ لێ کەم	بەناو دەکەم	ابللها

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارزی	زمانێ عەرەبی
دێ تێکەم	رێکەم	ڕی دەکەم	اسکب
دێ ترسینم	ترسێ لی کەم	دەی ترسێنم	اخوفها
دێ تێوەرکەم	دێ ل دۆر ئالینم	تی وەردەکەم	ألف حولها
دێ تەیسینم	دێ رۆن دەم	دەبریسکێنم	المعها
دینم دادای	روی پۆش	روپۆش	قناع
دێ جەمینم	دێ کۆم کەم، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	غردەکەم	اجمعها
دێ جڤینم	دێ لڤینم	دەی جولێنم	أحركها
دێ جفت بن	دێ جۆت بن، دێ رامۆسێنم	جووت دەبن	يتزوجها
دێ چرمسینم	دێ چرچ کەم، دی سیس کەم	چورچی دەکەم	أذبلها
دێ چنم	دێ ژی ڤەکەم	لێ دەکەمەوە	اقطف
دێ چێکەم	دێ ساغ کەم	ساغ دەکەمەوە	اصنع، احيها
دێ چم	دێ کەمەڤە، دێ هەرم	دەڕۆم	أذهب
دێ چەمینم	دێ خارکەم	خواردە کەمەوە	أنحني
دێ چەورم	دێ گەریسێم	دەگەرێم	أتجول
دێ خازم	دێ ژێ وەرگرم	داوا دەکەم	ابا چي
دێ خارکەم	دێ خوار کەم	خواری دەکەم	أعوجه
دێ خینم	دخوینم	دەخوێنم	أقرءها
دێ خاپینم	دبسەر دا دی' بەم	هەل دەخەلەتێنم	
دێ خەبەراڤبێژم	جڤینا دێ دەم	جوێن دەدەمەوە	أشتم
دێ خەملینم	دێ جوان کەم	دەڕازێنمەوە	اجملها
دێ خرابکەم	دێ هەرفینم	خەراب دەکەم	أهدمها
دێ خرینم	دێ ڤەکێشم	رادەکێشمەوە	أسحبها

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
دێ خرکەم	دێ کۆم کەم	سر دەکەمەوە	اجمعها
دێ خێڤەکەم	دێ تام کەمێ	تامی دەکەم	اتذوقها
دێ خۆم	دێ کەمەد زکێ خودا	دەخوم	اكلها
دێ داددم	دێ لێ رینم	دەنیشم	أحبط
دێ داوزینم	دێ خوخارکەمێ	خۆشوردەکەم	ادنجها
دێ داقوتم	توزێ ژێ ڤەکەم	دەی تەکێنم	
دێ دانم	ژ بلندی ئینانە خاری.گ	دادەنێم	اضعها
	گرارێ دێ دنم		
دێ ددمەبای	بەرهەوا کرن	بەبادان	اهوى
دێ داگرم	ئینمە خاری.	١ – دەهێنمە خواری.	اضع إلى اسفل
	٢ – دێ تژی کەم.	٢ – پردەکەم	اترسها
	٣ – دێ بەردەمێ	٣ – پی دەکەم	اشعلها
دێ ددت	ب ددست ڤە بەردان	دەبەخشێت	يعطي
دێ ددرمان ددم	دەرمانی ددمێ	دەرمان دەددم	اعطى الدواء
دێ ددرمانکەم	دەرمانی لێ ددم	تیماردەکەم	أداوي
دێ دەرکەم	دێ کونایرینێ ڤەکەم	کونی برینی دەکەمەوە	افتح ثقب
			الجروح
دێ دیلک	لەیلوك، هێزك	لەلووك	مرجوحة
دێ دۆشم	دێ گڤێشم دا شیر ژێ	دە دۆشم	احلبها
	بێت		
دێ دك	خال خالك، ل دەڤەرا	فاتە ردش	طحال
	سندیا بکار دیئن		
دێ حلی کەی	دێ راست و درست کەی	لووس دەکەی	اصطحها
دێ حەیلینم	دێ گەلەك تژی کەم	زۆر پر دەکەم	أترسها
دێ حەلێنم	دێ کەمە ئاڤ	دەی تاوێنم	اتذوبها

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
دێ حەمەرکەم	دێ گەلەك دەمی	زور عوارده	أشبعها
دێ رادەم	دێ ڤەمالم	دەمالم	اکنسها
دێ راوستم	دێه کێل بم	رادەوەستێم، دەوەستم	أقف
دێ راکەم	هەل دێ گرم	هەل دەگرم	أرفعها
دێ راگرم	دێ راوستینم	دەوەستێنم	أوقفها
دێ راهاڤێم	دێ ڤەژینم	هەلێ دەدەم	أهزها بقوة
دێ راهژیم	دێ ڤەلەرزم	دەلەرزمەوە	أهز
دێ بناڤ	١– ب ناڤو دەنگ	ناسراو	مشهور
	٢– ژێ چێ دبین		
دێ ریت	دێ گی کەت	گودەکا	یخرج
دی رینیت	دی دانیشیت	دادەنیشتی	یجلس
دی رێژین	ڤەدرێژین	دەرژێنی	یسکب
دێ رۆنکەن	١– دێ ئاشکراکەت.	١–روونی دەکم.	اوضحها
	٢– دێ شل کەن	٢٣– شلی دەکەم	ابللها
دێرسیم	ناڤێ باژێرەکی کوردستانا	ناوی شارێکی کوردە لە	اسم مدینة في
	تورکیا یە	تورکیا	ترکیا
دێر	١– کەڤن. ٢– کەنیسە	کۆن، دێرینە	أقدم
دێرترین	کەڤن ترین	کۆن ترین	أقدم
دێرگیست	هەسپ	ئەسپ	فرس
دێ زیزبم	دێ سل بن	زیردەبم	أزعل
دێربین	هێربین، ئامریەکە داپی ژ	دووربین	ناضورة
	دێربین		
دێرۆك	مێژدا	مێژوو	تاریخ
دێرندێر	جەژنە بۆ کەسێ نە	جەژنی ناموسلمانان	عید النصاری
	بووسلمان بەلی باوەربا ب		

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	خوزدی هەی		
دێریشکا فەلا	ناڤێ گوندەکی فەلایە	ناوی گوندی دیانانە	اسم قرية مسيحية
دێ رەشینن	ناڤ بی داکرن	دەرشێنتەوە	نرش
دێ زانم	پی زانین دی هەبن	دەزانم	أعرف، أدرك
دێ ژارازڤ کەم	دێ ناڤێ لێ کەم	بسمیلی دەکەم	أطهرها
دێ ژێڤەبم	بالا خۆ ژی ڤەکەم	واز لێ دێنم	اتركها
دێ ستینم	وەردێ گرم	دەستێنم	أخذها
دێ شاش بی	ژ بەر بەرزەبوون	دەشلە ژێ	ارتبك
دێ شەقینم	بریڤە دێ چم	بە پی دەرۆم	امشي على القدم
دێ شەلینم	ژێ دێ ستینم	فەرهودی دەکەم	اخذ منه كل شيء
دێ شەکەم	حلی دێ کەم	دادەنێم	أمشط
دێ شەری کەم	شەری دێ کەم	شەردەکەم	أتعارك
دێ شلوڤە کەی	دێ بۆ رۆهن کەی	روونی دەکەیەوە	اشرح له
دێ شێتی	دەرهەق تێت	پێ دەوێری	يقدر عليه
دێ شین بن	دژێتە ڤە	دەروێن	ينمو
دێ قەدکەم	دێ کەمە دووپارچە	پارچەی دەکەم	أقطع
دێ قەلەو بم	دێ ب گۆشت کەڤم	قەلەو دەبم	اسمن
دێ قەلینم	دێ بژێرم	سووری دەکەم	احمص
دێ قرینم	دێ شکێنم	دەشکێمەوە	اكسرها
دێ قرهێت	سەرما دێ ییت	ساردی دەبێ	يستبرد
دێ قوتم	دێ ئێشینم	لێ دەدەم	أضرب
دێ قەبیت	کەو دێ خینیت	کەو دەخوینی	يغرد القبج

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
دێ ڤەنم	هێکا دێ دانمە بن	دادەنێمەوە	أضع البيض تحته
دێ ڤەبرم	ب دیماهیێ لێنم	دەبرمەوە	اقطع
دێ ڤەددم	دانەرەخەکێ	لادانەوە	أخذ جانب
دێ ڤەقوتم	دێ قوتمە ڤە	دەی کوتمەوە	أضربها
دێ ڤەکێشم	ماوە دێ پێ ڤێت	دەکێشتەوە	يستمر
دێ ڤەحەلینم	دێ کەمە ئاڤ	دەی تاوێنیمەوە	أذوبها
دێ ڤەمینم	دێ مینمە ڤە	دەمنیەوە	أتاخر
دێ ڤەهێت	دێ هێتە ڤە	دێ تەوە	يأتي
دێ ڤەکەم	دێ ڤەکەمەڤە	دەکەمەوە	افتح
دێ ڤەمرینم	دێ کوژینم	دی کوژێنمەوە	أطفئ
دێ ڤەثینم	دێ کەمە ئاڤی دا	دەی خوسێنم	انقع
دێ ڤەخوم	دێ خومەڤە	دەخومەوە	أشرب
دێ ڤەگرم	دێ کوم کەم	دەگرمەوە	اجمع
دێ ڤێجا	دێ کاچا	دەی ئەوجا	لكن ماذا
دێ کانێ	پەیڤە بو پرسیارکرنێ یە	ئاددەی کوانێ	اين
دێ کەیەگری	دێ گری	دەگریێ	يبكي
دێکەنە غار	سڤك دێ چن	سووك دەچنگ، غاردەدەن	يركض
دێ کەت	بجە دێ ئینیت	بە چێ دێ نێ	يعمل
دێ کەڤم	ژ بلنداهیەکێ ئێتە خار	دەکەوم	أسقط
دێ کرێم	دێ دەمە بەردانا	دەکرۆ ژ مەوە	اطحنها
دێ کرم	ب دراڤەکی ب دەست ڤە ئینم	بە یارە بەددەستەوە دێنم	اشتري
دێ کوژم	گیانی دێ ژی ستینم	دە کوژم	أقتل
دێ کۆلین	دێ ڤەکۆلین	دەی کۆلینەوە	نحرث

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دێکوانە	نەڤە بەرێ دارەکی یەدددەت شێ سترکێ یە بۆ نێچیراو دەرمانی بکار دنین	بەرێ دارێکە سمغە لو راو بەکار دێ	مادة صمغية
دێ گورێنم	دێ چەرمی ژ گۆشتی ڤە کەم	گۆشت پێست لێ کردنەوە	يسيلخ الجلد
دێ گەرهێنم	دێ گەرێنم	دە گەرێنم	اتجول
دێ گەهم	دێ گەهم	دەگەم	اوصل
دێ گرم	ب دەست ڤە ئێنم	دە گرمەوە	أمسك
دێ گەڤزم	دێ خۆ پی زڤرینم	دەگەوزم	ألف حول
دێ گڤێشم	دێ ڤەگڤێشم	دەی گوشمەوە	اعصرها
دێ گەمرینم	دی کە دەرمانی دا بۆ چەرمی تێتە بکارنینان	دەرمانی دەکەم	أنقع
دێم	دی ئیم، دێ هێم، ریمەت، لە هشکی دا	١- دیم. ٢- روومەت	١- مسآتي ٢- وجه
دێم پڕ	ریمەت تژی	رووپڕ	وجه المليء
دێم پەحن	ریمەت پان	رووپان	وجه العريض
دێم دەوار	ریمەتێ ژ خارێ ڤە یێ زراڤ ئۆ ژ هەردوو رەخاڤە پەحن	روو وولاغی	وجه الفرسي
دێك درێژ	بۆ وان کەسا د بێژن ئەوێن ریمەتی وان ژ هەمی رەخاڤە یێ درێژبین	روود یژاوی	وجه الطويل
دێم خالی	ریمەتی بی گۆشت	روومەت بەتال	وجه الفارغ
دێم خر	ریمەت گرۆڤر	رووخرکە	وجه بدري
دێم زراڤ	ریمەت دەزیکی و درێژ	روومەتن دەزوویی	وجه الرفيع
دێم زدری	ریمەتی چوانا	روومەتی جوانان	وجه الجميلات

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دێما گرۆڤر	ری خر	روو خر کەلە	وجه المدور
دێکا ژن بابا	ژن باب	باوەژن	زوجة أب
دێ	دایك، دەیك	دایك	أم
دێم جامك	روی پۆشی	روو پۆشی	قناع
دێ مرم	دێ جان دەم	گیان دەدەم	أموت
دێ مالم	دێ رادەم	دەمالم	أكنس
دێ مخمخینم	دێ دانە سەر ئاگرەکی هێدی	دەی کولێنم لە سەرەخو	أطبخ بهدوء
دێ مێژم	دێ مێم	دەمژم	أمص
دێ مچینم	دێ دائمە سەر ئێ. - دەستێ خۆ دێ مچینم - چاڤێت خۆ دێ مچینم	لە سەر یەك دادەنێم	أسد
دێ کەڤین	شەرێ دێ کەین	شەر دەکەین	نحارب
دێلك	مێیا گیان بەرا	مێینەی ئاژەل	مؤنث الحيوان
دێلە مار	مارا مێ	ماری مێ	الحية المؤنثة
دێلە صە	صەیا مێ	سەگێ مێ، تلە سەگ	مؤنثة الكلب
دێلە کەر	ماکەر، کەرا مێ	کەرێ مێ، ماکەر	مؤنثة الحمار
دێلە پلنگ	پلنگا مێ	پلنگی مێ	مؤنث الفهد
دێلە گورگ	گورگا مێ	مێینەی گورگی	مؤنث الذئبة
دێلەبا	گورگا مێ	مێینەی گورگی	أنثى ذئب
دێلە شێر	شێرا مێ	مێینەی شێر	انثى الأسد
دێل	کوری	کلك	الذيل
دێندك	تۆڤك	ناوکە	جرز
دێ نیکەم	تازە دێ کەم	نوێ دەکەم	أجدد
دێ نخێڤێم	دێ ب سەر دا دەم	بە سەردا دەدەم، دادە	أعطي

[illegible] پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
		پرشم	
دێ نیشادەم	بەرچاڤ کەم	پیشان دەدەم	أراويهم
دێ نیژەن کەم	دێ چێ کەمەڤە	تازە دەکەم	أجدد
دێ تژنم	دێ کون کەم	کون دەکەم	أثقبهات
دێ نڤیسم	دێ تۆمارکەم	تۆماری دەکەم	أكتبها
دێ نڤم	خەو دێ لمن کەڤیت	دەنوم	أنام
دێ تقینم	دێ دائمە سەرك	دەچووقێنم	اغطي
دی هاڤێت	دێ وەشینیت	فرێ دەدات	يبذر
دێ هاژۆم	دێ برێڤە بەم	دەهاژۆم	أسوق
دێ هاڤێم	دێ فرێ دەم	فرێ دەدەم	أرمي
دی هەلاڤێم	دێ بلند کەم	هەلی دەدەم	أرفعها إلى أعلى
دی هەلوشینم	دێ ڤەکەمەڤە	هەل دوەوشیم	افتكها
دی هەلکێشم	دێ کێشمە سەرڤە	هەلێ دەکێشم	أسحبها
دێ هەلینم	دێ راکەم	هەلی دەگرم	ارفعها
دێ هەلکەم	دێ بەردەمێ	پێ دەکەم	أشعلها
دێ هەژینم	دێ لڤینم	دە جولێنم	أحركها
دێ هەرفینم	دێ خراب کەم	دەی رووخێنم	أهدمها
دێ هندا بی	دێ بەرزەبی	بزردە بی	تضيع
دێ هەودەت	دێ دەتە بنڤە	دەداتە بن	يلتهب
دێ هێم ژوەرا	ل گەل وی دێ هێم	لە گەل تان دێم	سأتي معكم
دێ وەرگرم	ب دەست ڤە ئینم	وەردەگرم	أخذ
دێ وەربادەم	دێ با دەمەڤە	بادەدەمەوە	ألف خول
دێ وەرپێچم	دێ ل دۆر بادەم	دەی پێچمەوە	ألف حول
دێ وەشێم	دێ بۆ هاڤێم	بۆ داوێم	أرمي لها
دێ وەروەرینم	بۆ دێ هاڤێم	بۆی فرێ دەدەم	أرمي

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
دێ وەربێت	دهێتە خارێ	دەوەرێ	یسقط
دێ وەرە	گازی کرنە، گرێ بە	دەی وەرە	تعالی
دێ	بۆ گازیی	بۆ بانگ	أداة للصیاح
دێ ڤێجا	دێ کاجا	دەی ئەوجا	لکن ماذا
دیان	– فەلە ۲– ددان	دیان	مسیحي، أسنان
دیار	بەیان، ئاشکەرا، عەیان کر	ئاشکەرا	تبیان
	– وێ نە پەنیێ دیار کە		
دیاری	خەلات	خەلات	هدیة
دیاردە	چێ بوون	دیار کراو	ظاهرة
دیپشك	۱– گیان بەرێ چەرم ردق	۱– دووپشك.	عقرب
	یی دی پشك.	۲– کۆتایی بەشی کراو	
	۲– دیماهیی پشك کری		

دیپشك/ وەکی ژ ناڤی وی دیارە (دی) دیماهی "پشك" پرن پرن (پشك، پشك).

دیامن	دەیکا من، داکا من	دایکم	أمي
دیپان	ددان	ددان	اسنان
دی	دیماهیچك	دوایی	آخر، نهاية
دیدەوانی	۱– زێرەڤانی.	چاودێری	مراقبة
	۲– پشت راستی		
دیێن	بەرچاڤ کەتن	بینین	رؤية واقعية
دیر	دوور، دەمەکێ درێژ	دوور	بعيد
دیرەڤان	شاهێد	شایەت	شاهد
دیرۆکڤان	نڤیسەرێ دیرۆکێ	مێژوو نووس	كاتب تاريخ
دیرودەراز	گەلەك دیر	دوور و دەوراز	بعيد جداً
دیزك	قازانا ژئاخێ چێ دکەن	مەنجە لێ قور	جدرية مصنوع من الطين

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
دیسك	قازانك	مەنجەل	الجدرية
دیسکا شیری	رەنگەکێ کلۆزکانە ژ ئاخێ چی دکەن بۆ شیری	جگۆرە گوزەیە لە قوردروستی دەکەن بۆ شیر	نوع من الجرار تصنع من الطين
دی سۆرکە	پەرندەی دیماهیك صۆر	بالندەی کلك سۆر	طير الذيل الأحمر
دیڤە دیڤ کرن	چاڤ زلکانێ، بەرێ خودان ب چاڤا	چاوبازی	غزل بالعين
دیڤ	دیماهی، کوری	دوایی	مؤخرة، ذيسل
دیفاریڤی	۱- کوریا ریڤی ۲- ناڤێ گیایەکی بهاریە	کلکیی ریوی، جۆرە گیاییکی بەهاریە	۱- ذيل ثعلب ۱- نوع من الحشيش
دیڤ ردپ	۱- کوریا راست ۲- رەنگەکی چیچکانە	۱- کلك هە ۲- جورە چولەیە	ذيل المستقيم، نوع من العصفور
دیڤەلانك	دۆڤ دۆڤك	بۆ کەسێ دەلێت کەهەر بە دوای خەلقە دەبێ	تسمية لشخص يمشي وراء
دیڤ شۆر	کوریا دریژادا وزیای	کلك شۆر	ذيل العدل
دیك	دیکل	کەلەشێر	ديك
دیکل	دی کێل دیماهی راست	کلکی راست	ذيل العدل
دیکلۆك	گولەکا سپیە شتی دیکلانە	دەمەکە لە شێر	وردة بيضاء
دیکلۆکا هنارێ	ناڤکا هنارێ	دەنگی هەناری خانە خانەیی	بيت الرمان
دیکلۆکا چاڤێ	دەرکەفتنا بەلگێ چاڤی	دەرپەرین پێلوی چاو	قراح الجفت
دیکێل	کادی	دووکەل	دخان

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
دیکەلی	دیماهیا کەل بوونی	دووایی گەرمی	مؤخرة الحرارة
دیکل	١- نیرێ مریشکا. ٢- کوری راست ٣- دیماهی راست	کەلە شێر	دیك
دیمار	دەیك	دایك	الأم
دیماهی	پاش	دوایی	آخرة
دیماهیا زولمێ	زدواله	له ناوبرن	ابادة
دیماهیا دیماهیێ	پشتی هەمیا	پاش هەموان	آخر الكل
دیمارستان	بیمارستان، بنگەهێ نەساخا	نەخۆش خانە	المستشفى
دیامه	ری ب ری کرن/ دەیکا مە	رووبەروو کردن	وجة لوجة
دیمەقەس	١- کوری مەقەسك. ٢- ڕەنگەتی پەرندایە یی رەنگ رەشە و کوریا وێ شێ مەقەسی یە	١- کلك مەقەسە. ٢- پەرسێلکە	ذيل المقص، طير السنونو
دیمەشق	بنگەهی شەری، دیماهیا شەرێ، راهینانا	١- شوێنی شەرکردن ٢- دوایی شەرکردن	مكان المبارزة
دیمەن	سیما	وێنە	شكل
دیموکراسی	پەیڤەکا کوردی کریە، دیموقراتی	دیموکراتیەت	الديمقراطية
دیمانە	نینانە بەرك	رووبەروکردن	مواجهة
دیمەلەك	خەبەردان	شکایەت	شكوى
دیماهی	پشتی هەمیا	دوایی	آخر
دیماهیك	پاشەروژ	دوارۆژ	في الآخرة،

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
			مستقبل
دیلان	دەهوات	ئاهەنگ	حفلة
دیلباز	یێ کەیف خۆش	کەیف خۆش	ظریف
دیل	کوری	کلك	الذیل
دیلەڤ	بنگەه، جه	بنکە	مکان، محل
دیه	کۆما چلی ب دارڤە، بۆ دەمێ زڤستانێ ددانە سەر ئێك چلی و بەلگا بۆ کەوالا و دارا ژی دێ سۆژن	کۆمەلە داری چلو	کمیة کبیرة من غصن واوراقه تحفظ للشتاء
دین	بی مەژی، خراب وونا مەژی	شێت	مجنون
دین	رێ ودرسمێ خودی	شەریعەتی ئاینی	الدیانة
دیندار	١ – ناڤێ دارەکێ یە. ٢ – رێیا خودیدگرن	١ – ناوی دارێکە ٢ – ری خواگیریە	اسم للشجرة طریقة زهدیة
دین خۆش	حەژ خودێ کەر	حەز لە خوا کەر	الدیانة الطیبة
دینار	ناڤی دراڤی یە	ناوی پارەیە	اسم للعملة
دینگ	دوهنێ پەزێ سپی	دوونگ	السمن
دینی	هنین، حلی کرن	سواخ دان	تبلیط
دینیدك	دەنك، ل دەڤەاا شینگاری ڤێ پەیڤێ بۆ دبێژن	دەنکە	حب
دیواچە	بەراهیك	پێشەکی	مقدمة
دیر	ناڤێ گوندێ مەترانی بەل عیراقی	ناوی گوندی مەترانە	اسم لقریة مطران في العراق

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا جواروو	زمانێ عەرەبی
دیڤک	نەغلەویك	مەڵلی	مقلیة
دیڤی	ب دیماهیێ ڤە	بەدووا بەوە	ماخرة
دیڤەلانك	دیڤ دیڤك	بە دوایە وە بوون	ذیل

(ڕا) ئەڤەژی ئێکە ژ پەیڤێت زمانی کوردی یێت دەنگ دارە لەڤە پەیڤە ژی سەرێ ئەزمانی دەست پێ دکەت و ئەزمان دلڤین ئەڤ پەیڤە یا نە بزوینە

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووو	زمانێ عەرەبی
	دوودلی، تەقەلدق	دوو دلێ	متردد مخلط
	تەکبیر، دان و ستاندن، هزر ژ بۆ کرن	بیر	رأي
ڕائێخستن	پەحن کرن ل ئەردی ڕاخست	ڕاخراو	يبسط على الأرض
ڕابە	ڤی پەیڤی بکار دئینن کو ژ جه بلڤن بو داخازیی ئێتە ب بکار ئینان. – حەمۆ ڕابە ژوێرێ	هەستە، هەلسە	قوم
ڕابەر	١– شەهرۆزا. ٢– نیشان دەرارێ	پێشڕەو، ڕێ پیشان دەر	قائد، المرشد
ڕابینۆک	جۆلانك، ژ جه ڕابۆن ۆك پاشکرە (ڕابین)	جولانە، ناوی بچووك کراوەیە لە گەل پاشگری (ۆك)	أرجوحة
ڕابین	ژ جه کێل بوون	هەلسان	انتفاضة
ڕابین و ڕینشتن	د جه دا کێل بوون و نیشتن	لە شوێن هەلسان و دانیشتن	قيام و جلوس
ڕابۆرین	برنە سەری	ڕابواردن	قضاء الوقت
ڕابۆ چەپا	لەیزین	هەل پەرین	رقص
ڕابۆ ڕەقاسێ	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە. لەیزین	سەما کردن	رقص
ڕابۆن	دەڤەر	ناوچە	منطقة

[illegible]

رابۆریا کێشه پێدان	لەڤە کریارە بۆ بەردەوامی ل سەر چوون	رابوردووی بەردەوام	ماضي المستمر
رابۆریا ڤەگێرایی	بۆ ڤەگێرانا کریارا	رابردوی گێراوەیی	ماضي نقلي
رابەری	رێڤەبەری	بەرێوەبە	المدير
رابوو	کێل بوو	راست بوو	استقامة
رابەڤە	راست بەڤە	هەل سە	قم
راپاند	تازەکرنا ناڤێ ژ ئاخێ	پالاوتن	تصفية
راپیتە	بلەز رێڤە چوون	بە پەلە هات و چۆکردن	سريع الحركة
راپیچان	لێك خرکرن	کۆکردەوە	الجرف
راپێچا بەرخو	ل بەر خۆ کۆم کرن	لە پێشەخۆی کوکردەوە	جرف أمامه
راپیچان سەر ئیك	هلدانە سەر ئێك	هەل درانە سەر یەك	جرف فوق البعض
راپێچ کرن	کۆم کرن دا کریارەکی بکەن	خرکردن بۆ ئەوی کارێکیان پی بکا	جمع كلي يستخدمه
راتوول	چەرخ دەر، گەرگەرۆك	گەرۆك	سياح
راخراند	ڤەکێشا	راکێشان	جر
راخراندن	چاووکە، سەرعەردی دا ڤەکێشان	راکێشان	جر، مصدر
راچینە	ب دیف ئێك ڤەچێ کرن بۆ داخازیی ئێتە ب کارئینان	بەدوایی یەکەوە دان	ترتيب واحد وراء آخر
راچەلی	ڤەجنقی	راچلەکان	ارتعاش
راچاندن	رێ بۆ دانان	نەخشە کێشان	تخطيط
رادان	مالشتین	مالین، گەسك دان	كنس
رادان	دەرئەخستن	دەرخستن	اخراج

[illegible]	کرمانجی [illegible]	[illegible]	[illegible] زمانێ عەرەبی
رادە	بمالە، بۆ داخازیی	گەسلک دە	إكنس
رادەر	مالشت کار، ڤێ پەیڤێ بو وان کەسا دبێژن ئەوێ کارێ رادانێ بکەت	گەسلک دەر	كناس
رادەسەر	ب مالە سەر، بهاڤێژن سەر	فریندە سەر	اضف عليه
رادە	ڤێ چەندێ	رادەیە	حد
راادەموسم	ماچی دێ کەم	ماچ دەکەم	أقبله
رادیۆ	ناڤێ چێکەرێ ئامیری گوهداریی و ئاواز	ناوی دروست کەری ئامێری ئاواو و خەبەدان	اسم المخترع الراديو، المذياع
رادهژیی	ڤەدەلەرزیت	دەلەرزێ، هەلەریتەو	يرتعش
رارێ	یارێ، یاریێك	گەمە (هـ) یاری (س)	لعب
	بۆ ودرگرتنا بیرا، هزر ودرگرتن	بیرودەرگرتن	مخطط
رارڤاندن	دیڤرا چۆت	بەدوا راکردن	مطاردة
رازا	خۆ دریژ کر	پال کەوت، راکشان	تمدد
راز	نەپەنی	نهێنی	سر
رازدار	هەل گرتی نەپەنیا	خاوەن راز	حامل السر
رازو نهێنی	نەپەنی و ڤەشارتی	نهێنی و شاردوەیی	سر المخبيء
رازونیاز	نەپەنی و ئنیەت	دەربرینی بیرورا	المحاوقر والمحادثة
رازنڤێس	١- نە پەنی تۆمارکەر. ٢- بۆ هارێ کاریێ رێڤەبەری	نووسنی نهێنی	كاتب أسرار
رازی بوو	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، قانع بوو	پەسەند بیو	قنع
رازگر	نەپەنی هەلگ	نهێنی هەنگر	حامل أسرار

راسته	خەت کێش	خەت کێش	مسطرة
راستایێ	سانەهی کر	ئاسان کرد	سهل
راست بوو	کێل بوو	قیت بوو	استقامة
راست بێژ	گۆتنا ڕاستی، راست گۆ	راست گۆتن	تصديق
راستا	هەمبەری	تەریبی	توازی
راستی پارێز	پارێزەرێ درستیێ	پارێزەری راستی	الحماية العدالة
راست راوستا	کێل بوو	قیت بوو	استقامة، وقف عدلاً
راست کر	درست کر	تەواو کردن	تصحيح
راست کەر	درست کەر، بۆ وان کەسا دبێژن ئەوی کارێ راستیی بکەن	چاکەر	ناصح، معدل
راست گۆ	ئاخفتنا درست گۆتن	قسەی دوو رست ووتن	مصدق، صادق
راست کێش	پێڤانا بێ چەپ و جیری	بەتەواوی پێوان	تعديل الوزن
راشین	ئازوقە، قویت	دانە وێلە	أرزاق
رشافد	چیچك	چۆلە کە	عصفرو
ڕاڤە	ژێك ڤەکرن	سی کەر	محلل
ڕاڤ	رەنگەکێ پنیانە ل گیانی مرۆڤا چێ دبن	مالە	من الأ ع علی الجلد
ڕاڤیژ	گەلی	دۆل	وادي
ڕاڤەکرن	وەرگێران/ شلوڤەکرن	وەرگێران	ترجمة، تفسـ
ڕاڤەکار	کەسی پەیڤا لێك بدەت	کەسی واتا ووشەشی بکار	لغوي
راکێش	ئەڤە بو مەحفیرێت رەخەك درێژ	مافورێ لاکێش	سجادة طويلة

راکەلە	١- هەل گرە. ٢- هشیار کە	١ هەلٚ گرە ٢ بەئاگای کە	ارفع أیقضه
رافیسك	بن چون		نابض
راکەن	هەل گرن، بۆ کۆما	هەلٚ گرن، بۆ کۆ	ارفعوا
راکردن	کرنە غار	غاردان	رکض
راگر	هەلاند	هەلگرت	رفع
راکۆلین	ب هێز هاتن	بە هێز رووتیٚ کردن	هجوم
راگەهاندن	ژێرا گۆتن	رااگەیاندن	اعلام
رامان	ماناوێ، مەقسەد	واتای	معنی، یدل
رامالدان	کرنە دەر	دەرکردن	طرد
رامان	لێك دان، شلوڤەکرن	روون کردن	تحلیل لمعنی
رامبوون	تەلفان	حەراب بوو	أتلاف
راموس	ماچ	ماچ	قبلة
رامسان	جۆت بوونا نێر ومێ	جووت بوونی نێرەومێ	تزاوج
رامیار	سیاسەت	رامیاری	سیاسي

رامیار/ (را) ئەڤە هزر (یار) خودا ئەڤە پاشگرە پەیڤە ماناوێ خودان هزر وبیر

رامبی	چێ کەر	چاکەر	تألیف، انقیاد
راناکە	بلند ناکا	بەرز ناکا	لا یرفع
راناو	شینا ناڤێ، شتی من گ تو ئەو، ئەم، هین، وێ، وی، مە	چێ ناوە، وەك من، تۆ، ئەو، ئێمە، ئێوە، ئەوان	الضمائر
راناوێت جودا	شینا ناڤێ بتنێ	راناوی سەر بەخۆ	ضمیر منفصل
راناوێت پێڤەنسایی	ئەڤە شینا ناڤا تێت بەلێ پێڤەدنسێت هەکە بتنێ هات چ رامان نینە شیتی	راناوی لکاو، ئەم راناوە شوێنی ناو دەگری دبێتە چێ گری بکەر	ضمیر متصل

	پەیڤەکێ بەلی ل گەل ناو و کاراتێت وەکی، وانەم خواند، وانەت، وانەی، مان، تان، یان	وەکو گولارەکەی خوێندی، صبی گری بکەره	
راندن	هاژۆتن	لێ خوریت	السیاقة
راهات	١– هی بۆ یی. ٢– پێنگڤە	فێر بوویێ	تعود
راهەژاند	ڤەلەقاندن	راتەکاندن	مهتز
راهژیا	ڤەلەرزی	راچلەکان، لەرینەوە	اهتزة
راهشین	لێ دا	ئازاری دا	ضرب
راهاڤیت	ویڤە هەلدا	فریندا ئەولاوە	رد الفعل
راهلدا	بیردان، هزردان	بیردان	اعطاء الرأي
راهیل	ئاخینك فەدان	ئاه دەردان	حصرة
راهێلم	راپێچم	راپێچی کەم	
راهێلاتلێت پێ	ژێ ڤەکەرێ تبلێت پێ	لێك کراوەی پەنجەی پێ	الفارقة اصابع القدم الصغری
راهێلا تلێت پێ یا کورت	ژێك ڤەکەرا تلێت پێ یا کورت	لێك کراوی پەنجە پێ ی کورت	الفارقة الاصبعية القدم الصغيرة
راهێلا پان یا بن چەرمێ	پلاڤ کەرێ یا بن چەرمێ	بلاوکەری بن پێستی	
رانی	رانی	رشان	
رراهێلا زەندی ستروی	ژێك ڤەکەرێ گۆشتێ ستروی	جیاکەری گۆشتی پشت مل	الفارقة الكعبرية الكبری
راهێلا تلێ	ژێك ڤەکەرا تبلا	جیا کرەی ئەنگوس	الفارقة أصابع
راهێلات تبلا قلیچێ	ژێك ڤەکەرا تبلا بچیك	جیا کرەی ئەنگوس	الفارقة أصابع الصغير

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	[illegible] عەرەبی
راهێلا تبلا بەرانی	ژێلك ڤەكەرا تبلا مەزن	جیاكەرەوەی لەنگوستی گەورە	الفارقة أصبع إبهام
راهێنەر	هی كەر	ڤێركەر	مدرب
راهێلا	ب دیڤدا كرن غار، ئازاد راهێلا من	بەدوای ڕاكرد	ركض وراء
راهێنان	دەست هەلی	مەشق	تمرين
رادەرین	ژار، چ نەبی	هەژار	فقير
راوەستینە	ڕاگرە	وەستێنە	اوقف
ڕاوكە	هێلیڤانك	هێلكەی بن مریشك	بيض داخل العش
راوەرگرتن	هزر وەرگرتن	بیروەرگرتن	أخذ الرأي
راوەشاند	هزر بەلاڤ كرن	بلاوەكردنەوەبیر	نشر الرأي
رەبەن	ژن و مێرت فەدلە ڕێیا خو دی دگرن دینایێچ ل خۆ حەرام دكەن دبنە ئێنخسیرێ خودێ، خودایی	خوایی، بی گوناهی	راهبيات
رەبەنۆك	ئەڤە گولەكا بهاریە شین دبیت رەنگێ وێ یا مۆرە هندەك ژی ییێت رنگ شۆرن	گولیكی بەهاریە	اسن لوردة ربيعية حمر اللون
ڕەبەنێ	ئەڤە ژن د بێژنە ئێك دەمێ هندەكا ڕێت ئەوەیی بكەن، بێ خودانێ	ووشەیەكە ژن بەكاری دێنت، بی خاون	خطية
رەبەق	ییێت تمام، رەق، ئێك هدیڤا رەبەق ئەز مامە ل	تەواو	كامل

[illegible]

	هیڤیانە		
رەبز	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	ئەنگە ئەفەسی	ربو
	بهن تەنگ بۆن		
رەپ	رەقن، ستین	رەق و قیت، ئەستونی	عمودي
ردپ	راست، تو بۆ جی هۆ رەپ	گر، چەق	قائم، منتصب
	راوستیا		
رەپ رەپیسك	ماسیکا گۆشتی، ئەڤە	ماسولککەی گرژ	لحم الزند
	گۆشتی زاندك و پیفێت		
	پێ یە		
ودپ راودستا	راست راوستا	چەق ودستا	استقامة
ردتەر	بەزۆك	راکەر	راكض
ردت	بۆرن	رابوری	عبر
ردت بوو	بۆری بوو	راپردوو بوو	ماضي
رەتماندن	کرنە تێدا	تێ خستن بە توندی	ادخال
رەجڤین	ڤەلەرزین، ئەڤ پەیڤە یا	لەرزین	اهتز، رجفة
	کوردی کریە		
رەجفك	ڤەلەرزینەڤە، تا چارهاتی،	لەرزۆك، تالەرزە	يرحف
	ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە		
رەجفك هاتی	وی ددمی ڤەلەرزی	لەو کاتە ا دەلەزری	تلك اللحظة
			يرجف
رەجفك لێ بوو	ماوەیەك بوو ڤەددەلەرزی	لەرزی لێ بوو	كان يرجف
رەجفکێ گرت	نەساخیا ڤەلەرزینێ گرت،	لەرزۆکی گرت	تعدى المرض
	نەسربنی رەجفکی یا		الرجفة
	گرتی		
رەحەت	هانە سەر خولە، هنبەب وا	ئارام، داکاسە	هادي

	هاتنە سەر خۆڤە، بهن ڤەدا، کوردی کریە نەڤ پەیڤە		
رەخ	بەرلێڤ	رۆخ، قەراغ	جانب
رەخت	چەکێ زەلاما، دەمێ فیشەکا دمەنە تێدا ل پشتا خۆ گری دەدەن	پشدێنی بیاوان بەفیشەك	
رەح و دۆر	دۆرمان دۆر	دەوران دەور	اطراف حول
رەخنە	شلوڤە کر ورادان لە سەر بابەتەکی	شی کردن و بیردان لە سەر بەرهەمێك	نقد
رەخنە	ناڤین	متین	متوسط
رەخ ستین	بەرەخ ستین، نێزیك شین	راستێن	اخذ الطرف
رەخش	هەصپ	ئەسب	حصان
رەخی راست	لایی راست	لای راستە	جهة اليمنة
رەخێ چەپی	لایێ چەپی	لایی چەپ	جهة اليسرى
رەخێ مە	دەف مە، ئازاد ترۆەخێ مەی	لای ئێمە	جهتنا، عندنا
رەخ بەردا	لایەکی ئازاکر	لایەك بەرەلاکرد	تحرر من جهة
رەخ بری	لایەك ڤەدکر	لایەی بری	قطع جهة
رەخەك بژات	لایەك ڤەوژارت	لایەك بژارکرد	اختار جهة
رەخەك بوو	لایەك بوو	لایێ بوو	كان جهة
رەخەك بەربوویێ	لایەك هەل بوو	لایەك پێ بوو	استقل من جهة
رەخەك چێ کر	لایەك درست کر	لایەکی دروست کرد	نقل جهة الواحدة
رەخەك پەقی	لایەك تەقی	لایەکی تەقی	انفجر جهة
رەخ رینشت	ل دەف دانیشت	لە لای دانیشت	جلس بجانبه

ڕەخ ڕادا	لایەك مالی	لایەکی کەسێك درا	لس جهة الواحدة
ڕەخ دانا	ل دەف	لە لای	بجنبه
ڕەخ دانا	ل دەف دانا	لەلای دانرا	وضع بجانبه
ڕەخ کر	ل دەف ژێ ڤەکر، ل دەف ب جهە ئینا	لەلا کرا	عمل بجانب
ڕەخ گرت	تاگری	لایەن گری	تأیید
ڕەخێ من	لای من	لای من	جهتي
ڕەخێ تە	لایێ تە	لای تۆ	جهتك
ڕەخی وی ـ وێ	بۆ کەسی نێروی مێ	لای ئەو	جهته
ڕەخی مە	لایی مە	لای ئێمە	جهتنا
ڕەخی وە	لایی ئەوانا	لای ئەوان	جهتهم
ڕەزیل	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە ئەهوشی نشادان	ڕەزیل	رزالة
ڕەزیل کر	ئازار، پاشڤە برن	ئازادرا	اذائه
ڕەزیل بوو	دامایی بوو	داماوە	أضبح منكوبة كاتبة
ڕەزا	چەهرە	چارە	شكل
ڕەزا سوك	هەستی سڤك	ئێسك سووك	خفيف الدم
ڕەزاگران	هەستی گران	ئێسك گران	ثقيل الدم
ڕەژی	دارێ سۆتی یێ ڕەش بۆیی	ڕەژوو، خەلۆز	فحم
ڕەسەن	عەسلی، نڤشتێ باش	ڕەسەن	أصيل
ڕەشاندن	ئاڤ لێ کرن	تەڕکردن	رش الماء
ڕەشاش چی	١ ـ چی کەرێ ئەڤەنگا ڕەشاشە	کالی کە قسە دەکا وەك ڕەشاشی قری دەدا	كثير الكلام، طليق الكلام

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	٢- بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێت پربێژن ٣- ئاخڤتنا ل سەر ئێك بێژم		
رەشاڤ	ئەڤە ئەساسە کە مرۆڤی دگریت دلی وان خراب دبیت، زەرداڤ	ردشاو، دەردەکۆپان	الطاعون
رەشانەڤە	دل خراب بوون	رەشانەوە، بێز بوونەوە	هيضة
رەش باز	١- هەژی کەرێ رەنگی رەش. ٢- ئەو کەسی رەش دکەتە بەرخو	حەز لێ کەری رەنگی رەش	محب الأسود
رەش بەلەك	دوو رەنگێت تێگەل، سپی و رەش، جەشت نقێش	رەش بەلەك، نامە	لونين الأسود والأبيض، رسالة
رەش بەشە	١- گەلەك رەش یێ تاری. ٢- تێکەش پەرندێت رەنگ رەش شتی قازانە	١- زۆر رەش. ١- بالداری رەش وەکو قاڤ	اسود كاحل، نوع من الوزة اسود الون
رەش بین	دیتن ب شەڤ، ئێکە ژ نەساخیێت چاڤا	بەشەوبین	عمى نهار، بصر في ليل
رەش بۆی	رەنگی رەش وەرگرتی	رەش بووە	مسودة
رەش پۆش	چلکی رەشێ د بەر	رەشی لە بەرکرد	يلبس أسود
رەش تەعلە	بۆ مرۆڤێ گەلە رەش دبێژن سمۆ یێ رەش تەعلیە	رەش تال	اسود قاتن

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
رەش تاری	یێ رەنگ رەشی بر	رەشی تۆخ	اسود غطیس
رەوشت	عددەن	روست	عادة
رەشوبت	بایی ب هێز	بای توند	اعصار
رەشەسل	نەسیاخیا زراڤا توژەك	نەخوش باریکی کوشندە	مرض السل
رشە صال	صالا کێم باران	سالێ کەم باران	سنة الشحة
رەش قەلین	سەرمێ گرتن	تەریق بوون	استحي
رەشك	١ – تشتەکێ رەش. ٢ – رەنگ رەش. ٣ – پێلاڤێت مێیێ رەش. ٤ – هنجە دەرمانکیت رەنگ رەش دکەنە ناڤ نانی و بر هنجە ئیشا جەرمانە	شتێکە رەش، رەنگ رەش، پێلاوی موی رەش، جۆرە مادەیەکە تی دەکەنە ناو نان بۆ تام خۆش	حبة البركة
رەش کوژ	گۆتنا بی دەستی	کوشتنی بی ئاکابی	قتل غیر المقصود
رەشکا چاڤی	رەشا تە پکا چاڤی دا	رەشکی چاو	القزحیة
رەشکا کەلاش	هندە پێلاڤ ژ مێیێ رەش چێ دکە بۆ ناڤ بەفرێ و چیا دکەنە خۆ	کەلاشی رەش	احذیة صوفیة أسود
رەشکا	شۆلێ رەش	کاری رەش	عمل السلبي
رەشکۆك	ناڤێ بچیکە بۆ رەش	رەشکەلە	سوداوی
رەشەگیا	نەڤ گیایەکی بەلگێ وی شتی گەنمی یە	گیای گەلاکە سۆری تۆفە	نوع من الحشیشة تشبه الحنطة
رەشە گرانەتا	ئێشا گران	نەخوشی گران	تیفو
رەشەك	١ گیایەکی کەسەکە	گیایێکی سەوزە گولێکی	الحشیش أخضر

	کولەکا زەرددەت لچزلی	زەردەدان لە چزلی	ذات الوردة الصفراء
	٢- بۆ زەلامێت ئاغا دبێژن ئەویت هەمی کارا بکەن، سلۆ رەشەکێ ئاغایە		
رەش	رەنگی تاری یێ شەڤی	رەنگی رەش	لون أسود
رەشاتی	رەنگێ رەشی، ناڤێ مەعنەوی یە	رەنگی رەش	أسوداد
رەشکەزین	زین یەر باتکا هەسپی یە شتی دستکی یە بو	زینی سەر ملی ئەسپە	زينة الفرس من اصله
رەشانگ	چی بونا رەشاتیا ل بەرا چاڤا	بینی رەشاتی لە بەرچاو	رؤية اشيا السود
رشا دزك	ئەڤ گیایەکی کەسکە ل گەل زادی خۆ، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	تەرە توولە	رشاد
رەشین	بهن تەنگ بۆن، دیتنا تشتێت رەش	پێنترا بوون، بینی شتی رە ش	متشائم
رەشۆ	١- کەسێ رەش بیت. ٢- ناڤێ مەعنەوی یە	کەسی رەش	أسود
رەشوکی	هەرووەصا رەنگەکی تفڤەکانە	هەروەها،	عادي، تسمية لبندقة
رەشە	چێ بوونا ترێ ل بەر چاڤا	ترسێن، مەترسی	اضهار خوف
رەش کر	رەنگێ رەش دایی	رەش کرد	اسودە
رەش دا	رەنگێ رەش دایی	رەش کرد	اسودە
رەش هەلاند	کرەت رەشی دا	لە ناو رەش کر	وضع في سواء

رەشی وێلە	چیچکا رەش لو لولفکنب سپی لی بە	چولەکەی رەش	عصفورە سودار
رەفکە	گاندە	سەکۆن بەرز	رقة العالية
رەفێ	هەڤال	هاوسی، هاوڕێ	صدیق
رەڤەك	کۆمەك	کۆمەلێك	مجموعة
رەڤیق	کرە غار، ناوی وانا یێ	غاردا	رکض
رەڤ	کۆم، ئەڤە رەڤاکەوانە	کۆمەلە، ردوە	مجموعة
رەڤەند	گۆچەر	رەوەند	رحال
رەڤ پێ کەت	کرنە غار	هەلاتن	رکض
زەڤ رەڤۆك	ترس ترسۆك	ترسنۆك	خواف
رەقبوم	١– نەهاتە چەمیان. ٢– بۆ گۆشی دبێژن دەمی گورچ دبیت	رەق بوون، گرژبوونی ماسولکە	تصلب العضلة، تشنج العضلة
رەق و تەق	هشك	ووشك	یابس، صلب
رەقیب	زێرەڤان	پاسەوان	العین الحارس
رەندەش	ئامیرەکێ زڤرە داری پێ حلی دکەن	ئالەتێکی زیرە بۆ لووسی کردنی دار	
رەندەش کر	کارێ حلی کرنێ کر	لووسی کرد	تعدل
رەندەش بوو	هاتە حلی بۆن	لووسی کرد	معدل
رەنگ ژەن	چێ کەرێ رەنگا	رەنگ کەر	صباخ
رەنگ	خولك	شێوە	الون
رەنگ روو	١– سەرو سیما. ٢– ئاڤا سەروچاڤا	١– سەروشکل ٢– ئاوی روو	الشکل، ماء الوجه
رەنگ کر	بۆیە کر	بۆیە لێ دا	ضبغ
رەنگ ڤەدان	ژ بەرهاتنا رەنگا	رەنگ دانەوە	انعکاس لون

رەنگ ڤەهاتی	رەنگ ڤەبی	رەنگ کراوە	لون الفاتح
رەنگین	یێب رەنگ	بەرەنگە	ملون
رەنگ کەتی	بێ رەنگ بۆ، یێ خولکە	رەنگ تێك چوو	تغير الون
رەنگ گۆ	یا خرە، شتی گۆکێ یە	شێوی خرە	مدور الشكل
رەند	تازوە، جوان	جوان	جميل
رەندێ	جوانێ، ناڤێ مەعنوی یە	زۆر جوان	جميلة
رەنگ کۆر	کۆرە بوونا رەنگا، نەدینا رەنگا	کۆربوونی رەنگ	عمی الألوان
رەمك	١- گڤێژك. ٢- یێب رەھ	کفتەی برنج	نوع خاص من كبة
رەھ	رشیا لۆکێت نحاڤتی	رەگ	الجذور، اعصاب
رەھا بای	نەڤە ئێشەکە ژن و مێرا دگرین	نەخوشیەکە ژن مێرد توشی دەبن	عرق نساء
رەھادیتنێ	ریشالێت بینینێ	رەگی بینین	عصب البصري
رها ددانی	ریشالێت ددانی	رەگی ددان	جذور السن
رها مووی	بنکی می	بناغەی موو	جذور ا لشعر
رها زەر	١- رشالۆکێت زەربۆنی خوین د رەھا دا زەردبین. ٢- هندە دەرمانکت دکەنە ناڤ وادی دا دا تاما وی خۆش بین	١- رەگی زەردەبوو. ٢- زەردە چەوە	١- عروق صفر ٢- جذور الصفر
رەهێت دارا	ریشا لۆکێت دارا لبن عەردی خۆ پێ دگرین خوارنی بۆ چی دکەت	رەگێ دار	جذور الشجرة

رەهێت گۆشتی	ریشا لۆکێت دەربی و هیرن خوینی دگەهینە گۆشتی	رەگی ریشۆلەیی	شعیرات الدم
رهێت گورچیایی	ریشالێت گولچیسکێ بیت خوینی دگەهینیتی	رەگی گورچیلەکە خوێن دی کەیتی	شعیرات الدم الکلوي
رەهێت گولێ بوونی	ریشالێت مەزن یێت خوینێ یێت گولێ بوون	رەگی خوێنی گەورە بیستن	العصب الدم الکبری
رهێت مێژی	ریشالۆکێت خوینێ بەنە مەژی	ووردیلە رەگی مێشك	الاعصاب المخ
رەهێن هیر	ریشالۆکێت بچیك	ووردیلە رەگ	شراین الدقیقة
رەهین سەردك	ریشا لۆك ب سەرك	رەگی بە سەرك	الجذور ذات الرؤس
رهێت داهیلان	ریشالۆکێت برنە خارێ	رەگی بردنە خوارەوە، رەگی داکۆتان لە ئەرزا	شعیرات متدلیة، مثبت الجذور
رەهوان	ئاخفتن زان، بستە	رەوان	بلیغ
رەهوانی	ئاخفتن چێ کەر	رەوانی	بلیغي، بلاغی
رەهوانبێژ	ئافڤتن گۆتن	رەوان بێژ	بلاغة
رەهو ریشا ل کیر	رەهو ریشالۆك بکر	رەگ راچەلەك، رەگ و ریشەی قول	الجذور العمیقة
رەوس	داهینان		وضع
رەوش	١- رەونەق. ٢- رۆن کرد	رۆشن	نور
رەشەن	رۆناه	رووناکی	نور، ضیاء
ردوش	خۆشی	شادی	ضوء
ردوشی	ناڤی بچك کریە بۆ ژنا	رەوشە	نورا

	ئێتە ب کار نینان		
رەورەك	عەچەلۆك	ئایە	عجلة الدوارة
رەو	شەم	شێ	رطوبة
رەودار	شەهکی	شێ دار	مرطب
رەوین	دەنگێ صەی	دەنگی سەگ	عواء الكلب
رەواج	کوردی کریە، هاتە بەر چاڤ، بەها	باو	قيمة
رواج کەفت	ب بەها کەت	بەباو کەوت، باوی هەیە	ذو قيمة
رواجی	ب بەهایی	بە باوی	ذات القيمة
رەوال	زوگورد، نەزەوجی	ز گوردە	اعزب، غير المتزوج
ردو	غارە، کۆمە غارە، ردڤ	ردود، کومەلە ردو	مجمعة الركض
ردوزان	سیاری رەڤاهە صپادکەن	سواردی ردودئەسپ	الفروسية
ردوانکرن	هناردن، فرێ کرن	ناردن	ابعاث
ردوانبێژ	بستە ج ئاخڤتنێ دا	سوار بوون لە قسەدا	بلاغة، طليق في كلام
ردوا	هەژی	شایان	لائق
دهێتە	گاڤرێ سەر بەندکی	دابەستی	
رهێن	گورپێت	خرپە	ضربة
رهێنا دلی	گورپێنادلی، لێ دانا دلی نە یێ ئاسایی	خر پەدل	ضربة القلب
رپ رپ	دەنگە دەنگ، هاتنا هندە دەنگێت ئەوەیی	دەنگە دەنگ	ضوضاء
رهسی	عەردێ تژی ئاڤ کری، جەردێ تێر ئاڤ کری	زەوی تێر ئاوبویی	ارض المشبع بالماء

ریکە	زلەم	رلە	ملطح، راشدية
رِیەر، زیێ	قەفتا گیای ییکلە دەمی ڤا خۆ ددەت	ئەل ئەل گیایکەوە	جذور النبتة
رِتاخ	پتات	بەتاتە	بطاطة
رِت	خەرە دبیژن، شبنو رت بابێ تە	جوت دانە	نوع من الشتمية
رِطل، رِتل	گون	گون	خصية
رِتلۆ	گون مەزن بوون، نەساخیا گونایە	گونك بوون	ورم في الخصية
رجا	هیڤی، یاکوردی کریە	تکایە	رجاء
رحان	کوردی گریە، ئەڤەژی شینگاتیەکی بهن دارە	رەیحان	ريحان
رح	گیان، یا کوردی کریە، رحا من قەتیا دەمێ من گول وی دەنگی بوو	روح، رۆح	روح
رح ژێ چۆ	بزدیا، ترسیا	زەندەق چوون	ارعب
رح هاتێ	بزاڤ کرەڤە	جو ولەی کرد	تحرك
رخ قەتیای	بزدیا	زەندەق رِۆیشتن	ارعب
زح تێ نینە	گیان نینە	رۆحی تیا نیە	بلا روح
رزاندن	حەفناندن	رزینەوە	تنعفن
رزاند	کریارا رِزینێ لی کر	کاری رِزینی لێ کرد	جعله يتعفن
رِزك	مشکگێ قەبارە مەزن جر	مشکی قەبارە گەورە، جورد	جرذان
رزیانە	رزیانگ، ئەڤە کیایەکێ بهاریە بۆ دل ئیشێ یی باشە	رازیانە	

رزگار	ژ گرفتاریێ دەرباز کرن	لە تەنانە حەلاس بوون	انقذ
رزی	خراب بۆیی	دارِ زاو، توولاوە	تعفن
رزی بوو	خراب بوویی	رزی بوو	كان متعفن
رژیان	رژان	رشتن	سكب
رژیا خاریێ	هاتە خاریێ	رژا خوارەوە	سكب إلى الاسفل
رژیانا ستێرا	دانە کەل ئەسمانی چێ دبیت ستێرێت ب هێز بێت ییێ هێز د کێشین	کشانەوەی ئەستێرە	سحب النجوم، ظاهرة في السماء
رژد	حەسید	حەسوود	بخيل
رژدی	خۆگرتن ل بەر	بەرگری، خو لە بەردا گرتن	ضد، صراع
رژی	ب رێدا چوو، عەلۆ رژیارێکی	بەتوندی رۆیشت	أسرع في المشي، سال
رژیی	لاواز	لەر	ضعيف
رژك	هژمار	ژمارە	عدد
رژێن	گرکێت بن چەرمی	گریێ بن پێست	غدة تحت الجلد
رژ	ئەنرِی	تورِە بوون	إثارة
رستە	١– ب دیف ئێگ ڤە. ٢– وەریسێ ب دوو سەراڤە گریێ ددەن	١– بەسەر یەکەوە. ٢– تەنافە	سلسلة، حبل الملابس
ر..	رێستن، بادانا هریێ و پامبی	بادانی خوری	غزل
رستك	دەزیێ مۆرك پێڤە	ملوانگە	قلادة
رسەر	دبێژنە پەزی	بە مەری سەری دوو	تسمية لبيات

	دوو رەنگە و مس دربنژە	رەنگ بێ	نوعية الخراف
رِشك	هێكێنت سپیها	هێلكەی ئەسپێ	صواب
رِڤای	بێ خورپای	خوراندراوە	حكة
رِكۆ	بۆ كەسی ب ئاڤەتنا خۆ بكەن	رق بەرقێن	عنيد
رِكا سنگی	قەرەزكا سنگی	قەفەسی سنگ	القفص الصدري
رِكاكەوا	قەفەزەكا كەوا تێدا خودان دكەن	قەفەسی كەو	قفص القبج
رِكە	قەفەزك	قەفەس	قفص
رِكمانە	كەربۆكی	رق بەرقێن	صلب الرأي
رِكگر	كەرب گرتی	رِكەگر	عنيد
رهێیل	١– تەركا بارانی. ٢– ب رێكی ڤە هێلان	شێتە باران	مطر الغزير
رِندراو	سەنماندن	رووشاندن	مخرمش
رِند	جوان	جوان	جميل
رِنۆك	نەینۆك	نینۆك	مخالب، أظافر
رِندۆك	جوانك، خشكوك	جوان	جميل
رِن	دەنگێ غارێ یە	جەنگی غاردن	ﺻ ت الو ﺋﺾ
رمان	خەتیرا ئاگری	مومی ئاكر	شعلة النار
رۆژباش	صلاڤە، رۆژا چاك	چاكە رۆژ	يوم سعيد
رۆژ	قورساگەشارۆن و گەرم ل عەسمانی	قورسی گەشی روون	الشمس
رۆژئاڤا	دەمێ مەغەرب، حەتاڤ زەربوون	رۆژئاوا	غروب الشـ ـس
رۆژ پەرستن	باوەری لیسال ب رۆژێ	رۆژێ	يوم

رۆژه ژ رۆژا	جاره‌کێ ژ حارا	رۆژێ له رۆژان	يوماً من أيام
رۆژا پاشیێ	دیماهیا دنیایێ	رۆژی دووایی	يوم القيامة
رۆژی	رۆژ، نه‌خوارن، رۆژ هه‌میێ هندی رۆژ ل عه‌سمانی	به‌رژوو، رۆژی گرتن	الصوم
رۆژی گرتن	ب رۆژی بۆن	به رۆژی بوون	الصيام
رۆژانه	رۆژن رۆژ	رۆژ به رۆژ	يومياً
رۆژبه‌ن	رۆژانی	رۆژی تازه	اليوم الجديد
رۆژگه‌ریان	رۆژ ب سه‌ر دا چوون	رۆژ داگه‌ران	زوال الوقت
رۆژشکاندن	ده‌مێ رۆژ ئاڤایی زادی دخۆن	نان هواردن	فطور
رۆژا نوو	سپێده زی	رۆژی تازه	يوم الجديد
رۆژنامه	دیارکرنا ده‌می رۆژێ	رۆژنامه	تقويم
رۆژنامه نڤێس	مرۆڤی ده‌ومێن رۆژا بنڤێسی	نوسه‌ری رۆژکار	كاتب تقويم
رۆناهی	ره‌وشه‌ن، شه‌وق	رووناکی	مضيء، الضوء
رۆناهی چێ که‌ر	ژی چێ بوونا رۆژێ	دروست بوونی رۆژ	تركيب ضوئي
رۆهن	طه‌یسی	روونان	اضاءة
رۆ	کورت کریا رۆژێ	رۆژ	اليوم، تقتصر
رۆناهی ڤه‌دان	طه‌یسۆك دا ئه‌ڤه	رروناکی دانه‌وه	انعكاس الضوء
رۆژ هه‌لات	ده‌مێ ده‌رکه‌فتنا رۆژێ	رۆژ ده‌رکه‌وتن	شروق الشمس
رۆژ	گونتلێ شه‌وقی	خۆر	الشمس
رۆژ ژمار	هژمارتنا رۆژا	رۆژنامه	تقويم
رۆژڤه‌تاند	رۆژ بۆراندن	رابووراندنی رۆژ	قضاء الوقت
رۆژی غه‌یر	به‌رزه بوونا رۆژێ ده‌می هه‌یڤ دکه‌ڤیته ناڤ به‌ینا	رۆژگیران	كسوف الشمس

عەردی و رۆژێ

گا/ رۆژ دچیت بەلا ناچن

گا/ رۆژ ناڤا بوو گاڤاتن هشیار بوو

رۆو	رِی	روو	وجه
رۆوبابی	چارین	چوارین	الرباعي
رۆوبەر	پەحنیا تشتی	رووبەر	المساحة الوجة
رۆوپەر	بەرپەر	لاپەڕە	صحيفة
رووپۆش	ری نخاڤتی	رووداپۆششراو	تغليف
رووپیڤ	دیار کرنا ری	رووپیو	قياس الوجه
رووپڕ	ریی قەدکر	رووبڕی	وجه المليان
رووپەر چڤیی	ریێ قورمچی	رووی چرچ	وجه مجمد
رووداییی	خۆنیشادا، عەمانەدخۆ	خۆی پیشان دا	علم نفس
روو چکاند	ڤەرپچکاند، ژێ ڤەکرنا	رووتاندنەوە	قطف
	یەرا ئان ژی می		
رووچەرم	ریێ زەعیف	رووچەرمن	وجه ضعيف
روو چەرمۆکی	روویێ قورمچی یێ گۆشت	روو چەرمن	وجه جلدي
رەو چێ کەر	درست کریێ ری	روو دروست کە	
رووچاندنی	پارچا ئەردێ شین کری	رووی چاندراو	وجه المزروعة
رووخار	رێی خوار	رووی خوار	وجه غير المعدل
رووجان	رِیی تازە	رووی جوان	وجه الجميل
روو حلی کر	راست کرنا رووی	روولوسی کردن	تلمس الوجه
رووکەت	١- رِیی کەفت	روومەوت	وجه الشاحب
	٢- بەرێ خودایێ		
رووکار	بەرۆ ری چوون	رووانگە	اتجاه
رووگرت	ریی گرتی	رووگر	مسك الوجه

رووگفاشت	ریی فەکێشای	روو گوشین	عصر الوجه
رووگەش	رویی فەبی و جوان	رووی گەش	وجه المشرق
رووفەمالین	ریی پەرخاند	روو شەلان	تدليل الوجه
روو نخافتن	ریی فەشارتن	روودا پۆشین	غطاء الوجه
روو مرتی	ریێ ب می	رووی موودار	وجه الشعري
رووماڵی	ریی تازە کرن	گەسك دانی روو	كنس الوجه
روومێژك	ریی فەمێژین	روو مژینەوە	مص الوجه
رووبینشت	رینشت	دانیشت	جلس
روونخافتن	ریی پۆشین	روو توشین	غطاء الوجه
روو نیشادا	١- خۆنیشادا ٢- هی کرە خۆ	رووی دایی	اعطى الوجه
رووتژنی	کون کرنار یی هشك	کون کردنی روو	تثقب الوجه
روونگ	فەرۆ، نەڤۆژ شیری ودر دگرن	فەرۆی شیر	
روو هەلاند	ڕاگرنا ڕی	روو هەڵ گرتن	رفع الوجه
رووهەلگرتن	چێ کرنا ریی	روو هەڵ گرتن	حفاف
رووهەودا	ری ئێشا	رووژان کردن	تألم الوجه
رووت کە	فە رچکاند	روتاتەوە	سحب الريش من الطير
رووکێش	مچینگ	مووکێش	ملقاط
روینە	سیما	وێنە	صورة
رووەدان	دەستپێدان	رووەدان	سمح له
رووەدار	ری دار	رووەدار	حدث
رووشەت	ری دشۆت	رووده شوات	غسل الوجه
ری	روو	روو	وجه

ریبا	جۆیا ئاڤێ، ریبارێ حابیر د	رووبار	النهر
	زاخۆکا دلال دا د بۆریت		
رِی بچیك	روویێ کچکۆك	روو بچکۆله	وجهة صغیر
رِیبەر	رووبەر، بەرپەر	لاپەره	الصفیحة
رِیۆ	حیلەکەر	فێل کەر	حیال
ریپیۆڤ	ری ڤەکری	رووگەش	غضاب
ریپ	بەند، ئەڤ راکەتیمە ریپاوا	داو	قید
ریت	گی کر	گو کر	خورع
ریت دا	بێ پاره، ناڤێ بچیك کریە	بیێ پارەکردن	بلا مال
ریتالە	بێ پاره و مال	رووته له	مفلس
رینپ	تیتە بکار ئینان ل گەل جە		
	ناڤێ کەسی ددتی		
	رِیپاڤان، بەنداڤان	داوی وانە	قیدهم
	رِیپاوان، بەنداوان	داوی ئەوان	قید هؤلاء
	رِیپاوێ، بەنداوێ	داوی ئەو	قید هو
	رِیپاوی، بەنجاوی	داوی ئەو	قید هو
	رِیپاڤی، بەنداڤی	داوی ئەو	قید هي
	رِیپاڤی، بەنداڤێ	داوی ئەو	قید هي
	رِیپال هەوە، بەندا هەوە	داوی ئێوی	قیدهم
	رِیپا هەمیا، بەندا حەمیا	داوی هەموان	قید أکل
	رِیپاوە، بەنداوە	داوی ئێوە	قیدهم
ریپ	گرفتار	گیرۆده	قیدهم

ه/ ئەز کەزتن ریپاریخاڤانا، نالبەند/ ل ٥٦٩.

ریچال	بەرێ گیان دادا	بەرێ گیان له بەدان	
ریچکاندن	فەرچگاندن، ژێ لەکرن	روونا لەوه	ازالة

ریچۆل	خودان کەر، ناڤێ بچیك کریە ریچ، نەبوونی، رۆکی، پاشگرە	بەعەو کەر	کمربي
ریس	بێ جلکی، چ ل بەر نەبی	رووت	عاري
ریسی	گیایێ هشك کری	قەسەلی ووشك کراو، ناقەلە	حزمة الحشيش
ریسیێ گەنمی	گیایێ گەنمی هشك کری	قەسە لی گەنم	حزمة الحنطة
ریسێت هریی	بالۆلێت خریی	بەندی خوری	حزمة الصوفية
ریسوایی	هەتك بری	ئابرو بردن	فضيحة
ریسپی	۱- روویێ سپی. ۲- بۆکرن کارەکی چاك	۱- رووسپی. ۲- کردەو چاکەکەر	وجه الأبيض
ریصار	بەرسڤ دان ب ساری، ریی صار	رووسارد	وجه الأبيض
ریصۆری	روویی صۆر	رۆووی تال	وجه الأحمر
ریشا لۆك	۱- ترخون، بۆ تازەیێ هندە زێدە بیاب دەرسۆکا داڤە دهێلین. ۲- ناڤێ چیێ کریە بۆ بچیك کرنی یە	۱- گولا نگەی شرکراوە. ۲- ماوی دارژاوە	تزيين الحوافي جراجف
ریشال	رەهێن هیر	رەگ	جذور الناعمة
ریشی	ریه، مویێ لە وچاڤا بێت	زدێمن	لحية
ریششێ	روویێ تازەکری	روو شوراو	وجه مغسول
ری دار	روویێ دارێ	روودار	وجه الشجرة
ری	دێم	روومەت	وجه
ریمەت	دێن و ری	رومەت	وجه

ریەتی	بەرچالی	بەرچاوکردن	امام العین، شکلي
ریی بەر	انیا رووی	رووبەری	المساجة
ریل	گولێت ل سەر ریکا دچینن یا هەردەم کەسکە و تاما بەلگێ وێ یێ تەعلە	ژاله، گولی سەر شەقام بۆ جوالی	
ریخ	پیسایێ چێل و گا	ریخ، شیاکە	روث البقر
ریخە رەش	نەساخیەکە گاڤەدکریت	نەخوش گاومانگایە	روت البقر
برخوش	ب کەیف	بەخوشی	وجە الطیب
ریحال	زین	زین	
ریازە	کوردی کریە لەشی خو لی گەر	وەرزشی	الریاضة
ری زەر	روویی زەربۆی	رووی زەرد	وجە الصفر
ریڤنك	گولا باخچایە بۆ جانییێ	گولی باخچە	زهرة للزینة للحدائق
ریڤیك	بۆریچکا خارنێ و بەرمایی حەل کرنا خارنێ	ریخۆلە	الامعاء
ریڤیکا بچیك	بۆریا کوچکۆك یاریخێ	ریخۆلەی بچووك	الامعاء الصیرة
ریڤیا توخاڤێ	وەریسێ توڤی	ریخۆلەی تۆواوی	الحبل المنوي
ریڤیا خەزی	بۆریا هێکا	ریخۆلەی هێلکەدان	قناة المبیض
ریڤیکا درێژ	بۆریا درێژ	ریخۆلەی درێژ	الامعاء الطویلة
ریڤیکا دوازدە گری	بۆریا ریخێ یە درێژیا وێ دوازدە گرێچکە، گرێ	ریخۆلەی دوازدەگرێ	الاثنا عشري
ریڤیکا زراڤ	بۆریا ریخێ یا زراڤ	ریخۆلەی باریك	الامعائ الدقیقة
ریڤیکا ستیر	بۆریا ریخی یا ستیر	ریخۆلەی ئەستوور	الامعاء الغلیضة

ریڤیکا کوژە	ئەڤە ریڤیکەیا دەر گرتە	ریخولی کوێرە	الزائدة الدودية
ریڤیی کولی	کول بونا ریڤیکێ	ریخوڵە ئاوساو	التهاء الامعاء
ریڤیك ئیشان	کول بونا ریڤیك و ژان کەڤیتێ	ریخوڵە ئێشان	الاقاب الامعاء
ریڤی	گیان بەرکی کیڤیە خارنا وی فێقی و مریشکن	رێوی، چەقەل	الثعلب

گا/ ریڤی گۆت خوزی ئەز برایێ بچیك ئەبامە

ریو	حیلەکەر	فێل باز	الحیال
ریا	رێك، ربباز	دەستور	طريقة
ری راست	رووبەکێ بێ چەب و جیری	رووی راست	وجه المسطح
ری رەش	١- کەسی کارەکی خراب بکەت. ٢- رووبەکێ رەنگێ رەش لێ بیت	روو رەش	وجه المسود
ریشت	دانیشیت	نشی	جلس
رینە	دانیشە، بۆ داخازیێ تێتە ب کارئینان، بۆ کەسێ کت	دانیشە	إجلس
ریێ هەسمن	رێکا ب ئاستەنگ	رێگای ئاسێ	طريق المسلك
ریا هات و بانێ هات	رێکا هات و نەهاتی، ئەڤە گەلە د حیرۆوگێت فلکلوریێت کوردی تێنە بەحس کرن	وێ ی هات و نە هات،لە جیرۆکە ئەفسانیەکان زۆر بەکار دێت	طريق ذهاب بلا رجعة
ری گەش	دێم ڤەبی و بکەیف	رووکراوەو بە کەیف	غیر عبوس، وجه المشرق

ریواس	ریڤی	رەوی	ثعلب
ریناس	ئەڤە کیایەکی رەهاوی یا سۆرە و زەردی دا دەرمانێ باخێ یە ل گەل زەرکا هێنکی ددانتێ سەروی لەشی	گیاینکی رەنگ سۆرە دەرمانی خوێنە	اسم نبتة جذورها أحمر الون تسعمل كدواء
ری قورمچی	روویی چرمسی	رووی چرچ	وجخ مجعد
ریێ شین	ناڤێ دەڤەرێکێ یە ل زاخۆ	رووی شین	وجة ازرق، اسم منطقة
رێ	رێك، هەتا رێژە چونێ	رێگا	طريق
رێ بار	رێڤینگ	رێ بووار	عابر السبيل
رێبەر	رێ نیشاندەر، شۆل بریڤەبرن	رێبوار	ادارة الاعمال
رێ بین	رێ دیتن	رێگا بسنین	ايجاد الطريقة
رێ باز	پسپۆری دریادا	بەهرە داری لە رێگا	خبير الطريق
رێ بادا	دوێ رێ دانە چوون	رێ بادرا	اعوجاج الطريق، لف الطريق
رێ بازدا	پێنگاڤا خۆ هاڤێت د رێکێ دا	بەرێگا دا شەقاو هاوشتن	قفز أقدام في الطريق
رێبر	بۆ چوون پێ	بە هۆیێ زانین	دليل
رێ.پیڤانا مرۆڤ	ب رێ دا چوون ب کۆم	بەرێ داچوون	مسيرة
رێ پێدان	دەستیردان	رێگا دان	تفويض
رێ تێ کەتن	بسەر هەل بوونا رێبکێ	رێ کەوت	طريق صدفة
رێتن	رشتن	رژاندن	سكب
رێ تێچوون	رێیا ژێرا چوون، بەلکی	رێ ی پێداچوون	احتمال

	دەرباز یەبۆ هەبین		
رێ لێ برن	رێك د كافدا هێلان	رێ ی لێ برد	احلف الطريق
رێ لایی	بەرێ خو دایی	تەماشاكر	نظرة
رێچك	ب دیڤ ئێك ڤەبوون	رێچكە	سرة
رێچكا مێریا	رێڤەچوونا مێریا، رێزا مێریا	رێچكەی مێروو	سرة النملة
رێخازی	ژ كەسێ نەترسیت	هار، نەترسی	جريء
رێ دەنیشن	ژێ درینشت	لێ دەنیشت	
رێ دان	رێ پێدان، رێ بۆ ڤەكر	رێ درا	فسح الطريق
رێراز	رێكا ل سەر دا چوون	رێگا لە سەر رۆیشتن	منعج
رێزان	پی زانینا رێكا	رێگا زان	عارف الطريق
رێ زەو	دەراڤێ رێڤە چوونی	نتەسكە رێگا	ممر
رێرانی	نیشادان	دەست نیشان كرن	اشارة
رێزدار	هەبوونا قەدری	بەقەدر	مكرم
رێزداری	قەدر گرانی	بەقەدری	اكرامية
رێژبێت /	خراب دبیت، دینا د هژیت بەلێ نارێژیت	خەراب بوون	هدم
رێژانە گۆر	قەدەرانە گوهۆركی	رێژەی نەگۆر	النسبة الثابتة
رێ ژێ گرتن	نەهێلان	واز نەهێلان	اعتراض
رێژین	رێیا دژین	رێگای ژیت	طريقة الحياة
رێژی	بارانا ب شدیای	رێژنە باران	مطر الشديد
رێل	شی دارا، یە بەلێ دارنیە	دارستان	الغابة
رێسین	بادان	رستن	غزل
رێڤاس	گیایەكێ بهاریە یێ ترشە	رێواس	نبتة طبيعية طعمها حامضي

			تنمو في الجبال
رێڤینگ	رێباز	رێبوار	عابر السبيل
رێڤ	مێێ حەرامی ل جی شەرمێ ل ژن و زەلاما ئێت	مووی حەرامی ژن و پیاو	شعر العانة
رێڤەبەر	کارگێر	بەرێوەبەر	مدير
رێڤەبەری	کارگێری، بنگەهێ کارکرنێ	بەرێوەبەری	الادارة
رێڤەبەریا ئاڤاهیا	بنگەهێ رێڤەبرنا کارێ ئاڤاهیا	بەرێوە بەرێ ئاوەدان	الادارة اعمار
رێڤەبەریا ئاڤ و سۆلسینا	بنگەهێ کاربورای ئاڤ و جۆیا	بەرێزەبەری ئاو چۆکا	ادارة المياة والمجاري
رێڤەبەریا ئاسایش	کارگێریا ئاسایشی	بەرێوەبەرایەتی هێمنایی	مديرية الأمن
رێڤەبەریا بازێرڤانی	کارگێریا بازێرڤانیێ	بەرێوەبەرایەتی شارەوانی	مديرية البلدية
رێڤەبەریا پەروەردێ پۆستا	کارگێریا پەروەردێ	بەرێوەبەری پەروەردە	مديرية التربية
رێڤەبەریا چاڤ دێریا جڤاکی	کارگێریا چاڤ دانا کۆمەی	بەریچزەبەری چاودیر کۆمەلایەتی	مديرية الرعاية الاجتماعية
رێڤەبەریا چاندن وئاڤەدانیێ	کارگێریا چاندنێ و ئاڤە دان کرنێ	بەرێوەبەرایەتی چاندن و ئاوەدانی	مدير الزراعة و العمران
رێڤەبەریا چێکرن و ئاڤاهیا	کارگێریا خانێ ئاڤاکرنێ و درست کرنێ	بەرێوەبەری دروست کردنی خانوو	مديرية البناء
رێڤەبەریا تاپۆیێ	کارگێریا تاپۆیی	بەرێوەبەری تاپۆ	مديرية الطابو
رێڤەبەریا خانەنشینێ	کارگێریا خانەنیشنێ	بەرێوەبەرایەتی خانەشین	مديرية التقاعد
رێڤەبەریا خاندگەها	کارگێریا خاندنگەها	بەرێزەبەرێ قوتابخانە	مديرة المدرسة
رێڤەبەریا رژێمی	دەزگەها کارخالێ	دەزگای کارکردن	الادارة العمل

رێڤەبەریا رێ و پرا	کارگێریا رێك و پرا	دەرگای رێگگا و پرد	ادار الطریق والجسور
رێڤەبریا زێرەڤانیا و بازرگانی	بنگەهێ کارگێریا چاڤ دێری و تجارا	بەرێزەبەری چاوەدێری وبازرگانی	مدیریة الرعایة والتجارة
رێەبەریا رۆشنبیری	کارگێریا هزرێن رۆن	بەرێوەبەری رەوشەنبیری	مدیریة الثقافة
رێڤەبەریا رژێمی	دەزگەها رژێم کاری	دەزگای میر	ادارة الحکومة
رێڤەبەرێ گرتیخانە	کارگێری گرتی خانێ	بەرێزەبەری حەبسی خانە	ادارة السجن
رێڤەبەریا نەژادنامی	کارگێریا نڤشی	بەرێزەبەری رەگەزنامە	ادارة الجنسیة
رێڤەبەر گەنجینێ	کارگێریا خزینی	بەرێزەبەری گەنجیمە	مدیریة الخزینة
رێڤەبەریا گومرکی	کارگێری گومرك	بەرێزەبەری گومرك	مدیریة الکمارك
رێڤەبەریا سکرا	کارگێری یا پرا	بەرێوبەری پرد	ادارة السدود
رێك	رێ، خەنا پێداچوونی	هێلی رۆیشتن	الطریق
رێك ئێخست	بەرهەڤ کرن	ئامادەکرن، رێك خرا	تنظیم
رێك بەردا	رێ ڤالاکر	رێ بەردا	فسح الطریق
رێك برِی	رێ کێشاڤە	رێ برِیەوە	قطع الطریق
رێك ڤەبری	رێ پیچیاند	رێ بریەوە	الطریق المقطوع
رێك ڤەقوتا	رێ برِی	رێ کوتاوە	ضرب الطریق، حمل الطجریق
رێك کەت	وەصا چێ بوو، وەتۆڤ چێ بوو	رێ کەوت	تصادق
رێك کۆلا	رێ ڤەکولی	رێگا کۆلیەوە	حفر الطریق
رێك گرت	ب رێ داچوو	رێگا گرت	ماسك الطریق
گا/ رێکا تو تێرا چوی ت وێ رێکی دا نەزڤرە			
رێ گوهۆرتی	رێ ڤەگوهاستی	رێ گۆریەوە	تبدل الطریق
رێ خەلەت کر	ری یا بەرزە کری	رێ خەلەت بووی	ضیاع الطریق

رێ کێش	رێ پیفان ب پیا	به پارۆیشتن	المسيرة
رێنجبەر	کارکەری، شۆل کەر	رەنج دەر	كادح
رێنێ	بەرێ خۆ بدێ، بەحکێ	تەماشا بکە	أنظر
رێنجەدل	دل پەقین	تەقینی دل	ذبحة القلب
رێنحی بوون	پیستی بوون	سر بون	تشنج
رێنمایی	شیرەت کرن، نەسیحەت	ئامۆژگاری	نصيحة
رێوی	رێزینك	رێبوار	عابر السبل
رێکە	هەرە، برێڤە رێکە	برۆ	إذهب
رکێب	خەلەکە، بۆپێ دانانا سەردا پێ بچنە سەر هەسپی	ئەلقەی پێ هەلگرە بۆ سواربوونی وولاخ	حلقة تساعد الفارسي على الصعود

- ز -

پەیڤەکا دی ژ پەیڤیت نەبزۆین دزمانی کوردی دا – ز –

ز	وەکی ئامرازەکێ تێتە ب کار ئینان	لە	علی
زا	ئەز بەنی مەزنی من، بارزانی ڤێ بەیڤر دبێژی	گەورە	السید
زای	جار، دەڤەرا مزیریا دبێژن، ڤێ زای، ڤێ جاری، تێتە بکار ئینان وەکی پاشگرەکی، خارزا	حارە، ئەو جارە، دەبێ بە پاشکگر، ئامۆزا	مرة، هذه المرة، ابن عم
زاب	دۆشك، زێدەیی بەیدابواری	سەکۆ	دکە
زا	بونن، بۆ گیان بەرا بکاردین، چێلامە یا زای	هەبوون	ولدت
زاپەندیی	ژ مرۆڤا بوون	لە ئادەمی یە	جنسي البشري
زابۆق	گەلی، رێکا د ناڤ بەردا و چیادا	گەلی	وادي
زات	شیان، مەزنی	هەبوون، بەزاتی خوا	وجود
زات برن	ترساندن	ترسان	تخويف
زات چوون	دل قەتیان ژ ترسا	زەندەق چوون	أرعب
زاخ	شەب	کەرەسەی دەرمانی	اشب
زاخ دار	زێررکی، دەرمانگری	لە کەرەسی شەب دراو	جوهر
زاهون	شەکفت	ئەشکەوت	كهف
زاخو	رەنگەکێ کورکایە	جۆرە پالتسۆیەکە	نوع من المعطف
زاخوور	شکەفت	ئەشکە	كهف
زاخ	مێرانی	پیاوەتی	شجاعة الرجولية

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
زاد	خارن، خهوران ددف، ددڤ	خۆراك ددم، ددر	الغذاء منح
زارۆ	بچیك	کۆرپە، منال، مندال	طفل
زارەکی	گۆتن ب دەڤی	راراوەیی	الشفهي
زارخۆش	ئاخڤتن خۆش	قسە خۆش	حسن الالفاض
زارگۆتن	ستران گۆتن	گۆرانی ووتن	غناء
زارئێشە	ئێشا دەڤی	ژانە ددم	وجع الفم
زازا	١ – نەڤی. ٢ – ناڤێ هۆزەکا کونا ل ئابینا(ك خ) ژدین	نەوە	حفيد
	زۆردار، ئەو کەسی زدلی بکەن، ئەڤ پەیڤەیا کوردی کریە	زۆردار	ظالم
زالگەهـ	لبن دەست، بن گەهی شیانی	ژێر دەست	السيطرة
زال	شیان	توانا	اصطناعة
زاج	رەنگی رەش	رەش	صبغ الاسود
زای	جارێ، ڤی زای ئەز ناهێم	جارێ	مرة
زاواسا	شەش کوچکی	شەش پالۆ	مكعب
زاویتە (زا+ وینە)	ناڤی نەحەیکا مزیریانە ل ددڤەرا دهۆك، ئەزبەنی + وبنب/ هە)	ناو ناخیەکە سەربەشاری دهۆکەوە	اسم ناحية
زاو	ژنکا چلك جار	ژنی زەیسانی	مرأة حديثة الولادة
زامەت	ئاهن	ئاسن	حديد

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
زاك	شیرێ زارۆکێ شنی دبیت ژ دەیکا خۆ وەردگریت	شیری منال تازە بوو	حلیب الطفل حدیث الولادة
زاڤا	ژن ئینان بۆ کورەکێ ڤێ پەیڤێ بۆ دبێژ، خودێ شیرۆی بکەتە زاڤا	زاوا	عریس
زانایێ ئابووری	پێ زانینیت سابیری	ئابووری زان	عالم الاقتصادي
زانایی ئەزمانی	پێ زانینیت زمانی	زمانەوان	عالم اللغوي
زانایێ برینا	برین چێ کەر	برین ساز	طبیب
زانا	بیروهزرکەر	زانا	عالم
زان	پێ حەسیا	ئاگادار ببو	ادرك
زاندك	باسك	مەچەك	زند
زایچە	باوەرناما بچیك بۆوونی	بروانامە منال ببو	بیان الولادة
زایشت	بۆنن هەبوو	بوون	میلاد
زاینگەه	بنگەهێ بچیك بوونی	بنکەی منال بوون	مستشفی الولادة
زاین	بچیك بۆن	منال بوون	ولادة
زاین نامە	ناما ژارۆبینێ	زاین نامە	بیان الولادة
زاخۆ	سەرکەتن	سەرکەوتن	انتصار
زەبەش	شتی، شمتی	شووتی، شفی	رحی، شمزی
زڤرە بەدەست	ژێ هاتی، ییب هێز	بەتوانا	مسیطر
زەبرە دەستی	بهێزی	بەهێزی	قوة
زەبەلوت	چەرمی سەر ریڤیکا	پێستی سەر ریخۆلە	
زەبلەۆتکا بادای	چەرمێ سەر ریڤیکا بادای	پێستی سەر ریخۆلەی بادرا	غشاء الأمعاء ملفوفة
زەبلەك	گۆشت	بەست	لحم

پەیڤ	کرمانجی [illegible]	کرمانجی [illegible]	زمانێ عەرەبی
زەبلەکا تەنشتێ	گۆشتێ رەخێ تەنشتی	گوشتی لا تەنیشت	لحم جهة
زەبلەکا تلي	پرتا گۆشتی رەخی راستی ژ زکی	پارچە گۆشتە لای راستەی زك	عضلة جهة اليمنى من البطن
زەبلەکا لولواقا زراڤ	پرتەکا گۆشتی ل سەر لیلاقیە	گۆشتی سەر لولوق	اشضية الطويلة
زەبلۆتا راکێشای	چەرمێ ریڤیکا پەحن	ریخۆلەی پان	القولون
زەبلۆتا هارکێشای	چەرمی ریزیکا سەری	پێستی ریخۆلەی سەروە	القولو الصاعد
زەبر	پێست شیان، زەلامێ زەبر دسەت من دڤێت	بەتوانا	عزم
زەبرە قوونە	هێك	هێلکە	بيض
زەر	رەنگی حەتاڤی	رەنگی هەتاو	اصفر
زەراڤ	ئاڤەکا تەخلە و ڤەرە د رێژیتە سەر خاینێ دعیرکی دا بزمانێ بیانی ئەنسولین یێ چۆی	زەراو	الصفراء
زەرداڤ دانك	کیسکێ زەرداڤێ	کیسەی زەراو	الحويصلة غراء
زەرداڤ	زەراڤ، کیسکی ئاڤا تەحل تێدا بۆ هەزم کرنا خارنی	کیسەی تالاو	كيسة الصفراء
زەنگ زۆر	ستنگ	زەنگە زۆرە	زنبور
زەرداڤ	ئاڤا زەر، ئەڤ ئازە ژ بەریرینا تێت	زەرداو	ماء الجرح
زرەبێنك	ئەڤە دارەکی ددانە بەر گای دەمی درینێ	ناوی دارێکە دادەنە پاشی گای کانی دروونە	تسمية للخشت تضع

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
			وراء الثور عند الحصاد
زەرپانێ	لێ دان	لێ دا	ضرب
زەر پەتخی	زەبۆیی، زەردە پرتیخ	زەر هەلگەڕای	اصفر شاخب
زەردەپلە	زەهێت زەرد چاڤی داچێ دبن	ڕەگی لە چاودا	اوعية الدموية الصفر في العين
زەردە چەوە	ڕەهازەر، دکەن ناڤ زادی دا	زەردە چەوە	عرق الصفر
زەردە پەر	پەرێت زۆژی زەردە بن دەمێ ئاڤا دبیت	زەردە پەر	اصفرار الثمر
زەرك	ئەڤە نەساخیەکە مرۆڤی دگریت خوینی خراب دکەت ڕەنگ زەردبیت	زەردوویی	حمى الصفراء
زەرك	ئەڤە د هێکی دایە	زەردێنە	صفار البيض
زەرکا پەزی	ئەزە ئێشە کەیا پەزی یە د هەیڤا گولانێ دا	زەردوویی مەر	صفار الخراف
زەرزەڤان	ئەڤە شیستکاتیە دخۆن ل گەل زادی	سەوزە	خضار
زەربین	توخیب	سنوور	الحدود
زەرەند	ئەڤە پرتەقالێت تام تەحلە	دجۆرە برتەقالی تام تال	حنضل
زەردەشت	ناڤێ پێغەمبەرەکێ بەری عیسی پێغەمبەری هەبوو	ناو پێغەمبەریکە	الزرادشت
زەرگون	ئەڤە هنجە مۆرکێت شیشەینە کەنە ناڤ زێرادا	جۆرە مۆریەکە ل ناو زێری ددانێت بۆ جوانی	
زەریا	ئاڤەکا فرەه و مەرن	دەریا	بحر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[redacted]	عەرەبی
زەری	پەری	فریشتە	ملائكة
زەرکۆنە	چیچکەکا بچیکە و پەروەردە	چۆلەکەی پەروەرد	عصفور ذات ريشة صفراء
زەرۆکی	زەرك	زەردوویی	برقان
زەرۆێلە	پەرنجەیەکە یێ کۆچەر دەمی کۆلانێ تیچت	بالداری کۆچ کەر	طير المهاجر
زەرزیر	ئەڤە ناڤێ تەیرەکێ یە یێ ل دەشتێ هەین، کوردی کریە	ناوی چۆلەکەی کۆچ کەرە رەنگی رەشە، رەشوێکە	زرزور
زەرك	مەنجەلۆك	تراری ب چمپل	سطل
زەریف	جوان، تازەی، ئەڤ یەڤە پاشی عەرەبی هاتی بەلێ نوکە یا کوردی کریە	جوان	جميل، ظريف
زەراڤە	گیان بەرەکێ بەژن درێژە، جوانە	جوان	جميل
زەرزەنگ	تزیی	تەزبیح	مسبحة
زەرگۆك	باز زەر، ناڤێ بچیك کریە	زەردەکە	اصفر، اسم مصغر
زەرنا	ئامیرێ ئاوا یە، گۆڤەند ئەڤە دهۆل وزورنایە	زورنا	آلة البوق
زەعڤا	زاڤا	زاوا	عريس
زەخم	مەزن، ئەڤ پەیڤە یا کوردي کریە	گەورە	ضخم
زەفەر	کەفا سەر گۆشی	کەفی سەرگۆشت	زفر
زەڤەر	شیان، ئەڤە نو چەندێ بی	توانا	قابلية

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	زەرفەری پرتەکا عەردێ بەرئافێ یە دچینن		
زەڤی راکرن	ئەرد کێلان و بەرهەڤ کرن بۆ چاندنێ	وزەروی کێلاو ئامادە کراو بۆ چاندن	اعداد ارض للزراعة
زەڤە	ئیفلەح	سەرکەوتن	انتصار
زەڤەرچی	حێرس هەبوون، خێرەت	خاون هەست	ذو قابلية
زەحف	گەلەك، بۆشی یێ ئەژمارتن	زۆر	كثير
زەحق برن	گەلەك برن	زۆر بران	أخذ كثيراً
زەحف بادا	گەلەك وەربادا	زۆر بادران	لف كثيراً
زەحف بەردا	گەلەك ئازا کرن	زۆر بەردران	أطلق سراح كثير
زەحق بەریۆیی	گەلەك سۆت	زۆر سووتا	اشتعل كثيرا
زەحقف بڕی	گەلەك بڕی	زۆر بڕی	قطع كثيراً
زەحف بوو	گەلەك بوو	زۆر بوو	كان كثير
زەحف بانگ دا	گەلەك کرە گازی	زۆر بانگ درا	آذن كثيراً
زەحف پەحن کرن	گەلەك پان کرن	زۆر پان کرد	تسطح كثيراً
زەحف پێچا	گەلەم وەرپێچان	زۆر پێچانەوە	لف كثيراً
زەحف تێ کر	گەلەك کرێ	زۆر تێ کرد	صب كثيراً
زەحق ترسیان	گەلەك ترسیان	زۆر ترسان	أخاف كثيراً
زەحق تیلەکی بوو	گەلەك برسی بوون، بۆ گیان بەرا دبێژن دەمێ زەعیف و یێ خودان دین	ڤۆر لەر و لاواز بوون	جاع كثراً
زوحف تێدانا	گەلەك کێم کر	زۆر کەم کرد	تناقص كثيراً
زەحف جەمیان	گەلەك کۆم بوون	زۆر کۆبوونەوە	تجمع كثيرا

زەحف بوو	خۆ خشان	مر یا ڤلبانەوە	طحف
زەحف چوون	گەلەك برێڤە چوون	زۆر چوون	ذهب كثيراً
زەحف چێ کرن	گەلە درست کرن	زۆر چاك کردەوە	صنع كثيراً
زەحق چەماند	گەلەك خار کرن	زۆر خوار کران	انحنى كثيراً
زەحق خار	گەلەك خار	زۆر خورا	أكل كثيراً
زەحف خاپاندن	گەلەك سەرداېر	زۆر هەلفەلتا	كثير الخداع
زەوحف دابای	گەلەك بەرباکرن	زۆر بەباکرد	قوى كثيراً
زەحق ڕاکرن	گەلەك هەل گرتن	زۆر هەلگرتن	أرفع كثيراً
زەحف ڕابوون	گەلەك کێل بوون	زۆر هەلسان	أقام كثيراً
زەحف راوستیان	گەلەك سەر پی مان	زۆر وەستان	وقف كثيراً
زەحف راهژیا	گەلەك ڤەلەرزی	زۆر حولاوە	اهتزة كثيراً
زەحف رادان	گەلەك مالین	زۆر گەسك دران	كنس كثيرا
زەحق زانی	گەلەك پی زانین هەبوون	زۆر زانی	عرف كثيرا
زەحف ژی ستاند	گەلەك ژێ وەرگرت	زۆر لێ ستاند	أخذ منه كثيرا
زەحف شی کرن	گەلەکا زەوجین	زۆر شوکران	تزوج كثيراً
زەحف قەرسین	گەلەم صاربوون	زۆر ساربوون	استبرد كثيراً
زوحف قەدکر	گەلەك پارچەکرن	زۆر پارچەکران	قطع كثيراً
زەحف قەلەوبوو	گەلەك رن و گۆشت گرن	زۆر قەلەو بوون	سمن كثيراً
زەحف قڕبوون	گەلەك نە هێلان	زۆر نەمان	إبادة كثراً
زەحف قەرمن	گەلەك صار بوو	زۆر ساردوو	استيبرد كثراً
زەحف ڤەقوتا	گەلەك لێ دا	زۆر کۆتایەوە	ضربه كثيراً
زەحف ڤەمراند	گەلەك تەمراند	زۆر کوژانەوە	اطفئ كثيراً
زوحف ڤەنان	گەلەك کورك دانان	زۆر مریشك کڕبوو	وضع دجاج كثيراً
زەحف کەنین	گەلەك کرە کەنی	زۆر پی کەنین	اضحك كثيرا

بهدینی	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێرێ	زمانێ عەرەبی
زەحف کەریۆکی	گەلەك یێ کەدینە	زۆر رق ربەلیـە	كثير عصبي
زەحف کەلی	گەلەك گەرم بویی	زۆر کولا	حمي كثيراً
زەحفەك	گەلەکیەك	زۆریەك	اكثرة
زوحف کر	گەلەك کرن	زۆر کران	عمل كثيراً
زەحف گرتن	گەلەك قەید کرن	زۆر گیران	مسك كثيراً
زەحف گەریان	گەلە برێڤە چوون	زۆر گەڕان	تجول كثيراً
زەحف گەنی بوو	گەلەگك غەفنی	زۆر بو گەن بوو	تصفى كثيراً
زەحف گەمراند	گەلەك کرنە د ئاڤێ دا	زۆر خوساندەوە	مقع كثيراً
زەحفی یە	گەلەکی یە	زۆریە	كثيرة
زەعیف	لاواز	لەڕ	ضعيف
زەحمەت	گرنی، بی شیانی	گران	صعب
زەحمەت کیشان	خۆوەستاند، خۆوە صتاند	خۆ ماندوکرد	تعب نفسه
زەحمەت بر	وەسطیان ڤی کەت	ماندوو بوو	متعب
زەحمەت ڤی ما	وەستیان پێ ما	ماندوو بوون بۆ ماوە	أخذ تعب
زەمتاند	کرنە د ئاڤێ دا نەرم بین، کەرداند	خوسانەوە	نقع
زەمبەربیر	ئامیرەکێ زوورنا یێ	جۆرە زوورنانە	نوعه من آلة بوق
زەمبەلی	ئامیرێ ڤەکرنێ	وا شەری کردنەوە	واشر الفتح
زەمهەریر	گەلەك صار، بۆ دەڤەریت پر بەفر لێ بیت، دەڤەریت بەفرین	سارداو	مثلج
زدمراند	جەریاندن	تاقی کردنەوە	تجربة
زەنە	راوستیان	وەستان	سكون
زدنپ	چەکوچك	چەموچ	مطرقة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری [illegible]	[illegible]	[illegible]
زەند	برتا دووی ژ دەستی	رەند	زند
زەغەل	١- حیلە کرن ٢ بی عەسل، مرۆڤی خراب	فیل باز	حیال
زەندانە	ئاسنی زەندوپاسکا د پاریزن	پاریزەری دەست	حماية اليد
زەنگلوك	١- گیایەکە خارنا کەوالایە ٢- گولاوی بیا سپیە د ناڤ باخچادا	گیایە خۆراکی ئاژەڵ، کونی سبیە	الحشيشة لغذاء الحيوان
زەنگولیتك	ئەڤە چیچکەکە یا پەرزەرە ئو قەهوایی	چۆلەکەیەکی بچوکی پەرزەردو قاوەیی	عصفور صا ريشة اصفر وقهوائي
زەنگل	زەنگ	زەنگولە	جرس
زەنگلا ئاگەهدارییی	زەنگا پی زانینی	زەنگولەی ئاگاداری کردن	جرس التنبيه
زونگین	پریارە و مال، پەیڤەکا کوردی کریە	هەبوونی پارە، سامال دار	غني
زەگزەگە	زەلامێ گەنجێ مەزن	پیاوی گەنج زەبلاح	قوی الهيكل
زەلاتە	هەملی رەنگێت زەرزەواتا پێکڤە ل گەل زادی دخۆن	زەلاتە	صلطة
زەلام	مێرك، ئادەمیێ نێر	پیاو	رجل
زەلام پاش	١- بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێن ب کەیسی و قیافەت بن. ٢ بۆ کەسی لەنجی کەر	١- بە کەلەگەت. ٢- بیاو چاك	١- ذو قيافة ٢- رجل الطيب
زەلام براند	مێرنە هێلان، فەلاندنا رەلاما	پیاو قراندن	فني الرجل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	[illegible] عەرەبی
زەلام رێڤەبەرن	مێر ب رێڤەبرن، رێ نیشادانا زەلامایە	رێ نیشان دەری پیاو	ادارة الرجال
زەلام رەنگ	خودك مێر، شتی مێرکانە	رەنگ پیاوە	الرجال
زەولام کوژ	مێر کوژ	پیاو کوژ	قاتل الرجال
زەلام گرت	مێرە حەبسی کر	پیاو گیرا	مسك الرجال
زەلان فرۆش	مێر فروشی	پیاو فرۆش	بايع الرجال
زەلامینی	مێرینی	پیاوەتی	الرجالي
زەلام هایدان	بەرێ مێرا دا کریارا	هانانی پیاو	تمريض الرجال
زەلال	رۆهن، پاقژ	یی گەرد	صافي
زەلکاو	برکا ئازا پەنگیای	چاوە ئاوی وەستاو	مستنقع
زەلیل	گەلەك بێ حال بوو	رەزیل بوون	مذل
زەلیا	خشیا، ڤی پەیڤێ بۆ ماری، دبێژن دەمی خۆش بچیت	خشە، بۆ رۆیشتنی مار بە کار دێ	زحف
زەلیانا سەرجەمەدێ	تەحسانکا سەر جەمەدێ	خلیسکەی سە هۆل	تزحلق على الجليد
زەلیان	تەحسانك، ڤەردڤین	خلیسکیچنە	تزحلق
زەلقین	پێڤە نسیان، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە	پێوە نووسان	لزق
زەهی	خسارەت	زەرەکردن	خسارة
زەها	هشك	ووشك	جاف
زەوال	قودبری، نەهێلان	قران	إبادة
زەوجین	جووت بوونا نێرومێ، ئەڤ پەیڤەیا کوردی کر دەڤەرا زاخۆ بکار دئینن	سووکردن بەیەك	زواج
زەین	هزر	بیر	فكر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
زەین دار	خودان هزر و بیر	خاوەن بیر و هۆش	ذکي
زەیتین	دەرامەتەکی دوهنی بە بی تام تەحلە	زەیتون	زیتون
زەینینەر	ینب هزر	خاوەن هۆش، هۆشمەند	صاحب رأي
زیارە	کارکردن پێکڤە	هەرزەکاری	عمل الشعبي
زبر	زڤر	درێ، زیر	خشن
زبل	ڤەمنایینت مەوالا	زبل	الدمن
زرپێن	کەتنا خارێ بهێز	ژرپە	وقوع الشيء بشدة
زراندن	بریندار بوون	پەلەی سوورهەلنات	شقق مع احمرار
زراڤك	گەلەك زراق، ناڤی بچیك کریە	باریکەلە	رفیع
زراڤە	دەزیکی، زرافیچك		
زراڤی	ریڤیکا زراف	ریخۆلەی باریك	الامعاێ الدقیقة
زراڤە سیە	سنگ کول بۆن، ئێشا سنکی	سیلی سی	سل الرئوي
زرار	خسارەتی	زەرەری	الخسارة
زراڤیا حلي	ریڤیکا زراڤایێ زێدەهیی	ریخۆلەی باریکی لووس	أمعاء دقیقة
زڕ	بێ	بێ	کلا
زرە	مەزن، بۆ هەر تشتکێ زێدەی خو مەزن بیت ڤێ پەیڤی بۆ دبێژ نێدی هەر چ بیت وەکی، لی ززەکەرێ	گەورە	کبیر

[illegible] كرمانجيا ژووری		كرمانجيا [illegible]	[illegible] عەرەبی
زرەخانی	ئاڤاهیێ مەزن	ئاوایی گەورەر	بیت الكبير
زرەزلام	زرەمێر	پیارو گەورە	رجل ضخم
زرەشێر	شێری مەزن	شێری گەورە	الأسد الكبير
زرەكەر	كەرێ ب هەیكەل	كەری گەورە	حمار ضخم
زرە دەبیحە	مرۆڤی گەلەك مەون	شینە پیارو	انسان كبير
زرار	خوسارەت	زەرەر	الخسارة
زربیزە	رستك	زنجیری مل	سلسلة
زرچك	تەنگاڤ كرن	تەتنگاو	حرج
زرچین	دەنگی خراكەرایە	دەنگی تری كەر	
زرتە	زرە	گەورە	كبير
زرەتك	١- زەلامی كرێ گرتی، بۆ هەمی كریارا بی بكەت. ٢- خودان شیان	پیاوی هەموو كردار بی بكا	رجل المؤجر
زرتە زەلام	زەولامی مەزن	پیاوی گەورە	رجل كبير
زرتە چۆك	كریارێت نەوەیی	كارێ نابەچێ	عمل غير مرغوب
زرت	كێل	قیت	منتصب
زرتە	چاڤ ڤەكری	چاو كراوە	العين المفتوحة
زرت لێ دا	خۆ ئینانە دەرژ درەو. ئاخفتنیت مەزن دگەن لەشی راست	بە درۆ خۆ هلە كێشان	اضهار نفسه عن الكذب
زربرا	برایی نەش دەی بابا بیت ژ ئێك ژ وان بیت	برا لە دایك د باوك نەبی	اخو الغير حقيقي
زربار	بی بەهر كرن، سەردار بی	بی بەش كردن	حرمان من

	زربار بۆی ژ مێرانی بابی		الحصة
زرباب	دەیکا لێکی شیب لێکی دی بکەت ئەو زەلام دێ بیتە زرباب بۆ وی زارۆك	مێردی دایك	زوج الأم
زر	ترا کەرا	تری کەر	
زرچك	پهنا مەرا، دەمێ پهنا خۆ دەدەت ترەکێ ل گەل د کەت ئو پهنەکی د هاڤێژیت	شولا قەی کەر، لووشکەر	ضرب ا لحمار بالرجل
زرچۆنە	بێ قیمەت	هیچ و پوچ	بلا قیمة
زرخال	برایێ ژن بابی، بۆ کەسەکی	زرخال	اخ لزوجة أب
زرخالە	خوشکا ژن بابی بۆ کەسەکی	خوشکی باوەژن	اخت زوجة أب صلة القرابة له
زردەیك	ژن باب	باوەژن	زوجة اب
زرکێتك	مێتەکا	زورنگە	زنبور أصفر
زرك	ڤەگرتنا خۆلیێ د ناڤێدا	گرتنە وەی خۆلە مێش لە ناودا	قاصر
زرکورە	کورێ گەنج، کورێ خۆرت	کوڕی حاحێل	ولد شاب
زرکچە	کچا جەحێل یا گەهشتی	کچێ گەنج و کەیوو	فتاة شابة
زرزۆلب	بێ شەرم	بێ نابرو	بلا حیا
زرگیز	گێرا گێرو، نەڤ گرە ژ ئەلکێ مو بێ رەنل بهدای هی ناهـ.ە دەر	گوێزی ناوکەکە دەر نەچێ	لب الجوز الذي لا تخرج من القشرة

زرگێزەر	گیایەکە شتی گێزەرانە بەلێ گێزەر نینە	گیایەکە وەك گێزەر بەلام گێزەر نیە	نوع من الحشیش تشبه الجزر لكن لیس الجزر
زرینگا کەهربی	کەهربە ب ڤەدان	زرنگا ئەوی کاربا	الرنین الكهربائي
زرنابێژ	مرۆڤی زرنا یی لێ ددەن	زورنا لێدەر	ضارب البوق
زرز	کەسێ خراب	کەس خەرابە کاریێ	شخص النحس
زربوون	زێدە بوون	زیاد بوون	تكاثر
زرسیسك	دەنگ چرچرەی	جەنگی چرەچر	صوت ل صرصر اخضر
زرمام	برایی زربابی	برای مێردی دایك	صلی القرابة اخ الزوج الأم
زرمین	گورمێ، دەنگی بهێز ژی هن	زرمە	اصدار الصوت القوي
زرمتی	قەرسین	بەستراو	مثلج
زرمەلێ	زۆران بازی، خۆلێك دان	زۆران بازی	مبارزة
زرمندال	خودان کری	بەخێو کەر	ربیب
زرمتی	ڤەگرتی	گرتەوە	تصقیع
زرکاگیزێ	گرهارە شاگیزێ، یا تیفکلێت گیزێ	گرتنە وەی ئاو لە گەل توێکسلی گزێز	القاصر الجوز
زرهۆك	رەنگەکێ شەر بەستێ یە	جورە شەرەبتە	نوع من الشربت
زرین	دەنگ ڤەدان	زرنگە	الرنین
زری پیلای	جلکی ژ پیلای جی دکەن	بەرگی بۆ لای	لبس من المعدن

پەیڤ	کرمانجیا ژۆرو	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
زریای	ڤەخوریای	خورالدن	حكة
زری بۆش	ب ئاسنی نخافتی	بە ئاسن دا بۆ شراو	درع
زریچ	سیمێ تەیسی تەیسۆك	سیی بریقەدار	
زرین	ڤەرنین، دەنگی لێ دانێ، ن زەلەهەك لێ دا زرین ژی هات	دەنگی لی دانی رومەت، زلە	ضرب على الخد
زستانی	نەساخیا بهنێ	نەخهۆشی بۆن	مرض الولادة
زفت	زیرەك، لەشی سڤك	سووكەلە	خفيف الحركة
زڤار	پرت، چیقال	پارچە، لەتكە	قطعة
زڤراند	دوراندن	سووراند	دورة
زڤربۆن	خۆبەر هەڤكرنا شەرێ	زوبر بوون	إاضة
زڤرو كیت می	خدلەكیت می	گلوافەی موو	تجاعيد الشعر
زڤرۆكیت میۆی	ریشالكلیت میۆ خۆ پێ د هەلاویست	ریشالەی می خۆی پێ هەڵ دەواسی	شرعات الهواية في شجرة العنب
زڤرۆكا ژینی	دۆرانكا ژیانی	سودی ژیان	دورة الحياة
زڤرۆكا ئاڤێ	پێلیت ئاڤا دەریا	گەرداوی ئاو	المواد المدورة
زڤرۆكیت خوینی	ئەڤە هندە پرسكت ل گیانێ مرۆڤی تێتن دەمی خوین زێدەبیت	قینجكەی خۆین	نوع من الحياة تظهر عند زيادة الدم في الجسم
زفزەلاق	ئەڤە داردكە گولا ددەن ل جۆلابی، گولا ئەر لەوالی	جۆرەدارێكە گو ل دەدات لە چۆل	نوع من الشحرة تثمرة وردة أدغوان
زڤر	١– زیرەك ٢ ئەبی، ملی،	روبر	شجاع

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
زڤڕی	ل دۆر خۆ زڤڕی، بەری خۆ دجان ل دۆر خۆ	سووڕاوە ل دووای خووی	التفت حوله
زڤڕۆك	ئامان شۆك	قاب شۆر	جلاف الغسيل
زڤرانگ	دەورا زڤڕینێ	خولگە	مدار
زڤسان	دەمێ بەفر و باران تێت	کاتی کە بەفر و باران دێ	الشتاء
زڤستانی پوش	جلکێت زڤستانێ کرنە بەر	خۆ بۆشین بەجلی زستانە	لبس ملابس الشتاء
زڤستانی	بۆ ژنکا چلك دار دبێژین	ژنێ جلە دار، زەیستانی	مرأة حديثة الولادة
زڤنگی	ناڤێ گوندەکی یە ل دەڤەرا بەرواریا	ناوی گوندێکی سەر سنورە ل ناوچەی بەرواری	اسم قرية في منطقة البرواری في دهوك
زڤیرك	سەرگێژی	سەرسووران	دوار الرأس
زڤیلا حەفکی	زیپە ڕاحەفکی	گۆشتی بەرگەروو	الحم القصبة الهوائية
زڤیل زڤیل	چیڤال چیڤال، پرت پرت	لە تکە لەتکە، پارچە پارچە	قطع الرفيع
زڤیرك	زرکێتك	زەردە زیرە	نوع من ا لنمل
زك ئێشی	ئێشا زکی	ژانە زك	ألم البطن
زك پڕ	زك تژی، بحال	زك پڕی، زکی هەیە	حامل
زك چۆیی	هناڤ چۆیی	ئیسهال بوون، زك چوون	اسهال
زك ڕەش	١- بۆ کەسەکی دبێژن دەمی چ خێر بۆ کەسی نەزێت. ٢- زکی ڕەنگ ڕەش	١- بۆ کەسی نا حەز ٢- زکی ڕەنگ ڕەش	سمية للشخص غير طيب، بطن الحسود

زك ڤەهاتى	زكى هاتيه خوارێ و شۆربوويى	زكى گەورە شۆر	بطن كبير متدلي
زكاك	كزلان	كزلان	زقاق
زك ماك	١- دهەبوونێ دا بەرى كۆبيته دنيايى. ٢- دزكێ دەيكێ دا	لە وكى دايكى دا	في بطن الأم قبل الولادة
زك مازن	زكێ جهالى، تل ڤەهاتى	زك گەورە	كبير البطن
زك گيرى	زك گرتى	زك گيراو	مقبوض
زكين	يێ حەسيد، حەژ زكێ خۆ دكەت، خوارنى دخۆت	حەسوود، حەز لەزك كرد	حب البطن، محب الأكل
زك گيرى	زك ڕاوستانى	زك وەستان	قبض البطن، امساك
زگوردى	بۆ كەسەكى دبێژن يێ تنێ بيت چ مێر چ ژن بيت	زگوردە، كەسى بێ خێزن بى	تسمية لشخص المنفرد، اعزب
زلەى زل	زل زل، بەرێ خو دا بێ كو چاڤێ خۆ بينت و بەت	ڕێك ڕێك تەماشا بكا	النظرة الحادة
زل بەرى خودت	ڕاست بەرێ خۆ ددەت	زەق تەماشا دەكا	نظرة حادة
زل	ب شدياى	زەق	بدقة
زلله	شەڤ لێ دان	زلە	لطمة
زلقوتينم	چاڤ گرتن و ڤەكرن	ڕوودانێكە لە چاوكە دەگرتن و دەچوو	سد وفتح العين
زلق	١- گر مريشك ٢- بەقلى، زلەخ	١- سلق، ٢- زلق	سلق

زلك	جيلك	جيلكه	شوك
زلينك	طەبەكا ژنك چێ دكەن	سەبەتە لە چەللوكى گەنم دروست كەن	سلة
زلپ	حشك، هشك	ووشك	يابس
زلپاته	بێ ئاڤى	بێ ئاوى	بلا ماء
زلپين	١- چ ئاڤ تێدانە. ٢- دەنگێ گەتنا چيكى د ئاڤێ دا	هێچ ئاوى تيا نيه	بلا ماء
زهاكرن	هشك كرن	ووشك كردن	تبس
زمان بەستى	زمان گرى داى، نەئاخڤتن	بى زمانى، لال	أخرس
زمان پان	ئاخفتن تازه	زمان پاك	لسان الطيب
زمان پيس	ئاخفتنێت كرێت كرن	قسەى ناشرين دەكا	لسان الغير طيب
زمان حلي	بۆ وان كەسا دبێژن ئەوێن خۆ د خەلكى ڤەددەن ئو خۆ ل بەر شرين دكەن	زمان لووس	أم اللسانين
زمان درێژ[1]	١- ئەزمانى درێژ ٢- بۆ وان كەسا د بێژن ئەوێت بێ حسيبن باخڤن. زمان درێژى داركۆكێ سەرى خودانيە	زمان درێژ	اللسان الطويل
زمان فس	ئەزمانى نەيى تمام	فسەرزمان	التشغ
زمان گرێدان	بێ دەنگ بوون، نەشيان باخڤن	١- قسە نەكرن. ٢- زمان بەستان	١- رط اللسان. ٢- عدم كلام

زینده	ساخ	زندو	حي
زنجار هەلدان	زەنگ دان	زەنگ هەل نان	صدء
زنجار	زەنگ	زەنگ	صدء
زنج بیر	گیایەکێ رەنگ زەردکە نە ناڤ چایێ دا	جۆ گیا بێکی رەنگ زەردن دەیکە نە ناوچا	نوع من الحشیش توضع في ضای
زنجەفیل	ئەڤە گیایەکێ بهاریە بۆ سەر ئێشێ یێ باشە	زەنجەفیل	
زنار	دەفەرێت بلند	تاوێری بەرز	منطقة العالي
زنح	کەسی نەرحەت، ئەز پەیڤە یا کوردی کریە	نارەحەت	مشاکس
زوها	حشك	ووشك	یابس
زوقم	١- جەمەد ٢- تەحل	سەهۆل	صقیع
زوغور	بەرین	بەردین	حجري
زورگورده	نەزەوچی	بێ ژن بێ مێرد	عزباء
زوختێن	عەداڤ	کێم	ماء الجرحة
ه/ ل من برین پڕ خوین و زوختێن/ طا طا			
زۆب زربە	زەلامێ خۆرت، ئەڤ پەیڤە ناڤێ واتایی یە	زەبەلاح، گەورە	کبیر ،حجم
زۆب	مەزن	گەورە	کبیر
زۆپە	صۆپە	سۆپە	مدفاء
زۆر	گەلەک پر	زۆر	کثیر
زۆر خۆر	گەلەك خۆر، بخۆر	زۆر خۆر	أکول
زۆزان	دەڤەرا چیا و بەفرێ	کوێستان	المنطقة الباردة
زۆزان	گەلەك زان	زۆر زان	عارف

زۆر خانه	جهێ خو لێکدانکێ	زۆران خانه	ساحة المصارعة
زۆرت	گەنم شامی.	گەنمە شامی	الذرة
زۆر داری	بێگاری	زۆر لێ کردن	استبدادي
زرۆدار	بێگار کردن، خودان شیان	نەترس	مستبد
زۆر ژێ کرن	خورتێ لێ کرن	ترساندن	استبدادي
زۆرەملی	ب خورتێ، تەعدایی	زۆرەملە، بەزۆری	جبراً
زۆخ	شیان	توانا	قابلية
زۆڤ (ز)	زیڤ زیڤە	هەزاریی	
زۆم	خیڤەتێت کۆچەرا	خیوەی رەوەند	خيمة الرحال
زۆم	ب دۆن	رۆناوی	رسم
زۆراب (ف)	گەلەك ئاڤی	زۆراو	كثير الماء
زیبا (ف)	جان، جلبەرێ زیبا	جوان	جميل
زێدە	پتر ژ مافی	زیادە	أكثر
زێدەکار	شۆلێ زیدە	زیادەکار	عمل الاضافي
زێدە بەها	گران بەها	نرخ زیادی	ازديار القيمة
زێدە بار	پشکا زێدە، بەهرا زێدە	زیادە بەشی	حصة الاضافية
زێدە	گەله تر، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	زیاد	زايد
زێر	کەرەستی گران بەها	کەرەسەی بە نرخ	معدن ثمين
زێرێ رەشادی	ئەڤە باشترین رەنگێ زێریە	زێری رەشادی	ذهب الرشادي
زێرێ کیشا بیست ویەك	ئەڤ باشترین رەنگێ زێریە	زێری عەیار بیست و یەك	ذهب عيار واحد وعشرون
زێر کێشا هەژدە	ئەڤە رەنگێ زێری یێ باش نینە گەلەك کەرستێن دێ یێت تێدا هەي	زێری عەیار هەژدە	ذهب عيار ثمانية عشر

زێرکێشا بیست و دوو	ئەڤ رەنگی زێری بی ئازەبە لۆ بێ ئەرمە	زێر عەیار بیست و دوو	ذهب عيار اثنين وعشرون
زێری	ئەڤ کیان بەرەکێ هیرە بێت ئاڤ ئاڤێ دا هەی خۆل دەڤێ کەوالا ددەت ئۆ نەشێت ئاڤێ ڤەخۆت	گیان بەرێکی و وردە لە ناودا دەژی	حشرة صغيرة تعيش في الماء
زێرین	١- ژ زێری چێ کری. ٢- ئاڤێ شاه زادەکا کوردە	لە زێر دروست کراو	صنع من الذهب
زێرنگەر	زێر چێ کەر، کارێ زێری دکەت	زێرنگەر	صايغ
زێرڤان	چاڤ دێر	پاسەوان	الحارس
زێرڤانی تەکنیکی	چاڤ دێری هونەری	جاودێری هونەری	المراقب الفني
زێرڤانی ساخلەمیێ	چاڤ دێری لەشی ساخیێ	چاوە دێر تەندروستی	مراقب الصحي
زێرڤانی زەڤیا	چاڤ دێری بیستانا	چاودێری باخچە	مراقب الحقل
زێرە و زینەت	چەکێ ژنا	خشل و زێر	الحلي والذهب
زێر نیشان	پرتا سەر ڤەی ددانی	بەشی سەرەوەی ددان	ميناء السن
زێندی	یێ ساخ، نەمری	زندوو	حي
زێن رۆن	یێب هش و بیر	هۆشمەند	ذكي
زێن کۆر	بێ هش و بیر	بێ هۆشی	فاقد الوعي
زێو	ئەڤە ریبارە	زێ	نــهر
زێوك	گوندی هوزا دوسکیانە ل باژێری دهۆك	گوندی هۆزی دوسکی	اسم قرية تقع في محافظة دهوك
زێوکا عەمزی	گوندێ دۆسکیانە ل دهوك	گوندی دۆسیکە لە دهوك	اسم قريةالدوسكية

			في دهوك
زێوا کەندال	گوندێ دۆسکیانە ل	ناوی گوندی دوسکیە لە	اسم
	باژێری دهوك	شاری دهوك	قريةالدوسكية
			في دهوك
زێدەبار	بەهرا زێدە	زیادە بەش	زيادة
زێن	بو عەردەکی بلند و پەحن	بۆ زەوی بە کاردێ کەلە	ارض من جانبين
	ژ هەردوو رەخا ڤەنشیڤی	هەردوو لاوە نیشوبێن	منحدر
	بین		
زی	لەز	زوو	بسرعة
زیانکر	خوسارەت کەر	زەرەر کەر	متضرر
زیان	خوسارەت	زەرەر	ضرر
زیانۆ	خۆسارەت کر	زەرەر کەر	مضر
زیارەت	١ – سەرەدان.	١ – سەرەدان.	١ – الزيارة
	٢– جهێ بەرهەڤ کر بۆ	٢ – شوێنی مردوو	٢ – القبر
	مری	ناشتن	
زیهك	بۆ سەرێ بهارێ دبێژن	لە سەری بەهارە	في بداية الربيع
زیهە	دەمێ هەل کرنا بای	کاتی هەل کردن بایە	موسم فتح
	بەلگێت دارا پێ ڤەبن	گەلای دار پێ دەکرتیتەوە	اوراق الشجر
زیهەر	زیها پاطکێ، گۆشتی باتکێ	گۆستی بیشت مل	خلف العنق
زیهەرا سنگی	گۆشتی سەرسنگی	گۆشتی سنگێ کەورە	الصدرية الكبرى
زیهە	سێ رۆژ ژ چلەی	سێ رۆژی چلە	ثلاث أيام من
			اربعين البرد
زیهرا پاش پیلی	گۆشتێ دیماهیا دەستی	گۆشتی دوای دەست	المريعة المنحرفة
زیهلە موو	نەڤە قونێرە	جۆرە دەمەل	جرحة تحت الجلد
زیج	چهن هاڤیتن	پێلاقە هاویشتن	

زیچك	ڤێل	ڤێل	حیلة
زیخ	١ – زیرەك ،خیز ، ئالا کورەکێ زێکە. ٢ – مەهندە خیز دڤێت بۆ خانی	لازا، خیز	رمل
زیراج	حەلاندنا کەرەسا و کرنە دقالبدا	تاواندنێ کەرەسە	صقل
زێرە زیڕ	دەنگە دەنگێ بلند	قیژە قیژ	ضوضاء
زیرك	دەمێ بهارا عەرد شین دبیت خەلك د چنە سەر	ئەرزی سەوزی	ارض خضراء
زیڤاری	ژاری	هەژاری	الفقر
زیڤ گەر	کارکەرێ زیڤی	زیو فروش، زیوگەر	صایغ الفضة
زیڤ	ئەڤە کەرەسێکی ب بەهایە دکەنە چەکێ ژینکاریێ	زیو	فضة
زیڤ زیڤە	زۆڤ	هەزار پێ	ام اربعة اربعین
زیلك	دەلیڤە	ووچان	فرصة، مهلة
زیمار	شین و بەهی، دائیم دکەتە	تازیە	تعزیة
زینهار	بەهی	تازیە	تعزیة
زین کرن	نەخشاندن	رازاندنەوە	تزین
زینێ هەسپی	ئەڤە مێزەرکەکا نەخشاندیەی دانتە سەر پشتا هەسپی	مێزە رەی سەربشتی ئەسپ	سرج الحصان للزینة
زین پۆش	زین کری	زین کراو	مسرج
زیهاصتی	ناڤە بەینا سەری و پالکێ	پشت مل	القرة الضفیة
زی بر	ب لەز بر	زوو بردی	أخذ بسرعة

زى به	لەزكه، بۆ داخازينێ	زوو به	إسراع
زى بۆ	لەزبوو	زوو بوو	كان سريعاً
زى بژارت	لەز بژاركر	زوو بژارى كر	أسرع في اختيار
زى بزداند	ب لەزترساند	زوو ترسا	خاف بسرعة
زى بكه	ب لەز ب جهەبينه	بە زوويى بكه	اسرع
زى بخۆ	ب لەز خارنى بخۆ	بە زوو بى بيخۆ	أسرع في الأكل
لى ل ببڕى	ب لەز ژێ ڤەكر	بە زوويى پارچە كرد	قطع بسرعة
زى بڕى	ب لەزكى بكه	زوو گوبكه	خرع بسرعة
زى بەسى كه	ب لەز دەست ژێ راكه	زوو دەست هەلْ گره	ارفع يد على
زى پەقى	ب لەز پەرتى	زوو تەقى	نفجر بسرعة
زى پێچا	ب لەز پێچاڤه	زوو پێچايەوه	لف بسرعة
زى ترش كر	ب لەز ترشيا	زوو ترش بوو	حمض بسرعة
زى جان دا	د جهدا مر	خێر مرد	مات بسرعة
زى حان كر	ب لەز جوان كر	زوو رازاندەوه	جمل بسرعة
زى چنى	ب لەز ژێ ڤەكر	زوو چنيەوه	قطف بسرعة
زى چێ كر	ب لەز درست كر	زوو چاك كرا	صنع بسرعة
زى دراند	ب لەز داشكاند	زوو درانەوه	شق بسرعة
زى چرچر كر	ب لەو زڤێل زڤێل كر	زوو لەت لەتى كرد	جعل يتشقف بسرعة
زى خاند	لەز خواند	زوو خوێنديەوه	بسرعة قرأة
زى خاپاند	ب لەز سەردا بر	زوو هەڵخەڵەتاند	انخدع بسرعة
زى دانێ	ب لەز بنەجهكه	زوو داينى	اضع بسرعة
زى دەينى	ب لەز جهە كه	زوو داينى	اضع بسرعة
زى داگره	ب لەز تژى كه، نەژاد ژى خرارى داگره	زوو پركه	اترسها بسرعة

زی داوەشینە	ب لەز بهاڤێژە	زوو راوشێنە	إرمها بسرعة
زی داڤە	ب لەز ژڤڕاند	زوو دایەوە	رجع بسرعة
زی ڕادان	ب لەز مالی	زوو مالشتی	كنس بسرعة
زی ڕاکر	ب لەز هەلاند	زوو هەڵ گرن	رفع بسرعة
زی ڕاگرت	ب لەز راوستاند	زوو وەستانی	أوقف بسرعة
زی رامیساند	ب لەز ماچ کر	زوو ماچی کرد	قبل بسرعة
زی ڕێسا	ب لەز وەربادا	زوو ڕێسایەوە	غزل بسرعة
زی ڤەڕسیا	ب لەز بهسیا، ب لەز بزدیا	زوور بەزیەوە	اوقف الخيط بسرعة
زی ڕێشت	ب لەز ڕێت	زووڕ ژاندی	سكب بسرعة
زی زانی	ب لەز بێزانین هەبوو	زوو زانیەوە	عرف بسرعة
زی زێندی کر	ب لەز ساخ کر	زوو زندوی کرد	بسرعة أحسيا
زی ژاراڤ کە	ب لەز ئاڤێ لێ کە	زوو ئاوی پێداکە	اطهره بسرعة
زی ژەنگی بوو	ب لەز ڕەنگێ وی هاتە گوهارتن	زوو ژنگی هەل نان	صدأ بسرعة
زی ستاند	زی وەرگرت، لەزوەگرت	زوو وەرگرت	بسرعة أخذ
زی صاربوو	ب لەز صاربوون	زوو ساردبوو	استبرد بسرعة
زی سیرەت کرن	ب لەز ئامۆژگار کرن، نسحەت کرن بلەز	زوو ئامۆژکاری کردن	نصح بسرعة
زی ڤەجی	ب لەز بدە بەرددانا	زور بیچوو	بسرعة علك
زی ڤەمراند	بلەزی تەیساند	زوو کوژاندیەوە	اطفء بسرعة
زی کە	لەزکە	زوو کە	اسرع
زی کەنی	بلەز کرە کەنی	زوو پێ کەنی	ضحك بسرعة
زی کەرکر	بلەز قەدکر	زوو پارچە کرد	اقطع بسرعة
زی کەڤاند	بلەز نەخست	زوو کەواند	اوقع بسرعة

زى كەڤل كر	بلەز چەرم ژى ڤەكر	زوو كەول كرايەوە	بسرعة سلخ الجلد
زى كيلۆن كر	بلەز دائيّخت	زوو قفل كرد	بسرعة اقفل
زى گەهاند	ب لەز بينە جهە كر	زوو گەياند	وصل بسرعة
زى گەڤزى	ب لەز د عەردى وەربۆ	زوو گەوزيەوەوە	بسرعة لف في الارض
زى گيرا	ب لەز ڤەمالىٚ	زوو گيرايەوە	بسرعة تعدل
زى مرك كر	ب لەز مى ژىٚ ڤەكر	زوو تووكى لىٚ كردەوە	بسرعة نصف من شعر
زى مجاند	ب لەز گرت	زوو قەپاتى كرد	سد بسرعة
زى ليكدا	بلەز شەر كر، ئيك ودوو قوتا	زوو ليكيان دا	تضارب بسرعة
زى ليكەتن	بلەز شەركر، ب دەڤى شەركر	زوو شەريان كرد	تعارك بسرعة
زى وەراركرن	بلەزى پىٚ زانين دانىٚ	زوو كەشەپيددان	ازدهر بسرعة
زى هەرفين	بلەز ب سەرك دا چوون	زوو رووخانەوە	بسرعة اهدم
زى هندابوو	بلەز بەرزە بوو	زوو برز بوو	ضاع بسرعة
زى هەرە	بلەز بريڤە هەرە	زوو بر	اذهب بسرعة
زيه	گريك، مۆرك	گرىٚ	فقرة
زيها پشتى	گريكا پشتى، مۆركيّت بشتى	گرىٚ پشت، بربرەى بشت	فقرة الظهر
زيها سطى	مۆركيّت سطى	بربرەى بشت مل	الفقرة العنقية
زيندان	گرتيخانە	حەپسخانە	السجن
زيندان كر	گرتنەڤە، گرى دان	حەپسى كران	السجن
زيوان	نەڤە توڤەكى رەنگ	زيوان	نو ع من النبتة

	قەهویەنی وبی تام نەحلە دناڤ گەنمی داشین دبیت		تزرع مع الحنطة
زیوانی	هەبوونا نیشانێت هێر ل سەر پێستی وی	لەشی خال خاڵە	وجود شامة علی جلده
زیکا	لەزکە، بو داخوازی بە	زووکە	اسرع
زیە	رەخ	رۆخ، سوچ	صفحة، جانب
زیها پەرۆکی	رەخێ قەچنی ژ بەرۆکی	رۆخی چنراوەی قوماش	جانب من القماش
زیە ئیشان	مۆرك ئێشان	بربرە ژان کردن	تألم الفقرة
زیە ژبەرك چوون	مۆرك ژێك هاتە دەر	بربرە لە شوێن دەرچوون	تزحلق الفقرة
زیها ژ بەرك خشا	مۆرك ژێك ڤەبۆن	بربڕەی لە یەکتر خشانەوە	تزحلق الفقرة، انزلاق الفقرة

پەیڤەکا دی ژ بەیڤێت کوردی یێت بێ دەنگ ئەوێن دکەڤنە بەرێ دەڤی

ژ	وەکی پێشکرەکی تێتە بکار ئینان (جوداکرن)	جیاکەرە، لە	تفريق
ژارخانە	بنگەهێ خودان کرنا سێویا	بنگەهێ بەخێوکردنی هەرتیووان	ملجئ الأيتام
ژارگەه	بنگەهی ژارا	شوێنی هەژاران	مكان الفقراء
ژار	چ ژێ نەهاتی، بێ پێ دەستەلات، پێ گونەه	بێ چارە، بێ گوناه	فقير الحال، بلا خطية
ژان	ئێش	ژان	ألم
ژان دبری	ئێش و برسی لێدان د لەشی دا	ژان و بروسکە	ألم الحاد
ژالە	گولا رێلێ	گولی سەر شەقام	زهرة شوارع
ژانە چاڤ	ئێشا چاڤی	چاو ئێشان	ألم العين
ژانە تالیشك	ئێشا زراڤ	نەخوشی ریخۆ لە کویرە	مغض المرارة
ژان	قولنج، بریی	ژان، قلونج	المغض
ژانە دل	دل ئێشە، سنگ ئێشی	سنگ کوژی	ذبحة صدرية
ژاژ	گیایەکێ بهن خۆشە	گیایێکی بۆن خوشە	حشيشة ذات رائحة طيبة
ژاژی	دەوی سیرکریە ل گەل گیایەکی دبێژنێ (سیرك) دکەنە ناڤك دا ئۆ ب نانی دخۆن	ژاژی، سویرکە	نوع من الجبنة مالح مع الأعشاب
ژاژك	بەنیشت	جاجك	علك
ژال	ژەحر	ژەهر	سم

ژاكان	وەریان	هەل وەران	ذبول
ژارین	لی قەومیان	هەژار	بائس
ژاراڤ کرن	ئاڤ لێ کرن	ئاو لێ کردن	تطهیر
ژدلە	سەربەردایی	بێ بەری	بلا ولی أمر
ژەم	دان	جەم	وجبة
ژەمی سپێدی	دانی سپێدی	جەمی بەیانی	وجبة الصباح
ژەمێ ئێڤاری	دانی شەڤێ	جەمی ئێوارە	وجبة المساء
ژەمێ نیڤرۆ	دانێ نیڤرۆ	جەمی نیوەڕۆ	وجبة الظهر
ژەم	مێژی	مێشك	المخ
ژەهر	کوژەك	کەردەسەی کوشتن	السم
ژەهر	ژەحر، کوژەك	ژەهر	السم
ژەهرە ماسی	ماسیا ب ژەهیر	ماسی ژەهراوی	السمكة السامة
ژەهرەك	ئێشی	ژان	ألم
ژەهرداری	ژەحرکری	ژەهراوی	تسمم
ژەهرین	هەوایی ژەحرکری	هەاوی ژەنگاوی	الهواء السام
ژەنگ	خۆسەری	بەتەنیایی	الوحدة
ژەنگاڤی	ژەنگی بۆن	ژەنگاوی بوون	تصدء
ژەن	لێ دان	لێ دەر	ضارب
ژەنگی بوو	ژەنگی لی دا	ژەنگا هەل نان	صدء
ژەن	لێ دان	لێ دەر	تضارب
ژەنگ دار	بێ ژەنگی	ژەنگاوی یە	متصدء
ژەنگار	ژەنگ، هەبونا ژەنگی ل سەر	ژەنگ	اسدة
ژبەر	ژبەڤی کاری	لە بەر	لأجل
ژبەر ناستەنگی	ژ بە ڤێ نەخۆشێ، ژ بەر نەگەرێ	لە بەر سەکویە	لأجل عائق

ژ بەر چ	لبەر چ، بویی	لە بەر چی	لماذا
ژ بەر خۆبکە	لبەر خۆ دانان	لە بەرت کەوە، داکەلە	لوع
ژ بەر خۆ	لبەر خۆ، دل ب خۆڤە هەبوو	لە بەرەخۆی	لأجله
ژ بەر دەیکاخۆ	لبەر دەیکا خۆ	لە بەر دایکی خۆ	لأجل والده
ژ بەر دلی خۆ	ژ بە دلێ خۆ، ژ بۆ دلی	لە بەر دلێ	لأجل قلبة
ژ بەر دانا	خۆ بو کێم کر	خۆی کەم کردەوە	تنازل عن من قبل
ژ بەر دانان	خۆڤە شکاندن بۆ	خۆ شکاندنەوە	تنازل
ژبەرێ دا	ت کەڤن دا	لە کۆنەوە	سابقاً
ژ بەر ریکی	ژ بەرینیاچۆنی	لە بەر رێگا	لأجل الطريق
ژ بەر ئێشی	ژ بەر نەساخیێ	لە بەر نەخۆشی، لە بەرژان	لأجل الألم
ژ بەرتە	ژ بۆتە	لە بەرتو	لأجلك
ژ بەرڤێ ئێکی	ژ بۆ ڤێ چەندێ	لە بەر ئەوە یە	لأجل هذا
ژ بەر بۆ	بێ بەرێ خودانی دگۆت	لە بەر بوو	حافظ
ژ بەرکە	ژ دل دا بێژە، بێ پەرتوك بێژە، بۆ داخازیێ کرنێ	لە بەرکە	حفظ
ژ بەر کێ	ژ بەکێ	لە بەرکێ	لأجل من
ژ بەر مە	ژ بەمە	لە بەر ئێمە	لأجلنا
ژ بەروان	ژبە وانا	لە بەر ئەوان	لأجلهم
ژ بەروێ	ژ بۆی وێ (بۆ مێ یە)	لە بەر ئەو	لأجلها
ژ بەر وی	ژ بۆی وی (بۆ نێرە)	لە بەر ئەو	لأجله
ژ بەر نۆکە	ژ بۆی نهۆ	لە بەر ئێسا	لأجل الآن
ژ بەر نەبونێ	ژ بۆی بێ پارەیێ	لە بەر بێ پولی	لأجل بلا مال
ژ بەر کرن	گوتن یی هاری کارێ، بو	لە بەر کردن	حفظ

ژ بەر گرتن	خوَ ل بەر گرتن، هەبوونا شیانێ تێدا	هەبوون توانا یێ تێدا، بەر هەلستی	المقاومة
	کارێ توی		
ژ بەرهنگێ	بوَ خاترا ڤی کار، بوَ وی دەمی	لە بەر ئەوە	لأجل هذا
ژ بلی	بێجگە، بژلی (نا)	بێجگە، سەرەڕای، چکە	عدا
ژ بلی ئاخفتنا وان	بژلی قەساوان	سەرە ڕای قسەیان	عدا کلامهم
ژ بلی تە	بێی تە	بێجگە لە تو	عداکی
ژ بلی خەلکی	بژلی خەلکی	بێجگە خەلکی	عدا الناس
ژبلی کەیفنی	بێ ی خوَشیی	سەرەرای خوَشیان	عدا فرحهم
ژ بلی کەربێ	بژلی کینێ	سەرەرای رق بەرقێن	عدا التحدي
ژ بلی کوردا	بژلی کوردا	بێجگە کورد	عدا الاکراد
ژ بلی گوتنێ	بژلی قەسێ	بێجگە ووتەیان	عدا کلامهم
ژ بلی مەزنییێ	بژلی مازنییێ	بێجگە لە گەورەیی	عدا اکبرهم
ژبلی مە	بژلی مە	جگە لە ئێمە	عدانا
ژ بلی وێ	بژلبی وێ، بوَ مێ	جگە لە ئەو	عداها
ژبلی وی	بژلی وی، بوَ نێرە	جگە لە ئەو	عدا هو
ژبلی هەمیا	بژلی هەمیچکا	جگە لە هەموان	عدا جمیعهم
ژبیر	ب هزر	لە فکری	عن الفکر
ژبیر ئانی	ئیناتە هزرێ	بە بیری هێنا	جعله یتذکر
ژبیرئینا	ئینا ڤە هزرێ	هێناوە بیری	ذکرە
ژبیر بر	نەهێلا د هزرێ دا	لە فکری برد	جعله ینسی
ژ بیر بوو	ت هزرێ دابوو	لە یادی بوو	تذکرە
ژ بیرڤە چوو	هایژ خوَ نەما	لە هوَش خوَی چوو	اعمی علیه
ژبیرێ چوو	نەما ت هزرێ دا	لە فکری دا نەما	نسی

ژ بیر فه کەن	هایزکەن، موژیل کەن	بخافلینت، بۆ مال به کار	إنشغاله
ژبیٚ برایی ژهنده کریار بۆ چیٚ دبن	بیٚ برایی	بەبیٚ برایی	بلا أخ
ژبیٚ بەختی	بیٚ وجدانی	به بیٚ وجدانی	بلا وجدان
ژبیٚ ئیجاخی	ژ بەر نەبوونا چ رەگەزا	به بیٚ وەجاخی	بلا نسب
ژ بیٚ خودانی	ژ بەر چ خوییٚ خۆ نەبوو	چ کەسی نەبوو	ليس لديه أحد أهل
ژبیٚ خۆ یی	ژ به چ حۆدان نەبوویی	بەبیٚ خاوەنی	بلا اصحاب
ژبیٚ چاڤی	ژ به چاڤ نەبوونی	دیدەنی نەبوو	ليس لديه نظر
ژبیٚ حەمدی	چ هەستیٚ خۆ نەبوو	به بیٚ هەستی خۆ	بلا حمده
ژ بی زارۆکی	ژ زارۆك نەبوون	له بەر بی منالیٚ	بلا أطفال
ژ بی مالی	ژ به چ پاره و مال نەبوون	له بەر پاره و مال نەبوونی	لأجل انعدام الثروة
ژ بیٚ مرادی	کەسی قەنجی کەر نەبن	له بەر بیٚ چاکەیی	لأجل كونه غير شهم
ژ بیٚ ی مه	ب بیٚ ی مه	به بیٚ ی ئیٚمه	بلانا
ژ بیٚ عەیشی	چ حال و ژین نەبوون	له بەر بیٚ ژیانی	بلا عيش
ژ بیٚ قامی	ژ بەخال نەخۆش	له بەر ژیر نەبوو، به هیچ رازنا پیٚ	لانه عنيد
ژ بیٚ واری	ژ بەر جه نەبویی	له بەر بیٚ چیٚگایی	لان بلا مأوى
ژ بیٚ دلی	نه ب دلی	نا به دل	بدونه رغبة
ژبن بر	دبنی را هەرفاند	له بن بردن	هدم من الأساس
ژ بن ئیٚخست	دەینا دیٚاهیا هەمیا	به ژیٚر ئیٚخستان	وضع تحت
ژ تەرا	بۆ ته	له تۆوه	لكي

ژ پیا کەتن	١- گەلەك وەستیا ژ رێڤە چوونێ دا ٢- پێ ئێشان	لە پێ کەوتن	تعب الرجلين
ژ دایك بوو	دەمێ هاتیە سەر دنیایێ	کاتی کە لە دایك بوو	تاريخ الولادة
ژ دەڤی دەرکەتن	ئاخفتنێ بێ هزر بکەت	لە دەمی دەرچوو	زلق لسان
ژ دەرڤە	بەردەڤ دەرێ	بۆ دەرەوە	من الخارج
ژ خافلەتی	ژ نیشکێڤە	لە خافلەتی	عن الغفلة
ژ خەوێ رابوو	هشیار بۆن	لە خەو هەستان	استيقظ
ژ خۆ خلاص	بێ چارەیی، مرۆڤی چ ژێ نەهێت، نەشێت چ بکەت	بێ دەسەلات	بلا مقدرة
ژ خۆرا	بخۆ	لە خویان	لأجلهم
ژ خوە دانین	بخۆ بینخین	بۆ خۆمان دانین	نخلع
ژ کار کەفتن	نەشیانی کەتێ	لە کار کەوتن	استهلك
ژکار ئێخستن	نەهێلان کار بکەت	لابردن لە کار	فصل من العمل
ژ کار نەهێلا	دشۆلی دانەهێلا	نەهێشتن لە کار	لا يعمل
ژ کار کر	شۆل ژێ ستاند	کاری لێ سەند	أخذ العمل منه
ژ کاروکۆك کر	د خەمی کارا دائێخست	لە کار کردن	تعطل عن العمل
ژ کار کرەدەر	ژ شولی دەرئێخست	لە کار دەرکرد	طرد من العمل
ژ خۆڤە گرب	ب سطێ خۆڤە گرت	بە ستۆی خۆ وەرگرت	أخذ على عاتق
ژ کەڤن	ژ بەرێ	لە کۆنەوە	في القديم
ژ صەدا	ش صەدا، ژ هزمارا صەدادا	لە سەدا	بالمائة، سنة
ژ شەرما دا	شەرم کرن، یا کوردی کریە	لە تەریقیا	من الخجل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
	ژ شەرما دانە ئاخفت		
ژ ڤان	١– لە وان، ژڤان قوتابیا.	١– لەوانە	من هؤلاء
	٢– ددەم دایی	٢– قسە پێ دا	موعد
ژڤات	کۆم بوون، کۆمەك ژێ	کۆبونەوە، مێزگرتن	اجتمع
ژڤێرە	ل ڤی دری	لێرە	من هنا
ژ کەل	ب گەرمی	بە گەرمی	بحرارة
ژ لایەکێ دیڤە	ژ رەخەکێ دی	لە لایەکی ترەوە	من جهة الأخری
ژ مێژە	گەلەك یا ب سەر ڤە چۆیی	زۆر بە سەردا تێپەر بوو	مضی علیە کثیر
ژمنرا	ژ من ڤە، بۆ من	لۆمن، بۆ من، بۆم	لي
ژورین	ژۆری، سەری	سەرەوە، باکور	الشمال
ژودرا	بۆ هەوە	بۆ ئێوە	لأجلکم
ژوردایی	سەر نشیڤی	چوونە خواردوە، بەرەو خواری	تنازل
ژوور	سەلال	سەرەوە	أعلی
ژقایدەیە	بۆ باشە، تژی بەرە	بڕ بە پڕە	مناسب لە
ژمێرکار	کارێ هژمارێ	کاری ژماردن	عداد
ژمارا گرکا	هژمارا گرا	ژمارەی گردیلە	عدد التلال
ژمارا پاریستەی	هژمارا سەلگێ	ژمارەی پارستەی	العدد الکلي
ژمارا ئۆکسایدە	هژمارا ئۆکسیدا	ژمارەی ئوکسایدە	العدد تأکسد
ژمنەگرە	لۆمەی من نەکە	لێم مە گرە	لا تؤاخذني

ژمنەگرە/ ئەڤ پەیڤە یا کورت کریە یا هاتی ژ (ژمن نەگرە) ژبەر هەبوونا دوو دەنگی شتی ئێك (ن، ن) گۆتنی یا گرانە.

ژن	مێیا ئادەمیا	مییەی مرۆڤ	انثی
ژن ئاغا	مەهرە کێرێ مەربێ ئێلی	ئاغا ژن	زوجة رئیس العشیرة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
ژن باب	ژنکا بابێ ژ بلی دەیکا مۆرڤی	باوەژن	زوجة الأب
ژن بەمز	دەستیر	دەستور	قواعد، اصول
ژن باز	ئەو کەسێ حەژ ژنکا بکەت	حەز لە ژن کەر	زیر النساء
ژن برا	ئافرەتا برای	ژنی برا، برا ژن	زوجة الأخ
ژن خال	هەڤژینا خالی	هاوژینی خال، خالۆژن	زوجة الخال
ژن تی	مەهر کەرا برایێ هەڤ گیانی	ژنی شوبرا	زوجة ابن الحمی
ژن مام	هەڤ گیانا مامی	مامۆژن	زوجة العم
ژن میر	هەڤ گیانا میری	ژنەشا، شاژن	زوجة الأمیر
ژن گرتی	شیانا ژینی	گرتوی ژیان	جدیر بالحیاة
ژنە بینیە	ش چ نەبی	لە بێ باردی	من العدم
ژنە فتن	گوهداری	گوێ گری	سماع
ژنەبی	بیژن	بێوەژن	أرملة
ژنەیی	ش نەبوونی	لە نەبوونی	من العدم
ژنۆکە وێڤە	ژڤی دەمی پێهەل	لە مەودوا	من الآن فصاعداً
ژنهۆ پێڤە	ژنۆکە وێڤە	لە ئێستا دوایی	من الآن فصاعدا
ژنیشکەکێ ڤە	وە چی بوو، بێ هزی چێ بۆ	لە ناکاو/ لەپر	صدفة
ژناڤبرن	نەهێلان	لە ناوبردن	مکافحة
ژنخۆڤە	ل لایی خۆڤە	بەلای خۆیەوە	من عنده
ژنك	ژن، بو نیاس کرنا (ژنی)	ژنەکە، نیشانەی، ناسراوە	المرأة

	(ك) ئیشانا ئیاسینێ یه	(ەکە)	
ژنکۆك	ژن بچیك کرنا ناڤی یه (کۆك)	ژن، بچووك کراوەی ناوی ژن	المرأة، اسم المصغر
ژنکا بێ چارە	ژنا چ ژ دەستی نەهێت	زەعیفەی بێ دەسەلات	المرأة الضعيفة
ژنکا بێ کەس	ئەوا بێ حال و مال، بێ خودان	ئافرەتی بێ خاوەن	المرأة بلا صاحب
ژنکا خۆ فرۆش	ئەوا دەهمەن پیس	ئافرەتی داوێن پیسە	المرأة الذي تبيع نفسها
ژنکا خۆ کر	ئەوا خۆبپارێزیت ژ خرابیا	زەعیفەی داوێن پاك	المرأة النظيفة
ژنکا خێرخاز	ئەوا قەنجیال ل گەل مرۆڤا بکەت	زەعیفەی چاکەکەر	المرأة الخيّرة
ژنکا چ نەزان	ئەوا نە خاندەڤان، ژنا بێ دەست تبل	ئافرەتی نەزان	المرة الجاهلة
ژنکا عەسلی	ئەوا رێزا خەلکی و خۆ بگریت	ئافرەتی رێزگر	المرأة من العائلة
ژنکا گودار	ئەوا گوهێ خۆ بدەتە مالا خۆ	زەعیفەی گوێ رایەل	المرأة المطيعة
ژنکا ماقیل	ئەوا قەدر گربیت	ئافرەتی ماقوولە	المرأة من العائلة
ژنکا حیز	ئەوا لە دیف خەلکی بگەریێت	ئافرەتێ بە دووای خەلك بگەڕی	المرأة الغير الشريفة
ژنکا ژێ گرتی	ئەوا فەرزکری	ژنی هەل بژار کراو	المرأة المختارة
ژنکا بەرهاڤێتی	ئەوا زارۆك ژ بەر چۆیی	ژنی کەمنالێ فرێ داوە	المرأة تعرض للاجهاض
ژنکا بێ دەست وتبل	ئەوا چ نەخشی و دربار	زعیفەی بی رەنج	المرأة غير

	نەبن		المعلمة
ژنکا ژنا	قەسەنە دبێژنە زەلاما بۆ کێم کرنا وان	ژنی ژنان، ژنانی	نوع من الشتيمة للرجال
ژنکا سەرە	ئەوا ب صال لە چوبی، دەیکا زانای یا سەرەیە	ژنی گەورە	المرأة الكبيرة
ژنکا بێ سەر	ئەوا چ مەزن نەبن	ئەو ژنەی بێ پیاو بێ	المرأة بلا رجل
ژێ ئینادەر	ل ناودا دەرئێخستن	لە ناو دەرکرد	أخرج منه
ژێ بەردا	ژی خلاس کر	لێ رزگار کرد	تخلص منه
ژێ برن	١ – ژێ ستاندن ٢ – خسارەت کر	١ – لێ سەند ٢ – لێ بردەوە	حشره، أخذ منه
ژێ بڕی	ژەێ ڤەکر، لێ کردەوە	لێ بریەوە	قطع منه
ژێ پرسیار کر	بەرپرسیار کر، ژی پرس	لێ پرسی	سئل عنه
ژێ ترسیا	ترسیا ژی، نەوێرایی	پێ نەوێرا	خاف منه
ژێ تژی بوو	خەمۆکی بۆ ژی	لێ پڕبوو، حەزی لێ نەکرد	غضب منه
ژێ تژی کر	ل وی پڕکر	لێ ی پڕ کرد	امتلأ منه
ژێ جدا بوو	لی دیر کەت	لێ جوودا بوو	انفصل منه
ژێ خاست	دەعوا کر ژێ	لێ ی خواست	طلب منه
ژێ دار دای	تژی کر ژێ	لی ی پڕ کرد	امتلیء منه
ژی دا	لێ دا	لێ دا	وضع منه
ژێ دانا	هاری ئینا خارێ	لێ ی دانا	وضع منه
ژێ زانی	پێ زانین هەبوون لێ	لێ زانی	عرف منه
ژێ ڤەنەبە	دەست ل سەر هەل نەگرە	وازی لێ مە هنە	لا تترك
ژێ قەومیا	ب سەری هات	لێ قەوما	حدث له حادثه

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
ژی ڤەبر	نەهێلا ب دیماهی بێت	لێ دابڕی	قطع منه
ژێ ڤەبراند	ب دیماهی ئینا	دوایی پێ هێنا	تخلص منه
ژێ ڤەبور	دەست ل سەر هەل گرت	واز لێ هێنا	ترك
ژێ ڤەخار	ئاڤ ڤەخار لێ	لێ خواردەوە	شرب منه
ژێ ڤەشارت	ل بەرچاڤا بەرزەکر	لێ ی شاردەوە	خبئ منه
ژێ صاربو	دل ل سەر نەما	لێ ی سارد بۆوە	عدم الرغبة عليه
ژێ ڤەوەشاند	بۆ هاڤێت	تێ هەلدا	رمى عليه
ژێ ڤەکر	لێ کرەڤە	لێ کردەوە	قطف منه
ژێ ڤەگرت	کێم نشادا، کێم دایی	لێ گرتەوە	تقصى منه
ژێ ڤەمراند	نەهێلا هەل بیت	کوژاندەوە لێی	اطفئ منه
ژێ ڤە دزین	ژێ ترسیان	لێ بەریەوە لەرزی	تحرك منه
ژی ڤەلەیزی	بورەقسی	سەمای کردبۆ	رقص له
ژێ ڤەوەریا	ژی کەت	هەل وەرالی	تساقط منه
ژێ ڤەوژارت	بۆ بژارە کر	هەل بژاردەوە	اختار منه
ژێرا	ژبۆ، لەورا	بۆی	له
ژێراڤ	ژاراڤ	ئاوپیاکردەوە	اطهره
ژێرا ئانیە	بۆ ئینایە	بۆ هینایە	اتى اليه
ژێرا بەردایە	بۆ هەل کر	لۆی پێ کرد	اشعل له
ژێرا پەسەندکر	ب دلی بۆ، پێ ڕازی بۆ	قەبولی کرد، ویستی	تقبل له
ژێرا پەقاندی	بۆ تەقاند	بۆی تەقاند	فجر له
ژێرا پەیڤاندیە	بۆ گۆت	لۆی گۆت	تحدث له
ژێرا دبێژم	بۆ دەبێژم، د ئاخڤم بۆ	بۆی قسان دەکەم	اكمله
ژێرا خەملاندیە	بۆ جوان کریە	بۆی رازاندیەوە	زين له
ژێرا خواستیە	بۆ ڤیایە	بۆی ویستیە	ارادة له
ژێرا شاندیە	بۆ هنارتیە، نامەك ژێرا	بۆی ناردیەوە	ابعث له

[illegible] کرمانجیا [illegible] زمانێ عەرەبی

	شاندیە		
ژێرا فرۆتیە	بۆ فرۆشتن، خامەك ژێرا فرۆشتیە	بۆی فرۆشتەوە	باع له
ژێرا کڕیە	بۆ کڕی، کراسەك ژێرا کڕیە	بۆی کڕی	اشتری له
ژێرا گۆتیە	بۆ قەسە کری	بۆی باس کرد	تکلم له
ژێرا گرتیە	بۆ گرت	بۆی گرتیەوە	مسك له
ژێرا گورایە	بۆ کەڤل کریە، ژێرا گورایە	بوی کەو ل کردیە بۆ	سلخ جلد منه
ژێرا گولێ بوو	ژێ بهیستیە	لێ ی بیستە	سمع منه
ژێرا مەزن کر	بۆ مەزن کر	بۆی گەورە کرد	کبر له
ژێرا مراند	بۆ کوشت	بۆی کوشت	قتل له
ژێرا نەزانی	چ ژێ نەزانی	هیچی لێ نەزانی	لم یعرف منه شيء
ژێرا نەکر	بۆ نەکر	بۆی بەجی ی نەهێنابۆ	لم یعمل له
ژێرا ئاخڤت	بۆ ب سەردا دا	دای پۆشی بۆی	غطی له
ژێرا هەلاند	بۆ ڕاکر	بۆی هەل گرت	رفع له
ژێرا وەشاندیە	بۆ هاڤێتی، تیرەك ژێرا وەشاندیە	بۆی هەل دا	رمی له
ژێرا وەرگرتیە	بۆستاند، پەرتوك ژێرا وەرگرتیە	بۆی وەرگرت	أخذ له
ژێر وەروەراند	تێ وەراند	هەلی دایێ	رمی له
ژێرا وەردا	بۆ تێڤەدا	بۆی تێوەردا	أخلط له
ژێرا وەرکر	بۆ کر	بۆی کرد	عمل له
ژێرا وەگۆت	بۆ قەسە کر	بۆی ووت	تکلم له
ژێك ئالاندن	تێ ئالیان	لێ ئالیان	لف حول

ژێك/ رامانا وێ (تێك)، (لەیەك)/ (ل یەك) بو دوو تشتا تێت کو کریارەکێ ل وان بکەن.

دهوك	هەولێر سلێمانی ئاکرێ		
ژێك بەردان	١ – پێك ڕا بەردان. ٢ – ژێك خلاس کرن	١ – لە یەك بەردان ٢ – لە یەك خەلاس بوون	تحارش بحصى تخلص من بعض
ژێك برن	١ – ئێك و دوو خسارەت کرن ٢ – لێ ستاند	١ – لە یەکتر بردنەوە ٢ – لێی ستاند	أخذ منه، اخذ منه مسلون منه
ژێك بوون	لئێك دیرکەفتن	لە یەك دوور کەوتن	تباعد من البعض
ژێك چوون	شی ئێك خلا سبوون	لە یەکتر بچڕان	انقطع من البعض
ژێك خاستن	ژێ ڤیان	لێ ویستن	طلب من البعض
ژێك خشاند	لێکفە هسیان	پێك خشاند	احتكاك
ژێك دارسیا	شەڕی ئێك و دوو کرب دەست	دەستیان بەرزکردەیکتر	ضع الأيد من البعض ليتعارك
ژێك دان	دائێك	بەیەك دان	اعطى البعض
ژێك داخازکر	ژێك ڤیا	لە یەکتر ویستن	طلب من البعض
ژێك دەرئێخستن	ژ ناڤك ئینادەر	لە یەکتر جیا کردنەوە	فصل من البعض
ژێك دیر ئێخستن	هەر ئێك برە رەخەکی	لە یکتر دوورخست	تباعد عن البعض
ژێك رازی بۆن	ب ئێك قائل بوون	لە یەك بە سەندکران	تقبل من البعض
ژێك راکر	لێك ڤەکر، پشك کرن	دابەش کرا	تقاسم

ژێك راكرنا نیڤەكی	لێڤەكرنا بەلی	دابەش كردنی بەنیوە	تقاسم بالنصف
ژێك را ژێگ را	پشك پشك	دابەش دابەش	قسم قسم
ژێك ژەنین	پرت پرت كرن	وورد و وهەراش كردن	تحطم
ژێك ڤەبوون	ژێ بچیا	لێك پسان	انفصال
ژێك ڤەبوون	ژێ بزدیا	لێك پسا	أفلت منه
ژێك ڤەبۆ	ل ئێك بۆ نەڤە	لە یەك بچران	انقطع من البعض
ژێك ڤیا	ل ئێك ویستن	لە یەك ویستن	اراد من البعض
ژێك ڤەبن	دەسن ژ ئێك دوو بەردەن	لە یەكتر ببنەوە	لا تحارشا
ژێك ڤەكر	لێك پچیان	لێك كرانەوە	تفكك
ژێك ڤەرچاند	لێك ڕوشاندن	لە یەك رووشانەوە	
ژێك كەتن	ل ئێك كەفتن	لە یەكتر كەوتن	تساقط من البعص
ژێك كر	ل ئێك بچیان	لە یەك بون	انقطع من البعض
ژێكن	وەكی ئێكن	لە یەك دەكەن	مثل البعض
ژێك گرت	ل گەل ئێك بوون	یەكیان گرت	تواحد
ژێك قەتاند	هەر ئێك هاڤێتنە جهەكێ	لە یەك بچران	انقطع من البعض
ژێك نێزیك بۆن	ئێنانە دەڤ ئێك	لە یەكتر نزیك بوون	تقارب من البعض
ژێك ماركرن (دهوك)	لێك مەهركرن (زاخو)	لە یەكتر مارە بڕان	عقد من البعض
ژێك هەلاند	لێك ڕاكرن	لە یەكتر هەل گرتن	رفع من البعض
ژێك هەلاڤێت	لێك بلند ونزم كرن	لە یەكتر هەلدان	رمی له
ژێك هەلگرت	بۆ ئێك و دوو هەلاند	لە یەكو هەل گرتن	رفع من البعض

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانی عەرەبی
ژێك هەل وەشاند	بۆ ئێك خراب کر	لە یەکو هەل وەشاند	فكك من البعض
ژێك هسین	ب ئێك خشاند	لە یەکو خشاند	احتكاك من البعض
ژۆر	ناڤ دا	ژوورەوە	داخل
ژیر	هشیار	تێ گەیشتی	عاقل
ژ ژیرەکان	یێ ژ ژیرەکان	لە ووشیارەکان	عاقل منهم
ژیوار	ژ حالەتی دا	لە دۆخێکەوە	في الحال
ژیوان	پەشیمان بون	پەشیمانی	نادم
ژیرکرن	پێ خافل کرن	خافلاند	ليلتهي به
ژیژی	ناڤی گیان بەرەکی یە لە شی وی هەمی سترینە خۆ یێ دپارێزیت	ژووژك	قنفذ
ژی	مەرگ، کچامن ژی تەنەبینم	مەرگ	عومر
ژی درێژ	مەرگ درێژ/ کچامن ژیێ تە درێژ بیت	تەمەن درێژ	طويل العمر
ژی کورت	مەرگ کورتی، عەبدال یێ ژێ کورت بوو	تەمەن کورت	قصير العمر
ژی نەمای	بێ مەرگی، هەی ژی نەما تە بۆ وەکر	تەمە نەمای	بلا عمر
ژیڤان	پەشیمان بۆ، لێ ڤەبۆ	پەشیمان بوو	ندم
ژیلی	خۆلی	خۆلە مێش	مهلة
ژیویی	چەوایی	چۆونیەتی	كيف
ژین	ژیان	ژیان	الحياة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
ژینگار	ژەنك گری	ژەنگاوی	متأكسد
ژینوار	ژین کەھ	سروشت	البيئة
ژیان نامە	ناما ژیانی	ژیان نامە	سيرة الحياة

پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت کوردی ژ پەیڤێت نەبزوین نەوژی (س)

ساهان	شەف، کەو	کەو	قبج
ساپ	کانێ، کا	کوا	أنـــي
ساپرین	نیری	مەرێ نێر کە تەمەنی سێ صالێ بیت	فحل
سار	چیچەلۆك، چووحکیکە	جووجەلە	فرخ
ساپ	بەرێ حلی یە، زارۆ پێ یاریا دکەن	ساپ	حجرة
سافان	هەڤال کراس	دەرپی، وەلداش کراس	لباس
سالمە	زلەم	زلە	هفوة
سالمەی زمان	ژ دەڤی دەرکەفتن	لە زمان دەرچون	هفوة لسان
ساب	ترسی	ترسی	خوف
ساج	سێلا نانی، ژ ئاسنی چێ دکەن یا پشت کۆڤلە	سێلێ نان	ساج
ساختە	فێل	حیلە	حیلة
ساختەچی	١- مرۆڤی فێل کەر ٢- دی کەر فێلا	فێل کەر، فێل باز	خداع
ساخلە	بی کێم و کاسی	بێ کەم و کورِی	بدون تناقص
ساخ بۆنەڤە	چێ بۆنەڤە	چاك بوونەوە	شفي
ساخ لەم	چ نێش لێ نەبن	بەرگر هەبێ لە نەخوشی	صحي
سایق	تومبێل هاژۆك	شوفێر	سائق
سا	کورت کریا (ساکۆ) بێت بێژیت، شلۆڤێ سادی چنە هەڤلیری، ئەڤە پەیڤە وەکی	دەلێ	يقول

پێش بەندەکێ دچیتە سەر
کارێت لەبۆری

سادێ بەردەم	دبێژیت دێ ئازاکەم	دەلێ ئازادی دەکەم	یقول أطلق سراحه
سادێ بەم	دبێژیت دێ بەم	دەلێ دەی بەم	یقول أخذه
سادێ برم	دبێژیت دێ لێ فەکەم	دەلێ دەبرم	یقول أقتطع
سادێ پەقینم	دبێژیت دی تەقیم	دەلێ دەتەقینم	یقول أفجره
سادێ پەرچقینم	دبێژیت دێ هەرشینم	دەلێ دا دەرزێنم	یقول أسحقه
سادێ پیڤم	دبێژیت دێ وەزن کەم	دەلی دەی پیوم	یقول اوزن
سادێ پەیڤنم	دبێژیت دێ ئاخڤینم	دەلی بەقسەی دینم	یقول أجعله یتکلم
سادێ خوَم	دبێژیت دێ کەمە دەڤی خۆدا وداعیرم	دەلێ دەی خۆم	یقول سأکل
سادێ تێ کەم	دبێژیت دی ڕی کەمێ	دەلێ تێ دەکەم	یقول أسکب
سادێ تێڤکرم	دبێژیت دێ بەرێ خۆ دەمێ	دەلی تەماشای دەکەم	یقول أنظر إلیه
سادێ تی گەهم	دبێژیت دێ چیتە دزینا من دا	دەلێ تێ دەگەم	یقول افهم
سادێ چم	دبێژیت دی چم	دەلێ دەڕۆم	یقول أذهب
سادێ فروشم	دبێژیت دێ دەمە ب پارە	دەلێ دەی فرۆشم	یقول أبیع
سادێ فرم	دبێژیت دێ هەوای داچم، ئە بو فراس سادێ فرم	دەلێ دەفرم	یقول أطیر
سادێ کڕم	دبێژیت دێ پارا پێ دەم	دەلی دەی کڕم	یقول أشتري
سادێ کێشم	دبێژیت دێ فەکێشم	دەلی دەی کێشمەوە	یقول أسحب
سادێ کوژم	دبێژیت دێ مریسم	دەلی دەی کوژم	یقول أقتل

ههيف	كرمانجيا ژووري	كرمانجيا [illegible]	زماني عەرەبی
سادێ گەرینم	دبێژیت دێ چەرخادەم	دەڵی دەکەڕێنم	يقول أجول
سادێ گرم	دبێژیت دێ دۆرکەم	دەڵی دەی گرمەوە	يقول أسد
سادێ گەهم	دبێژیت دێ ڤێراگەهم	دەڵی بێرا دەگەم	يقول أحول
سادێ نڤم	دبێژیت دی خەوم	دەڵی دەخەوم	يقول أنام
سادێ نخێڤم	دبێژیت دی ب سەردا دەم	دەڵی دای دەپۆشم	يقول أغطي
سادێ هاڤێژم	دبێژیت دێ فرێ دەم	دەڵی تێ هەڵ دەدەم	يقول أرمي
سادێ هێنم	دبێژیت دی ئینم	دەڵی دێنم	يقول سأتيي
ساکۆ	چیایێ ریچ یێ بێ داروبار	چیا رووتەڵە	جبل عاري
ساکۆ	دبێژیت، ئەڤەوەکوپێنش، گرەکی دچیتە سەر کارێت بۆری بۆ کەسی نەدیار	ووتی	قال
ساکۆ ئینا	یێت بێیت ئیناند	ووتی هێنام	قال جلب
ساکۆ ئاریا	یێت بێژیت گەلەك ئێشا	ووتی ئارایەوە	قال ألم حاد
ساکۆ ئالاندی	یێت بێژیت تێ وەرکر	ووتی ئالاندیەوە	قال لف
ساکۆ ئێشا	یێت بێژیت بژان کەت	ووتی ژانی کرد	قال ألم
ساکۆ بەردا	یێت بێژیت ئازاکر	ووتی بەرم دا	قال أطلق سراح
ساکۆ بەرزەبوو	یێت بێژیت هندابوو	ووتی بزربوو	قال ضاع
ساکۆ بر	یێت بێژیت بر	ووتی بردی	قال أخذ
ساکۆ بری	یێت بێژین قەدکر	ووتی بری یەوە	قال قطع
ساکۆ برینداربو	یێت بێژیت خوین و ئێش کەتێ	ووتی بریندار بوو	قال جرح
ساکو برێ	یێت بێژیت ل وێ جهی	ووتی بردی	قال ذهب إليه

بهدینی	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
ساکۆ برِی	یێت بێژیت گی بکه	ووتی گو بکه	قال فرع
ساکۆ برِێژه	یێت بێژت بەتال که	ووتی برژێنه	قال اسکب
ساکۆ ببینه	یێت بێژت چال کی	ووتی بێ دۆزەوه	قال التقطي
ساکۆ بنه جهه	یێت بێژیت بگەهی وی یه	ووتی بکەی شوێنی	قال استقرة
ساکۆ بنه جه بوو	یێت بێژیت گەهشته جه	ووتی گەیشته شوێنی	قال وصل إلى مكانِ
ساکۆ بنه جه که	یێت بێژیت بباش ب سەروبەرکه	ووتی به چاگی له شوێنی دانی	قال ثبت مكانه جيداً
ساکۆ پەشیمانم	یێت بێژیت لێ ڤەبۆم	ووتی پەشیمان بووم	قال ندمت
ساکۆ پەرِێنم	یێت بێژیت دێ پریت	ووتی لەت دەکەم	قال أهدمه
ساکۆ پفدەکەم	ییت بێژیت دی بای کەمی	ووتی فوی دەکەم	قال أنفخه
ساکۆ بڤکی	یێت بێژیت بای لێ که	ووتی فوی که	قال انفخ
ساکۆ پەق پەق بوو	یێت بێژیت شەق شەق بوو	ووتی شەقی بردەوه	قال شقق
ساکۆ جەمینم	یێت بێژیت کۆم بکەم	ووتی کۆی کەم	قال اجمع
ساکۆ چوو	یێت بێژیت رۆیشت	ووتی چوو	قال ذهب
ساکۆ چی یه	یێت بێژیت چ بەحسه	ووتی چیه	قال ماذا
ساکۆ چ بوو	یێت بێژیت چ ریدان بۆ	ووتی چ روودان بووه	قال ماذا حدث
ساکۆ چ چێ بۆ	یێت بێژیت چ ریدان بۆ	ووتی چ روودان بووه	قال ماذا حدث
ساکۆ خاست	یێت بێژیت دەعوا دکەت	ووتی داوا دەکا	قل طلب
ساکۆ خاند	یێت بێژیت بۆ گۆت	ووتی خوێندی	قال قرءة
ساکۆ خاندگەهه	یێت بێژیت دبیستانه	ووتی قوتابخانەیه	قال مدرسة
ساکۆ خار	یێت بێژیت خوار	ووتی خواردی	قال اكل

ساكۆ خاركر	يێت بێژيت خوار كر	ووتى خوارى كرا	قال دلج
ساكۆ خيڤەيە	يێت بێژيت شنى دەركەتيە	ووتى تازە دەچووە	قال حديث نضوج
ساكۆ خيڤەكر	يێت بێژيت شنى خوار	ووتى خواردى	قال أكل الحديث
ساكۆ دانا	يێت بێژيت دەينا	ووتى داى نا	وضع
ساكۆ دارسسا	يێت بێژيت خۆخاركرێ	ووتى خۆى بۆ خواركرد	قال دفع له
ساكۆ داوزيا	يێت بێژيت هاتە خارى	ووتى كشايەوە	قال طول
ساكۆ ڤرۆشت	يێت بێژيت دابپارە	ووتى بەيارەى دا	قال باع
ساكۆ ڤەربوو	يێت بێژيت پێ تڤى بوو	ووتى فەرزبوو	قال مفروض
ساكۆ ڤەشارت	يێت بێژيت لە بەرچاڤا نەهێلا	ووتى شارديەوە	قال خبئ
ساكۆ ڤەشاند	يێت بێژيت هنارت	ووتى ناردديوە	قال ابعث
ساكۆ ڤەكر	يێت بێژيت كرەڤە	ووتى كردەوە	قال فتح
ساكۆ كڕى	يێت بێژيت پارە پێ دان	ووتى پول پێ دا	قال اشترى
ساكۆ كر	يێت بێژيت ب جه ئينا	ووتى كردى	قال عمل
ساكۆ كال بوو	يێت بێژيت پيربوو	ووتى پيربوو	قال عجز
ساكۆ كالە	يێت بێژيت پيرە	ووتى پيرە	قال عجز
ساكۆ كالكە	يێت بێژيت پيرەمێرە	ووتى پيرە مێردە	قال رجل عجوز
ساكۆ كوشت	يێت بێژيت رح تێدا نەهێلا	ووتى كوشتى	قال قتل
ساكۆ گرت	يێت بێژيت دەست دانا سەر	ووتى گرتى	قال مسك
ساكۆ گرێ دا	يێت بێژيت خلق لێ دا	ووتى بەستيەوە	قال ربط

ساکۆ گوری بوو	بێت بێژیت قوربان بوو	ووڵی بەقوربانی بوو	قال فدى
ساکۆ گۆری کر	بێت بێژیت قوربانی کر	ووڵی بەقوربانی کرد	قال فدری
ساکۆ هات	بێت بێژیت هات	ووڵی هات	قال جاء
ساکۆ هەلاند	بێت بێژیت ڕاکر	ووڵی هەڵ گرت	قال رفع
ساکۆ هەل کر	بێت بێژیت بەردایی	ووتی پێ کرد	قال شعل
ساکۆك	چاکێتی درێژ	ساقۆ، پالتۆ	قبوط
ساکۆ	چیایی ڕیچ یێ داروبار	چیای رووتەڵە	جبل العاري
سارا	دەڤەرا چۆلایی و خیزی	بیابان	صحراء
ساراخەلێ	ناڤێ گوندە کیەل دەڤەرا بەرواریا ل کوردستانا عیراقێ	ناوی گوندەکە لە ناوچەی بەرواری	اسم قرية في منطقة برواري
ساراتشین	خەلکی سارایی	بیابانی	صحراوي
سادە	صباحی	بەیانی	غداً
سارنج	ئاڤ خزینگ	عەمباری ئاو	مخزن الماء
سار	بنگەه	شوێن	مكان
ساباهیت بخێر	سپێدەیی بخێر	بەیانی باش	صباح الخير
ساز	ئاڤاز	ئاواز	لحن
ساز بەند	ئاڤا زلێ دەدەر، ئەو کەسی ئاوازا چێ دکەت ولێ دەدەت	ئاواز ژەن	موسيقار
سازمەند	دەنگ خۆش، دەنگێ ئاواز چێ کەری دەنگا	دەنگ سازی	صانع الصوت
سازوصە متیر	ئامیرێت ئاڤازا لێ دانێ	ئامێری ساز ژەن	آلة ا لمؤسيقية
سازگار	هینك	فێنکایەتی	البرودة
ساغ	ساخ	ساخ	سليم

ساغ بۆ	چێ بوو	چاك بوو	شفى
سادح	ریشالۆك	گول دانكه	اهداب و شراشیب
ساختمان	ئاڤاییێ چێ كه، ئەڤ پەیڤە یا كوردى كریە	ئاوایى دروست كرد	إنشاء
ساخلەت	خاسیەت	خاس	خواص
ساخته	درەو	درۆ	كذب
ساختەچى	چێ كەرى درەوا	درۆزن	كذاب
ساڤە	ـۆرا پى دكەنە ساقێ پێ، ئەڤ پەیڤە یا كوردى كریە بەلى ئەڤ ئامیره ئانگو بێژین ئەڤ پارچە عەربانینە كە كوردا ژ بەر سەرمایى پى چى كرى خۆ ئەو ناڤ دانایە سەر	گۆریەى دەرگراوە	جواریب لحفض الساق
ساڤۆ	قاپیت	قاپووت	قبوط
ساڤوول	تەپا پێ ى	تۆپى پێ	كرة القدم
سادە	پێ بێ هێرڤە وێڤە	یێ ئەولا و ئەولا	بسیط
سات	كورت كریا سەعەت، بهن	لە حزە	لحضة
سالوخەت	خاسیەت	ئەریت	اوصاف
ساهات	سانەهى	ئاسانى	سهل
سالوڤەت	نەریت، عەدەت	خو	عادة
ساوێللك	بۆ كەسێ نەهشیار دبێژن	كەم ژیرى	شىء من أهبله
سالتج	دەزیێ نەخشا	دەزووى نەخشى	خیط تطریز

دەمى ئەف پەیڤا (س) ل گەل پەیڤێت بزۆین ب كار بینن ئەڤ دیڤە ژى د شیدێت ب دەنگ **دكەڤیت** نو تیتە گوهارتن براستى ;؛ **رى دانە د دیالێكتا** ,رمانجیا ژووى ل دەڤەرا بادرینان گەلەك یا هەى وەكى

صارکەر	دل صارکەر	ساردەلو	غير المشجع
صاڤا	زارۆکی بچیك، کۆرپێ وی چەند هەیڤك	ساوا، کورپە	طفل
صاڤاخانە	زاروك دوسێ هەیڤ بیت تێدا خودانکت	ساوەخانە	دار الحضانة

کارێ پەیڤێت بزوین (ا، ۆ، ێ، ی، ە، و)/ الحروف المركبة / ل سەر پیێت نە بزوین (س، ت، ف، ز، ڕ،): هەمی دەنگا دشدینیت بتایبەتی (س←ص، ت← ط) ئۆ وان دەنگا دکەتە دوو دەنگ ب شدیایی تێت.

صاڤالۆك	زارۆکی گەلەك بچیك (رۆك) باشگرە بۆ ناڤی بچیك کرنی تێتە ب کار ئینان	کۆرپەل	طفل
صاڤا بی نەبۆی	زارۆکی دزکی دایی دا	منالێ کەنە بوویی	جنين
صاڤار	گەنمی کەلاندی و هێرای، دکەنە شیڤ	ساوار	برغل
صاڕ	تەزی، تەززی	سارد	برد
صاڕ و بار	١ – گەلەك صار ٢= بێ کەس بوو، ڤێرە یا صار و بار بۆی بشتی بابێ من چۆیی	زۆر سارده	كش ما ت، دة
صابین	کەرەسێ تازەیە یە	سابوون	صبون
صاپیتك/ صاپگیطك	بلندترین جه د ژۆرێ دا	بەرزترین شوێن لە ژوور	أعلى منطقة في السقف
صاپیتکا خانی	بلنداهیا خانی	بەرزایی خانوو	أعلى منطقة في بناء

صايەكا بالي	بلنداهيا سەربانى	بەرزايى سەربان	
صاطگۆر	چەقۆك، كێرك	چەقۆ	سكينة
صاطگۆره	گەنجێ بێ كار، سنێلێ بێ كار	گەنجى بێ كار	شاب بلا عمل
صاطۆرك	كێرك، نيشانه يه بۆ نياسينا وى ئاميرى	چەقۆكە	السكينة
صال	دەمە دوازدە مەهن، عەرد ل دۆر خۆ دزڤريت	كاتى سورانى ئەرزژ بە دوزادە مانگ	السنة
سالاپڕ	سالا تژى	صالى پر	السنة الكبيسة
صالا زاينى	صالا پێ زاينێ	سالى زاين	سنة ميلادية
صالا مشەختى	صالا كۆچەريێ	سالێ كۆچى	سنة هجرية
صالا هشك	حشكە صال، دڤێ دەمى دا باران ناهێت	ووشكە سال، سالى بێ باران	السنة اليابسة
صالا سادە	دەمێ زڤرينا عەردى ل دۆر خۆ ب سێ صەدو شێت و پێنج رۆژا	صالێ سادە	السنة البسيطة
صالەهى	ناڤێ گوندەكى يە ل دەڤەرا مزيريا	ناوى گوندێكە ل ناوچەى مزورى	
صالا مشەهيێ	صالا ب خێر و بێر	صالێ بە خێر و خێران	السنة المميزة
صادالي	ناڤێ تريەكى يە	ناوى جۆرێكى ترێ يە	اسم نوع من العنب
صافۆل	تەپايێ پێ	توپى پێ	كرة القدم
صاهم	ب ترس، ترسى ژێ كر، ئەڤە مرۆڤە پێ ب ترس	ترسناك	مخيف
صاهمەك	ترسەك	ترسێ	مخيفة

صانەهی	بێ زەحمەتی	ئاسان	سهل
سەبا	١- بۆ. ٢- سپێدە	١- بۆچی، لما ٢- بەیانی	صباح

سەبا/ لڤێرە دا ئەم بەرێ خو دەینێ (س+ە) (ە) پەیڤا بزوێنە بەلێ ئەو گۆڕان کاری ب سەردا نەهاتیە ئەوڕۆ ژبەر ئەو پەیڤ (سەبا) دبنەجهدا یا کرمانجیا ژووری نینە.

سەبەقە	سێ نیڤ دێر	سێ نیوەدێر	ثلاثة نصف حطن
سەبیل	باسکێ قەلینێ، یا کوردی کریە	باسکی جگارەگێشا	عود التدخين
سەپاندن	فەرزکرن	چەسپاندن	فرض نفسه
سەپەر	پارێزەر	پارێزەر	محامي
سەپیا	سەرپیا، ئەڤ پەیڤەیا هاتیە کورت کرن	بەرپێ	على أقدام
سەحەت	عافیەت	نۆشی گیان	صحة، عافية
سەحەت خۆش	ئافەرین	دەست خۆش	احسنت
سەحەر	بەرێ سپێدێ	بەرە بەیان	صباح الباكر
سەرکێ سحارێ	بەرێ سپێدێ	بەرە بەیان	صباح الباكر

گا/ من دی سەحەر شاهی مەچەر. (مەلایێ جزیری)

سەحکێ	تەماشاکە، بەرێ خۆ بدێ	تەماشا کە	انظر اليه
سەح وسی	ل دیف گەڕیان	لێ کولینەوە	بحث
سەخی	مەرد	دەست کراوە، شت بەخشین	كريم
ساخێری	کاروبار	بایەخ دان	اهتمام
سەر تبل	دەست پێکا تبلێ	سەرە پەنجە	رأس الصبع
سەر تیرە	سەرۆکێ عێلەکێ	سەرۆکی هۆزێك	شيخ العشيرة
سەر تۆب	دەست پێکا تۆپێ بەرۆکی	پێشەکی تۆپ	رأس ا لتوب

سەر جەمێ ژێ چۆیی	سەرجەمێ لێ چۆت	لی جوولی گشی	نسبة الطرح
سەرجڤین	دەست پێکا لڤینی	پێشەکی جولان	بداية الحركة
سەرچاڤا	ب سەر چاڤا	سەرچاوان	على العين
سەر چۆك	دەست پێکا چۆکی	سەرە ئەژنۆ	رأس الفخذ
سەرچەماند	سەرخوارکری	سەر خوار	رأس المنحنى
سەرچەرم	دەست پێکا پیستی	سەر پێست	رأس الجلد
سەر چۆی	ب سەردا بۆری	لە سەر تێپەری	مضى عليه
سەرچرمسی	دەست پێکا ییێ ئازڤ بینێ	سەرچوورچ	رأس المنكمش
سەرخەبەرك	دەست پێکا راگەهاندنا	پێشەکی راگەیاند	بداية الأخبار
سەرخاڤ	پرچا راست، مییێ خاڤ	پرچی خاو	الشعر السرح
سەرخۆش	سەرگەرمی، ئارەق ڤەخور	سەرگەرك، ئارقە خۆر	سكير
سەرخەلەك	پرچا زڤرۆکی/ مییێ خەلەك	سەری بەگلوازە	شعر المجعد
سەر دابر	دلێ وی خراند	هەل خەلەتاند	خدع
سەردار	١- سەرێ داری ٢- سەرۆکێ کوۆمەکێ بۆ شەری دا بکار دئینن، سەروەر	سەردار، سەرەی کۆمەلەیەك، سەرۆك	فوق الشجرة، رأس المجموعة، القائد
سەردەرك	دەرڤانگ، قەپاخك	قەباخ	غطاء
سەردانینا	ژ سەر ڤەکر	لە سەر هەلکێشا	رفع عن
سەردا کێشا	تێ گرت، ب سەرڤەکر	تێ هەلکێشا	خلف
سەردا ئاخڤن	ژ سەر ڤەگرن ب قەسە	لێ دووان	تكلم عليه
سەردا گرت	چونە سەری	بە سەریان داگرت	هجم عليه
سەرداب	بن داڤ، بن ئاڤایی	ژێر زەمین	تحت الارضية
سەردادا	دانا سەری	سەری داپۆش	غطى
سەردڤنا	کارەك ب خورتی، بڤێت	لەسەرلووتی	رغم انفه

	و نەلێت		
سەرحلی	سەرێ چ پێفەنە	سەری لووس	رأس الملساء
سەر حەلانك	سەرێ راست و رەق، لەڤ پەیڤە گەلەك د چیڤانۆکێت کوردی دا هەیە	سەری بەردین	رأس المسطح والصلب
سەر رادان	ژ سەری هاڤێت	سەر هاویشت	رمی من فوقه
سەر راکر	ژ سەری هەلاند	لە سەر هەلدا	رفع من فوقه
سەر رابوو	ل سەر رابی	لە سەر هەلسا	قام فوقه
سەرا گرت	ژ سەر راوستیا	لە سەر راگیر	وقف من فوقه
سەر رێشت	ژ سەر دا رژاند	لە سەر رشت	سکب من فوقه
سەر راهژاند	سەر لڤاند	سەر جولاند	حرك رأسه
سەر داچوو	ب سەر داچوو	لە سەر رۆیشت	تمشی علیه
سەر رەق	١- مەژی حشك. ٢= سەری رەق (بەری)	سەری رەق، سەر وشك	صلب الرأس، حاد الرأي
سەر زێدەیی	ل سەر ئێك زێدەکرن	زیاد کردن لە سەریەك	المزایدة
سەر زار	سەر ئەزمان	لە سەر زمان	علی لسان
سەر ژێ کر	لێ ڤەکرنا سەری، سەربڕی	سەر بڕی	ذبح، قطع رأس
سەر ژمێر	سەر ئەژمار	سەر ژمێر	الاحصائي
سەرۆکی ساخلەمیێ	سەروەرێ بنگەهێ نەساخا	سەرۆکی نەخۆشی خانە	رئیس الصحة
سەر زێدەهیێ ئاشکر	زێدەکرنا بەرچاڤ	زیادەی ئاشکرایی	المزاید العلنیة
سەر زێدەیی نا ئاشکرا	زێدەکرنا نا ئەشکرا یا نەپەنی	زیادەی بە دزی	المزایدة السریة
سەرچمە	سەرێ پێت کەوالا	سەری پی ئاژەل	راس الکعب

سەر وشینی	گەرە کای	سەر لە نوێ	من الجدید
سەرشۆك	جهێ سەرشیشتنێ	شوێنی خۆشتن	حمام
سەر شۆر	سەر چەمیای	سەر چەماوە	رأس مدنج
سەر شۆرك	مرۆڤێ کارێ سەر شیشتنێ بکەن، ئاڤا سەر شوکامنە	کەسێ کە سەری خەلك شیوا	الشخص الذي يغسل رأس الناس
سەر شەقە	سەر پەلە	پریشك چووت	تبعثر الشظایا
سەر شەکر	حلی کرنا سەری	داهێنانی پرچ	تمشيط الشعر
سەر شەرکر	لێکەتن ل سەر	لە سەر بەشە رهاتن	تعارك على
سەرڤەرازی	ب سەربلندی	سەر بلند	مرفوع الرأس
سەر ڤراندن	ژێ کرنە دەر	لە سەر فراندیەوە	طار من
سەرڤە	بەرچاڤی	لە سەردوە	ظاهری
سەرڤە نی یە	د سەریدایی تازەیە، سەرڤە نی بن ڤەگی یە	سەرودر نوی، سەرقوزی بن ئالوز	ظاهری حدب، من فوق جدید من جوی قبیح
سەرالۆك	کیسێ سپیاڤێ	کیسە سپیاو	الكيس المنوي
سەرڤەکر	هاری کرن، ژی ڤەدکر	لە سەر کردەوە	دافع عن
سەرڤەمای	لە سەردا مان	لە سەرماوە	بقی علی
سەرڤەخار	ل هنداڤ ڤەخار	لە سەری خواردەوە	شرب فوق
سەرڤە بری	زێدەکرن دەمێ برپارەکێ دەدەن	لە سەر زیادە کردە	زید علی
سەرڤە چوو	ب سەردا چوو	لە سەرلای چوو	ذهب علی
سەرڤە هات	ژ سەردا ڤەهات	لە سەرەوە داهات	اضاف اليه
سەرڤە گرت	ژ سەردا گرت	لە سەرەی گرتەوە	مسك علی، سدة من

			الأعلى
سەرڤە كێشا	ژێ كێشاڤە	لە سەری كێشاوە	سحب على
سەرڤە شكاند	پشكا سەری ڤەدكر	سەرو شكانەوە	كسرة من اعلى
سەرڤە مراند	ژێ طەمراند	لە سەری كوژانەوە	طفى من فوق
سەرڤە قوتا	سطيێ كورت، سطى ناڤ مل	مەل كورتە	قصير الرقبة
سەر قراند	ل سەری شكاندە ڤە	لە سەروە شكانەوە	أكسرة على
سەر قۆتا	ژ سەر لێ دا	لە سەری لێ دا	ضرب على الرأس
سەر ڤەدكر	ل سەردا بری	لە سەردەوەی پارچەكرد	قطع على
سەرڤە بوو	ژ سەردا صاربوو	لە سەر سارد بووە	استبرد على
سەر قال	پیێ مژیل	خەریك	مشغول
سەرقالى	مژیل بوون	خەریك بوو	كان مشغول
سەر كولاڤك	ئەڤە چێ دبن ل جهێ ساروكێم حەتاف	كوارك	فطر
سەركێشى	بەراهیێ، ئەڤ پەیڤە بۆ دەعواتیا تێتە بكارئینان ئەو كەسى دەست پێكا رێنزا دەعواتى بكرین	سەرچۆپی	مقدام
سەركیس	ژپارێت كەسەكى دى	لە سەر كیسە	على حساب
سەركەت	ب دەست ڤەهات	سەر كەوت	انتصر
سەركڕ	دڤیا پارا بێ بدەتن	لە سەر كڕین	على شراء
سەركوخى	لە سەردا كوخى یەوە	لە سەری كۆخى	يكح على
سەر كۆل	چ د سەری نە	سەر رووت، سەركۆت	غير محجب

سەر گەهێ دراڤێ	دراڤێ دانا بی	دراوی دانراو	رأس المال
سەرگەرها	لێ گەربان	لە سەری گەڕاوە	يجول على
سەر گەڤزی	ل سەدا دزڤڕین	لە سەری دەسورێ	يدور حول
سەر گرت	١ – ب دیماهی هات	١ – کۆتایی بێ هات	١ – انهى،
	٢ – ل سەر داگرت	٢ – سەری گرت	امسك من فوق
سەرگۆتن	ژێ بەحس کر	لە سەردوران	تكلم على
سەر گەردان	شاش بوو	سەر سەوزان	دوار الرأس
سەرگین	تەپکا ریخا چێلی	سرکین	روث البقر
سەر گوێجۆر	سەر خر	سەر بازو	رأس المدور
سەر گێژی	سەر ئالۆزی	سەر گێژی	دوار الرأس
سەر گرت	گەهشتە دیماهیی، کارێ مە سەر گرت	بەدوایی هینا	انتهى من
سەر لۆچ	سەر حۆچ	سەر ڕووتە	اصلع
سەر لەقاند	هژاندنا سەری	جولانەوە سەر	هز رأس
سەلخی	چەرم سەرداچۆی	رووشانەوە	تمزق
سەر لێ کەتن	شەر کر ل سەر	بە شەرهاتن لە سەر	تعارك على
سەر لڤین	بزاڤ کر	لە سەر جولانەوە	تحرك على
سەر مەلکە	باشترین، ژ هەمیا باشتر	چاك ترین	أجود
سەر نشیڤ	بەرەڤ خار	سەر نشیو	تنازل
سەر شنی	نی کرەڤە ژ دەست پێکی	سەر لە نوێ	من الجديد
سەرما	طەزین	ساری، ساردي	البرودة
سەرمازن	سەرێ قەبە	سەری گەورە	راس الكبير
سەرمازی	بۆ سەریێت بچیك دبێژن	سەرمازوەلەیی	رأس الصغير
سەرمەد	دەم	کات	وقت
سەرمیر	شاهی مێش هنگڤینا	شای مێش هەنگوین	ملك ذبابة

			العسل
سەرهاڤێت	ژ سەر راکرن	لە سەر هەلدان	رفع على
سەر هەژاند	سەر لەڤاندن	سەر جولاندن	هز الرأس
سەر هەلاند	ژ سەر راکر	لە سەر هەلگرت	رفع الغطاء
سەر هەل بوو	دوی دەمێ دا زانی	بە سەردا زانی	عرف في تلك اللحضة
سەرهەلاویست	ب سەر ڤەکر	لە سەر هەلواسی	علق على
سەر هەلاڤێت	ژ سەرهەلدا	لە سەر هەلدا	رفع على
سەر هۆستا	کارزان، شۆل زان	وەستای کار	خبير
سەرهەڤێرك	مێدەکێت سەر هەڤێری	بەرۆی داپۆ سەری هەوێر	
سەر هەڤسار	وەریسی سطیی ددەوارا	گوریس سەری ئەسب	حبل توضع على رأس الفرس
سەرهاتی	ب سەرداهاتی	بە سەر داهات	حدث له
سەر و بەر زان	پی زانینەك ل سەر ژینا وان	زانستێك لە سەرحال و ئەحوال	تعارف حول
سەرپویلە	پێچۆلك	قونداخ	طفل في اللفة
سەروچاڤ	ریمەت	بچم، دم و چاو	وجه
سەرا و گوێلك	زیلدانك، گیفك	گوفەك	ربلخانه
سەر و پێك	سەرك و پێ، نەڤ پەیڤە یا هاتیە کورت بۆ شیڤا عیرکا	سەر و پێچك	پاجة
سەروین	کچا میرا	کچە پاشا	أميرة
سەروشنی	ژدەست پێکی	سەر لە نوێ	مجدداً
سەر و سیما	سەر و شکل	سەر و شێوە	شكل
سەروێری	ل سەروێ درێ	لە سەر ئەوێ	فوق تلك المكان
سەر و بەرێ نابوری	حالێ هەبوونی	بارێ ئابوری	الحالة الاقتصادية

سەرۆك بێ متای	١- سەربێژێنك ٢- سەركردە	سەربێژێنگ	الحصة الذي يبقى غربل
سەرۆكێ مامۆستا	سەرهەلێ مامۆستا	سەرۆكێ مامۆستا	رئيس المدرسين
سەرۆكێ ئەندازیارا	سەرۆكێ ئەخش دانانا	سەرۆكی ئەندازریا	رئيس المهندسين
سەرۆكێ هیربینا	سەرۆكێ تێبینەرا	سەرۆكی وردبینەران	رئيس المدققين
سەروەر	سەركێشێ كریارا	سەركردە	القائد
سەری	ژۆری	ژووروو، باكور	الشمال
سەرێ تبلێ	سەرێ تبل، سەری تلێ	سەری ئەنگوست	طرف الاصبع
سەرێ پلێ	دەمێ دیماهیا پایزا سەرێ زفستانێ باران تێن عەردی تەر دكەت كو ناڤ ڤێرا بچیت ڤێ پەیڤێ بۆ دبێژن	سەرەتای بارینی باران	بداية سقوط المطر
سەرێ سپی	ناڤێ گوندێ كوردانە ل توركیا	ناوی گوندێكە لە توركیا	اسم قرية في تركيا
سەرێ زێری	ناڤێ دەڤەرا كوردانە ل سەر توخیبێ عیراق و توركیا	ناوی ناوچەیە لە سەر سنووری عیراق و توركیا	اسم بلدة تقع على الحدود العراقية التركية
سەفیل	بێ خودان	بێ خاوەن	بلا صاحب
سەفیر	بالیۆز، ئەڤ پەیڤە یا كوردی كریە	بالیۆز	سفير
سەقەت	بۆ كەسەكی دبێژ دەمێ ئەندامەكا پرتەكا لەشێ وی یێ كێم بیت، ئەڤ پەیڤە ژی یا كوردی كریە	شەلە	سقط، معوق
سەق	بەرپێت مەزن	بەرووی گەورە	البلوطة الكبيرة

سەقا	هەوا، سەقایێ دنیایێ گەرمە	گەش و هەوا	طقس
سەکنی	راوەستا	وەستا	وقف
سەکینە	راوستینە	بی وەستێنە	أوقف
سەکۆ	پەیڤە بۆ دبێژن، هۆدبیت	واتاکە	یقول
سەگڤان	ستێرک ڤان، ستێرک لێ دەر	نیشانەلێ دەر	هداف
سەلار	رێزگر	سالار، خاترگر	مؤدب
سەلبی	داری بەلە مێ رێڤە دبەت	داری کە کەشێ (بەلەم) پێ دەروا	مجذاف
صەلك	زلینك	زەمبیل	سلة
سەلك	١- پیڤاز، ٢- دەرامەتی تیبیب سەر	پیاز	بصلة
سەلیقە	١- دەستیر. ٢- ئاواز لێ دان	سەر رێ	عادة
سەلیقە دار	١- خوادن شیرەت ٢- ئاوازدار	خودار	صاحب المذهب
سەمیان	شۆل کەر، بەرپرسی هەلگری	رێڤەبەرێ مالەکێ	ولی أمر
سەمەند	خۆشی دیتن	خۆش حال	ولی أمر
سەنتەنەت	مال و حال	مال و مالات	الثروة
سەنگەر	کۆرك	خەندەق	خندق
سەلکەسیر	خوارنە	خواردن	أکل
سەندیکا	نەقابە، ژێ ستاندن	نەقابە، لێ سەند	نقابة
سەودا	بێ هز وبیر	مەلدە مەخۆش	بلا عقل
سەیدا	هی کەر/ کوردی کریە	فێرکەر، مامۆستا	معلم

سەیران گەھ	سەیران گێری	گەشەیار	مصیف
سەیرە	نەئیاسە، بیانی یە	بێگانە	غریب
سەیین وەیین	حیلە و حەولێن ژنا	کەیین و بەیین	الحیل
سەعلی وەعلی (ت)	حیلە بازیا ژنکا، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، تو، ئەز	چەنە بازی ژنان/ من، تۆ	حیل/ أنت، أنا
سەمەند	بێ دیماهی	بێ دوایی	بلا نهاية
سەخلەت	رەشتی وی شتی	خو	صيغة
سەخەرك	شەرمك	ئابرو	استحياء
سەخەرك بر	شەرم بر	ئابرو بردن	جعله يستحي
سەحەراتی	ژ بەر خاترێ	لە بەرخاتری	في السبيل
سەرانە	مەزنی بنگەهەگی	گەورەی جێگایەك	كبير المكان
سەراجە	ئەڤە كولكەلێن زكێ هێستێر لێن چەرمی تێت ب سۆتنی جێ دبیت	جۆرە دەمەلە	نوع الغدة
سەرانسەر	ژ سەر هەمی لایاڤە	لە سەر هەموو لاوە	على أرجاء
سەرانگودیلك	سەرگیفك	زبل خانە	مزبلة
سەراورد	ڤەگوهاتسنا ژیێ	وەرگێرانی ژین	ترجمة الحياة
سەرەدەر	گڤاندی سەردەرگەهی	کەوانە سەردەرگا	قوس الباب
سەرەدەری	١– برنەس سەری ل گەلەل ٢– گارو كۆلكێ كۆمێ	بەسەربردن	تعامل
سەرنێخست	بلند كر، بسەر كەتن	بەرزكردن	صعد
سەرلێش	ئیشا سەری	ژانە سەر	ألم الرأس
سەرئێشێ	سەر گێژی	دۆخەی سەر	دوخة الرأس
سەر نێك چۆن	ژگەھ چۆن	لەشوێنی دەرچوو	مخلوع

سەر ئەڤراز	بۆ ژێهەلی	هەورازی	الصعدة
سەرەدووك	رەنگەکێ تەشیێ یە	مزراع، تەشی	المغزل
سەرەخۆر	بێ غەوەری، بێ یغلەحی	بێ خێر	شؤم، مشؤم
سەرەڕۆ	ناڤێ گوندەکیە دەڤەرا بەرواری	ناوی گوندێکە	اسم قرية
سەرەژن	ژنکا مەزن	ژنی کەورە	المرء الكبيرة
سەرە ژنك	ڤێ پەیڤێ دبێژنە وان زەلاما ئەو حەژ سوحبەتا ژنا بکەن	ژنانە	النسوي
سەرەرا	ژبلی	بێجگە	اضافة إلى
سەرەکانی	دەری کانیکا ئاڤێ	سەر چاوە ئاو	منبع الماء
سەربا	سەر ئاڤێ، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	سەر ئاو	على المياه
سەرەدان	چۆنە دەف	لێ پرسین	زيارة
سەرە	مەزن	گەورە	كبير
سەربار	١- دەست پێکا بەهرێ ٢- لە سەر هەمی تشتا ٣- سەردەرکێ باری	١- بەشی سەرەکی ٢- لە سەر هەموو شت	فوق الحمل
سەربەزر	دۆرانکا گەهاندنێ	دەورانی گەیاند	حلقة وصل
سەربەردایی	بێ سەری، نەکرنە چ کارەو کۆکا	بێ سەربوون، بلا ولی	يعمل بلا حساب
سەربەست	بێ ئازا	ئازادە	حر، بلا رقيب
سەربسەر	هەمبەری ئێك	یەك بە یەك	معادلة
سەربپیرت	سەرێ گەلەك برچ بێڤە	سەر بەموو	كثيف الشعر
سەر بمۆر	بێ نیشان کری، مورکری	بەنیشانە	مختوم
سەربهۆرد	سەرهاتی، سەربۆر	سەرگوزەشتە	حكيم، تجربة

سەربۆر	ژێ ڤەومایی	بە سەرهاتوو	مجرب
سەربلندی	سەرڕاکری	سەر بەرزی	رفع الرأس
سەر بنلایی	سەر بورجی	سەرووی تەلار	فوق البرج
سەربشك	سەرژێکرا	سەربەشی	تقسیم علی
سەر پەرست	زێرەڤان کری	چاوەدێر کراو	مراقب
سەرپۆت	بیرهاتن	بەبیراهاتن	تذکار
سەرپەڤاند	شکاندنا سەری	سەری شکاو	کسر الرأس
سەرپێچای	نخافتنا سەری	سەر پێچراو	غطاء الرأس
سەرپێدایی	گەلەك رووی دایی	زۆر رووی دراوە	اعطاء الوجه کثیر
سەرتی	١- دۆهنی دناڤ شریدا دەمی دکەلین شی پەردەیەکی سەری دگرت	قەیماخ، سەرتۆتیژ	القشطة
سەرتیك	دەست پێکا شەقێ	پێشەکی درزە	بدایة الشق
سەرتیپ	بەرپرسێ تیبەکێ	سەرتیم	رئیس الفرقة
سەرتێشت-نا)	زادی نیڤرۆ، فراڤین	نانی نیوەڕۆ	طعام الظهر
سەرتەشی	ڤێ پەیڤێ بۆ وان کەسا دبێژین بێن سەردرێژ	سەری درێژ	رأس المغزلي
سەرتەشیلۆك	ئەڤەکیان بەوەکەشتی بەلا تینگانە بەلی سەری وا یێ درێژ و پەحنە	سەرتەشی، تەیارۆکە	حشرة رأس المغزلي
سەرتەنگ	١- ناڤێ دەڤەرەکێ یە ل دهۆك ٢- تەنگاڤی، ٣- گری دانا کەوالا	١- ناوی ناوچەیە کە لە دهۆك ٢- تەنگانە ٣- چۆنیە لی بەستنی ئاژەل	اسم منطقة في دهوك، المطبقة، کیفیة ربط حیوان

صه	صه	سه‌گ	كلب
صه‌بر	بێن فره‌ه د كاردا	ئارام	هادئ
صه‌پنی	دیار دكه‌ت	چه‌سپێنی	یثبت
صه‌تل	مه‌نجه‌لۆك، كورده‌ی كریه	پەقرەج	دلو
صه‌متی	هه‌لنگفت، كون كری	هه‌لقوزی	جعله مثقوب
صه‌ته‌به‌ند	لۆین كرن، جۆكێت ده‌ر گرتی، ل بن عه‌ردی ئاڤ ڤێرا دچیت	لۆین كردن، جۆكه ژێر زه‌وی	مجاري تحت الأرض
صه‌تمی	هنگاڤت	پێ به‌شتێك بكه‌وی	تعثر
صه‌د	صه‌د، هژمارا صه‌د	صه‌د	مائة
صه‌ده‌ف	مه‌رجانێت ئاڤ ئاڤی دا، ئه‌ڤ په‌یڤه یا كوردی كریه	مه‌رجانی ناو ئاو	صدف
صه‌فار	سپی كه‌رێ ئامانا	سپی كه‌ر	مبیض
صه‌فینگ	پارزنێت، تازه كه‌ر زڤرن	پالا و یَر	مصفي
صه‌فی	یاقژ بوو، ئه‌ڤ په‌یڤه یا كوردی كریه	پاك	نظیف، ترشیح
صه‌ڤیك	زلینگێت درێژ ئه‌وی تری دكه‌نی و مێشا خودان دكه‌ن	قه‌رتال	سلة النقل
صه‌ڤیكا تری	صه‌لكێت درێژێت ڤه‌گوهاستنا تری	قه‌رتالی تری	سلة العنب
صه‌ڤیكا حلیكا	صه‌لكا ڤه‌گوهاستنا حلیكا	قه‌رتالی گواسته وی ئالو بالو	سلة النقل
صه‌ڤیكا هنارا	صه‌لكا هنار ڤه‌گوهاستنا	قه‌رتالی گواسته‌وه‌ی هه‌نار	سلة النقل الرمان

صەلکیا هرمیکا	صەلکا هەرمیك ڤەگوهاستنێ	لەرسالی گوسانەوەی هەرمی	سلة لنقل العرموط
صەلە مێشك	ئەڤە ژی صەلکێت درێژن ژزلکا چێ دکەن	سەبەتی مێش هەنگوین بەخو دەکەن	سلة لتربية النحل
صەلە مێشکا پاقژکەر	ئەڤە رەنگەکێ مێشانە صلەمێشکی تازە دکەن	پاك کەری شانەی هەنك	منظف سلة النحل
صەلکا نانی	ئەڤە ژی رەنگەکی صەنکاچێ دکەن بۆ نانی	سەبەتەی نان	سلة الخبز
صەلە شیرك	ئەڤە رەنگەکێ صەلکا ددانئە سەر شیری دەمی دکەلینت	جۆرە سەبەتەیە دا دەنیتە سەر شیری گەرمك کراو	
صەلك	هەلگرکا تشتا	سەبەتە	السلة
صەنگاندن	پیڤان، کیشان	پیچوان	اوزن
صەنگولك	گۆلك، صاڤایی گا	گولێ	عجل البقر
صەنگەل و بەنگەل	ڤەگوهاستنا تشتا	بارکردنی شت	نقل البضائع
صەمەندۆك	گرێ دانا گیان بەرا	بەستانی ئاژەل	ربط الحيوان
صەمەندەکۆژ	حیلەکەر، صەنگاتە	فێل باز	الحيال
صەنگ	گرانی، کێشی	وەزن	وزن
صەمت	ل وێ دوسێ	رێ و شوێن	أثر
صەمت	کار، شۆل	کار	عمل
صەمتاوی	ژ دەوساوی	لە سەر رێ و شوینی	تبع أثر
صەمتیر	ئامیری ئاواز لێ دانی	ئامیری ئاواز ژەن	آلة موسيقية
صەترە	زلەه	سەق	لطمة
صودا	هزر	مۆش	ذهن
صەوك	نانی تر ی کری بی	سورك	خبز تنور

صەهم	ترس	سام	رعب
صەهمە	ب ترس، ژێ ب ترسە	بە ترسە	مرعوب
صەهماندی	ژی ترسیای/ ترسادایێ	ترسنانە/ ترسێکی دراوە	مخیف
صەهمەك ژێ	ترسەك ژی	ترسێك لێ	خوف من
صەهمیە	ترسیە	بەترسێنە	مخیف
صەهمێ گرت	ترسی گری	ترسی گرتی	خاف من
صەهمدای	ترسی دای	ترساند	خوف
صەهمکر	ترسی کر	ترس کرد	یخاف
صەهمکە	بترسە، ژێ بترسە	بترسە	خافي
صەڤیك	صەلك	سەبەتە	سلة
سباهی	رۆژاهاتی، رۆژا بهێت	سبەینێ، بەیانی	غدا
سپاردن	گوهدان، بستە پێ کرن	راسپاردن	توصیة
سپرینگ	ئەڤە تێلێن بادانیە، ئەڤ پەیڤ یا کوردی کریە	تێلی لول دراو	سلك حلوزني
سپل	خالخالك	فاتەرەش	طحال
سپل ستوری	خالخالك ستیربوو، خالخالك وەرمێ	سپلی ئاوساو	تضخم الطحال
سپیناغ	ئەڤە بەلگێن یێت کەسەکن دکەنە، شیڤ	ئەسپیناغ	سبیناغ
سپیکا چاڤی	سپیاتیا چاڤی	سپیاوی چاو، سپیلاتکی چاو	العلبة/ بیاض العین
سپیکا هێکی	سپلکا هێکی	سپیالکی هێلله	بیاض البیض
سپیلکا مریشکی	گۆشتی سنگی مریشکێ	گۆشتی سنگێ مریشك	لحم صدر دجاج

سپهندار	ئەو دارەکا بلندە مفا ژ دارێ وێ وەردگرن	داری لەسپهندار	شجرة طويلة يستفاد من خشبها
سپهدارا شفتەعانی	ئەڤ رەنگەیێ راست و بلندە	داری ئەسپینداری راست	
سپهندارا سپی	ئەڤ رەنگە دارێ وی یێ سپیە	ئەسپینداری دار سپی	
سپهندار رەش	ئەڤ رەنگە ژی یێ ب هێزە ژ داری وێ یێ رەشە	ئەسپینداری دار رەش	
سپیندار ئەمریکیی	ئەڤە ژی دارا درێژ یا ئەمریکی	ئەو جۆرە دارە ئەمریکی	شجرة امريكية
سپینداری	ناڤێ گوندێ سپیدارە ل دهۆك	ناوی گوندێکە لە شاری دهۆك	اسم قرية في محافظة دهوك
سپە هیە	جوانە	جوان	جميل
سپی	یێ رەنگی، رەنگێ کێشێ	سپی	أبيض
سپی کاری	کێچ کرنا خانیا، رەنگی سپی کرن	کاری سپی کردن	عمل البياض
سپە	ئەڤە گیان بەرێکی هیرە ژ پیسیێ چێ دبیت	ئەسپێ	قمل
سپە کوژ	ناڤێ تبلا مەزنە یا دەستی، تیلا بەرانی	ئەسپێ کوژە، ناوی ئەنگوستی گەورە	اسم الاصبع الكبير
سپیتالە	رەنگی سپی بۆی	رەنگی بەردراو، سپی بووە	بيض
سپاڤ	ناڤا سپی	ئاوە سپی	ماء الابيض
سپلکاپی	گۆشتی پێ	سپلکە پی	عرف القصبة

سپیلكۆك	ئالیێ لێنك كریه، بێ سێ	سپیلكه	مبيض
سپێده	سحارێ	بەیانی	صباح
سپێنه	ئەڤە قەلەمێ ئاسنی یه بەرا پێ دشكێنن	قەلەمی ئاسنیه، بەر دشكێنن	قلم حديد، تستعمل لكسر الحجار
ستاندیه	ژێ وەرگرتیه	لێ وەرگرتیه	أخذ من
سیتاڤگ	شەوقێ، رۆناهی دگرین	رۆشنایی	يحجب الضوء، ظل
ستەم	زالم	زۆردار	ظالم
ست، سست	خاڤ بۆن	خاو بوون	راخي
ستران	لاڤژە	گۆرانی	اغنية
ستەر	ئەڤ پەیڤە یا كوردی كریه، خویشك	خوشك	الأخت
ستری	ئەڤە هندە گولێت بهارێنه دەمی پێردبت سەركێ تیژ پێڤە چێ دبیت داخۆ بپارێزین	درك	الشوك
سترك	ڤەرشی، پێتی بوو	بێ روح بوون، سربوون	تسبح
سترك	١- ڤەنسیتنك ٢- گیابەر دخرن	چەسپ	لصق
ستری چاڤ بلوق	ستری زەقی چەند سەركێت تیژێت پێڤە	دركی چاوڤ زەق	الشوك العين مفتوح
ستری دری	ئەڤە تێنت ب ستری ڤەنه مرۆڤ دخۆت	درگی تودرك	الشوك توتي
ستری داصی	ئەڤە ژ سترێە خوشی گولیا	دركگی وەك گوله گەنم	شوك تشبه

	گەنمی یە	وابە	سنبلة الحنطة
ستری دانك، ستر دانك/ لەڤە كورت كریێ ستری ددانك	ئەڤە ستریە یێ سێ چوەلكیە دەرمانێ گولچسكانە	دركی سێ گۆشەیی دەرمانی گورچیلە	شوكة مثلث الشكل تأكل كدواء للكلية
ستری خورنیڤك	ئەڤ ستریە ل دەشتێ شین دبیت خورنیڤكا ددەت	دركی خورتوك	
ستری سەرتەشیك	ئەڤ ستریە بلند دبیت و گولەكا شین یا ب سەرمۆریڤە دگریت دبێژن دەرمانی گولچیسكانە	دركی سەرتەشی	الشوك رأس المخزلي
ستری سی ددانك	ئەڤە ستریە سی ددان نیە گولچیسكانە بەر دكەڤیتێ	دركی سێ ددانی	الشوك ثلاث سنن
سێری	كرنە ڤیژی	ڤیژانی	صرف، فزاع
ستری زەرك	ئەڤ ستیریە یی رەنگ زەرە ئو یێ چاڤ بۆق و سەر تیژن	دركی رەنگ زەرد و چاو زەقەی سەرتیژە	شوك صفراء
ستری عەگول	ئەڤە یێ سەر خرە و ئو تیژە و خۆ ل چ بدەت پێڤە دمینت ئو هەر یێ كەسكە	دركی سەرخڕ	الشوم رأس مدور لاصق
ستری مشك	ئەڤە كیایە و بەلگێت وی سترینە و تێكرا تێكرایە	درەگە مشك	الشوك الفأري
ستری گوندۆر ترش	كەبەر	كەبەر	
ستری گنگرۆك	ئەڤ ژی گیایەكی باش دبیتە ستری خۆ ل حلكی	دركی تۆپەلە بی ووردە خۆ دەچەسپێنی بەشتەوە	شوكة لاصقة

	مرۆڤی ددەن (کولجرۆك)		
سطی	پانك	مل	رقبة
ستوکر	بشت باتك، گرێنکێت سطی	پشت مل	الفقرات العنقية
سطور ستیر	بلند بۆی، وەرِم تن	ئەستور بوون	التهاب، تورم
سطیێ مال بچیکی	بەرێ دەڤێ بچیك دانکی	ملی مندال دان	عنق الرحم
ستییێ میزدانکی	بەرێ دەڤی ریڤینکا میزدانکێ	ملی میزلدان	عنق المثانة
ستەور	نەزۆك، بچیك نابن	نەزۆك	لا یولد، عقیم
سطڤان	رِستك	ملوانکه	قلادة
سطڤانا زێری	رِستکا سطی یا زێری	ملوانتکه زێر	قلادة ذهبية
سطڤانا مۆرکا	رِستکا سطی یا مۆرکا	مالوتکەی مۆروو	قلادة الخرز
سطنگ	ئەڤە ژشتی مێش هنگڤینایه لێ مەزن تر ئو مێشا دخۆت	زەنگه سۆره	زنبور
سپه	صه	سەگ	کلب
ستێر	رۆناهێت ئەسمانی	ئەستێره	نجم
ستێربین	کەسێ دیر بزانیت	فەتاح فال	المنجم
ستێرا کلاڤێژێ	ئەڤە ستێرا گەشه یا مەزنه بەرێ سپێدی تێت د هەیڤا گلاڤێژی دا	ئەستێره گەلاوێژ، ستێرەی بەیانیا	نجم الصباح/ نجم الثريا
ستێرا گەرِیان	ئەڤ ستێره خۆڤه دگوهێزیت	ئەستێره گەرِۆك	نجم جوال
ستێرا کاروان کوژا	ئەڤە ستێره یا ل لێڤا عەسمانی دا لێ یا هێره	ئەستێره کاروان کوژان	نجم قاتل الرحالين

ستێرا ئەردی	ئەڤە ستێرەکا ڤەگوهێزە ل دۆر رۆژێ دزڤریت ئو ل دو رخۆ ژی دزڤریت	ئەستێرەی گوزراوە، ئەرزە	نجم الرحلة الأرض
ستێرا ئێڤاری	ئەڤ ستێرە دەمێ مەغرەب ب لایێ رۆژئاڤای دەردکەڤین	ئەستێرەی ئێواران	نجمة المغرب
ستێرا بلۆتو	ئەڤە ژی ژ ستێرت گەرێۆکا یا ژ رۆژێ دیرە	یەکێکە لە ئەستێرە گەرۆکەکان بەلام لە رۆژا دوورە	نجمة بلوتو
ستێرا ب دیلك	ئەڤە ژی کەرەسێ ردقن ل ئەسمانی درێژن ئو رۆناهیا رۆژێ لێ ددەت ب سەڤ وەکی کوریەکێ پێڤە دیارە	ئەستێرەی کلك دار	نجمة المذنبة
ستێرا سپێدێ	ئەڤەژی ستێرەکا گەشە ل عەسمانی دەمی سپێدی دیارە	ئەستێرەی بەیانیان	نجمة الصباح
ستێر ئۆرانس	ئەڤە ژی ژ ستێرت گەروکن بەلێ یا ژ رۆژێ دیرە	یەکێکە لە ئەستێرە، گەرۆکەکان	نحمة اورانس
ستێرا عەتارد	ئەڤ ستێر ژ هەمی ستێرا نێزیك ترە ژ بۆ رۆژێ ئۆ ل دۆر رۆژێ دڤرێنم بەلی هەر ب روویەی ڤە لی دزڤریت	ئەستێرەی عەتارد	نجمة عطارد

ستێرا مەریخێ	ئەڤ ستێرە یا گەرۆكە دیریاوی ژ رۆژێ هندی عەردیە لو یا رەنگ سپیە بەلێ هندە وەرزا رەنگی خۆد گوهۆریە	ئەستێرەی مەریخ	نجمة مريخ
ستێرا مشتەری	ئەڤەژی ئێك ژ ستێرك ڤەكوهێزا كە ئۆ ژ هەمی ستێرا مەزن تر	ئەستێرەی موشتەری	نجمة المشتري
ستێرا قوبێ	ئەڤ ستێرە دكەڤیتە لایێ رۆژ هەلاتی	ئەستێرە قوبەیی	نجم القطبي
ستێرا زەهرا	ئەڤ ستێرە یا گەرۆك و یا مەزنە و رەنگ پرتەقالی	ئە ستێرەی زهرا رەنگی پرتەقالی یە و گەرۆكە	نجمة زهراء
ستێرا بەحرێ	ئەڤە ستێرا سەر بەحری یە	ئەستێرەی دەریا	نجمة البحرية
ستێرا ب كوری	ستێرا ب دیلك	ئەستێرەی كلك دار	النجمة المذنبة
ستێر رژیان	خۆڤە كێشانا ستێری	گشانەوەی ئەستێرە، گول ئەستێرە	جذب النجم، الشهاب
ستێرناس	پێ زانینێ ستێرا	زانی ئەستێرە	علم الفلك
ستۆك	گیایەكە دخۆن	گیایێكە دەی خۆ	اسم لنبتە تۆكل
ستێرك	خۆ بەرهەڤ كرن بۆ هاڤێتنا تشتەكی	نیشانە	هدف
ستێرك گرت	خۆ بەرهەڤ كری بۆ دانانێ	نیشانەگرتن	مسك الهدف
ستێرك	تەختكی دان و كاكی ددانتە سەر	تەختەی دانەوێلە	تختة ذخيرة
ستێركی نانی	دەپی نانی ددانتە سەر	تەختەی نانی لە سەردا	تختة الوضع

		دەبێت	الخبر عليه
ستێرکی صافاری	دەبیٚ صافاری ددانتە سەر	ئەحمە ساوار لە سەردادەنین	تحتة وضع الحبية عليه
ستێرکا خۆ	وەرگرتنا نیشانکا خۆ	نیشانەی خۆ	هدفه
ستێرمە	کو ل بۆنا گلاندا	گلاندە ئێشان	التهاب الغدة اللمفاوية
ستێن، ستاند	وەرگرتن	ستاندن	أخذ
ستێلە	زیرەك	ژیر	ذكي
ستینك	داری ددانە بەر جۆتگا دانەکەڤن	ئەستون	عمود
ستینا پشتێ	کاریتێ پشتێ، ریزا مۆرکێت پشتێ	ئەستونی پشت	العمود الفقري
ستینکا دفنێ	بلندایا دفی، ئەڤە هەستیکێ تازە کرنێ یە	ئەستوونی لووت	العظم المصفوي للأنف
ستینکا کەپرێ	ئەڤە دارەکێ کێلە دانتە نیڤەکا کەپرێ پێ راوستیت	ئەستوونی کەپر	عمود القمرية
ستینکا بانێ	دیواری زراڤ ئەوێت ددانتە بەر بانی دا راوستێن	ئەستوونی بان	عمود السطح
ستینکا خانی	خۆ پێ راوستانکا خانی	راگری خانوو	مسند المنــزل
ستینا مالێ	دیوارێ مالێ پێ رادوستێت، ئەڤەژی (بابە)	دیواری راگری مالێ، باوك لە خێزانی	عمود المستند المنزل الذي هو أب للعائلة
ستینکا پشتێ	خۆیی راگرا پشتێ	وەستانی پشت، ئەستونی پشت	عمود الفقري، المسند الظهر

ستینا کەهرەبێ	نەڵ ئاسنێ تێلا پێ گری ددەن	لەستوونی کارەبا	عمود الكهرباء
سحار	سپێدی زی	بەیانی زوو	صبح الباكر
سحەتی	دەمێ	ساتێ	ساعة
سرك	ئاڤا ژۆردا بێت	چۆگەی هەل واسراو	جدول معلق
سرکا ئاڤێ	ئاڤا ژۆرا بیت، سیلاڤا ئاڤێ	چۆگەی هەل واسراو	جدول مائي
سفت	بابەت، کوردی کریە	بابەت	المادة
سفت بوو	زیرەك بوو	ئازابوو	كان مجد
سفتی	زیرەکی	ئازایی	مجد
سفرەك	١- مێدەکا وادی ل سەر دخۆی	سوفرە، پارچەی نان خواردن	سفرة الأكل
سڕ بوو	پێتی بوو	سڕ بوو	متجمد
سڕ	صاری، رح تێدا مەمایی	سەرما	البرودة
سڕو سەقەم	صار و نەخۆشی	سار و سڕ	البرد القارس
سڕێ بر	صەرمایێ لێ دا	سەرما لێ دا	تعرض للبرودة
سرێ	١- گەلەك هشیار ٢- سیلاڤا ئاڤی تێ تیتەی خار	ووشیاربوو	كثير الحذر
سڕێ گرت	سەرمایێ گرت	سەرما گرتی	استبردة
سڕکەوی	١- قەرەمۆکی ٢- بۆ کەسەکی دبێژ کۆ هەر یێ صاری کەوی بیت	ساردەن	مبرد
سڕکەتی	صەرما بوو	ساردی کەوتێ	تداخله البردة اليها
سڤدەر	هێدی	ئاسەەم، لە سەرە خۆ	هادي

سەدەر	کڤارك	کوارك	الفطرة
سڤك	چ کێش تێدا نەبیت	بێ کێش	بلا وزن، خفیف
	گەلەك سڤك، ناڤێ واتایی	سووککە لە	کثیر الخفیف
سڤۆرە	ئەڤە گیان بەرەکی بچیکە ل سەر دارا دژیت وشیردەرە و خوارنا وی گیزن وبەرِی نە	سمۆرە	سنجاب
سڤی	تیفکلێ برنجی یە، پیشی	پووشی	قشرة
سڤین	ناڤێ چیچکەکێ یە د ناڤ بەفری دژیت	ناوی چۆلە کەیەکە	اسم عصفور
سڤیری	ئەڤە گیایکە شتی جەهی یە	گیاینکە ودك جۆیە	الحشیش شبه الشعیر
سڤیلانك	گەلەك سڤك، ناڤی مەعنەویە/ واتایی یە	زۆر سووك	خفیف جدا
سکتی	مر، تۆپی، ڤێ پەیڤی گەلە بۆ گیان بەرادبێژن، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	تۆپی	مات، سکتة
سکر	دیوارە بۆ جۆیا ئاڤێ چێ دکە دا ئاڤ نەچیت	کەنداو	سد، الحاجز
سك سکە	ڤێ پەیڤێ بۆ زەلامێ بێ کار دبێژن، سك سکاوی یەل کۆلانا	پیاوی بێ کار	الرجل بلا عمل
سکیچ	بۆ دیار کرنێ	نەخشە کێشان	تخطیط
سمیتك	ئەڤە هێرکی صاڤاربە	ووردکە ساوا	البرغل الناعم

سمێل	مینت بەرێ دەلی رەلامابە	سمێل	شوارب
سمبلۆك	گولیا گەنمی، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە	گولە گەنم	سمبل
سماق	ئەڤە دەرامەتەکی سروشتیە ل عەردێ دێم شین دبیت و ل چیایی یا ترشە	سوماق، بەری دارێکی سروشتیە تامی ترشە	سماق
سماق صورك	ئەڤ سماقە یا بێنخێرە و یا لاوازە	سووماقی سۆر	سماق احمر
سماق رەشك	ئەڤە رەنگی سماقی یێ لاوازە و هیرە	ئەو چۆرە یا ووردە و لاوازە	سماق اسود
سماق چرك	ئەڤ رەنگی سماقی یا نیسەکە	سوماقی شیلەیی	سماق حمطي
سماقا رڤینی	ئەڤە باشترین رەنگێ سماقی یە و یا گرە و یا سپیە	سوماقی هەرەباش	سماق رقيني
سماق زەرك	ئەڤ سماقە ژی یا رەنگ زەرە ژ رەنگی باشە	سوماقی زەرد	سماق اصفر
سماقی گەنم	١- ژ رەنگی سماقێ. ٢- دبێژم چورە گەنمی یێ رەنگی صورە	رەەنگ سۆرە	تسمية لحنطة احمر اللون
صم	پێت کەوالا	پێ ی ئاژەل بەش خواروە	أضفر الحيوان
سمایلۆك	ناڤێ گولەکا مەزنە وجانە	ناوی گولێکە	اسم الوردة
سندۆر	ناڤی گوندەکی دوسکیانە	گوندێکی دوسکیە ل دهوك	اسم قرية في دهوك
سنجری	صاربوو	سارد بوو	استبرد
سنچراند	صارکر، ڤەرسی، بەفرێ دا	سارد کرنەوە	تبريد

	یا سنجری		
سنیله	كورئان كچ شنی گەهشتی	تازە پی گەیو	مراهق، حدث
سنسله	شینه ماله کێ	لەرەگەزی	سلالة
سنگول	پێ گران	بەكێش	ثقیل الوزن
سنسل	ستینا پشتی، ئەڤ پەیڤە یا كوردی كریه	ئەستونی پشت	عمود الفقري سلالة
سۆپا	کرنه قیژی	هاوار کردن	صیاح
سوحبەت کرن	گال گال کرن ل گەل ئێك و دوو، قەسەكرن لگەل ئێك	قسەکردن لە گەل یەکتر	تكلم مع البعض
سوزەنەك	سی سەنەك، نەساخیا زەولامانە	سوسەنك	سیلان
سوور	دیوار، شیرهە	دیوار	سور
سووك بر	ب لەز بر	زووبرد	أخذ بسرعة
سوچی	سیچ	هۆی	سبب
سوخت	بێ پارەیی	قەلۆش	مفلس
سورەحی	گۆسك	گۆزە	دورق الماء
سورود	سڕان	گۆرانی	نشید
سۆزرەت	یێب باش	زۆر باش	مدهش
سۆزە	با هەل کرن	هەڵ کردن با	هبوب الریاح
سولان	ناڤ و نیشان، پێ نیاسین	ناو و نیشان	نسب
سووچێ تیژ	چوکلێ تیژ	گۆشەی تیژ	زاویة حادة
سێ	هژمارا پشتی دووا	ژمارەی پاشی دوو	العدد ثلاثة
سێ پسك	گیایەكێ بهاریه یێ شرینه خەلك زەردكەن و دخۆن	گیا بەهاریە دەخورێ	نبتة ربیعیة تؤكل

سێ بەلگۆك	گیابەکی کەسکی سێ بەلکیە	گیابەکی سەوزی سێ پەلکە	نبتة خضرة ذات ثلا ث اوراق
سێ پێك	هەلگرێ ب سێ سەرا	سێ کوچکە	رافعة لة ثلاث رؤوس
سێپل	پێل	لافاو	الموج
سێ جەم	سێ دان	سێ جەمە	ثلاث وجبات
سێ چووکل	گەهشتنا سێ سەرێت راست	سێ گۆشە	مثلث
سێر کەر	کەسێ کارێ جەنبازیی و سێرا بکەت	جادووکەر	ساحر، دجال
سێرۆ	سی بەرۆ	ناوی سی قولی	ثلاثي
سێروژە	برسی	برسی	جوعان
سێرە	نیشادان	پیشان دان	تهديب
سێر	سەحر	سێر، جادوو	
سێ صەد	هژمارا سێ جا صەد	ژمارەی سێ سەد	العد ثلاثمائة
سێ ریز	ئەڤە ناڤێ چیایە ل دهۆك	ناوی چیایە لە دهۆك	اسم جبل في دهوك
سێڤ	ئەڤە دەرامەتەکێ تام ترش و شرینە ل هەمی دەڤەرا شین دبیت بتایبەتی ل چیای	سێو	التفاح
سێڤ ئالو	ئەڤ سێڤە دترشن و دهێرین	ئەو سێوانە تام ترشە و ووردە	تفاح ناعم
سێڤ بن عەرد	ئەڤە ل بن عەردی شین	سێوەی بن عارد	تفاح تحت

	دبن بەلگی وێ شتی بەلگێ سێڤی یە بەلی نە وبخۆ شتی پیاطانە و شرینن		الارض
سێڤ ئەعلك	ئەڤ رەنگی سێڤێ تەحلنم وتام مرن	سێوی تال	تفاح له طعم مائل إلى المرارة
سێڤ کانیسانێ	ئەڤ سێەڤە ل ناڤ رەزا دا شین دبن ل مەھا نیسانی پێت ھەین	سێوی دێم	تفاح أرض غير مائي
سێڤ جانك	ئەڤ سێڤە یا درێژە و یا شرینە	سێوە درێژ و شرینە	تفاح طولانية حلو المذاق
سێڤا ئەمریکی	ئەڤ سێڤە پێت صۆر و شرین	سێوە ئەمریکی	تفاح امريكي
سێڤا فەرنسی	ئەڤ سێڤە د زەرن و گرۆڤرن	سێوە فەردنسی رەنگی زەردە و خرە	تفاح فرنسي اصفر اللون ومدور الشكل
سێڤ شەکر	ئەڤ سێڤە ژی دشرینن و رەنگ زەرن	شەکرە سێو، ئەو سێوە شرینە و رەنگی زەردە	تفاح السكر
سێڤ خانك	ئەڤ سێڤە یا زەر و یا گرە	ئەو سێوە رەنگی زەردە وگەورەیە	تفاح أصفر اللون كبيرة الحجم
سێڤا لبنانی	ئەڤ سێڤە درەنگ صۆرن بەلێ پێت سەر درێژن ئو دبن پەحنن	سێوی لبنانی	تفاح لبناني
سێڤ گوندۆر	ئەم سێڤە پێت رەنگ کەسکن ءو تام گوندۆرە	سێوە گوندۆرە، رنگی سەوزە و تامی گوندورە	تفاحة شكل مدور أخضر

		دەدات	اللون
سێڤ گەلوەری	ئەڤ سێڤە درەنگ صۆر مەزنن	سیوە گەلوەری، رەنگی سۆرە و گەورەیە	تفاح ككور
سێڤ گۆلدن	ئەڤ سێڤە رەنگ زەرن یێت ئەمریكی نە	سێوە گۆلدن	تفاح گولدن
سێ قورنەت	سێ قورنەت	سێ گۆشە	مثلث
سێهوان	بەرحەتاڤك	سەیوان	شمسية
سێ كوژێت تیژ	سێ چوكلێت تیژ	سێ گوشەی تیژ	مثلث حاد الزواية
سێ كوژیێ جووت	سی چوكلێت دوو رەخێتن هندی ئێك	سێ گۆشەی جووتك	مثلث متساوي الساقين
سی كوژیێت ڤەكری	سێ چوكلێت ڤەگری	سی گۆشەی كراوە	مثل منفرج الزاوية
سێ كوژیێت رەپ	سێ چولكێت ستیێ	سێ گۆشەی وەستاو	مثلث قائم الزاوية
سێ جێ	ناڤێ گوندەكیە ل دەڤەرا دهۆك، سێ جە سێ رێك دچنێ	ناوی گوندێكە ل دهوك	اسم قرية في دهوك
سێوی	ئێتیم، هێتیم زارۆكێ بێ دەیك و باب	هەتیو	يتيم
سێك	سهێك	سركە	خل
سێوانەك	تازەیی	جوانی	جمال
مێلك	ئامیرەكە نانی ل سەر د بژێرن ژ ئاخی چێ دكەن	سێل	ساج
سێ یەمان	یی سیێ، بۆ ئەریما هژمارا	سێ یەم	الثالث

	تێت		
سێ یان	سێ شوا	سی لەوان	ثلاث منهم
صباهی	رۆژ پاشتر	بۆ رۆژی دووایی، بەیانی	غداً
صهنگ	گیایەکێ بهاریە یێ تام شرینە، رِهن رِهن شین دبین	گیاییکی تام شرینە	نبتة ربیعیة تشبه الحشیش له طعم حلو
صۆلین	بشکوشك	خونچە	البرعم
صۆلینا گولێ	بشکۆشکا گولی	خونچەی گول	البراعم الوردة
صۆلینا ئاڤی	بۆریا ئاڤێ	بۆری ئاو	انبوب الماء
صۆلك	پێلاڤ، ب دەستی چێ دکەن	پێلاوە	الأحذیة
صۆلدوور	پێلاڤ چی کەر	پێلاو دروست کەر	صانع الأحذیة
صۆل	نال، پێلاڤا دەوارا	نالی وولاغ	أحذیة الفرس
صولفرت	کەبریت	کەبریت، سلفرت	کبریت
صۆرِك	پرسکێت صۆر	سۆریکە، سوریژە، ئاوولە	الحصبة
صۆرِ صۆرِك	ریڤیکا دەست نڤێژا ستیر	ریخۆلەی دەست نوێژی ئەستور	المریٔ
صۆرِ و صۆر	ئێك سەر گۆتن	بێ پەیا، دەڤ و دەڤ	أکید، مباشر
صۆراڤ	دەرمانکێ صۆر، ژنك ب کاردئینن بۆ جوانیێ	سوراو	أحمر الشفة
صۆردمە	رەنگەکی گیایە ژبنێ یێ صۆرە ئو ژ سەری کەسکە	گیای بن صۆری سەر سەوز	النبیة من اسفل أحمر اللون من أعلی أخضر اللون
سور	رەنگی سۆر	سور، ئال، لعل	حمر، أحمر

[illegible]	کرمانجیا ژوورین	کرمانجیا خوارێ	[illegible]
صۆرەتا	تایێت سۆر	ئەخوشی سۆری	الحمى القرمزية
صۆر بری	ئەنری	توورە بوون	الحمرة
صۆربونا ریڤی	ریڤیك بەری ب کول بۆ دچیت	برین بوونی ریخۆلە سور	التهاب معي
صۆربۆن	گرتنا رەنگی صۆری	سور هەل گەران	احمرة
صور دەمارێ ملی	بۆریێت خوینا ملی یا تازە	خوین بەرملی	الشریان العضوي
صۆر دەمارێن ستوکری	بۆ ریێن خوینا تازەیا مۆرکێت پشتی پاتکێ	بۆر خوێنی پاك هی گری گرنی یەکانی بشت مل	الشريان السباتي
صۆر دەمار	بۆریکێت خوینا تازە	خوێن بەر	الشریان
صۆریاز	ئەڤە سیرکێت جۆلینە	سیری چۆل	الثوم البري
صۆریان	ناڤێ کیایەکی یە	ناوی گیاێکە	اسم عشبة
صۆرك	بی صۆر	صۆرکەلە	حمراوي
صۆرە صۆر	رەنگی ب سەر صۆری ڤە	سۆریاو	میل إلى الحمار
صۆر گول	گولا صۆر	گولە سوور	وردة أحمر
صۆر بەش	دخوینێ دا صۆرکر	سۆر هەلگەرا	احمرة م الدم
صۆرگ	ئەڤە پێلاڤێت کوردیە ژ دەڤەرا سۆرا	پێلاوی کوردی ناوچەی سۆران	أخذية كردية الخا مه في المنطقة سو ان
صۆژەك	دارکێ کلێ چاڤا	داری کلی چاو، سوتێنەر	قلم العين،
صۆتك	ئەڤە گیایەکی کیڤیەو	سۆتکە	نوع من الحشيش
صۆتن	ئێشا ب ئەگەرا ئاگری	سووتان	الألم الحروق
صۆبە	ئامیری ئاگر بێ هەلکرن	زۆبە، سۆبە	مدفئة
صوشیالیزم	ئێکتی، بشکت دار	یەکێتی، بەشی داری	اشتراكي

صزنه	رەنگەکێ وەردەکێ کیلیه	مراوی کیوی	البطة غير الداجنة
صونگوڕ	ئەڤەو تەیرێ چیچکانە یێ رەنگ سپیە و بەژن کورتە	هەلۆیەکی رەنگ سپیە و بالا کورتەی	صقر ابيض اللون قصير القامة
صونگوڕ	بەژن کورت	بالا کورت	قصير القامة
سنگ	بزمارا مەزن	بزماری گەورە	ميخ
صست بوو	خاڤ بوون	خاو بوو	جعل الراخي
صست	خاڤ	خاو	راخي
صتیڤانك	رستك	ملوانكە	قلادة
صم تراشك	ئەڤە ئامیرەکی دەڤ خۆشە بۆ برینا زێدەیی ب یێت دووارا ڤە تێت بکار ئینن	ناڵ بەند تەراشك	آلة قص زيادة المجيرات
صمێ گای	پشکا خارێ یێ گای	بەشی خوارەوەی پێ ی گا	ظلف الثور
صمتی	کون کری	کون کراو	مثقب
صلز پی	ئەڤە رەنگەکێ تریە یێ دندك مەزنە و رەنگ صۆر	جۆرێکی ترێ دەنگی گەورەیە	نوع من العنب ذات حبات كبيرة
صلێ بوو	زیزبوو	تۆراوە	زعل
سلێمانی	١- چەکی زەلامایە بۆ تازەیی ٢- رەنگی تایی دارحبەشی یە	١- جۆرە سیلاحێکی پیاوانەیە ٢- جۆرە چەکی جوانیە	سلاح رجالي، عقيق يماني
سیارەتیکا	ناڤێ گوندەکی دۆسکیانە	سوارە توك	اسم لمنطقة في

	ل دهۆك		دهوك
سیار	کەسێ دەوار بهاژۆت	سوار	راكب، الفارس
سیارباز	بەز بەزانكێ دەوارا	غارە غاری وولاغ	الفارس
سیار چاك	رێبەری باش	سوار چاك	الفارس الجيد
سیتە	نەڤە طەلیێت ئاڤی بو ماسیا پێ بگرن	طەلەی ڕاوكردنی ماسیە لە ئاو	طريقة لصيد السمك
سیپەل	پێلت ئاڤی یێت دژوار	شەپۆلی بەهێز	الامواج القوية
سیج	ب ئەگەر بۆن	سووچ	سوج
سیچەلز	ئەگەر كەر	كەتن كەر	عمل العمل
سیج كەر	كریار كەر	تاوان بار	صاحب عمائل
سیتی ماصیا	تۆرا دارا نەچی دكەن دا ماصیا پێ بگرن	تۆری داری ماسی گرتن	شبكة الخشب لصيد السمك
سی	یێب هێز	بەهێز	قوي

سی/ ب هێز/ ئەڤ پەیڤە دبناشەیی دا یا فارسیە بەلێ زمانێ كوردی ژی ئێك ژزمانێت هندوفارس ڤێجا ئەم دشێین بێژین یا كوردیە.

سی ئانی	ب لەز ئینا	زو هێنمای	أتى به بقوة
سی باخڤە	ب لەز بێژە	زوو بلێ	استعجل كلام
سی بالا	ب هێز زڤراند	بە هێز سووڕاندی	لف بقوة
سی بالاڤ كر	ب هێز جلك شوشتن	بە هێز كولی كرد	غسل بقوة
سی باری	ب شدیای لێ كر	بە هێز باری	مطرة بقوة
سی بەریۆیی	ب هێز ڤێرا چوو	بە هێز پێ بوو	اشعل بقوة
سی بەردا	بە هێز ئازاكر	بە هێز ئاوادكرد	حرر بقوة
سی بوو	ب لەز بو	زوو بوو	ولدة بقوة
سیبەر	ل بەز و هێزبر	بە توندی بر	أخذ بقوة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
سپی پنجا	ب لەز تیێك وەرکر	زوو پنجایەوە	لف بسرعة
سی پەر	پەرێت بهێز و مەزن	پەری گەورە بە هز	جناح بقوة
سی پەراند	ب لەز دەربازکر	زوو پەراندیەوە	عبر بقوة
سی پیڤا	ب هێز پیڤا	بە هێز پێوای	وزن بقوة
سی پف کری	ب هێز بالێ کر	بە توندی فووی کرد	قمو بقوة
سی تێ کر	ب هێز بۆ کرێ	بە توندی تێ کرد	اسکب بقوة
سی تاری بوو	گەلەك رەش بوو	بەتوندی تاریك بوو	أظلم بقوة
سیتاڤ	تەرمایی	رۆشنای	بصیصة
سیتاڤك	تەرمایی	رۆشنای	بصیصة
سی جۆت کر	ب شدیای ڤەکێلا	بە توندی جووتی کر	حرث بقوة
سی چوو	ب شدیای ریڤە چوو	بە توندی رۆیشت	ذهب بقوة
سی چەراند	ب شدیای و زۆری هێلا بخوت	بە توندی لەوە راندی	رعی بقوة
سیچە لۆ	یێب گونەهـ	کوناه بار	المذنب
سیداد	خوودان راستی	سوداد	عادل
سیدادا	ب شدیای رینشت	بە توندی نیشت	هبط بقوة
سیدا گرت	ب شدیای تژی کر	بە توندی پر کرد	ملئ بقوة
سیدارە	سیبەرچێ کە، گولاڤێ بیانی	سێبەرچاکەو	شفقة
سیڤراند	ب شدیایی شکاندە سەرك	بە توندی شکاندەوە	کسرة بقوة
سیڤوتا	ب شدیایی لێ دا	بە توندی لێ دا	ضرب بقوة
سیس	چرمس	چورچ بوون	ذبل
سیشەرکر	ب شدیایی لێك کەتن	بە توندی شەر کر	تعارك بقوة
سی شەکر	ب شدیایی حلی کر	بە توندی دای هێنا	مشط بقوة
سی ڤەشکا	ب شدیایی چەماند	بە توندی شکاندەوە	کسرة بقوة
سی ڤەکێشا	ب شدیایی راکێشا	بە توندی رای کێشا	سحب بقوة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
سی ڤەقوتا	ب شدیایی لێ دا	بە توندی لێ ی دا	ضرب بقوة
سیلاڤ	نشیڤیەکا شدیایی ئاڤ پێداتێت	شیوی توند ئاو پێدادێ	انحدار قوي للماء
سیکارە	چەقۆك	چەقۆ	سكينة
سی کەلی	ب شدیایی، ب هزکەلی	ب توندی کولا	علی بقوة
سیکارك	ناڤێ بچیك کریێ چەقۆکی یە	ناوی بچووك گراوەی چەقۆ	اسم مصغر للسكينة
سیکر	ب شدیاي ی ب جه ئینا	بە توندی کدر	عمل بقوة
سیکەت	ب شدیای دا ئیك	بە توندی گرتە	مسك بقوة
سیگڤاشت	ب هێز بە سەرك ڤەبرن	ب توندی گوشی	عصر بقوة
سیمەرخ	بالداری بهێز، د ناڤ چیروکێت کوردی یێن کەڤن دا هاتی ئەڤ ناڤە یی ژ دوو پشکا چێ بۆی (سی) + (مەرخ) سێ، بهێز (مەرخ) ب فارسیبە تەیر ناڤکی لك دایە	بالندەی بەهێز	الطير القوي
سیسی بوو	چرمسی، بو کاری بۆریێ دیرە	چرچ بوو	علی وشك ذبلان
سیس دبوو	دچرمس، بو کاری نەبور	چرچ دەبوو	علی وشك يذبل
سیسن	گولەکا بهاریە، یا سپی وەرزێ بهارێ یا هەی	وگولی سوسن	وردة زنبق
سینەم	ناڤێ بهێز، ناوی ژنانە	ناوی بەهێز	اسم قوي
سیناهی	رۆوناهیەکا کێم	جروسکەیەك، رۆشنایەکی کەم	بصيص من الضوء

سیە هات	سیبەر هات	سیبەرهات	جاء الفيء
سیە	سیبەر	سیبەر	الفيء
سیهات	زی هات	زوو هات، خێراهات	جاء بسرعة
سیسی	نەساخیەمە مێشا هنگڤینی دکرین دەمی شاناوی رەش	نەخوشیە هی مێش هەنگون	مرض ذباب عسل
سیواك	ئەڤە کیایەکێ موبارەکە دادانا پێ تازەدکەن	ددان پاك کەر	منظف اسنان
سیس	بۆ کەسێ سپی و سەرزەر دبێژن تازە دکەن	کەسی سپی و سەرزەر	شخص ابيض وشعره اصفر
سیە کولی	کولبۆنا سینگی	بریندواربوونی سی	التهار الرئة
سیە وەرمتی	بلندبوونا سیهی	ئاوسانی سی	ورم الرئة
سیراجە	کوردی کر تەسیانکا رۆناهیی	وەکو فانووسە	سراجة
سیردان	پێ کۆل یۆ کرن	هان دان	حث على

پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت نەبزوین (ش) ئەڤ پەیڤە ژی گەلە یا دەولەمەندە د زمانی کوردیدا

شالاڤ	ئازا مەلکی، بۆ زێر شیشتنێ تێنە ب کار ئینان	لاوە زێر	الماء الملك
شاباش	ئەڤە خەلاتن ددنە ستران بێژا و دهۆل قوتا	بەخشیش دان	بخشيش
شاهانو	کابانیا مەلکی، ژنا مەلکی، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	خێزانی مەلیك	زوجة الملك
شابەلوت	شابەڕی، ئەڤە رەنگەکێ بەڕیا نە ل چیای ین زۆزانی شین دبین	جۆرە بەبرویەکی تام شرینە ل کو یستان شین دەبی	بلوط تركي
شابەندەر	بالیوز، نینەر	نێنەر	قنصل
چابن	خۆش حال بن	شادبن	سعداء
شابز	کەیف خۆش بوو	کامەران بوو	أصبح سعيداً
شاپ	شەڤا تاری	شەوی تاریك	الليل
شاپەسەند	ناڤێ گولەکی یە، ناڤێ ژنکایە / شاهاڤیا	ناوی گولە، ناوی ژنە	اسم للوردة
شاپەر	چەنگی تەیرانە کۆ پێ بفرن	باڵێ باڵندە	جناح الطير
شابەرمان	شەربەنا هناریە	شەربەتی هەنار	عسل رمان
شاپەلۆر	دانانا نیشانا پێ حەسیاتی	دانانی نیشانە بۆ ئاگاداربون	وضع الرقعة للانتباه
شات	خۆمەزن کرن	فیزهەڵ گرتن	تفاخر
شالربی	بزاڤ	جوولە	نشاط
شالو	تی شەمب، ئەڤ تیە ژ دەست بێکی دسورن لو	شالووە	توت أحمر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
	دترشن دەمێ دگەهن		
	مۆردبن و شرین		
شاخ لێدان	قۆچ لێ دان، دانە بەر شاخا	قۆچ لێ دان	ضرب القرون
شاخك	ئامیرەکە کالك چێ کەر بکار دئینن	ئالەتێکە کەلاش دروست کەر بە کاری دێنت	آلة خاصة صانع الأخذ يستعمله
شاخ دار	پەزێ ب شاخ	مەڕ قۆچ دار	ذو القرنين
شاخکێت دوهنی	ئەڤە وەکی ئامیرەکی یە ب کاردئین بۆ دوهن کرنێ	شاخی مەڕە، وەکو ئامیرە کار دێنن بۆ ڕون تێ کردن	القرون تستعمل لتدهن
شاخی	چیایی	شاخاوی	جبلي
شادە	شەهادە، ئامیلکا باوەریێ	بڕوا هێنان	الشهادة
شاڕاگر	نوختا ڕتاوستانی	نوختەی وەستان	نقطة الاستنا
شاران گەر	گەڕیانا باژێرا	لە شارگەڕان	سياح
شارەزا	شەهرەزا	زانا	خبير
شارەوان	باژێرڤان	شارەوان	المحافظة
شاردار	خودان باژێر، باژێری	خاوەن شار	صاحب المحافظ
شارستە	ڕستارکی سەرەکی	ڕستەی سەرەکی	الجملة الرئيسية
شاریا	کەوانە	داغ بوون	كوى
شاری خامۆشا	باژێرێ بێ دەنگا	شاری کپی	المدينة الصامتة
شازادە	نەڤیێت شاها	نەوەی شا	احفاد الملك
شازدە	هژمار پشتی پازدێ	شانزە	ست عشر
شازبەند	ئاوازلێ دەر	ساز بەند	ملحن
شاسوار	سیارێ ژێ هاتی	شای سواران	ملك الفرسان
شاز	ئامیرەکی ئاواز لێ دانی بە	ئامێری ئاوافر لێ دان	آلة لضرب لحن

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێرین	زمانێ عەرەبی
شاش	گێژبوون، شەپلەب، بی خش بۆن	شێواو، سەوداو	مرتبك
شاشی	خەلەتی	چەوتی	خطء
شاش بوو	ڤەجنقی	راچلەكا	ارتبك
شاش ما	حێبەتی ما	واقی ورما	اندهش
شاش كر	خۆتێك بر، ئازاد دێ خۆشاش كرد ئەزموونێ دا	تێك چوو	مرتبك
شاشك	دەرسۆكا سەرێ زەلاما	چەفتەی سەری پیاوان	غطاء رأس الرجل
شاشك گرێ دا	دەرسۆ گرێ دانا ب زڤرۆك	چەفتە بەستن	شد غطى الرأس
شاڤە شێن	شاهسن، تەیرێ چیچكانە	جورە بازێكە بەكەلەگتە	عنقاء
شاڤێری	حەل نەكرنا زادی دعیركیدا	هەر سی ناتەواو لە گەدەدا	سوء الهضم
شاڤێر	بێ تام، چ لەزەتی تێدا نەین	بێ تامی	بلا طعم
شاقولی	ب راستی، ستینی	بە ئەستونی	عمودي
شاقول	ستین	ئەستون	عمود
شاقول دانا	ستین دەینا	ئەستونی دانا	وضع عمودي
شاك	تارتا، ئەڤە شاكا مێوی یە	پەلێ	فرع
شاكا دارێ	طایێ داری	پەلێ دار	فرع الشجرة
شاكا كولندی	طایە كە ژ بنا كولندی	بەشێكە لە لاسكە كودی	فرع من النبة القرع
شاك هاڤێتن	طایی شەكاتپە دەمی زبدە تبن	پەل هاویشتن	التفرع
شاكە شاك	هەڤی ژی كرن	.كالا كردن	التوسل

شاك	زبرەك	زبر	ذكي
شاكۆل	گۆپال	گۆچان	عكاز
شاگرد	بەردەسك، بۆ مرۆڤا ب کاردئینن دەمی بچیکەك ل دەف هۆستایەکی کار بکەت	شاگرد	الصبي المساعد
شال	مێزەرکێت نەخشاندی	مێزەری بە نەخشین	شال
شالێ پشتێ	مێزەرکێت دکەنە پشتا خۆ بو سەر جلکێت خۆ ژن و مێر دکەنە بەرخۆ	شالێ پشت	
شالا حەفکی	رەنگەکی حەفك تی ئالینکی یە یۆ تازەیی دکەنە حەفکا خۆ	شالی مل	شايل الرقبة، لفاحة
شالا ملا	ئەڤە ژی دەرسۆکێت چێ کرینە ددانە سەر ملێت خۆ بۆ جوانیێ	کۆل وانکە	شال
شالیل	بلیل، ئەڤە هندە بەردارن یێت رەنگ و رەنگت ئو ددەنگ خۆش	بولبول	بلبل
شالیار	وەزارەت	وزارەت	الوزارة
شالۆك	ئەڤە گیا د گەنمکی یێ ددرن	داسویکە	المنجل
شالیل	دەنگ زەن، شارستی بلیل	دەنگ لێ دەر، ئاواز لێ دەر	ملحن
شان شانۆك	یاریا عەلجمانە	یاری بێژز بوونەوە	لعبة العيثان

شاندیه	هنارتیه	نارەراوە	بعث
شاندەك	هنارتیەك	نوێنەرەك	وفد
شانه	شلخه	مێگه لەمێی، کزمەله مێش له ناو کوره	خلیة النحل
شان	چێ کرنا مالکا	دروست کردنی خانه	عمل الخلیة
شانا مێرویا	مالکێت مێچریا	خانەی مێروولە	خلیة النمل
شانا مێشا	مالکێت شەمایێ نه مێش هنگڤین چێ دکەن دا هێکا و هنگڤین بکەتێ	خانەی مێشی، شانه مێش	خلیة النحل
شانا زرکێتکا	ئەڤه ژی مالکێت شەمایێ نەزرکێتك چی دکه	خانه زەردە زیرە	خلیة زنبور
شاندی	هنارتی	ناردراو	صادر
شاهنشین	جهێ پادشا	شوێنه شاه	مكان الملك
شامی	گەنمۆك	گەنمە شام	الذرة
شام	ناڤێ باژێرەکێ یه ل سوریا کورد لێ دژیت	ناوی رێکه له سوریا	اسم المدینة في سوریة

گ/ شاما خۆشە دشامیارا نەیا خۆشە دعامیارا (جەگەر خوین)

شامۆز	دەوارێ زیرەك	ئەسپی زیرە	الفرس الشیجاع
شامسێ	ئەڤه گەنمۆکه ب سێ مەها چێ دبیت	گەنمە شامێ سێ مانگە پێ دەگا	الذرة
شام شەش	ئەڤه گەنمە ب شەش مەها دگەهیت	جۆرە گەنمێکه بەشەش مانگ پێ دەگا	نوع من الحنطة
شام	زادێ لێڤاری، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریه ئەو بۆرمێ	نانی ئێواره	الغذاء

(لەخشەم)ە.

لەخشەم، بنیاتێ وی ترکیە.	ئێڤاری	لێواره	عصر
شاماله	شەرۆ شۆر	شەرو شۆر	ضوضاء
شاه	مەلك	خاون شکۆ	ملك
شاهژن	ژنا مەلکا	شاژن	زوجة الملك
شاهێد	ئەزمان دان بۆ کەسەکێ دی، ئەڤ پەیڤەیا کوردی کریە	شاهەد	شاهد
شایانی	ژ هەژی	شایان	یلوق له
شایانی بەحسە	یی پی گۆتی، وەصایی زانی	وازانراوه	جدیر بذکر
شایلۆخان	ئاواز لێ دەر	موسیقی	ملحن
شایی	دەهوات	شایی	دبکه
شایی کەر	دوانن	شایی زان	یلمع
شە بەق	د تەیست	ده بریقێ	یلمح
شەبەکی	نەساخیەکا ڤایرۆسیە پەزی دگریت	نەخۆش ڤایرۆسیە توش مەڕ دەبی	مرض فایروسی
شەبەك	خەلکە ل سەر توخیبێ کورد و عەرەبانن نیڤ کوردن و نیڤ فارس چونکی قەومی شابەگی تە	خەلقی سەر سنوری نیوە عەربن نیوەش کوردن	شبك

شەبەك/ ناڤێ سەردارەکێ عەسکەری بوو خەلکێ ئیرانێ بوو حوکومەتا نوسمانیا ئینابوو سەر توخیبێ پارێزگەها میسل لوێ دەڤەرێ ئاکنجی بوو زبەر چەند ئەگەرا نەچوو وولاتێ خۆ ما ل دەڤەرا میسل نو ئەو سەرباز ژی ل گەل مان نو بو خۆ خێزان لێساں نو ناڤ داناسەر خۆ شەبەکی (خەلکێ شەبەك).

شەپرزە	تێك چوون	شلەژان	مرتبك
شەپرزەیی	بێ هەدارەب	بێ ئارامی	غیر هادئ
شەپلی	شاش بۆیی	شلەژان	مخبوص
شەپك	پرتا سەری ژ حلكێت كوردی یێت زەلاما	بەشی سەرەوەی جلی كوردی پیاوانە، چۆغە	القسم العلوي من لبس الكردي الرجالي
شەپا	دەنگی كەتنێ	شلپ	صوط السقوط
شەپال	تازە، جوان	جوان	جميل
هگ- شوخ شەپال لە ب ژڤەند (مەلایی جزی)			
شەپالە	زلە	شەق	لطمة
شەپەشور	ڤی پەیڤی بۆ وان كەسا دبێژن دەمی جلكێت وان نەیێت لێكدای بن	شەلتە	تسمية للملابس غير مرتب
شەپ شەپ	دەنگی بزاڤا ئاڤێ یە دەمی دكەڤیت خارێ	شلپە شلپ	صوت حركة الماء
شەپیلك	چەنگێ مریشكی	باڵێ باڵندە	جناح الطير
شەپك	ڤەگرتنا جهێ شەكستی	گرتنەوەی شوێنی شكاو	تجبير
شەحف	پرچ، میێ سەری	قژ، برچ	الشعر
شەتیرە	خوارە/ بۆ پارچێ شەطە	راست نیە	غير المعدل
شەتیر بری	بەرخار بری	خواری برپەوە	قص المعوج
شەت/ شەطە	بەخاری	خوار برین	قص الغير معدل
شەرِ ئاژۆ	رێڤەبەرێ شەری، سەر پەل، سەردار	بەرێوەبەری شەر، سەر لیپ	القائد
شەرا	دبێژنە بای ژ رەمی سەری،	ناوی (با)ی لە لای	تسمة يطلق

	ڤە تێت	باكورەوە هەل دەكا	علي رباح القادمة من الشمال
شەڕانی	بۆ کەسەکی دبێژن کۆ حەژ شەڕا بکەت	شەڕ کەر	المحارب
شەڕەڤان	شەڕ کەر	شەرشوان	المخارب
شەرت	مەرج، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	مەرج	الشرط
شەرتانێ	شەرت کرن	گرەوانی	المراهنة
شەرمە جھ	ناڤ لنگ	شوێنی شەرم	الاعضاء التناسلي
شەرم	رێ نەدانە خۆ دا کریارێت نەودیی بکە	خەحالەت، حەیا	يعيب، استحاء
شەرم کر	نەشیا بکەت	لەروو نەهات	استحياء
شەرم کەر	مرۆڤێ ژی نەهێتن هەمی کریارا بکەت	شەرمن	مستحي
شەرمەزار	رووی هاتنە خواری خەلکی دا	رووهاتنە خوار	مستحي
شەرمین	ناڤێ گولەکی یە یا پیڤازیە دەمی دەستی خۆ بکەیە بەلگێ وی دچرمسین	ناوی گولێکە	اسم للوردة
شەرێ سنف	شەرێ دوو جھنا ژ مرۆڤێت ئێک بن	شەری دوو چین کە خزمی یەك بن	حرب للصنفين من أقرباء
شەرێ گوڕمچکێت	ئەڤە یاری نە دمێ بەفر دباریت گومچکا چێ	شەڕە بەفر	معركة بالثلج

	دکەن لو لێک ددەن		
شەش دەری	شەش رەخ، سەر، خوار، رۆژهەلا، رۆژئاڤا، خاروبن	شەش دەر	ست أبواب
شەڤ	دەمێ رۆژ ل ئەسمانی نەمینیت دنیا تاری دبیت	کاتێ کە دونیا تاریك دەبێ رۆژ لە ئاسمان نامێنی	الليل
شەڤا رەش	شەڤا طاری، شەڤا بێ رۆناهی	شەوی تاریك، شەوی نووتەك	ليل المظلم، ليل الداكن
شەڤا دی	شەڤا هەنێ	شەوەکەی تری	أول الليل
شەڤە	شەڤ	شەوە	ليلة
شەڤ با	ئەڤە گولەکە ب رۆژ ڤەدبیت	گولی رۆژانە	وردة تتفتح في نهار
شەڤ بێری	بۆ داندنا شەڤێ	شەو رابواردن	سهر الليل
شەڤ ترسك	١- دەمێ شەڤێ دترسین ٢- تامیسك	١- بە شەو ترسان ٢- تامیسکە	١- خوف بالليل ٢- نوع حبیه تظهر من الخوف
شەڤ بهێری	بۆ راندنا شەڤێ	شەرو رابواردن	قضاءُ الليل
شەڤ تا	نەساخ بوون بدەمێ شەڤێ	شەوتا	الحمى الليل
شەڤ رەشە	ئەڤ دەمێ ژن و مێر پێکڤە بن ئەوێت بڤێت دێ کەن	ژن و پیاو پیکەوون دەبن چی دەی کەن دەی کەن	سهرة رجال ونساء معاً
شەڤ پەست	بهن تەنگ بۆنی دەمی دنڤن	هەناسە تەسك بوون بەشەو	کابوس
شەڤ رەڤینگ	چەکچەکیلە	شەمشەمەکۆرە	خفاش، وطواط
شە ڤشەڤینك	چەکچەکیلە	شەمشەمەکۆرە	خفاش،

			وطواط
شەڤ کۆر	نەدیتن ب شەڤ	بە شەو نە دیتن	عمى الليل
شەڤین	شەڤ بۆرین، شەڤبێری	شەو رابواردن	السهر
شەڤگێر	دۆران کاری	سوران کاری	الدورية
شەڤە سەر	ئێشا نیڤەکا سەری، رەخەکێ سەری پێشین	ژانی لایەکی سەر	شقيق
شەق	زلەه	زلە	لطمة
شەقاند	بزەحمەت بریێەکێ ڤە بیەن، ئاشتی تە پ شەقاند. سیروان رێیا چیای شەقاند	زەحمەت بەزێ بردن	الصعوبة
شەق بەردایی	دەست بلندکر و لێ دا، زلەهەك لێ دا	زلەی لێ دا	ضرب لطمة
شەق بۆ هاڤێت	زلەهەك بۆ بر	زلەی لێ دا	ضرب لطمة
شەق دانایی	زلەه لێ دا	زلەی لێ دا	ضربه لطمة
شەق لێ دا	زلەه دەینایێ	زلەی لێ دا	ضربه لطمة
شەق گرتێ	زلەه لێ دا	زلەی لێ دا	ضربه لطمة
شەق هاڤێتی	ژ دیر زلەه لێ دا	لە دوور زلەی لێ دا	ضربه لطمة من البعيد
شەق هلدایی	دەست هەلاند و زلەه لێ دا	زلەی بۆ فرێ دا	رمى له لطمة
شەق تی وەراند	زلەه لێ دا	زلەی لێ هەلوا	رمى لطمة
شەڤ تێ وەرکر	زلەه بۆ هاڤێت	زلەی بۆ فرێ دا	رمى لطمة
شەقی کەم	زحمەت دەم	ئەزیەت دەم	يتأذى
شەقل	ڤیان	ویستن	هدف
شەقینم	بۆ دی ئاڤێژم، لەلە	-ون دانێکە	نو ع من

	رەنگەکێ خەبەراله بەلێ ج		الشتيمة
	خەبەرا ناهێژن، هشی بە		
	هەکە دێ بۆتە شەڤینم		
شەڤیار	ب شەڤ رۆژ بەفر دباریت	بەشەو روژ بەفر دەبارێ	بعد سقوط
	پاشی دبیتە ساهی	دوایی دەبێتە سامال	الثلج يصبح
			الجو صافياً
شەقاندن	پەقاندن، ئەوزاد چە لە بکێ	تەقاندن	رمى طلقة
	تڤەنگی شەقاند هشیاربە		
شەقلە	دارێت درێژ د هاڤێژنە	داری درێژی سەرکارتیە	الخشب الطويل
	سەر جۆتکا		ورفيع
شەق شەقك	ئەڤە پرتا ناڤ بەرا هەردوو	پارچەی نێوان هەردوو	
	چەقچەڤکا، شەق شەقکا	شەوێلگەر	
	دەڤی من دئێشین		
شەقوق	بن داڤ	ژێرزەمین	ملجيء
شەقی	زەحمەتی، ئەڤ پەیڤە یا	ماندوێتی	شاق
	کوردی کریە. شەقی		
	زەحمەت پێ مای تۆ چۆیە		
	خازگینیا		
شەق	پەق، ئەز دیوارە یێ شەق	تەقینەوەی شتێکی	أخدود
	بۆەی، پێت من شەق بێت	ووشك	
	کەتبێ		
شەقێت ئەردی	پەقێت عەردی	تەقینی ئەرز	اخدود الأرض
شەقێت پەحن	پەقێت پان	تەقینی بەپانی	الأخدود
			العريضة
شەقێت پیا	پەقێت پیا	لەقی پێ	شقوق الأرجل

شەڤێت درێژ	پەڤێت درێژ	تەڤیی درێژ	الأخدود الطویلة
شەڤێت دیوار	پەڤێت دیوارکا	تەڤیی دیوار	اخدود الحائط
شەف حشت بام	خیار	خەیار	خیار
شەڤێت لێڤا	بەڤێت سەرلێڤا	تەقینی لێو	الأخدود الخد
شەحفکەك (ك ت)	شڤکە، دارەکێ زراڤ و درێژ	دارێکی باریك و درێژ	خیزران رفیع
شەعف	پەرت	پرچ	شعر
شەعرو شەماق	دەرسۆك	سەر پێچ	غطی الرأس
شەکال	ڤێ پەیڤێ بۆ پێلاڤێت کەڤن دبێژ دەمێ سەرێ تبلا دکەنە تێدا و لدیف خۆ دکێشن	کونە پێلاوە	اخذیة القدیمة
شەکرن	حلی کرن	شانە کردن، داهێنانن	تمشطي
شەکرۆك	شرینۆکێت ژ شەرکرێ چێ دکەن	ترش و شرین	حامض حلو
شەکەت	وەصطیان، وەسطیان	ماندوو بون	إرهاق
شەك	پەزێ ئێك صالێ	مەڕی یەك سالی	غنم سنة من عمره
شەکرێ گرت	نەڤە نەساخیا شەکرێ یە هەبوونا کلکوز د خوینێ دا	نەخۆشی شەکر	مرض السكر
شەلیل	گولەکا ل چیای شین دبین	گولێکە لە چیای شین دەبێ	اسم زهرة تنمو في الجبال
شەلال	نەڤە بۆ دریاری بکار دئینن	تەقاڵ دوورمانی	خیاطة طبيرة

	لەو ژی دەمێ گر گر	گەورەرگەرە	العقد
	بدرین		
شەلاخ	جەلدە	قامچی	السوطة
شەلاندن	ژێ ستاند، ڤێ پەیڤێ ب	رووتا لەوە	نهب، سلب
	کار دئینن بۆ ریس کرنا		
	خەلکەکی هەمی تشتا ژی		
	بستینن		
شەلال	ڤێ پەیڤێ بکار دئینن دەمێ	ئەم ووتەیە بەکار دئینن	تطلق على
	صالەکێ دەرامتێ چاندنی	بۆ چۆری هاتنی بەرووبوم	نسبة الحصاد
	لە هندە عەردا گەلەك بێت	لە کێلگەدا	المواد الزراعية
	نۆ ل هندەکاژی زیندە بین		في الأرض
شەل	پرتا خارێ ژ جلکێت	بەشی خوارەوە لە جلی	القسم الاسفل
	کوردی یێت زەلاما دکەنە	کوردی پیاوانە	من لبس
	پێت خۆ		الكردي
			الرجالي
شەل و شەبك	جلکێت کوردی یێت	ڕانگ و چۆغە	ملابس كردى
	زەلاما ل دەڤەرا کرمانجیا		الرجالي
	سەری		
شەلکە	ئەڤ نەساخیە پەزی دکرین	نەخوشی توشی مەڕ دەبی	مرض يصيب
			الغنم
شەلووت	ئازاردەر	ئازارکێش	منهمك
شەلیان	ریت بوون	رووت بوون	تعرية
شەلاقە	پەرندی سەلوا	باڵندەی سەلوا	طائر سلوى
شەماڵ	ئەڤە ناڤێ بایە ژ رەمێ	ناوی بایە	اسم الرياح
	خارێ هەل دکەب		الهابة من

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
			الجنوب
شەمالك	چرایێت شەملالی	چرای موم	الشمعدانية
شەماتە	دەنگە دەنگ، ئەڤە چ شەر و شەماتەیە هین دکەن لڤێرە	شەر و شورِ	ضوضاء
شەماموك، شەمام	ئەڤە کوندورکێت هیرن د ناڤ رەزا دا چێ دبن یێت خەت خەتن ء دبهن خۆش	شەمامە	بطيخة صغير الحجم له رائحة طيبة، ومقلم
شەمبی	رۆژا عەولی ژ حەفتیێ	شەمە	السبت
شەمبۆز	ڤی پەیڤی بۆ دەوارێت باری دبێژن ئەوێت زیرەك و بهێزبن، هەصپی من یی شەمبۆزە	ئەو ووشەب بۆ وولاغی ئاوا و بەهێز بە کار دیت	فرس الشجاع
شەمچە	شخارتە، بۆ ئاگر هەل کرنێ تێتە ب کار ئینان	شخارتە	شخاط
شەمبلیل	گیایەکی بهن خۆشە یێ بهاریە	گیای بەهاری بۆن خۆشە	نبتة ربيعية لە رائحة زكية
شەمتن	تەحسك	خلیسکان	انزلاق
شەمس	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، بەرحەتاڤك، دەمێ باران ئان ژی حەتاف بیت ئەڤێ ئامیری دداونە بەر	چەتر، سەیوان	شمسية
شەمیرە	ئامیرێ بریارێ	ئامێر جل برِن	مقص
شەملکا نڤێژا	ئەڤە بەرکەکا چی کریە	بەرەی نوێژکردنن بەرمال	سجادة الصلاة

	درێژیا لێک لان دوو مەترە		
	نڤێژا ل سەر دکەن		
شەمالا دارێ	پشکا هەل گرا دارێ	قەدی دار	ساق
شەنگەزار	ناڤێ دارەکا جوانە	داری جوان	الشجرة الجميلة
شەنگ	جان، تازە	جوان	جميل
شەنگەزار	ئەڤ کچکە یا شەنگەزارە جوانا جانان	جوانی جوانان	جميلة الجميلات
شەنگستە	بناشە	بیناغە	أساس
شەندکەو	پارە، دراڤ	پوول، دراو	نقد
شەهاندن	هنارتن	ناردن	ابعاث
شەم	١ – هلم، شی ٢ – دارکی می حلی دکەت	١ – تەم، شانە	رطوبة، مشط
شەهت	چێبوونا نە تەمام	دروست بوونی نا تەواو	ناقص الخلق
شەهرەزا	بێ زانا	پسپۆر	خبير
شەهادە	باوەری ئینان	بروا هێنان	الشهادة
شەهفك	خۆشی کرنا ب گرتن	بە کرتن خۆش کردن	سهل بالملامة
شەوقا رۆژی	رۆناهیا رۆژی	رووناکی رۆژ	ضوء الشمس
شەوقان	صۆتن، سۆتن	سووتان	احتراق، حروق
شەوتاندن	خراب کرن	وێران کردن	تهدم
شەم	دارکی ددانگ پی لە	داری بەددان	سن الحشبة
شەیێ سەرێ پێ	هەستیێ پشتایێ	ئیسقانی پشتی پێ	مشط الرجل
شەیی دەستی	هەستیێ پشتا دەستی	ئیسکی پشتی دەست	مشط اليد

شەبێ ئاصن	ئەڤە ژی بۆ هری شەکرنی بکار دئینت	دجۆرە شەهەکە لە ئاسن ددنکەکانی دروست دەکرێ بۆ شانەکردنی خوری بەکار دێ	المشط الحديد
شەمش	شمتی، زەبەش	شووتی	رقي
شەهـ	کەرەسێ فلزی	کەرەسی فلزی، پاقر	اشياء معدنية
شەنە	١- دەست ڕاست کرن ٢- ئامیرە زەڤیا پێ راست دکەن	١- دەست ڕاست ٢- ئامیری زەوە راست کەر	تعديل
شرۆتی	بێ ژار	شڕ کەیی	فقير
شرۆڤە	لێك دانەوە	شی کردنەوە	تحليل
شریقنی	دەرهەم، دراڤ	درهەم	درهم
شرکا بارنی	هاتا بارانێ بهێز	بارینی باران بەهێز	هطول المطر بشدة
شهاندن	دەنگێ لڤاندنا ئاڤێیە	دەنگی چولەی ئاو	صوت حركة المياه
شهر زەبو	ئالوزبوون د کارادا	ئالوزاوی	تعقيد
شهێرڤە	ل سەر پیا	لە سەر پی	على الاقدام
شقین ڤە	بێ روونشتی	لە سەر قوون	جالس
شقەستا	ژ درەو	بەقەستی	عن الكذب، عمداً
شقەوەت	ب هێز	بە هێز	عن القوة
شتە غالی	ئاخفتن	قسە	كلام
شتل	شین کرنێت نی، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	نەمام	شتل

شتەڕە	بزوە	بزاڤ	لكي
شتی کر	شبی کر، وەکی کر	لە چوون کردار، وەکو ئەوکرد	المشبه به عمل
شتاقیان	چ ژوانە	چ تاقیان	لا أحد من هؤلاء
شتی ئێك	وەکو ئێك	وەکو یەك	تطابق
شدیایی	قایم بوو، موکم بوو، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	توند بوون	مشدود
شربنێ	١- ئاڤا شەکرێ ٢- بۆ کەیفا تێتە ب کار ئینان	شەکراو	الماء السكر، شربت
شریقانە	نەساخیە مێشێن هنگڤین دگرین	نەخۆشیە توشی هەنگوین	مرض النحل
شڕ	خۆڕی قایم کر	روو قایم	الوجه القوي (العين القوية)
شڕە شڕ	دەنگی هاتنا ئاڤێ	دەنگی ئاو	صوت الخرير الماء
شرکا کە	ئاڤێ بالدارەکی یە دناڤ گەلیادا دکەتە قیژی	بالندیەکە هەردەم دەقیژتین لە ناو دۆلا	اسم لطير مشهور بسوط الصياح
شرۆڤە	بەندکێ د ناڤ پێلاڤێت رەشکادا	پێلاوی رەشکە	قيتان
شرەق	دەنگێ لێ کەوتنا دەستی بە ل جهەکی ب مەرما لێدانێ	دەنگی شەقە	صوط الطمة

شخره کێشان	ئەڤە پەیڤە تێتە ب کار ئینان د چیرۆکا دا ب مەرەما کۆم کرنا زلکا	چەلتوك کێشان	جمع بقاية الحنطة
شخره	زلکێت گەنمی	چەلتوکە گەنم، بووش گەنم	ساق نبتة الحنطة
شخره کێشی	کەسێ زلکا بکێشیت	ئەوانە کە چەلتوکە گەنم دەکێشنەوە	
شخۆ	بێ پارەیی، پەروە	بە خۆرایی	ببلاس
شفت	شیر	شیر	حليب
شحف	پرچ	پرچ، موو	شعر
شفشینك	باهیڤێت هیر، دکەنەت نافا خوی دا	بادەم چە	لوز مالح
سفته	پێلاڤێت کوردی یێت کەڤن	کونە پیلاوی کورد	احذية قديمة كردية
شفره	تێشکا بەرازی	بەچەی بەراز	عجل الخنزير
شی ڤان	ژڤانە	لەوانە، لەمانە	من هؤلاء
شڤان	رێ بەرێ پەزی یێ زەلام بیت	شوان، پەروەردەکەری مەڕ	الراعب الاغنام
شەڤ رەشکی	کۆرە	کۆر	اعمى
شڤێدی	دووهی شەڤ	شەوی دی	ليلة البارحة
شڤداری	داردەستی، چاڤ لێ کری	پاسەوان، داردەست	الحرس
شڤدار	داردەست	دەستەدار	حيزران
شڤدار	گۆپال	گوچان	عكازة
شڤدەر	ئەو کەسێ ب شەڤ ل جۆلی بمینیت	کەسی بە شەو لە چۆل بمێنێ	الشخص الذي يبقى في العراء ليل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
شڤك	حەیزەرانی داری	داری حەیزەران	خشب الخيزران
شەڤك	١ سینیکا ڤالا ژ داری چێ کری، شەکردان	ڤاپی پەلی دارە	ماعون العريض
شکەستە	شکەستی	شکاو	منهزم
شکەلەووك	تیفکل	توێکل	القشرة
شکەکلێ روو	هەستێ سەرووچاڤا	ئێسکی دەم و چاو	عظام الوجه
شکەف ئالیس	ناڤێ تبلا نیڤێ	ناوی ئەنگوستی ناوە راست	اسم لاصبع الوسط
شکەستی	ڤەشکەستی	شکاو	کسر
شکێر	چیایێ بلند	چیای بەرز	جبال العالي
شکێنەر	پی شکاندن	پی شکانراو	مکسارة
شکێڤ لاتوك	کیسەلە	کیسەل	سلحفاة
شکەفتی	ناڤی گوندێ مزیریانە	ناوی گوندی ل باژێری دهوکی	اسم لقرة المزورية في محافظة دهوك
شکەفت	ئەڤەشتی مەزەلکەکێ یەد زکێ کەڤری دا هەیە	ژوورێکی بەردی ل ناوزکی بەردی چیادا هەیە	کهف
شلف	شیرێ شەرِی	شیر	سيف
شل	تەرِ	شل، تەر	مبلل
شل بوو	تەرِ بوو	بەئاو بوو	تبلل
شل کە	تەرکە، بۆ داخازیی یە	تەرِی کە، داخوازی یە	بللها
شلانە	مشمزە	قەیسی	مشمش
شلال	دریارا ب کیلیب مەزن، هەروەسا ب، کیلی بکار دنی دەمی هـا، عەردی،	دوورمانی بەتەقال	الخيط الکبير

	بکێلت هندەکی نە		
شلاو	رۆهنیی، ئاڤی	شلە	السائل
شلخە	ئەڤە مێشێت هنگڤینی خۆ کۆم دکەت دا مالا خۆ چێ کەن	بوورەی هەنگ	البيت النحل
شلێر	ئەڤە گولەکات چیایی یە برێکا رەها پیڤازا زێدی دبن بەلێ ئەڤ گولە یا سەرنشیڤە ل بن بەلگا داچێ دبیت	گولێکی چیایی بەرەگی پیاز زیادە دەبی سەری شۆرە	وردة زنبق
شلان	مژمژە	قەیسی	مشمش
شلخە مش	کۆمەکا مێشا پێکڤە	کۆمەلە مێش	عصبة
شلقاندن	تێك ڤەدان، لڤ لقاندن	تێك دان	تحرك
شلکارانی	راستیارانی	راستەی ران	المستقيمة الفخذية
شلۆر	ئەڤە رەنگەکێ ترۆزیانە مەزن دبن دەمێ پیردبیت دبیتە گوندۆر	شارخ	نوع ترعوزي تكبر عندما تعجز تصبح بطيخ

شل/ ئەڤ پەیڤە ل دەڤەرا زاخو بکاردئینن (شل)، هەڤلیری بکاردئینن.

شلوڤە	هاتنا بەفر و بارانی پێکڤە بارانەکا هیر	بارینی وورده باران و بەفر پێاکەوە	سقوط الثلج مع المطر الناعم
شمك	پاپوج ئەڤە هندە پێلاڤێت پشت ڤەکرینە ددەنە سەر پێت خو	پاپوج	شحاطة

شمەبر	١- شمە زێدەتر ٢- دبێژنە جدا (لەحدا)	١ - لە لێمە زیاتر ٢ - لەجدە	١- ازيد منا ٢- احنه
شمێژە	دەمەكێ ب سەردا بۆری	ماوی بەسەرا چووە	من الزمان
شمشە	ری مەت	رووالەت	جوهر
شنگین	پرپارە	زەنگین	غني
شنی	بێ نی، وەكی پێشگرتی دچیتە سەر كارا	تازە، نوی	من الجديد
شنی ئینا	دڤێ دەمی دا ئیناندن	تازە هێنایان	اتى به من الجديد
شنی بەردا	دڤێ دەمیدا ئازاكر	لە ئێستەوە ئازادكر	من الجديد اطلق سراحه
شنی ئاریا	نهۆ ئێشی كەتێ	تازە ئارایەوە	تألم من الجديد
شنی ئازاكر	نهۆ رێ دایێ	تازە بەرەلاكرا	الآن اطلق سراحه
شنی ئاخڤت	نۆكە قسەكر	تازە بەقسە هات	من الجديد تكلم
شنی ئاخینك ڤەدا	سەروشنی ئاخ هەلكێشا	تازە ئاخی هەل كێشا	من الجديد تحسر
شنی ئاڤاكر	چارەكا دی ئاڤاییی چێ كرن	سەر لە نوی ئاواكرد	من الجديد بنى
شنی ئاڤ دا	نهۆ ئاز بری	تازە ئاودار	الان سقى
شنی بادا	نهۆ بادایەڤە	تازە بادرا	الآن لف
شنی بەنكر	ڤێ گاڤێ گرێ دا	تازە بەسترا	الآن عقد
شنی بەرێ خودایی	ڤێ گاڤێ تێراپی	تازە تەماشای كرد	الآن نظر اليه
شنی بر	نۆكە بر	تازە برد	الأن اخذ

شنی برِی	نۆکە، قەدکر	تازە لەچەلقدرا	الأن قطع
شنی بریندارە	تازە برین کەفتی	تازە بریندار بوو	جرح الآن
شنی پەقاند	نۆکە ترەقاند	تازە تەقاند	من جدید فجره
شنی پەلخاند	نۆکە هیر هیرکر	تازە ووردەو و هەڕاش کر	من جدید تحطم
شنی پرتکاند	نۆکە لەت لەت کرد	سەر لە نوێ لەت لەت کرد	من جدید قطع إلى قطع
شنی پنی کر	نۆکە یاتەکر	تازە پنیە کرد	الآن وضع رقعه علیه
شنی پیڤا	نۆکە کێش کر	تازە پیوا	قاس الآن
شنی پەیدا کر	نۆکە لێ گەڕ یا و دیت	تازە پەیدا کرد	الآن حصل
شنی تێ دانا	ڤی دەمی کێم کر	تازە کەمی کرد	الآن تناقص
شنی تێراکر	ڤی دەمی کرە تێدا	تازە تێی کرد	الأن وضع في داخل
شنی تێ کر	نهۆ کری	ئێستانێ کرد	صب الآن
شنی تێ هەلاند	نهو کرە تێدا	ئێستا تێ کردە ناوی	الآن وضع في داخل
شنی تام کر	نهۆ خێڤە کر	ئێستا تام کرد	ذاق الآن
شنی تۆڤ دکر	نهۆ تۆڤ پێ وەرکر	ئێستا تۆکرا	الآن رمى البذور
شنی تۆپاند	نهۆ مراند	ئێستا کوشتی	الآن قتل
شنی جەرباند	جەرب (ع) نەڤە پەیڤە یا کوردی کریە، ژنهۆ چەوانیاوی دیار کر	تازە تاقی کردەوە	جرب من جدید

شنی جلفی	نهۆ لڤی	لیسعا جولا	تحرك الآن
شنی جۆت کر	نهۆ کێلا	تازه جوولی کرد	حرث الآن
شنی چەراند	نهۆ خارن دایی	تازه له وەڕاندی	الآنَ رعی
شنی چڕاند	نهۆ دڕهاند	تازه دڕاندی	شق الآن
شنی خاند	نهۆ خاند	تازه خوێند	الآن قرأة
شنی خار	نهۆ خوار	تازه خوارد	آكل الآن
شنی خڕڤەکر	نهۆ کۆم کرن	تازه غڕکرد	جمع الآن
شنی دا	نهۆ دا	تازه دای	الآن دفع
شنی دادا	نهۆ ڕینشت	تازه نیشت	الآن هبط
شنی داکرن	نهۆ برنه جهێ نڤستێ ب تایبەتی بۆ گیان بەرا ڤی پەیڤێ دبێژن	تازه برانه شوێنی پشوودان	الآن دجن
شنی دائێخست	ژنهۆ گرت	تازه قەپات کرد	سد الآن
شنی داردا	نهۆ تژی کر	تازه پڕکرد	ملئ الآن
شنی حرێن کەتی	نهۆ دەنگ ژێ هات	تازه دەنگی لێوەهات	الآن صاح
شنی حەلاند	نهۆ کره ئاڤ	تازه تاواندی	الآن صهر، من الجدید صهر
شنی حلی کر	نهۆ ڕاست کر	تازه لووس کرد	الآن تعدل
شنی ڕشابوو	نهۆ کێل بوو	تازه هەلسا	الآن قام
شنی ڕاکرڤە	نهۆ سەرپیا ئێخستن	تازه بەسەر پێ خست	من الجدید قام
شنی ڕاوسعا	نهۆ سەر پێ کەڤت	تازه وەسەر پێ کەوت	الآن وقف علی القدم
شنێ ڕژیا	نەڤە بۆ ستێرا گەلە ئێتە ب کار ئینان دەمی حوڵە دکێشنە ئێکادێ، سمبر	بۆ ئەو ستێرەه کشانەوه بە کاردێ	الآن تجاذب

	شنی رژیا		
شنی ریٚست	نهۆ بادا	تازه رسیهوه	من الجدید تغزل
شنی ریٚت	نهۆ رژاند، ئهڤه بۆ دهمی ئهبۆ ریهیی (ژاند) بۆریه	تازه رژاندی	من الجدید سکب
شنی ریٚنشت	نهۆ کهته سهر قونا	تازه دانیشت	من الجدید جلس
شنی ریٚڤه چوو	نهو پیاچوو	تازه رۆیشتن	من الجدید تمشی
شنی ریٚڤهبر	نهۆ ب پیابر	تازه بهپیابرد	من الجدید تمشی علی قدمة
شنی ریٚڤه هات	نهۆ ب پیا هات	تازه به پا هات	من الجدید جاء مشي
شنی زانی	نهۆ پیٚ زانین ژیٚ ههبوو	تازه بۆی چوو	من الجدید عرف
شنی زاڵایه	نهۆ ژن یا بۆ ئینا	تازه بهزاوا بوو	من الجدید اصبح عریس
شنی زیڤ کر	نهۆ د زیڤی ڤهدا	تازه له زیودرا	من الجدید وضع الفضة
شنی زیٚرکر	نهۆ زیٚر دانایێ، ددانیٚ خۆشی زیٚرکرن	تاوه له زیٚر درا دانی زیٚری کرد	من الجدید وضع الذهب
شنی زیٚده بوو	نهۆ گهلهك بوو	تازه زیاد بوو	ازدادة من الجدید
شنی ژاراڤ کر	نهو ئاڤ بیٚداکر	تازه له ئاودرا	من الجدید

			طهرة
شنی ژان کر	نهۆ ئێشا	تازە ژانی کرد	الأن تألم
شنی ژان هاتی	نهۆ ب ئێش کەفت	تازە هێشا	تألم من الجديد
شنی ژاربوو	نهۆ چ بۆنەما	تازە هەژاربوو	اصبح فقيراً من ا لجديد
شنی ستاند	نهۆ وەرگرت	تازە ستاندی	من الجديد أخذ
نشی سەردادا	نهۆ دانا سەری	تازە داپۆشی	غطى من الجديد
شنی سەرداچو	نهۆ ل سەرداچوو	تازە هەل چوو	قاد من الجديد
شنی سەردابر	ژنهۆ خاپاند	تازە هەل خەلەتا	من الجديد انخدع
شنی سەر راست کر	نهۆ درست کر	تازە راست کرد	من الجديد تعدل
شنی سەخبێری کر	ژ نهۆ چاڤ دایێ	تازە رێنك خست	من الجديد عمل في
شنی سەرلێ دا	ژنهو چۆ دەف	تازە سەر لێ دا	زاره من الجديد
شنی سەرڤەهات	ژ نهۆ سەرا دا	تازە سەری ل دا	تعامل من الجديد
شنی سەرهەلاند	ژ نهو ژ سەر راکر	تازە لە سەر هەل گرت	رفع من الجديد
شنی سەرهەلبوو	ژ نهۆ پێ زانی	تازە لێ ی زانی	كشف من الجديد
شنی سەروەرکر	ژ نهۆ پی وەرکر، گەنم ب سەر وەرکریە ئان لەحەمۆ	تازە گەلی هاوێشتی	رش فوق
شنی شی کر	نهۆ مێرکر	تازە مێر دی کرد	تزوج الآن

شني شاند	نهۆ هنارت	تازە ناردی	بعث الآن
شني شۆل كر	نهۆ كاركر، ئەڤ پەيڤە يا كوردی كريە	تازە كاری كر	من الحديد عمل
شني شيردا	نهۆ شير دايێ	تازە شيری دەرخوارد	الآن اعطى الحليب
شني شيرڤەكر	نهۆ ژ شيری خلاس كر	تازە لە شير بريەوە	من الجديد وقف من اعطائه الحليب
شني قاراند	نهۆ كرە هەوار	تازە هەواری كرد	من الجديد صاح
شني قەبی	نهۆ دەنگ ژێ هات، ژ نهۆ خورِی	تازە دەنگی دا	من الجديد صاح
شني قەركر	نهۆ دەين كر	تازە قەرزی كرد	تداين من الجديد
شني قركر	نهۆ سار كرن	تازە سارد كران	من الجديد استبرد
شني قربوون	نهۆ صەرمايێ لێ دا	تازە سارد بوونەوە	من الجديد مستبر
شني قرِە	نهۆ ڤەصارە، دلشاد ڤێركرە سترانەكێ	تازە ساردە	من الجديد بارد
شني قەدكر	نهۆ كرنە پارچە	تازە پارچەكران	من الجديد تقاطع
شني قوميا	نهۆ پيچەك سۆت، كراسی من قوميا ل بەرئاگری	تازە سووتا تۆزی	من الجديد احترق
شني قوتا	نهۆ لێ دا	تازە لێ دا	من الجديد

			ضرب
شنی ڤەکر	نهۆ کرەڤە	تازە کردەوە	فتح من الجديد
شنی ڤەکرت	نهۆ کۆم کر	تازە گرتەوە	من الجديد امسك
شنی ڤەهێلا	ژ نهۆ گێزراند	تازە مایەوە	من الجديد تأخر
شنی ڤەشارت	نهۆ بەرزەکر	تازە شاردەوە	من الجديد خبیء
شنی ڤەوژارتن	نهۆ بژارە کرن	تازە بژارکردن	من الجديد اختار
شنی کەلی	نهۆ پێ گەهشت	تازە کولا	غلیه من الجديد
شنی کەرکر	نۆکە قەدکر	ئێستا پارچەکر	الآن قطع
شنی کەنی	نۆکە بوشکوڕی	تازە پێ کەنی	من الجديد ضحك
شنی کوژتن	نهۆ کوشتن	تازە کوژران	الآن قتل
شنی کۆرە بوو	نهۆ ژ دیتنێ خلاس بوو	تازە کۆربوو	الآن تعمی
شنی کۆلا	نهۆ ڤەکۆلێ	تازە کۆلیەوە	من الجديد أقطع
شنی گرت	نهۆ دەست ڤەئینا	تازە گرتی	أمسك من الجديد
شنی گری	نهۆ ناز ژ چاڤا هات	تازە گریا	بكى من الجديد
شنی گورا	نۆکە کەڤل کر	تازە کەول کرا	من الجديد سلخ جلده

شنى گرێدا سەرك	هەرنۆكە پێك ڤەكرن	تاه بەسەيەوە	عقد ربطه من ا لجديد
شنى گرێ بەست كر	نۆكە گرێكێت ڤەشارتى لێ دا	تازە رى شارەوەى لێ دايە	من الجديد ربط سري
شنى گوهارتن	نۆكە لێك خەلەت كرن	تازە گۆرانەوە	من الجديد تبادل
شنى مر	نۆكە رح ژێ چوو	تازە مرد	الآن توفي، مات
شنى مازن بوو	نۆكە يێ قەبە بۆى	تازە گەورە بوو	الآن كبر
شنى ماركر	نۆكە هاتە گرێ دان،گ شيرين شنى يا ماركرى	تازە مارەى كرد	من الجديد تعقد
شنى مژيل بوو	نهۆ يى خافل بوون	تازە مەشغول بوو	الآن انشغل
شنى لێك كەتن	نهۆ ئێك دوو قوتا	تازە شەرپان كرد	تعارك من ا لجديد
شنى لێك گوهارتن	نهۆ ژێك گوهارتن	تازە لە يەكتر گۆرانەوە	الان تبادل
شنى نى كر	نهۆ نى ژەن كرەڤە	تازە نوێ كردەوە	الآن جدد
شنى نيشادا	نهۆ هى كرێ	تازە پشانى دا	علم من الجديد
شنى نقاند	نهۆ دانا سەر ئێك	تاوە چوقاندنى	من الجديد سدة
شنى هاڤێتى	نهۆ قەسە گۆتنێ	تاوە قسەى پێ ووت	من الجديد لام
شنى هەبوو	نهۆ پيدابوو، نهۆ خودێ دا	تازە بوو	من الجديد ولد
شنى هەيى بوو	نهۆ پارە پەيدا كرن	تازە زەنگين بوو	من الجديد أصبح ثري
شنى هەژاند	نهۆ لەڤاند	تازە جولاندى	من الجديد

			محرك
شنی هەلکێشا	نهۆ ڕاکێشا سەری	تازە کێشایەوە	من الجدید رفع
شنی هەلگرت	نهۆ ڕاکر	تازە هەلگرت	من الجدید رفع، شال
شنی هەلکر	نهۆ بەردایێ	تازە پێ کرد	من الجدید شعل
شنی هنارت	نهۆ ڤرێ کر	تاوە ناردی	بعث من الجدید
شنی هندابوو	نهۆ بەرزەبوو	تازە بزربوو	من الجدید ضاع
شنی هنی	نهۆ راست کر	تازە سواخ دا	من الجدید تبلط
شنی وەراند	نهۆ ژێ ڤەبۆن	تازە هەڵ وەری	تساقط من الجدید
شنی وەرپێنچا	نهۆ پێنچایەڤە	تازە پێنچاوە	من الجدید لف
شنیکا	سەرۆشنی، شنیکا دێ نڤێسم	سەر لە نوی	من الجدید
شنۆ	١ – بایەکێ هێدی تێ هین ٢ – ناڤێ باژێرەکی یە ل ئیرانێ	١ – شنەبایەکی فێنك ٢ – ناوی شارێکی ئیرانە	١ – نسیم هادئ ٢ – اسم مدینة في إیران
شهدار	هەربو ئاڤیێ تێدا	شی دار	رطب
شهی	دەنگی هەسپی، هەسپێ نۆژی یێت شهیت	دەنگی ئەسپ	صوت الفرس
شهینگی وەر	دوی دەمی دا	لەو کاتەوە	من ذلك

			الوقت
شوارکر	گەلەك کر	زۆر کرد	كثير ما عمل
شوات	ناڤێ هەیڤا، سووباتێ یە	مانگی رەشەمێ	شهر شباط
شوان	ژوان	لەوانە	من ضم هؤلاء
شوون	جە، بنگەه	شوێن	المكان
شوور هنگڤ	شیرە	شوورە	سور
شوژەنی	ئەڤە ژ تڤەنگێت بەرینە دەمێ یاریت دکرێ ب شیژنێ	تفەنگی کوردی کۆنە	اسلحة قديمة
شوون برین	جهێ بیرنێ	شوێن برین	أثر جرحة
شوێ ڤە	ئەڤە بۆ توخمێ مێ بکار دئینت، لنك وێ ڤە	لە خۆیەوە	عندها
شوی ڤە	ئەڤە ژ بۆ توخمێ نێر تێتە ب کار ئینان، لنك وی ڤە	بۆ نێرە لە خۆبەوە	عنده
شوکلێن	ڤەکێشان	کشانەوە	سحب
شوکایی	پێ سەربلند بوون	شانازی	فخر
شوور	شیر، شریێ دەستی	شیر دەست	سيف
شوینکار	شینی ژی چێ بوو	شوێن کار	تأثر
شون	شینا	لە شوێن	خلف
شوم	بێ جه	بێ جێ یی	المعز
شۆپك	صوپە	سۆپە	المدفئ
شۆخ	جان	جوان	جميل
شۆراڤگ	سیرافگ، ئاڤاسیر	ئاوی خوی، خوێناوی	الماء المالح
شۆر	سیر، پرسیر	زۆر سوور، سوێر	مالح
شۆرگە	جلك شۆر	جل شۆر	غسالة

شۆل	کار، کریار، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە	کردار، فەرمان	عمل، شغل
شۆل ئانین	کارئینان	لەش هێنا	أتى بالعمل
شۆل بەر	کاربرن	کردار بردن	أخذ العمل
سۆل پێ یە	کارێ پێ هەیە	کرداری پێیە	له عمل بي
شۆلە پێ یە	چ کار پێ نینە	حەقی پێ نیە	لا شأن به
شۆل پێ کر	کار بجهـ ئینابێ	کرداری پێ کرد	عمل به
شۆل پێڤە هاتی	شیانا کریارا هەیە	توانای کارکردنی هەیە	يستطيع العمل
شۆل تێ نینە	کریار دناڤدا بەرزەکر	کاری لە ناو برد	ضاع العمل
شۆل دانا	کاردەینا	کاری دانا	وضع العمل
شۆلدار	خودان کار	خاوەن کار	صاحب العمل
شۆلدەست	کارێ ب دەستی	کاری دەسەت	عمل اليد
شۆل حەلال	کار بی تازە، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	کاری پاك	عمل نظيف عمل حلال
شۆل راست	کریارێ بێ چەپ و چیری	کاری راست	عمل العدل
شۆل زان	کریا زان	کارزان	ادراك العمل
شۆل زێدە	کریاری گەلەك	کاری زیادە	كثير العمل
شۆلکەر	کریار کەر، کەسێ کار بکەن	کارکەر	عامل العمل
شۆلگرتی	١- هی یێوێ کارا ٢- کار ب دەست ڤەئینا	١- کارفێرەبۆیی ٢-کار بەدەست هێنا	تعلم العمل، تصلح العمل
شۆل و مۆل	کاروبار	کاروبار	عمل وأعمال
شۆل ماقیلە	کار ژێ هاتیە	کاری بەقیمەتە، کار ماقولە	عمل ذو شأن
شۆڤ	شوم، مەزرەعە	لەوەرگا	مزرعة

شۆك	چەتەلێ ماسیا پێ دگرن، کلابك، کوردی کریە	چەنگالی ماسی گرتن، قولابی ماسی گرتن	شوك، سنارة
شۆم	زەوی بەهرەڤ کری بۆ کێلانێ	زەوی ئامادە کراو بۆ کێلان	ارض المهیئة للحراثة
شێر پەنجە	نەساخیا کول بۆنا سیهن	ئاوسانی سیەکانی	مرضل سل تدرني
شێرازە	ناڤێ گوندەکی ل کوردستانا ئیرانی	ناو گوندێکە لە کوردسنان ئیران	اسم قریة في کردستان ایران
شێرۆ	ژنڤشێ شێرا	لە شێران	اسدي
شێروان	خودانێ شێری	خاوەن شێر	صاحب اسد
شێرکۆ	شێرێ چیای	شێری چیا	الاسد الجبلي
شێرزاد	توخمێ شێرا	نەوەی شێر	من سلالة الاسد
شێر	گیان بەرەکی؟ کیڤیە زور پێ بهێزە درندەنە شێنێ	گیان لە بەرێکی بەهێزە	الاسد
شێرگیر	نێچیرڤانێ شێرا	ڕاوکەری شێر	صیاد الاسد
شێرڤان	خودان کەرێ شێرا	شێروان، بەخێوکەری شێر	مربي الاسد
شێکەل	ژێك ڤەکرن	شێ کردنەوە	تحلیل
شێتخانە	جهێ دینا، مالا دینا	نەخوشخانەی شێتا	مستشفی المجانین
شێخان	ئەڤە دەڤەرا مزریانە	ناوچە مزوریە	
شێخادی	ئەڤ ناڤە ژ (شیخ هادي) پێ هاتی بنگەهی پەرستگا	لە شێخ هادی ئەم ناوە مانەوە پەرستگای	اسم لمنطقة او معبد الیزیدین

	ئێنزدیانە	لێنزدیەکانە	الاکراد
شێخەسن	ئەڤ ناڤە ژی کورت کریا ناڤێ شیخ حەسن ناڤێ گوندەکێ میزریانە	ئەوە ناوە کورت کراوەی شیخ حەسن، ناو گوندێکی مزوریە	اسم المختصر ل شیخ حسن، اسم القري عشیرة مزوري
شێست	هژمارا پشتی پێنجی و ئەهێ تیچت	شەست	ستون
شێست وئێك	هژمارا شێست و ئێکی	ژمارە شەست و یەك	العدد واحد وستون
شێلاڤ	پەنگریاس، زەراڤ	پەنگریاس، زراو	بنکریاس
شێلاڤ ودرمی	زەراف ستێر بۆیی	زراوئاوساو	ورم البنکریاس
شێل و بێل	تێکڤە دایی، رانەوەستان ل سەر هزرەکی	لێل، تێك دراو، لە سەر یەك رانەوەستان	عدم استقرار علی رأي
شێلی	هەبونا ئاخێ د ئاڤێ دا	لێل	عکر
شێلماڤا چاڤی	ئاڤا پیسا چاڤی	چلکاوی چاو	ماء العین عکر
شێمێك	بەردەرگەهی	بەردەرگا	کعب الباب
شێمیك	قزقلا دەرگەهی	جۆرە پەنجەرەیەکی بچووکە لە دەرگا کون دەکرا بۆ داخستنی دەرگا	شباك القفل الباب
شێلك	بلند ترین جە	شوێنی هەرە بلند	اعلی مکان
شێلکا سەری	کولوڤانکا سەری	تووقە سەر	قمة الرأس
شێلکا چیای	سەر سەرێ چیای	تووقەی چیا	قمة الجبل
شێوریت	تکبیر کرن، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	تەکبیر کردن	المشاورة
شێواز	سیما	شکل، نمونە	شکل

شیان	ب کریار	توانا	معجزة
شیا	پێ چێ بوو	توانی	استطاع
شیاری	خشیاری	ووشیار	المستيقظ
شیر	چەکێ پێ شەڕکرنێ، یێ درێژە ئۆ ب دەستکە و هەردوو دەڤێت تیژن ل گەل سەرەکێ تیر	شێر	السيف
شیرانی	شەڕکرن بشیری	شیر شیرانی	المبارزة
شیر	ئاڤا سپیە د مەنکێت گیان بەرادا	شیر	الحليب
شیرڤشیر	ڤێ پەیڤێ بۆ وان زارۆکا دبێژن ئەوێ نەهـ هەیف هەبن ل ناڤ بەراواند	شەفتەژی	
شیرموز	ئەڤە گیایەکە د ناڤ گەنمی دا شین دابیت ناهیربیت	جۆرە گیاینکە لە ناو گەنم شین دەبی	اسم نبتة انمو مع الحنطة
شیرکەت	حلی دکەتن	لووس دەکا	يجعل ملساء
شیر ڤەکرن	راوستانا شیردانا زارۆکی	لە شیربڕان	وقف اعطاء الحليب
شیر بۆری	شیر خراب بۆ	شیر خەراب بوو	تحليل الحليب
شیرەت	نسحەت کرن	ئامۆژگاری کرد	نصيحة
شیرەت کار	رابیت ب کارێ شیرەتا	راوێژکار	مستشار
شیرمێژ	بۆ وزارۆکی بچیل دبێژن	شیر خۆر	يمص الحليب
شیژن	شووژن، ئەڤە دەرزیکێت مەزنن بۆ دریارا لحێفکا بکار	شووژن	الابرة الكبيرة

شیرمارك	شیرێ شەهكانێ، ئالی گیایەكی بە گول ددەت، شیركەركێ هژیرانە	شیر لەشیی سەوز	حلیب نباتي
شیردان	چچك دان	مەمك دان	الارضاع
شیردەر	دەریكا زاروۆی دەمی شیر بدەت	مەمك دەر	المرضعة
شیریشیر	شیر ڤشیر	شفتە ژی	رضاعة طفل على طفل آخر بدون استراحة
شیرهە	چی كرنا دیوارەكی فرەهـ وەی توخیبەكی	شورە	سور
شیشە	پەیالە	ئیستكان، پیالە	استكان
شیشان	گولەكا بهاریە یا رەنگ زەرە و بهن خۆشە	گولێكی بەهاریە رەنگ زەردە	وردة ربيعة اصفر اللون ذو رائحة زكية
شیشەبەرك	بەریت هر	چەگل، ووردە بەرد	حص حص
شیشك	پرتێت ئاسنی یێت درێژ	پارچە ئاسنی درێژ	الشيشة المعدنية
شیشتی	ب ئاڤێ تازە كری	شوراوە	مغسول
شیا	وێرا	پێ وەستا	جوء
شیاوی	وێرایێ، (وی) نیشانا توخمێ نێرە	پێ ی وێرا	اقدرة عليه
شیاوێ	وێرا وی، (وێ) نیشانا توخمی مێ یە	پێ ی وێرا	اقدرة عليها
شیان	پێ رابێ	پێ هەلسان، دەرقەت هاتن	استطاعة

شیان کاری	کریارێت دەستی	کاری دەست	القوة العاملة
شیانی	هەبوونی	دەولەمەندی	غني
شیانێت مرۆڤی	پێ رابینێت مرۆڤی	مەردەمە وزە	القوة البشرة
شیتان	خیار	خەیار	الخیار
شیتك	کرنە پشتێ، بۆ هەرتشتەکێ بدەتە پشتا خۆ، زەلامی کورد ژ پارچە بنی چێ دکەت	پشدێن، چ شتێ لە پشت بکەن	الحزام
شیڤ	١- خوارنا دەمی مەغرەب	١- شیو	عشاء
	٢- رێکەکا کێر ل نیڤ بەرا دوو چیای	٢- شیووو	وادي
شیلان	١- رەنەکێ گولی یە شتی مەرجانی.	١- جۆرە گولێلکە وەکو مەرجانە.	وردة تشبە المرجان
	٢- گازی کرنە بو خارنی	٢- بانگ کردن بۆ نان خورادن	دعوة للأكل
شین	رەنگێ عەسمانی	رەنگی ئاسمان	أزرق
شین بۆ	ڤەژیای	ژیاوە	وردة لە الحیاة
شین	بۆ ڤەمایبا تێنە ب کارئینان ئۆ ب زۆری ل گەل ناڤا تێنە ب کارئینان وەکی	شێونەوار	أثر
شین بەر	جهێ بەری	شێونەواری بەرد	أثر الحجارة
شین پێ ی	جهێ پێی	پاشماوەی پێ	أثر أقدام
شین پێلاڤ	جهێ پێلاڤی	پاشماوەی پێلاو	أثر الاحذیة
شین پێلاڤ	جهێ بێنا ئاڤێ	پاشماوە لافاو	أثر الفیضان
شین بهنێ	جهێ لێدانا پەحمی	شنونی شوولاڤە	اثر ضربة

			بالقدم
شین تەنگی	جهیَ شهتکا دەواری	شهونەواری پشدین وولاغ	اثر حزان الفرس
شسن تبل	جهی تلا	پاشماوه ئەنکوسی	أثر الاصابع
شین چنیێ	جهیَ ژێڤەکرنا فێقی	شوێنی لیَ کردنەوه بەروربوم	أثر قطف الثمار
شین چیڤی	جهیَ قازۆخەی	شوێنی بزماره گەوره	أثر المزمار
شین چەقی	جهیَ جقلیَ داری	شوێنی چقه دار	أثر الفرع
شین خینیَ	جهیَ ڤەماوێت خینیَ	پاشماوەی خوێن	أثر الدم
شین خەبەر	جهیَ قەسا	پاشماوەی قسه	أثر الكلام

گ/ چیَ دبن شینا خەنجەرا بەلیَ چی نابن شینا خەبەرا

شین دەمار	بۆریچکا هەلکرا خوینا پیی	خوێن بەر	الوريد
شین دەماریَ بۆشین بنڤه	بۆریچکێت بەتالێت خوینیَ	بۆری بۆشی خوێن	الوريد الاجوف السفلي
شین دەمار پشییَ	بۆریچیکێت خوینا پیسا سیهیَ	بۆری خوێنی پیسی سیهەل	الوريد الرئوي
شین دەماری بن کلیکا ملی	بۆریچکێت سەرملی	بۆری سەر شان	الويد تحت الترقو
شین دەمارا ڕانی	بۆریچکا خوینا پشکا ستیر یا ڕانی یا پیسی	بۆری خوێنی پیسی ڕانی	الوريد الفخذ
شسن دەماریَ گورچیلی	بۆریچکا خوینا پیسا گولچیسکی	بۆری خوێنی پیسی کورچیله	الوريد الكلوي
شین دەماریَ کوماخی	بۆریچکا خوینا پیسی یا	بۆری خوێنی پیس پشت	الوريد المرقف

	كماخێ	قون	
شین دەمارێ جەرگی	بۆریچکا خوینا پیسا مێلاکێ	یۆری خوێنی جگەر	الوريد الكبدي
شین دەست	جهێ دەستی	شوێنی دەست	أثر اليد
شین کێر	جهێ کێرێ لێ چێ بۆی	شوێنەواری چەقۆ	أثر السكين
شینك	١- ئێشا گران ٢- نافێ بچیك کریێ (شین) ٣- نەساخیە پەزی دگریت ئەزمانی وان کول دبیت ٤- دارەکی چلیە جلکا پێ دشۆن. ٥- ئەڤە هندە پرسکێن ل پیستی تێن سەرێ وان وەکی بزمارانە دەمێ کەڤن دبن رەنگی وان شین دبن ٦- ئەڤە دارەکە هەریا کەسکە	دەرمانێ وێ بەلگێت هێران/ نەخوشی گران ٢- نەخۆشی ئاژەل ٣- جورە قینجکەیە	مرض التيفوئيد
شینێ	ژجهێ	لە جیاتەی	عوض عن/ بدل عن
شینوارك	کەڤنە وار، بەرمایك	پاشماوە	آثار
شسنوار	مانە ڤەبێ هەرتشتەکی	پاشماوە	آثر
شینۆ	رەنگێ شین بۆ نێرە (ۆ) نیشانە بۆ بچیك کری	رەنگی شین نێرە (ۆ)	الون الأزرق
شینگار	نافێ دەڤەرەکێ بە ل کوردستان عیراقی ل دهوك	ناوچەیەکە لە کوردستان عیراقی	اسم منطقة في كردستان

شینگاری	١- ئێکە ژ رەنگێت هژیرا ٢- خەلکێ دەڤەرا شینگار	١ - جۆرێکی لە هەنجیر ٢ - خەلکی ناوچەی شینگار	١- نوع من انواع التين. ٢- أهل سنجار
شمێزە	دەمەکێ دیر	لە زووەوە	عن البعيد
شمشێر	ئەڤە هندە گولن بەلکێ وێ یێ راستە شتی شیریە	گولی شمچێرە یی	نوع من الورن، أوراقها تشبه السيف
شیم	یێ نەرەحەت، باوە یێ شیمە	نارەحەت	حروك
شیلماق	ئاڤە شوق، ئازا پیس	چلکاو	افراز
شیلماقاچاڤی	ئاڤا پیسا چاڤی	چلکاوی چاو	افراز العين
شیلماقا بارانێ	ئاوا پیسا مایی یا بارانی	چلکاوی باران	الماء العكر المطر
شیلماقا دەستی	ئازا پیسا بەردەستی	چلکاوی دەستن	بقاية الغير نظيفة اليد
شیلماقی	پسی، ئەڤ کچەیا شیلماقیە	چلکن	الوساخة
شیلماقا دەڤی	پیساتیا دەڤی، ئەڤە چ شیلماقە ب دەڤێ تە داتێت	پیسایی دەم	وساخة الفم
شیکر	مێرکر	مێردکرد	تزوج
شیخر	خۆ کری	تیژ	حاد
شیوەلە	گرۆڤر	خڕاو خڕ	مدعبل

[illegible]

ئەڤە پەیڤاکا دی ژ پەیڤێت زمانی ئەوژی (ع) ئەڤ پەیڤە ل گەل جارا ھنالێ تعبەبی یا چۆی بەلی ئەڤە ل دۆر دیالێکتا کرمانجیا ژۆری ل رەخێ ترکیا دا بەلی دەمێ ئەم گوھێ خۆ بدەینە خەلکێ دەڤەرا بادینا دێ بین ئەڤ پەیڤە ژی بنافی ئەبزوینی یا چۆی

عاجاتی	ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە عەچێبە	عاجباتی	عجیب
عار	شەرم، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	حەیا	حیاء
عارەق رێت	خو هەڤەدان	عارەقە رشت	سکب العرق
عارق	شەر بەتا تری	مەی	خمرة ، عرق
عارەب	عەرەب، خەلکی دەشتێ	عارەب	عرب
عاربانە	عەرەبانگ، ڤەکیشا داری ب سەرێ دەوارکی ڤە	عارەبانە	عربانة
عازەب	سەمیان، پێ گەهشتی	جحێلە، پێ گەشتیە	عزب
عاجێ ددانا	تیخێ سەری پێ ددانی	بەشی سەرەوەی ددانا	عاج السن
عاواری	بافری	قەپ بەردان	یمدح نفسه
عانە	پارەك، نافێ دراڤێ عیراقی کەڤنە، چوار فلس	چوار فلس	عملة عراقیة اربعة فلس
عانەك	چار فلسەك	چوار فلسێك	عانة الواحدة
عافك	ئافك، مەدفینی	شلە	مرکة
عالا	نیشانا وولاتینێ	ئالا	علم
عاقار	چۆل کاتی، ئاقار	چۆلاییی	خارج بلیدة
عال	تازە	جوان	جمیل
عال و سال	هێدی	ئارام	هادي
عامارت	تەبەقا عەدری	قاتی خوارەوە	الطابق الارضي

[illegible] زمانی عەرەبی

هەکە بهێنت ئەم سەح کەینە ڤان پەلێنت مە نڤیسین دێ دبین بارا پتری وان ب عەرەبی داینە ڤەلەم بەلێ ئەم دیروکا ڤان پەیڤا نزانین کا لەوا پەیڤە دبە جە عەرەب بێ لاحظتینە ئان ژی ئەوژی خەلکێ رۆژهەلاتێن پەیڤێت ژێك گرتین

عەتەم	نەساخیەکە دنکا گەنمی	نەخوشیەکە دنکە گەنم	مرض تصیب
	دگرین ژ ناڤدا رەش دبیت	دەگری	حبة الحنطة
عەجیجك	یێ بچك	زۆر بچکوله	صغیر جداً
عەبدال	١– بێ سەر بوون	بەنتدەوار، حەبدال	عاشق، عبد
	٢– بەندێ خودێ		
عەتار	بەقالۆشك	فرۆشیارێ گەرۆك	بقال
عەجاج	تۆزوبا	توزوبا	عاصفة ترابیة
عەجێبە	حەیری یا کوردی کریە	سەیرە	عجیب
عەداڤ	برینەکا کەڤن خین و ئاڤا	کێم، کێم	الماء الصفر
	زەر دکەڤیتی		الجرح
عەرد	ئەرد، بەرئاخ پێکڤە	عارد	أرض
عەردێ دێم	ئەردێ هشك	عاردی بێ ئاو	ارض الدیم
عەردێ ئاخێ	زەڤیا ئاخێ	زه وی خۆڵه بەتان	ارض الترابیة
عەردێ بەری	زەڤیا بەری	زەوی بەردین	ارض حجریة
عەردی بەیار	زەڤیا نەکێلای	زەوی نەکێلدراو	ارض غیر محروثة
عەردێ دەشتی	زەڤیا راست	زەوی دەشت	ارضل السهل
عەردێ چاندن	زەڤیا دکەنە دەرامەت	زەوی چاندراو	ارض المزروعة
عەردێ بلند	زەڤیا ژ ئەردی بلند	زەوی بەرز	ارض مرتفعة
عەردێ رەپ و رێت	زەڤیا چ لێ نەبیت	زەوی رووته له	ارض جرداء
عەردێ راست	زەڤیا مەند	زەوی راست	ارض مستقیم
عەردێ رەملی	زەڤیا ئاخا نەرم	زەوی زیخەلان	أرض رملیة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
عەردێ تەحسانك	زەڤیا تەحسین	زەوی رلیسکە	أرض لزجة
عەردێ رەق	زەڤیا بناخ رەق	زەوی رەقەن خۆل	أرض ذات تربة صلبة
عەردێ خێرافی	زەڤیا ب خێ	زەوی خوێناوی	ارض مالحة
عەردێ نەرم	زەڤیا ئاخ نەرم	زەوی نەرمە خۆل	أرض رخوة
عەردێ کێلای	زەڤیا ڤەکێلای	زەوی کێلراو	ارض محروثة
عەردێ کیر	زەڤیا چال بیت	زەوی چال وقول	ارض وعرة
عەردێ کەندوەر	زەڤیا ب خارك	زەوی تەپا و تەلان	ارض متعوجة
عەردێ گیایی	زەڤیا کاریش و ستری	زەوی بەگیا	ارض شوكية
عەرد راکن	زەڤی کێلان، بەرهەڤ کرن	زەوی کێلان	تهيئة ارض زراعية
عەر عەر	١ – ئەڤە دارەکە یا طا بلندە. ٢ – ناڤێ دەڤەرەکی یە دکەڤیتە سەر توخیبی ئوردن و عیراقێ	١ – داری راست و بەرز ٢ – ناوچە ناویە یەکی سەر سنورە ل عراقي	اسم لشجرة طويلة
عەرە عر	زەرزرا کەری	زەر زری کەر، دەنگی کەر	صوت الحمار
عەدلۆك	یاریە زارەك دکە	یاری منالانەیە	لعب الاطفال
عەزیزی	کراس	عەزیە	فستان
عەرد لەرزین	عەرد هژیان	زەوی لەرزین	هزة الارض
عەرزەکار	دەست شۆل	دەست درێژ	غير الهادي
عە،	توخم، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە – ئەسرین کحەکا ...ی یە ئەڤە ...ری عەسلی یە	رەگەز	أصل

[illegible]	کرمانجیا ژوورێ [illegible]	کرمانجیا ژێرێ	زمانێ عەرەبی
	ئەڤ پەرتوکەیێ بێ عەسلە		
	گ/ ئاڤێ ڤەخۆ ژکانیا ژ ئاڤێنە ژ عەسلیا داییێ عەجەمیا		
عەرز و عەیلا	بچیك و ژن، مال و عەیال	مال و مندال	الاولاد والزوجو
عەسمان	ئاسمان، ئەو شینایێ ب سەر عەردی ڤە	ئاسمان	السماء
عەلۆك	ئەڤە کورت کریا ئاڤێ یە، ئۆ ئاڤێ رەنگەکێ مریشکانە یە بەلێ مەزن ترن ژوان	قەلەموو	الديك الرومي
نعەلزعەلزك	ئەڤە رەنگەکی پەزدارایە خودان دکەن بۆ گۆشتێ وان ژ فەسیلا تاوسانە خۆ پف دکەن و رەنگێ خۆ د گوهۆڕن	عەلی شیش	الديك الرومي
علك	بەنیشت، حلك/ ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	جاجك، بنێشت	علك
عەنزەزتك عەنری	کەرەب ڤە بۆی	رق بەرقێت، رق هەلکسان	تعسب
عەنتیکە	بۆ تشتا و کارا دبێژن دەمێ چ وەکی نەبن، بخو پەیڤەکا کوردە کریە	سەیرە	عجيب
عەنتیکە خانە	جهێ عەنتیکەیێ	شوێنی عەنتیکە	مکان ڤرج
عەنزەل	کەڤن ڤە	لە کۆنەوە	أزل
عەنیە	تەختێ نەییێ، نیڤ جالڤا	نێوە چەوان	جبين

عەنگ	پێ یارکەر	یارکەر	لعبة، لعابة
عەنتەر	نێری مەیمنکا	نێرەی مەیمون	ذكر القرد
عەجەم	خەلکێ ئیرانی، نەیێ عەرەب	عەجەم	الفارس
عنجۆل	مەزن	گەورە	ضخم
عەمر	ژی	تەمەن، عومر	عمر
عەمر کورت	ژی کورت	تەمەن کورت	قصير العمر
عەمر درێژ	ژی درێژ	تەمەن درێژ	طويل العمر
عەمبار	جهێ پاراستنا تشتا	ئەمبار	مخزن
عەفەرم	ئافەرین، سەحەت خۆش	ئافەرین	احسنت
عەعە	ریتن، ددەست نڤێژا ستیر ب زار دەڤێ زارۆما	گوکرد ب بەزار ددمی منالەوە	خري، علی لسان الطفل
عەوال	خراب	خەرابە	لفساد
عەوارە	بەرزە، شێرۆی خۆ عوارەکر	برز	ضیاع
عەو عەو	دەنگێ صەیانە	دەنگی سەکە	صوت الكلب
عەوزگ	صە، بزار دەڤێ بچیك	هەو هەوە لە ژێر زمانی منال	
عەور، عەڤر	هەلما بەر عەسمانی یە بلند دبیت و کۆم دبیت دبیتە ئەگەرا بارانێ	هەور	الغيمة
عەولن	ئەودلن	یەکەمین، ئەوەل	الأول
عەیان	ئاشکرا	دیار	ظهر
عەیان کر	ئاشکرا کر	دیار کر	أظهر
عەیال	زارۆك کوردی کریە	منال	الاطفال

عەیال هیر	بچیك هیر، زیرەك بیَ عەیال هیرە	مندال ساوا	الاطفال الصغار
عەید	نی بۆنا هەرتشتەکی هەبێت دەمی وی	جەژن	العید
عەید و عەرەفات	رۆژانی و رۆژا بەری وێ	جەژن و راوەسیك	العید والعرفة
عەیشا	دەمی پشتی مەغرەب	کاتی پاشی مەغرب بیَ	العشاء
عەیش	ژین، ژیار	ژین	الحیاة
عەگید	زیرەك	ئازا، دلێر	مجتهد
عەینی وەخت	ت وی دەمی دا	هەر ئەو کاتە	نفس الوقت
عەینی	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، هەروەك	عەینەن	مثل
عەنەت	حەنەك، ترانە	گالتە	الهزل
عەینك	بەرچاڤك، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	عەیناك، چاویلکە	مناضر
عەینە	خۆدیك، قۆدیك	ئاوێنە، نەینۆك	مرآت
عەیار	حیلەکەر، ریڤیێ عەیار	فێل باز	حیال
عنچری	مال سەر ئاخفتنا خۆ	سووربوون لە سەر قسە	اصرة علی
عنجول	مەزن	گەورە	کبیر
عرن	کەرب ڤەبۆن	تووڕە بوون	غضب
عور	ویر، چاڤ ویر	ییَ خار	العین الحول
عوشی	گراج	گەراج	کراج
عویرکولی	کول بونا عیرکی	وورك برین بوون	قرحة المعدة
عورگیشی	بنگەهی گیی، مالاگی	مانی گو	معدة
عیر	زك	وورگ	معدة
عیسك	هیسك، نیسك	نەسگرە	زغوطة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
عێنجری	قەهری، خەمۆکی	حەفەت بار	مقهور
عێنجز	کۆڤان	خەم	قهر
عێنجربوو	خەمێ گرت	خەم باربوو	انقهر
عێبەلۆ	یێب خش	بەعەیب	معیب
عێلنجی	دل رەش بوون، مەعیدە تیـچك چووت	بێز بوونەوە	غثیان
عێل	١- بنەمال. ٢- بۆ عەشیرەتا ژی بکاردئین	خێزان	العائلة، القبیلة
عێلی	عەشیرەتێ	ئەوهۆزە	القبیلة
عیلامە	عەشیرەتا مە	هۆزی ئێمە	قبیلتنا
عینجر	ب خەمۆکی	خەفەت باری	القهر
عینسفنی	ناڤێ دەڤەرەکی یە ل دەرڤرا مزوریا	ناوی گو ندێکە	اسم بلدة
عیسك گرت	ئیسك هاتی	ئەسگرە گرتی	تعرض لزغوطة
علەت	نەساخی، نەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	نەخوش	العلة

غ

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی

پەیڤا دی ژ پەڤێت زمانێ کوردیدا ئەو پەیڤێت ئەبزوینن ئەو ژی (غ) ئەم ڤێ پەیڤێ ب کتەکا کێم دبینن زمانی دا یا هەی دیالێکتا بادینانی گەلەك یا کێمە ئێکجاری – غا –

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
غا	ردق	راکردن	
غارەك	رەڤەك	ڕاکردنێك	ركضة
غارغارانێ	یاریا رەڤین	یاری ڕاکردن	لعبة ركض
غاردا	کرەغار	راکردن	ركض
غابات	جهێ دارا دچنین و لی هەبن، ئەڤە پەیڤا یا کوردی کریە	دارستان	الغابة
غەدارە	تڤەنگ	دەبانچە	بندقية
غەبدۆك	یی مەرد	مەردان	شهامة
غەبر	تۆز	تۆز	الغبار
غەر	بی خێر	لاواز	ضعيف
غەزەتە	بەلاڤۆك	رۆژنامە	جريدة
غەلبە غەلب	دەنگە دەنگ	دەنگ دەنگ	دم دم
غەور	کرێت	ناشرین	قبيح
غەوارە	بەرزە	بزر	ضياع
غوارە بوو	بەرزەبوو	بزربوو	ضاع
غەوارەکر	بەرزەکر	بزرکرد	ضيع
غەوارەیی	ڤەشارتی	بەبزری	مستخبي
غەوە	خەون	خەون	حلم
غەمزە	جوانیا چاڤی، ب نازکرن	جوانی چاو	غمزة العين، دلال
غەمبار	خەمۆکی	خەمبار	مقهور
غەیبوون	بەرزە	بزر	ضاع

پەیڤ	کرمانجیا ژۆروو	کرمانجیا [illegible]	[illegible] عەرەبی
عەلبەتی	ب گەلەکی، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	ب زۆر	الغلبية
غول بوو	باش نەدیتن، غل بوون	چاوی رەشکە و پێشکەکر، بە باش نەی دی	غير الواضح للعيان
غموبان	خۆش، کەیف خۆش	خۆش	منتعش
غولغلي	بزاڤ کر، غلغلي	جولەکەر	حركه
غوربەت	خەریبێ، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	غەریبی	الغربة
غلیز	پیس، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	پیسکەر	قذر
غێدەتر	زێدەتر	زیادە تر	أكثر

ب رراستی رەنگە پەیڤا – غ – درێکا دەڤەرا میسل هاتیە د زمانی کوردیا بادینان دا هەروەسا دوێ رێکی دا چۆبیتە سەر زمانی کرمانجیا خوارێ دا پشکا دەڤەرا هەولێر جونگی ئەڤ دەفەرە ژی یا نێزیکی میسلە – غ – دیالێکتا عەرەبیا خەلکی میسل بزۆری پەیڤا – ر – دبیتە – غ –

ئەڤ پەیڤە ژی ژ بەیڤێت بێ دەنگە د زمانی دا لو بیا کێمە ژی بەلێ ب گارتێ کرنا پەیڤێت بزوێن گوهارتن ناچیتە سەر ڤێ پەیڤێ

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	[illegible] عەرەبی
فابریقە	کارگەهـ	کارگا	مصنع
فارزك	شاهوانی	شاوانی	
فاتنك	قمر	بالدار	طائر
فاتە بۆ	ئەڤە رەنگەکێ گوندۆرانە	جۆرکی گوندورە یە	نوع من البطیخ
فاتە رەشك	خال خالك	فاترەش	طحال
فاسون	قرتا قوماشیەکە	جۆرە پەرۆیەکە	قماش الصوفي
فاسۆلێ	ئەڤە دەرامەتی ئافکانە یێت دوو فلقیی یە	فاسۆلیە	فاصلوية
فاقە	خەفك	تەلە	مصيدة
فاش	بلاف	بلاو	شائع
فافۆن	کەرەسێ ئەلەمنیۆم	کەردسی ئەلمنیۆم	الامونيوم
فاق	خالیتی داری	چلە دار	غصن
فاك و فیك	حال گرتن	لە خۆ چوون، خو گرتن	فاقد الوعي
فالك	تەلێ	تەلە	خدعة
فاك و فیك	ئەڤە چ فاك فیکت تو دکەی	حیلە و حەوالە	حيال
فام	تی گەهشتن، ئەف پەیڤە یا کوردی کربە، ڤێ زارۆی هندی فام کری ناهێتە دەف من	تێ گکەیشتن	فهم
فام کر	فەهم کر	تێ گەیی	فهم

پەیڤ	كرمانجیا ژووری	كرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
فام نا	چ نزانیت	نافام	غير فهيم
فام دار	یێ تی گەهشتیە	بەفامە	بفهم
فال	پێ زانینك نەدیار	پێ زانین نادیار	عرافه
فال	دەمێ ماكەر تێتە بای ڤێ پەیڤێ بۆ دبێژن، ماكەوافالە، گۆشتی فال		
فال گر	بۆ مرۆڤێت كارێ دیانەتێ دكەن	فالیچی	كاهن، فتاح فال
فالنج	ژ كار كەفتن	لە كار كەوتن	شلل
فالنجی	یی نەشێت چ بكەت	بێ جولەیی	مشلول
فالنجا بچووكا	فالنجا بچیكا، ئەڤە نەساخیە زاروكا دگریت ژ بزاڤی رادوستیێت	فالنجی منال	شلل الأطفال
فانووس	چرا، ئەڤ پەیڤا یا كوردی كریە	ئامێرێ رۆشنایی	فانوص
فاینۆن	ئەڤە عەرەبانكە تشتا پێ ڤەدگوهێزن	جۆرە عەرەبانەیە بۆ گواستنەوە بەكاردێت	عربة الحمل
فایدە	ناڤێ گوندەكی یە ل نێڤ بەرا دهۆك و میسل	ناوی ناوچەیەكە لە سەر سنوری شاریی موسلی	فائدة
فایدە	مفا ژی وەرگرتن، ئەڤە پەیڤە یا كوردی كریە	سود	فائدة
فایل	پی نخاڤك	پارێزەر	محفظة المقوى
فەتیر	ڤێ پەیڤێ بكار دئینن بۆ هەڤیرێ ترشی نەبۆیی.	هەویری ترش نەبوی	عدم تخمير العجينة
فەتلە	گەرانەك، زڤرینەك	سورانێك	جولة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
فەر	زەروورى، نەڤ پەیڤە بنا كوردى كريە	زەروورى،	فرض
فەريك	بۆ دەرامە ڤەگوهشتى بكار تێت وەكن فەريكە نۆك	فەريك، فەريكەنۆك	حمص طري
فەراشين	بايێ ژۆرى يێ سپێدێ	شنەباى باكورى بەيانى	نسيم الهواء صباحاً
فەراق (ك. ت)	ئامانێت مەن، فەرخ	قاپى گەورە	مواعين الكبير
فەرشێ بەرى	حەلانى بەرى	تاشەبەرى پان	حلان
فەرز	ژێك جوودا كرن	لێك چياكردن	فصل من البعض
فەرزين	پارچە كردن	لەت كردن	تقطيع
فەرە	پێتڤى يە	پى ويستە	ضرورية
فەر	پێتڤى	پى ويست	ضروري
فەرخە سينى	سێنيا ئامانا يا مەزن	سنى پانى گورە	صينية كبيرة
فەركاندە	شلۆڤەكرن	شى كرن، لێك ترازان	تحليل
فەرمان	داخازى ژێ كرن	كارگێر	أمر
فەرمان	نەهێلان، شيلان برا فەرمانا فەلا تێتە هزراتە	بێ بنياتى	إبادة
فەرمان دار	جه نشين، خودان ئاخڤتن	بێ نبياتى، جێ تشين	قائم مقام
فەرمانگە	بنگەهى كارا	بنگەهى كار	مكان العمل
فەرمانگەها تاپۆيى	بنگەهێ رێڤەبرنا تاپۆيێ	بنگەى بە ريوەبەرايەتى تاپۆ	
فەرمانگەها نەخشە	بنگەهێ رێڤەبەريا نەخشە	مەلبەندى فەرمانگەى	آمرية التخطيط
كێشانا بنياتى	كێشانا ئاڤايى	نەخشە كێشان وبينا	البنائي
فەرمانگەها ساخلەميا	بنگەهى رێڤەبەريا	مەلبەندى فەرمانگە	دائرة الصحة

	ساخلەمیێ	لەلدرستی	
فەرمانگەها زێرەڤانیا	بنگەهێ رێڤەبەریا چاڤ	فەرمانگەها	دائرة الخزينة
دارایی	دێرکرنا دارایی	چاودێرکردنی دارایی	
فەلە	کەس لە سەر دینی عیسی پێغەمبەر	دیان، گاور	مسيحي
فەلەم	رۆژگار	رۆژگار	فلك
فەلەك	عەسمان، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	ئاسمان	كون
فەلەینی	فەلەینێ	دیانە، ریتیا فەلا	نصرانية
فەلەستین	ژ مەسیحیا ستان، فەلە، مسیحی، ستین، ستاند	لە دیان ستاند	اخذ من ا لمسيحي
فەلاقە	قوتانا ب ئێش، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	لێدانی بەترس	تعذيب
فەسادی	بەحس کرن، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	فیتنەیی، دووزمانی	فينة
فەساد	بۆهتان	بوختان	فساد
فەهێت (ئا)	شەرمەزاری، براستی کە کۆ ئەم فەهێبێت کریارانە ئەوێن دنەوین	شەرەم کراو	استحياء
فەهێتو	خۆش تڤی	خۆشەویست	محبوب
فراڤین	خارنا نیڤرۆ	نانی نیوەڕۆ	طعام الظهر
فراژی	پێش کەتی	هەلدان	متقدم
فەنگە نۆجی	یێ زانا، ماتوفیل و فەنگە نۆجی (فرەنگ + نوجی)	زانا	عالم
فەنەرك	لەمپە	فانووس	فانوس، لمبه

فەند (ك. خ)	حنێر	هونەر	فن
فەقێ	شاگردێ مەلا	شاگردی مامۆستا	فقيه
فەرۆزا	پرتا قوماسبە دبەنەدەهەمپا	پەروازەکرد	الحاشية
فەرزاد	پشت راست	دل نیا	آمن
فەرسەت	خەلاس بوون، ب سەرکەتن	رزگاربوون	النجاح، نجاة، نصر
فڕەك	١- شنی فڕین. ٢- قورمەك، قورچەك	١- تازە فڕین ٢- قومەك	طيران جديد فم واحد من سائل
فرەهیا گەرمی	پەحنیا گەرما تایبەت	فراوانی گەرمی تایبەت	اشعة حرارية
فرەهتر	پەحن تر	بەرین تر	اعرض
فرەهاتی	پەحنایی	یانایی	عرض
فرەه	پەحن	پان	عريض
فرەهی	پانی	بەریی	عرض
فرەکر	پان کر	پان کرد	جعله عريض
فرەه بوو	پەحن بوو	پان بوو	اصبح عريض
فرەنگی	نەساخیا پیستی یە، بیانی	نەخوشی پێستە	مرض الجلد
فرتی فرتی	بۆرانی، شیرێ فرتی فرتی بۆی	خەراب بۆیی	اصبح غير جيد للاستعمال
فرت و فێل	خێر و حیلە	حیلە وحەواله	الحيال
فرت کرن	فەندکرن	فێل کردن	تحيل
فرت	لێ دان	لێدان	نبض
فرچە	دارکێ ب ڕیشك	فلچە	فرشاة
فرچك	فرشك	فرچك	اسهال
فرجال	ئامیرەکی ئەندازیاریێ یە	پەرگال	فرجال

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	بکار دئینی بۆ چی کرنا		
	بازنا		
فرشك	فرچك	فرچك	
فرك	سپیلك کول بۆن	سی ئاوسان	ذات الرئة
فرکە	فەخۆ	بخۆووە	اشرب
فرکا سەری	ئێشا دەمارا سەری بۆ	ژانە دەماری سەر	تشنج
	دەمەکێ کورت چێ دبیت		
فرناس	ناڤێ کەسەکی بوو بۆ جارا	زانای فڕین	طیار
	ئێکی بفریت		
فرێکر	هنارت	ناردن	ابعاث
فرۆکڤان	کەسی فرگەهی بهاژۆت،	فرۆکەوان	طیار
فراونیا لڤینی	فرەهیا جڤنیی	فراوانی لەرینەوە	سمة الاهتزاز
فریك	شیری دگەنمی دا، گەنمی	فرەیکە، دانە وێلەی	الحیات الغیر
	هێش رەق نەبۆی	نەگەیو	ناضجة
فریك گەنمك	شیری دگەنمی دا، گەنمێ		
	هێش رەق نەبۆی		
فریکە نۆك	نۆکێت رەق نەبۆیی هێش	فەرێکە نۆك	الحمص غیر
	یێت تەر		ناضج
فرکە	ڤەخۆ، بۆ داخازیێ تێتە	بخۆرەوە	اشرب
	ب کارئینان		
فرۆژگەه	بنگەهی فرۆشتنێ	فرۆشگا	الحانوت
فرۆت	بپارەدان، فرۆشت	بەپارەدان	باع
فرۆشیار	کارێ فرۆتنێ، مرۆڤی	فرۆشیار	بایع
	کاری کرین و فرۆتنی		
	بکەت		

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
فرۆشیارێ ڤێقی	ڤێقی فرۆشی، بازرگانی ڤێقی	بازرگانی سەوزە	بائع الخضراوات
فرۆشیارێ دەخلی	بازرگانی دان و دکاکی	فرۆشیاری دانەوێلە	بائع الحبوب
فرۆشیارێ خرِ و مرِا	هیر و میر فرۆش	بازرگانێ وەردەواله	بائع الخوردة
فرۆشیاری گەڕۆك	بەقالێ دگەڕێنت	بازرگانی گەڕۆك	بائع جوال
فرۆشیاری گول	گول فرۆش	بازرکانێ گول	بائع الزهور
فرۆشیر	شیری بچیکی دەمی شنی دبیت	زاك	حليب الطفل حديث الولادة
فریز	گیایی کەسکی باخچا	چیمەن	الخضرة الحديقة
فرێ قەتێ	ئێشتێ	ئازارێ	ألم
فستەق	پستەق، ل گەل تۆڤکا دخۆت، نەڤ پەیڤەیا کوردی کریە	فستەق، لەگەل ناوکە دەخۆن	الفستق
فس گورگ	گیایەکێ بهارێ یە دخۆون	گیایێکی بەهاریە دەی خۆن	نبتة ربيعية تؤكل
فش	١- دەنگی دفنێ یە دەمی بای هەل دکێشین. ٢- دەنگی بزاڤا ماریە	١- دەنگی لووتە. ٢- دەنگی مارە	١- صوت الانف ٢- صوت حركة الافعى
فشێن	دەنگێ ژێ ئینان	دەنگی هێنتان	ابراز الصوت
فشقش	عەردی ئاڤ لێ راوستای	زەوی ئاوی لێ وەستا	الارض الراكد فيها المياه
فشار	شداند	پالە پەستۆ	ضغط
فلان و پێڤان	دەمی بەحسێ کەسەکی بکەن یی کو ناڤی وی بین	فلان و فیسار	فلان وعلان

	ژ لایی ریزمانی ڤ راناوێ نادیاره		
ڤیزه	کل پاتە، بێ دەنگی	نقە	ولا حس
ڤلی، ڤلیەك	فند، فندەك	فەند	ابداع، ابداعية
ڤنجان	کاسکێت قەهوێ تێدان ڤەدخۆن	فینجان	فنجان
ڤنجوڤێل	چەنە بازنی	فرت و فێل	الخدعة
ڤلفل	دەرامەی تیژیی، کوردی کریە	بیبەر	فلفل
ڤژتك	مێزەرا پەحن، ددانە سەرنڤینا	مێزەردی پان	فوطة
ڤێرس	زانا	دانا	عالم

- ڤ -

پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت نەبزوین ژوان پەیڤێت تێنە گوهارتن بهاتنا وان ل گەل پەیڤێت بزوین ئۆ ل بەرێ دەڤی تێنە گۆتن

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
ڤا	ئەوا	ئەوان، ئەمان	هؤلاء
ڤاناراند	ئەوا ب ئێش ئێخت	ئەوان ئێشاندیان	ألم هؤلاء
ڤابادا	ئەوا لێك زڤراند	ئەوان بایان دا	لف هؤلاء
ڤابری	ئەوا ژێڤەکر	ئەوان بریان	قطع هؤلاء
ڤابریارکر	ئەوا کارێ برینێ کر	ئەوان بریانووە	انقطع هؤلاء
ڤا بەردا	ئەوا دەست ژێ هەل گرت	ئەوان بەرەلایان کرد	اطلق سراح هؤلاء
ڤا بەرئێخست	ئەوا دا بەرك	ئەوان بە کاریان هێنان لە جیاتی	استعاظ هؤلاء
ڤا بەرهەڤ کر	ئەوا نامادەکر	ئەوان ئامادەیان کرد	هؤلاء احضره
ڤابرێ کر	ئەوان رێك دایێ بچیت	ئەوان بەرێ یان کرد	ابعث من قبل هؤلاء
ڤابور	ئەوا خودێ دایی	ئەوان بوویان	اعطى هؤلاء
ڤابەسە	ئەوا دەست ژێ هەل گرت	ئەوان تەواو دیان کرد	كفى هؤلاء
ڤابەسکر	ئەوان چی دێ نەڤیا	ئەوان تەواو بوون	الهى هؤلاء
ڤابەسبوو	ئەوان ژ نەڤیا	ئەوان هیچیان نەویت	لم يريد هؤلاء أي شيء
ڤاپەقاند	ئەوا دەنگ ژێ ئینا	ئەوان تەقاندیان	هؤلاء انفجر
ڤابرکر	ئەوا تژی کر	ئەوان پریان کرد	هؤلاء امتلئ
ڤا پیڤا	ئەوا کێش کر	ئەوا پیوایان	قاس هؤلاء
ڤاپێچا	ئەوا درست کر	ئەوان پێچایاتەوە کردەوە	رتب هؤلاء

بەهدینی	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
ڤاپچاند	ئەوا قەتاند	ئەوان پساندیان	قطع هؤلاء
ڤاپارا	ئەوا دراڤا	ئەو پارانە	هذه الفلوس
ڤاپڕچاند (با)	ئەوا قەتهاند (ز)	ئەوان پساندیان	قطع هؤلاء
ڤاپڕچکا	ئەوا پریشکا	ئەوان پوشکانە	
ڤاتایا	ئەوا گەرم گەرمکا	ئەوان تایانە	هذا الحمى
ڤاترانا	ئەوا حەنەکا	ئەوان گالتانە	هذا هزلية
ڤاتێ کر	ئەوا کرێ	ئەوان تێیان کرد	هؤلاء سكب
ڤاچەندادا	ڤان هەیاما	لە ماوەدا	عن القريب
ڤاچەندما	ئەوا هندا	ئەو چەندانە	هذه الكمية
ڤاچاند	ئەوا شێن کر	ئەوان چاندیان	زرع هؤلاء
ڤاجەماندن	ئەوا خارکرن	ئەوان خواریان کرد	انخنى هؤلاء
ڤاچی کر	ئەوا درست کر	ئەوان چایان کرد	صنع هؤلاء
ڤاچی بوو	ئەوا درست بوونی	ئەوا چاك بوونە	هذه الصفة
ڤاچرا	ئەوا فانوسا	ئەوا چرایانە	هذه القوانيس
ڤاخار	ئەوا خوار	ئەوان خوادیان	أكل هؤلاء
ڤاخاپاندن	ئەوان سەردابرن	ئەوا هەلیان خەلەتان	انخدع هؤلاء
ڤاخا پینۆکا	ئەوان سەردابریا	ئەوان هەلخە لێکستراوان	هؤلاء المخدوعين
ڤاخڕکر	ئەوان کۆم کر	ئەوان کۆکرایەوە	جمع هؤلاء
ڤاخڕبر	ئەوا هەمی ڕاکر	ئەوانە هەمویان برد	أخذ هؤلاء جميع
ڤاخـ اند	ئەوانا کێشافە	ئەوان رایان کێشا	سحب هؤلاء
ڤاخەبەردان	ئەوان قەسە گۆتن	ئەوان قسەیان ووت	تكلم هؤلاء
ڤاخەبەرا	ئەوا قەسانە	ئەو قسانە	هذا كلام
ڤادادا	ئەوان ڕینشتن، لەشتن	ئەوان دانیشتن	هبط هؤلاء

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواری	زمانێ عەرەبی
ڤادا	ئەوا دایی	لەوان دایان	دفع هؤلاء
ڤادانا	ئەوان ئیناخار	لەوانە دایان نا	نزل هؤلاء
ڤادابای	ئەوا بەرباکر	لەوانە بە بایان کرد	ملئ هؤلاء
ڤادا ئێخست	ئەوانا گرت	ئەوانە دایان خست	سد هؤلاء
ڤادابڕی	ئەوانا ژ بەر ڤەکر	ئەوانە لە سەر یان لێ کردوە	هؤلاء رفع عن
ڤادەرکر	١– ئەوان دەرئێخست ٢– ئەوا برین ڤەکر	١– ئەوان دەریان کرد ٢– ئەوان برنیان کردوە	طرد هؤلاء فتح الجرحة هؤلاء
ڤادڕاند	ئەوا درهاند (ز)	ئەوان دڕاندیان	شق هؤلاء
ڤادرا (ز)	ئەوان جها	ئەو شوێنانە	هؤلاء المكان
ڤارێ	ژ رێ لادا	لەرێ لادا	انحراف عن الطريق
ڤاحرێنا	ئەوان دەنگێت بهێز	ئەو قیژانە	هذه الاصوات العالية
ڤاراوێژکرنا	ئەوان دیار کر	ئەو ڕاوێژکردنانە	هؤلاء تفاسير
ڤارێتی	نەبوونا ئێمنایێ	هێمن نەبوون	عدم ا 'ستقرار
ڤاراستیا	ئەوان درستیار	ئەو تەواویانە	هذ ـ الحقائق
ڤاراپێچا	ئەوان کارکرنا	ئەو حازربوونە	هـه ا-نظ ارية
ڤاراوەندا	ئەوان کۆچەرا	ئەو کۆچ کەرانە	دؤلاء الرحال
ڤارێۆخ	هەیە و نینە	هەیو و نیە	يـ جد لا يـ جد
ڤازانینا	ئەوا ب پێ زانینانە	ئەو زانینانە	هؤلاء المعارف
ڤاژێگرتنا	ئەو هیی بۆنا	ئەو فێر بوونانە	هذه تعلم
ڤاژی	وەرگێران	هەلاوگێری	عكس
ڤاژی بوو	قولپی بوو	تەرسەبوو	انعكس

ڤاژی کر	قولباند	ب دەست وەرگێرا	اعکس
ڤاژی کە	ب قولپنە، بۆ داخازیێ بە	ئەرسەی کە	عکس
ڤاژی بە	یێ قولپاندیە	ئەرسەرکردنە	معکوس
ڤاستاندنا	ئەوان لێ وەرگرتنا	ئەو وەرگرتنانە	هؤلاء مقبضية
ڤاصاڤا	ئەوان زارۆکێت بچیك	ئەو ساوانە	هؤلاء الصغار
ڤاشادیا	ئەوان خۆشیا	ئەو شادبوونانە	هؤلا الفرقة
ڤاڤێریا	ئەڤ دەنگێ بهێز	ئەو ڤیژانانە	هذه الصيحة
ڤاقژانکا	ئەوا گەشکا	ئەو گەشکانە	
ڤاقەلادکا	توفکێن براژتیا	ئەو پریژکانە	هذا المقلي
ڤاقەوارکا	ئەوان قوقلاندنا	ئەو کون کراوانە	هذه المثقب
ڤامێژوکا	ئەوان مێشتنا	ئەو مژەکانە	هؤلاء المماصة
ڤامرادا	ئەوان هیڤیا	ئەو مرازانە	هؤلاء الامنية
ڤا نڤیسیا	ئەوان دەست خەتا	ئەو نووسینانە	هذه الكتابة
ڤا نڤیستیا	ئەو یێ خەوا	ئەو یێ خەفتنانە	هذه المنام
ڤاهارا	ئەوا بێ هشا	ئەو هارانە	هذه المجانين
ڤاهەلکێشا	ئەوان ڤەکێشا	ئەو کێشراوانە	هذه السحبة
ڤا هەرڤاندنا	ئەوا خراب کرنا	ئەو رووخاندنە	هذه الهدمة
ڤا وەرگرا	ئەوان ب دەست ئینانە فە	ئەو بەدەست هێنانەوە	هذه المكاسب
ڤا وەرگێرا	ئەوا لێ قولپا	ئەو وەرگەرانە	هذه المقلوبين
ڤا وەراندنا	ئەوا ژێ ڤەکرنا	ئەو هەل وەراندنە	هذه التساقط
ڤالاّ	سەرنەگرتیە	ولایە	غير المضضي
ڤالاّ بر	سەرنەگرتی بر، نەخافتی بر	سەربرد پۆ شراو	عدم الغطاء أخذ
ڤالاّ بوو	چ تێدانەما	چێ تیانەما	اصبح خالياً
ڤالاّ یی یێ پرکرن	تژی کرنا خالیی	پر کردنی، بۆشاییی	سد الشاغر

ڤالاّ كه	بۆ داخازیی، چ تیدا نەهیلە	بەتاڵ كه	افرغها
ڤالایه	چ ب سەر ڤە نینە	چیّ له سەر نیه	غیر مفطی
ڤانا	ئەڤا، ڤانا ئەم دنیاسین، ڤانا هاری مەكر	ئەوانه	هؤلاء
ڤان (ز)	ئەڤا، راناڤە بۆ نیشادانێ	ئەوانه، ئەمانه	هؤلاء
ڤان زیا	ددەمەكێ نێزیك دا	له نیزیكا ئەدا	عن قریب
ڤان زەلاما	ئەڤ زەلاما	ئەو پیاوانە	هؤلاء الرجال
ڤان كەسا	ئەوا مرۆڤا	ئەو كەسانه	هؤلاء الناس
ڤان نێزیكا	ئەو زوویا	بەو زووانەدا	قریباً
ڤان هزرا	ئەڤا بیرا	ئەم هۆشانه	هذه الافكار
ڤا (د)	ئەڤا، ل گەل ناڤادا تێتە ب كارئینان	ئەوانه، ئەمانه	هؤلاء
ڤاڤارتن	ژێك جوداكرن	لێك جیاكردن	تصنیف
ڤا باژێرا	ڤان شارا	ئەو شارانه	هذه المدن
ڤاپارا	ئەڤ دراڤە	ئەو پارەیە	هذه العملة
ڤا دەرگەها	ئەڤ دەرا	ئەو دەرگانه	هذه الباب
ڤازارۆكا	ئەڤ بچیكە	ئەو منالە	هذا الطفل
ڤان هەیامە	ئەڤ دەمە	ئەو دەمانە	هذه الفترة
ڤاهندكا	ئەو كێماسیە	ئەو كەمانه	هذه النواقص
ڤەبیراندن	نەهێلان	قران لێ دان	إبادة
ڤەبره	تمام نەكە	ببڕەوە	أقطعها
ڤەبی (ز)	١- كریە ڤە، كراوە، ڤەبۆیی ٢- بۆرەنگێت باڵ سپی	١- كراوە ٢- كال	فاتح

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
	تێته ب کار ئینان		
ڤەبۆ (د)	هاته ڤەبین، ل تاق کر	کراوه	فاتح
ڤەبە	بۆ داخازی کرنێ تێته ب	بکەوه	استفتحي
	کار ئینان		
ڤەبری	نەهێلا باخڤیت، ب	بریەوه، باس نەکرا	اقطعها
	دیماهیی بینن		
ڤەبره	بەحس نەکەت، بۆ	ببڕەوه	اقطعي، توقف
	داخازیێ (٥) جه ناڤێ		عن الكلام
	لکاوه بۆ کەسێ ئێکێ		
ڤەبوو	جودا بۆژی	کراوه	انفتح
ڤەبرك	نەڤەکا ددنه	کۆلیچه	كليجة
ڤەپەشینه	بنخێڤە، ب سەردادە	داپۆشه	تغطية
ڤەپێچە	بێچە	قەدکە	رتب
ڤەجنقی	ترسه بۆ گیان بەراچی	ڕاپەری	فزع
	دبیت ژ نیشکەکێ ڤە		
ڤەچەماند	کۆم کرن	کۆکردەوه	جمع
ڤەچەماند	سەرخارکر، شکاندەڤە	شکانەوه، چەمانەوه	
ڤەچرژی	نەساخ	نەخوشی	سقيم
ڤەچڕاندن	ژ بەرك ئینانه دەر، خۆشی	شی کردنەوه	تحليل
	کرن، حەل کرن، ئەز دی		
	هریێ ڤەچڕەم دا بڕیم		
ڤەچڕك	ئامیرێ ڤەچڕینی	ئامێری شی کردنەوه	آلة تحليل
ڤەچەجنی	ژێ ڤەکرن	چنینەوه	قطف الثمار
ڤەچێرند	ژ کەربێ هاته خارێ، من	فش بوودوه	هبط المعنويات
	ئەو کچ ڤەجیراند ژ		

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	مازیناوێ		
ڤەخار	خواردەڤە، بو کارێ بۆریی تمام بکار دنیت	خواردەوە	شرب
ڤەخۆ	بخۆڤە، بۆ داخازیێ، کت	بخۆوە	اشرب

کرمانجیا سەری ڤەخۆ –پێشگر–، بخۆوە –پاشگر–، کرمانجیا خوارێ هەردو پەیڤ "ڤە = وە" ئێك ئەرکی دبینن دزمانی دا

ڤەخۆن	ڤەخۆن، بۆ داخازیێ، کۆم	بخۆوە	اشرب
ڤەخومین	خۆتێك ڤەبرن	خۆ تێك دان، شلە ژان	ارتباك
ڤەخووەندن	گازی کرن	بانگ کردن	دعوة
ڤەحەویا	رەحەت بوو	حەوانەوە	احتمی به
ڤەدان	دانە رەخەکی، چاووگە	بەلایە کەوەدان	وضع في طرف
ڤەدایە	وەدایە	دانەوە، وەردەردان	
ڤەدا	بردخەکێ ئێخست	دانەوە	وضع في طرف
ڤەدەرکرن	برنە وێڤە	لادان	العزل
ڤەدەرە	وێڤە تر، رەخەکێ دیر یێ مەزنە	وەدەر، دور کەوتن لە دانیشتکان	الضواحي
ڤەدکەن	تێدا دبۆرن	دەکەنەوە، پێ دا دەروا	يفتحون
ڤەدکاهێت	ئەڤە بۆ پەزی تێتە ب کارئینان دەمی تێرێ بخۆت بە نێشتێ خۆ بچیت	کاوێژدەکا	احترار
ڤەدژین	ساخ دبیت، ژیانی دکەتەڤە	دەژیتەوە	يعيش
ڤەدزین	زارۆك دبن، ئاڤی دبن	زاوزێ دەکا	يولد
ڤەدیتن	بینینە ڤە	دۆزینەوە	كشف
ڤەدزی	رێڤەچوویی کەسی بی	خۆدزینەوە	سرقة نفسه

	بزانيت		
ڤەراڤەر	راست	راست	ازاء
ڤەرادا	مالى يەڤە	ماليەوە	كنس
ڤەراهژيا	لەرزيەڤە	راچلەكا	اهتزة
ڤەراكر	هەل گرت	هەل گرتەوە	رفع
ڤەرەڤين	هەرئێك بخۆ چۆن	هەر يەك بە لايەا چوو	اتجاه إلى جهة
ڤەرەنين	ژێ ڤەكرن، چ بێڤە نەهێلان	ڕنينەوە	قطف كلي
ڤەرەسيا	قەتيا	بەزى	وقع من السيطرة
ڤەڕچكاندن	لوچ كرن، پەرژێ ڤەكرن	رووتانەوە	إزالة الريش
ڤەڕسيا	بزديا	بەزى	وقع من غير السيطرة
ڤەڕشيان	دل خراب بۆن	ڕشانەوە	تقيئ
ڤەڕشيا	ڤەبۆى	هەڵ و وەشاوە	تفكك
ڤەرنشت	رينشتەڤە	دانيشتەوە	أجلس
ڤەرێشت	رێشتەڤە	رژاندەوە	سكب
ڤەرێت	رژاندەڤە، بۆ دەمى نەبۆرى	رژاندەوە	اسكب
ڤەرێست	ڤەبادا	رێستەوە	لف
ڤەرگ	گورگ	گورگ	ذئب
ڤەردێ	ڤێره	ئێره	هنا
ڤەدان	ژێ زڤراندن	لێ دانەوە	انعكاس
ڤەدانا دەنگا	دەنگ زڤڕاند	دەنگ دانەوە	انعكاس الصوت
ڤەدانا شەوقێ	رۆناهى دان	رووناكى دانەوە	انعكاس الضوء

ڤەدانا شەوقا رۆژێ	رۆناهیا رۆژێ دان	رووناکی رۆژ دانەوە	انعكاس ضوء الشمس
ڤەدانا کریارا	ژ کار ژڤرالدن	گاردانەوە	الافعال المعكس، رد الفعل
ڤەژای	ئاڤاتیێ گەرِیای، بۆ شینکاتی دبێژن شتی بەلکا بدەت	ئاودزبووە	انتعاش
ڤەژەلاند	هاڤێژت	فرێ دا	رمى
ڤەژەلیا	کەت، کەفت	کەوت	وقع معمداً
ڤەژەلیا عەردی	کەتە عەردی	بەنەرزا کەوت	وقع على الأرض
ڤەژەنین	ڤەدانا کریارا	کاردانەوە	رد الفعل
ڤەژیا	گەش بۆ، ژی یە ڤە	بو ژایەوە	انتعش، عاش
ڤەژین	ییێت ژیت، خارن و ڤەخارنی دکەت	وەژین	نعيش
ڤەژاندن	وەلێ کر کۆ بژیت	دارِشتن، ژینەوە	معايش
ڤەسترا	شێلان، هەڤیر ڤەستیرا	شیلان، بۆ هەویرکردن	
ڤەسهاندن	رەحەت بۆن	ئیسراحەت کردن	استراحة
ڤەصەنگینە	بکێشن، بۆ داخازیێ تێتە گۆتن	هەلێ صەنگێنت	أوزن
ڤەشارت	دەمێ گیان بەرەك بمرین بن ئاخ دکەن	شاردنەوە	دفن، خبئ
ڤەشارتی	نەهەنی	نهێنی	سري
ڤەشارد	بەرزەکر	بزرکرد	خبئ

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
ڤەشکاند	ڤەچەماند، دانانە ناڤ	شکاندنەوە، نووشتاندن	
ڤەشارکانێ	ئەڤە یاریە، یا زارۆکانە ئێک ژیێ خوڤەدشێریت	چاوەشارێ، چاوقوچانێ	لعبة اطفال
ڤەشێرم	بەرزەبکەم، ئەز تە ڤەشێرم ئان نە	شاردەوە	اخبئ
ڤەشێرە	نەهێلن کەبینن، بۆ داخازیێ، بۆ کت	شارەوە	خبئ
ڤەشێرن	نەهێلن کەبینن، بۆ داخازیێ، بۆ کۆم	شاردنەوە	خبئ
ڤەشلقینە	ب هەژینە	بی شلقێنە	حرك
ڤەشەکر	حلی کرەڤە	داهێنانەوە	مشط
ڤەشاندیە	هنارتیە	ناردراوە	مبعوثة
ڤەکەلشتن	شەق کرن، نەشتەرکرن	برین کردنەوە	عملية
ڤەکە	بکەڤە، بۆ کارێ داخازی	بکەوە	افتح
ڤەکرن	دەزی ژێ کێشان، هەر تشتەکێ گرتی بهێتە ڤالا	کردنەوە	انفتاح
ڤەکوداد	دنشێن تشتا هەل بگرن	دەتوانن هەڵ بگرن	يستطيع الرفع
ڤەکوشت	سەرژێ کر	سەر برین	ذبح
ڤەکۆلەرێ جڤاکی	ل دیف چوونا کۆمەلەێ	لێ کۆلینەوەی کۆمەلاتی	باحث اجتماعي
ڤەکۆلین	عەرد ڤەدان ب تشتەکێ تیژ	کولینەوە	نبش
ڤەکۆلینەڤە	ب دیفدا گەریان	توێژاندن	بحث عن
ڤەکۆلێ شینوارا	ڤەیژاندنا شینوارا	لێ کولینەوە شێونەوار	منقب آثار
ڤەکێشە	درێژبکە، بۆ داخازیی	راکێشە	اسحب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارورو	زمانێ عەرەبی
ڤەکێشا	١- درێژە پی دا	١ دریزەی کرد	طولها ابتعد من
	٢- خو ژی دیرنیخست	٢ کشانەوە	طولها
	٣- دەم ب سەردا چوو	٣- کات پەسەراچوو	
ڤەکێشلك	دان و ستاندن	لە سەر قسەکردن	جدل
ڤەکێشکا	راکێشکا، خوکشت کرن	خۆ گورج کردن	یجدد نشاطه
ڤەکیساند	١- خۆ چەماند چوو	خۆی دزیەوە، خۆی	جعل نفسه
	٢- خۆ ڤەدزی ژ جفاکی	خوارکرد	منحنی، سرق
			نفسه بصورة
			غیر علنیة
ڤەگرە	١- کۆم کە، بۆ داخازیی	١- بگردوە	امسکها
	یە	٢- غرکەوە	اجمعها
	٢- هاڤێتنە دەدەستی دا		
ڤەگەڕاندن	زڤراندنەڤە	گەڕاندنەوە	ارجع
ڤەگوهاست	ژ جهـ برە رەخەکی دی	گواستنەوە	انقل
ڤەگوهاستنا دەنگی	دەنگ برنە لایەکێ دی	گۆاستنەوەی دەنگ	انتقال الصوت
ڤەگوهاستنا عەلتی	نەساخی برنێ، ئەڤ پەیڤە یا	گواستنەوەی نەخۆش	انتقال
	کوردی کریە		الامراض
ڤەگوهاستنا پارا	دراڤ برنە رەخێکی دی	پارە گواستنەوە	نقل العملة
ڤەگرتنێت خانەنشین	راوستاندنا ل مال	راگری خانەنشین	التوقیفات
	روینشتن		التقاعدیة
ڤەقریای	ب سەرك ڤەشکەستن	بە سەر یەکەوە شکان	کسرة علی
			بعض
ڤەڤەتیا	ڤەتهاڤە، کرن غار	ڕاکردن، بۆ وولا غ بە	ذهاب بلا
		کار دێن کە بڕوا	رجعة، الحزم
		نەگرێتەوە	

ڤەڤەوراند	ڤەکۆلین، شرین باجانکا ڤەڤەورینە	کۆلینەوە	حفر
ڤەرازین	خۆ درێژکرن	راکشان	استرخاء
ڤەلەیزنە	برەقسینە	سەمای پێ بکە	اهتزها
ڤەما	مال جە	بەجێ ماوە	متروك
ڤەمالە	بهەرحنیە	بشێلەوە	تدلك
ڤەمالیت	١- پەرخاندن ٢- مالشتن	شێلان، مالینەوە	تدلیك، کنس
ڤەمراند	نەهێلا ئاگر بەربیتێ	کوژانەوە	انطفئ
ڤەمراند بلەز	زی تەمراند	زوو کوژانەوە	بسرعة اطفئ
ڤەمراندنا ئاگری	ئاگر تەمراندن	ئاگر کوژانەوە	اطفاء الحریق
ڤەمراندنا هێدی	تەمراندنا ب دلێ خۆ	کوژاندنەوەی لە سەر خۆ	اطفاء هادئ
ڤەمراندنا ئێشێ	تەنا کرنا ژانی	دامرکاندنی ئێش	اطفاء الألم
ڤەمرینۆك	کەسێ تشتی یێ دەنگ بکەت نەهێلیت ڤێرابچیت	کوژێنەر	مطفئ
ڤەمێشن	مێشتن	مژین	یمص
ڤەهاندن	چێ کرنا کەزیا	هۆنینەوە	عمل الضفیرة
ڤەهێل	برێڤە هێلا	لە رێگا بەجێ ماوە	متروك
ڤەهسیا	دەم کێشاڤە	دەم کێشا، حەساوە	ارتاحه
ڤەهساندن	ڤەهێلا حەتا دەمی بکێش	بە چێ هێلان تا دەم بکێن	ترك لیرتاح
ڤەنەر	دانان ١- کێلیێ ڤەنە ٢- مرپشکی ڤەنە	دانان	وضع
ڤەنەشێرە	نەپەنی نەکە	مەشارەوە	لا تختبی
ڤەژارتن	١- لێك دان ٢	١- ترلیب ٢- هەل	

	بزار کرن	بزارن	
ڤەوزارت	لێك دان، دەمی بزاری	بزارەکرن	التصنيف
ڤەور	بەفر، بەرف	بەفر	ثلج
ڤەوەشاند	راهاڤێت	راوەشاند	رمى
ڤەوەراند	ئێخستن	هەڵ وەراند	تساقط
ڤرك	ئاڤکا رۆن، شوریا دا نهێرکێ	شلە برووشی	شوربة
ڤرکە	خالی کە	رووکە	افرغ
ڤرێکە	بهنێرە	بنێرە	ابعث
ڤرڤراند	دیرهاڤێت	تێ هەلدان	رمى
ڤرڤرۆك	هەرتشتێ بفرێت	فرفرۆك	طيارة
ڤرا (ك. ر)	ڤێرە	ئێرە	هنا
ڤر لێدان	گەف لێ کرن، بێ منەتی	گەف کردن، خو گەورە کردن لە سەری	تكبر
ڤراسەی	دریار	دووروار، دوورمان	خياطة
ڤرڤرك	گۆشتێ زەند و باسکا، ئەڤە ڤرڤرکێت نازێ نە	ماسولکە زەند	عضلات
ڤشاب	بکە	بیکە	أفعل
ڤل	باش بێکڤە نەنسایی	باش نەمەیە	غير متختر
ڤلکا سەری	پشێلکا سەری باش رەق نەبۆیی، ئەڤ هێکە یا ڤلە، سەرێ بەیبوزی یێ ڤلە	بەستی سەرباش رەق نەبووی	
ڤل	نەمەهی	نەمەیی	عدم تخثر
ڤێرەرا	ژڤێرەڤە	لێرەوە	من هنا
ڤێرە راچوو	ڤێرە داچوو	بێرە داچوو	ذهب من هنا

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
ڤێره رابرن	بێره دابرن	لێره دابردن	أخذ من هنا
ڤێره گەهشتن	ب لەز گەهشتنی	پێرا گەشیب	وصل اليهم
ڤێرا چوو	بەردەوام بوول سەر	بەردەوام بوو	استمر
ڤێرا هەره	بێرا هەره	پێرا برۆ	ازحف على
ڤێرا بەم	پێدا دبەم	پێرا دەبەم	أخذ زحفا
ڤێنجا	ڤێ چەندێ	ئەوجا، ئینجا	حينذا
ڤێنجارێ	ڤێ گەرێ، ڤێ نەڤلی	ئەو جارە، ئەو کەرەتە	هذه المرة
ڤێنچەندێ	ڤێ هندی	لێره دا	بهذا
ڤێدکەڤیت	لێ دکەڤیت، پێ دزانیت	پێ دەزانێ	يدل عليه
ڤێدان	کۆم کرن، خرڤەکرن	غرکردن، کۆکردن	جمع
ڤی دیماهیی	ڤی ئاخریی	لەم دوایەدا	مؤخراً
ڤی خستن	ژێ خستن	لێ خستن	وقع من
ڤی	نیشانەیە بۆ مێ، ئەڤێ	ئەوە	هذه
ڤێ کەتن	پێ ناسین، پێ زانین	ناسیەوە	عرف، ادرك
ڤێکرا	پێک ڤە	پێ کەوە	معاً
ڤێک	وەکو پێشگرەکی تێتە ب کارئینان ل گەل کارێ بۆری دا	بۆ کاری رابردووی وەك پێشگرێك دێ	معاً
ڤێك ئێخستن	کۆم کرن	خردکردن	جمع
ڤێك ئینان	١ – گەهاندنە ئێك ٢ – ل سەر ئێك ئینان	پێك هێنا	ارهمه
ڤێك چوون	ب رکمانە چوون	پێکەوەمان بەقسە	تجادل
ڤێك دان	خرکرن	غرکردن	جمع
ڤێك کرن	ل گەل ئێك دابوون	پێك کران	تعامل مع
ڤێ دا	کۆم کر	خر کرد	جمع

بهدن	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
ڤیداهات	پێراهات	پیدا هات	جری علیه
ڤیدا	پێدا	پیدا	حلال
ڤیدا بر	پێدا بر، برەخ دابر	پێدا برد	أخذ من خلال
ڤیدا بەردا	ب سەرڤە هێلا	پێدا بەردا	اضیف الیه
ڤیدا چوو	پێدا برێڤە چوو	پێدا چوو	ذهب من خلال
ڤیدا کر	ب سەرڤە رێشت	پێدا کرد	سکب علیه
ڤێت	تڤیا، دبیت، نەڤ پەیڤە ل گەل کارتێنت نە رێنی دانانی تێتە ب کار ئینان	دەبی	یجوز
ڤێت ببرین	دبیت ڤەدبکەت	دەبی ببری	یجوزان بقطع
ڤێکرابەردان	لێك ئێخستن	بەشەربردن	جعله یعارك
ڤێت ببەت	تڤیا بەت	دەبی ببا	یجب أن یأخذ
ڤێت بپەرێت	تڤیا جۆت بیت	دەبی جووت بێ	یجب أن یخصب
ڤێت بپشین	تڤیا وێڤە بچیت	دەبی بەولاوە بفري	یجب ان یقذف
ڤێت بترسین	تڤیا ترسەك بۆ چێ بیت	دەبێ بترسێ	یجب ان یخاف
ڤێت تێ کە	تڤیا ڕی بکەت	دەبی تی بکەن	یجب ان یصب
ڤێت بچیت	تڤیا برێڤە بچیت	دەبێ بڕوا	یجب ان یذهب
ڤێت بخۆت	تڤیا بخۆت	ددبێ بخوا	یجب ان یأکل
ڤێت دانیت	تڤیا دەینیت	دەبێ دابنێ	یجب ان یضع
ڤێت بحەبینیت	تڤیا حەژێ بکەت	دەبی خۆش بوێ	یجب أن یحب
ڤێت برێژیت	تڤیا ژێ خالی بکەت	دەبێ بەتال بکا	یجب ان یفرغ
ڤێت بحەبلیت	تڤیا گەلەگی بخۆت	دەبی زۆر بخوا	یجب ان یکبس
ڤێت رۆنکەت	تڤیا بحەلینیت	دەبێ بتاوێنی	یجب ان یذاب
ڤێت بزانین	تڤیا زانین هەبیت	دەبی بزانێ	یجب ان یعرف

ڤێت ژێ لەكەت	تڤیا لێ ڤەكەت	دەبێ لێ بكاتەوە	يجب ان يأخذ
ڤێت بستینت	تڤیا لێ بستینیت	دەبێ لێ بسەنێ	يجب أن يأخذ
ڤێت شەرم كەت	تڤیا ژ خۆ شەرم كەت	دەبێ لە خۆی شەرم بكا	يجب ان يستحي
ڤێت ڤەدكەت	تڤیا دووپارچە كەت	دەبێ لەت كا	يجب ان يقطع
ڤێت بكەلیت	تڤیا گەرم بیت	دەبێ بكلوێ	يجب ان يغلي
ڤێت بكەڤیت	تڤیا بكەڤیت	دەبێ بكەوێ	يجب ان يقع
ڤێت بگریت	تڤیا ب دەست بگرین	دەبێ بگرێ	يجب ان يمسك
ڤێت بگریت	تڤیا رۆندك ژ چاڤا بێت	دەبێ بگریێ	يجب ان يبكي
ڤێت بێژیت	تڤیا ب ئاخڤیت	دەبێ قسان بكا	يجب ان يتكلم
ڤێت مالی كەت	تڤیا بۆ پاشە رۆژی دانیت	دەبێ خۆماتی بكا	يجب ان يأمم
ڤێت بمچینیت	تڤیا بدانیتە سەر ئێك	دەبی قەپات بكا	يجب ان يسد
ڤێت نی كەت	تڤیا نێ ژدن كەت	دەبی نوێ كا	يجب ان يجدد
ڤێت نیشادەت	تڤیا پێ رزانینێ بكەت	دەبێ فێر بێ	يجب ان يعلم
ڤێت نیشان كەت	تڤیا پێ زانینا دانیتە سەر	دەبێ بەنیشان كا	يجب ان يضع علامة
ڤێت بهێت	تڤیا بێت	دەبێ بێ	يجب ان يأتي
ڤێت هەل كەت	تڤیا بەردەتێ	دەبێ پێ كا	يجب ان يشعل
ڤێت وەربادەت	تڤیا باداتەڤە	دەبێ بابدات	يجب ان يلف
ڤێ هەی	ل دەڤ هەیە	پێ هەیە	يوجد لديه
ڤێ هەلی	ئەڤ جارە	ئەو جارە	هذه الفرصة
ڤێ گاڤێ	نۆكە، نهۆ	ئێستا	الآن
ڤێ نەقلێ	ئەڤ جارە، ڤێ گەرێ	ئەو جارە	هذه المرة
ڤێختی، ڤێخە	هەلكری، هەكە، بۆ داخازیی یە	هەلكە	اشعل

ڤێ حنێرێ	ئەڤ هونەرە	ئەو هونەرە	هذه الفن
ڤێ	تێتە ب کارئینان ل گەل ناڤ و کارا		
ڤێ دەیکێ	ئەڤ دایکە	ئەو داکە	هذه الأم
ڤێ دەرسێ	ئەڤ خاندنە	ئەو دەرسە	هذه الدرس
ڤێ کەربێ	ئە دووسەریە	ئەورق بەرقێنە	هذه الحقد
ڤێ سەرمایێ	ئەڤ تەزیە	ئەو ساردیە	هذه البرودة
ڤێ شەڤێ	ئەڤ رۆژئاڤا بوونە	ئەو شەوە	هذه الليل
ڤێ ڤۆدیکێ	ئەڤ خۆدیکە، ئەڤ عەینە	ئەو ئاوێنە	هذه المرآة
ڤی دەستی وداری	بڤی رەنگی	بەو شێوەیە	بهذا الشكل
ڤی	ئەڤ، ئەڤە وەکی پێشگرەکێ، تێت بۆ نڤشێ نێر	ئەو	هذا
ڤی ئالی –ز–	ڤی رەخی	ئەو لایە	هذا الجهة
ڤی بڕی	ئەڤی کەسی قەدکرا	ئەو لایە بڕی	قطع هذا
ڤی برای	ئەڤ برایە	ئەو برایە	هذا الأخ
ڤی چاڤی	ئەڤ چاڤە	ئەو چاوە	هذا العين
ڤی چاخی	ئەڤی زەمانە	ئەو ماوەیە	هذا الفترة
ڤی دانای	ئەڤی زانای	ئەو زانایەژ	هذا العالم
ڤی تەزیاتی	ئەڤی صار کریی	ئەو ساردەمەنیە	هذه المثلجات
ڤی شەلاند	ئەڤی چ ڤێ نەهێلا	ئەو روتی کرد	هذا نهب
ڤی ژڤانی	ئەڤی ماتی	ئەو چاو پێ کەوتنە	هذا اللقاء
ڤی کەلاند	ئەڤی گەرم کر	ئەوە گەرمی کرد	هذا غلي
ڤی کر	ئەڤی بریڤە بر	ئەوە کردی	هذا عمل
ڤی گۆت	ئەڤی ئاخڤت	ئەوە قسەی کرد	تكلم هذا

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
ڤی هێژای	ئەی بڕێز	لەو بەرێزە	هذه المحترم
ڤی هەیی	ئەڤی خو دان پارە	ئەو بە پارەیە	هذه الغني

پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت زمانێ کوردی ببنت نە بزوینم لەوژی (ق)

پەیڤ	کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
قاب گێر	ئەخفنت مەزن دکەت	قسەی زل دەکا	يتكلم كلام
			كبير
قاب (ك.خ)	ئامان	قاب	الاواني
قاب (ك.ز)	قەحبە، کەسەك دیف	قەحبە	ش
	پیچاتیێ بگەڕێت		
قاپ	خۆهەلکێش	خۆ هەل قورتان	يحتاج
قاپەگێر	ئاخڤتنێت مەزن	قسەی زل دەکا	يتكلم كلام
	ڤەدگێریت		كبير
قاپ کری	پنی کری	پینە کراو	تصليح
قاپا لێدەت	دردوا دکەت، ئاختنمیت	قسەی زل دەکا	
	مەزن دکەت		
قاپۆقۆر	کاچۆ کۆلوزك، بۆ تشتێ	شردوشیتال	اشيا سكراب
	شکەستی تێتە ب کارئینان		
قاپك	کولکا پەحنیێ	برینی قونپانی	ورم الـعب
قاج	دارا کاژێ	دارە سنۆبەر	شـ
			خوبـ
قاچك	بەنیشت	بنێشت	علك
قاد	عەرد	ئەرز	أرض
قادر	١- خەبەر ٢- یێب	١- جنێو ٢- رق لێ	شتيمة
	کەرب	هەلسان	
قارچك	١- بەنیشت ٢- کڤارك	١- بنێشت ٢- کوراك	علك، فطر
قارس	دەخسی بوو، بشۆرەیی	بێزاربوو	متضايق ،
	بوو		

ڤاربين	تار، لق	چل	فرع
ڤارڤارەك	خەرتەل	خەتەل	
ڤارنان	کەسێ خراب	خەراپەکەر	لئيم
ڤاری	شيا	توانی	استطاع
ڤارس (ع)	گەلەك صار	زۆر سارد	قارص، برد جداً
ڤازانك	ديزك	مەنجەل	الجدرية
ڤازی باز	ئەڤە هندە کێزکت يێت رەنگ کەسکت	جۆرە ڤالۆجەی رەنگ سەوزە	نوع من الصرصر اخضر اللون
ڤازياخە	ئەڤە گيايەکە	جۆرە گيايێکە	نوع من الحشيش
قازی قولنگ	ئەڤە قازێت کوچەری يێت پێ درێژ و سطی درێژ ل رەخ ئاڤێت بۆش دژينژ	حادجي لەق لەق	لقلق
قاس (ك. ز)	ئەڤ چەند، هند	ئەوەندە	هذا الكمية
قاژوو	قەل	قەل	غراب
قاست	بەرەف رێ هاتن	بەرەو رووهات	اتجاه
قاسك	بستيکێت هندەگيايێت دخون	لاسکە سەوزە	ساق النبتة
قاسد	نينەر	نوێنەر	مبعوث
قاش قاش	کيزی کێزی، قاشا پەنيری خوار کوردی کريە	کوزە کوز	قطعة قطعة صغيرة
قاشولك	تيفلکێ دارا	توێلکی دارا	قشرة الخشب
قاف	نيڤا گرڤری، نيڤا گۆکێ	نيوەی تۆپ	نصف الكرة

قافكى سەر ترارى	ترارێ سەرشیشتنێ	جامى سەرشتن	طاصة الغسيل
قافیى سەرى	ترارێ سەرى	تاسەى سەر	طاصة الرأس
قافك	ترارك	جام	طاسة
قافكێ گولا	ترارێ گولا	گولدان	مركان
قافە (د)	کەر	پارچە	قطعة
قافە کر (د)	کەرکر، د نیڤێ دا کەرکر	پارچەکر	قطعة إلى نصفين
قاقانى	چەکێ عەردوو خانیا	چەکى ئەرز و خانوو	طابو عقار
قاقەریچك	گەرى، ئەڤەهندە خرکت شتى گرێکانە	گەروو، گرێ یەکانى گەروو	الحنجر
قاقە	مویژ، بزار دەڤى زارۆکا	مێوژ لە ژێر زمانى منال	زبيب
قافە رەشك	مویژیت رەش	مێوژى رەش	زبيب اسود
قان (ت)	گەز، یا کوردى کریە بۆ پیڤانى	گەز	ذراع
قانتر	هەصپ	ئەسپ	حصان
قانج	ستیر	ئەستور	ثمين
قالبوو (ك. ر)	ستیر بوو، یا کوردى کریە ژ (ت) دا	ئەستوربوو	متثخن
قالك	قەپێلك	قوتى کارتۆن	مقوة كارتون
قال کرینە	چو ویت کرینە، رەنگى شین کریە بەر	زاخاوکارینە	مزورد بلون ازرق
قالچیە	مەحفیرێ چۆك	جۆرە مافورێکى	نوع من السجادة
قالزر	بستیك	لاچکە	سيقان الفرعية
قالتاخ	بەراهیا کورتانى	پێشەوى کورتان	مقدمة السرج

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
قام	حەتاڤێ مەودای	تاڵەورا دەبە	إلى هذه الحد، الحد
قامك	تبل، تل	ئەنگوست	اصبع
قاوت (ت)	ئاری قەلاندی، کوردی کریی	قاویت، ئاردی برژاو	طحين الحمص
قایدە	١– بۆ درستە ٢– هندی. ئەڤ بەرگیسکە ژ قایدەیە	پڕبەپڕە	١–. مناسب ٢– يقدر
قایدەیە	باشتر هۆصایە	چاك وایە	من الأحسن
قایدەوەرە	حەقە، پەیڤەکا چێکریە	باشتر وایە	الاحسن
قایدی بوو	تڤیا بوو	حەق وایە	حقا
قایش (ع)	شیتك، کوردی کریە	پشدینن	الحزام
قایش (ع)	ڕەدهێت ساخلەمیی	ژ دوری نەخوشخانە	ردهة المستشفى
قایەخ (ك. ر)	بەلەم، ئامیرێ ڤەگوهاستنا د ئاڤێ دا	بەلەم، گەشتی، فلك	بلم
قایل	رازی	رازی	رضى
قایل کر	رازی کر، ئینا سەررایەکێ	قانعی کرد	أقنع
قایل بوو	رازی بوو	راز بوو	مقنع
قایی	ژ نەبیت، قایی داشیێ د ئێیە ماڵ	هەرنەبێ	على الأقل
قایی داکە	هەر نەباکربا	هەر نەبووایە کردبای	على الأقل ان يعمل
قابی دا بێژ	چ نەبادا ئاخڤی	هەر نەبایە قسەت بکردیا	على الاقل ان يتكلم

[illegible]	کرمانجیا ژوورین	کرمانجیا خوارین	زمانێ عەرەبی
قایی دا بینی	چ نەبادا بە رێ حو دەبی	هەر نەبوا بە دەت دیت	على الأقل ان یری
قایی دا پیڤی	چ نەبادا کێشی	هەر نەبوونا دەت پیوا	على الأقل أن بوزن
قەبارە	قەوارقە، وارك	قەوارە	حجم
قەبالە	کارکرن ب سەر ڤە	قۆنترات کردن	قوترات
قەبە	١- پەیڤە بۆ نیشان کرنا حۆری وی تشتی ژ لایی مەزینی ڤە چ دەنگ بیت چ قیافەت بیت. ٢- خۆ خۆرت کرن، دەنگ دانە خۆ ٣- بۆ دەنگی کەواژی دبێژن	١- قاسپە، دەنگی کەوە ٢- لەلای گەورە و قەپارەی شت ٣- خۆهەلکشان	تبیان مدی کبر وخشونة الشيء من الحجم والکبر، صوت القبج
قەبەقەبا	یێ خۆی دیار دکەت ئۆ د خوریت کۆنا ترسین، قەب قەبا کەوێ نێر بوو. سەردارێ لەشکری د قەبی د شەڕی دا هەمبەر دکەت	دەنگی کەو	صوت القبج
قەب		لە بەر راوەستان	تحدي
قەتك	پرتك، قەتکێت دارا	پارچە	قطع
قەتاندن	برنە سەری، بجە ئینان	رابواردن، بەجێ هێنان	تغطی
قەتیا	ژێك ڤەبۆن	لێك بوونەوزە، پسان (هـ) بچران	انقطع
قەتێ (ك. خ)	کەتیك، ئەڤە پەرندانە شتی بۆ رانەیە لێ پچیەك مەزن تر ژوان ل دەشتی بێت	قەت	

•

	هەبن نۆیتین پەر قەهوایی و خال خال		
قەتمژە (ت)	تیفکلی برینا، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	توێلکی برین	قشرة الجرح
قەتشك	رۆناهی	رۆشنایی	اشعاع
قەت (ع)	چنە، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	هیچ	قطعاً
قەتبر، قەدبر	نیڤ رێکی دبرن، دارێکی کورت بکە ئەڤە گەلەك ل چیای یا هەی	برین ریگا ل نیوەی بۆ کورت کردن، قەدبری چیا	قاطع الطریق
قەپاخ (ك. خ)	دەرپۆشك	سەرمەنجەل	غطاء
قەپان	گومرگ	باج دان	کمرك
قەچاخ	ژرییا رژمیی دچنە دەر، بدزی کارا دکەن	لەری لادان	قجخ
قەحپك	کرنا کاری نەوەیی، نامیس فرۆتن	قەحبە، جنێوە	الشتمیة
قەحفك	١- کۆڤك ٢- قافك	رەحەتی، گول دان	قمع، زهریة
قەعری (ش)	بێ خەمۆکی	خەمبار	حزین
قەدا (ع)	بو نفرینا بکار دئین، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە. قەدا ل تە بکەڤیت کۆ تو نەشێی ڤێ هۆزانی ژ بەریکەی.	جۆرە جینێوەکە دەی لێەوە	قضی، قضی الله علیك
قەد	پارچە، پرت	لەت	قطعة
قەدارە	کێش	کێش	وزن

قەدارمیە	کێشە	کێشە	موزن
قەدارەکر	کێش کر	کێشی کرد	وَزَن
قەدارەکری	هاتەي کێشان	کێش کراوە	موزون
قەدارەکە	بۆ داخازیی تێتە ب کار ئینان، کێش کە	بۆ داخواز بە کار دی کێش بکە	اوزنة
قەدبڕ	ناڤ تەنگ بڕ	ناو قەدبڕ	قطع الخصر
قەرپال	سەرێ چیای	سەری چیای	سطح الجبل
قەد	رەخ	رۆخ	جهة
قەدبوون	وەرپێچان ئێخستنە سەر ئێك	کەوتنە سەر یەك دەق کراوە	انطباق
قەددك	١– قوتکی ژنکانە، چاکێتی ژنا لە سەر جلکێت کوردی دکەنە بەرخو. ٢– پرتەك	١– صەلتەی ژنان ٢– پارچەیەك	جاکیت نسائي قطعة واحدة
قەدەعە (ك؟ خ)	نەهێلان	یاساخ، نەهێشتن	ممنوع
قەدر	بەها، قیمەت	ریز، بەنرخ	ذو قیمة
ڤەدرگر	قیمەت گرت	ریزگرتن	احترام
قەدیفك (ئا)	خەولیك، پارچێ دەست چاڤا بێ زووها دکەن	دەستە سڕ	خاولي
قەدید	گۆشتێ هشك کری	کۆشتی ووشك	لحم جاف
قەدیفە (ع)	ئەڤە قوماشەکی بسەرکە و زفستانی یە دکەنە بەرخۆ	قەدیفە	قدیفة
قەد	باسکێ داری	قەدی دارا	جذع الشجرة
قەداوبەلا (ع)	ئەڤ بەیڤە د رێکا دبێژن ڤە بێ هاتیە د زمانی دا ئو یا هاتیە کوردی کرن	قەزاوبەلا	قضی و بلية

قەدالێ کەتی	ئەڤە هندە خهەبەرێت ژی ئەرازی بۆ تێ یە	بۆ ئەرارێ بوونە، بەبەربەلا بکەوی	قضى عليك
قەر (ت)	١- ئەڤ پەیڤە یا کوری کریە	بەفر	الثلج
قەر	٢- وەرگرتنا پێتڤیەکی بۆ دەمەکی دێ بۆ زڤرینەڤە	قەرز	الدين
قەرکر	پێتڤیەك وەرگرت	قەرزکرد	تداينة
قەراو	خوناڤ، ئەڤ پەیڤە یا دارژار ژ ترکی و کوردی، قەرد بەفر، ئاو، أو، بەفرێ، خوناف	خوناو	ندى
قەراچۆ	ئەهێلان	لە ناوبردن	الفناء
قەراج	رەخ	رۆخ	طرف
قەرال	پادشا	خاوەن شکو	ملك
قەرە (ت)	بۆ گەلەك بکارتینت، کوردی کریە	زۆر	كثير
قەربەلەك	ئەڤە تەیری چیچکانە پێ رەنگ بەلەك	تەیری گۆشت خۆری بەرەنگە	طير أكلة اللحم ملون
قەرەپۆش (ت)	١- رەش دبەر ٢- دەرپۆشك	١- رەش بۆش ٢- قەباخی مەنجەل رەش	ليس الاسود، قبخ جدرية اسود اللون
	ڤەرەپۆس ری دابوو	نالبەند/ ل ٥٥٧	
قەرەپۆل (ت)	پاری رەش	پارەی رەش	فلس الاسود
قەرەچ	کۆچەریت بێ دەرومال، کوچەرین بێ دەوار و کەوال	رەوەندی بێ ئاژەل	رحال
قەرەسە	جەمەد، بەفر	سەهۆل	ثلج
قەرەسیە	گەلەك صار	سادار	مثلج

پەیڤ	کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
قەرەشانە	شەما سەر هنگفینی	شەمێ هەنگوین	شمع العسل
قەرەفل	گولا بێهن خوش	گولە مێخەگ	وردة قرنفل
قەرەم	ئەڤە گیایەکێ سەرتیژە ئاژەل حەژی دکەن دخۆن	گیای حەسیر	نبتة القصب
قەرەمۆك	یێ تەزیێوك، بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێن هەر ساربین، ناڤێ بچیك کریە	سەرمادار	مستبرد
قەرەمك (ع)	دەرڤانك	قەباخ	قبخ
قەرەقۆش (ت)	دی مقەسك، چیچکەکا رەشا کۆچەرە، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	پەرەسێلکە	طير سنونو
قەرەوانك	لەگەنك	قابی پەل	إناء عريض
قەرەواش	شۆل کەری خەلکی	خزمەت کار، ئیش کەر	عامل
قەرتکێ فەردوش	بیکا بارانێ	بووکە بادبارانە	عروس المطر
قەرسە قول	کەسلێت دەوارا	پیسای وولاغ	غائط الحصان
ڤەرشات	دکە، بلندایەك	دەکە	دك
قەردقۆدە	پەیکەر، کەلەخ	پەیکەر	الهيكل
قەرقۆدێ هەستیا	کەلەخێ هەستیا	پەیکەری ئێسقان	هيكل الهضمي
قەردۆدێ سەری	قافێ سەری	تاسەی سەر	الجمجمة
قەرقۆدە	کەلەخێ ئامیرێت شکەستی	خەرەنگە شکاو	آلة المستهلكة
قەرەقەف	ئەڤە رەنگەکێ کولندیە	چۆرێکی کولەکەیە، کوسە	قعر الجبل
قەرمید	کەپر	کەپر	قمرية
قەرماندن	پێتی بوون، چ رح تێدا نەمابی	سربوون، پووت بوون، لە جولە کەوتن	توقف عن الحركة

قەرمی	وەصطیا، ئەزا قەرمیم هندی من پێ شول کری	ماندوو بوو	تعب
قەرماند	وەصتاند	ماندوو کرد	اتعب
قەرمینێت خوینێ د بۆرچکادا	هشك بوونا خوینی د بۆریکیت خوین برادا	ووشك بوونی خوێن لە خون بەردا	تصلب الدم في الشريان
قەرنگۆزك	بالدرەکە نێچیراپێ دکە	بالندەی ڕاوکردن	طائر الصيد
قەرنان	حەسید	حەسوود	طماع
قەرنابیت	ئەڤە رەنگەکێ شینایی یە ژ توخمی کەلەمایە بەلێ دکەنە ئافك	قرنابووت	قرنابيت
قەروانە	لەگەنافالا	لەگەنەی پەل، لەگەنی والا	انا واسع
قەریان	خلاس بوون	تەواو بوون	انتهاء
قەزم (ع)	کورتك، ئەڤە پەیڤە یا کوری کریە	کورتە	قصير
قەسەل (ك. خ)	١– پیش گەنمك ٢– ئێکە ژ نەساخیت پیستی	١– پوش گەنمە ٢– یەکێکە لە نەخوشیەکانی پێست	٢– داء كزاز
قەستۆرە	ساتۆرە	ساتۆرە	نوع من المشلتة
قەسەل مەحید	گیایەکێ تەحلە بۆ دەرمان بکار دینن دەمێ مار پێڤە بدەت گولەکا شینا پێڤە	گیایێکمی تالە دەرمانی مار گەزتنە	نوع من العشب مر المذاق تستعمل كدواء للسعة الحية

قەسپ	بەرێ خورمی بێ شسی	بەرخورما	ثمر
قەست کرن	بەرێ خو دان، رێ کرنە رێنکەکێ، قەستا مال کر	روولی کردن	اتجه نحو
قەستا	ژخۆ	بەخۆرایی	عن القصد
قەستۆر	قرما شەکێ ز قستانێ یە	قزماشێکی زستانیە	قستور
قەسك	ئاڤرێسی کرمی	ئاوریشی کرم	نسيج الحرير
قەسدکر (ع)	بۆ چوو، کوردی کریە	بەرەورِوشت	قصد
قەسری (ك.خ)	رێنجی بوون	سرِ بوون	تشنج
قەسریك	قەوارکە کەچێ دکەن شتی کۆڤکانە دکەنە ناڤ لانەکێ دا	قەعدەی ناو لانك	قعدة المهد المخروطية الشكل
قەسڕی (ك. خ)	هشك بوو، تیڤکل ل سەر راتبون	قەلیشی	تشقق من اليابس
قەشمەر (ت)	ترانە، کوردی کریە	گالتە	مضحك
قەشمەرکەر	بێ ترانك	گالتە کەر	ضاحك
قەشمەری کرن	بێ ترانەکرن	گالتە کردن	مضحوكين
قەشە	زەلامێ دینی یی فەلا	پیاوێ ئاینی دیانان	رجل دين مسيحي
قەشەنگ (ف)	جوان، جان، تازە، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	جوان	جميل
قەفتەك	دەستەت	چەپکێنك	الباقة
قەفتا گولا	دەستکە گول	دەستە گول	الباقة وردة
قەفتا گیای	دەستکە گیا	چەبکە گیا	الباقة الحشيش
قەلزیت	١ - بێ دلەدلیتیت ٢ - دەست لەدەت	دەست تێ وەردەدا	يعمل به

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
قەلاتك	تۆڤکێت قەلاندی	برەشکە، ناوکەی برژاند	جرزات
قەلاند	١- صۆر کرن ٢- ژناڤ برن	١ برژاندن ٢- لە ناو بردن	شوی، أبادة
قەلیا	بژارتن	برژاند	شوی
قەلاس (ت)	چ ڤێ نەما	چی پێ نەما	لم یبق لدیە شیء
قەلاپیك	گولەکا چیاییە یا بهارێ یە	گولێکی بەهاریە	ورقدة ربیعیة
قەلامیسك	چزك	هاوبشتی ئاو بەهێز	رمی ماء بقوة
قەل قشك	پەرندەیەکێ رەشە کوری سپیە	بالندەیەکی رەشی کلك سپی یە	طیر أسود اللون ذیلە أبیض
قەل قیش	١- پریش ٢- قەلەرەشکە	پووش، پەلا، قەلی دەستە	غراب
قەلەم دار	خودان پێنڤیسك	خاوەن پێ نووس	صاحب قلم
قەلەم	پێنڤیسك، خامە	پێ نووس	قلم
قەلەم بەند	قەلەم داری کرن	خەت نووسین، کاری پێ نوس کردن	خطاط
قەلەن	مەهرەیی	مارەیی	عقد
قەلەندە ر(ت)	ژار، چ ژێ نەهاتی	بێ دەسەلات، هەژار	فقیر، عاجز
قەلەوزکا خوینی	چزکا خوینی	قرێ دانی خوێن بە هێزلەبر	تدفق الدم
قەلەوز	کێشك چی	ئێشك گر	
قەلەو	ب گۆشت	گۆشتن	سمین
قەلەبالغ	پرخەلك	کۆمەل بوونی خەلك	تجمع السکان، تحشد السکان

قەلەوشك	یی قەلەو، بو زاروکا دبێژن ناڤێ بچیك کریە	عرپی، بو منال بەکاردێ	سمین
قەلپیچك	تیڤکل، قەلپچکی هێکێ نەخۆ، قەلپیچکی دارێ	توکل، بەنك	قشرة
قەلپا (ع)	خۆ زڤراندن ل سەر رەخەکی، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	تەقلە	قلب
قەلباندن	زڤڕاندن ژ لایەکی بۆ لایەکی دی	سووڕاندن	قلب من جهة إلى آخر
قەلپ	١- شپە ٢- تیڤل	١- یاقر ٢- توکل	غير ذهب، قشرة
قەلپی دارا	تیڤلێت دارا	توکەدار	قشرة الشجرة
قەلان	ترسی	ترسناك	خوف
قەلسی	رەزیل، چ ژ دەستا نەهێتە دەر	رەزیل	بخيل
قەلسۆك	رەزیل، ناڤێ واتا یی یە بۆ کەسەکی چ ژ دەستانەهێتە دەر	رەزیل	بخيل
قەلسۆ	ناڤێ واتایی یە بۆ قەلسی	ناوی واتایی یە، رەزیل	میروك
قەلشتی	پەق پەق بۆنا تشتێ هشك	قەلشتی	تشقق
قەل	ئەڤە پەردارەکێ رەنك رەشە ژ یارا وی ل سەر کەلەخا و کرمانە	بالداری رەس	الغراب
قەل قیژك	ئەڤە قەلێن رەش و سپی نە	قەلی رەش و سپی نە	الغراب لونان الأسود

والابيض، قري

قەلیشتەك	دەرزەك	درز	شقيق
قەلیچك	تبلا دەستى يا بچيك، تبلا قليچێ	لەنگوستى بچووك، توونە	اصبع صغير
قەلین	ئەڤە دارێ ژ ناڤدا قەورایە بۆ تیتن کێشانی یە	داری توتن کێش	سبيل
قەل قەلانك	کراسێ مریا	کراسی تەنك مردوو لە بەری دەکەن	لبس الموتى
قەمەل	دەستەك، لەپەك	دەستەيەك	باقة
قەمارە (ع)	ترومبێل	ترومبێل	السيارة
قەمەبل قەمبەل	قەفت قەفت	چەپك چەپك	باقة باقة
قەمچك	کوریا بزنێ	کللى بزن	ذيل المعز
قەمەر	رەنگى رەشێ باڤ صۆر	ر ەنگى رەشى سوورە باو	لون قمري
قەنەوز	پارچێ ئارمیشی	قوماشی ئاوریشم	قماش سندس
قەنارە (ع)	کەندیل، کوردی کریە ئەڤ پەیڤە	سێ دارە	قنارة
قەنەپە (ع)	دەپکێ سەروینشتنی، کوردی کریە	تەختەی دانیشتن، قەنەفە	قنفة
قەنەبر	کرنا کارێ بزەحمەت و خورتی	کردنی کار بەخورتی	عمل شاق
قەند – زاد	باش، چاك	باش	جيد
قەنجی	باشی، ناڤێ واتایی یە	باشی	الحسنة
قەنج تر	باشر تر، چاك تر	باش تر	أحسن
قەنج چاند	باش شین کر	باش رواند	زرع أحسن
قەنج خار	چاك خوار	باش خوارد	أكل أحسن

قەنج خراب کر	باشی ژ بەرك بر	بە باشی تێك بر	جيدة هدم
قەنج دان	چاك دا	باشی دا	دفع جيد
قەنج دادا	باشی ب سەردادا	بە باشی نیشت	هبط جيد
قەنج داکر	باشی کرنە ژۆر، برنە لیسی	بە باشی لە ژووردا نرا	أحسن خمد لنوم
قەنج داخازکر	باشی دەعوا کر	بە چاکی داوا کرد	طلب أحسن
قەنج دائێخست	باشیی دەرلێ گرت	بە چاکی داخرا	سدة أحسن
قەنج دارێت	باشی رێشتەڤە	بە چاکی رژاندی	سكب أحسن
قەنج داکەت	باشی پیر بوو، باشی دان عەمر بوو	بە چاکی پیر بوو	أحسن عجزة
قەنج حەواند	باشی حەویاند	بەباشی حەواند	أحسن حمي
قەنج راکر	باشی هەل گرت	بەباشی هەلگرت	أحسن رفع
قەنج راست کر	بچاکی ڤەمالی	بە باشی راست کر	أحسن تعدل
قەنج رادا	بچاکی ڤەمالی	بە باشی مالیەوە	أحسن كنس
قەنج زان	کەسێ بزانیت کۆ باشی چیە	چاکەزان	عارف الحسنة
قەنج زانی	باشی بێزانین ل سەر هەبوو	بەباشی زانی	أحسن عرف
قەنج زراڤ کر	باشی درێژ کر	بەباشی باریك کرد	أحسن جعله رفيع
قەنج زەرکر	باشی کەلاند	بەباشی زەردکر	غلى أحسن
قەنج ژارکر	باشی هەژارکر	بە چاکی هەژارکرا	احسن فقر
قەنج ژێڤەکر	باشی پێڤە نەهێلا	بە چاکی کردەوە	قطف أحسن
قەنج ژێڤە بوو	باشی ژێ کەت	بە چاکی لێ بووەوە	أحسن سقط
قەنج سەرژێ کر	باشی سەر پێڤە نەهێلا	بەچاکی سەربریی	ذبح أحسن

قەنج سەردابر	بچاكی خاپاند	بە چاكی هەل هەلەخەلەتان	خدع جيدا
قەنج سەرئێخست	بباشی بلند بوو	بە چاكی سەر كەوتیرا	تصاعد جيداً
قەنج شەپلی	بباشی ل بەربەرزەبوو	بە چاكی شلەژا	خبص جيداً
قەنج سەه كر	بباشی حلی كر	بە چاكی داهێنا	سرح جيد
قەنج شەلاند	بباشی رویت كر	بە چاكی رووتانەوە	نهب جيداً
قەنج شلوڤە كر	بباشی شیكاركر	بە چاكی شی كردەوە	شرح جيداً
قەنج ڤەبڕ	بباشی پێ دەنگ كر	بە چاكی بریەوە	احسن قطع
قەنج ڤەكێشا	بباشی ژێ دریر كەفت	بە چاكی دوور كەوت	أحسن سحب
قەنج ڤەقوتا	بباشی هیر كر	بە چاكی كوتیەوە	طحن جيداً
قەنج ڤەشاند	بباشی بۆ هاڤێت	بە چاكی بۆی هاویشت	رمی أحسن
قەنج ڤەكر	بباشی كرەڤە	بە چاكی كردەوە	فتح جيداً
قەنج ڤەهاند	بباشی كرە كەزی	بە چاكی هۆنیەوە	جعل فقير جداً
قەنج ڤەمراند	بچاكی چ ئاگر پێڤە نەهێلا	بە چاكی كوژاندەوە	طفئ جيداً
قەنجی كەر	خودان باشی	چاكە كەر	محسن
قەندج كەفت	بباشی ب عەردی كەفت	پە چاكی كەوت	وقع جيداً
قەنج كەلی	بچاكی كەلی یەڤە	بە چاكی كولا	غلی جيداً
قەنج كر	چاك كر	باشی كرد	أحسن
قەنج كۆلا	باشی كێلاڤە	بە باشی كرۆش	حرث جيداً
قەنج كڕاند	باشی دابەردانا	بە باشی كرۆش	طحن جيداً
قەنج كیلۆن كر	بباشی دائێخست	بە باشی كلیل دا	سدة جيد
قەنجی گۆت	باش ئاخڤت	چاك قسەی كرد	تكلم جيد
قەنج گرێ دا	باشی خلف دا	باش بەستەوە	عقدة جيد
قەنج گرت	باش گرت	چاك گرتەوە	أمسك جيداً
قەنج گەهاند	بباشی برە جهـ	بە چاگی گەیاند	أوصل جيد

قەنجی گەهشتی	باشی بنە جە بۆ ی	بە چاکی گەیشت	وصل جید
قەنج گەمراند	باشی کر دناڵێ دا وکەل لێنابێ	بە چاکی لە ناو ئاو دانا وکولاندی	نقع جیداً
قەنج گوهارت	بباشی لێك خەلەت کرن	بە باشی گۆریەوە	بدل جیداً
قەنج گورا	بباشی کەڤل کر	بە چاکی کەول کرد	أحسن سلخ جلد
قەنج گومتل کر	بباشی کرنە گلۆمچك	بە چاکی تۆپەل کرد	احسن جعله کرة
قەنج مێژت	بباشی مێت	بە چاکی مژی	أحسن مص
قەنج مژێنگرن	بباشی مژومۆ دهاتە خارێ	بە چاکی تەم گرنی	أحسن ضباب
قەنجیێت مەزن	باشیێت مەزن	چاکەی گەورە	حسنات کبیرة
قەنج مەرچقاند	بباشی پەرچقاند	بە چاکی گوشی یەوە	احسن عصر
قەنج مالشت	بباشی رادا	بە چاکی مالیەوە	کنس جیداً
قەنج لێك کەتن	بباشی شەرکر	بە چاکی شەریان کر	تعارك أحسن
قەنج لێك دا	بباشی ئێك دوو قوتا	بە چاکی لەیەك تریان دا	احسن ضرب بعض
قەنج نیشادا	بباشی پێ زانین دانێ	بە چاکی پیشان دا	علم جیداً
قەنج تژنی	بباشی کون کر	بە چاکی کون کرد	ثقب جیداً
قەنج نژەن کر	بباشی چێ کرەڤە، بۆ ئاڤاهیێ دەمێ چێ بکەنەڤە	بە چاکی نوی کردەوە	جدد من جید
قەنج تڤست	بباشی خەو لێ کەت	بە چاکی نووست	نام جیداً
قەنج هاژوت	بباشی برێڤە بر	بە چاکی هاژۆت	ساق جیداً
قەنج هاڤێت	بباشی هاڤێت	بە چاکی تێ هەل دا	رمی جیداً
قەند هەلاویست	بباشی سەرنشیف کر	بە چاکی هەل واسی	علق جیداً
قەنج هژاند	بباشی لەڤاند	بە چاکی هەژاندەوە	حرك جیداً

قەنج هژیا	بباشی لەڤیا	بە چاکی جولاندی	تحرك جيداً
قەنج هەودا	بباشی کول بۆ	بە چاکی ئاودزبۆوە	تهيج من حول
قەنج هنداکر	بباشی بەرزە کر	بە چاکی وونی کرد	ضيع أحسن
قەنج وەرگرت	بباشی هەل گرت	بە چاکی وەرگرت	أخذ جيداً
قەنج وەربادا	بباشی باداڤە	بە چاکی بادرایەوە	لف جيداً
قەند وەشاند	بباشی بۆ هاڤێت	بە چاکی هاوێشی	رمى جيداً
قەنج وەراند	باش ژ خۆ هاڤێت، ورەی	بە چاکی وەری	تساقط جيداً
قەند	کەلە، شەکر گولۆمچك	شەکری کولاوی	كللة الشكر
قەندێ شەکرێ	کەلێ شەکری	شەکری کەل	كلة سكر
قەندان	شەکردان	قاپی شەکر	سكرية
قەنداڤ	ئاڤا شەکرا حەلاندی	شەکراو، قەنداو	ماء السكر
قەندەهاری	ئەڤە دەڤەرەکە یێت بناڤ دەنگە گەنمی وی سپی یە	ناوی ناوچەیەکە ب گەنم بە ناو بانگە	اسم لمنطقة مشهور بالحنطة قندهار
قەنتاد کری	گرێ دانا دەوارەکی ب دیف ئێکا دی	بە دواوە بەستراوە	مربوط معه
قەندۆر	١- چاڤ بازی، چاڤ زلکانی ٢- چاڤ زلکی	چاوی بازی، چاو زەق	نظر بالعين الحدق
قەندیلك (ع)	ئەڤە فانووسا رۆناهیی یە ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	چرا	قنديل
قەنتەرە	دەرگەهێ مەزن یێ کەلا	دەرگای گەورەی حەسار	باب الكبير
قەنگە لاشك	هیژ	هیژ	
قەنکی (ك؟ ر)	قەومی، ری دای	روودا	حدث
قەهوە	دەرامەتە د کە نە ئاڤێ د کەلین ڤەدخۆن ئۆ بی	قاوە	قهوة

	رەنگ قەهوەی بە		
قەهرەمان	سوورێ کێش شەر	قارەمان	القائد
قەهوەخان	جهێ قەحوارنا قەهوێ	قاوەخانە	مقهى
قەوغ	شەڕ	جەنگ	حرب
قەوغێ	شەڕی	جەنگی	حرب
قەواد	دەست کیسی کرن	گەواد	قواد
قەوارە	کەلەخێ هەر تشتەکی بین، مەزن و بچیکا تشتەکی	قەبارە	حجم
قەوارك	کەلەخێ قوقلاندی	تەنی کۆلدارو	حجم محفور
قەوارتن	قۆقلاندن، ڤەکۆلین	هەل کۆلین	حفر الجسم
قەوارە	برینا تربۆی	برین چاك	جرح ا لبليغ
قەوارۆك	باهیڤ	بادەم	لوز
قەوارە	پەیکەرێ ئامیری	قەبارە	حجم
قەواتی	چیڤانۆك	چیرۆك	حكاية
قەوەت (ع)	شیان، کوردي کریە	هێز	قوة
قەوتی	بەرك ڤەچۆی	تێك چوون	انكمش
قەوتین	دەرهاتن	هاتنە دەرەوە	خروج
قەرەچە	هشکی	ووشکی	شحيح، يابس
قەول (ع)	شەرت، کوردی کریە	مەرج	شرط
قەول و قەرار	ئاخفتن دان، ئاخفتن پەیمان	بەڵێن دان	اقرار قرار
قەوانە	بادەکا سترانا	شەریتی گۆرانی	اسطوانة تسجيل
قەول و قەرار	شەرت و بریبار	مەرج بر	شرط
قەومی	ری دا	رووی دا	حدث
قەوقاز	دەڤەرا روسیایە	قفقاز	منطقة في روسيا
قەیرخە	گۆشتی خارێ بێ رێڤیکا	گوشتی خوارەوی	اسفل الشرج

	مەزن ب قونی	رخۆڵەی گەورە	
قەریان	ئالوزیێ، ئاریشە	ئالوزبوونی	مشكلة
قەیرە	بەرەڤ سالێ ڤەچۆی	گەورەبوون	تقدم في السن
قەیرەکچ	کچا مەزن بۆیی	کچە گەورە	البنت كبيرة السن
قەینتەر	رەنگەکێ مۆسیقێ یە	قەتارە	نوع من الموسيقة
قەید	مەقام	گۆرانی	مقام
قەلی	گۆشتێ قەلاندی ددونی دا	قاورمە	قلي
قەیلۆك (ر)	قەلی، گۆشتێ قەلاندی د دۆنی دا دکەنە ئاڤ شرینك	قاورمە	القلي

گا/ شلە و قەیلۆز مە ل بەر ڤەدا نۆك، نالبەند (٢٥٨)

قەعری (ش)	خەمۆکی	خەم بار	حزين
قد قدانك	گلیزانك ڤەکرن	قدیلانگ، ختوکە	دغ دغة
قد قدیشك	دەنگێ مریشکێ یە دەمێ هێکا دکەت	دەنگ مریشکە	صوت الدجاج
قدەقد	قرتە قرت، دەنگێ مریشکێ یە	دەنگ مریشکە	صوت الدجاج
قغ قغ	دەنگێ قەلێ یە	دەنگی قەلەرەشە	صوت الغراب
قرئینان	نەهێلانی ئینا	دوابڕانی هێنا، قڕانی هێنا	أتى بالإبادة
قر	١- نەهێلان. ٢- صەرمایی ٣- شکەستنا داری	١- نەهێشتن ٢- سەرما ٣-بۆ شکانی دار	١- الابادة. ٢- البرودة ٣- كسر وانهداد الشجرة

قران	دراڤێ كه‌ڤنه	پاره‌ى كۆن	عملة قديمة
قراندن	ب سه‌رێك دا شكاندن	به‌ سه‌ريه‌كه‌وه‌ شكا	انكسرة على بعضها
قراند	شكاند	شكان	انكسر
قرال	ئيمپرا تۆر، شاه	خاقان، شاه	باشا، ملك
قره	نه‌هێلانا وان	له‌ ناوبردنيان	إبادتهم
قراوان	ئامانه	قابه	نوع المواعين
قروان	نه‌هێلان	نه‌هێشتن	إبادة
قره	گه‌له‌ك	زۆر	متعدد
قرێژ	پيساتى	چلك	وساخة
قرچه قرچ (ك.خ)	١- ده‌مى گۆشت بسوژيت ڤى په‌يڤێ بۆ دبێژن. ٢- كه‌له‌ژان، بۆ گه‌رمێ	قرچه قرچ	شديد الحرارة
قرتك	مه‌ره‌قه، پيچه‌كا دانى يه‌ دكه‌نه ناڤ شيڤادا شتى شوربه	چاو	مرق
قربرن	سه‌رمابرن	سه‌رما بردن	أخذ البرودة
قربه‌ر	سه‌رمابر	سه‌رما برده‌ن	أخذ ا لبرودة
قرچ	ده‌نگێ شكه‌ستنێ يه‌	ده‌نگ شكان	صوت الكسر
قردێل	قردال، قه‌له‌يني يه‌	قۆرگ، گه‌رو	الحنجرة
قرقرك	قرك، گه‌رى	قرقوراگه	الحنجرة
قرقر	ده‌نگه‌ ده‌نگ	ده‌نگه‌ ده‌نگ	صوت ضوضاء
قرس كه‌مبه‌ر	ناڤێ گيايه‌كى يه‌ ل چۆلى شين دبيت ده‌رمانى	گيايه‌كى چۆلى ده‌رمان ميز كرده‌نو بۆ منالان	اسم نبتة تستعمل كدواء

	ئەمیزتنێ بەدەونە زارۆکا دانە میزنە بخۆڤە	تا میزی نەکەن	للاطفال عدم یبول اثناء النوم
ڤرشی	ئەڤە گلێشێ هیرە	ووردەکە زبل	بقایة زبل
ڤرش دمرشۆ	گلێش و ملێش	زبل و مل	زبل
ڤرش وقال	پیش و میش	پووش و پەلاش	
ڤرش و قەلاش	گلێش و ملێش	زبل و مبل	زبل
ڤرغ بوون	خسارەنت بوون	قەلۆش بوون	خصرة، لم یبق لدیه شيء
ڤرغ بوون	گرتنا کون کونیشکا	گرتنەوەی وورده کون	سدة الثقوب الصغیرة
ڤرڤرۆك	قەرقۆدە	پەیکەر	الهیکل
ڤرقچاند	ب بنی ئامانی ڤە دسۆژن	بەینی مەنجەلەوە دەمێنێ	اکلة أن یقع في قعر ویحمر
ڤرك	١- گۆشتی دەمێ دسۆژن. ٢- ناڤێ گەریێ یە ٣- گەلەك صار بوون	١- گۆشت کاتی کەبسوتی، ٢- ناوی گەرووە	١- لحمة عندما یحترق، ٢- اسم حنجر ٣- کثیر البرودة
ڤرگرت	صەرماگرت	سەرما لێ دا	ضرب البرودة
ڤرکەتی	چ ژێ نەهێلان	لە ناوبران	إبادة
ڤرکرن	چ ژی نەمان	لە ناوبران	مبید
ڤرمچاند	بناڤلك دابرن	گەچراندن	جعلە منکمش
ڤرك هاتی	لەرزهاتی، ڤەلەرزی	لەرز گرتی	ارتجف
ڤرۆك	کۆرە	کۆر	عمي

هگ/ نەی بری خۆ نەی ڤرۆتی یا شلی، تار ری صارمە بهارێ

قروباجه	کوعکا دوودەنگی	کلاعه رەشه	سعال الديكي
قرِین	دەنگی شکاندنێ	دەنگی شکان	صوت الكسر
قرِین لی کەت	پێکفه شکەستن	پێکەوه شکان	انكسر سوياً
قرِێژ	پیسی	پیسایەتی له سەر	الوساخة
قرِێژاگوهی	پیساتیا گوهی، شەماگونهی	چلکی گوێ	مفرزات الاذن
قرِێژیه	یێ پیسیه	بەچلکه	وساخة
قرِێ	قەل، قەژقەلانك	قەل	غراب
	هگ/ کەسێ هەڤالی قرسێ بیت نلکی وێ هەر بگی یه/ ل ٢٤٢، نالبەند		
قژانك	دەست ڤەکرن ب مانا خێر نەبینن	گەشکه	علامة عدم الرضا
قژاك	زاغ، شەب	زاخ	مادة الشب
قژاڤژ	پرچا ئالۆز، بۆ پیرتی دبێژن دەمی ئەشەکەن	پرچی ئالۆز	شعر غير مرتب
قژبوو	تێك ئالوزیا	ئالوزبوو	متشابك
قژکر	ئالۆزاند	ئالۆزکرد	جعله متشابك
قژکربوو	ئالوزکربوو	ئالۆزی کردبوو	كان متشابك من قبل
قژن	یێب می، پیێ ب می	پیێ بەموو، مووداوی	شعراوى
قرژ	گژ	گرژ	منكفش
قژکر	گژکر	گرژ کرد	انكمش
قسیل	قرسیل	قەرسیل	
قسمەت (ع)	رزق، نەڤ پەیڤه یا کوردی کریه	رسق	القسمة
قشله	دارۆغه خانه، بنگەهێ	پۆلیس خانه	مخفر

	پۆلیسا		
قشت ك.خ	خشت، تازە	جوان، قشعيلە	نشيط
قنج	باش، بێ گشت	باش	جيد
قنارە	هەلاويستن، ب دارێ ڤەكرن، صەدام ب قنارێ ڤەكر	قەنراه، هەل واسين	قنارة، تعلق شيء
قيات	ئازۆقە	زەخيرە	ارزاق
قنەت	١-رەهو ريشال ٢- توخم	رەگەز	جذور
قارك (ك.ر)	كڤارك	قارچەك، كوارك	فطرة
قمصۆر	سندۆقا جلكا	كەنتۆر	دولاب ملابس
قليقلدان	سەر هەردوو ملا	سەر مل	على الكتفين
قليچ	ئاڤ هاڤێتين ژ پشكەكا لەشی وە چاڤی و گوهی	ئاودەردان لەلەشی	المفرزان
قليچێ چاڤی	ئەڤە ئاڤە ژچاڤی تێتە دەر	ئاودەردان لە چاو	المفرزات العين
قليچی	ب ئاڤ	جيقنەيی	افرازي
قلخ	قالب	قالب	قالب
قلۆس	سليل	قلۆز	
قلپوك	١- كوب ٢- خۆ سەرنشيف كردن	فنجان	كوب
قليات	گەرم بوون	كولان	غليون
قل (ك.ر)	هژمارا كتا	ژمارە ی تاك	العدد المنفرد
قول قولك	كوژی، قۆقل	كۆشە	ركن
قۆپ	يێ سەقەت	شەل	عرجاء
قۆپك	ديماهيا تشتێ سۆتی	كۆتايی سوتەمەنی	بقاية المحروقات

قۆپکێ جگاری، قوپی ك.خ	ڤەمایێت جگارێ نەپلی، قوپا	پاشماوەی جگارە قونکە جگارە	بقاية السجارة
قۆپیە (ع)	ژ بەر چێ کرن، کوردی کریە	قۆپیە	غش
قۆپەچی	کەسێ کارێ ژ بەرچێ کرنی بکەن	قۆپیەچی	الغشاش
قۆرپیەکر	کارێ ژ بەرچێ کرن	قۆپیە کردن	غش
قۆپکێ داری	ڤەمایێت دارێ صۆتی	پاشماوەی داری سووتاو	بقايا الخشب المحروقة
قۆپ	کۆپە، سەرێ سەرێ	لووتکە	قمة
قۆپێ چیای	کۆپێ چیای	لووتکەی چیا	قمة الجبل
قۆچکەیی	گرۆڤرکێ درێژ	لوولەکی	المخروطي
قۆچاھ	زیرەك	زیر	ذکي
قۆچان	کۆم، قۆچانا گارانێ هات	کۆمەلە	المجموعة
قۆچ	شاخ	قۆچی مەڕ	قرن الأغنام
قۆچانێ	شاخانی	قۆچ قۆچانی	عركة القرون
قۆدیك	خۆدیك، عەینە	ئاوێنە، نەینۆك	المراية
قۆدیکا راست	خۆدیکا روو ڕاست	ئاوێنەی رووتەخت	المراية المصطحة
قۆدیکا قۆر	خودیکا رێ کۆر	ئاوێنەی رووچاڵ	المراية المقعرة
قۆدیکا ری کیس	خۆدیکا ری کۆڤل	ئاوێنەی جەماوە	المراية المحدبة
قۆدیك	قالکا ناشنی	قووتو	العلبة
قۆدکی	ئەڤە ئێشە گوندۆرا د گرین ناهێلین رەخەکلاێ وی گرۆڤرببیت، ئەڤە گوندۆرە یێ قۆدکیە	گوندۆرە قەمبور، ئەخۆشیە کە کوندۆر دەکر	يضج غير جيد

قۆر	کۆر	چاڵ	حفرة
قۆران	هشك	ووشك	يابس
قۆره	کوخك	کۆخه	سعال
قۆرو	قۆرك	قۆری	كتلي
قۆرکێ ئاڤێ	چای دانکێ ئاڤێ تێدا گەرم دکەن	کتلی ئاو	كتلي الماء
قۆرکێ چایێ	چای دانکی چایێ تێدا دەم دکەن	کتلی چای، چای بەستا	كتلي شاي
قۆسك	دار لاستیك، زارۆکێت کورچێ دکەن بەرا پێ د هاڤێژن نێچیرا پێ دکەن	دار لاستیق	مصيدة
قوماشێ عەمبار صوطی	بۆوی پەرۆکی دبێژین ئەوی زی ب هەل وەرێت	پەرۆی عەمباری سوتاو	قماش نوعية غير جيدة
قورخ کار	بۆ کەسی ئەهێلان	نەهێشتنی کار	احتكاري
قۆشەن (ت)	لەشکەر	سووپا	جيش
قۆشخان	قازانا شیڤی تێدا چێ بکەن	منجەڵێ شیولێنان	الجدرية
قۆشەنیان	بەریکانێ	پێش برکانی	السباق
قۆشمه (ت)	١- ددك، ٢- ئاواز ژەنە، ٣- بەریکانێ	ئاوەز لێدەر	آلة موسيقية
قۆفك	کۆرك	چاڵ	حفرة
قۆڤك	کۆڤك	رەحەتی	قمع
قۆتان	١- دەرزیك لێ دان ٢- لێ دان	١-دەرزی لێ دان ٢- لێ دان	ضرب الأبر، ضرب
قۆق	کەنج، مرۆڤێ حەژ خۆ بکەت، ئارام کورەکێ	کەسی قۆز و حەز لە خۆ کەر	وسيم

	قورِله. لەڤ پیرەژنە یا قولە		
قزقز	کیس، چەمیای	کڵماو	محدب
قزقل	کون، کولنج	قورتی دار	محفر الخشب
	گ/ چیچیێ گۆت کا بارا من کۆت یا دقزقلا دارێ دا		
قزقلیان	ڤەکولین ژ ناڤدا	کۆلینەوە ل ناوەوە	حفر من الداخل
قزقلا رانی	ناڤ هەردوو رانا	نێوان هەردوو ران	المفصل الفخذ المرفقي
قزقلا دارێ	کۆرکا د دارێ دا	قۆرتی دار	حفرة في الشحرة
قزل	١- کولە ٢- کۆنك	کولە، کون	ثقب
قزلنج	١- ئێشا ناڤ ملا، ودرمێن. ٢- ناڤ ملە	قۆلبنج، ئەستوربوون	التهاب بين الكتفين
قزلاچە	وەلێ دکە، گۆشە	والێ دەکا، گوشە	جعل
قزلیر	حیلە باز، یارەمەزتی	فێل کەر	حيال
قزمیسون	پارەیە، دراڤە	پولە، دراوە	عملة
قزندەرە	١- پێلاڤ ٢- خەبەرن	پێلاوە، جنێو دان	حذاء، شتيمة
قزنگرۆکە	پرچەکا بچیك، پرچا هیر	پرچێکی وورد	شعر الناعم
قزناغ	پێ داچوون	پێ رۆیشتن	مرحلة
قزنتزچی	پێ گۆتی	بەلێن دراو	متعهد
قزنجالگك	قولاچك	گۆشە	الزاوية
قوبادك	قومادك، پێچۆلك، زارۆکا گرێ دەدەن و پێچن	قونداغ	لفة طفل
قوتان	١- لێدان ٢- رێین، ڤێ پەیڤێ بۆ دل قوتانی دبێژن	١- کوتان ٢- خرپە	ضرب، نبضة

قونەك	ئەڤ شتێ كۆڤكانە	ویچەدەی رەحەلی	المخروط
قۆدك	چاكیتێ كورت، قوتك	سەلەە	جاكت قصير
قودەرەت	ژ خودێ دا، ژ شیانێ دا	لە خواوە	قضی
قووج (ك.ر)	كۆمەكا بەرا، كەلەك	كۆمەلە بەرد	كومة أحجار
قورتك	مەرك، مەلەم	گیان، مرگ	
قورك	بەریك	گیرفان	جيب
قوربەشك	١- كوخكا دوو دەنگ. ٢- گیان بەرەكێ مێ دارە ب شەڤ دەردكەڤیت شتێ كیژكانە، جورەكێ رڤیانە	١- كۆخە رشە. ٢- جۆركێ ریوێیە بەشەودەرە دەرچی	سعال الديك، حصيني
قوربەقە	كوخكا دوو دەنگ	كوخەی دوو دەنگی	سعال ذات الصوتين
قوربەسەر (ك.ر)	خۆلی سەر	قوربەسەر	الحزين
قوربان	گۆری	قوربان	فدوی
قورئان، قورعان	مسحەف، كتێبا خودێ	كیتابی خوا	قرآن
قوراو (ك.خ)	ئەڤ خوارنە كە ژ ماست و گۆشت و پیڤازا چێ دكەن	خۆراكی ماست	نوع من الأغذية
قورپ	دەرئێخستنا پیسایێ	رشانەوە	قيئ
قورپی	تیمساحێ هشكاتی	تیمساح	تيمساح بري
قورت	تەیری گۆشت خورە	باز	العنقاء
قورتی ماری	مارێ مەزن	شینە مار	الأفعى الكبيرة
قورت دان	داعیران	قووت دان	بلع
قورچەك	داعیرانەكا تشتێ رۆن	قوت دانیدانی شلە	بلع الماء
قورچا ئاڤێ	پیچەكا ئاڤێ داعیرا	قومە ئاوی	جرعة الماء
قورچا دەرمانی	پیچەكا دەرمانی	قومە دەرمان	جرعة الدواء

قورغی	تەیری چیچکانە	بازی چۆلە کەخۆر	صقر أكلة العصافير
قورخانە	عەمبارا چەکی	عەمباری چەك	خزان السلاح
قورس (ك.خ)	گران	کێش گران	ثقل
قوراد	ئەڤە ژی رەنگەکێ پیڤازێ خەلك ل گەل زادی دخۆن ل چیای شین دبیت	کەوەر	قراد
قورمزك (ت)	سۆرك، ناڤێ واتایی یە، ئەڤ پەیڤە یا کوردي کریە	سور	أحمر
قورمزی (ت)	سۆری، ئەڤ پەیڤەیا کوردی کریە	سوری	حمار
قورم	دەمێ دارێ دبڕن نێزیکی بهۆستەکێ دمنیت ل سەری عەردی	قەد	ساق
قورۆم کر	قەدکر	پارچە کرد	قطع
قورمسك	سۆراڤ، بەرێ دکرە چاڤا بۆ جوانیێ ئۆ بۆ دەرمانی چاڤا	سووراو	حمرة
قورم	١- پێ خوور ٢٠- سناج	١- پێ خوور ٢- سناج	
قەرمێکی جگارێ	دیماهیا جگاری	قونکە جفارە	عوقب السجارة
قورمچاندن	قرڤچاندن	گەچراندن	تعفج
قوریچ کرێ	هجوم کرێ، بۆ چۆیی	پری دایی	هاجم علی
قورقشم	کەرەسێ رصاصی	کەرەسی رەساس	مادة رصاصي
قورنەت	کوژی د ناڤدا	کۆشەی ناوەوە	زاوية داخلية

قورتیك	قوورچ	قووم	قم واحد من سائل
قورن	سەدە	سدە	القرن
قورنجیك	قونجریی	نقورچ، قورنجیکە	عصر الجلد
قورهۆ	ئێنك نەقل، رەنگەكێ هجومانە	بە یەك جحار، پڕدان لەپڕ	هجوم
قوڕێنك (ك.ر)	قورچ	قووم	
قوڕێنڕێن	گریانا ب دەنگێ بلند، کرنە قێری	نەعلەلێ دان، هاوار کرن	صیاح
قوزە لقورت	نەساخیا گرانە	نەخوشی گرانەتا	الطاعون
قووزبوون	قیچ بوو، قوق بوون	قیت بوون	تعدل
قوز	حەیایێ ژنا، ئەندامێ میزتنێ	جێ شەرمەی ژنان	عورة المرأة
قوسیان	رەق بوون، یێ رح بوون، ملێت من بیێت قوسیان ژ بەر نڤیسینا ڤێ فەرهەنگی	رەق بوون، مردن	تفرن، شأفة
قوشتوتی (ك.ر) (ت)	بالیفکا پەرا، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە د دیالێکتا کرمانجیا ژدووروددا	بالیفی پەڕ	وسادة من الریش
قوول بوو	کون بوو	کون کرد	جعل مثقوب
قولپ	١– ئەڤە دریارا ب شەلال کر ٢– رەنج – دێ کراسێ هندە قولیا لێ دەم پادێ هێنم.	١– دوورمانی بەتەقال. ٢– رەنج	١– خیاطة تكل ٢–كدح

- دێ ب قولپا ملێت خۆ
خۆ خودان کەم

قولپا ملا	زەحمەتا ملا	رەنجی شان	جهد اكتف
قوولپاندن	رووەرگێران	وەرگەران، قلپ کردن	تقلب
قولپك	قومچە	قۆپچە	قبجةذ
قولپچك	قووپچە	قۆمچە	قبجة
قۆلیینك	خۆ د سەر وەرگێران	نەقلە	تقلب
پولچی (ك.ر)	زێرەڤان	پاسەوان	حرس
قول	١- کون ٢- بەندە	١- کون ٢- کویل	ثقب، عبد
قوول بوو	کون بوو	کون کر	تثقب
قوولنگ	لەگ لەگە	لەق لەق	لقلق
قوولا چاخانی	قونجا لکاخانی	گۆشەی خانوو	زاوية البيت
قونجالك	قوولاچك	گۆشە	زاوية
قوناغ	گاھ، ھنگام	ھەنگاو	خطوة
قوفدك	کولندێ کۆسە	کوردی چیایی	قرع کوسة
قونێر	کولکێت پیستی	دومەلێ پیست	دمل جلدي
قوملەگ	پێ گرێدانگ	قەرفێتە	رباط رجالي
قوماندن	سۆتنا پەرۆکی بەلێ پاش رەش نابیت	سووتانی پەرۆ بە باشی نا	حرق بلا دخان
قومار	یاریا ل سەر پارا	لە سەر پارە یاری کردن	قمار
قووین زوھا	قوون ھشك	قوون ووشك	طيز اليابس
قێرکە	بێژە، بۆ داخازیێ، قێرکە سترانێ	ووتن بەدەنگی بەرز	قول
قێراندن	کرنە حەوار	هاوار کەر	صياح
قێری کەر	هەوار کەر	هاوار کەر	صياح

ڤێرى كەر	هەوار كەر	هاوار كەر	صايح
ڤێره ڤێر	هەوار هەوار	ڤيزه ڤيز	صياح
ڤێز	حەز	حەزكرن	اشتهاء
قينه دەرز	دوورمانێت ب بن ئێك ڤە	دوورمانى له بن يەك، قوونه دەرز	خياطة ناعم
ڤيره	قيژى	قيژه	صيح
ڤيز (ك؟ز)	كچ، من قيزديست	كچ	بنت
ڤيزك	كچك، قيزك هاا تەمال	كچ	البنت
ڤينتاخه	كورماتيخ	قونتاخه	حرقفة
ڤيڤار	كەربەشك، گيايەكێ بهاريە رەخێت وى شرينە بستيكێت وى دخۆن	گياييكي بەهاريە دركنه	نبتة شوكية تنمو في الربيع
قيلۆچ	راست بوون	قيت بوون	تعامد
قيلۆقاچ	ڤێ يەيڤێ بكار دئينن بۆ تشتێ نيسەك وەكى بەنيشتى	قير و قاچ، ئەم ووشه له دووشه پێك دێ (قير + قاچ = قير + بنێشت)	متلاصق
قيمه (ت)	گۆشتى هيركرى، ئەڤ پەيڤە يا كوردى كريه	گۆشتى وردكراو	القيمة
قيم	رەحەتى، ڤەحەويان	ئارامى	اطمئنان
قيچ	كێل بوون	ئەستون	تعدل
قيچك	زەر	زەرد	أصفر
قيچ	كچ	كچ	بنت
قين	پاشيا بەرا، قۆن	كۆم، قون	شرج
قين دەه	خەبەرە، دبێژنه [illegible]	قون دەر، جتيوه	شتيمة
قين فرەه	پاشى [illegible]، ترس ترسۆك	دووايى فراوان، ترسنۆك	مؤخرة الانسان، خواف

[illegible]	[illegible]	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی
ڤین خشك	ئەڤە بۆ زارۆکا دبێژن دەمێ خۆ ل سەر قونا دخشینن	گاگۆلکە	مشی علی الشرج

– ك –

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی

پەیڤاکا دی ژ پەیڤێت زمانێ کوردیێ شرین ئەوژی ژ دیماهیا دڤی تێتە دەر ئۆ ژ بەیڤێت نەبزوینە ئو ئەڤ پەیڤە گەلەك ینێت هەین دیالێکتا کرمانجیا دەڤەرا بادینان.

کا	کانێ	کوا	أين
کابان	کابانی، ژنا بەرمالی	کەیبانوو	ربت البيت
کاب	سەرچۆك	جومگەی سەرچۆك	الرضفة صابونة الركبة
کابانێ	یاریەکە یا کەڤنە یا کورانە ب کابی یاردکەن	یاریەکی کۆنی کوردەواریە	لعب قديمة يلعبها الأولاد
کابرا	١– زەلامی ٢– برال کیرێ یە	کابرا، برا کونی	زلم، اين أخ
کا پیك (ك.)	دراڤێ رووسیەیێ کەڤن	پارەی رووسی کۆنە	عملة قد[illegible]
کانە	داڤەك، کا تەشی کاتێ براندی کاتە دان	دەزولە	شعيرة
کاتار	کۆفیکا دیکلی	پۆ پیتەی کەلە شێرە پیتە	ف الديك، عرف
کاتۆر	کۆفیك	پۆ پیتە	[illegible]رق
کا چولکۆس	ئامان، قاچزقزر	قاب و قاچاخ، کاسە و کەوچك	[illegible]اواعين
کادابچم	دێ دا بریڤە بچم	ئادەی با برۆم	نذهب
کادە	کولیچە، بۆ عەیدێ کادا دێ چێ کەین	کولیچە	كليجة

کادی	دیکێل	دووکەل	دخان
کادێ	ئادەی	ئاخۆ	بلا
کادین	ئەڤە جهەکێ تایبەتی ل گوندێت دەشتی بۆ عەمبار کرنا کایێ	کایەن	مکان خاص لحفز التبن
کا	بۆ گازیێ	بۆ بانگ کرە	لنداء
کارەموو (ك.خ)	پیرتێ کارکێ	کارەموو	شعر الجدي
کارەب	ڤێك کەتنا چەمسەرێ کێم و زێدە شتی بریسیەکێ چێ دکەن	کارەب	کهرباء
کارەبێ گرت	ب کەهرەبێ ڤەما	کارەب کرتی	تعلق بالکهرباء
کاربرا	هەڤ پشك	شەریك	شریك
کارت (ع)	پلیت	پلێت	بطاقة
کار ئاژو	مرۆڤێ کاری بکەت	پیاوی کار	أهل الخبرة
کارت دان	بلاڤ کرنا پلێتا	دابەش کردنی بیتاقە	توزیع البطاقة
کاردانە	مالێ بچیکێ گیان بەرا	مندالێ دانی ئاژەل	بیت الرحم حیوانُ
کارخانە	بنگەهێ کارکرنێ	بنکەی کا	معمل
کارامە (ب)	تورمبێل، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە زمانی بیانی	ئوتوموبیلی ئێمە	سیارتنا
کاربین	شۆل دیتن	کاربینین	اجاد العمل
کارکر	شۆل کەر	کار کردە	عامل
کارك	تێشکێ بزنێ	کارژەلە	صغیر المعز
کارد	کێرك	چەقۆ، کێر	السکین
کارادان	ڤەدانا کایێ	کا لێ کردن	خذ التبن

کارگه	بنگەهێ شۆلی	**بنگەی کارکردن**	مکان العمل
کارگەها پێشەسازیا چینێ	بنگەهێ کارلەچینێ	**کارگەی چنین**	معلم صناعة الغزل
کارگێر	رێڤەبرنا کاری	بەرێوەبەردنی کار، سوڕاندنی کار	إدارة العمل
کاروان	کەسێ کارێ کرین و فروتنێ بکەن	بازرگان	تاجر
کاروباری کارگێری	شۆلێ کارگێری	کاری کارکردن	إدارة شؤن الادارية
کاروبارێ تەکنیکی	شۆل و مۆلێت هونەری	کارو باری هونەری	عمل الفني
کاروباری قانونی (ع)	شولێت قانینێ، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	کاروباری یاسایی	العمل القانوني
کارێز	سەرەکانیا ئاڤێ، هندە جارا ژی بۆ گەنجینا بکار دهێت	سەرچاوە ئاو، سەرچاوەی گەنجینە	مصدر العين الماء، البمصدر الخزينة
کاردەست	دەستی کارین	دەستی کارکە	عمل يدوي
کاروکۆك	راپێچ	خۆپیچان	كبس
کاری	ئەڤە گیایەکێ بهاریە خەلکی دکەنە شیڤا	کاردی	قيصوم
کاریتا سنگی	هەستی پەحنی سنگی ئەوی ئەو هەستیێت قەفەسێ پێڤە دگرن	کاریتەی سینگ	القفص الصدري
کاریتە	جۆتك	کاریتە	أخشاب او عظام يسند عليها شيء

کاریتا سنگی	ستیا راکێش ئەوا پەرەستێت سنگی پێ خۆ دگرن	کاربەی سینگ	العضم القفص
کاریتێ پشتێ	مۆرکێت پشتێ نە، ستینا پشتێ یە	بربرەی بشت، کاریتەی پشتی	العمود الفقري
کارمەندی	شۆل زانی	کار زانین	خبیر
کاریش	ئەڤە گیایەکێ کەسکە دچینن ژ بۆ کەوالا د ناڤ مێرگادا	گیایەکی سەوزە لە ناو مێرگا دەڕوێ	الحشیش تنمو في المراعي
کارسازی	شۆل کەری	کارکردن	صانع العمل
کار	کەهر، ل سوندا جهەکی تایبەتی چی دکر د خانیا دا بۆ عەمبار کرنا دان و دکاکی، کارا سەنمی یا پەقی	کایەن	مکان لحفظ الحبوب في البيوت
کاژ	ئەڤ دارەکا هەردەم کەسکە ل چیای ئاخاوی سۆربیت شین دبیت، سەیرانا بن کاژێت زاویتە دخۆشن	دارێکی هەردەم سەوزە	الصنوبر
کاژین	١- خەلکێ دەڤەرا کاژ لێ بن. ٢- ئەڤە بۆ پرسیارکرنی ژیان گوانێ یە	١- دانیشوانی کاژە ٢- ژیان لە کوێ یە	أين الحياة
کاغەد	کاقەز، بەرپەر	کاغەز	ورقة
کافێر	کۆتر	کۆتر	حمامة
کاغەز بەر	بەیام بر	نامە بەر	رسول
کاڤر	بەرخێ ئێك سالی خودان	کاوڕ	الخروف

	دکەن		
کاڤزێنم	حەلاندن	تاوانەوە	رغوة
کاڤلان	کاڤل	کیفە	مجلد
هگ/ بێ بێ دەستەك و کاڤلانە، حوسنی / ل ٤٧٣			
کاڤل	١ – ڤەماییێت خانیا. ٢– خەرابە	١ – پاشماوی خانوی کۆت – ٢ – کەلاوە خەرابە	آثار البیوت القدیمة، الخرابة
کاڤل کێش	ئەڤە کیفە پەچێ دکەن بۆ خەنجەر و شیرا دابهێنە پاراستن	کەول کێش	سحب کیفة
کاڤلانێ خەنجەرا	کیفێ خەنجەرا ژ قوماشی ئان ژی ژ چەرمێ چێ دکەن	کیفەی خەنجەر	البیت الخنجر
کاڤا شەری	مەیدانا شەری	مەیدانی شەر	ساحة القتال
کاڤار	دەڤەر	ناوچە	ناحیة
گاشکرن	خشاندنا خارێ	خۆخشاندن کاندیە خوارەوە	زحف إلی الأسفل
کاك	برا	کاکە	الأخ
کاکەیی	ناڤێ هۆزەکا کوردانە ل دەڤەرا کەرکیك	کاکەیی	اسم قبیلة کوردیة
کاکل	ناڤك	ناوکە	لب
کاکلا گێزێ	ناڤکا گێزێ	ناوکە گوێز	لب الجوز
کاکلا باهیڤێ	ناڤکا باهیڤێ	ناوکە باوی	لب لوز
کاکولکا گوجسکی	ناڤکا گورچیلە	ناوکی گورچیلە	لب الکلیة
کاگۆل	دووسەر کیا پرچێ	دوو سەرك بوونی پرچ	ذوابة، قصة

کال (ك)	پیر، ب صال ڤەچۆیی، باب کالێ من چو حەجێ	پیر	شايب
کالێێ	دەمێ پیرییێ، ناڤێ واتایی	کانی پیر بوون	عند الشیخوخة
کالینی	پیریی، ناڤێ واتایی	پیراتی	البشیخوخة
کال بوو	پیر بوو	پیربوو	أصبح شیخاً
کالك	ئەڤە هندە پێلاڤن ژ چەرمی ئان ژی ژ بەندکا چێ کە بۆ سەر بەفرێ	کەلاشی بەفر، کەوشی بەفر	الاخذیة الثلجیة
کالکێت گەمارێ	ئەڤە پێلاڤێت کەڤنێت کوردینە	کۆنە پێلاوی کوردیە	احذیة قدیمة
کالکا خاڤەنی	پێلاڤا کەڤنا کوردیە ژ هریا ڤەچری دکر	کۆنە پێلاوی کوردیە لە خوری خاو کراو دروست دەکر	احذیة قدیمة کردیة کانت تصنع من الصوف
کانێ	لە کیڤەیە، ل چ درێ یە ئەڤە بۆ پرسیرا بکاردیت، کانێ بزاڤا کوردا	کوانی یە	أین
کانینا ئێکێ	کانوونا عەولی	بەفرا ب بار، کانونی یەکەم	کانون الأول
کانی سپیێ	ناڤێ گوندەکیە ل سەر توخیبیێ تورکیا	ناوی کوندێکی سەر سنوری تورکیە	اسم لقریة حدودیة
کانی ماصێ	ئەڤە ناڤێ گوندەکیە ل کوردستانا عیراقێ	ناوی کوندێکە لە کوردستانی عیراقی	اسم لقریة في کوردستان العراق
کانیکا خووهێ	کونێت خووهـ دەردانی	کونی ئارەقە دەردان	المسامیة الغدة

			العراقية
کانیکا میزێ	کانیا میزێ ل ناڤ گولچیسکێ دایە	کانی میزە لە ناو گورچیلەدایە	الغدة البولية في الكلية
کانیکا ئاڤێ	ژێ دەریا ئاڤێ	کانی ئاو، کانیاو	منبع الماء
کانیکا گازێ	ژێ دەریا گازی	کانی نەوت	منبع النفط
کانیکا قیری	ژێ دەریا قیری	کانی قیر	منبع جير
کانزا	مەعدەن	ئاسین	معدن
کامباخ	خراب	خەراپ	سوء
کامباخ تر	خراب تر، گەلەك خراب	خەراپ تر	أسوء
کامباخی	خرابی، ناڤێ واناییە	خەراپی	سؤي
کاهر (ئاك)	کار	کایەن	مخزن من الطين مقفل
کاهو (ك.خ)	خەس، بەلگێ کەسکێ چەحن ب خاڤی دخۆن	حاس	الخس
کاولگە	خراب بۆیی، کاڤل	خەرابە	منهدم، أثر
کاوەر	دێ وەرە، بۆ داخازییێ یە	دەی وەرە	يلا تعال
کاودان	دوێ چێ بوونی دایە، حالەتی دا	بارودۆخ	الظروف
کاوندا (ك.ر)	کابەرزە	کابزرە	أين ضايع
کاوێری	کا ئەودر	کانی ئەو شوێن	أين تلك المكان
کاوی	بۆ نێر، تێتە بکار ئینا	کا ئەو، بۆ نێرە	أين هو
کاوێ	بۆ مێ، تێتە ب کارئینا	کا ئەو، بۆ مێیە	أين هي
کاوا	بۆ کەسێن نە دیارێت کۆم	کانەوان، بۆ کەس نادیار کۆ	أين هم
کەبەر	بێ شۆل	بێ کار	عاطل

کەهەزە	خون گران	خوین گران	ثقيل الدم
کەهەنەك	ئەڤە رەنگەکێ چوخکێت دریژن ژ هریێ چێ دکەن، ئەڤە کەهەنەگێ شڤانێ مەیە	کەپەنە، چوغە شوانان	لبس الراعي في الشتاء
کەپر	چێ کرنا سیبەرێ ژ دارا	کەپر	قمرية
کەپرەشین	ناڤێ عەید جیهایە	ناوێ جەژنی جولەکەیە	عيد المظلة عند اليهود
کەپرا میوی	دارن دانتە سەر ئێك میوە خو دهاڤێتە سەر، قەمەریا میوی	کەپری مێو	قمرية العنب
کەپرۆك	کەبر کێت بچیك	گەبری بچووك	المظلة الصغيرة
کەپی (ناك)	دفن، ئەڤە چیە ب کەپیاتەڤە	لووت، کەپوو	الأنف
کەپ	دفن	کەپوو	الأنف
کەچەلۆك	ئەڤە شیڤە چێ دکەن ژ دانهێرك وێشك	شوێنی برۆشی ونسیکە	نوع من أملة
کەچەلی	ئێشەکە سەرێ گوهێت بەندی دگریت و کول دبیت و مێ ل دجهی شین نابن هەر تشتەکی ب مێ ئەڤ نەساخیە تێتی ژ پیسێ	برین جاربوونی سەر و گێلاك، کەچەلی	اقرع
کەچەل	بێ مێ، رێتەلو	کەچەل، بێ موو	بلا شعر، أقرع
کەد (ع)	کار، شۆل، ئەڤ پەیڤە یا کوردی، ئەزێ کەدەکا حەلال دکەم	رەنج	تعب

کەدا ملا	شۆلى دەستا	رەنجى شان	تعب الأكتاف
کەدا پاقژ	ب تازەيى كار دكر، ب حەلالى كاردكر	كاركردنى پاك	عمل نظيف
کەدينك	ئەڤە ئامالى ئاڤ ئينانىٚ يە، شتى گوزكانە	جۆرە گۆزيەكە	نوع المتربية
گەتەوى	ئێشا پەزيە دەرولێڤێت وا كول دبيت	نەخۆشى مەرە دەم و لووتى برێندا دەبى	مرض الاغنام تلتهب الفم والأذن
کەتيە سەر	بۆ كارەكى دينژن دەمىٚ مرۆڤ هەربكە ددەستى من يى كەتيە سەرا	لێ داهاتى	تعود على
کەتيك	قەت، ئەڤە پەرندەنەشتى پۆرانەن ب رەنگى ڤەبەلى پيچەك مەزن ترن يێت كۆچەرن	قەتىٚ	طير دراج
کەتكانىٚ	ئەڤە يارىيە كچك دكەن ب پێنج بەركا، ناڤىٚ واتايى	پێنجۆكانىٚ	لعبة مع خمسة حجر
کەراهى (ع)	حەژىٚ نەكرن، ئەڤ پەيڤە يا كوردى كريە ل هندە دەڤەرێن كوردا تێنە ب كارئينان	حەزلى نەكردن	كراهية
کەرەت (ك.خ)	جارا	جار	مرات
کەرەم	ڤەنجى ل گەل داكرن	چاكە لە گەل كردن	
کەرەس	شينايى	سەوزايى، تەسكايى	الخضر
کەرب	هەمبەرى راوستيا،	رق بەرلێن، كيب	حقد

	حەزنەکر		
کەربین	یێب مکەرب، هەلەرکەمن، تو مرۆڤەکێ کەربین نین	رق هەلگر	حقود
کەر بکەر	پرت پرت	پارچە پارچە	قطعة قطعة
کەرەم بکە (ع)	بفەرموو، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، کەرەم بکە دابچین	فەرموو	تفضل
کەربوو	قەدبوو	پارچەبوو	قطع
کەرِبووژ	نەساخیا گولێ نەبوونی لێ یە	کەرِبوو، ناتوانی بیستی	اصبح اطرش
کەر ب گرتی	مان ل سەر ئاخڤتنا خوو	قین گرتی، کین گرتی	تصلب الرئي
کەربۆکێ	کەسی کەرب بیت	کەس رِق هەلْ گر	انسان حقود
کەرب رشتن	کریارەك کر حەتا خۆ بێ دل هین کر. کەربا خۆ ب پلێدانا من رشت	رق رژاندن	تزيل الحقد
کەرب شکاند	نەهێلانا دل نەخوشین، سەیدای کەربا خو شکاند ب ئەزموونەکێ	رق شکاند	,كسر الحق
کەرِبوو	گوه راوستیان ژ کارێ بهیستنێ	گوی لێ نەبوون، نەبیستن	أطرش
گەربین	کەربۆکی، براستی تو مرۆڤەکێ کەربۆکینی	رقێن	حاق
گەرب هەلگر	کەسێ ریۆکی	کەسی رق بەرقێت	الشخص الحاقد
کەربەش	ئەڤە کیایەکێ کەسکە	گیایەکی سەوزە گەلاکانی	نبتة أخضر

	بهارا شین دبیت بێ رەع سری بە کەر حەزێ دکەن	یا ئەوزەحی درکنە کەرو گوللك حەزی لێ دەن	تنمو في الربيع
کەڕە بو مانی	بێ دەنگی، نە ئاخفتن، ئەڤەو یا ربە زارۆك دکەن	ئەلان لوبی	صمت
کەڕەبوم	نە ئاخفتن	قسە نەکردن	عدم الكلام
کەراتا مرنێ	رووح دان، ل بەرمرنێ بوون	روودان	سكرة الموت
گەرچۆڤە	مرۆڤێ ئاقل سڤك	کەسێ ئاقل سووك	الغير عاقل
کەراخ	دبێژنە کەسێ چاڤ دێریا برنجی بکەت	چاوەدێر کەری برنج	حارس سقي الرز
کەرخ	جۆیا ئاڤێ	جۆگەی ئاو	قنال
کەرخ	کانیك	کانی	مصدر
کەرخازەرداڤێ	جهێ ژێ چێکەر زەرداڤێ	بنکەی زەراو دان	القناة الصفراوية
کەرخا پەرینێ	جهێ تۆڤ ژێ هاتنا جوت بونێ	شوێنی فرێ دانی تۆی جووت بوون	قناة قذف البذرة
کەرخاتۆ خاڤێ	جهێ ئاڤا تۆڤی	بنکەی تۆ واوی	القناة المنوية
کەرخا میزێ	جهێ میز ژێ چۆنێ	شوێنی میزدەردان	مجرى البول
کەرخا ئاڤێ	کانیکا ئاڤێ	کانیاوی ئاو	عين الماء
کەرخەخوە	جهێ خوە چێ بۆنێ	شوێنی ئارەقەردەر	القناة الغدة العرقية
کەرخین	وەستیان	ماندوو بوون	كثير التعب
کەڕ	گولێ نەبوون	کەڕ	اطرش
کەڕدر	دەرامەتە کەشتی گەنمزکیە	چۆرە دانە وێلە وەکو	

		گەلە شارم پە	
کەردز	دزێ کەرێ کەرا	دزی کەر	سارق الحمار
کەردی	تێ کەلن	تێکەل	المختلط
کەرك	مریشك	مریشك	الدجاجة
کەرك	نەگەهشتی	نەگەیوکال	غیر ناضج
کەرکێت باهیڤا	باهیڤ تەرك	چوالە	لوز غیر ناضج
کەرکێت هژیرا	هژیرێت نەگەهشی	هەنجیری نە گەیو	التین غیر الناضج
کەرکێت هنارا	هنارێت نەگەهشتی	هەناری نە گەیو	الرمان غیر الناضج
کەرکێت هرمیکا	هرمییێت نە گەهشتی	هەرمێ ی نە گەیو	عرمت غیر ناضج
کەرکێ کەراجی	یالدارەکێ رەنك کەسکە سەری بهارا دەرکەڤن	بالدارێکی سەوزو لە بەهار دەردەچی	طیر أخضر اللوان
کەرمۆز	ئەڤە هندە مێشێت رەشێت مەزنێت د چمە سەر پشتا کەرا خوینا وا دمێژن	مێشی خوێن مژی کەر	الذبابة الكبیرة سوداء اللون
کەرکەرە	زەلامێ مەزن و بێ ئاقل	پیاوی گەورە و نەزان	رجل أحمق
کەرێ پەزی	برەکا پەزی	مێگەلە مەر	قطیع
کەرێ میها	برەکا پەزێ سپی	مێگەلە مەری سپی	قطیع أغنام
کەرێ بزنا	برەکا پەزێ رەش	مێگەلە مەری رەش	قطیع اغنام الماعز
کەرکول	ئالفێ کەوالا	خۆراکی ئاژەل	علف الحیوان
کەر	گوهـ درێژ، کەوانی یاری	گوێ درێژ	الحمار
گەرەك	پرتەك	لە تێك	قطعة

کەرکەك	پرتکەمك، ناڤێ بجملە کریە	**لەلیکێك**	قطعة واحدة
کەرە	**بێ دەنگە**	**کش و مات**	السکوت
کەرکیك	ناڤێ باژێرەکێ کوردانە، خۆ چەماندە	کرنۆش بردن	الحناء
کەروان	قەیرەوان، ناڤێ باژێرەکیە	قەیرەوان	قیروان
کەرەنگ	کەنگر،/ گیایەکی بهاریە یێ ب ستریە	گەنگر	
کەزاخە	برینا پرتێت زێدە ژ تایێت دارا	موتور بەکردنی دار، برین ئەو زیادانەی کە بە دارەوە هەیە	تقلیم
کەزاختن	کارێ برینا دارا، کارێ چێ کرنا بەرێ دارێ	موتر بەکردن	عمل تقلیم
کەز	پەری، ستارە	پەردە	ستائر
کەزانا زر بێمك	ئەڤە ژێ بێمکێت کەزانانە بەلێ گرترن	ووردە قەزوان	حب الخضر ناعم
کەزان	کەزوان، کەسکێن	قەزوزان	حب الخضر
کەزانا بێمگ	ئەڤە ژ کەزانێت هیر و شرین و ناسکت	ئەو قەزوانەش وردە و شرین و ناسکن	حب الخضر ناعم
کەزەب (ك.ر)	١- جەرگ، مێلاگ ٢- بوریا خوینا پاقژ یا مەزن	١- جەرگ، معلاق ٢- بۆری خوێنی پاك	الشریان الابهر
کەزی	بادانا پرچێ	بادانی قژ	الضفیرة.
کەژی (ك.ر)	دەزی، بەنگ	دەفوو، بەنە	خیط مبرم
کەژ	سپی و تارە	پاك و سپی	نظیف و أبیض

کەسك	ئێکە ژ ڕەنگێت ڕۆژێ	سەوز	أخضر
کەسك و سۆر	ئەڤە چێ بوونا ڕەنگایە ل ئەسمانی دەمێ باران ئێتا پاشی دبیتە صاهی دلۆپەکا بارانێ شەوقا ڕۆژ ی لێ ددەت ڕەنگ د ناڤدا دشکێت و ئەڤ ڕیدانە ڕەنگا ل عەسمانی چێ دکەت	دروست بوونی ڕەنگ لە ئاسمان، سەوز و سور، پەلکەزێرینە	قوس القزح
کەسکان	کەزوان	قەزوان	حب الخضر
کەسکێن	١- ب سەر کەسکی ڤە، ناڤێ مەعنەویە. ٢- پێب خەم، پێ لێڤ شین	١- سەوزین ٢- بەخەم	المخضر، مقهور
کەسکاتی	ڕەنگی کەسك	سەوزایی	خضري
کاسکایی	ڕەنگی کەسکی لێ ، ناڤێ واتایی یە	سەوزایی	خضري
کەسکاڤ	ئاڤا کەسك	ئاوی سەوز	ماء الخضر
کەس ناڤ	ناڤ نیاس	کەس ناو، ناس ناو	کونیة
کەس و کار	مرۆڤێت مرۆڤی	خزمووکار	اقرباء
کەسەر	کول و کۆڤان، خەمۆکی	خەمباری، خەم و خەفەت	قهر
کەسپ (ع)	کار، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە ژ (کسیب) یا هاتی	کار	عمل
کەسپ و کار	شۆل و کار	کار	عمل
کەسبین	شۆل	کار	عمل
گا/ تەمایی ژ دەولەمەندانە مەردی ژ کەسیانە			
کەسرەوان	١- ڕەنگەکێ دەرسۆکانە. ٢- ناڤێ دەڤەرەکێ یە	جۆرە سەرپۆشێکە	

کەسکەوان	ناڤێ مەزارەکی یە	ناو شێخێکی موبارەکە	اسم لمكان مبارك
کەسداندن	پەسەندکرن	پێ رازی بوون	تأييد
کەسشی وان	چ ژوان	چ تاقیان	لا أحد منهم
کەسوك (ك؟ر)	هێتیم	سێووی، بی باب	يتيم
کەسی	جھ ناڤێ کەسێ نادیارە	چێ ناوی کەسی نا دیارە	ضمير شخص غير معروف
کەسلە	پیسایێ دەوارا	پیسایی وولاغ	فضلاة البغل
کەستی نەزان	١- بەرزە. ٢- ناڤی دەڤەرە لێ یە ل بارێزگەها هاڤلێر	بزر	مجهول، اسم لمنطقة
کەسێ	کەس نە	کەسەك	لا أحد
کەسیرە	هیلاك بوون	ماندو بوون	تعب
کەسیرە بووە	پێتی بوون	وەستان لە کار	شلل
کەسایەتی	کەسی	کەسی	شخص
کەشك	دەوێ هشك کری	دۆی ووشك کراو، کەسك	
کەشکەلە	داغصە	داغصە	
کەشکول	هەمی رەنگ تێدا، ئامانی فرەهێ هەمی تشت تێدا	هەمو چۆری تیا	
کەشك هسین	کەشك حەلاندن	کەشك سوونەوە	إذابة كشك
کەشك	دەلال، گازکەرێ کریارا	دەلال	دلال
کەشەفرێتی	خەبەر	جوێن	الشتيمة

گا/ ژ بەر کرێتی و کەشەفرێتی بەب دگوتە خەلکی

کەفکانی	گەرم	گەرم	منجنيق
کەفچك	ئامیری زاد خوارنی، کەچك	کەوچك، ملاك	ملعقة
کەفسە	زك چۆن وەکی کلمیش	زك چوونی چلمن	زحار
کەفن	کەت	کەوت	وقع
کەفکی	کەروو، پیتیتکی	کەڕوویی	فطري
کەفەلاندن	کەڤل کرن	کەولاندن	سلخ الجلد
کەفیك	پەرۆکێ چێ کر بۆزوها کرنا دەست و دفنێ	پەڕۆی دروست کراو بۆ پاك کردنی دەم و لوت، دەستە سڕ	منديل
کەفش	دیماهیچکا دەستی	هەنگل	ابط
کەڤانووك	قۆسك	دار لاستیق	جتل
کاڤانوو	چاڤ دێر، زێرڤانی	چاودێر کرن	مراقب
کەڤان	زنبرك	کەوان	قوس
کەڤچی (ك.ر)	کەفچك	کەوچك	ملعقة
کەڤەر	١- گیان بەری سپی ٢- رەنگی سپی، ئەڤ بزنەیا کەڤەرە	رەنگی سپی	أبيض ناصح
کەڤر	بەرێت چیای یێت مەزن	چەو، پەردی گەورەی چیا	الاحجار الكبيرة في الجبال
کەسر	ئەو کەسکاتیا سەر ئاڤێ	قەوزە	اخضر على السطخ الماء، اسفنج
کەڤزکی	کەسکاتیا سەر ئاڤێ گرتی	قەوزەیی بوو	اسفنجي

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبی
کەڤا گۆپالی	پشکا چەمیای یا کۆپالێ	سەرروەی گۆپال	رأس العكازة
کەڤژك	ڤەدانا چەرمێ سەری ژ بەر هشکیا سەرێ کێم دوهن	تۆشکە	قشرة
کەڤ	بەریباری	بەرووبار	الساحل
کەڤشکێ سەری	تیفلکی بن پرتی ژ سەری ڤە دبیت ژ بەرحشکیتی	تۆشکەی سەری	قشرة الرأس
کەڤگیر	کەفچکی مەزن یێ ترشکا پێ تێك ڤەددەت	کەوگیر	الملعقة الكبيرة
کەڤل کرن	ژێ ڤەکرنا چەرمی ژ گۆشتی	کەول کردن	تسلخ الجلد
کەڤل	پێستی سەر گۆشت	کەول	جلد
کەڤلیژانگ	کەڤلی کەوالا	پێستی ئاژەل	جلد الحيوان
کەڤلەژەنك	کەڤلی کیان بەرا ئەوێت هێشتی درست نەبۆین د گەرا ڕاژیانێ دا	قۆزاغە	شرنقة
کەڤلەتووك	کیسەلە	کیسەل	سلحفات
کەڤال	دەپ	تەختە	لوحة
کەڤز	کەسکاتیێ سەر ئاڤێ	قەزە	حالب
کەڤنك	شدانکا سەری	سەری پێ دەبەست	رباط الرأس
کەڤنار	پرتا بەرێت مەزن یێن خاتێت مەزن، ئاڤاییێت کەڤن	تا شەبەر دەگەورە، دێرینە خانوو	أحجار كبيرة اثرية
کەڤنە	هەر تشتەکێ ماوەیەك ب سەردا بچیت، ئان پێت بکارئینان کوهنە	کۆنە	قديم

کەڤان ژەن	چێ کەرێ کەڤانێ	دروست کەری کەوان	حلاج
کەڤی	دارێ رەخ مۆخلکا	داری رۆخ مۆخل	
کەڤیا بێژینگێ	دارێ رەخێت بێژینگێ	داری رۆخ بێژینگ	
کەڤی	١- ڤێ پەیڤێ بۆ کەوالێت دوو سێ رەنگ هەبت. ٢- لاندکا زارۆکا	١- هەبوونی زیاتر لە دوو رەنگك لە ئاژەلا ٢- لانگ	وجود لونان أو أكثر في الحيوان
کەڤۆك	رەنگەکێ پەرێندایە ل چیای یێ هەل	بالندیەکە لە چیای هەیە	طير جبلي
کەڤۆت	دارەکا هەردەم یا کەسکەیا سیما گرۆڤرە دارێ وێ بۆ هندە ئامێرا ژێ چێ دکەن یێت داری	دارێکی هەمیشە سەزە لە جیای هەیە	شجرة دائمة الخضر
کەلەپور	کەلە پیرت، میرات، ئەڤە پەیڤە یا چێ کریە	لە پاشی مانەوە	ورث
کەلەتۆر	کەڤشکێ سەرێ	تۆشکەی سەر	قشرة الرأس
کەلەخ	لاشە، قیافەت	هەیکەل، پەیکەر	القيافة
کەلەژان	گەلەك گەرم، گەرم گەرمی	قرچەی گەرمی	شديد الحرارة
کەلەژی	هەستیێ دیماهیا مۆرکێت پشتی	کلێنجە، الجۆ جۆ	عضم العصعص
کەلەڤاژی	رەنگەکێ خۆ درێژ کرنێ یە دا رەحەت بیت	خوپان کردنەوە، حەسانەوە	ارتياح النفس
کەلەکابەرا	گژنەبەرا کەتنا یێبەرال سەر ئێك	گژەبەرد	متراكم الاحجار علي البعض
کەلەك ڤان	گەمی ڤان	گەشی وان	بحار
کەلەسوار	سیارێ زیرەك	سواری ئازا	الفارس الماهر

کەلەش	کەیف خۆشی	رووخۆشی	متفائل
کەلەش	کەلەخ، تەرم	مەیت، مردوو	میت
کەلەشی	چەتە، زەلامێ ب پارەگرتی	پیاوی بە پارە گیراوە	رجال مأجورون
کەلەشی	گەنی	بۆ گەن	جیفة
کەلێشی	ژێك ڤەکەن د ناڤڕا	لە ناوە وەشەقی کن	شق الجسم
کەلەم	ئەڤە کەسکاتیە کە بەلکت شتی تەبکا لێ تێن و ئەو بەلگ دچنە دناڤکرا، نازێ داکەلەما بکەین ئیبراخ	کەلەرم	اللهانة
کەلەم	سەر بڤری تیژ، سیابەندەها تەهەلاویستی ب کەلەمێ دارێ ڤە	سەری تیژ	الرأس الحاد
کەلەم کرۆتی	بریندار بوو ب تشتکی بەر بکڤیت، دەستی من یی کەلەم کرۆتی بۆی ب خەپارێ ڤە	برین بوو	جرح بسبب شيء ذو رأس مدبب
کەلب	تیڤل	توێکل	قشرة
کەلب کر	تیڤل کر	توێکل کرد	مقشرة
کەلباند	تیڤل ژێ ڤەکر	توێکل لێ کردەوە	ازالة القشرة
کەلب گرتی	تیڤل گرتی	توێکل گرنەوە	تقشرة
کەلب دابر	تیڤل ژێ ڤەکر	توێکل لێ کردەوە	أزالة القشرة
کەلدابر	سەردابر	هەڵ خەلەتاند	خدع
کەلاژتن	ژێك ڤەکرن	لێك کردنەوە	تشريح
کەلا	١ – ڤەلا، کەل، ناڤاپێ مەزن، شیروان لەکەلا	قەلا، ئێشی	قلعة، ألم

ئامێدیێ دیته.

۲- كول

كەل	گەرم، تهن چۆیێ، ب هاڤینا ئاڤ كەل دبیت	گەرم	حر
كەلپك	قەلب، تیڤل گرتی	توێكل	قشرة الجرح
كەلشتی	گورای، ژێك ڤەكری	لێك كراوه	مشرح
كەلیشه	بەرچاڤ كردنا نمونەیگێ	نمونه	نموذج
كەل كیشك	داركێ ئیشییێ تری ئەوی تلی پێڤه	ئەو داره كه ئێشوەی دروست دەكا	
كەلۆتی	ب ددانا خارن دشكاند	بەزار شكاندن دخواردن	كسر بواسطة السن
كەلۆتك	تۆڤك، تشتی ب ددانی بشكێنن	تۆفم، ناوكه	جرزات، مكسرات
كەلی كیشك	ئەڤه گیایەكی د كەلینن و دخۆن	جۆره گیایێكه دەكولێنن و دەخون	نبتة تغلى ثم تأكل
كەم كەم	پیچ پیچ، كێم كێم	كەم كەم	قليلاً قليلاً
كەمانچه	ئامیرێ ئاوازایه	ئاواز لێ دەر	آلة موسيقية
كەمەر	قایش، ژن و مێردكەنه پشتا خۆ	پشدێن	الحزام
كەمەرا ئەردی	خەتا ئێكانی	هێلی یەكانی	خط الاستواء
كەمرا پشتێ	گرێ دانكا پشتی	پشدێن	حزام الظهر
كەمەر بەند	پشت گرێ دای	پشدێن بەسته	رابط الحزام
كەمباخێ (ع)	نەبوونی، ئەڤ پەیڤه یا كوردی كریه، كورەیێ	۱- كەمایەتی ۲- كوێرەوەریه	لا يوجد، عدم

هگ/ نەقسێ هوین سەردابرن -- بەس گوه بدەن كمباخێ/ ئالبەند ۲۲٦

کەمەرزێر	قایشکا زێری	پشدێنی زێر	حزام الذهب
کەمگ	پیچەك	تۆژێنك	قلة
کەمڕوو	لخاڤن، لەوشاری	داپۆشین	محجوب
کەمۆ	دانای	دانراو، زانا	مألوف، عبقري
کەنیشك	کەنین، ناڤێ بچیك کریە	پێ کەنین، ناو بچووك کراوە	ضحكة
کەنکەنە	زەلامێت مەزن د کارێ خۆدا، دەمی ئەز چۆیم من ئتو کەنکەنە دیتن ئەز ڤەلەرزیم	پیاوە خاوە پایاکان	رجل أعمال
کەندەك	خەندەگ	چاڵ	خندق
کەندال	سەرنشیڤیا گرکا	بەرەو خواربوونی گرد	وادي منحدر
کەندر	وەریس	گوریس	حبل
کەنگرۆك	١- بزمارۆك ٢- کوشتی زیدە ب پیا ئان دەستی ب ئەگەرا قوسیانا گۆشتی چێ دبیت	١- بزمارۆك ٢- گۆشتی مردووی پێ و دەست	مسمار القدم، نوع الشؤلول
گەنگر پەڕ	ئەڤە گیایە دەمێ بهارا چێ دبیت خەلك دخۆن	کەنگر	
کەندیل	قنارە، پێڤە هەلاویسك	قەنارە	القنارة
کەنگی	کیشك دەمی	کەی	أي الوقت
کەنی	بشکورین	پێ کەنی، خەندە	ابتسامة الضحك
کەهنی (ز)	کانی، کانیا ئاڤی	کانی ئاو، چاوی ئاو	عين الماء

کەهل (ع)	کال، ئەڤ پەیڤەیا کوردی کریە ل دەڤە شینگار	پیر، بەسالا چوو	الشیخوخة
کەهبانی	کابانی	کەیبانو	ربة البیت
کەهرك	کارك، تیشکی بزنا	کاریلە	صغیر الماعز
کەم (ئاك)	کار	عەمبار دانەویلە	
کەکل (ك.ر)	مەو	کەو	قبج
کەو	١- ئەڤە پەردارەکێ دەنگ خوشە ل چیاییێت کوردستان ٢- کرێت	١- کەو، ٢- ناشرین	قبج، قبیح
کەوباز	خودان کەرێ کەوا	بەخێو کەری کەو	مربي القبج
کەو گیر	نێچرڤانی کەوا	کەو گیر	صیاد القبج
کەوێ شەڕی	کەوی خورت	کەوی ئازا، شەری پێ دەکەن	قبج الجید
کەوال	گیان بەرێ گۆشتی، تەرش و تەوال	گیان لە بەری گۆشت	الحیوانات اللحمیة
کەوالێ چاندنی	گیانە بەرێ بۆ چاندنێ تێتە ب کار ئینان شتی گا	گیان لە بەری بۆ چاندوە	الحیوانات تستعمل في الزراعة
کەوالێ خودانکر	تەرش خودان کرن	بەخێوکردنی مالات	تربیة الأغنام
کەوالێ گرێ دان	تەرشی حەبسی کرن	ئاژەل بەستنەوە	ربط الاغنام
کەوالێ تازەکر	تەرش شیشت	ئاژەل شوشتەوە	غسل الأغنام
کەوالێ داری	خودان کرنا تەرشی	مالات بەخێو کردن	تربیة الاغنام
کەواسك	گۆسکێ ئاڤێ بێت ئامێدییێ	گۆزەی ئامێدی	المشرب عمادیة
کەواند (ع)	ئێخست ٢- دەمێ	١- بەردان ٢-	١- اسقاط

	بڕنەکی تازە بکەب ب دەرمانەکی	برژالدلەوە برین	٢- تعقيم الجرح
کەیسێ خۆ	ئیرادە فەرزکرن، دەرالی خو	ویستی خۆ	فرض الايرادة
کەیس	سیما	وێنە، شەکل	شكل
کەیس و فەسال	سیماو قامەت، شکل و قامەتە، ئەڤە چ کەیس و فەسالە تە بۆ مە چێ کری	سەر و شکل	الشكل والقامة
ه/ سونبلا لێ بەرزە بوون کەیسی و فەسال/ نا / ٥٦٧			
کەیسین	ینیب سیما	بەوێنە	ذو شكل
کتکێت هژیرا	ئەڤە باداکێت هژیرانە	هەنجری ووشك و بادەدە	تين يابس
کت	ئێك، بۆ هژمارا ئێکا دبێژن	تاك، یەك	الواحد، مفرد
کت کتە	ئێك ئێکە	تاك تاك	واحدة واحد، وحدة وحدة
کتبە سۆر (ع)	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە زارۆك و مەزن پێ یاریا دکەن کتبە، نڤیسی، سۆر، لایێ شکل ئەڤە بۆ پارادەمی د هەلاڤێت ڤێ پەیڤێ بۆ دبێژن	شێر و خەتن	كتبة و صورة
کتێبا رەش	مەسحە فارەش	کتابی رەش ئاوێستا	الكتاب الأسود
کتە	دەنگ بۆ کرنە دەرا پشیکا	ختە	كلمة لطرد القطة
کتك	پشیك، کتك	پشیلە	قطة

كتك چاڤ	١- چاڤێت كێتكا ٢ ئەڤە دەنگەكێ تڤەنگانە كورد بكار دنینن	١ چاوپشیلەیی ٢- جۆرێكی دەبانجە بە پێشان كورد بەكاری دەهێنا	عين القطة، نوع أسلحة
كچك	قیزك	كچ	بنت
كچلە	بچیكە	منال	طفل
كخە	پەیڤە ب زاردەڤێ زارۆیا مەرەم پیسیە	پیسە، ووتە یەكە لە ژێرزاری منالەوە	لفظة ينطق بها لطفل يبدو أنه وسخ
كچك (دت)	ئەڤ پەیڤە یا كوردی كریە، ناڤێ ئاگرێ	ناوی ئاگری كۆنە	اسطنبول الصغيرة
كچك ئەستەمبول كچیچكاتی	١- ئەستەمبوولا بچیك، دەمێ بچیكیێ، ناڤی واتابی یە. ٢- د كچیچكا تیێ دا من شیر ڤەدخوار	ئەستەمبولی بچووك، كاتی منال	عند الطفولة
كراندن	كرماندن	كرۆشتن	طحن في الفم
كراس	فیستان	عزیزیە	فستان
كراس گهۆری	١- گوهارتنا كراسی ٢- چونە بەردلۆڤانیا خودێ، مرن	١- گۆرانی كراس، ٢- مردن	١- تبدل الفستان ٢- الموت
كراس كورتەك	حلكێت ژنا یێت كوردی	كراس و كەوا	لبس المرأة الكردية
كراوی	كرەڤە	كراو، دووبارە كراوە	معمول
كرە بەرخۆ ١	بەرخۆ كری	لە بەر خۆی كرد	لبس

کرە غار	رەڤین	راکردن، هاردان	ركض
کرە بەر	بەروەرکر	بە پێشەی وەرکرد	وضع خلف
کرەڤە	ڤەکر	کردەوە	فتح
کرەکەنی	پشکوری	پێ کەنی	ضحك
کربوو (ئاك)	بی دەنگ بوو	فزەی لێ نەهات	سكت
کرە (ئاك)	بێ دەنگ	دەنگی لێ ناهێت	صامت
کر کە (ئاك)	بێ دەنگ کە، بۆ داخازی	کرکە، بێ دەنگی کە	اسكت
کرەك	بکرێ بازرگانی	کریاری فرۆشیارێك	معميل
کرەك بازی	کریار زان	کریاری زان	خبير في الشراء
کرەگری	رۆندك هاتنە هارێ ژ چاڤا	گریان	البكاء
کربوو	کارێ بۆری دوەر، ب جهە ئینان دان	کاری رابردوو دوورە، کردبوو	يفعل
کرتۆپ (ئاك)	پتاتك	پەتاتە	بطاطة
کرتۆپك (ئاك)	پتاتۆشك، ئەڤە شتی پتاتاتن بەلێ نە پتاتن بخۆ	سەرکێت بتاتە	نوع من البطاطة
کر کرك	نەرمە هەستی	نەرمە ئێسقان	غضروف
کرکرکا گوهی	کرۆژاگوهی	کرۆژەکی گوێ	صيوان الأذن
کر کرك	١- قورتین ٢- کرۆژە	١- قرقپرتین ٢- کرۆژك	عضام اللين
کرفندك	حەفك کرێ دەرا	مل بەستێن	رباط
کرم	گیان بەرەکێ زراڤە و زەهمی رەنگا یێت هەیت نۆ د ناڤ هەمی تشتا دا چێ دبن هەر تشتەکێ چێ بیت دەست پێکی کرمەر	کرم	الدودة

کرمێ بەلاتینك	ئەڤ کرمە بەس دچیتە داراگیزێ	کرمی بەپولە بەس دەچیتە داری گوێز	دودة فراشة
کرم کوژ	ئەڤە گیایەکی خەلك دخۆن دا ژکرما خلاس بن	کرم کوژەك	قاتل الحشرة الدودة
کرمێ قەسکێ	کرمێ ئاڤریس	کرمی ئاوریشم	دودة القز
کرمێ پۆشیك	ئەڤە کرمە کە ل دۆر خۆ کۆم دبیت وەکی دەرسۆکی دیت دەمێ بهارا دەردکەڤین	کرمێ بوشیدە، ئەو کرمە لە دەوری خۆی کۆدەبێ وەك دەستەسرِی لێ دێ	دودة تجمع حول نفسها تشبه قطعة قماش
کرمکێ ئاخێ	ئەڤە یێ رەنگ ڤە هوایی یە و یێ درێژە ل سەر ئاخێ و بن ئاخێ دا دژین خوارنا وی ئاخە	کرمی خۆل، لە ناو خول دا دەژی	دودة التربة
کرمێ عەردی	ئەڤە رەنگەێت سۆرِن د ناڤ عەردی دژین یێت درێژن	کرمی زەوی	دودة الارض
کرمە سۆرك	ئەڤ کرمە دناڤ هژیرا دا هەنە ئو یێ رەنگ صۆرە	کرمی سۆر، کرمە هەنجیر	الدودة أحمر اللون، دودة التين
کرمیبوو	کرمی لێ دا	کرم لێ داوە	ضربه الدودة
کرمەك	ئەڤە چەکێ ژنا یە دکەنە بەرخۆ بۆ جوانیێ	جۆرە زێری تایبەتی بە ژنان لە بەری دەن	نوع من الصايغة
کرمۆك	گیان بەرێ شنی درست بۆیی	پیوپا	اليرقة
کرمە ماسوولك	گۆشتی زەندا	کرمە ماسوولکە	العضلات الزند
کرمە پەحن	کرمێ ڤان، ئەڤ کرمە ناڤ	کرمی پان	الدودة الوحيدة

	گوشتی دا هەبە بی سهی		
	بە و بەحنە		
کرمە دریژ	کرمێ دریژ	کرمی دریژ	دودة طويلة الصغار
کرمە زراڤ	کرمکێ زراڤیك	کرمە دەزولەیی	الدودة الخيطية
کرمێ دەزیکی	کرمکی دەوزیکی	کرمە دەزولەیی	الدودة الخيطية
کرمانج	١- کورد ٢- گوندی ٣- کەسی ب کرنی بگرن	کرمانج	الاكراد
کرمانجی	زمانی کوردی، تو کرمانجی دزانی، ما ئەز کرمانجیێ تەمەدێ هۆل من کەی	زمانی کوردی	اللغة الكردية
کرم شێلاڤی	ئەڤە نەساخیەکە ل پەزاپەیدا د بیت گەری یاوی هەتا مێلاکێ تژی کرم دبیت، دەرمانی وێ ئاڤ تیتنا هشکە	نەخوشی مەرە گەرو جەرکی پر دەبێ لە کرم	مرض تصاب الخراف الحنجرة والمعدة تمتلئ لدودة
کرۆتی	هەستی نەرم بووم	نیسك نەم بون	مرض الكساح
کرۆسك	هرمیکێت ئاقاری	هەرمێ چۆل	عرموط البري
کرنی	تەبو، گیان بەرەکێ هیرە	گیان لە بەرێکی ووردە	الحشرة
کرنگ زەر	ئەڤە رەنگەکێ سیسانە دارێ وێ دخۆن یێ شرینە	جۆرێکی سوسیە دارەکە شیرنە دخۆرێ	خشب السوس
کرن	کارەکی بکەن، چاوو کە	کردن	عمل
کرنە تێدا	د ناڤدا کرن	تێ حستن	وضع في الداخل

کرنه پاڵ	بەپاڵ دانان	به پال حسان	وضع في الجانب
کرنه دەر	دەرئێخستن	دەر کردن	طرد
کر	ئەڤە کارە، ب جه ئینان	کرد، کاری رابردوو	فعل
کرێ کار	ئۆل کەر	کارە کردن به پارە	عامل
کرێت	نەیاب سەرك ڤه	نارێك، ناشرین	قبيح
کرێت کر	بەلایەك ئینان سەری	ناشرین کردن	تقبح
کرێته	نه یا جوانه	جوان نیه	قبيحة
کرێت بوو	نەشرین بوو	ناشرین بوو	تقبيح
کرێ گرت	به هەق گرتن	به پارە گرتن	عمل بأجر
کرێ	هەقێ کاری	دەسمزی	أجرة
کریارێت بهزر	کارێت بهزر	کردەوەی به هۆشی	فعل ذاكري
کریار	بکر	شت کر	الشاري
کریاس	پەرۆکێ هریێ	به رۆکی خوری	أقمشة الصوفية
کریارا داخازی	کاری داخازی	کردەوەی داخوازی	فعل أمر
کریارا رابۆری	کارێ بۆری	کردەوی رابردوو	فعل ماضي
کرایارا نەبۆری	کارێ نەبۆری	کردەوی رانەبردوو	فعل مضارع
کریارە	کارە	کردەوە	فعل
بێهز	کاری تەمام	کردەوی تەواو	فعل تام
کریارا بهێز	کارە نه یێ تمام	کردەوەی نا تەواو	فعل غير تام
کریارێن نەپەنی	کارا ب دزی ڤه دکەن	کردەوی بەدزی	عملية سرية
کرێن	دەنگێ دوهنێ گەرم	دەنگی رۆن	صوت الدهن
کریسك	سیسرك	قالۆچه	صرصر
کرپارکار	شۆلێ کرینی	کاری کرین	عمل شراء
کریاری	بازرگانی	بازرگانی	تجارة
کزەبا	بابێ هێدی	شنەبا	نسيم

کز	دژهنکی	دوناوی	دهینی
کزك	ئەڤە دەنگی پەزیە د حەلیست و صۆر دکەن و پشکین دوهی چێ دبن	چزلیك	
کزه کز	زریان	کورزانەوە	تألم
کستی کەنی	هەرنێ	راونێن	المطاردة
کشپل	ئەڤە پسیاسێ پەزی یێ هشکە، زبلی پەزی	قشپل	سماد الحيوان
کش کرن	مریشك کرنەدەر، کرنەدەر	دەرکردن	طرد
کشت و کێل	کاری چاندنێ	کشت و کالّ	الزراعة
کشکە	بکەدەر، بۆ داخوازیە	دەرکە	اطرد
کشکەنێ	هەرنی	برۆیێ	اذهب إليه
کخزێت پیڤازا	پیڤازێن هیریێت چاندنی	ووردکە پیاز، فسکە پیاز	بصل ناعم
کفتك	صەاکا تری	سەبەتی تری	سلة العنب
کف کرن	دفت پاقژکرن ژ کلمیش	فن کردن	تنضيف الأنف
کفش	دیار، چ کفشی ی لێ بوە	ئاشکرا	إظهار
کفشە	دیارە، پرسیارا کفشە	ئاشکرایە	ظاهر
کفشی	دیاری، تو یێ کفشی	ئاشکرایی	ظاهري
کفش کر	دیار کر، کەتن کفتن کر	روون کر	أظهر
لکفش بوو	دیار بوو، بەیان بوو، کەتنا وی کفش بوو	ئاشکرا بوو	ظاهر
کف گشیای	گەنی بوون، پەقشك ب سەرد کەڤن	فیشاوە	متعفن بالفقاعات
کڤارك	ئەڤە رەنگەکی شینابی یێ بی بەلگە و رەنگ سپی	کوارك	فطرة

	هندەك تينە خوارن هندەك ژ دژەحری نە		
كڤان هەلگر	كەسێ شەرێ ب تیری بكەت	كەوان هەلگر	حامل القوس
كڤان	نیڤ خەلەكی	كەوانە، نیو بازنە	نصف دائرة، قوس
كڤانێ قەسری	سەرە دەرێ قەسرێ	سەری دەرگا بەكەوانە	قوس الباب
كڤلیرە	رەنگەكێ مارگیسكێك مەزنن	جۆرە مارمیلۆقی گەوریە	نوع من السحابة كبيرة
كڤان كەزەبێ	بۆرپیچكا خوینا دبەتە دلێ شتی نیڤ خەلكێ یە	كەوانە بەرێ خۆێن	قوس الأبهر
كلاڤ دەرسۆك	ئەڤە راپنچا بەرێ یە ژ دەستورا كوردی زەلام دەكەنە سەرێ خۆ	كلاوچەمەدانی	قبعة وكفية
كل	دەرمانكێ چاڤانە بۆ چوانیی	كل، دەرمانی چاورەش كردن	كحل
كلێ سبحانێ	دەرمانكێ خودایی، كلی چاڤان بێ ئومباركە	كلي چاو، كلي چاوە	كحل العين
كلێ چاڤا	دەرمانكێ چاڤا	دەرمانی چاو	كحل العين
كل چیڤك	ئەڤە داركەكی دریێژی زراڤە و بێ حلیە بۆ چاڤ كل كرنێ تێتە ب كارئینان	چاوكل دان بە كار دێ	قضيب العين
كلهێن	چ دەنگ ژ بەر نەهاتن	فزە نەهاتن	لا حس
كلپاتە	دەنگ ژ بەر نەهاتن	بێ دەنگ بوون، فزە نەهات	بلا حس

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
کلبتان	نامۆرێ زێ دەرئینانا کێتا	گاز	کاز، نفط
کلدانك	کیفی کلی دکەنێ	کیفەی کل تێ دەکەن	کفیة توضع فیها کحل
کلیك	تبل	ئەنگوست	أصبع
کلیکە گەورە	تبلا مەزن	ئەنگوستی گەورە	الابهام
کلس،/ کسل	گێچ	گەچ	جص
کلۆس	مکان	مکانی	مکانٌ
کلۆم	دۆرا دەرگەها	قفل	قفل
کلیکا ملی	سەرێ ملی	سەری شان	عظم الترقوة
کلیکا دلی	نیڤا دلی	قولپی دل	لب القلب
کلۆڤانك	سەری سەر	سەران سەر	قمة
کلۆڤانکا سەری	سەری سەری	سەری سەر	قمة الرأس
کلۆڤانکا چیایی	سەر سەرێ چیای	سەری سەری چیا	قمة الجبل
کلۆڤانکا مناری	سەرێ سەرێ منارێ	سەران سەری منارە	قمة المنارة
کلۆڤانکا گری	سەرسەرێ گری	سەر سەری گرد	قمة التل
کم کمە	مارمیلك	مار میلۆق	حرباء
کم کەویس	ڤەرچکاند	پالا کردنەوە	تنظیف من الریش
کمباخە	نەبووینێ	کەم باخە	القحط
کنە	گەریان	گەڕان بەشوێنیا	بحث عن
کنە	کورتە، نازی یا کنە	کورتە	قصیرة
کن	کورت، چ کی د جهای دابە	کورت	قصیر
کند	نرم	نزم، نوی	قصیر
کندکر	نرم	نوی کرد	قصرە

په‌یڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عه‌ره‌بی
کندك	په‌یڤه بۆ ناڤی بچیك قری یه	توی، که‌ر	جعله قصيرة
کنفك	گیایه‌که وه‌ریسا ژێ چی دکه‌ن	جوه‌گیایه که گوریس لێ دروست که‌ن	نبتة تصنع منها الحبل
کنێ	کورتێ، بۆ به‌ژنا بکار دئینن، به‌ژن کورت	بالا کورت، کورت	قصير القامة
کنی	سه‌ر که‌چه‌ل، برینێت سه‌ری	سه‌ر که‌چه‌ل	رأس القرع
کنجر	جلکێت که‌ڤن، په‌رۆکێت که‌ڤن	کۆنه جل، که‌چه جل	ملابس قديمة
کنجرۆ	بۆ که‌سێ هه‌رده‌م جلك دریای بیت	شرکه جلچ	تسمية للشخص ملابسه على طول قديمة
کنج	جلك، کنچك، پاته	جل	الملابس
کنجی	ریخه‌لۆیێن په‌زی ده‌مێ پێ ڤه‌چێ دبن	گولینگه پسایی مه‌ر	
کنێت	ژ په‌یڤا قنێت یاهاتی	ره‌گه‌ز	جنس
کێنچك	روینشتی	دانشت	مستقر
کنجرۆك	ئه‌ڤه سترینه خۆل دیر ل جلکا دده‌ت	جۆره درکێکه	نوع من الشوكة
کنار	بۆرا، بۆ هیڤی ژێ کرنی	له رێ	في سبيل
کندرووس	په‌یڤه بۆ خه‌به‌را دبێژن	ووته‌یه‌که بۆ جون دان به‌کار دێتن	كلمة تستعمل للشتيمة
کنێرك	ئه‌ڤه داره‌که ل چیای شین دبیت خه‌لك به‌رێ وێ دخۆن	دار کنێر	شجرة كنير

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
کنیات	قنیات	ناز ناوه، رەگەز	کنیه
کنیشته	ئەڤە دێرا جیهانه	ناوی، کەنیسەی جولەکان	اسم کنیسـ
کنارێ خودێ	رێیا خوی	رێگای خوا	سبیل الله
کناری	بلیل	کناری	بلبل
کنووس	حەسید	حەسود	بخیل
کنوژ	مچ	حەسود	بخیل
کۆپەك (ت)	١- بۆ مێرخاسیێ تێته بکار ئینان ٢- پەیڤەکا کوردی کریه ژ ترکی بۆ کوردی. ٣- ترك دبێژنه صەی	١- بۆ ئازایی دێ	لفضة ترکیة تستعمل للشجاعة
کۆچەر	مشەختی، رەڤەند	گەڕۆك، رەوەند	رحال
کوچەری	گەڕیایی	رەوەندی	مترحل
کوچك	تێشکێ صەی	توله کەسەگ	صغیر الکلب، جروة الکلب
کۆچکەر	مشەخت بوون	رەوەندبوون	ترحال
کوچیچانك	گەلەك بچیك، ناڤێ بچیك کریه	زۆر وورد	صغیر جداً
کۆچ	بێ قۆچ، کیسکێ بێ کۆچ	بێ شاخ	بلا قرون
کۆچ کرن	بارکرن و چوون	کۆچ کردن	ترحال
کۆچ بەر	مشخت برن	بردنی کۆچ کەر	أخذ الرحالین
کۆچی	مشەختی	کۆچی	هجری
کۆد (ك. ت)	نرار، کودەکی شیری	جام	طاسة
کۆ	تەوم، لگەل	لەگەل، زائید	اضافة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
کۆد	گومرك وەرگرتن	باج	ضريبة
کۆدبر	گومرك بر	باج بردن	أخذ الضريبة
کۆد چەمند	کۆم کرنا گۆمرکێ	باج کۆ کردن	جمع الضريبة
کۆد خارن	گومرك خوارن، هەقی گومرکی خار	باج خواردن	أكل الضريبة، سريعة الضرائب
کوددان	گومرك دان	باج دان	دفع الضريبة
کۆد رامالین	گومرك ڤەمالین، ژ چ گومرکێ دا نەهێلان	باچ مالینەوە	كنس الضرائب
کودرادان	هەبوونا تێنێت گومرکا	باچ مالینەوە	خبير الكمارك
کۆدستاند	ژێ وەرگرتنا گومرکێ	باچ وەرگرتن	أخذ الضريبة
کۆد شلۆڤەکر	چەند زانینە ل دۆر گومرکا دیار کرن	روون کردنەوی باج	توضيح الضريبة
کۆد ڤەجەماند	گومرك کۆم کرن	کۆکردنەوی باج	جمع الضرائب
کۆد	چۆك	چۆك	ركبة
کۆدڤەمان	ڤەهێلانا گومرگا	مانەوی باج	ترك الضريبة
کۆد گەڕانن	زڤراندنا گومرکا، شی گری یەکی تێتە بکار ئینان	گەرانەوەی باج	إعادة الضريبة
کۆد گر	گرتنا گورمکا	داخستنی باج	غلق الضرائب
کۆد گوهارتن	ژێك خەلەت کرنا گومرکا	گۆرینەوەی باج	تبديل الضريبة
کۆد لێکدان	کۆم کرنا گومرکا	کۆکردنەوەیب باج	جمع الضرائب
کۆد نیشادا	پێزانت دانێ ل دۆر گومرکا	پیشان دانی باج	تعارف الضرائب
کۆدێ تەمبیرێ	نامیرێ تەمبرێ دیماهیا وێ	کۆتایی نامێری تەمبور	نهاية آلة تمبور
کۆدی صەی	نامانی سـڤا صە دکەنی	قابی شیوی سەگ	ماعون أكل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
			الكلب
کۆدی گرارێ	ئامانێ شیڤا	قابی شیوو	ماعون الاكل
کۆد هەلاند	گومرك ڕاکرن	باج هەل گرتن	رفع الضريبة
کۆدهاڤێتی	گومرگك ئێخستە سەر	باجی دانا سەر	تعرض للضريبة
کۆد وەرگرت	گومرك ستاند	باج سەندن	أخذ الضريبة
کۆد وەشاند	گومرك هاڤێت	باج فری دان	رمى الضريبة
کۆد کر	کارێ گومرك کر	کاری باج کرد	عمل الضريبة
کۆد	بلند بۆ ژئاستێ خۆ	بەرزبوون لە دەرونی	الحدب
کۆدك	لەگەن، ڤێ پەیڤی بکار دئینن بۆ ئامانێت ددەسنێ ژارادا	قاب، قابی هەژاران	مواعين لمكدي
کۆدێ کەراخی	ترارێ ڤەرارێت کەراخی	قابی پیوانی ئاودەر	إناء ساقي
کۆدۆژ	ژیژی	ژوژەك	قنفذ
کۆدێ شڤانی	تراری شڤانی	قابی شوان	إناء الراعي
کۆدێ پشتێ	پشتا چەمیای	پشت قەمبور	الظهر الأحدب
کۆتان	بنگەهی بهن ڤەدانا کەوالا ژ بۆ دەمەکێ کورت	بنکەی پشودانی ئاژەل بۆ ماوەیەکی کورت	حضيرة
کۆتی	بێ مفا	بێ سوود	بلا فائدة
کۆتال	ئەڤە برکە ئاڤێ تێدا د پەنگینن بۆ ئاشی	ئەوزی ئاوە بۆ هەڵ سورانی ئاشی	الحوض الماء لعمل الطاحوتة
کۆرێ بچاڤەکی	چاڤەکی کۆرە	یەك چاوی کۆرە	عين الواحد عمياء
کۆر	قورك	قۆرت	حفرة
کۆرك	چالك	قۆرتك	حفرة
کۆرپە	زارو ئێ ساڤا	مال، کۆرپە	طفل صغير

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
کورپەیی	زاروکینی	منالی	طفولي
کۆرس	شندیای	نوند	متين
کۆراهی	کوێرایی	کوێرایی	عمياوي
کۆر	نەبین	کوێر	عمياء
کۆره مار	ئەڤە رەنگەکێ مارانە پەرردەیەکی دکێشیتە سەر چاڤێ خۆر	مار کۆر	الحية العمياء
کۆرا مارا	چالکا مارا	قۆرتی مار	الحفرة الحية
کۆره مارك	ناڤێ گوندەکیە ل دەڤەرا دۆسکیا ل باژێری دهۆك	ناوی لادێیەکە لە شاری دهۆك	اسم لفقرية في محافظة دهوك
کۆره دێر	ئەڤە گوندەکە ل دەڤەرا مزیریا	ناوی گوندەیکە لە شاری دهوك	اسم لقرية في دهوك
کورتان	جلی تژی پیشە ددانە سەر پشتا دەوارا	کورتان	سرج
کۆرت	کۆرك	قۆرت	حفرة
کۆرتیخ	هەستیکێ کێلنجیێ	ئێسکی کلێنج	العظم العجز
کۆرماتیخ	هەستیکی پەحنی ب دیماهیا گرکێت سنگێڤەن	کۆرماتیخ	العظم الحرقفي
کۆترباز	خودان کەرێ کۆترا	بەخێوکەری کۆتر	مربي الحمام
کۆتر	ئەڤە هندە پەردارن یێت کەهی و کیڤی یێت هەین	بالندیەکی مالی یە	حمام
کۆترا کیڤی	ئەڤ کۆترە خۆنادەتنە ناڤ خەلکی ل چۆلی دژیت	کۆتری کێوی	حمام البري
کۆترا بەرپێك	ئەڤە هندە پەرپینە پێت وان ڤە پشکا هحواری زی	کۆتری بەدەریی	حمام ذات الجواري

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
کوززە پانك	ناڤێ گوندەکێ بەروارییانە	ناوی گوندێکی بەرواریە	اسم لقرة في منطقة براوار في دهوك
کۆخ	کۆز	کۆز	
کۆسا	چەوانت، ئەڤ پەیڤە ژ بۆ چاك و چەوانییێ	چۆنت	كيف الحال
کۆسەچی	شیر ب دەست	دەست بە شیر	سيف في اليد
کۆسە	بۆ وان زەلاما دبێژن ئەوێ چ می ل ڕوویا وان ناهێت	بۆ پیاوی بێ مکوو بەکار دێ	رجل غير مشعر
کۆسەر	خانی، نیهانی، ئەڤە کۆسەرا بابی منە، چ کۆسەر ل ڤێرە نینە دا خۆ بدەینە بن ژ بەربارانێ	خانوو، بن میچ	البيت، مأوى
کۆشی	دانانە سەر هەر دوو پێت خۆ	باوەش کردن بە کۆش	حجر
کۆشیدا	ل سەر دەهمەنا پێشیێ	لە سەر دامەنی پێشەوە	
کۆڤك	ترارەکە ژ سەری یێ فرەهە و ژ خاری زراڤە و کونە بۆ تێکرنا هەر تشتەکی رۆن بکاردیت	رەحەت	قمع/ مخروطي
کۆفیك	ئەڤە هندە پەرن، نان ژی گوشتە یێ زێدە ب سەری پەرێدا ڤە	پۆ پیتە	عرف الديك
کۆخی	ئەڤە هندە ژلێك دەمێ	بو کلەی ژنانە کە	نوع من شدة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	دەرسۆکا خۆ گری ددەن بۆ تازەییێ بلند دکەن	سەرپان دەبەستن، بوکلە پەرۆ	الراس عن النساء
کۆڤان	کول، قەهر	داخ	قهر
کۆڤی	کیڤی	کیوی، مالێ نەبوون	بري
کۆڤل	چەمیای	چەماوی	أحدب
کۆڤنگ	گەنی	بۆ گەنی	تعفن
گۆڤك	رەحەتی	رەحەتە	قمع
کۆك (ك.ر)	بناشە، بنەکۆك	بنەوان	أساسي
کۆك (ع)	خشت، زەه	١- کەلپوچ ٢- رەگ	لبن، جذر
کۆك	درست	تەواو	جهز
کۆل	بتگەهی بهن ڤەدانا کەوالا بۆ دەمەکی درێژ	کۆلیتە، شوینی پشوِدانی مالات	زريبة
کۆل	گەنجی ب بزاڤ	کەنجی بزیو، جاحێلی بە چولە	شاب نشط
کۆمر	کۆمەکا دارانە دکونە دبیرادا بو رەژییێ	کۆمەلە دارە لە ناو بیردادەنێن بو رەژوو	حفرة لتعدين الخشب، فحم خشبي
کۆلان	عەرد کێلان	زەوی کێلان	حراث الأرض
کولۆماتك	سەری سەری، ئەز چۆمە کولۆمتکا چیا	سەرانسەر	قمة
کۆپ	سەرێ سەری	سەروەوی سەری	قمة
کۆپێ چیای	سەر سەرێ چیای، ئێڤرست کۆپێ چیایێ هەمەلایە	سەران سەری چیا	قمة الجبل
کۆمار	کۆم کر، جڤات	کۆمەل	الجمهور

پەیڤ [illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible] کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
کۆماری	جڤاتی	کومەڵ	الجمهوري
کۆم	ڤین، ڤۆن	ڤورن	الشرج
کۆم پلیت	هەمی پێك ڤە	هەموو پێکەوە	الجميع، كل
کۆم پلیت بو	هەمی بوو	هەموو بوو	كان الجميع
کۆم پلیت کر	هەمی کر	هەموو کرد	عمل الجميع
کۆم پلیتە	هەمی یە	هەمووە	جميعها
کۆم	سیوار، سهدار	شەفعە	قبعة
کۆم زری	کولاڤێ ئاسنی یێ شەڕی	کلاوی ئاسنی شەر	القبعة الحديدية
کۆماندو	ڕێڤەبەر	بەڕێوەبەر	المدير، رئيس
کۆمانەڤە	چەمیانەڤە	چەمانەوە	انحناء
کۆم کرن	جەماندن	کۆ کردن	جمع
کۆن کری	جەمانی	کۆکراوەیی	تجمع
کۆ دکەن	خر دکەن	کۆدەکەنەوە	يجمع
کۆم	جڤاك	کۆمەل	جمع
کۆم	بڕ، کۆماکەوزا	پۆل	فوج
کۆمپاینا کەرسێ	کومپانا کەرەستی ئاڤا	کۆمپانیا کەرسێ	شركة المواد
ئاڤەدانێ	کرنی	دامەزراند	الانشائية
کومپانیا گشتی یا	کومپانیا گشتی یا ئاهێنت	کۆمابنیەی گشتی	الشركة العام
دەرامەتی	خوارنی	خواردەمەنی	للمواد الغذاءية
کومپانیا بیرکۆلانێ	کۆمپانیا ڤەکۆلانا بیرا	کومپانیا بیر لێ دان	شركة الآبار وحفرها
کومپانیا دابین کرن	کومپانیەی دابین کرنا	کومپانیەی تأمني کردنی	شركة التأمين
ژیانێ	پێتڤیێت ژیانی	پێویستی یەکانی ژیان	على الحياة
کۆمر	دانانا دارا ل سەرك دا ڕەژبی جی کەن	ڕەژووەد دروست کردن	تعدين الفحم

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
کۆمەگی	هاری کار	یارمەتیدان	معاونة
کۆم	کولاڤ	کولاو	الطائية
کۆهسار	چیا	شاخ	الجبل
کوتە	خورتی	زۆری	بزور
کوتەکی	بخورتی	بەزۆری	بشدة
کوتەکی داتی	بهخورتی دایی	بە زۆری دای بێ	بقوة أعطى
کوتەکێ ژێڤە کر	بخورتی لێ کرەڤە	بەزۆری لێ کردەوە	بقوة قطف
کۆتا	بێ دەنگ	بێ دەنگی	اسكات
کوتاکەن	بێ دەنگ کەن، بۆ داخازیی	بێ دەنگی کەن	اسكتها
کوتاکر	بی دەنگ کر، نەهێلا	بێ دەنگ کرا	سكته
کوتا بکەن	بەحس نەکەن	باسی نەکەن	لا تتكلم عن
کوتاڵ	بارێ بازرگانی	شتی بازرگانی	البضاعة
کوتلك	کفتە	کفتە	كوبة
کوتك	دۆقچك	قیمەچێش	تختة ثرم
کۆتە دگو	دەمی تە بەحسی دکر	کاتی کە دەت ووت	عندما تقول
کوچك (ك.ر)	تێشکی صەی	توولە سەگ	صغير الكلب
کچۆچ	بچیك	کچکە، بچووك	صغير
کوندك	نیرخچك، ل مریشك و کەوالا تێت	زیپکە	جيسبات
کودیك	تێشکی گیان بەرا	توولە	صغير الحيوان
کودیکێت صەی	تێشکی صەی	توولە سەك	صغر الكب
کودیکێت شێری	تێشکێ شێری	توولە شێر	صغر الأسد
کودیکێت پلنگی	تێشکی پلنگی	توولە پلنگ	صغر الفهد
کودیکێت گورگی	تێشکی گورگی	توولە گورگی	صغر الذئب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
کودیکێت هرچی	تێشکێ هرچی	توولە هرچی	صغر الدب
کودا	کیڤەیی، خەلکێ کیرێ	کێندەری، کوێ	من أين
کودەری	بۆ کیڤە	بۆ کوێ	إلى أين
کوخك	گەری گول بۆن ب دەنگ کوخین	کۆکە	كحة
کوخکات دوو دەنگ	کۆکا ب دەنگ هێز	کۆکەی دوو دەنگ	سعال الديكي
کوخك و خیس	خیزی هات ژ سنگی	کۆکەی بە خیزە کرن	ذات القصبات
کوخکا زوها	کوخکا حشك	ووشکە کوخە	كحه يابسة
کوری	دێڤەلانك	کلك	ذيل
کورتان	١- پشت پاریزێ دەوار ٢- گۆپان، دبێژنی جل	١- کورتان ٢- گۆپان	السرج
کورتان کری	پی ڕادان، بو ئاڤاییا	سواغ دان	تحصير
کورتان دای	شەق بەندکرن	سواغ دان، درزکرن	لبخ الحافات
کورتەك	ئەڤە پشکا سەری یێت حلکێت کوردی یێت ژنان	کەوا	زبون
کورت بین	نێزیك بین	نزیك بینین	قصر النظر
کورسیك (ع)	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، دارکێ ب پێپك ل سەر دورنن	داری لە سەر دانیشتن	كرسي
کورسۆك	تێشك	پەچە	صغير
کورسۆکی صەی	تیشکێ صەی، کیجکی	بەچە سەگ	الكلب الصغير
کور (ش)	کیڤە،	کوێ	أين
کورسۆکی گورگی		بەچەی گورك	جرو الذئب

بەهدینانی	کرمانجیا ژووری	[illegible] ژوورو	زمانی عەرەبی
کورپشك	لەشکاندما پەرۆکی	شکێنەوە، قرمەل دان	عمل کسر
کورتیخ	کلێجە	پشت کۆم	عضم العجز
کورد	مللەتێ کورد	گەلێ کورد	قوم الکورد
کوردینی	بزاڤا کوردا	جولەی گەلی کورد	الحرکة الکردیة
کورد پەروەر	خەباتا کوردینیێ	خەباتی گەلی کورد	نضال الکرد
کورد ناس	کەسێ مللەتی کورد د بنیاسیت تشتا ل سەر بنڤێسن	کەسەی کە مللەتی کورد بەخەلك دەناسێنێ	کاتب معرف الکرد
کورد نیاس	پێنیاسینا کورد	ناسینی گەلێ کورد بەووتەیەك	تعریف علی الشعب الکردي
کوردین	ژ کوردان	لە کوردان	من الاکراد
کوردۆ ئوینی	دەولەتەکا رۆژ هەلاتە ژوانێ حەتا باکورێ ناڤەراست	وولاتێکی رۆژهەلاتە لەوان تا بکوری ناوەڕاست	دولة شرقیة من الوان حتی شمال الأوسط
کورت	کێم ژ بەژنی	کەم لە بەژن	قصر القامة
کورتکرن	کێم کرن	کەم کردنەوە	تقصیر
کورت کەر	کەسێ تشتا کێم کەت	کورت کەر	مختصر
کورتی	کێم کری	کەمی	ملخص، إیجاز
کورۆزك	کەرکا هرمیکی	هەرمێ کالێ	عرموت غیر ناضج
کوار	عەمبارك	عەمار	مخزن
کوربەرین	ئامیرێ ئاڤ ئینانە دەر	ناعور	ناعور
کوزرین	ژ گەرمی بەلگی دەرامەتی دسۆژن	هەلْ کو زراندن	تعرض للحرق بسبب شدة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
			الحرارة
کوز	کەڕی	کوزە	شرفة
کوزۆت	چلك و زێرێت بەری بیکی بەن، نیشانی دەسگر	جەهاز	جیهاز
کوژەك	بکوژیت	کوشتەك	قاتل
کوژی سەری	قوولاچا سەری	گۆشە سەروە	زاوية الرئيسة
کوژی	سووچ، قولاچا ژ دەرڤە	سووچی گۆشە	رأس الزاية من الخارج
کوژییێ تیژ	سەرێ کوژییێ تیژ	سەر سووچی تیژ	الزاوية الحادة
کوژیی راست	سەرێ تیژێ راست	سەر سووچی راست	الزاويا لمستقيمة
کوژیی ڤەکری	سەر قولاچا ڤەکری	سەر سووچی کراوە	الزاوية المنفرجة
کوژییێ کێل	سەر قوولاچا ستینی	سەر سووچی وەستاو	الزاوية القائمة
کوژییێ هەلاویستی	سەر قوولاچا پێ ڤەکری	سەر سووچی کۆشەی هەل واسرا	الزاوية المعلقة
کوژییێ هەمبەری	سەر کوژییێ مقابل	سەر سووچی بەرامبەر	الزاوية المقابلة
کوژیی گوهۆڕکی	سەر کۆژێ قولاچا ڤەگوهۆتێ	سەر سووچی گۆڕاو	الزاوية المتبادلة
کوژییێ هەڤسوی	قوولاچا هەمبری	کۆشە هاوشیکان	الزاوية المتجاورة
کوس	کیسەل	کیسەلە	سلحفاة
کوشی	یی کوشێ	کوشتە	مقتول
کوشتیار	کاری کوشتن کرن	کوژەك	قتل
کولین	جهەکی تایبەتی یە بۆ ڤیتێ زڤستانی	شوێنی تایبەتی بو خوراکی زستان	مكان لتعبئة مواد الشتاء

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
کولاژم	دێ پشك	دوو پشك	عقرب
کولاڤ	سەر نخاڤکی رەلاما	کولاو	قبعة
کولاڤی	یێ برس، مال برس	چاور برس	الجوعي
کولاڤی بوو	گەلەك برسی بوو	چاو برسی بوو	الجوعي
کولاف	مەحفیرە ب دەستاچێ دکەن	مافوری دەست کار	السجاد اليدوي
کولان	ڤەکۆلین	کۆلینەوە	بحث
کولانکە	پەنجەرك	پەنجەرە	نافذة الشباك
کول	١- ئێش ٢- کوژی	١- دەر ٢- گۆشە	الم، زاوية
کولامن	ئێشا من	دەردم	ألمي
کولب	برسیی پەیدا بوون	برسێتی	القحط
کولەبا	ئەڤە هندە کولکت لبن پیستی چی دبن	دەمەل	دمل
کولەك	پەنجەرکا بچیك یا ددیواریدا بەرێ چێ دکر	پەنجەرەی بچووکی دیوار	شباك محفور في الحائط
کولەکا بانی	پەنجەرکا د نیڤا بانی دا چێ کر	پەندەرکا نیڤا پانی	شباك سقف
کولەشی	کۆرەیە	کۆرە	عمياء
کولۆچ	کادە	کولیچە	كليجة
کولۆلۆ	بیکا شنی ئینای	بووکی تازە	عروس الجديد
کولۆ	پرت	پارچە	قطعة
کولۆك	وەرك	ورك	كفل
کولك	مەرەزە	جۆرە خوریە	نوع من الصوف
کولیك	مێز	مێز	المنضدة

پەیڤ	[illegible]	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
کولەمەرگی	کول دار ... لیشەوەی	هەمبار	حریص
کولا رەش	لیشا گران	گرانەتا	مرض الطاعون
کولفەت (ع)	عەرز و عەیال، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	ماڵ و منداڵ	عائلة
کولانی	گەرگەرۆك	گەرۆك	متجول
کولیلك	گول، ناڤێ بچیك کریە	گوڵ	الوردة
کولکا خۆلیێ	قەلینا جگاری	سەبیلی جغارە	نفافة سجارة
کولۆسی (ك.ت)	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، کولاڤ	کولاو	قبعة
کولۆبەربانگ	ئەڤە کەزانیت بهارێنە دەمی شنی دەردکەڤن	قەزوانی بەهاری	الحب الخضرة الجديدة
کولۆرە	نانی تەنیرێ	نانی تەندور، کولێرە	خبز التنور
کولۆڤانکا سەری	سەرێ سەری	تۆقەی سەر	قمة الرأس
کولۆڤانکا چیای	سەر سەرێ چیای، بلند ترین جه ژ چیای	تۆقەی چیا	قمة الجبل
کولۆخك	هەستیێ	پەیکەری	عظام
کولۆخێ سەر	هەستیێ سەری	ئێسکی سەر	الجمجمة
کولۆخ	هەستیێ گرۆڤرێ سەری	ئێسکی سەر	الجمجمة
کولۆژە	سەرێ چیایێ تیژ	تەپلەی چیا	قمة
کولکولی	ئەڤە چیچکە کەل چیای دژیت	باڵندەی چیای یە	نوع من الطير الجبلي
کولکا سالێ	ئەڤە رەنگەکێ کولکانە ل رووبێ مرۆڤی چێ دبیت و شساوی دمیب	کانی خورما، لە مکرۆبی شەمانەوە	حبة بغداد

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
کول	برین	برین	جرحة
کولك	برین	برین	الجرحة، القرحة
کولك	مەرەزە	جۆرێکێ خوری یە	نوع من الصوف
کولە مەرگی	کول دار	غەم بار	حزين
کوولبوون	برین بوون	بریندا ربوون	التهب
کوولبوتا تەڤنێ مێژی	برین بوونا راچاندییێ مێژی	بریندابوونی تۆریی مێشك	ورم شبكة الدماغ
کوولبونا زراڤێ	برین بوونا ریڤیکا زراڤ	بریندابوونی ریخۆلەی باریك	التهاب الامعاء الدقيقة
کوولاڤی	گەلەك برسی	چاو برسی	الجوعي
کولکافۆلیی	قەلینا جگاری	سبیل جغارە	نفاخة السجارة
کولبا هریی	گۆلۆلکا هریی	گولۆلەی خوری	كمية من الصوف
کولیلك	گول	گول	الوردة
گولیلکا هنارێ	گولا هنارێ	گولی هەنار	وردة الرمان
کولیلکا باهیڤی	گولا باهیڤا	گولێ بادەم	وردة الوز
کولیلکێت بهار	گولێت بهارێ شین دبن	گولی بەهاران	وردة الربيعة
کولی	ئەڤە ئێکە ژ گیان بەرێن زیان بەخش دەمێ هاڤینا دەردکەڤن	کولە	الجرادة
کولیێ طەم تیری	ئەڤە رەنگێ کولی یێ بێ پەرەنافرن بەلێ ب لۆتاب رێڤە دچن	جۆرە کولی بێ پەرە بە پازدان دەروا	نوع من الجرادة تذهب عن الطريق القفزات
کولم	مسط، لی دان ب دەسی	مشتەگوێل	بوكس

	مجهای		
كولين	تەختكێ ڤيتى	تەختەى زەخيرە	تخت الذخيرة
كولند	رەنگەكێ زەرزەواتى شيڤانە ب هاڤينا دەر دكەڤيت	كودى، كولەكە	شجر
كولندێ سلاحى	ئەڤە رەنگێ كولندى دكەنە ئاڤكا بۆ شيڤا	كودى چێشتى شلە	القرع
كولندێ زەر	ئەڤە رەنگێ كولندى يێ تيڤل زەرە و يێ رەڤە بۆ زڤستانا هەل دگرن	كودى زستانە	القرع الجبلي
كولندۆك	ئەڤە ژى كولندێ هشكە نيڤەكا وى يا ڤالايە شتى گۆصكانە بكار دئينن بۆ ئاڤێ	جورە كودى ووشەكە بەكار دێنن وەك جام بەكاردێ بۆ ئاو	نوع من أنواع القرع تستعمل لشرب الماء
كوليێ كوسك	ئەڤ رەنگێ كولى يێ صۆرە	رەنگى كولۆى سۆرە	الجرادة أحمر اللون
كوليێ كەسك	ئەڤ رەنگێ كولى يێ بەلكى يە و ژيانا وى ل سەر بەلكێ دارو باريە و يێ كەسكە	كولۆى سەوز گەلاى داردەخوا رەنگى سەوزە	جرادة أخضر اللون
كوليێ زەر	ئەڤ رەنگێ كولى خوارنا وى گەنمە دەمێ دروينا گەنمى قەست دكەتە جهێ گەنم لێ بين	كۆلۆى رەنگ زەرد، خۆراكى گەنمە	جراد أصفر اللون
كوليێ نەبيا	ئەڤە رەنگى كولى يێ	ئەو جۆرە كولۆيە رەنگ	جرادة اخضر

	کەسکە و درێژ و زراڤە و دفڕیت ئو بی زیانە	سەوزە	اللون
کولیێ هەسپێ نەبیا	ئەڤە کولیە یێ درێژە و زراڤە ژ رەنگێ هەسپانە و یێ رەنگ کەسکە و ئۆ یێ زەر ژی یێ هەی خارنا وی گیان بەرێ سەر بەلگانە	کۆلۆی لەسپی نەبی، وشێوەکەی لە ئەسپ دەما و رەنگ سەوزە	الجرادة أخضر
کون	جهێ ڤەبی	شوێنی روشاوە	ثقب
کون بەفر	چالکا بەفرێ، ئەقەل کیستا ناچێ دکەن ل وان دەڤەرا ب درێژ یا سالێ بەفر لێ بیت کۆ یا صارە خەلك چالکا چێ دکەن بەفرێ دکەنێ بو هاڤینا	چالە بەفر، بەخچال	حفر الثلج
کونك ئاڤی	مەشکا ئاڤی	مەشکەی ئاو	قربة الماء
کون بلیر	کونا دیپشکانە	کونە دوو پشك	بيت العقرب
کونج	پەناگە، قولاچك، بنێ خانی	پەنا، قوژبن	مخبئ
کونێ ئاڤێ	ئەڤە مەشکە بۆ ئاڤێ ڤەگوهازتنێ چی دکەن	مەشکەی ئاو	قربة الماء
کو. گەه	خزینك	مەخزن	مخزن
کونورك	ئەڤە گەنگرکێت ل دەستێ و پیا تێت	بالۆکە	ثؤلول
کونبەتال	بێ بەژن، بێوەژن، ژنا مێر	بێوەژن	أرملة

	مرى		
کونا دفنێ	ناڤ دفنێ	کوونی لووت	فتحة الانف
کونو کاژێر	ماوی	ماوی	
کونا کیری	کونکا میزتنێ ل دەف زەلانا	کوونی میزکردن	فتحة القضيب
کونکا پیرێ	تەڤنە پیرك	مالێ داپرۆچکە	بيت العنكبوت
کوند	هۆپت، بۆ مریشکا بی کوری تیت	هۆین، قوندە	قزن
کوار (ك.د)	ریبار	رووبار	نهر
کوکوختی	تڤیرك	کۆترە کێوی	حمام البري
کوپك	کورك	کورِ	صبي
کوورە	کیرهە، بۆ ئاگر کرنێ	کورە، بۆ ئاگر بەکاردێ	فرن
کووچە (ت)	١- سکە، رێك.	١- سکە، رێ	السكة
	٢- (ت) کوردی کریە کۆلانك	٢- کۆلان	زقاق
کووهە بوو	تیژ بوو، دەمێ تشتەکێ ترش بخۆن ڤێ پەیڤێ بۆ ددانا دبێژن	ئاڵ بوون	تحدي
کۆهشار	چیا، کوردی کریە	شاخ	الجبل
کوه	سەرێ چیای	سەری شاخ	رأس الجبل
کویدرێ	کیرێ	کوێ	أين
کێری	ئەڤرازی	هەورازی	الصعدة
کێرۆکە	دارا کەژۆك	داری کەژۆك	شجرة كثر
کێرك	چەقۆك	چەقۆ	السكينة
کێرات	ئەڤە رەنگەکێ دارێ بە	جۆرە دارێکی خرِ و	نوع الشجرة

	بەرێنت سۆریە ل چیای شین دبین	دڕکەه لە چیای زۆرە	تنمو في الجبال
گ/ نە کێرات دارە نە کچ میرات گرە			
کێز	گیان بەرەکێ ژ گەلەك رەنگا یێ هەی هەمی ژ بیسێ چێ دبن	گیانەوەرێکی وردە، سیسرکە	الصرصر
کێزاصۆ	سیسوکا صۆر	سیبسرکە سورە	الصرصر الأحمر
کێزا رەش	کێزکێت رەش	قالوچەی رەش	الصرصر اسود
کیزێت پەرشۆرك	سیرسیرکێت پەرشۆر	قالۆچەی پەرشۆر	صرصر ذات أجنحة متدلية
کێفژالە	گیانە بەرەکێ تەڕو حشکە یی پشت رەقە شتی بەری یە	قرژال	سرطان الماء
کیرك	مۆچك	پاووی قۆل	لقمة كبيرة، عميقة
کێفریشك	کێریشك، خەلك گۆشتی وی دخۆن	کەرویشك	أرنب
کێستەك	سیسکە	سیسکە	
کێشە	خۆلێ دان	ڕاکێش	جذب
کێشاك	جە ناڤێ ئیشارەتە	ڕاناوی ئیشارە	الضمير
کێشەر	هزر کەتنە سەر	سەرنج راکێش	جذب الانتباه
کێلوك	ژنکا فەلەه	ژنەگاور	المرأة المسيحية
کێش بوو	ڕێز بوو	ریزبوو	اصطفقى
کێلەك	رەخ	تەنیشت، رۆخ	الجانب
کێل	راست بوون، نیشان	راست	تعامد، هدف

[illegible]	[illegible]	کرمانجیا خوارۆ	زمانێ عەرەبی
کێلانی	یاریا بۆ دیار کرنا زیرەکیا تڤەنگ هاڤێژتنی	یاری کێل دانان	ضرب هدف
کێل	ئەڤە بەرەکێ پەحنە و بلندە ددانتە بەر و پشت مری	کێل	
کێل کر	راست کر	چەق کردن	تعامد
کێل کری ستێر	راوستیایە بۆ سێرکێ	وەستان بۆ نیشانە	وقف عند الهدف
کێلی نۆك	نوکێت نەگەهشتی	فەریکەنۆك	الحمص الطري
کێل گەهـ	عەردێ چاندنێ	زەروی چاندن، کێلگە	ارض زراعية
کێمیا	دەرامەتێ بن ئەردی ژ کەرەسێ ئالف کارێ	دەرامەتێ بن ئەردە ل کەرەسەی ئالف کار	محاصيل توجد تحت الأرض
کێم	ژێ چۆن	لێ رۆیشتن	تناقص
کێماسی	کێمی، ناڤێ واتاییە	کەمایەتی، کەم و کورِی	النواقص، اسم معنوي
کێم کە	بینە خاری	کزکە	انصي
کێمکا هەیڤێ	ئەڤە نەساخیەکە ئەوژی دەمارێت مرۆڤی زێدە خۆ دقوتن، ئەلەملك، نەساخیلك	گەشکە مانگ	مرض القمري
کێزکی	نەساخایا پەزی یە دفێێت وان تێتە خوارێ، کلمشۆ دبن	نەخۆشیە توشی مەردەنی، چلمن بوون	مرض يصيب الماشية
کێزا سەیدا	ئەڤە کێزە یا بچینە و رەنگ کەسەکە و پەرِ ردڤە	قالۆچەی سەید، ئەم جۆرە پاکە و رەنگ سەوزە	صرصر أخضر اللون
کێز سێر سێرۆك	ئەڤە رەنگەکێ کێزکانی	قالۆچەی دووایی	الحشرة مؤخرة

	دەمی بریڤە دچن دیماهیا وێ د تەیسیت	پەکەی بە برپسکەیە	لە لمعة
کێزکا صۆر	ئەڤە کێزە یێت پەر صۆرن و خالێت رەش یێت هەین حلیکا دخۆن	قالۆچەی بەرسۆری	حشرة ذات اجنحة أحمر اللون
کێزگولۆلك	ئەڤەژی رەنگەکێ کێزانە گولۆلکێت ریخێ کۆم دکەت دبەتە ناڤ کونا داخۆ پێ بپارێزت	جۆرە قالۆچەیە کەریخی ووشك کۆدەکاتە وەدەباتە ناو کونی تا خۆی پێ بپارێزی	نوع من الحرة تجمع روث الحيوان ثم تضع في مخبئ لكي تحافظ نفسها
کێنجی	دەرکەڤتنا کەنگرۆکا ل دەستی ئان پێ	دروست بوونی گوشتی زیادە	
کێچ	گیان بەرەکی رەشەخوینێ دمێژین	کێچ	برغوث
کیان	کریارە بۆ لڤینەکا د نافخۆدا	ژەنین	حركة
کێرنج	پامبی ژەن	بەمۆ ژەن	نتاف
کێرچۆیی	گەلە ك ڤەکۆلی	قول رۆیشت	متعمق
کێرو دیر	١- قۆری و دیر ٢- گجووبر زەبەن	١- قوول و دوور ٢- دوور درێژی	متعمق وبعيد، العمق والطويل
کێرکێر	گەلەك کۆرکر	قولی کرد	عمق
کێر	کۆر	چال، قوول	حفرة عميقة
کێر	١- بەزێ نێر ٢- جهێ شەرمێ یێ زەلامی	مەری نێرە، شوێنی شەرمەی پیاو	١- غنم ذكر ٢- قضيب

كیرێ	كیڤه، كی درێ	كێوه	أين
كیزبەلەك	گیایێ پیڤازی ل چیای هەی	گیای پیازە لە چیا	نبات بصلي
كیزین	زرمتاندن	زرماندن	جريان الماء
كیزرك	ئەڤە گیایەكێ بهاریە خەلك دخۆن ل گەل سماقێ و زەردكەن	گیاێمكی دڕكنی بەهاریە دخورێ	نبتة ربيعية تۆكل
كیزی كیزی	پارچە پارچە	قاش قاش، كوز كوز	شريحة
كیزە گیا	گیایەكە زارۆك وگیان بەردخۆن	گیاێكە دەخورێ	نبات تؤكل
كیچ كیچ	دەنگە بۆ گازی كرنا تیشكی صەی	ووتەیەكە بۆ بانگ كردنی بەچەی سەگ	لفظة تتطلق لصياح الكلب الصغير
كیچك	تیشكی صەی	بەچەی سەگ، توولە سەگ	صغير الكلب
كیخە	پەیڤە دبێژنە مەزنێ دەڤەرەكێ	كوێخا	موختار
كیژان	كیش وان	كامەیان	اي واحد
كیژك	كیش	كامە	أي
كیژ هەوە	كیش وە	كامتان	أي منكم
كیژ	كچ، قیزك	كچ، كچوله	بنت
كیژە	ئەڤە گیان بەرەكی شتی كێستكێ یە	گیانەوەرێكە وەك پشیلە	حيوان تشبه الهرة
كیژۆكە (ك.ح)	ناڤێ بچیك كرێ كچێ یە	كچۆلە	بنت الصغيرة
كیژنوك	گیابە دخۆن ل گەل	گیایەكە دخون ل گەل	نبات تؤكل مع

	ترشیا	ترشی	الحوامض
کیسەل	گیان بەرەکێ پشت کۆڤلەل تەر و هشکی دژیت	کیسەل	السلحفاة
کیسە	تیرکێ پارا	تورەکەی پارە	محفضة
کیپ	تورشی	تورشی بێ خەل	ترشي بلا خل
کیفاندن	دەنگێ ماری یە	کیفەی مار	صوت الحية
کیفۆك	پیڤۆکا پیڤازا	پیفۆکی پیاز	
کیف	دەنگێ پشیکێ بەدەمی خۆ بەرهەڤ دکەت بۆ شەڕی	دەنگی پشیلە یە کاتی کە خۆی ئامادەکا بۆ شەڕ	صوت القطة
کیڤار	چرك	چرك	كيز
کیز	جلد	بەرگ	غلاف
کیڤە	ژ چ لای	کوێندەری	أين
کیڤی	١- بەزێ کیڤی ٢- بو جها بکارتین	مەڕی کێوی	أغنام برية
کیڤیە	بێ چل و چیایی	هی چۆل و چیایی	البري
کیك	راست	چەڤ، قیت	عدل
کیك راوستا	راست راوستا	چەق وەستا	وقف عدلاً
کیکی	ناڤێ هوزەکا کوردانە د کۆچەرن کیکان	ناوی هۆزەیکی کوردە کۆچەرن	من الرحال
کی	پرسیارە بۆ مرۆڤەکی	کێ	من
کیلەندی (ك. ز)	داسك، بۆ درینا گیای	داس	منجل
کین	خیڤەت	خێوەت	الخيمة
کینە	بۆ پرسیار کرنی بە بۆ	کێ نە	من أنتم

	کەسا		
کیلۆ	سەنگە بۆ کێشانی	گرانی یە بۆ کێشی کردم	ثقيل الوزن، کیلو
کیش	کیشك	کام	أي
کیش وەختی	چ دەمەکی	چ کاتی	أي وقت
کیش باژێر	چ شارە	چ شاری	أي مدينة
کیش دار	یێب کەرب	رق بەرقێن	معند
کین کلك	ئالفێ کەوالایە	عەلەفی ئاژەل	علف الحيوان

- گ -

[illegible]

پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت نەبزوین نو ژ پێت گەلەك زەحف د زمانی دا بعایی د یالێکتا کرمانجیا بادینان دا (گ)

گا	نێریێ گولکا	نێرەی گۆلی	الثور
گاپله	ئەڤە تەیریێ گۆشت خۆره ژ کۆترا مەزن تره و ییێ رەنگ خۆلی کیه	بالندەی گۆشت خۆره رەنگی لە خۆ لەمێش دەکا و لە کۆتر گەوەر تره	نوع من أنواع الصقر لونها رمادي
گاپل	رەنگەکێ تڤیرکانە شتی کۆترانه	جۆره کوکوختیه	نوع الحمام البري
گاپۆر	زڤێلا گۆشتی سطی یه	پارچه گۆشتی مله	القضبة الترقوية الغشائية
گاپلا	پرتەکا وەریسی یه	پارچه گوریس	قطعة الحبل
گاپل	ئەڤە گاییێ شاخ خار	بەگای قۆچ خوار	ثور ذات القرون عوجاء
گا چوان	گۆپالی خار	گۆپالی خوار	عكاز أعوج
گادوشکه	ئەڤە ئامانێ شیری د دۆشنێ	قابی شیر دۆشه	إناء حلب الحليب
گارس	زۆرات	هەرزن	خردل
گاران	ب کۆم کرنا کەوالێت مەزن و برنا چەروانێ	گا کەل، مێ گەله	القطيع المواشي
گارانا گا	کۆما گای	گاگەل، ڕوەگا	قطيع الثيران
گارپنك	ئەڤە ئامیرەکە ددنە بەرگای دەمی گێریێ دکەت دا پیسایی نەکەتە د ناڤ	دانەوێله کە بهارێنزێ له پیس کردن لە کاتی چەلحەرکردن	نوع من المحمية توضع خلف الثور اثناء

پەیڤ	کرمانجیا ژووروو	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
	دەرامەتێ دا		الحصاد
گارنگ	پیسایێ چێلی، تەپکا ڕێخا چێلی	پیسایی گا	روث البقر
گازر	ئەڤە کەسێ ڕەنگا پکەت	خەمگەر	صباغ
گازیکر	کرنە گازی، کرنە هەوار	بانگ کردن	صياح
گازۆلە	پتات	پەتاتە	بطاطة
گازندە	گل کرن	شکایەت کردن	الشكاية
گازندە ژێ کر	ژێ کەفتە شکا ژ بەرهندێ	لێ کەوتنە تەقە	اشتكى منه
گازندەیی	گلەیی	گلەیی	شكاوة
گازندۆك	دەڤ گلە، ناڤێ بچیك کریە	گلەیی کەر	مشتكي
گازەل	بەلگێت زەربۆیی ییێت پایزێ	گەڵا زەردەی پایز	الاوراق الصفر في الخريف
گاسنێ نی	ئامیرێ عەرد کێلانانێ	گاسنی تازە	المحراث الجديد
گاسنی ساجی	ئامیرێ عەرد کێلانێ ییێب سەنگ	گاسی ساج	المحراث القرص
گاسك	گاسی، ئامیرێ پەلێت ئاگری پێ هەل دگرن	گاسە، ئامێری پشکۆ هەڵ گرتن	آلة لحمل جمر نار
گاگێرە	ڕەنگەکێ کولیانە و مەزنە	جۆرە کولویەکە گەورە	جرادة كبيرة
گاڤ	١- وەخت، دەم ٢- پێنگاڤ	١-کات، سات، ٢- شەقاو	١- الزمن، الساعة، ٢- خطوة
گاڤان	چاڤ دێر کەرێ گارانێ	گاوان	راعي المواشي
گاڤ دەم	پێنگاڤ هاڤێتن، لزط هاڤێژتن	هەنگاو هاوێستن	قفزة
گان	جۆت بوونا نێر و مێ یا	گان	الاخصاب

گاندەر	کەسێ ب پارە نامەیسێ بفرۆشیت	گاندەر	رغبة الاخصاب
گان کەر	کەسێ ل دیف نامیسێ بگەڕێیت	بەردووا نامووسی گەر	بحث عن الاخصاب
گامێش	ئەڤە چێلێت مەزنت حەژ ئاڤێ دکەن	گامێش	جاموس
گاکوژ	ئەڤە نەساخیا تاعینێ یە	گاقڕان	مرض الطاعون
گا	گا	گا	الثور
گاور	فەلە، فەلەه	دیان	المسیحي
گا / چونکە ئەم عەکسا عەقیدا گاوریت، ل ١٩٩، نالبەند			
گاهاربوون	دین بوونا گای	شێت بوونی گا	جنون البقر
گالگال	ئاخڤتن پێکڤە	گارەگار	تکلم معاً
گاگێرە	ئەڤە گایێ مەزن بهزە بۆ ئەردکێلا ئو گێرا برینج بێ دکەن	زەوی کێلانێ	ثور الحراثة
گەپ (ك.ر)	گەڤ، ئاخڤتن شتی شەرکرنی	جنێو، گەڤ	تحارش باللسان
گەپ	دفن	لووت	أنف
گەپ	خەبەر	جنێو	الشتیمة
گەدە	زك، ناڤ هناڤ	زك، ناو هەناو	بطن أحشاء
گەر (ئاك)	جار، ڤێ گەڕێ	جارە، نۆرە	مرة
گەرا ئێکی	جارا ئەولی، جارا عەولی	جاری یەکەم	المرة الأولی
گەرگەر	جار جار	جارە جارە	مرة مرة
گەرامن	جارامن، دۆرامن	نۆرەی من	سرتي
گەرا ماری	خدلەکێت ماری	سوڕەی مار	حلقة الحیة

گەرا ئاڤێ	برکا ئاڤێ	گۆمی ئاو	البركة الماء
گەرکێت ئاڤێ	برکێت بچیك یێت ئاڤێ	گۆمی ئاوی بچووك	بركة صغير المائي
گەرافە (ز)	مەرپێلك	خاكە ناس	المربيل
گەرانۆ	گەر گەریۆك، بۆ کەسەکی دبێژن کۆهەژ کۆلانا بکەت	گەرۆك	سياح
گەراج	گەه، تۆرە، راج، رێچك	بەدووای یەکەوە	تسلسل
گەڕاقووپ	گەرا راوستیای	گۆمی وەستاو	البركة الساكنة
گەرەکێ بکی	چ لێ بکەی	چی لێ بکەی	ماذا أفعل به
گەرمیسی	ناڤێ کوندەکی ل سەر توخیبێ تورکیایە کوردیێ لێ	ناوی گوندێکە لە سەر سنوری تورکیایە کورد تینە	اسم لقرية حدودية في تركيا يسكنها الاكراد
گەرەك	جارەك	جارێك	المرة
گەر	١- رێز ٢- گەرا باجانۆکا ٣- گەه ٤- دۆر	١- رێز ٢- ریزی تەماتە ٣- سرە ٤- نۆرە	الساق، السرة، دور
گەرك	کۆم بوونا ئاڤێ ل دەرکی دا	غربوونی ئاو لە شوێنی، گۆم	البركة
گەردەن بەند	گەردانە، گەردەنی	ملوانکە	قلادة
گەردەن	ئەڤ پشکە دکەڤیتە ناڤ بەرا سەری و بەدەنی	مل	الرقبة
گەردەن کێل	گەردەن درێژ، ڤێ پەیڤێ گەلەك بۆ ژنکا دبێژن	مل درێژ	طويل الرقبة، رفيع الرقبة
گەردەن بلور	سطی سپی	مل سپی	ابيض الرقبة
گەردەن شیشە	سطی گەلە سپی شتی	مل شوشە	الرقبة أبيض

	شيشەى		كالزجاج
گەرانكا	خۆش بۆراندن	خۆش رابوواردن	متنـــزه
گەرم	بتێن، بلند بوونا تهنێ	بەتێن	حار
گەرمهيڤك	تێن پيڤەر	تێن پێوان	المحرار
گەرم بوو	تێن گەهشتى	بەتێن بوو	احتر
گەرم دار	تهن دەر	تێن دار	مشع الحرارة
گەرمكەر	تهن دار	تێن كەر	مولد الحرارة
كەرمۆك	يێب تهن، نافێ بچيك كريە	بەتێن	مبعث الحرارة
گەرمى رابوون	تهن ژێ رابوون	تێن هەلسان	تصاعد الحرارة
گەرمە	نەبرين بوون	بريندار بوون	التهاب
گەرمەسێر	بێ گەركى	بێ گەرمى	بلا حرارة
گەرمى كێش	ئاميرێ كێشانا گەرميى	ئامێرى پێوانى گەرمى	المحرار
گەرماڤ	سەرشۆكا گەرم	گەرماو	الحمام
گەرۆێله	ئەڤە بالدارەكت رەنگێ وان يێ خولى كيە، هندەك ژى دبێژنى رەشوێله	جۆرە چۆلە لەيەكى رەنگ بۆرە	نوع من الطير ذات لون الرمادي صغير الحجم
گەرى	بۆريا زادى، بۆريا باهەلكێش	قورگ، گەرو	بلعوم، القصبة الهوائية
گەرپدە (ك.خ)	گەرگەرپۆك	گەرۆك	سياج
گەريا	هات و چونكرن	سوڕانەوە	تجوال
گەرنگ (ئا)	كەنگر	گەنكر	كعوب
گەرك	ئەو هێركێ ب ڤێقى ڤە وەكى ترى دەمى شنى	هەلالە	حبيبات لقاح

	دەەت		
گەزۆكێ	بۆ ڤێڤی دبێژن دەمێ ئاوێ بگوهریت	تام كوڕین	تغير المذاق
گەز	پیڤانەك، درێژیا دەستەكی یە	گەز	ذراع
گەزنك	ئەڤە شینكاتیەكێ خوریانەكە ل رەخ ریبارا شین دبیت دەمێ ل لەشێ مرۆڤی پێ بكەڤین دبیتە لیرو دگەزین	گیای خورینەیی	النبتة المحكة
گەزین	گەزگەزۆكی	مێرووڵەكردن	تنمل
گەشكە (ك. خ)	ڤژانگ	گەشكە	فتح الايدي
گەش بوون	ڤەبوون	كرایەوە، برسیكایەوە	يتفتح
گەفادكەت	ب ئەگەرا دزانیت	بەهۆ دەزانێت	يعرف السبب
گەڤ	خۆزی زڤركرن	لێ زویر بوون، هەرە شەكردن	تهديد
گەڤیر	ئەڤە سترێە د ناڤ گەنمادا شین دبیت بكۆم شین دبیت	جۆرە درِكێكە بە كۆمەڵ لە ناو گەنم شین دەبێ	نوع من الشوكة تنمو بين الحنطة مجموعة
گەڤزاند	خۆد ئاڤێ ئان عەردی ڤەددن	گەوزاند	حيوان يضع تراب على جسمه
گەڤزك	جێ كرنا ئاخێ بۆ خو تێڤە دانكێ	گەوزەك	مكان يجهز لوضع تراب علي جسمه

گەلزی	تێ ڤەدان	گەور، پروشین	بضع
گەله جووت	کارکرنا پێنکڤە	هەرەوەزە	العمل الشعبي
گەلەك	پڕ	زۆر	كثير
گەله	بر، کەر	مێ گەل	قطيع
گەلەك بۆ ب کخسا	زیندە بوون ب پیڤاوز هیرکا	زیاد بوون بەفیسکە	تكثر بطئ بضل صغير
گەلەخان	دەوارخانە	خانەی وولاغ	حضيرة
گەلەك بوون	زیندە بوون	زۆر بوون	تكاثر
گەله بوون پریشال	زیندە بوون ب رەهوریشال	زیادە بوون، بەرەك و ریشە	تكاثر الجذور
گەلەبوون ب تۆڤ	زیندەبوون ب دندکا	زیاد بوون بە تۆ	تكاثر بالبذور
گەلاله	حازر، بەرهەڤ	ئامادە	مستعد
گەلا ریزان	بەلك وەربن دەمێ پایزێ	گەلا هەڵ وەرین لە کاتی پایزا	تساقط الاوراق في الخريف
گەلا لیشك	دیماهیا گەریێ	کۆتایی گەروو، قورقوراگە	نهاية البلعوم
گەلگەشە	بەحس کرن ل دوور	گوفت و گۆ	مناقشة
گەلا لویچ	دیماهیچکا گەوریێ	قورقوراگە	اللهاة
گەلۆ	خەلکینە، گەلی مرۆڤا	خەلکینە	أيها الناس
گەلی	شیڤ، شیڤیك، گەلیێ بێسرێ	دۆل، شێ	الوادي
گەلی هنیان	گیایەکە ل چیای هەی	گیایێکی چیایی	نبات توجد في الجبال
گەمار	١- شین پیسابی. ٢- ئەڤە ژەنگە ڤەدکرن	١- پاشماوە پیسایی ٢ ژەنگە سەوزە	١- بقايا الفضلات

	شیناتی دکوژین. ٣-	دەگرێ	٢- تأكسد
	قرێژ	٣- خلتە	الزراعة
گەمراند	١- دۆن دان، قرێژ	چەور کردن	تدهین
	هاڤێتن		
گەمشی	چەنگ	مست	قبضة
گەمشۆ	١- چەلگو، ڤێ پەیڤێ	١- مشتی	١- قبض
	بکار دئینن دەمێ تشتا ب	٢- تەمەل	٢- كسلان
	دەستی پەحن نکەن.		
	٢- بێ خیرەت		
گەم	لفاڤ	لفاو	
گەمژەل (ك.خ)	یێ هەل هەل	گەمژەل	إبله
گەمژە	ساوێلگ	گەمژەل	أبله
گەمجۆیی	ژ جە چۆیی	لە جێ دەرچوو	مخلوع
گەهاتدن	گەیاندن	گەیاند	توصل
گەهاندنە ئێك	پێك گەهشتن	بەیەك گەیاند	توصله
گەه	دۆر	نۆرە	سرة
گەهێ	ڤێ حالێ	ئەو جارە	هذه المرة
گەه	ژێك ڤەکرا مۆرکێت	لێك کراوە بربرە	مفصل الفقرة
	لەشی		
گەه گیر	چێ بوونا گۆشتی زێدە ب	درسوت بوونی گۆشتی	زیادة لحم بین
	گەهاڤە	زیادە لە نیوان بربرە	فقرة
گەهن	چێ بوون	پێ گەیشتن	نضج
گەها پشتنا ئێك پارچە	مۆرکا پشتێ	بربرەی پشت	مفصل الفقرة
			الظهر
گەهێشتان	ژانا گەها، ژێك ڤەکەر	ژاله بربرە لێك کەرەوە	التهاب المفاصل

گەهێت دەستی	**ژێك ڤەكەرێ هەستوبێنێ دەستی**	**لێك كراوی ئێسقانی دەست**	**مفصل اليد**
گەهێت پێ ی	**پێكڤە گرێدانك و ژێك ڤەكەرێ هەستێیت پێ**	**گەهێنەر و جیا كەرەوەی ئێسقانی پێ**	المفاصل
گەهشت	گەهان	گەیشت	وصل
گەنم	دەرامەتی نانی	دان وێلەی نان	الحنطة
گەنمی	رەنگێ گەنم، نافێ واتایی	گەنم رەنگ	الحنطاوي
گەنمۆك	ئەڤە گەنمە بخۆ شین دبیت ل چۆلی	گەنمی چۆل	الحنطة البرية
گەنم شامی	ئەڤە ژی دەرامەتی نانی یە	گەنمە شامی	الشامي، الذرة
گەنمی بهارێ	ئەڤە رەنگی گەنمی زی پی دگەهیت دەمی بهارێ	گەنمە بەهاری	الحنطة الربيعية
گەنمێ رەش گول	ئەڤ رەنگێ گەنمێ بێ رەنگ سۆرە ئۆ یێ ب هێزە	گەنمی رەش گول	الحنطة السماقية
گەنمە شامیێ سپی	ئەڤ رەنگەیێ گەنم شامی یە یێ رەنگ سپی یە	گەنمە شامی سپی	الذرة البيضاء
گەنمە شامیێ گێسكی	ئەڤە رەنگە خەلك دكەنە كێسك بۆ خارنێ بكارناهێت	گێسك	ذرة العمل المكنسة
گەنمی گەورە	ئەڤ رەنگێ گەنمی یێ دندك گرە بۆ دان قوتاییی پاشە	گەنمی دەنگە گەورە، بو كەكمەكوتای	الحنطة حباته كبيرة
گەنمێ زەنگول	ئەڤە رەنگێ گەنمی یی زەر و سپی یە	گەنمی زەردو صپی رەنگ	الحنطة الصفر وأبيض اللون
گەنمی مەستی	ئەڤەژی ئێكە ژ گەنمی	گەنمی مەستی	

گەنمێ سماقی	ئەڤەژی گەنمی صۆرە	ئەو جورە دەنکی رەنگ سور، گەنمی سووماقی	لون الحنطة احمر
گەنمێ سنجل	ئەڤە رەنگێ گەنمێ یێ سەر تیژی	ئەوی یان سەرتیژە	الحنطة ذو رأس المدبب
گەنمێ ئیتالی	ئەڤەژی ئێکە ژ رەنگێت گەنمی ئەوێ ل کوردستانا هەین	گەنمی ئیتالی	الحنطة الایطالیة
گەنمی قەندەهاری	ئەڤە ئێك ژ باشترین رەنگێ گەنمی یە، بناڤێ بازێرێ قەندەهار یێ کری	یەکێکە لە چاکترین جۆرەی گەنم	اجود انواع الحنطة قندهاریة
گەنمی هەردەمە	ئەڤە رەنگەکێ تێکەلۆ کە ژ دوو جۆرانە	لە دوو جۆرە پێك دێ	الحنطة المخلوطة
گەنمێ هنۆری	ئەڤە ئرنگەکێ گەنمیە ل کوردستنا عیراق هەی	جۆرێکی گەنمی	نوع من انواع الحنطة الموجودة في كردستان
گەنەمۆری	کونجی	کونجی	سمسمة
گەنەك	ڕاستی	ڕاستە	عدلي
گەنج	خزینە، قاس	گەنج	الخزينة
گەنج دار	خودانی گەنجێ	خاوەنی کەنج	صاحب الخزينة
گەنجە	ژ خۆرازی	لە خۆبایی	مفتخر بنفسه
گەندەموو	قونێر، کولکە لبن چەرمێ تێت	مووی ژێر پێست	دمل تحت الجلد
گەنداڤ	ئاڤا کەنی، ئاڤا پسی	کەنداو، چلکاو	الماء الوسخ
گەنەك	نەخۆش	ناخۆش	
گەندە خۆر	هەمی تشتا دخوت	هەموو شت دەخوا	مترحم

گەوهەر	جەو هەر	مۆرى گران بەها	الجواهر
گەوور	كۆلێ چێلا	كولیەى چێل	مساكن الابقار
گەورى	گەرى	گەروو	حنجر
گەه	كۆم بوونا سووپاى	سووپا نیش	معسكر
گەور	بۆر	رەنگى رەش و سپى	رصاصي
گەولەز	تانجا گول	تاجى گول	تاج الوردة
گەوربین	دەربازبوون	پەرینەوە	عبور
گەور	١- دێو ٢- رەنگى رەشى بەر سپى ڤە، ئەژدەها	١- دێو ٢- شبح	الشبح، لون الرمادي، رجاء
گەودان	ئەڤە ناڤێ هۆزەكا كۆچەرانە	ناوى هۆزێكى كۆچەرە	اسم لعشيرة الرحال الكردية
گەو	خۆل، مەزەلا مەزن	ژوورى گەورە	الغرفة الكبيرة
گەهى	گەهشتى	گەیوو	ناضج
گەهى بوو	گەهشتى بوو	گەیوو	كان ناضجاً
گرێان	پەیڤە بۆ كەسێ زیرەك تێتە ب كار ئینان	ووتەیەكە بۆ كەسى زیرەك بە كاردێ	تسمية تطلق على الشخص الجريء
گدى كدى	دەنگە بۆ گازى كرنا پەزى	دەنگى بۆ بانگ كردنى مەڕ	لفظة تطرح على المواشي
گدیشە	ئەڤە ریسینت گەنمى نەعێش گوليا گەنمى یا پێڤە ژێ ڤەدكەن	فسەلى گەنم بەگولەوە	بند من الحنطة حديث الحصاد
گر	یێ مەزن	درشت	الخشن
گرگرە	مەزن مەزن	درشت درشت	الخشن الخشن
گ/ گربەدا گراڤى بى			
گران	ب كێش	بە سەنگ	له وزن

گرانیەها	بێ قیمەت	بەنرخە	ذو قيمة
گرانی	ب قیمەتی	بە نەرخی	غالي
گران کێشا	ب صەنگ کێشا	بە سەنگ پیوا	وزن الثقيل
گران کر	ب قیمەت لێخست	بە نرخی خست	جعل له قيمة
گرانی	نەبوونیێ، تشتی ب بەها کرن	قالی بوون، شت گران کردن	غلاء، القحط
گران جان	گران فرۆش	فرۆشتنی گران	العملة الصعبة
گراڤ	گزیرتە	نیشتاو	الجزيرة
گراڤی	کەزنی	گەورەیی	ذات الهيبة
گرار	شیڤ	شیو	طبيخ
گرەنگ	گیایەکێ ب ستریە یێ بهاریە	گیایێکی دڕکنە بەهاریە	نبتة ربيعية
گرەگر	دەنگە دەنگێ ئامیری و عەورا	گرە گر	صوت البرق
گربۆن	مەزن بوون	گەورە بوو	كبيرة
گر	ئەڤە خوریا نە کەل خوینا مرۆڤی چێ دبیت پیستی مرۆڤی شبی مانگێت صۆر لێ تێت، ئەڤە چ گرە بەربۆیە تە	لەشی مرۆڤ پەیدا دەبی لە پێسیت پەلی سور پەیدا دەبی	نوع من الحساسية في الجلد
گردار	بێ تبعەتی	تووڕە بوون	عصبي
گرداڤ	سەرهاتەك	کارەساتێك	مصيبة
گردار	کەرب ڤەبۆیی	رق بوونەوە	متعصب
گر	ئاگر ڤێرا چوون	ئاگر پێراچوون	لهب
گردار	بێ ئاگر	ئاگرین	ملتهب

گرچن	پێ گرێ دا	بەسراو	معقد
گرگرت	زوخاندن	دورژان	
گرك	ڤەلەرزین	لەرزینەوە	مترجف
گرك هاتی	سەرمایی ڤەلەرزین هاتی	لەرزیەوە لە سەرما	متبرد ورجف
گرکا سەرمایی	ڤەلەرزین ژ سەرمادا	لەرزیتەوە لە سەرمان	مرتجف من البرودة
گرك	ل درستار دانا پیش برنجی	لە دەستار دانی پووشی برینج	رحى البزر
گرك هژمێر	کەسێ رەزیل	گونك ژمێر	بخيل
گرك	کلۆمچك	ئەنگوتك، پەپلە	كرصة
گرشك	نەهاتی	نەهاتی	شاذ
گرگتك	ئەڤە زیوانی رەشە یێ گرۆڤرە، ب دەست گرتن (گر + گرت)	گرتەك	نوع من الزيوان اسود اللون
گرکێت هەڤیری	گومچکێت هەڤیری	ئەنگوتکە هەویر	كرصة عجين
گرتەك	شخارتە	شهاتە	الشخاط
گرت	ب دەست هەلاند، زەفت کرن	زەوت کردن	امساك
گرتی	حەبسی	حەپسی	المحبوس
گرتیخانە	بنگەهێ حەبسیا	حەپسی خانە	السجن
گرتینەك	گەهشتنا حسێبێ	گەیشتی حیساب	دفع الحساب
گرتیار	کەسێ کاری گرتنێ بکەت	گرتیار	مساك
گرێ وی گەلەکە	ئاگرێ وی گەلەکە، بۆ وان کەسا دبێژن لەوێت گەلەك، بزالێ بکەت،	ئاگرێ زۆرە	عجول

	ئەحەجمی		
گرکرتی	پێب حەرس	بەحەرس	إثارة
گرێ دام	هاتە گرێ دای	هاتە بەسراو	ارتبطت
گرۆفر	خرو خر	خرو خر	مدعيل
گرۆچ	پێتی	پووت بوون	تشنج
گرۆچ بوون	نەشیان بلڤین	سربوون	تشنج
گروڤ	نیشادا نەك	پێشان دانێك	دليل
گرفت	خارنەك ل سەر عویرکی بمنیت	باش هەرسی نەکردن	عدم الهضم
گرۆهی	کۆم کارێ	پێکەوەیی	اجمالي
گرنژی	کەنیا هیریابێ دەنگ	زەردە خەنە	ابتسامة
گرنال	پێب ددانگ	بەددان	مستت
گرێل بۆ	گلۆل بوو	غلۆل بوو	دحرجة
گرێل	گلۆل	غلۆل	دحرج
گرێ نیری	گرێدانا کۆرە، گرێ یابێ خلف	گرێ کۆرە	عقدة مغلقة
کرتێکا تبلی	گرێ یا تبلا	گرێ ئەنگوست	عقد الاصبع
گرێت سەرکورتیخێ	گرێت دیماهیا مۆرکێت	گرێ کۆتایی ئەستونی پشت	الفقرة العنقية
گرێ بەستك	گرێت تشتا، د ناڤ جلکادا چێ دکەن	گرێ شتی نهێنی ناوجل	نوع من العقد الغير الظاهرة
گرێ	دووخلف کرن	بەستنەوە	عقد
گزیرتە	رەخ، دۆرگرتی ب ئاڤێ	کەنداو	الجزيرة
گزیلانك	قدقدانگ	ختوکە، قدیلانە	دغ دغة
گزر	کۆم، گزری ئامانا دێ	کومەل	جمع

	شۆم		
کزرەك	کۆمەك، من گزرە لێ ئامانا	کۆمەڵێك	المجموعة
	شیشت		
گزی	خۆدیك، عەینە	ئاوێنە، نەینۆك	مرآة
گزوێژە	مژیل	گیرۆدەبوون	انشغال
گزبوون	کۆم بوون	گرژبوون	
گزنیژ	ئەڤە دەرامەتەکە دکەنە سەر سەروچاڤێت صەوکا دا تاما وی خۆش بیت لە جهێ چیایی شین دبیت	دەرامەتێکە لە سەر رووی نان دەدەن تا تامی خۆش بیت	زعتر
گزنژە	گل گلان	جلیلان	
گژنی گژنی	ئەڤە گەلەك بۆ دووهنێ خۆمالێ دبێژن کۆ گەلەك ناحەلێت، ئەڤ دوهنە یێ گژنی گژنیە	بە باشی نا تاوێتەوە، رۆنی گرنی گرنی یە	لا یذوب
گژلۆك	ئەڤە ژی رەنگەکێ بەفرێ یە بەلێ شتی بارانێ تێتە خار یێب دندکە	تەرزە	حالوب
گشك	هەمی، حەمی	هەموو، گشت	الکل
گشتك	گرك	ئەنگوتك	
گشتکێت هەڤیر	گرکێت هەڤیری	ئەنگونکە هەویر	
گشت	شدیای	توند	قوي
گشگر	گشتی، پێکڤە	هەموو	شامل
گشێوش	هەوایی	حەوایی	فضائي
گشتی رزینە	هەمی رزینە	هەموو رزینە	الکل متعفن

گشتکی	هەمی	هەموو	الكل
گڤیری	گڤاشتنا ئۆرکی دا	وورگ کوشین	تقلصات معيدة
گڤاشت	زەفت کرنا سەر تشتەکی	گشی	عصر
گڤان	کڤان	کەوان	قوس
گڤاندە	بلندایەکێ هوار، مەرز	بەرزایەکی گێر	أعالي المنحدر
گڤاژك	قورنجیك	نقورچ	عصر باليد
کفژك	رەهك، ئەڤە رەنگەکێ شیڤانە ژ گوشتێ گۆلکێ و برینج و پیڤاز و فلفلکێت رەشی چێ دکەن	جۆرێکی خواردنە وەکو کوبەی برنجە	نوع من كبة رز
گڤن	کەیف نەخۆش	داماو	العبوس
گڤاندە	سەر سیڤاندە	لە سەر بەرزایی مال	على السياج
گڤاندێت بانی	سڤاندێت بانی	سەر حەوالەی بان	سياج سطح
گهیژك	ئەڤە ژی فێقیی چۆلیە یێ پایزانە ئۆ یێ هێرە دەرمانی گوچیسکانە دەمی بێشیت	گێوژ	زعرور
گلاله	لەوزەتان، گرێتێب بەلعومانە	لەوزە تێن	غدة بلاعيم
گلال	شیڤك، ناڤ بەرادووچیا	شیو	الوادي
گلادە	وەریسێ سطی هێستری	گوریسی مل هێستری	قلادة
گلار	تلیا تری	دەنکە ترێ	حبة العنب
گلاله کەفتن	وەرماندنا، لەوزەتا	ئەستور بوونی لەوزەتێن	التهاب اللوزتين
گلاله کولی	برین بونا لەوزەتێن	بریندار بوونی لەوزەتێن	التهار اللوزتين
گلیزانك	رەنگەکێ تەزێکێ ل مرۆڤێ چێ دبیت پشتی	مووچرکە	محسس

قدقدانکا

گلیز	ئاڤا زێدە ژ دەڤی تێتە خار	لیکاو، لیك	لعاب
گلیزی بنە گوهی	ئاڤا بن گوها	ئاوی بن گوێ	الغدد اللعابية النكفية
گلیزێ بن زمانی	گلاندا گلیزی بن زمانی	لکاوی ژێر زمان	الغدة اللسانية
گلیزی بن لاما	گلاندا بن لامکا	کلاندەی ژێر دەم	الغدد اللعابية تحت الفك
گلدك	سەر هەڤیرك	سەر هەویر	الغطاء القماش
گلە	دەعوا کرن	شکایەت کردن	شكوى
گلە سەر	ئاخا سەرا	خۆلی سەر، گلەسەر	تربة خاصة تغسل بها الشعر
گلگلە	گلێش	زبل	النفاية
گلگلاند	١- گلێش هەل خەپراند ٢- ڤەکولین	١- زبل بلاوکردن ٢- هەل کۆلینەوە	تبعثر النفاية نبش
گلوازە	دەستەك، ب دەزی ڤەکرنا تشتا ب سەرك ڤە	دەستك	
گلۆل	ئەڤە خارنەکە ژ برینج و ماستی چێ دکەن	خواردنێکێ برینج و ماستە وەك شۆربایە	أحد أنواع شوربة لبنية
گلیلە	١- بوونا بەفرێ ئەو چیکا ئاڤێ تێتە خارێ. ٢- ڤێدا هاتە خارێ	١- چلورە ٢- پێدا هاتە خوارە	انجماد قطرات الماء
گلیلێت بەری	ئەڤە دەمێ ئاف ب بەریدا بهێت ئەو بەر حەلێت دبێژێ سالك تایت شتی گلیلێت بەفرێ	تاوا ئەوەی بەرد	نوع ذوبان الحجرة

گلیلێت جەمەدێ	ئەڤە چبکێت ئاڤێ نە دەمێ دبیتە بەفر	دلوپەی ئاوی بەستراو	قطرات منجمدة
گلیلێت کلمیش	ئەڤە ئاڤ ژ دفنێ تێتە خارێ	چلم هاتە خوارەوە	انزل ا لمخاط
گنجی	جلك	جل	الهدمة
گۆپ	سەرێ سەری	سەران سەر	أعلى قمة
گۆپەلین	قایشکا سطیێ دەوارا	قایشی ملی وولاغ	حزان الفرس عند الحرالة
گۆپك	سەرێ سەری	سەرانسەر	أعلى حد
گۆپکا داری	کۆلۆڤانکا داری	لووتکەی دار	قمة الشجرة
کۆپێ چیا	سەری چیای	لووتکەی چیا	قمة الجبل
گۆپیتك	سەرێ سەری، ئەڤە رشتی گوپێکا چیای هملایە	سەران سەر	أعلى قمە
گۆپال خزێم	ئەڤە شڤکەکە دکەنە سطیێ گای دەمی گێری	جۆرە دارێکە لە ملی گادەکا	نوع من الخیزران تضع علی رأس الثورة عند الحرائة
گۆپال	ئەڤە دارەکێ چێ کریە یێ سەرچەماندیە مرۆڤێ بێ تاقەت ددانە بەرخۆ بۆ برێڤە چوونی	گۆچان	عكاز
گوپەند	بەندکێ ب گۆ	جۆرە ملوانکەی گۆدارە	نوع القصبة
گۆبەرۆك	ئەڤە ئێلەکێ زێریە	سوغەی زێردار	يلك مزين بالذهب
گۆت گۆتك	ئاخفتن و ئاخفتنۆك	قسە و قسەلۆك	إشاعة
گۆتنێت مەزنا	ئاخفتنێت مەزنا	قسەی پێشینان	أقوال الحكماء

گۆچ	سەڤەت	گۆجە	عرجاء
گۆڕان	گوهۆڕتن	گۆڕینەوە	تبادل
گۆرە	پێ کێشك	گۆرەوی	جواریب
گوری	قوربان	قوربان	فدوی
گۆر	تێشکێ کەرێ کیڤی	بەچەی کەری کیو	ضغیر الحمار البري
گورەمژ	چێلا ب شیر	چێلی بەشیر	البقرة لبونة
گۆرز	شینکاتی	رووەکی	نباتی
گۆرنە باشی	ئەڤە گیانەبەرەکی کیڤە پشتا وی دووخیچێت لێ ومریا ژ زیارەتی تینیتە ددر	گیان بەرێکی کیۆیە مرددو لە قەربر دەردێنی	حیوان بری تخرج المیث من القبور
گۆزەل (ت)	جوان، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە	جوان، رووخر	جمیل
گۆزك	ئەڤە هندە گوسکێت گرتینە ژ ئاخێ ئان شیشەی چێ دکەن	گۆزە، شەربە	مشرب
گۆزەك	ئەڤە گەهێت پێ ی نە ژ رەخاڤە	گۆزەنگ	کعب
گۆژکیر	بالیفك	سەرین، بالیف	مخدة
گۆشت	ئەڤە خین ورەهـ هەمی پێکڤە پارچەیەکی چێ دکەن هەستی دنخێڤن	پارچەیەك ل خوێن رەك و ریشەن ئێسك دەپارێزی	لحم
گۆشتن	یێب گۆشت	بە گۆشتە	ملحم
گۆڤ	کۆل، جهێ کەوالا تێدا	کۆلیتە	الدواجن

	دادکەن		
گۆڤەند	دەهوات	شایی	دبکة
گۆ	گۆت بیا کوردی کربە	ووت	قال
گۆلك	تێشکێ چێلێ	بەچەی چێل	صغیر البقر
گۆلژ	١- ئاڤا پەنگیای، برکا ناڤی. ٢- ئامانەکێ فرەهێ شیری دۆشنێ	١- ئاوی بەندکراو ٢- قابی فراوان سفرەهی شیر دۆشینە	الماء الزائد ماعون کبیر
گۆلی	کەفچك	کەچك	ملعقة
گۆلخان	مشتەل	شوێنی گوڵ ڕواند	مشتل
گۆمل	ریبار، ئاڤا بۆشی	ئاوی زۆر	نهر
گۆزین	رەبەن	گزیەن، بێ دەسەلات	ضعیف
گۆ	تۆپك، خڕك	تۆپیلە	کرة
گۆیا چاڤی	تەپکا چاڤی، خڕکا چاڤی	تۆپیلەی چاو	کرة العین
گۆیا عەردی	تەپکا عەردی، خرکا عەردی	گۆی زەوی	کرة الأرض
گۆیا مەمکی	تەپکا سەرچچکی	تۆپیلەی سەر مەمك	کرة الثدي
گۆك	هۆل، تەیك	تۆپ	کرة
گوپن	کۆپەن، فری	گۆپن	کلثوم
گوب	ریمەت	روومەت	خد
گوبگیر	جلك بر	مەقەست	مقص
گوتن	قسە، خەبەر	ووتن، قسە	کلام
گودار	گوهدار، چ بیر دێ بێ راهن	گوێ گر	مطیع
گور (ك.ر)	گورگ	گورگ	ذئب

گوراز	بەراز	بەراز	خنـــزير
گوره	گازی	بانگ کەر	صياح
گورەشه	شەرکرن ب دەڤی	هەڕەشه	تهديد
گوره گوڕ	گورپه گورپا ئاگری	گلپەی ئاگر	شعلة النار
گوڕ ئاسن	گوڕیا ئاسنی	هەلاوی ئاسنی	لهيب الحديد
گوڕپا ئاگری	ئاگر ڕابۆن، ئاگر پێ هەلبۆن	بلێسەی ئاگر	شعلة النار
گورچیلا کول	گولچیسکا کول	کورچیله ئاوساو	التهاب الكلية
گورخێلی	ئەڤە دەمێ ئاڤ و ئاری تێ کەلك بکەن بەلێ هێش نەبیته هەڤیر	ئارد و ئاو تێ کەل کردن پێ به هەویر	خلط الماء مع الطحين، نصف عجين
گەڕنك	ئەڤه ڕەنگەکی مازیانه دەرنگ سۆڕن	جۆرێکی مازیه ڕەنگی سۆره	نوع من مازي أحمر اللون
گوزر	کۆمەك	چەپکێك	حزمة
گورگه	ئەڤه ڕەنگەکێ گیاسه شسن دبیت د ناڤ باجان صۆرکا دا	گیاکەله ناو تەماته شین دەبی	نوع من الحشيش
گورکه مێژ	بێ سەری، مێشا هاری	بێ سەربوون	طائش
گوڕیاتی	ئێشا پەزی بیرتێ وان دوەریێت دەرمانی وی ژی گازه	نەخوشی مەڕە موی دەورێ دەرمانی نەوته	مرض حيواني يسقط شعره
گوڕی	کوری بوو، خلت، نەساخیا پیستی یه	گوری بوون	مرض جلدي
گوڕیه	پیس بوون	گوڕی بوون	جرب
گوڕکرن	تێ ئالاندنا ڕیسێ مەحفیرا	لێ ئالاندنی خامەی مافور	مادة خام لصنع

			السجادة
گوچك	١- گوه ٢- صه	١- گوی ٢- سەگ	الأذن، كلب
گۆزەبەز	١- خارنەگا كوندۆر دەڤەرا ئامێدیێ. ٢- گوندۆری هشك كریە دكەنە ناڤ دۆشافی	گوندەرە ووشك كراوە	بطيخة يابسة
گوژالك	ئەڤە رەنگەكێ پرتەقالێت تەخلت	پرتەقالی تال	حنضل
گوستیلك	خەلەكا تبلێ	ئەنگوستیلە	حلقة الاصبع
گوشك	بهێز هاتنە خارێ	بەهیز هاتنە خوارەوە	هطول بقورة
گوشكا بارانێ	باران هاتن ب دژواری	ریژنە باران	هطول الأمطار بقوة
گوڤتارەك	پەیڤەك	ووتەیەك	الكلمة
گوڤە	شاهد	شاهد	شاهد
گوگراندن	ژێك كرن	لێك كردنەوە	اختزال
گول	بەرێ شینكاتی	گول	وردة
گول بەدەم	ناڤێ ژنانە، گول ژ دەڤی	گول بەدەم	
گول بە حەشتیك	ئەڤ گولە یا هیرە و بەلك سپیە نیڤا وێ یا زەرە	گولە حاجیلە	
گول باخان	گول بەرۆژ	گول بەرۆژە	وردة عبادة الشمس
گولتە	ئەڤە دارەكێ چێ كریە بۆ كەسی سەقەد دا خۆیێ بهەلاویسست و بچن	جۆرە گوپالێكە لە بن هەنگل دادەنین دەرۆن	نوع من المسند الخشبي تساعد المعوق على المشي

گول پیغەمبەر	گول مەحەممەدی	گوله پێغەمبەر	وردة محمد
گول بێرپینە	ئەڤە گولەکا بەر سیبەرە حەژ رۆژێ ناکەت دەمی رۆژ لێ بدەت دمریت	گوله نازناز	
گول سێف بن عەرد	ئەڤەژی سێڤ بن عەردی	گوله سێوی بن عەرد	تفاح الارض
گول دەرگەھ	ئەڤ گوله یا پانە و بەلگێت وی ژی پەحنن	گولێکی پانه و گەلاکانی پانه	وردة عريضة
گول چیچەك	ئەڤ گوله یا رەنگ پرتەقالی یە یاهیرە	شەست پەرە	اسم ستون
گول داود	ئەڤە ژی گولا بەغدا دبێژنی	گولی بەغدایه	وردة بغداد
گول شیلان	ئەڤ رەنگەیێ گولایە ب ستریا ڤە تێت ئۆ یا رەنگ پیڤازیە	گولێگی دڕکنه رەنگی پەمەیی یە	وردة شوكية لونها وردي
گول شلیر	ئەڤەژی گوله کارەھ پیڤازۆکە دەمێ بهارا شین دبیت ل چیای	گوله شلێر، گولێکی چیایی ل رەگی پیاز شین دەبی	وردة بصلية الجذور
گول بژار	ژێ گرێ گول	هەلێ بژاردەی گول	
گول بژێر	١- ڤەوژراتێ گولا ٢- بۆ وان کەسا دبێژن دەمێ ب چ رازی نەبن لێ بگەرینن	١- هەل بژاردە گول ٢- بژارکەری شت	اختيار الورد، فرز أغراض
گولی	ناڤێ گوندەکی یە ل کوردستانا عیراقێ	ناوی لادێیەکە لە کوردستانی عیراق	اسم لقرية في كردستان العراق
گولکار	شۆلێ گولا	گول دروست کەر	الرواضي

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
گول روو	ری گول	رووی گولاوی	الوجه الوردي
گول روخ (ف)	ئەڤە پەیڤە یا فارسیە	رووی کول	الوجه الوردي
گولیا برنجی	ئیشیێ برنجي	هێشوە برنج	وردة الرز
گولی	ئەو پشکا شینکاتی ئەوی بەری دگریت ژ دانی	ئەو بەشەی گول دەگری	فسحة الذي يحل الوردة البؤرة
گولیا گەنمی	ئیشیێ گەنمی، ور	هێشوی گەنم، گولە گەنم	وردة القمح
گولێشان	گولا صۆر	گولە سوور	زهرة الحمراء
گولەبۆن	هایژمەبوو، بهیستن	گوێ لێ مان بوو بستن	سمع
گولشەن	کولاوان، گولا جوان	گولێ جوان	وردة جميلة
گولێ بۆن	بهیستن	بیستن	سمع
گولین	ڤافکێ گولا	گول دان	مركان
گولله	تەقە	گولە	طلقة
گولیر	ئەڤ ب دارێ ڤە چێ دبیت بۆ گەمارییێ باشە	بەداردوە دێ بۆ گەمارە باشە	انها تنبت من الشجرة تستعمل لديغ
گولناز	گولا نازدارا	گولی نازکەران	وردة مدللة
گولینگار	ئەڤەژی گولەکا رەه پیڤازە	جۆرە گولێکی رەگی پیازە	نوع من الوردة بصلية جذور
گول هرچ	ئەڤەژی کولە شتی دەڤێ شێریە یا رەه پیڤازە	گولی لەبلوو پەر	وردة جذورها بصلية
گولشەڤین	ئەڤە گولە دەمی روژئاڤا دبین ڤەدبیت	گولە شەوین	وردة ليلية
گولله پژیت	رەشاندك	رەشاش	رشاش
گولچیسك	گولجلك	کورچیلە	كلية
گولگولی	رەنگی [illegible]	پەمەیی بوون	أخذ لون الوردة

پەیڤ	كرمانجیا ژووری	كرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
	بۆن، وەرگرتنا رەنگی گولا		
گولێ بوو	بهیست	گوی لی بوو	سمع
گول بزن	گولەكا چیای دەمی بهارا شین دبین	گولی چیایی به	وردة ربيعية
گولنار	گولا هنارێ	گوله هەنار	وردة رمان
گولنخوین	گولەكا گرۆڤرە یا چیایی یە	گولێكی خره له چیاشین دەبی	وردة مدعبل تنمو في الجبال
گلو	هەسپ	ئەسپ	الجواد
گلۆمچك	تژی دەستی، گلومچكا هەڤیری	پر بەددەست	ملئ اليد
گومان ك.خ	شك برن ژێ	شك لێ بردن	شك به
گومان پێ نینە	چ شك ژێ نینە	پێ گومان، بی شكە	لا شك
گومان بار	شك ژێ بەر	شك لێ بەر	متهم
گومان دار	پێب شك	بەشك	مشكوك
گومبوو	بەرزە بوو	برزبوو	ضياع
گومكی	گۆیا مەمكی	گۆی مەمك	حلمة الثدي
گوگەهـ	عەنبار	عەمبار	مخزن
گوند	١- كولم ٢- دەڤرێت ژ دەرڤەی باژێری پێت بچیك	١- توپز ٢- لادێ	١- قرص ٢- قرية
گر ،ك	ئەڤە ناڤێ گوندەكی یە ل كوردستانا عیراقێ	ناوی لادی یەكە له كوردستانا عیراق	اسم قرية في كردستان العراق
گونەدایی	ژ بەرگوهێ نۆ هاڤێت	هاویشتنە پشت گوێ	قذف وراء الأذن
گون	گونگ	ئون	الخصية

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
گونگ	ئەڤ نەساخیەکە ل زەلاما پەیدا دبیت برین بوونی گون	برین بوونی گون	التهاب الخصية
گون کولی	برین بوونا گونی	بزین بوونی گون	التهاب الخصية
گونەه	گونەح، دل پێ صوتن	گوناه، زك پێ سووتان	الخطية
گونەلە	ئەڤە خوارنە وەکی کوبانە	کوبە	طبخة كبة
گونە هەکار	خرابێ کرن	تاوان	جرم
گونەهی	خرابی	تاوان	جريمة
گونە هکار	خرابی کەر	تاوان بار	مجرم
گونەه پێ کر	بەردا خرابیا	تاوان پێ کر	دفع للجريمة
گوندۆر	دەرامەتی هاڤینێ یە فێقیە	میوەی هاوینە	بطيخ
گوندۆر تەحلك	ئەڤە کوندۆرێ نەگەهشتیە	گوندۆرەی نەکەیو	بطيخة غير ناضجة
گوندۆری صالی	ئەڤە رەنگێ گوندۆرا صالەکێ دەمنیت دەمێ پایزا چێ دبیت دەمی زفتسانا یێ هەیی یێ رەنگ زەروکیزی کیریە	گوندۆرە سالانە	بطيخة سنوية
گوندۆرێ ئاڤی	ئەڤە ل بەر ئاڤا شین دبت ئو دشرینن	گوندۆرەی ئاوی	بطيخة مائية
گوهکێ راستێ دلی	رەخی دلی یێ راست، ئەڤە شتی ئەو مانەمی ل ناڤ یە هەدروو رەخێن دلی	گۆێنچکەی راستە	الاذين الأيمن للقلب
گوهکی چەپی	رەخی چەپی ز دلی،	گوێنچکەی چەپە	الاذين الأيسر للقلب

زمانێ عەرەبی	کرمانجیا خوارووی	کرمانجیا ژووری	پەیڤ
الاذن	گوێ، بەشی دەرە	پشکا ژ دەرڤە بو بهیستنێ	گوە
عدم الاصاغ اليه	گوێ شل نەکردن	گوێ رانەکرن	گوهنەدایی
مطيع	گوی گر	١- گودار، ٢ گوە دالانا مرۆڤی	گوهدار
كزاز	گوی رەقی	رەق بوونا گوهی	گوهرەقی
خفيف السمع	گوێ سووك	زی گولێ بوون، بچاکی بهیستن	گوە سڤك
الاذين عدل	گوێ قیت وردق	ئەڤە گوهێ راست و کێل	گوە رەپ
قصير الأذن	گوێ کورت	ئەڤە ژی بۆ گوهێت کورت دبێژن	گوە کەم
تعجب	واق ورما	مانە حێبەتی	گوهشی
مرض خاص الاغنام تفسد الحليب في الثدي	نەهۆشی مەرە شیر لە گوانی داخەرا ب دەبی	ئەڤە ئێشەکا پەزی یە شیر د گوهانێت وا دا خراب دبیت	گوهان رەش
تبدل	گۆڕین	ژێك خەلەت کرن	گوهارتن
١- استمع اليه. ٢- طلب على العمل	١- گوێ رابکرە ٢- داوا کرین بۆ کار	١- داخازیە بۆ بجه ئینانا کریارا. ٢- ئاخڤتنا بگرە	گوهێ خۆ بدێ
الأذن	گوێ	گوچك	گوە
زعرور	گێوژ	ئەڤە دەرامەتێ چۆلیە خەلك دخۆن دەرمانی گولچیسکانە	گوهیشگ
ثقيل السمع	گوێ گران، کەم بیستن	ب زەحمەت بهیستن، گرانە گوە	گوهکران
القوثعية	کو پێنکەی ماسی	گوە ماسیك	گوهماسی

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
گوهێ دەرڤە	پشکا ژ دەرڤەی گوهی	بەشی دەرەوی گوێ	الأذن الخارجية
گوهێل	توخم	رەگەز	الجنس
گوینی	گینسیکن، تەلیسێ بەندکا	گونیە	الكونيه
گێلە شۆك	کارەکی تێکدایی	کارێ تێکرا	فوضة
گێچ	ئەڤە بەرێ کلسێ د سوژن خانیا پێ سپی دکەن	گەچ	جص
گێر بوون	ئەڤە گرێل بوونە	غلۆل بوون	تدحرجة
گێر	١- خوار، خار ٢- بریسی	١- خوار ٢- بروسکە	١- عرجاء ٢- صاعقة
گێرەڤان	ئەو کەسێ کارێ گێری دکەت ئانکو بێژین عەرد شداندنێ	پەستێنەر، دواس	الضاغط
گێرەکرن	ئەڤە دەمێ دەرامەتی دانی دچنن ڤێ کریارێ دکەن بگاو جەنجەری	جەنجەر کردنی دانەوێلە	بعد الحصاد بواسطة الثور وآلة
گێر	زڤرین	سوورە	الدورة
گێرا دەمارێن جەرگی	زڤرۆکا دەمارێت جەرگی	سوورەی دەماری جەرگ	الدورة الدوران شريان
گێرا دەمارێت عیر و ریڤیکا	زڤێرکا دەمارێت عیر و ریڤیکا	سوورەی دەماری ناوهەناو	الدوران المعوي
گێرا دەماریت گولچتکی	زڤیرۆکا بریچکێت کولچیسکی	سوورەی دەماری گورچیلە	دور الدمار طلية
گێرا دەمارێت خەلخالکا	زڤروکا بۆریکێت خالخالکا	سورەی دەماری ڤاتە رەش	الدوران الطحالي
گێرا دەمارێت پشیی	زڤرۆکا بورێت پشیی	سورەی دەماری سپل	الدوران الرئوي

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
گێرا دەمارێن سپیلکێ	زڤرۆکا بۆرییب سپیلکێ	سورەی دەماری سپیلک	الدوران الصدر
گێرکێت زەر	مێرینێت هێروزەر	مێرە و لەی ووردی زەرد	النمل ناعم والصغیر
گێزاڤ	پیلا ئاڤێ، زڤرۆکا ئاڤێ	شەپۆلی خری ناو	دوامة الماء
گێزو ڤێژ	ڤێ پەیڤێ بۆ وان کەسا دبێژن ئەوی ئاگەھ ژ خۆ نەبن	گێژ وولە	الغیر المنتبه لنفسه
گێژ	نە لێکدایی بۆ مرۆڤا	ناریك و پێك	غیر المرتب
گێژینك	ئەڤە رەنگەکێ کەسکاتیە دچینن یا تام تیژە	تەرەتوولە	رشاد
گێژبوون	سەرزڤرین	سەر سوران	الدوخة
گێژی	زڤرین	گێژی	الدوخة
گێزەگیا	ئەڤە رەهاوێ پیڤاز چی دبیت	گیایێکی رەگ پیازە	نوع من النبية جذورها بصلية
گێزراند	ڤەهێلا	خەریك کردن	تأخر
گێن	گیان، جان	گیان	جثة
گێلە شۆك	هاتنا دەنگ شتی ئێك نەیی، کەسی دکەستی ناگەهین	دەنگە دەنگی وەك یەك نا، کەسی بە کەسی نیە	صدور أصوات المختلفة
گێول لێدان	زەوق هەبوون بۆ کریارا کارەکی	ئارەزوو کردن	رغبة علی
گێووك	گیفك، جهخێ بگلێشی بکەنێ	زبل خانە، گوفەك	زبالة
گیابەهی	گیازەر بوو	زەردبوونی گیا	اصفر الخشیشة
گیابەند	ئەڤە کیایەکی بەلگ پەحنە	جۆرە گیایێکی وەرکو	نبیة لها طعم طیب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
	و یێ بهن و تام خۆشە بۆ دل ئێشێ یێ پاشە	نەعناعێ یە تامی خۆشە بۆ دل نیشەیە	تستعمل كدواء للقلب
گیا باهینك	ئەڤ گیایە یێ تام خۆشە دکەنە ناڤ ژاژی	گیایێکی تام خۆشە لە ناو ژاژی دەکەن	نبتة تضع في الجبن
گیا بەرخ	ئەڤە ژی خوارنا کەوالانە، (ئینچە) دبێژنێ	وێنجە	نوع من الحشيشة
گیابەحیلك	ئەڤ گیایە ژی یێ بەلك هیر و پەحنە و ئۆ گرۆ ڤرە دەرمانی بەحلیکانە	جۆرە رووەکێکە گەلاکانی ووردە و پاونە و خرە دەرمانی بالۆکەیە	نبتة أوراقها ناعم وعريض ومدور تستعمل كدواء ل ثؤلؤل
گیابەخت	ئەڤە ژی گیایێ بهارێ یە دەرمانی بایە	رووەکێکی بەهاریە دەرمان بایە	نبتة ربيعية دواء رماتيزم
گیابۆك	ئەڤە گیایەکێ باڤ سپیە ناڤا وی دەرمانێ دپشکانە دەمی پێڤە ددەت وێ ئاڤێ دەنێ	گیایێکی رەنگ سپی باوی دەرمانە بۆ ئەو کەسانەی کە دووپشك پێوە یان دەدات	نبتة لونة يمل إلى البياض تستعمل كدواء للأشخاص الذين لسعهم العقرب
گیاچا	ئەڤە ژی گیایەکە هشك دکەن و دکەنە چا	گیاچا	نبتة جاي
گیارەشك	ئەڤ رەنگێ گیایە پەز حەژی دکەن	ئەو گیایە خۆراکی مەرە	نوه من الحشيشة غذاء المواشي
گیازاڤاك	ئەڤ گیایە ل رەخ ریبارا شین دبین بەلگێت وی دشتی کەرەڤسێ نە زەلام بۆ جانیی ددانە ناڤ	گیازاوا، کیا تێکە گەلاکانی جوانە	نوع من البنية أوراقها جميلة تستعمل للزنية

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	دەرسۆکا خو		
گیازەنگلۆك	ئەڤ گیایەکە گولاوی شنی زەنگلایە	گیای گول زەنگول	النبة وردة تشبه الجرس
گیاقاچك	ئەڤە گیایەکێ بهاریە خەل دچین شتی بەنیشتی	گیای بنێشتی یە	نبتة علك
گیا عەزو	ئەڤە ژی گیایەکە گولاوی باشینە	جۆرە ڕووەکێکە گولەکەی شینە	نبية لها وردة أزرق
گیا کتك	ئەڤە گیایەکێ بهن خۆشە	گیایێکی بۆن خۆشە	نبتة لها رائحة زكية
گیا کاریش	ئەڤ گیایە حەژ ئاڤی دکەت و یی حلی یە	ئەو گیایە حەز لە ئاو دەکا و لوسە	هذه النبة مائية وملسائ
گیا گێزەر	ئەڤەژی کەسکاتیە کەشتی کەنگرایە خەلك رەهێت وی دخۆن	جۆرە گیایێکە گەلاکانی درکنە رەگەکەی دەخۆن	هذه النبية اورقاها شوكية وجذورها تؤكل
گیاگەورك	ئەڤە گیایە یێ کیڤیە	جۆرە گیایێکی کیۆیە	هذه نبات البري
گیاکیڤار	ئەڤەژی کەسکاتیە کە بهارێ شین دبیت	سەوزەی ئەرزە	حشيش ارضي
گیا کولینگار	ئەڤە ژی چەروانا پەزی یە	خۆراکی مەرە	رعي الأغنام
گیا مام بەل	ئەڤە گیایە بۆ برینا یێ باشە و ئالفێ کەوالایە	گیای برینە، عەلەفی مەرە	بنية علق للحيوان
گیامێش	ئەڤ گیایەکی رەنگ کەسکێ طاریە	جۆرە کیایێکی رەنگ سەوزی تاریکە	نبتة لونها أخضر قاتم
گیامیخەلە	ئەڤی گیای پەز دخۆن	ئەو گیایە ئالیکی مەرە	تستعمل هذه النبية علف للأغنام

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
گیا صوصی	ئەڤە ژی ئالفێ پەزی یە	ئەو گیایە ش خۆراکی مەرە	تستعمل هذه النبتة كعلف للحيوان
گیا داس	ئەڤە کەسکایی ددەنە کەوالا	گیایێکە دەدەنە ئاژەل	نبتة تستعمل علف الحيوان
گیانۆك	ئەڤە ژی ئالفێ کەوالانە	گیایە ش ئالیکی ئاژەلە	تستعمل كعلف للحيوان
گیا پێبۆك	ئەڤ گیایە کەسکی و ب سەر سپی ڤەیە	گیایێکی ڕەنگی سەوزی کالە	نبتة ذات لون أخضر فاتح
گیرۆ	ڤەمای	خۆی هێشتەوە	تأخر
گیرهە	ڤەماییێت ئاڤێ	پاشماوی ئاو	بقاية الماء
گیرهی گرت	ڤەماییێت ئاڤێ بنی ئامانی ڤەمایی	بە پاشماوەی ئاو گیراوە	مسلك بالبقابة الماء
گیرسان (ك.خ)	بەردایێ، پاشگرە	پێ کرد، پاشگرە لە گەل دا گیرسان، پێ بوون	اشتعل
گیرسك	کیزرك، ئەڤی خەلك دخۆن	ڕووەکێکی بەهاریە دخوری	نبتة ربيعية تؤكل
گیزان	ئەڤە دەڤ مووسکا تراشینێ یە	گوێزان	موس الحلاقة
گیز	ئەڤە ناڤکا وی خەلك دخۆن	گوێز	الجوز
گیزی (ك.ر)	برێڤە چۆن، پە یاسە	پیاسە، گەڕان	تجوال
گیزك	ئەڤە دارەکی بچیکە ددانتە بەر ڕەخێت با کوردانی	پارچە دارێکی بچووکە لە بەر وخۆی باگوردان دادەنێن	قطعة خشب صغيرة توضع على الجانبي

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناڤەراستی	زمانێ عەرەبی
			حجارة ضغط السطح
گێسن	ئامیرێ عەرد کێلانێ	کاسن، بۆ کێلان	للحراثة تستعمل
گیسوان	گیاك	کیاکەله	نبات
گیسۆ	کەزی	گێسوە	ظفيرة
گیڤك، گیڤەلانك	جهێ گلیشێ دکەنی	گوڤەك	الزبالة
گیڤکێت دەرسۆکا	ریشیالۆکیت دەرسۆکا	گولوانەی جەمەدانی	
گیڤر	کێتکێ نیر	نێرەی پشیله	ذكر القطة
گیناوەر	گیان بەر	گیانەوەر	الحيوان

- ل -

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت زمانی شرین ئەوێ ل بەرێ دەڤی تێته ب کارئینان			
لاچك (ك.خ)	سەرك، بۆ سەرکێ	لەچك	رأس الشيء
	تشتەکی دبێژن، لاچکێ		
	لەوەندی بکره		
لارێ	سەر رێ داچوون، خارێ	لادەر، خواری	انحدار
لا دەشك	گیایەکێ بهاریە بخاڤی	گیایێکی بەهاریە	نبتة ربيعية تؤكل
	دخۆن	دەخوۆێ	
لات	سەری	سەرەوە	قمة
لاتون	پێلاڤ، پێلاو	پێلاو	أحذية
لاپۆر	بەرید	پۆسته	بريد
لاشی	رەنگەکی جڤینایە دبێژنە	پوسته، جنێوە	سئ الاخلاق
	کورکا، کورکێت پیچ		شتيمة
لاڤژە	بەسته، لاوك	بەسته، حەیران	اغنية
لاڤاویلەك (ك و)	ئەڤە رەنگەکێ نازکرنێ یە	جۆرێمی نازکردنە	نوع من الدلال
لاڤ	لۆڤە لۆڤ، ئەڤە رەنگەکی	ئاهد	اظهار نوع
	کازندایە ژ نەخوشیا چێ		صوات يدل عل
	دبیت		عدم الرضا
لاڤ لاڤ	نوفە نوف	فیزفە نۆلی ییێ جارە	اظهار اهات
لاقرتی (ك.ر)	ناخڤتنۆك	قسەلۆك	كلام
لاق	پی	پی	رجل
لأم	رەخی ری	روومەت	وجة أخر
لامل	نێك ناحڤی	بەلا قسەیی	عنيد
لام لامك	گۆشتی رەخێ سەرێ،	گۆشتی روومەت	لحم الفك
لاماژۆری	گۆشتی لامێ سەرێ،	گۆشتی رووی لە سەرەوە	الفك العلوي

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
لاماژێری	گۆشتی لامێت خواری	گوشەی رووی لە خوارە	الفلك السفلي
لامژ	گیانە بەرەکی مێزووکە	کیانەوەرێکی مژەکە	طفيلي
لات -	بەرچیایەکی عەردەکی راست و پەحن لێ بیت	پێشەوەی چیا نەرزیمی پانی و راستی لێ بیت	أمام الجيل يوجد مكا عدل
لاك	١- ئێشی، ئیسەوی ٢- گەنی	١- دەرد، دەردەدار، ٢- بۆ گەنی	صفح، جيفة
لال	دەنگ ژ بەر نەهاتن	بێ زمان	أبكم
لالنك	سێنی	سنی	صينية
لالە (ئاك)	ل دەف مە	لای ئێمی	عندنا
لالی (ش)	ئامان، سێنیك	قاب	صحن
لالۆ	خال، برایی دەیکی	خال	خال، أخ لأم
لەبی	بەلی	بەلێ	نعم
لاگر	رەخ گری	لاین گر	مؤيد
لاندك	جهێ زارۆ تێدا دنڤیت	لانك	مهد
لاندکا باژێرڤانییێ	سەرهژانکا شارستانییێ	لانکی شارەوانی	مهد الحضارة
لاوچاکی	گەنجێ باش، خۆرتێ باش	گەنجی باش	فتوة
لاو	خۆرت	گەنج	الشاب
لاوینی	ب خۆرتنی	بە گەنجێنی	في الشباب
لاوین	یێ ژلاواگر	گەنجی گەنجان	زين الشباب
لاوك	١- یێ تازە ٢- ستران	١- جاحیلە ٢- گورانی	شاب، مقام
لاندك	دەرگۆشە	لانك، بێشك	مهد
لاڤژە	ستران، بەیت	حەیران	مقام
لەت (ك؟خ)	پرت	پارچە	قطعة
لەتکر	پرت کر	پارچە کرد	قطع
لەت لەت	پرت پرت	پارچە پارچە	قطع قطع

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
لەتکە	پرتکەك، بۆ داخازیی یە	پارچۆکەك	قطعة صغيرة
لەدی (ك.ر)ژ	رۆژا ئێك شەمن	رۆژی یەك شەم	الأحد
لەپ	دەست، پشکا تبل پیڤە	دەست بەشی بەنەنگوست	كفة
لەپك	دەستك، بۆ جلکا بکار دئینن	دەسك	اليدة
لەپانگ	دەست کێش	دەستەوان	كفوف
لەخرینی	دەمی ژ خەوێ رادبیت هێش چ نەخاری	بەبرسێتی	عدم الافطار
لەرزین	رەجفین	لەرینەوە	ارتجاف
لەرۆت	ترتری	لەکاتی قسەکردن لە رینەوە	تردد للسان
لەروو	بی دل پاقژ	دل پاك	صريح
لەرزە ئاڤك	ئاڤا لەرزۆك	ئاوی جولاو	السائل المهتز
لەرزەتا	ئێشا ڤەلەرزین	تای لەرزینەوە	الحمى المرتفعة
لەرزینیت	ڤەلەرزینیت، لڤ لڤفینت	دەلەرێنێتەوە	يهتز
لەر (ك.ح) (ئاك)	بێ شیان	بێ هێز، بێ توانا، لاواز	ضعيف
لەز	زی	خێرا، پەلە	سرعة
لەزباراند	زی ئینا خواری	خێرا باراندی	مطر بسرعة
لەز بارکر	زی ژوێر چوون	خێرا رۆیشتن	بسرعة تنقل
لەز لاڤاکر	زی پێ خەساندن	خێرا بلاوکردەوە	بسرعة انتشر
لەزبەردایی	زی پێ کر	خێرا پێ کرد	استعمل بشرعة
لەزبر	زی بر	خێرا برد	أخذ بسرعة
لەز بری	زی ژێ ڤەکر	خێرا لێ کردەوە	قطع بسرعة
لەزبرێ	ری نیشادا	خێرا بردیتی	أخذها إليها بسرعة

[illegible]	كرمانجيا ژووری [illegible]	[illegible]	[illegible] زمانێ عەرەبی
لەز بەردا	زی ئازاكر	خێرا بەرەلاكرد	بسرعة اطلقها
لەز بریندار كر	زی بریندار كر	خێرا بریندار كرد	بسرعة جرح
لەز بوو	زی خۆدێ دا	خێرا بوو	بسرعة ولدة
لەز پەقاند	زی تەقاند	خێرا تەقا	انفجرة بشعرة
لەز پەرچڤاند	زی گڤاشت	خێرا تولاندەوە	عصر بسعة
لەز پف كر	زی بالی كر	خێرا فوو كرد	قوى بسرعة
لەز پراند	زی فڕاند	خێرا فراندی	طير بسرعة
لەز ترساند	زی بەعجاند، بۆ تسری چێ كر	خێرا ترسان	تخوف بسرعة
لەز تراشی	زی خەرەتی	خێرا تراشی كرد	حلق بسرعة
لەز تێ كر	زی كرێ	خێرا تی كرد	سكب بسرعة
لەز تێدانا	زی ب سەر ڤەكر	خێرا بەرووەكرد	علق بة بسرعة
لەز جەماندن	زی كۆم كرن	خێرا كۆكران	بسرعة جمع
لەز جڤجڤین	زی لڤین	خێرا جولاندن	تحرك بسرعة
لەز چرماند	زی پێ ئاڤ كرن	خێرا چرووچ كران	بسرعة ذبل
لەز چێ كر	زی بنە جهـ كر	خێرا چاك كرد	بسرعة تعدل
لەز جڤیندان	زی خەبەر گۆتن	خێرا جونی دا	شتم بسرعة
لەز خاپاند	زی سەردا برن	خێرا هلە خەلەتان	بسرعة خدع
لەز خاڤ كر	زی پێتی كر	خێرا خاوكردەوە	بسرعة
لەز حەبەرگۆتن	زی قەسە گۆتن	خێرا جونی دا	شتم بسرعة
لەز خڕاند	زی سەردابرن	خێرا لی سەر رلاّ لادان	بسرعة انخدع
لەز خلف دان	زی گری دان	خێرا بەستی	بسرعة شد
لەز خڕكرن	زی كۆم كرن	خێرا خر كران	جمع بسرعة
لەز خەملاند	زی جوان كرن	خێرا رازاندەوە	تجمل بسرعة
لەز دا	زی دان	خێرا دای	اعطى بسرعة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
لەز دانا	زی دەینا	خێرا دانا	وضع بسرعة
لەز دڕاند	ب لەزی دڕاند، زی شق کر	خێرا دڕاندی	شق بسرعة
لەز دری	زی ڤەدری	خێرا دوریەوە	ضبط بسرعة
لەز درواركر	زی دووریار کر	خێرا دورمانی کرد	بسرعة خيط
لەز دۆت	زی شیر ژێ! وەرگرت	خێرا دۆشی	حلب بسرعة
لەز حەباند	زی تژی ڤیا، خوش ڤیا	خێرا خۆش ویست	حب بسرعة
لەز حەبلاند	زی تژی کر، شداند دا تژی بیت	خێرا پرکرد	تضاغط بسرعة
لەز حەلاند	ڤی کرە ئاڤ	خێرا تاواند	ذوب بسرعة
لەز حلی کر	زی راست و درست کر	خێرا لووسی کرد	بسرعة جعلها ملساء
لەز راکر	زی هەلاند	خێرا هەل گرت	رفع بسرعة
لەز راوستا	زی جه دا هێلا	خێرا وەستانی	اوقف بسرعة
لەز رادا	زی ڤەمالێ	خێرا مالیەوە	كنس بسرعة
لەز رژیا	زی چۆیێ، ستێر رژیا	خێرا ڕژایی	بسرعة جذب اليه
لەز زانی	زی بۆ چۆیی	خێرا زانی	عرف بسرعة
لەز زەرکر	زی کرەت ئاڤا کەل دا	خێرا زەردکرد	بسرعة تقع في الماء الحار
لەز زەلاند	زی راهاڤێت	خێرا هەلدا	بسرعة رمى
لەز ژێ ڤەکر	زی لێڤەکر	خێرا لی کردەوە	بسرعة قطف
لەز ژێ ستاند	زی لێ وەرگرت	خێرا لێ ستاند	أخذ بسرعة
لەز ژاراڤ کر	زی ئاڤ لێ کر	خێرا خاوێن کرد	طهر بسرعة
لەز ژێڤە بوو	زی بالا خوژێ ڤەکر	خێرا وازیان لێ هێنا	بسرعة ترك

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
لەز شاند	زی هنارت	خێرا نارد	بعث بسرعة
لەز قەلەوبوو	زی گۆشت گرت	خێرا گوشتن بوو	سمن بسرعة
لەز قەلاند	زی صۆرکرنەڤە	خێرا سور کرانەوە	أحمر بسرعة
لەز قەدکر	زی پارچە کرن	خێرا لەت کرد	قطع بسرعة
لەز قوقلاند	زی ڤەکونی	خێرا کۆلیەوە	حفر بسرعة
لەز قەوراند	زی ڤەکۆلی	خێرا کولیتەوە	حفر بسرعة
لەز قەرمین	زی صاربوون	خێرا سارد بووەوە	بسرعة استبرد
لەز ڤەدان	زی کۆم کرن	زوو کۆ کرایەوە	بسرعة جمع
لەز ڤەقوتا	زی قوتایە ڤە	زوو کوتاوە	بسرعة ضرب
لەز ڤەخار	زی خارەڤە	خێرا خواردەوە	بسرعة شرب
لەز ڤەمراند	زی بی دەنگ کر	خێرا کوژاندەوە	طفئ بسرعة
لەز ڤەکر	زی کرەڤە	خێرا کردەوە	قطع بسرعة
لەز کەتن	زی هاتە خارێ	خێرا کەوتی	وقع بسرعة
لەز کەلاند	زی کەل کرن	خێرا کولاند	بسرعة علی
لەز کوشت	زی مراند	خێرا کوشت	بسرعة قتل
لەز کێلا	زی ڤەکۆلی	خێرا کێلایەوە	حرث بسرعة
لەز گرت	زی گرت	خێرا گرت	مسك بسرعة
لەز گەڕاند	زی زڤڕاند	خێرا گەراندەوە	بسرعة رجع
لەز گوهارتن	زی لێك لەت کرن	خێرا گوڕیەوە	تبال بسرعة
لەز مرن	زی مرن، زی نەمان	خێرا مردن	بسرعة مات
لەز مالشت	زی ڕادا	خێرا مالی یەوە	بسرعة كنس
لەز مخمخاند	زی نیڤ کەلی کرن	خێرا نیوە کولاندن	بسرعة علی
لەز گین	ڤەر دژیت	ژینەوە	منعش
لەز نی کر	زی تازە کرەڤە	خێرا نوی کر	بسرعة جدد
لەز نڤست	زی خەو لی کەت	خێرا خەوت	نام بسرعة

لەز نفاند	زی دانا سەر نێك	خێرا چووڤاند	غمض بسرعة
لەز هەلاڤێت	ڤی بلند کرەڤە	خێرا هەل دا	قذف بسرعة
لەز هات	زی هات	خێرا هات	جاء بسرعة
لەز هەلوەشاند	زی ڤەکرەڤە	خێرا هەلوەشاند	فتك بسرعة
لەز هەرفاند	زی خراب کر	خێرا رووخاند	بسرعة هدم
لەز هەرشاند	زی پەرچقاند	خێرا تولاندەوە	بسرعة عصر
لەز هندا کر	زی بەرزەکر	خێرا برزکرد	ضيع بسرعة
لەز هندابوو	زی بەرزە بوو	خێرا برزبوو	ضاع بسرعة
لەز وەرگرت	زی ب دەست کەت	خێرا بەدەست کەوت	أخذ بسرعة
لەز وەربادا	زی باداڤە	خێرا بادایەوە	بسرعة لف
لەزاندن	زی کرن	خێرا کردن	أسرعة
لەز نەکرت	بە دلێ خۆ	بە کاوە خۆ	على المهل
لەزەت	خۆشی برن	بەخوشی بردن	اسعد
لەزکە	زی بە، بۆ داخازیێ یە	خێرا کە	اسرع
لەزینە	گەلەك زی بە	زۆر خێرا تە	اسرع
لەزینیت	زی لێ بکە	زووی لێ بکە، خێرا لێ بکە	اسرعه
لەش	کەلەخ	لاشە	جثة
لەشی گران	گەلەخ گران	لاشە گران، لەش قورس	ثقيل الجسم
لەش سڤك	کەلەخ سڤك	سووکەلە، لاشە سووك	خفيف الجسم
لەشکەر	سووپا	سووپا	الجيش
لەڤە	دارێ قەرەمی	قامیش	قصب
لەق	ددان ل سەر شداندن	قەپ	عضة
لەقەك	ددان لێدانەك، گازەك	قەپێك، گەزەیەك	عضة واحدة
لەقانە	هزانە	جولا	هزة

لەڤاند	هەژاند	جولاند	اهتز
لەق لەقۆك	هژ هژۆك	جووله جووله	مهتز
لەق لێدان	گەزلێ دان، قەپ لی دان	قەپ لێ دانەوە	معضة
لەق هاڤێژ	گەزلێ دەر، شتی لەڤا بهاڤێژین، قەرۆیێ لەق هاڤێژە	قەپا لێدەر	مصفی
لەگەلەگە	نەڤە بالداری سطی درێژەو پێ دیژە و رەنگ سپی و رەشە	لەق لەق	لقلق
لەگەن	سێنیکا ڤالا	قابی پەل	ماعون العریض
لەغمە	نەفق	ژێر زەوی	دهلیز
لەمپە	فانوسك	چرا	الفانوس
لنگ	پێ	پێ	قدم
لەنگەر	پێ سەقەت	شەل	مرشاة، اعرج
لەنگ	خوار	خوار	عرجاء
لەنگەرگرتن	پارسەنگ گرتن	کێش گرتن	موازنة
لەنگەربوو	خراب بوونا پارسەنگێ	کێش گرتنی تەواو	اختلال التوازن
لەنگەرکر	پێ شکاند، سەقەت کر، ئازار پێ کەفت		
لەنگی (ك.ر)	١ – خەلەتی ٢ – فارچوون	چەوتی	خطئ
لەنگ بوو	خەلەت بوو	چەوت بوو	خطئ
لەند دانا	خەلەت دەینا	چەوت دانا	وضع خطئ
لەنگ هات	ب خەلەتی هات	پە چەوتی هات	جاء خاطئ
لەند	كۆرك	تۆرت	حفرة
لەعلی خان	گەوهەرەك. ناڤێ ژنانە	گەوهەرە	جوهرة

لەندە هۆر	کەلەخ مەزن	لاسەی گەورە	عضم الجثة
لەوتاند	پیس کرن، تەرێف کرن	چلکت کردن	وسخ
لەوتی	پیس بوو	چلکت بوو	توسخ
لەوتین	پیس بوون	چلکت بوون	وسخ
لەوەندی	ئەڤە سەر هچکە دریژدکەن	فەقیانە	مندل
لەوا	ژ بەر هندێ	بۆیە، لۆیێ	لأجل هذا
لەواشی	ییێب سەنگ	سەنگن، کێش دار	ثقیل
لەواشە	نانێ تەنیرێ	ئەستورکێ تەندور	خبز التنور
لەوچە	ئەڤەژی خەبەرن	لەوەچە، بێ قیمە	بلا قیمة، شتیمة تطلق
لەو	ژ بەر	بۆیە	لأجل هذا
لەورا (ك.ر)	لەوا، ژ بەر هندێ	بۆیە	لذا
لەوەنتە	بهنا خۆش	بۆن	عطر
لەها	پێلاڤ	پێلاو	حذاء
لەیزاند	هژاند، رەقساند	سەمای پێ کرد	جعله یرقص
لەیزۆك	رەقسۆك، هژهژۆوك، ناڤێ بچیك کریە	سەما کەر	رقاص
لەیزی	رەقسی	سەمای کرد	رقص
لەیزۆك	هێزکا بچیکا	جۆلانە	مرجوحة
لەیەك بەردان	ژنك جودا کرن	لەیەك تەلاق دران	طلاق الزوجة
لەیستۆك (ك.ر)	بیکا زارۆکا، ژ لاستیکی چێ کریە	بووکە لاستیکی منال	لعابة اطفال
لە بیستۆك (ش)	یاری	گەمە	لعب
لەیلانك	سەراب، ئەڤەری دانە ل	سەرئاو، بیی ئاو	سراب

	بیابانا چێ دبیت دەمی ل دیر دنێرینێ و بهێزن ئالە بەلێ دەمی دچنە نێزیک چ نینە	بەشێوەی خەیالاوی	
لەیلانکی	ئەڤە ژ دبێژنە رەنگی مۆرێ ڤەبی	رەنگی مۆری کراوەیی	لون احمر
لەمیوندز	ئەڤە لەمینکا ترشە، خوێیا ترش	لیمۆترش، وەك خێ یە	ملح حامض
لێیێ (ئاك)	بەلێ	بەلێ	نعم
لەبیە	ل ویرێ	لەوێ	هناك
لبانە	تی کەلوك	تێ کەلاو	مزدوج
لبا (ك.ر)	لدەف	لەلا	عند
لباوە	لدەف وە، ل جەم وە	لەلا ئێوە	عندکم
لبنە (ع)	طابووك، ئەڤێ ژ ئاڤی چێ دکەن، ئەڤە پەیڤە یا کوردیی کریە	لبن، کەلپوچ	لبن
لب	کتەك، لبەکا تری کەت	دەنگێ	لب وحد
لبا	ئەڤە هریا بەرخکێ تێك صالی یە، ئەڤە لبا بەرخێ ئێك صالەیە	خوری بەرخێ یەك صالە	صوف الخروف السنة الواحدة
لبامن	ل جەم من	لەلای من	عندي
لبامیە	ل دەف مەیە	لەلای ئێمە یە	عندنا
لپتن	لڤین	جولان	حركة
لئاڤێ بدە	ئاڤێ تێ وەردە	لەئاویدە	اطهره بالماء
لئاق	ڤالایە، ئەڤە بۆ دەرگەها	کەوتیە سەر پشت،	مفتوح الكلي

	دبێژە دەمێ هەمی یێ ڤەبی	هەموو کراوەیە	
لەڤەکێ	بێ راوستیان کارکر، بێ راوستیان	کارکردن بێ وەسان، بەردەوام	عمل بدون توقف
لدارێ دنیایێ	ژینێ دنیایی	لە دونیایی	علی وجه الأرض
لدیف بکەنە غار	ب دیڤ ڤە هەڕن	شوێنی بکەرن بە راکردە	أركض وراءه
لدیف بەردان	خۆ بۆ کێم کرن	کەم کردن بۆی	تنازل من قبله
لحێف	ب سەر خۆ دادەر	لێفە	لحاف
لغاڤ	جهۆری کاییێ، بۆ دەوارا دکەنی	لغاو	
لفك	سەرك، لفکی لەوەندی	لاچك	رأس المنديل
لڤاشە	نانێ تەنکە، دەڤەرا هەرکیا	نانی تیرێ	خبز ساج
لڤال	هریا بەرخێ صاڤا	خوری بەرخی ساوا	صوف الخروف الصغير
لڤاند	هژاند	جولاند	حركة
لڤەك	بێ نەراوستیای، نەحەجتی	رانەوەستای، بەجوولە	حروك
لڤ	پرت	پارچە، لەت	قطعة
لڤانانی	پرتا نانی	پارچە نان	قطعة الخبز
لڤ	دندك، لڤا جەهی شین نەبۆیە	دەنکە	حبة
لکە	ژنایلۆنی چێ کریە خۆ بێ ڤەکرك	باغە، پێوەلکاوە	صنع من بلاستيك
ل مژخلکێ کری	یێ هاتیە مژخلك دای	لە حێلەك دراوە	ينجذب
ل سەر هەڕە	تەمام کە	بەردەوام	استمر
لمبیز	لمیز، دەرولێق، چێشتر لمبیزا خۆ شۆرکر	لموز	المخز

بەهدینانی [illegible]	کرمانجیا ژووری [illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبی
لبیس	لێڤا درێژ	لور	خرطوم
لتۆر	لێق	لیچ	شفة
لۆچکرن	لۆچساند، قەلب ژێ ڤەکر	توکل لێ کردەوە	تسلخ
لۆچیسك	ناڤك	ناوکە	لب
لۆبك	لۆبیك	لوبیە	لوبية
لۆتی	ژپێ خۆ دەرچوویی	بێ رێز	مشلتة
لۆر	بێ هێز، بێ شیان	بێ تاقەت	بلا قوة
لۆرك	ئەڤە ئێکە ژ چێ کەرێت شیری پشتی شیری گەرم دکەن خراب دبن ناڤ و شیر ژێك جوا دبن	لۆرك	فرو
لۆزەنگەر	زەلام باش	زرتە زەلام، پیاوی گەورە، بەسام	رجل كبير الحجم
لۆد	لۆدە	لۆدە	
لوفەلۆف	خرکە خرك، ئەڤە گریا بە تەنگافێ یە	شاکەشاك، فیکە فیك	نوع من البكاء
لۆط	ئەڤە نافێ پێغەمبەری یە	ناوی پێغەمبەرێکە	اسم لنبي
لۆط	رێڤەچوونا خۆ هەلاڤێتن	رۆیشتن بە خۆهاویشتن	مشي بالقفزة
لۆط هاڤێژ	بهن هاڤێژ	خۆ فرێ دان	يقفز
لۆق	گاڤ	شەقاو	قدم
لۆقهاڤێژ	گاڤ هاڤێژ	شەقاو هاوێژ	قفز بالقدم
لۆقە تنە	خارنگەه، بنگەهی بهن ڤەدکر	خۆراك خورادە	مطعم
لۆڤك	لوبك	لۆبیا	لوبية
لۆمە	بەحسی کرنا خەلکی	سەرزەنیشت	ملامة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
لۆغم	مین، بۆ منێن بن عەردی، کوردی کریە	مین	قنبلة تحت الارض
لۆشی	صەوکێك تەنیری	نەستورکی تەنور	خبر التنور
لۆچیسکێت باهیڤا	ئەڤە بەلگێ کەسکێ باهڤیی ل سەردا جبیەت پشتی هشکبێ	بادەمی ووشکی بێ پەلك	لوز مقشر
لۆچیسکێت گیزا	ئەڤە گیزێن سپی کر ژ بەلگێت کەسك	گوێزی پاك کراو	جوز المقشر
لووشە	ئەڤە ناڤێ کیایە	جۆرە گیاییێکە	اسم لعشب
لولاب	گولەکا چیایی یا حانە	گولێکی چیای جوانە	اسم لوردة
لوکزیت	هەما یێ کاردکەت	جوولەی کەم دەکا	بطيء الحركة
لوژیك	بۆ چوون	داهێنان	المنطق
لێ – ئاك	وەکی پێشگرەکی دچیتە سەر کارا بزوری ناکرەیی بکاردئینن	بیشگرە لەگەل کاربەکارێ	حرف زائدة
لێبۆك	زارڤەکەر	لاسایی کەر	ممثل مهرج
لێبری	ژێ ڤەبری	لێ بریە وە	قطع من
لێبادا	تێ ئالان	تێ هەل کرد	لف حول
لێ پەقاند	ژێ پرەقاند	لێ تەقاند	انفجر منە
لێپەرچقاند	ژێ هەڕشاند	لێ تولاندەوە	عصر لە
لێپێنچا	تێ پێنچا	لێ پێنچا	لف بە
لێ تێکر	ژی کرێ	لێ تێکرد	صب منە
لێ ترسیا	ژی ترسا	لێ ی ترسا	خاف منە
لێ جەماند	ژێ کۆم بوون	لێ غربوون	تجمع حول
لێ چنی	ژێ ژێڤەکر	لی کردەوە	قطف منە

لێ خار	ژێ خار بۆنەهێلا	لێ ی حوارد	اكل منه
لێ خاند	ژێ خاند	لێ ی خوێند	قرأة منه
لێ دا	قوتا	لێ دا	ضرب
لێ دادا	رینشتێ	لێ ی نیشت	هبط إليه
لێ دانا	ژێ دانا	لێ ی دانا	انزل منه
لێ داهای	ژێ بەرباكر	لێ بەباكرد	قوى منه
لێ داگرت	ژێ كرێ	لێ پڕكرد	ترس منه
لێ دكەت	دباریت، بارانا لێ دكەت	دەباری	تمطر
لێ حەیتاند	لێ خورِی، بدەنگی بلند گۆتێ	به سەریدا هاواری كرد	صاح عليه
لێ رینشت	تێدا رِینشت	لێ دانیشت	جلس عليه
لێزم	١- یێت نێزیك، مرۆڤێت لێزم. ٢- كەسێت نێزیك	١- نزیكه ٢- خزم، كەسی نزیك	قرين، أقرباء، الشخص القريب
لێ رێژە	سەردا چۆی	به سەر دا چوو	فائض
لێ قەومی	ب سەرهات	لێ قەوما	منكوب
لێڤ موچ	دەر ولێڤ	دەم و لچ	الفم والشفة
لێڤ لردانك	لێڤا مەزن و پەحن	لێورەب دەبە	الشفة العريضة
لێڤ خلف	ئەڤە لێڤا شەق بۆیی	لێو گەورە وپان	الشفة المشقوقة
لێڤ خار	بۆ مرۆڤێت لێڤ كەم	لێو خوار	الشفة العوجة
لێڤ بچیك	بەرێ دەڤكی یێ كوچكوك بین	لێو بچكۆله	الشفة الصغيرة
لێڤ هنیانك	بۆ كەسێ لێڤ پف دبێژن	لێو هەنبانه	الشفة الكبيرة وثخينة
لێڤە كە	ژێ ڤەكە	لێ بكەوه	اقطع

لێڤەکر	بزار ڤەکر	لاسایی کەر	تقلید
لێڤە کر	ژێ ڤەکر	لێ کردەوە	قطف
لێڤ شۆر	١ – ناڤ چاڤ گرتی، ٢– لێڤ هاتیە خارێ	مۆن و گۆژ	العبوس
لێڤ شێر	لێڤ گر و مەزن	لچە ستور	غلیظ الشفة
لێڤە	بەرێ دەڤی پشکا خارێ	لێو	الشفة
لێ ڤەبوون	پەشمان بوون	پەشیمان	تراجع
لێ نیێرین	بەرێ خۆ دەنێ	تێ ڕوانین	فحص
لێ نا	کەلاند	کولاند	طبخ
لندل	ئامیرێ ئاوازانە	ئاواز لێ دەرە	آلة موسیقیة

گ/ هاڤینی لێنا پاییزی خار

لێنگیزن	بارانا ب حەجیلۆك	لێزنە باران	مطر الوابل
لێنا کەڤن	پێ ناکەڤن، ژێ ناکەڤن	پێ نازانت	لا یعرفونه
لێ مشت	ئەڤە رابوونا ئاڤێ یە	ئاو هەلسان	فیضان
لێ یە	بۆ کارەکگی دبێژین کۆ بێتە رازی بوو	قەبوولە، حەل	مقبول
لێ گەڕ	ژ دیفدا چوو	لێ گەڕا	مفتش
لێك دا	دەینانە ئێك	لە یەگتر دان	ضرب البعض
لێك ڤەکر	پشلك کر	بەش کرد	تقاسم
لێك ئێخستن	ب شەڕ ئینان	بە شەڕ هێنانن	تعارك
لێك ڤەبوو	ژێك ڤەبوون	لەیەك بوونەوە	تصالح
لێك کەتن	شەرێ ئێك کر	بەشەڕ هاتن	تعارك
لێك مارکرن	ژێك مەهرکرن	مارە بران	تعاقد بعض
لێك خشاند	ئێك هسین	لە یەك خشاند	احتك بعض
لیل	پاشگرە، دەنگ، شالیل،	دەنگ ساز	سوط ناي

	دەنگ ڤە		
لیسی	جهێ نڤستنا مریشکا، مریشکا کە چۆیە لیسی	شوێنی نووستنی مریشک	نوم الدجاج
لیسك (ك.ر)	بلاڤ	بلاو	الشائع
لیسك	ڤێ پەیڤێ بکار دئینن دەمی گەلەك تەربیت	بۆ تەڕ بوون بە کار دێتن	مبلل
لیلی	نیڤ بۆریە ئۆیا بەرەڤ تیژە	لوولە	انبوب
لیلیا زراڤ	بۆریا زراڤ	لوولەی باریك	انبوب رفیع
لیتك	پەهن	لووشکە	ضرب القدم
لیفك	خۆپیێ یاقژ کەر	لیفکە	لیفة
لیرە لیر	گریانا ب دەنگ	لوورە لوور	بکاء مع الصوت
لیراند	ب دەنگی بەرز بکەنە گری	لوراند	نحیب
لیلاف	پشکا پیێ ی یا خوارێ	لوولاف	الساق
لیك	گلیز	لیکاو	نزل المخاط
لیت	دفن	لووت	أنف
لیلیا زراڤ	بۆریا زراڤ	لوولەی باریك	ابنوب رفیع
لیلێت ئاڤێ	بۆرێت سەرەنی	لوولەی ئاو	أنابیب الماء
لیلیێت لەڤەنی	بۆرێت لەڤەنی	لوولەی قامیش	أنبوب قصب
لیلیێت دووپشکی	بۆرێت دوو پشك	لوولەی دوو سەر	أنانیب شقین
لیلیێت دوو سەر	بۆرێت دوور سەرەکی	لوولە دوو سەر	أنابي ذو رأسین
لینە	جەرکێ مەزن بەرێ قەلی دکری	جەرەی گەورە	جرة کبیرة

پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت زمانی شیرین کۆ ب سەر هەردوو لێڤا ڤە دبێژن ئەو پەیڤەکا نەبزوینە ئو یا بێ دەنگە "ما"

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارزوو	زمانێ عەرەبی
ما	بۆ پرسیارکرنێ	ئایا	هل
ما	هندە، هەتا	تا	إلى
مار پیچ	١- مارێ پێچ کری	١- سۆندەی ئاو	صوندة، حلقات
	٢- لاستیکا ئاڤێ	٢- پیچ کردنی مار	ثعبان
مار برێن	ڤەبرینا نەختی	مارە برینە وە	اقتران
مارە رەشك	مارێ رەش	مارێ رەش	الافعى السوداء
مار حلیسە	ئەڤ رەنگێ ماری یێ حلی یە یی سەربچیکە	ئەو مارەش وەکو خەگۆرەبچووکە	الحية الملساء
مارستان	بنگەهی نەساخا	نەخۆش خانە	المستشفى
مارسین	ناڤێ گوندەکێ کوردستانێ لە سەر توخبیی یە	ناوی گوندێکی کورد سەر سنوورە	اسم لقرية كردية حدودية
مارزۆ	خزل	مارزۆ	
مارکرن	بەرهەڤ کرنا کورو کچا بۆ جۆت بوونێ	مارەبرینەوە	عقد القران
مارگەزتو	مار پێڤە دای	مار پێوە دراو	عض الحية
مار گیسك	ئەڤە ژی رەنگەکێ ماری یە یێ بێ ژەهرە چوار پەل یێت هەبێ	مار میلۆڤ، مارمیلکە	ابو بريص
مارگیر	نەو کەسێ تەسلیما مارا ڤێ دێ ئایەتەکێ خوینن مار خۆ دمرینمیت د دەسادا	مارەوان	صياد الحية

Kurmanji	Kurmanji definition	Sorani	Arabic
مار	١- ئەڤە گیانە بەرەکی ژەهریە بێ پێ دەست و پێ یە خۆ دخشینت دەمی دچیت، دزلێت، گرێ دانا پیکی بۆ زاڤای	١- گیانەوەرێکی ژەهراویە بێ دەست و پێ بە خشۆکە، ٢- مارە	١- الحیة ٢- عقد القران
مارماریشۆك	تیمساح، ئەڤە گیانەبەرەکی هشك و ئاڤی یە	تیماسح	التمساح
مازین	دەنگێ پەزیە دەمی تشتەك ب سەر تیت	دەنگی مەرە کەشتیێ بە سەری دی	وصت الاغنام
مارمێژ	ئەڤە دبێژنە وان کەسا دەمێ مار پێڤە بدەت ئەوژی دێ ژەحرێ ڤەمێژین	مارمژۆك	ماص الحیة
مارمیلك	ئەڤە ژی کرمەکە د ئاخێ دا دژیت	جۆرە کرمێکە لە ناو ئاودا دەژی	حیة یعیش تحت الأرض
مارلیسێ	ئەڤە ژی ناڤێ گوندەکی یە ل سەر توخیبێ تورکیا دایە	ناوی گوندێکی کوردە لە سەر سنورەی تورکیایە	
مازی	ئەڤە درامەتەکێ چۆلیە ب دارمازیا ڤەنێت بەرێ وێ ناخۆن بەلێ بۆ کار گەهاتێتە بکار ئینان	مازوو، شەلگە	
مازیا شین	ئەڤە مازیا کەسك یا نەگەهشتی	مازوو سەوز	مازي أخضر
مازو چن	لێڤە کەرێ مازیا	لێ کراوەی مازوو	قاطف مازی
مازیا سپی	ئەڤە ژ دجۆرێت گەهشتی نە	مازوو سپی گەیو	مازي الابیض ناضج
مازلۆخ	مەحفیر	مافوور	السجادة

مازنی	زەخمی	گەورەیی	كبرياء
مازڤان	خودان مال ومازی	خاوەن مال و مازی	صاحب البيت والمازوو
مازگ	بێ تشین	پژمینەوە	عطس
ماز	بليل	بلوێر	الناي
ماژۆ (ك.خ)	نەهاژۆ	مەهاژۆ	لا تسوق
مات	تەبەل	كەلا	دعبول
ماتانی	ياريا تەبەلانێ	كەلانی	لعبة دعبول
ماتەوزە	تەندەر ماتەيی	گەرمی ماتەيی	طاقة الكامينة
ماقيل	مەزن	گەورە، ماقوول	كبرياء
ماقيلی	مەزنی، ناڤێ مەعنەويە	ماقوولی	كبرياء
ماقووف	هژيرێت هشك	هەنجيری ووشك	التين اليابس
ماعدا (ك.ر)	عيرك، ئورك، زگ	گەدە	معيدة
ماست	ژێ چێ كرنا شيريە	ماست	لبن
ماصت مەهين	چێ بوونا ماستی	ماست مەيين	مخثر اللبن
ماصی	ئەڤە گيان بەرێ ناڤی يە دخۆن	گيان لە بەری ئاوی يە	السمك
ماصيك	ئەڤ ناڤێ گوندەكيە ل رەخ پاريزگەها دهۆك	ناوی لادی يەكە لە شاری دهوك	اسم لقرية في دهوك
ماص گر	نێچيرڤانێ ماصيا	راوكەری ماسی	صياد السمك
ماصی خۆر	حەژی كەرێ گۆشتی ماصيا	ماسی خۆر	آكل السمك
ماسۆلكە	گۆشتی شتی ماصيا	گۆشتی ماسولكە	عضلة
ماسولكێت ميزدانگی	گۆشتی ميزدانكێ	گۆشتی ميزلدانكە	عضلات المثانة
ماسولكا مالبچوكی	گۆشتی مال بچيكی	گۆشتی مندال دان	عضلة بين الرحم

ماسولکا لەلیپیێ	گۆشتی تەختیێ لەلیپی	گۆشتی لیو چەوان	العضلة الجبنية
ماسلوکا بەرێ چاڤی	گۆشتی بەری چاڤی	گۆشتی پێشەوەی چاو	عضلة مقدمة العين
ماسلوکا جنۆکی	گۆشتێ رەخ سەری	ماسوولکەی رەخ سەر	عضلة الصدغية
ماسلوکا پێکەنییێ	گۆشتی کەنییێ	ماسوولکەی پێ کەنیی	عضلة المضحكة
ماسلوکا جوونی	گۆشتێ جێنیکا	کۆشتی جوونی	عضلة الجبين المصطية
مالوسکا لامن	گۆشتێ لامن	گۆشتی لامن	العضلة اللامبية
ماسولکا پانکات لەپیی	گۆتشی پەحنکا دەستی	گۆشتی بەری دەست	العضلة الراحلة اليد
ماسولکا کێلەکێ	گۆشتێ خارکاژ دەرڤە تەنشتی	گۆشتی تەنیشت	عضلة الجانبية
ماسوولکا ئەرزنێ	گۆشتی ئەرزنێ، گۆشتی بەری دەڤی	گۆشتی چەناگە	العضلة الذقن
ماسوولکا بەرچاڤێ بایچیك	گۆشتی بەرێ چاڤی یا بچیك	گۆشتی پێشەوەی چاو	العضلة مقدم العين
ماسوولکا قەبۆلکی	گۆشتی دۆرێت چاڤی	گۆشتی دەورانی چاو	العضلة المحيطة الجفنية
ماسوولکا مژولانکێ	گۆشتی مژیلانکا	کۆشتی برژانك	عضلة أهداب
ماشەل	مالکێت نێچیرا ماصیا	تۆری راوە ماسی	شبط صيد السمك
ماشوت	کرمێ پەلکانە یێ کەسکە پاش دبیتە بەلاتیك	کرمی سەرگەلایە	دودة القز
ماشە (ع)	گاسك، ئەڤە ئامیرەگە تشتی گەرم پێ رادکەن،	ماشە	الماشة

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە		
ماش	ئەڤەژی دەرامەتەکێ شیڤانە شتی نیسکی نە	دانەویلەی شیوە، ماش	الماشة تۆکل
مالْ	جهێ بهن ڤەدانێ	مالْ	البيت
مالاّتە ئاڤا	١- مالاّتە یا ب خودان بیت. ٢- مالاتە چێ بییت	١- مالت بە خاوەن بی ٢- مالت ئاوابی	١- بيتك ان يكون له صاحب ٢- بيت معمور
مالاڤا	١- چۆنە بەر دلوڤانیا خودی ٢- نیاس، مالاچێ کری	ناسیاو، ناسراو	عرف
مالخێ مالێ	خودان مال	خاوەن مال	صاحب البيت
مالْ خراب	مالْ شەوتی	مالْ ویران، مال تیك چووبی	
مالخو	مەزنێ مالی	گەورەی مالْ	رئيس العائلة
مالخولیان	هزرکرن	بیرکردن	فكر
مالبرس	چاڤ برسی	چاو برسی	العيون الجائعة
مالبچیك	بنگەهێ زارۆکا کۆتێدا چێ بیت بەرێ بۆنی	مندال دان	بيت الرحم
مالستن	رەنگ کرن	رەنگ کردن	تلوين
مالشتن	ڤەمالین	کێسك دان	كنس
مالزارۆك	هەڤال بچیك	وەلداش دان	المشيمة
مالق	خراب بۆنا، هیکا مالق نەخۆ	تێك چوویی	الفاسد
مالك	ناڤێ بچیك کریە بۆ مال	ناوی بچووك کراوەی مال	اسم مصغر البيت

مالك شەوتی	مال خرابۆیی	مال ویران	البیت المنهار
مالك	١- خانیکێ بچیك ٢- خانە، جەب، حەود	خانووی بچووك، دێراو، خانە	الكوخ، لوح الزراعي
مالکێت برنجي	دەمێ برنجی بچینت ئەردی دکەنە خانە خانە دا تێر ئاڤ بیت	خانەی برنج	ارض بیت بیت لزراعة الرز
مالکێت تیتنێ	حەودێت تیتنێ	خانەی توتن	بیت التبغ
مال مەزن	مالا مەزن	مالێ گەورە	بیت الکبیر
مال مەست	کەسێ مەردبیت، دل ب چ ڤەنەبیت	بۆ کەسێ دەڵێن کەسە خمی بی	ان یکون سخي
مالیسۆك	شینکاتی	رووەك	نبات
مالین	رِادان	گەسك دان	کنس
گ/ مالا خۆ ب زکێ خۆ خراب کر			
مالێ ئاڤاکر	مالێ چێ کر	مال ئاوەدان کرد	معمر البیت
مالێ کەر	ڤێ پەیڤێ بۆ کەسێ حەژ مالی بکەت	کەسێ حەز لە پارە و مال بکا	بطلق علی الشخص المحب للمال
مال ویران	مالێ خراب بۆیی	مال خەراب بۆیی	البیت المنهار
مال شەوتی	مال صۆتی	مال سوتاو	المحروقي البیت
مالیات	خیزان و پارە	خیزان ومال	العائلة والثروة
مالهات	خودان باشی	خاوەن چاکە	نجیب
مالبرن	دزین	رووت کردن	نهب
مالنج (ك.خ)	ئامیرێ عەردی پێ حلی دکەن	مالنج	آلة تستعمل لتسطیح الارض
ماك	دەیك	دایك	الأم

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
مامەشی	لەوەندییێت زەلاما	فەقیانەی پیاوانە	المنديل رجالي
مام سین	ناڤێ چیایە ل پاریزگەها دهۆك	ناوی چیایە لە پاریزگەی دهوك	اسم جبل في محافظة دهوك
مامك	مەتەلۆك	مەتەل	الحزورة
مامرك	مریشکا شنی هێکا بکەت	مامرە	الدجاجة الصغيرة
مان گرن	راوستیان ژ کارا، تەمان گرتن کریە	وەستان لە کار	اضراب
مانگێر	کەسی دخازیت راوستیت	ئەو کەسەی داوای وەستان دەکا	مطالب اضراب
مانگێشك	دەڤەرا هۆزا دۆسکیانە فەلە بێت ئاکنجی بۆین لێ	ناوچەی هوزی دۆسکیە دیان جی شین بوون	منطقة ساكني [illegible] دوسكي [illegible] [illegible] فيها
مانیا	هلاك	ماندوو	[illegible]
مان	جهـ ناڤەبۆ کۆمی	چی ناوە بۆ کۆ	
مان	کارە، نەهشتە مرن ڤەرژێن	مانەوە	بقاء
ماندك	حاشا کردن	حاشاکردن	[illegible]
ماودا	مابەین	نابیەن	بين فترة و[illegible]، مجال
ماهی	کەرکەدانێ مێ یە	ئاژەلێ کەرکەدا تێ مێ بەیە	ماهية
ماهوو	خزمەت کار	ئیش کەر	الخادمة
ماهی	ددانێت فیلی	ددانی فیل شفیرە	فيل العاج
ماهیچە	ماسیلکە، زەپلەك	ماسوولکە	عضلة
مایە پووت	ریت ما بیی پارە	بی پارەی	مفلس

مایه	١ – مێ بەرژن ٢ بنیات دژین	١ مێینە ٢ دەژین	مؤنث، نعیش
مایتێچون	خۆ ل سەرفەرز دکەت	حەقی پێ بوو	فرض نفسه
مایتێکرە	ئێشاندن	هەلقوزاندن	تجرع
مایەسیر	بایێ سیر، کوبکەك چێ دبن ل دەرێ قونێ ژ بەر سەرمایێ	مایە سیر	بواسیر، باسور
مایان	هێڤێنێ پەنیری	هەوێن پەنیر	خمرة الجبن
مایێ فەلا	ئەڤە گوندەکێ توخیبە ل عیراقێ فەلە لێ دژین لە دەڤەرا بەرواریا	گوندی دیانانە لە ناوچەوی بەرواری	اسم لقرية مسيحية في منطقة برواري
مایە	ئەڤەژی گوند بوسلمانە ل دەڤەرا بەرواریا	گوندی بوسلمانە لە ناوچەی بەراوی	اسم قرية للمسلمين في منطقة براوري
مالدە (ش)	ژوورڤە	لەژ وورەوەیە	في داخل
ماکەر	ئەڤەژی کەرا مێ یە	کەرێ مێیە	حمار المؤنث
ماکەو، مێ کەو	کەوێ مێ	کەو	انثى القبج
مە	جێ ناڤێ سەر بخۆیە	ئێمە، راناوی سەربەخۆیە	ضمير الشخص
مەبەست	مەرەم	مەرام	مقصد
مەی	پەز	مەڕ	غنم
مەت	خوشکا بابێ، بۆ زارۆکی	پۆر، خوشکی باوك، بۆ منال	العمة
مەتین خوان	ئاخڤتن زان	قسە زان	بليغ
مەتەلۆك	مامك	٠ دتەل	الحزورة
مەحاند	حەلاند	تا اند	صهر

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
مەد	دار دەستێ ستیر	دەستە داری لەستور	جزران قوی
مەدبەند	تشتێ لاندکا	پێویستەکانی لانك	أثاث المهد
مەجیدی	ناڤێ پارێ ئوسمانیانە	ناوی پارەی عوسمانیەکانە	اسم العملة العثمانية
مەچەك	ناڤ دەست	ناو دەست	الرسخ
مەرد	دەست فرەھ	دەست بلاو	السخي
مەراق (ت)	گەلەك حەز کرن، کوردی کریە	زۆر حەز کردن	شدة اشتياق
مەراندن	لزاندن	جولاندن	تحريك
مەرشان	ئەڤە رەنگەکێ دارێ بۆ تازە یێ دچنیت هەر یا کەسکە	جۆرە دارێکی هەمیشە سەوزە	الشجرة دائمة الخضر
مەراڤی	وەردەك	مراوی	البطة
مەراز	مراد، خوزیك	ویستن، خوزگەی	منى
مەرا (ك.ر)	ژلایێ مەڤە	لە ئێمەوە	من جهتنا
مەرە	حال، عەیش	ئەحوال	عيش
مەرەم	مەخسەت	مەبەست	مقصد، غرض
مەرەقە	ئەڤە ژی پێچەکا دانی یە دکەنە شۆربا ئان ژی نیسکێ	چاو	مرق
مەرج	ئەڤە ئامیرە کە بەرا پێ دشکێنن	بەردشکێن	كاسر الاحجار
مەرج (ك.خ)	شەرت	معرج	الشرط
مەرخ (ف)	بالدار، بەلەوەر، نەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	تەیر، بالدار	طير

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
مەرخ	دارکاژ	دار سنوبەر	شجرة الصنوبر
مەرەمیت	حەلاوە، ئەڤە ژ دۆشاڤ کەزانیت قوتای چێ دکەن	حەلوای دوشاوە ڤەروانی کوتراوە	حلوة الدبس مصنوع وحبة الخضرة مطحون
مەری (ك.ر)	مرۆڤی	ئادەمیزاد	الإنسان
مەربێل	بێل، ئەڤە بۆ ئاخ کولانێ بکار دئین	خاکە ناس	مربيل
مەرچاند	پەرچڤاند، هەرشاندن	دارزاندن	عصر
مەرچاند	پەرژێ ڤەکرنا مریشکا سەر ژێ کری، زەمتاندن	پەزلێ کردنەوەی مریشك	إزالة ريش من الدجاج
مەرتیژك	ئەڤە مەربێلەکا سەر تیژە بۆ عەرد کۆلانی تێتە بکار ئینان	خاکە ناسی سەرتێژ	كرك ذات الرأس الحاد
مەرتیژ	ئەڤە ئامیرێ کۆلانێ یە	ئامێری زەوی کۆلان	آلة الحراثة الأرض
مەرك	ئامیرە کە ئاخێ پێ هەل ددەن	خاکە ناس بۆ خوۆ ل هەل دان	
مەرگ	مرن، کەلەخێ مری	لاشەی مردوو	الميت
مەرگەه	ئەڤە ناڤێ گوندەکێ سەر توخیبێ تورکیایە	ناوی گوندێمکی سنوریە لە توریکا و عیراق ژ گوندێن عیراقێ یە	اسم قرسة حدودية
مەرغەب	دەمی بیشتی ئێڤاری	کاتی پاشی عەسران	المغرب
مەرز	توخیب	سنور	الحدود
مەریای	ڤەشکەستی	شکاوی	منكسر
مەرش	ئەڤە بالیفکەکە ددانە سەر	بالیفی سەر پشتی حوشتر	نوع من المخدة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
	پشتا حێشرێ		توضع على ظهر الجمل
مەزن	قەبە	گەورە	كبير
مەزاختن	مەسرەف لێ کرن	خەرجی	إنفاق
مەزاق (ت)	ترانە/ کوردی کریە	دەمە تەقێ، گالتە	سخرية
مەزاخانە	فرۆشگا کەڤنا	فرۆشکا کۆنەیی	مزاد
مەزانی	مەپێ زانی	ئێمە زانیمان	نحن ادركنا
مەزار	مناصبێ چاکەك تێدا بیت	قەبرستانی کە ئیمامیکی تیانی	مقبرة
مەزەلۆ	بنگەهێ سترك چێ کرنێ	شوێنی چەسپ دروست کردن	مصمغ
مەزەلك	ژۆر	ژوور	الغرفة
مەزناهی	مەزن کاتی	گەورەیی	كبرياء
مەزنترین بەین	ناڤ بەینا مەزن	گەورەترین ماوە	أكبر المسافة
مەزمەئیل	کۆرە، نەبین	کوێر	ضرير
مەژی	مێشك، ئەندامێ پێ زانینانیە	مێشك	المخ
مەژی هشك	مێشك هشك	مێشکی ووشك	المخ اليابس
مەژیك	ئەندامێ پێزانینا دکەڤیە رەخێ بنڤەی سەری ل پاتکی	ئەندامی پێ زانینێ خوارەوە	المخيخ
مەژیی هەژك	سترێ مەژیك، ئەڤە د کەڤیتە رەخێ بنڤەی سەری ل پاتکێ	درکە مشك	النخاع الشوكي
مەژی	ئەم ژی، ئەڤە جە ناڤە	ئەمەبش	نحن أيضاً

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
مەستۆر	ب نامیس، مخەدر	بە ناموسی بەحیا	محجب
مەسحەفا رەش	کتیبا رەش، کتێبا ئێزدی دچن لسەر پێ سووند خۆت، کتێبا ئاڤێستایە	کتابی رەش، کتابی ئاینی ئیزدیە	المصحف الأسود
مەسەب	جهێ راڤێ، جهێ نێچیرکرنێ	شوێنی راو	مکان الصید
مەسەبێ کەوا	جهێ نێچیرا کەوا	شوێنی راوە کەرو	مکان صید القبج
مەسینك	ئامانێ دەست شیشتنێ	مەسینە	إبریق
مەستر	مەزن تر	گەورە تر	أکبر
مەشکەدر	کێتکە	پشیلە	قطة
مەشیا (ع)	برێڤە چوو، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	بەرێوەچوو	تمشی
مەشینە	برێڤە بە	بەرێوە بە	تمشیها
مەشرەبە (ع)	بەرداخ، ئاڤ پێ ڤەخۆرك، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە	پەرداخ	المشرب
مەشك، مەشك کیان	ئەڤە چەرمی کەوالی بە دەمی دگورێن دکەنێ بۆ ئاڤێ تیتە	مەشکە، مەشکە ژەنین	قربة
مەشکاڤالا	مەشکاخالی	مەشکەی بەتال	قربة خالیة
مەشق	راهێنان	راهێناکردن	تدریب
مەشخۆ	خورەك	مۆرانە	طفیلي
مەجمەعە	سێنیا مەزن	سینی گەورە	الصینیة الکبیرة
مەحفیر	رایەخکێ هریێ	مافوور	السجادة
مەحسك	پارچەیەکە ددانە ناڤ پێلاڤی دا خوش ببت بۆ	ناوکەف	قطعة توضع داخل الاخذیة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارزو	زمانێ عەرەبی
	ریڤە چوونێ		
مەلەڤان	ئاڤ برکەر	مەلەوان	السباح
مەلەڤانی	ئاڤ برکرن زان	مەلەوانی	السباحة
مەلەیی	گەرۆك	گەرۆك	السباح
مەلەبن	بنگەه	مەلەبند	مسکن، قاعدة
مەلیل	خەمۆکی	خەم گیر	مقهور
مەختە	ئەڤە ناڤێ گوندەکی یە ل	ناوی ناوچەیەکە	اسم منطقة علی
	دەڤەرا بەرواریا	پاریزگای دهوك	الحدود
مەلاص	عێجز رێنشتن بێ بلڤیت	خەم بار	مقهور
مەلصاندن	ئەڤێ بۆ بالدارا دبێژن	ووتەیەکە بۆ بالندە بەکار	لفضة تطلق علی
	دەمی خۆ ب ئەردی ڤەدنن	دێت کاتێ داوای جووتی	الطیور عندما
	داوا جۆت بوونی بکەت	بوون دەکا	تطالب الزواج
مەلیك	بەرکۆشك، بۆ زارۆکانە	بەروانکەلی منالان	صدریة الطفل
مەعزوم (ع)	گازی کرن بۆ خارنەکێ	بانگ کردن	عزومیة
مەعدونی (ع)	پەیڤەکا کوردی کریە،	بشودان	استراحة
	بهن ڤەدان، بۆ کارکەرێ		
	میری		
مەعدەنووس	ئەڤە توخمەکێ کەرەفسێ یە	جۆرێکی گەرەوزە	نوع من انواع
	بەلێ ئەڤە گرتربیت و		الکرفس
	کەسکێ وی ب رەنگ ترە		
مەغرەب (د)	ئێڤاری پشتی رۆژئاڤا دبین	ئیوارە	مغرب
مەقەسۆك	چیچکا رەش، کوریا وی	جۆلەکەی رەش،	سنونو
	شتی مەقەسێ یە	بەرستیلکە	
مەکۆ	مینزگرت، کۆم بوون	لە پشت میزا دانشان	ندوة
مەکر (ع)	فێل باز، گەلەك زان، نەڤ	فیل کەر	مکار

پەیڤ	کرمانجیا ژووری پەیڤە یا کوردی کریە	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
مەودا	مابەین	ماوە	المسافة
مەمانێ	ناڤێ گوندەکی یە ل دەڤەرا دۆسکیان	ناوی گوندێکە لە ناوچەی دوسکیان	اسم قرية في منطقة الدوسكي
مەمك كولی	کول بۆنا سنگی	برین بونی مەمك	التهار الثدي
مەند	راوستیای، ژ ئاڤا مەندنە بۆرە	وەستاو	الساكن
مەندێ	ئەو گیایەکێ بهاریە د کەلینن دکەنە بەربرنجی دەرمانی بابیە	گیایێکی بەهاریە لە ناو برنج دەکەن دەرمانی بایە	نیتة ربیعیة تستعمل کدوار للروماتیزم
مەندە هۆش	حێبەتی بوویی	سەر سورمایی	متعجب
مەنجەنیق (ع)	ئاگر هاڤێژ، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	ئاگر فرێ دەر	رمی النار، قذف النار
مەنجل مەخت	ناڤێ گوندەکی یە ل دەڤەرا هۆزا دوسیکا ل باژێری دهۆك، قەزانا مەزن	نوی دێیەکە لە شاری دهۆك، مەنجەڵی گەورە	اسم قرية في محافظة دهوك، جدر كبير
مەنجەلۆك	ترارێ ب چمبل	پەقرەج بچووك	صطل صغير
مە نێری	نە بەر خۆدی، بۆ داخازیێ	تەماشای مەکە	لا تنظر
مەنەزانی	مە چ بێزانین نەبۆن	نەمان زانی	لم نعرف
مەنەت (ك.	پارە	پارە	نقود، العملة
مەه دەر	شەفاعەت	شەفاعە	الشفاعة
مەهناڤ	هەیڤا ب ناڤ، ناڤێ ژنانە	مانگی بەناز	الشهر المدلل
مەه، ماه	هەیڤ، ئەڤ پەیڤا کوردی کریە	مانگ	الشهر
مەهدار	هەیڤ گر، بۆ ژنکی ب	مانگ گر، بۆ ژی بەزك	حامل شهر ١

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	حال دبێژن	ئەم ووتەیە بەکار دێنت	
مەهاندن	کرنە ماست	مەیاندن	تخثر
مەهیك	قومچکێت نێرو مێك	قۆپچە، تەباقە	طباقة،
مەهمە هۆك	ئەڤە کەسکایی، شینکاتی	ڕووەك	نبات
مەهندا کر (ر)	مەبەرزەکر	بزرمان کرد، ووتمان کرد	ضیعنا
مەها دبەت	ئەڤێ بۆ ژنکێت شنێ ب حال دکەڤن دبێژن	بێزوو بوونەوە	إظهار علامة الحمل
مەهاباد	ناڤێ باژێرەکێ کوردانە ل کوردستانا ئیرانێ، بەهارە	ناوی شارێکی کوردە لە ئێران، بەهارە	اسم مدینة کوردیة في ایران، ربیع
مەهور	ئەڤ ماڵخی مالی یە	ماڵخۆ	رب البیت
مەهوار	زك تژی، یا ب حال	زگ پڕ	الحامل
مەهر	مارکرن	مارەبڕین	کتاب العقد
مەهوەژ	مویژ	مێوژ	زبیب
مەهلەکە	نیڤ مری بۆن	نیوە مردن	الهلاك
کەلبەن	چاررەخ گرتن	چوار چێوە	المربع
مەێکوت (ك.خ)	ئەڤە دارەکێ چێ کریە بۆ صاڤار قوتانێ ب کار دئینن	دارێکی سەر بەکوتکە بۆ کوتانی شت بەکار دێن	
مەیرك	دەوین	دۆینە	أکله لینة
مەیتەب	فێرگا، خاندنگە	خوێندگا، قوتابخانا	المدرسة
مەی فرۆش	شەرا ب فرۆش	ئارەق فرۆش	بایع الشراب
مەی خۆر	ڤەخۆرکی شەرابی	ئارەق خۆر	سکیر
مەی خانە	فرۆشکا شەرابی	ئارەق خانە	محل الشراب
مەیتەب خانە	بنگەهی خاندکەهی	بینایەی قوتابخانە،	المدرسة

		مه کمه‌لاله	
مەینە تیەکی	بەلا خودێ هاتیە سەر	بەلا هاتیە سەر	مصیبة حلت علیه
مەیدان خوازی	قەبین	هەرەشەیی	تحدي
مەیتاب	هێلا ناڤەخوارنێ	بەجێ هێلا نی خواردنەوە	ترك الشراب
مەیمنك	گیان بەرەکی ئیستوائی یە	مەیمون	القردة
مەودا	نابەین	مەعبەین	المسافة
مجد	تێر، تژی، ئەز دی مجد هەلاوی خۆم	تێر خواردن	شبع، أكل إشباع
مت بوو، مط بوو	بێ دەنگ بوو	مات بوو	السكوت توقف عن الكلام
مت کر، مط کر	نەهێلا باخڤیت	مات کرد	اسکات
مراد	هیڤی، خواست	ئاوات	أمل
مراندن	چاووگە، کوشتن	کوشتن	قتل
مرار	مری، ئەڤێ بۆ گیان بەرا دبێژن دەمێ بمرن	مردار	میت
مرابی	خۆشرن کرن ب ئاخڤتنا	مەلاقی کردن	تملق
مراز	مراد	ئاوات	هدف
مراز دار	خودان هیڤی	خاون خواست، بە ئاوات	متأمل
مرازگر	هیڤی گر	خواستە	تمنی
مراز بوو	هیڤی بوو	ئاواتێ خواست	طالب الهدف
مراز خواست	هیڤی خواست	بە ئاوات	متأمل
مرە (ع)	ئەڤە تاما نابەینا شرین و تەعلێ یە، کوردی کریە، ئەڤە تریە یێ مرە	مرە، تامی لە نەشرین نە تالە زاردەگرێ	طعم بین الحلو والمر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارروو	زمانێ عەرەبی
مرتوخه	١- ئەڤە رەنگەکێ خارنێ ژ ئار، و دوهنی چێ دکەن، نان	جۆرەی نانێکه له ناردوو رۆن دروست دەکەن	نوع من الخبز
مطرب (ع)	ستران بێژ، کوردی کریه	گورانی بێژ	مطرب
متا	نەوع، ئەڤە چ متایه	جۆر	النوع
متاب	دەرامەتیێ هشك	خۆراك	ارزاق
مرچاند	پەرچقاند	تولاندەوه	عصر
مرمچی	پەرچقی	تولاوه	معصر
مر ماته	نەمری نەمای	لەرووك واز	بين الحي والميت
مرخ	حەژی کرن	حەز کردن	رغبة
مربو	١- تام تەحل بوو ٢- بو مرۆڤا دبێژن دەمێ نەیی ب کەیفی بین	١- تامر مر بوو ٢- بۆ مرۆڤ دەلێت کا تێ کە کەیف خوش نەبن	طعمه غير طيب
مرو مۆچ	دامایی، بێ کەیفی، یێ حال نەخۆش	داماو، بێ کەیفی	غير المتفائل
مروز (ك.ت)	وەرزی نەبوون	بێ زار بوو	يأس
مرۆڤ	ئادەمی، عینستان	بەنیا دەم	بشر
مرۆڤێت مە	خزمێت مە	خزمان	اقربائنا
مریشك	ئەڤە رەنگەکەی بالداریە مرۆڤ خودان دکەن بۆ گۆشت و هێکا	مریشك	الدجاجة
مریشکا ئاڤی	ئەو مریشکا دئاڤێ دا دژیت	مریشکه ئاویه	دجاج الماء
مروەت	وجدان	وژدان	ضمير
مریچۆك	رەعەف و قورمچی	لەروو لاواز	ضعيف

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
مزەبت	بەرهەڤ کرنا تری دا بکەنە مویژ	ئامادەکردنی ترێ کەبیکەن بەمێوژ	تهيئة العنب لصنع الزبيب
مزە	دەڤ خۆش کرن	دەم خۆشی کردن	طيب المذاق

مزەبت/ گەلەك رەنگێت (متا)ی مزەبت دكەت شتی هژیرا، تری، ئەوژی (متا)ی پشتی كرنا دئاڤا خولیی یا گەرم تێ دهەلینن وهشك دكەن.

مزەدەر	کرێ دان	کرێ دان	دفع الأجرة
مزیری	هۆزەکا کوردانە یاب هێزە ل دەڤەرا دهۆك ئاکنجیە	هۆزیکی کوردی بەهێزە ل دەورانی دهوك دەژین	عشيرة كردية في محافظة دهوك
مزیری ژۆری	ئەڤە مزیریێت دەڤەرا دهوك یێت سەری	مزەری سەروو	المزري الشمالي
مزیری ژێری	مزووري يێت خوارووێ	مزوری خوارو و کوردستان	المزوري الجنوبي
مزیار	کاسب کەر، وەرگرێ مزە	فرۆشیار	تاجر
مژومر	١- ناڤ چاڤ گرتی ٢- هەبوونا مژی لە ئەسمانی دنیار بەرەف طاریێ د چیت	١- ناوچەوان گیرا ٢- هەبوونی تەم و مژلە ئاسمانی	عبوس، وجود الضباب في السماء
مژمژۆك	ئەڤە کرمە خۆینێ ژ مرۆڤا د مێژین	کرمێکی خوێن مژە	الدودة الماصة الدم
مژولی، مژیلی	خۆب کار ئێخستن	خۆ خەریك کردن	انشغال عن
مژیل	سەرقالی، خۆ ڤە هێلاك	سەر قالی، خەیکی	مشغول
مژ	راینا تەمێ (بخارێ)	هەبوونی تەم	وجود الضباب
مژیێ بن ئاگری	خۆ لیا بن ئاگری	خۆلە مێش بن ئاگر	صخام تحت النار
مژی	ئەڤە کورت کریا (من ژی)	منیش	انا أيضاً

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
مژول	میێت سەر بەلگێت چاڤا	برژانك	اهداب
مژیلانك	مژۆل	برژانك	اهداب
مژی	خۆلی	خۆلە مێش	
مژو مۆران	رابینا زڤرڕکێت تۆزوبای	گەردە لوولە	اعصار
مژیل	خافلاندن پی	مەشغول کردن	انشغل
مژیل بوو	خافل بوو	مەشغول بوو	انشغل علی
مژیل کر	خافل کر	مەشغول کرد	انشغل به
مژیل کەر	خافل کەر	مەشغول کەر	انشغال
مسمسۆك	خۆڤە نسینك	خۆمات کەر	تمسکن
مسکۆ	پەیڤە بۆ دەست لەرزۆکا	لەرزۆك	مهتز
	بە کار دینن		
مشەخت	رەڤەند، جە هێلان	رەوەند	مهاجر
مشەخت بوو	دەرب دەر بوو	کۆچ کرد	هاجر
مشتاخە	دەمێ تری بەرهەڤ دکەن	ئامادەکردنی ترێ بۆ	تهيئة العنب لجعل
	بۆ مزەیتی، تری کۆم کرن	مێوژ	زبیب
مشتخاندن	تەحسین	خلیسکان	تزحلق
مشت	١- تەژی ٢- چەنگ	١- پڕ ٢- چەنگ	مليء، قبضة
مشت کر	تژی کر	پر کرد	امتلء
مشتیا	تژی بوو	پڕ بوو	امتلئ
مشاقە	پنە دۆز	پینە دۆز	رکاع
مشە	گەلەك، زەحف	زۆر	کثیر
مشەنە	گەلەکن	زۆرن	کثیرین
مشە	دەنگی خەوێ	دەنگی خەو	شخیر
مشتی	ئەڤە دەمی کەوال دمینە ل	مانەوەی مەڕ لە کۆلیتە	ابقاء الحيوان في
	مال ناچنە چولی ڤی بەهاری	بو ماوەك	الحضيرة

	بكار لێت		
مشۆت	ئەڤە بەركۆشكا ب پشتا	بەرزی بە كولیان دەدەن	
	خۆ ڤەددەت		
مشوار	راستی	راستە	مستقيم
مشمژە (ع)	مشمش، ئەڤ پەیڤە یا	قەیسی	قيسي
	كوردی كریە		
مشێ دار خورمانی	سڤورە	سمۆرە	سنجاب
مشتەلێن بازرگانیێ	بنگەهێ شەتلێت	سەتلگای بازرگانی	مشتل تجاري
	بازرگانیێ		
موصلك	ئەڤە هندە پێلاڤن د بەرێدا	جۆرە پێلاوێكە لە موصل	نوع من الاحذية
	ل میسل چێ در	درستیان دەكرد	القديمة كانت
			تصنع في الموصل
مخەنەس (ع)	١- بۆ كەسێ زك رەش	كەس حەسود	حسود
	بكار ١تێت ٢- یا		
	كوردی كریە		
مللەت	وولات	وولات	وطن ملة
ملهمبان	ناڤێ گوندەكی یە لە	ناوی گوندێكە لە	اسم قريةفي
	دەڤەرا دۆسكیا، ئەڤرازیێ	ناوچەی دۆسكی،	منطقة الدوسكية
	شتی هنبانكێ	بەرزایی وەكو هەنبانەیە	
ملهێت (ع)	ئەڤە مەربێلەكا تایبەتی یە	گەنم بەبادەر كردن	تهوى الحنطة
	شتی چەتەلانە دان و		بواسطة مربيل
	دكاكی پێ ددنە بای		
مەلملانی	هەڤ بەركێ	هاو بركێ	المنافسة
مل	هچك	قۆل	ذراع
ململین (ك. ر)	بۆ چۆت	پێ زانین	تعرف عليه

کرمانجیا ژووری		کرمانجیا ناوەراست	زمانێ عەرەبی
ملگر	نیشان کری	دەستن نیشان کەر	معین
ملپەحن	١– مل پان، خۆ گرتن، کەسێ ئارام	١– مل پان ٢– ئارام گەر	صبور
ملپێچ	ئەڤە پارچەیە کە دسطیێ خۆ د ئالینن ژ بۆ لاوینیێ	پارچەیەکی تایبەتی بۆ جوانی لە ملیان دەپێچنەوە	لفاحة
ملکیس	سطیی خارکەر	مل خوار	مدنج الرقبة
ملکس	گێسك، جەریفك	گەسك	مكنسة
مخێن	ئەڤە دەنگێ شێریە	دەنگی شێر	زئیر الأسد
مخابن	حەیف، بۆ دل پێڤە بۆنێ دبێژن، مخابن بو کورێ خەندقی	حەیفی	الحیف
مچینك	ئەڤە ئامیرە کە مییاپێ هەلارکێشێ	موکێش	ملقط
مانگا	چێل	چێل، مانگا	البقرة
من ڤیا	من دڤیا	دەم و یست	ارغبت
من	جە ناڤەیێ سەر بخویە بۆ کەس ئێکێ کت	ڕاناوەسەر بۆخوبە	ضمیر
من	بۆ وەزن کرنی بکاردئینن وەقیەك، دوو کلیۆنە	هۆڤە	الوقیة
مکور (ع)	پیس بوویی، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە	چلکت بوون	متوسخ
مگرتی	وەیزانە	وایزانە	افترض
مینا بوو (ك. ر)	بەرزەبوو	وون بوو	ضاع
میرونگ	چەکچەکیلە	شەمشەکوێرە	الخفاش

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
مهیز	مویژ	میوژ	الزبيب
مقات (ت)	ئاگەهـ ژێ بن، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، ژ مقەیەت هاتی	ئاگادار بن	انتبه
محال	دەڤەر، قەت نابی	ناوچە، هیچ نابێ	المنطقة، مستحيل
موز	دەڤ	دەم، دەو	الفم
مۆلەت (ع)	مەودا، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	ماوە، ووچان	الفرصة
مۆبەریك (ع)	سارکەر، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	ساردکەرەوە	المبردة
مۆ	ئەز	من	انا
مور	نیشان، دری	نیشان	علامة
مومیا	ئەڤە ژێ شەمایە ئۆکەرەسەکی دکەناڤدا لە کەلەخا ددەن دا بۆ ماوەیەکێ درێژ بمینن	مۆمی تێکەل کراوە بە کەرەسەیەکی کیمیاوی	الموية، الموماء
مورکێت خێری	ئەڤە دبێژنە ئەسفەنیکێ شتی مۆرکانە دکە ناڤ تشتاد داخێوك نەکەڤنێ	مۆری خێر، ئەسفەنیك	اسفينك
مورك	ئەڤە شیشەیێت کون کرینە	شووشەی کون کراوە	خرز
مۆرکانی	یاریێت مۆرکا، کچك ڤێ یاریێ دکەن	مۆریانی	لعبة الخرز
مۆخل (ع)	منخل، بۆ ئارلێ کرنی تێتە ب کارئینان، ئەڤ پەیڤە یا	هێلەك	المنخل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	کوردی کریە		
مۆتك	نیڤ	نیوه	النصف
مۆچك	ئەڤە کەفچکێ مەزنە بۆ دەو و ماست تێکرنێ بکار دئینن، ئەزب تەراناگەهەم تو یێ ب مۆچکا دخۆی، کیرك	کەوچکی گەوره	الملعقة كبيرة
مۆده	سێنیەکا مەزنە	سنی گەوره	الصينية الكبيرة
مۆر	رەنگی خەمره	رەنگی هەناری	لون الخمر
مۆرك	گرێك	برِبرِه	فقيرة
مۆرکێت پشتی	گرێکێت پشتی	برِبرِەی پشت	الفقرة الظهر
مرۆکێت باطکێ	گرێکێتشت سەری	برِبرِەی پشتمل	الفقرة العنقية
مۆرکێت پشتا قونا	ئەڤە کرێکێت کەلەژێیێ یە	برِبرِەی کێلنجی	مؤخرة الفقرات
مووکم کر	شداند، قاهیم کر	توندکر	شده، ثبت
موکور (ك.ر)	دل تەنگی	تەنگەبوونی دل	تضايق
مووکرومرۆڤ	هەڤال و دۆست	هاو دۆست	اصدقاء
مووکر	هەڤال	هاورێ	صديق
مووچك	می چرِك	مووی بن هەنگل	شعر العانة
مووغبەره	زیارەتاگ مناصب	کۆرستان، قەبرستان	مقبرة
موغلاچی	کەسێ تالان و دزیا بکەت	دزۆك	الحرامي
موزەرین	کەسێ مێیێت وی دزەربن	ئەو کەسەی کەموی زەردبی	ذو شعر أصفر
مووژدەك (ك.ر)	هنیانك	هەمبانه	قربة، بشرى
موو	قیچ	قیت، جەق	عدل
موودەمار	ئەڤە دەماربــ هر	ووردە دەمار	الاوعية ـعرية

بادینی	کرمانجیا [illegible]	[illegible]	زمانی عەرەبی
مووچاو	میی ل چاڤانێت	مووی چاو	الشعر العين
موماره	ئەڤە رەنگەکێ ئەساخیا چاڤایە، ئەنلگستوما، میمار	وەرام	تراخوما
موو وەریان	کەتنا میی	کەوتنی موو	داء الثعلب
موری	مێری	مێروولە، مێروستان	النملة
مێرباز	ژن باز، بۆ زەلامێ چاڤ ل دەز	کەسێ ژن باز	زير النساء
مێرانی	زەلامینی، ئەڤە ناڤێ واتایی یە	پیاوەتی	الرجالي
مێرخاس	زەولام باش، بۆ زەلامی زیرەك	پیاو چاك	رجولية
مێردەزرمە	زەلامێ مەزن، ب کەلەخ بیت	پیاوی گەورە	غول
مێر کوژ	زەلام کوژ، کچێ ماتومێرکوژی	پیاو کوژ، بەقیافەت بوون	قاتل الرجال
مێرغوزار	مێر گوزار، باخچێ زارۆکا	باخچێ منالان	الروضة
مێرگەوی	ناڤێ گوندەکی یە ل کوردستانا عیراقێ	ناوی گوندێکە لە پارێزگای دهۆك	اسم قرية في دهوك
مێرگان	ناڤێ گوندەکی یە ل سەر توخیبێ تورکیا	ناو گوندێکی سەر سنورەلە تورکیا	اسم قرية حدودية
مێر	زەلام	پیاو	رجل
مێرك	زەلامێك، بۆ نیاسین (ك)	پیاوە کە	الرجل
مێرگەه	١- جهێ مێرا ٢= باخچێ ئەسك	شوێنی پیاوانە	مكان رجالي

میردین	ناڤێ دەڤەرەکی یە ل تورکیا	ناوی ناوچەکی تورکیایە	اسم المنطقة تورکیة
میرگا چیا	ئەڤە ناڤێ گوندەکی یە ل کوردستانا عیراقێ	ناوی گوندێکە لە عیراق	اسم لقریة في کردستان العراق
میردار	خودان شیان، خودان مەرتەبە	خاوەن پایە	صاحب المرتبة
میرێ چی (ك.ت)	زەلامێ چاك	پیاو چاك	رجل الطیب

میرێ چی/ ئەڤە کورت کریا (میرێ چاکە) چی، چاکە بو سڤکییێ تێتە بکارئینان

مێز (ع)	ئەڤە دەپەکێ یا نە چوارییێ پێت هەین، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	مێز	المنضدة
مێزگرتن	کۆم بۆن ل دۆر مێزێ ژ بۆ گەنگەشێ	کۆبوونەوە لە دەورانی مێز بۆ گفت و گۆکردن	جلس حول المنضدة
مز	تاما ترش و شرین	مزر، مێ خۆشی	حامض حلو
مێژە	بەرێ، ژمێژدا، هەڤال کار	لە کۆنەوە	عن القدیم
مێژی	دەماغ	مێشك	المخ
مێژو و ناس	دیرۆك نڤیسی	مێژوو نووس	باحث عن التاریخ
مێژۆك	ئەڤە هندە بەرخن هەمی پەزا دمێژن	هەمو مەر دەمژێ	نوع من الخروف تمص جمیع الحیوانات
مێژوو	دیروك	مێژوو	تاریخ
مێژك	ئەڤە مەمێ زارۆکا یە ئەوێ یێ هایش بیت، مێتن	مەمی منال	مصاص لرضیع
مێژوو نی سطی	ئەڤە سرێ وەریسی، ئەڤە	درکەپەتك	الحبل الشوکي

	مەژ یە دکەڤیتە پاتکا مرۆڤی		
مێژوویی پشتی	سترێیە پەنگ	درکەیەلك	نخاع الحبل الشوكي
مێدەك	گلدك، ئەڤە پارچەیەکێ چێ کریە نانی تێدان دنخێڤن	پەرۆی نان	الوصلة لتحفظ الخبز
مێش خۆرك	ئەڤە تەیرەکێ رەنگی زەرە سەر ب کەسکی ڤەیە مێشێت هنگڤین دخۆت	باڵندەیەکی باڵ زەردەمێش هەنگوین دەخوات	طير أصفر اللون تأكل النحل
مێشە (ك.ت)	دەحل،داروگیا د ناڤ ئاڤی دا شین دبیت	جەنگەڵ	أدغال
مێش	ئەڤە گیان بەرەکێ رەشە ل دەڤەرا دارا یێ هەی	مێش	الذبابة
مێشکا صا	ئەڤە مێشەکا زەر دچنە سەرگیانی صا خویناوا دمێژیت	مێشە سەگ	ذبابة الكلب
مێشکۆلە	ئەڤە پشکەکە ژ ژمەژیك	بەشێکی مێشکە	المخيخ
مێشا کەرا	ئەڤ مێشە یا رەشە یا مەزنە دچیتە سەر پشتا کەرا خوینا وا دخۆت	مێشی کەر	ذبابة الحمار
مێشا هنگڤین	ئەڤە ژی هنڤگین چێ دکەن خەلك خودان دکەن	مێش هەنگوین	النحل
مێش ومۆر	گیان بەرێت هیر	مێش و مەگەس	الحشرات
مێش و مۆرێت	گیان بەرێت مێژووك	مێش و مەگەزی مژەر	الحشرة الماصة

مێژووك			
مێلاك	جەرگ	جگەر	معلاك
مێلاك کول بۆن	ئەڤە نێشەکە ژ سەرمایێ چێ دبیت	جگەر ئاوسان	التهاب الكبد
مێلاك خراب بۆیی	ئەڤە ژ نێشەکا پەزی مرۆڤایە	نەخوشی مەر و مرۆڤە	التهاب الكبد
مێل (ك.ر)	مالێ	مال	البيت
مهڤان	هاتنا کەسێت نەشی مالێ بو مالەکادی	میوان	الضيوف
مێتن	ڤەمێژین	مژینەوە	امتصاص
میراش	سەرۆکێ شیڤ لێ نانا	سەرۆکی چێشت لێ نان	رئيس الطباخين
میرڤان	زەعیف	لاواز	ضعيف
میراتی	ڤەماینێت بابێ، دەمێ باب دمریت	باشماوی باوك	أرث
میری	رژێم	رژێمی	حكومي
میرانە	ب رەسمی	رژێمی	رسمي
میر	کورێ مەلکا	میر	ابن الملك، أمير
میر ئالا	ئامر لیوا عەسکەری	ئامر لیوای عەسکەری	آمر لواء
میدار	یێب مێ	توکەن، موودار	شعراوي
میتك	مرتك، ئەڤە ب سترێاڤە تێن ل دەشتێ تاما وی یا تەحلە	مرتك، بەری درکە وتام تاڵە	ثمرة الشوكة طعمها مر
میکار	ئەڤە کێرا گەلەك تیژە، کارێ هیر دکەن	چەقۆی زۆر تیژ، ووردەکار	السيكارة السكينة
میرگەه	میرنشین	دالشعووی میر	إمارة

زمانێ عەرەبی	کرمانجیا خواری	کرمانجیا ژووری	پەیڤ
مضرب	مەکوتە	دارکێ دانی پێ دقوتن	میرکوتە
شعر الجعد	مووی لوولەیی	موویێت چەمیای	مێیت خەلەك
شعر السرح	مووی لورس	پرتێ راست وحلی	مێت راست
اسم لقرية في شمال العراق	ناوی گوندێ عیراقی یە	ناڤێ گوندەکی یە ل عیراقی	میسکا
الاغنام	مەری سپی	پەزێ سپی یێت مێ هریا پێڤە	میە
عمة	پوور	مەت، خوشکا بابێ	میمك (ك. خ)
ضعيف	لاواز	زەعیف	میمان
مثل	وەکو	وەکی	مینا
الساحة	گۆرەپان	مەیدان	مین (ك.ر)
تسمم البول	ژەهراوی بوونی میز	ژەهر بوونا میزێ	میزژەحریی
الماشية	مەڕ	پەز	می (ك.ر)
احتباس البول	میرنەکردن	نەشیان بمیزن	میزگرتن
البول	ئاوە دەردانی گورچیلە	ئاڤا ڤەمایێت ژ کۆلچیسکا	میز
مدرر	زیاد بوونی میز	زێدە بوونا میزێ	میزاوەر
مسمار	بزمار	بزمار، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، صنگ	میخ (ت)
شجرة	دارەمەکوك	رەنگەکێ دارێ یە بلند دبیت بەژ ناوی مەترەك دبیت رەهاوێ یا شرینە	میکیك
ازالة الشعر	مووڵێ کەردوە	کەرەسە کەمی پێ ژێڤە دکەن، ڤەچرینا می	میچرك
جدري المائي	سۆریکەی ئاو	سۆرکێت ئاڤێ	میرکوتە
الشعيبةو	مووکرکرەی وورد	ئەڤە ژی کرکرتێت هبرن	میکرکرۆ

بهدینانی	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
می رەنگ	شتی می	شێوەی موو	شكل الشعر
می زەحف	میێ گەلەك	مووی زۆر	كثير الشعر
می زەر	کەسێ چیلە زەر	مووی زەردە	اسفر الشعر
می رەش	کەسی پیرت رەش بین	مووی رەشە	اسود الشعر
می وەریا	کەفتنا می	کەوتنی موو	اسقاط الشعر
می وەراند	ژێ کەتنا می	لێ کەوتنی موو	تساقط الشعر
می درێژە	درێژ بوویێ پیرتێ	درێژبوونی موو	تطويل الشعر
می چرۆك	کەسێ می ژێ ڤەدکەت	موو لێ کەرەوە	حفاف
می چاند	چاندنا من د سەریدا	موو چاند	زراعة الشعر
می چڕ	گەلەك می یێ پێڤە	بەموو، موودار	شعرواي

ن -

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناڤەراست	زمانێ عەرەبی
پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت زمانی شرین ئەوژی (ن) ژ پەیڤێت ئەبزوینە			
نابینك	ئەڤەژی نان پێ پان کەرە شتی تیرۆکانە و یێ کورت و پەحت و ستیرە، دارمەشکی یە	بازی، بازووە، دارەکە مەشکی پێوە دکەن	
نا	ئەڤەژی ژ بۆ نەکرنا کارا دئین ژ بۆ نەهی کرنی	بۆ نەهی کردن بە کار دیت	لا نافية
نادێ	نادەتێ	نای داتێ	لا يعطي
ناچم	بریڤە ناچم	نارۆم، رێ ناکەن	لا أمشي
نارینك ئینان	ئەڤە دەمی زورنا لێ ددەت دەمێ بیکا دئینت	زوورنا لێ دان کاتێ کەبووك دینن	لحن خاص بواسطة بوق في العرس
نارەوا (ك.خ)	١- چێ نە بۆیێ ٢- نارێك ٣- ناقولا	لە شوێنی خۆیی نا	ليس في مكانه
نارگیلە	قەلینا جگارە کێشانێ یە	سەپیلەی جفارە کێشان	سبيل تدخين
ناربالگەه	بالیفکێت بچیك	سەرینی بچووك	مخدة صغيرة
نارنجۆك	بومبایێب دەست دهاڤێژن	نارنجۆك	قنبلة يدوية
نارین	ناڤێ ژنانە، ستران، حەیرانك	ناوی ژنایە	اسم المرأة
نارینك	ئەڤە سترانە ب بیکا دبێژن نارینکێ هۆی نارینێ	گۆرانیە بە بوو بوکان دەڵێنەوە بوکانە	اغنية خاصة تغنى في العرس
نارۆك	هنار	هەنار	رمان
نازبالگەه	ناز بالیفك	ناو بالیفە	داخل المخدة
نازدار	ب ناز	نازدار	مدلل

ناز	خۆ عەزیز کرن	خۆ بەناز	دلال
نازم	جوانا سڤك	جوانی سووکەلە	دلال
نازۆ	ناڤێ کچانە، یێب ناز	بەناز	مدلل
نازۆك	ناڤێ بچیمکە، بۆ نازدارێ	ناوی بچووك کاروەی، نازدارە	مدلل
ناتورڤان	زیرەڤان	پاصەوان	حارس
ناتەبتی	نەرینشتێ	بە جوولە	حروك
ناصورە	ئەڤە کولکا دەرێ قونی یە	دومەلەی ناوکۆم	غد ورمية عند فتحة المخرج
ناسناما باژێری	خۆ پێ ناسین	بروا نامەی شارستانیەتی	الاحوال المدنية
ناسك	شنی گەهشتی، یێ تەڕ	تازەیێ کەبوو	طازج
ناف ملفرە	١ – مل پەحن ٢ – زەلام باش ٣ – پێب بهن	شان پان، پیاو چاك	عرض الكتف، رجل طيل خلق
نافرەھ (ك.ر)	دگەرێ	دەگەرێ	يتحول
ناڤ بەر	ناڤ بەیین	مابەین	بين
ناڤ	نیڤەکێ دا	ناوەوی	الوسط
ناڤ بر	دانە بەر	ناوبڕ کردن	وضع الحاجز
ناڤ بڕی شەڕی	شەر ڕاوستاند، عەسکەر قەدکرن	وەستانی شەر، شەر ڕاگرتن، پارچەکردنی سووپا	وقف القتال
ناڤ بر (ك. ر)	ناڤ بژار کەر	ناو بژارکراو	اسم المختار
ناڤ برن	ناڤ ئینان	ناو هێنان	تسمية
ناڤ بارك	نفیا هەل گرتی، ناڤ بارکەکی بچیکە ددانیە ناڤ بەرا هەردوو بارا ل رەخی	ناوەڕاستی بار	وسط الحمل

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
ناڤ بەرا	نیڤە کار	نابەینی	بين
ناڤ بەند	ناڤ گرێ دای	ناو بەسراو	اسم المعقود
ناڤ تەنگ	نیڤا بەژنێ	ناوقەد	وسط الخصر
ناڤەرۆك	ڤەکولێن ژ ناڤدا	لە ناوەوەی لێ کۆڵینەوە	بحث في داخل المضمون
ناڤ چیادا	١- د ناڤ جهادا ٢- ناڤێ گوندەکیە ل کوردستانا عیراقی	١- لە ناو نوین ٢- ناوی گوندیکە لە کوردستانی عیراق	اسمن قرية في العراق
ناڤ چیا	د ناڤ عەردێ بلنداهی	لە ناو شاخا	وسط الجبال
ناڤ چاڤ	ناپەینا چاڤادا، لە بەرچاڤا	لە نێو چاوی	وسط العين
ناڤ چار	نیڤەکێ	ناوە ڕاست	منتصف
ناڤ چیکدار	ناڤ بژارکەر	ناو بژارەکراو	فرز الاسامي
ناڤە چیتی	ڕەخ کر، بۆ هاری کاریێ	لاگر، لاگیر	توسط
ناڤ چاڤ گرتی	١- ئەنی گرتی ٢- ناڤ بەینا هەر دووبریا دیتە گرنی ٣- کەیف نەخوش	نێو چەوان کرژ، بێ ڕوو	بلا وجه، الجبين المكشر
ناڤ چۆیی	نیڤەکا حەلیای	ناوەوەی تاواوەیە	ذوبان من الوسط
ناڤك ڤەچۆی	بەرك ڤەچون	تێك چوون	انكماش
ناڤ چەم	نیڤا چەمی	ناوەڕاستی چەم	وسط البستان
ناڤ دار	بناڤ و دەنگ	بەناو و بانگ	المشهور
ناڤ دار بوون	پێ نیاس بوون	بەناو بوون	اشتهر
ناڤ دەر	سەر داب	ژێر زەمین	دهليز
ناڤ لەپ	نیڤا دەستی	ناو دەست	وسط الكف
ناڤ لنگ	ناڤ بەرا هەردوو ڕانا	نابەینی هەردوو قاچ	بين الرجلين
ناڤ دەر	ناڤ دای، پێ هاتیە نیاسین	ناودەر	اسم الشهرة

پەیڤ	کرمانجیا ژۆروی	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	ب کریارا		
ناڤ دل	نیڤا دلی	ناو دل	وسط القلب
ناڤك	ناڤکا مرۆڤی، ناڤك	ناوەکە، ناوك	اللب، السرة
ناڤ کێل	بەژن	بالا	قامة
ناڤکا گورچیە	نیڤا گولچیسکی	ناوکی گورچیلە	لب الكلية
ناڤکا موی	نیڤا موی	ناوکی موو	لب الشعر
ناڤکا ددانی	نیڤا ددانی	ناوکی دان	لب السن
ناڤسەر	نیڤا سەر	ناوەندی سەر	وسط الرأس
ناڤشك	ناڤێ گوندەکی یە ل	ناوی گوندێکە لە ناوچە	اسم منطقة
	دەڤەرا دۆسکیا	دۆسکی	دوسكية
ناڤەند	نیڤی	ناوە ڕاست	الوسط
ناڤ ماڵ	هیرو میرت ماڵێ	کەل و پەلی ماڵ، ناو ماڵی	آثاث البيت
ناڤ	نیڤەك	ناوەوە	داخل
ناڤ مل	ناڤ بەرا هەردوو دەستا	ناوشان	وسط الذراعين
ناڤنجی	نەیێ کورت نەیێ درێژ،	ناوەنجی، نە کورت نە	المتوسط
	ناڤەێ چێ کریە	درێژ	
ناڤێ بکەری	ناڤێ کریار کەری	ناوی بکەر	اسم الفاعل
ناڤێ بەرکاری	ناڤێ تەمام کەری	ناوی تەواوکەر	اسم المفعول
ناڤێ بچیك	بچیك کرنا تشتا	ناوی بچووك کراو	اسن تصغير
ناڤێ بەرزە	ناڤێ نەدیار	ناوی نادیار	اسم المجهول
ناڤێ ئامیرا	پێ نیاسینا تشتا	ناوی ئامێر و ئالەت	اسم الآلة
ناڤێ تایبەتمەند	ناڤی هەلگرێ خو	ناوی هەلگرە کەی	اسم الخاص
ناڤێ خۆیی	خو پی نیاس	ناوی خۆیی	اسم ذات
ناڤێ دەما	پی نیاسینا وەختا	پی ناسینی کات	اسم الاوقات
ناڤێ خودێ	ناڤی رەبی، ناڤی خودای	ناوی خوا	اسم الله

ناڤێ جھ	پێ نیاسینا دری	ناوی شوێن	المكان
ناڤێ کار	پێ نیاسینا شۆلا	کار ناسین	اسم العمل
ناڤێ کری	پێ نیاسینا کارکری	ناوی کراو	اسم المفعول
ناڤرا	ژناڤ دا	له ناوەوه	من خلال
ناڤرا بر	د ناڤدا بر	له ناوەوه برد	أخذ من خلال
ناڤرادا	ژ ناڤدا برن	له ناوەوه درا	دفع من خلال
ناڤرا بەردا	ژ ناڤدا ئازاکر	له ناوەوه بەرەلا کرد	اطلق سراح
ناڤرا کر	ژ ناڤدا ب جھ ئینا	له ناوەوەکرا	عمل من خلال
ناقولا	کرێت، لێك نەدایی	ناشرین، نارێك	قبيح
ناکاو (ك.خ)	ژ کەل، ژنیشکەکێ ڤە	له پڕ	فجأة
ناکەڤتە بەر	ناچینە سەر کۆ خۆ لێك بدەن	ناخێوی	لا يرهم
ناکەڤن	نەکەتن	نەکەوێت	لن يسقط
ناکەڤن	نەکەتن	نەکەوێت	لن يسقط
ناکەلن	نەگەهشت	نە کولاو	نيئ
نالەت (ك.خ)	نەعلەت، خەبەری نەڕازیێ	نەعلەت، نەفرەت	لعنة
نالەت لێ کرن	خەبەر گوتنێ	نەعلەت لێ کرای	نعلة عليه
نالەت بار	بێ گونەھ کەر	کوناھ بار	المخطيء
نال	١- ژ بەر گۆتن ٢- پێلاڤا دەواریە	١- ناله ٢- نال، پیلاوی وولاغ	تكلم من مرضة، أحذية الفرس
نالێ کر	کەسێ نالا بکرین	نالێ کر	المشتر أخذبة الفرس
نال چی	چێ کەری نالا	نال دروست کەر	صانع الاخذية
نال فرۆش	هەمبەرکرنا نالا ب پارە	نال فرۆشی	بايع الاخذية
نامەخووا	چاڤێ خودێ لێ بیت	چاوی خوای لێ بیت	ماشاء الله

نامیس	حەیا، شەرم	ناموس، لابرۆ	حياء
نامزە	نەخاسمەت	نەخاسمە	خاصةً
نان	پێ خوێ مرۆڤا	نان	الخبز
نان بێژ	کەسێ کارێ نان چێ کرن بکەت	نان کەر	خباز
نان د پەحت	نان چێ دکر	نانی دەکرد	يخبز
نانێ تەنگ	نانێ سێلکی	نانی ساج	خبز الساج
نانێ چیچکا	ئەڤە گیایەکی یێ بەلك پەحنە چیچك دخۆت	نانی چۆلەکە	خبز العصفور
نان وەرگێرك	ئەڤە بستا نانی یە	نان برێژك	شيشة حديدية
نانڤم	چاڤ نەکەڤنە سەر ئێنك	نانووم	لأنام
نان و نەمەك (ف)	نان و خوێ، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	نان و خێ	الخبز والملح
نان خۆر	شۆل کەرێ مالەکی بیت	خزمەت کار	خادم
نانێ تیرۆکێ	نانی تیرۆکێ، نانی تەنك	نانی تیری	خبز رقاق
نانتف	فەتیلا برینا	فتیلە	الجرح
نەخشە کێشان	خەریتە لێ کرن، دەست نیشان کرن	خەریتە کردن	تخطيط
نەزخازمن	نەخاسمە	نەخاسمە	خصوصاً
نەخری	زارۆکێ ئەوە لێ یێ دەی بابا	نوبەرە	ولد البكر
نەرازیبو	نەڤیا چێ ببیت	رازی نەبوو	احتجاج
نەراوستیای	یینب بزاڤ	بە جولە	المشارة
نەری	نەیی	نەرێ	منفي
نەرم	بی نەر	خاو	لين

نەرمك	بۆ گوشتی یێ هەستی دبێژن گەلەك خاف	نەرمووك	لحم بلا عظام، لين
نەرمژاند	نەرم كرن	نەرم كردن	تلين
نەرم كری	شل كر	نەركردن	ملين
نەساخیا گری	ئەڤە ژ چەرمی ڤەدگریت	نەخۆشی گرهەل نان	مرض الفطري
نەساخیا خوریكا	ئەڤە هندە برسكن ل گیان بەراتێن	نەخۆشی خوریكە	مرض جلدي، الجدري
نەساخیا صۆركا	ئەڤەژی پرسكن بەلێ د هێرن ئو درنگ سۆرن	نەخۆش سوریكە	مرض الحصبة
نەساخیا زەركی	رەنگەكی نەساخیا زەردبن و خینا وی دبیتە ئاڤ	نەخۆش زەردەویی	اليرقان
نەساخیا كوخك	ئەڤە ژ سەرمایی چێ دبیت سنگی وان كول دبیت و دكوخت	نەخۆشی كۆخە	سعال
نەساخیا خۆدیكی	ئێشا تەقەلەقێ یە	نەخۆش دەرونی	كآبة، مرض نفسي
نەساخ	نەخۆش، تالێ	لەشی ئێش	مرض
نەساخی	تاوی	نەخۆشی	مرضي
نەساخ بوو	تاهاتێ	نەخوش بوو	تمرض
نەساخیێت سەریێ	تاییێت سڤك	نەخۆشی سووك	مرض الخفيف
نەساخیا كوژەك	تاییێت مرنێ	نەخۆشی كوشتن	مرض القتل
نەساخیێت ڤەگر	تاییێت بەلاڤ دبن	نەخۆش گرتنەوە	مرض معدي
نەساخ خانە	بنگەهێ ساخلەمیێ	نەخوش خانە	المستشفى
نەساخیێت دۆدرێژ	تاییێت ڤەدكێشت	نەخۆش درێژە دەخایەنی	المرض المزمنة
نەساخیا زكماكی	نەساخیێت زل ماكی	نەخوش زك ماك	الامراض

بهدینی	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی
			المستعصية
نەشتەرگەری	کاریٚ برینپیٚچییٚ	نەشتەری کردن	عملية جراحية
نەسرەوت	هەدار	ئارامی	هدي
نەشتەرگا	بنگەهیٚ برین پیٚچا	شوینی برین پیٚچا	مكان العملية
نەشیا	پیٚ نەکرا	نەتوانی	عدم القدرة
نەشیان	پیٚ نەکرابیٚ	نەتوانین	عدم المقدرة
نەشیٚت	پیٚ نەکریٚن/ شیان تیٚدان نینە	توانای نیە	لا يستطيع
نەشیٚم	ئەو نەشیٚم، پیٚم ناهیٚتە کرن	ناتوانم، پیٚم ناکری	لا استطيع
نەشیان	ژیٚ نەهات	نەتوانا	اعجاز
نەشتەرکاری	برین کاری	برین کار	العملية
نەتورە	ناس ناڤە	ناز ناوە	لقب
نەرازی بوو	قانع نەبوو	نارەزایی بوون	اعتراض
نەرابوو	یاڕوونشتی ژ جهیٚ خۆ نەرابوو	هەل نەسا	لم يقف
نەرادا	لەکیٚسك نەدا	نەمالشت	لم يكنس
نەراکر	هەل نەگرت	هەلیٚ نەگرت	لم يرفع
نەراگرت	رانەوەستاند	نە وەستان	لم يقف
نەراهیٚلاییی	ب دیڤ نەکەفت	بە دووای نەکەوت	لم يركض وراء
نەرۆن کر	بۆ شلۆڤە نەکر	روونی نەکرد	لم يوضح له
نەرم	یی خاڤ	شل	لين
نەزانی	هایژیٚ نەبو	ئاگادار نەبوو	لم يدرك
نەزان	نەبی ژیر	بیٚ هۆش، نافام	لا يفهم
نەزۆك	بجیك نەبوون	منال نەبوون	عقيم

[redacted]	کرمانجیا ژووری	[redacted]	زمانێ عەرەبی
نەعامە	نەڤەژی دیبێژی، حێشتر تەیر، بالدارەکێ مەزنە نافریت	حورە بالداریکی زلە	نعامة
نەعنان	نەڤەژی ئێکە ژ رەنگێت پینگی یێت تام خۆشە	نەعناع	نعناع
نەقەتاند	ئەو کار نەگەهاندە سەری	ئەو کردارەی نە برە سەر	لم يعمل على النهاية
نەقەلاند	بژار نەکر	نەی برژاند	لم يجمر
نەقراند	ب سەر دا نەشکاند	نەی شکاند	لم يكسر
نەقیراند	نە کرە حەوار	هاواری نەکرە	لم يصيح
نەقل	حار	جارە	مرة
نەحلەتا	نەعلەتا، تایێت سڤك	سووکە تا	مرض الخفيف
نەفس	حەزکر	حەز کردن	يرغب
نەفام	فهم ناکەت	فام ناکا	لا يفهم
نەقلەکێ	جارەکێ	جار ئێك	مرة
نەفرعەون	فەرمانا کوشتێ دانا سەر، کوهـ نەدا ناڤی عەونی	بڕیار کوشتن دان،/ گوی نەدا فرعەون	أمر على القتل، عدم سماع اوامره
نەفەقە (ع)	دان و دکاك، کەرەسێ خوارنێ، کوردیە کریە	ئەرزاق	أرزاق
نەڤی	کورێ کوری، کورێ کچێ، بو دەیك وبابا	نەوە	حفيد
نەڤی چرك	زارۆکێت کورێ کورێ کوری	کورەزازا، کچە زازا	الأولاد أحفاد
نەڤی چیتی	هاری کارکرن	یارمەتی دان	توسط
نەڤی چرچرك	کورێت کورێت کورا	کورە زازازا	اولاد أولاد

			أحفاد
نەڤسی	کورِ، کچ، یێت نەڤ ژن دمێرا بن بەلکی هەر ئێك ژ رەخەکی دبیت	زرِ کچ، رزِ کورِ	اولاد من أب وأم آخر
نەڤرۆز	جەژنا بهارێ، رۆژانی	جەژنی بەهارە	عبد الربيع، اليوم الجديد
نەڤێت	نەویستن	نەکردن	عدم الرغبة، لا يريد
نەڤ	تەنشت	تەنیشت	جانب
نەهات	نەئێت	نەیێت	لا يأتيّ
نەهاتی	کەیسێ بێ شیان	لاواز، لەر	ضعيف
نەهەرێ	نەڤی پەیڤێ بۆ حێبەتیێ	بو سەر سورمان بە کاردی	للتعجب
نەهەنك	حویت، ماسیەکا شیردەرە لە بەحرێ دا دژیت	حوت	الحوت
نەهال	نوال	قول	عميق
نەهێل	ئاڤێت مەند	ئاوی وەستاو	المياه الراكدة
نەه	هژمارا نەه	ژمارەی نۆ	العدد تسعة
نەهك	نەڤە رۆژێت خێرێ نە بوسلمان بڕۆژی دبن و خێرادکەن	نوێنە	ايام الخير عند المسلمين
نەها	ڤێگاڤێ	ئێستا	الآن
نەهاتیە	بێ پاش کەفتی	دووا کەوت	تأخر، البنية غير جيدة
نەخشین	نەخشاهر	نازیری	الغير امل البينة،

			احمق
نەهێلا	رێ نەدان	نەهێشتن	عقبة
نەهێز	نەهێلا	نەهێشتن	عقبة
نەهشی	بێ پێتی	سڕبووی	السبات
نەکۆ	نەوەك	نەکو	لابد
نەکەسی	ئێشا دەمارا	ژان کردن دەمار	وجع الأعصاب
نەکە غار	خۆشی رێڤە نەچە	غارمەدە	لا ترکض
نەکاریت	نەشێت	ناتوانی	لا يستطيع
نەهەنێ	وێرێ	وێندەرێ	هناك
نەکارم	نەشێم	ناتوانم	لا استطيع
نەکۆ	نەك، نەوەك	ناکە	لعل
نەگەهینەر	نەگەهشتی	ناگەیيە	عازل
نەگرتی	بێ بەردای	بەرەلاکراو	اطلاق سراح
نەمازە	ئێکجاری، نەخاسمە	بەیەك جاری، بە تایبەتی	خاصة
نەمر	بێ ساخ	نەمردوو، هەری ساخ	حي
نەمێر	ڤێ پەیڤێ بۆ وان زەلامێن نەژن بن نەمێر	بەپیاوی نێرە مووك دەلێن	تستعمل للرجال الخنثي
نەمەك (ف)	خوێ، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، مەناو نەمەك ل گەل ئێك خاریە	خوێ	ملح
نەوەبیت	نە هێلا کارەکی بکەت	نەکەی	إياك
نەو-چە	نەڤی	نەوە	حفيد
نەوەیی	چ نەبی، نەدرستی	نابەجێ	الغير الجائز
نەوال و نهێل	نەردێ بامـ و کند	ٚکەندو کۆسپ	المنحدرات
نەوێرا	ترسیا	ا سا	خاف

[illegible]	[illegible]	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
نەیاری	دوژمن کاری	دوژمنایەتی	العداوة
نەیار	نەییێ دۆست	برادەرنە بوون، دوژمن	عدو
نەینك	خۆدیك، قۆدیك	ئاوێنە، نەینۆك	المراية
نڤشێ نێر	توخمێ نێر	رەگەزی نێرە	جنس الذکر
نڤشێ مێ	توخمێ ژنك	رەگەزی مێینە	جنس المؤنث
نفرین	دوعا لێ کرن	دوعا لێ کردن	تداعی إلیها
نجمی	دلەنگی	دەشەلی	یعرج
نفر	ئاخڤتن گۆتن، خەبەرا	قسەوتن	الشتیمة
نافوە	کەڤتنا ئاخێ ل بن ئامانا	خۆل کەوتن لە ژێر قاب	ترسب الغبار تحت المواعین
نڤشی	رەە، تۆخم	رەگەز	سلالة، جیل
نڤسیار	کەسێ پەیڤ نڤێسی	نووسەر	کاتب
نڤسیارەك	کەسەکێ پەیڤ نڤێس	کەسێکی نووسەر	کاتب الواحد
نڤست	خەو ژێ کەت	خەو لێ کەوت	نام
نڤسك	ئەڤە ئامانەکێ کون کونە بۆ زاد چێ کرنی بکار دئینن	قاپێکی کون کونە بۆ خواردن دروست کردن بە کار دێ	مصفی
نڤشتی نڤێسینا	دوعا، نڤاسینێت چەند پەرێن قورئانی	نووشتە	دعا
نڤین	کەل و پەلێت خەوی	نووین	منام
نڤەك	خەوەك، ڤێ پەیڤێ بکار دئینن بۆ کەسەکێ حەژ خەوێ بکەت، خەوتە	خەو خۆش، خەو گیر	محبی النوم
نڤێژ	سەر چەماندن ل عەرشێ خودێ	نوێژ	صلاة

نڤێژا سپێدێ	کرنا نڤێژا سحارێ	نوێژی بەیانی	صلاة الصبح
نڤێژا مەغرەب	نڤێژا پشتی رۆژ ئاڤا دبیت	نوێژی مەغریب	صلاة المغرب
نڤێژا نیڤرۆژ	کرنا نڤێژا نیڤا رۆژێ	نوێژی نیوە رۆژان	صلاة الظهر
نڤێژا ئێڤاری	نڤێژا پشتی نیڤرۆ	نوێژی عەسرێ	صلاة العصر
نڤێژا چوو	دەمێ نڤێژێ یە بۆری	نوێژ نەمایە	فوات أوان الصلاة
نڤێژ پێ نینە	چێ نابیت نڤێژ تێ بکەن	نوێژی پێ ناکرێ	لا یصلح الصلاة
نڤێژ گرتن	روینشتن لە سەر شەمالکا نڤێژێ بۆ دەمەکی درێژ	توێژ دا بەستن	البدء لشرع الصلاة
نڤێژا قەزاکرن	کرنا نڤێژێ ل دەمەکێ دی	نوێژ بەقەلا کردن	قضاء الصلاة
نڤێژا مری	کرنا نڤێژێ ل سەر مریی زەلام دکەن	نوێژی سەر مردوو	صلاة المیت
نزا	نزانم	نازانم	لا أعرف
نزارکێ	ئەڤە دەڤەرا دۆسیکانە ل بازێری دهۆك رەخێ رۆژئاڤا	ناوچەی هۆزی دوسکی	المنطقة الدوسكية في دهوك
نزار	بەرسیهێ، ژ بەر سیبەرێ	لە بەر سێبەر	في الظل
نزیە	ئەڤە رەزێ شنی گەهشتی	رەزی تازە پێ گەیو	بستان حدیث النضوج
نژار	ئەرد تێهنی، بێ خێر، زەعیف	تینی ئەرزی تینو	ظماء، عمل ما، ضعیف
نژدەچی	دزی کەر	دزۆك	السارق
نژنێ	١- ڤەکۆلیت، لێ بەیڤێ بو واکەساد بێژین کو	١- کۆلانەوە ٢- بۆ دەوار کون کردن	تعمیق في التفکیر، لثقب

	هزرێت کیر بکەت بێ	بە کار دێ	الجدار
	هایێز خۆ هەبیت.		
	٢- بۆ دایورکون کرنێ		
	بکار دئینن		
نقۆ	بن ئاڤێ	بن ئاو بوو	غوص
نسیەت	تشتەکێ نەوەیی	شتێکی نارەوا	مصیبة
نسێ	سیبەر	سێبەر	ظل
نکرینم	ڤەکۆلم	هەڵ دەکۆلم	أحفر
نشکێڤە	ژخافلەتی، ژ خافلکی دا	لە ناکاو	فجأةً
نشکەکێڤە	ل پرەکی دا، بێ بزانیت	لە ناکاودا	فجأة، في الفضلة
نشك	دەم، وەخت	کات	وقت
نخافتن	نەهێلانا ڤالاییی	پو شینەوە	تغطي عليه
نقاندن	لێك ئێخستن، چاڤ نقاندن	چاو قوچاندن	غمض العين
نکل (ز)	دندك	دەنووك	منقار
نکارە	نەشێت	ناتوانێ	لا يستطيع
نکال	خانیێ پشك دار	خانوو بەش دار	البيت المشترك
نگریس	نەیار	دووژمن، دنس	عدو
نماندن	خەساندن، کرنەت ئاڤێ دا	خووسانەو	نقع
نماوی	شە دار	شێ دار	رطب
نمەدمال	تەحتی، هریا ڤەقوتایە، بو	لباد	لباد
	ڕێشینێ		
نمەك	خوێ	خێ	ملح
نمەکدان	خوێ دانك	خوێ دان	مملحة
نمەت	شتێ خودێ دای	شتی خودای	نعمة الله
نمتك	چپك	دلۆپە	قطرة

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[redacted]	...ی عەرەبی
نم لنك	مۆركێت هێر	مورووی وورد، زەلگیانە	خرز ناعم
نهال	نێڤ بەرا دوو چیا	دۆل و دەر	نوال، بین الجبلین
نهالیك	جهێ مرۆڤ ل سەر بنڤیت	شوێنی نووستن، دۆشەك	منام
نها	نۆکە	ئێستا	الآن
نهال (ك.ر)	نهال، چەم	نەوال	
نهۆم	تەبەق، بۆ ئاڤاییا بکار دئینن	قات	الطابق
نۆبەدار	چاڤ لێ کرن، زێرەڤان، شڤان نوبەرداریێ پەزی یە	پاسەوان	الحراسة
نۆبە	دۆر، گەر، ئەڤرۆ نۆبا ئاڤدانا مەیە، نۆبا شڤانی یە	دۆرە، نۆبەت	النوبة، تسلسل
نۆکە	نهۆ	ئێستا	الآن
نۆزدە	هژمارا بەری یستی ب هژمارەکی	نوزدە	العدد تسع عشر
نۆژ	ئەڤە رەنگەگێ مێش و رایە د کەڤیتە گیانی کەوالا شەشی پێ بێت هەین ودەڤێ وێ شتی چەتەلایە	گیانەوەرێکی وورده لە سەر گیانی ئاژەل دەژی شەتی قاچی هەیە	حشرة
نۆژدار	لوقمان، حەکیم	پزیشك	طبیب
نۆشادراو	حەل کەرێ ئەمۆنیا	شێ کردنەوی ئەمونیا	المحلول الامونیا
گ/ هەکە نوژەبگرە بسۆرە			
نوغیرۆ	وێران	خراب کراو	هدم
نۆ	نەء، بۆ نەهینی یە	نا، نەهی کردن	لا
نۆقرۆچك	باورشك ڤەدان وچاڤ	باوەشك هەل نان	نعاس

نوقرۆسك ڤەدان	دکەتە تسك نقاندن و ڤەکرن ژ خەوادا	چاوچوقاندو کردنە بەور بەدانیشتن لە خەوا	ناعس جداً
نوقرۆچك	قورچگ لێ دان، دەڤەك ڤەخار	قومەك	فم الواحد
نوقرۆزك	باوەشك ئینان	باوەشك هەل نان، بۆ پیرا دبێژن	نعاس
نقۆبوو	بن ئاڤ بوو	نقوم بوو	اغرق
نووژەن	سەروشنی، چێ کرنەڤە	سەر ل نوێ	من الجديد
نوو	نی	تازە	جديد
نووژەنی	نی کرن	تازە کردن	تجديد
نووتەك ك خ	گەلەك تارى زولماتە	تاریك	ضلام
نووچە	ب سەر هاتی	رووداو	حوادث
نووشتن	وەرپێچان	پێچانەوە	طوي
نووێژە	ئامیرێ کێلانێ	ئامێری کێلان	آلة للحراثة
نووهەدرا	ناڤی باژێر دهۆك یێ کەڤنە، فەلا دانا بوو سەر	ناوی کۆنی شاری دهۆك	اسم لمدينة دهوك القديمة
نێ	ڤێ پەیڤێ بکار دینین بۆ دیار کرنا خۆ	ئاخر	لكن
نێ	خۆ	خر	لكن
نێچیرکرن	راڤ کرن	راو کردن	يصيد
نێچر	راڤ	راو	صيد
نێچیرگرت	راڤ ب دەست خۆڤە ئینا	راوی بە دەست هێنا	أمسك الصيد
نێچیرڤان	ئەو کەسێ کارێ نێچیرا بکەت	راوکەر	صياد
نێر	توخمێ زەلاما	نێرەی رەگەز	ذكر

نێراو (ك.خ)	هنارتی، دا کرپارا بکەت	نێراو	مبعوث
نێرەباز	ئەڤە نێکە ژ تەیرێت گۆشت خوار	باڵدەی گۆشت خۆر، هی نێرە	آكلة اللحم
نێرەکەر	کەرێ نێر	مەری نێرە	ذكر الحمار
نێرە کەو	کەوێ نێر	کەوی نێرە	ذكر القبج
نێرك	نیڤا شینکاتی، ناڤکا شینایی	نیوەی شینایی	داحس
نێرکا پیڤازا	پشکا هەل گرا گولا پیڤازێ	نێزەگە پیاز	سويقة البصل
نێرینی	بەرێ خۆ بدەینێ	تەماشا کەین	ننظر
نێرگز	ئەڤە گولەکا سپیە ناڤ زەرە چێ دبیت هێش دنیا سار و سەرێ بهارێ گولا ددەت	گولێکی سپیە ناو زەرد بە زستان دەردەکەوێ سەرەتای بەهار گول دەدات	وردة نرجس
نێری	ئەڤە پەیڤە بو پەزێ سپی یێ نێر کۆ ژیێ وی پتر ژ سالەکێ بیت	سابرێن، نێرەی مەڕە تەمەنی زیاتر بێ لە سالێك	ذكر الغنم عمرة أكثر من سنة
نێرینێ	بەرێ خۆ بدەینێ، بۆ کومێ یە	تەماشا بکەین	ننظر
نێرینە هەوە	بەرێ خۆ بدەینە وە	تەماشا تان بکەین	ننظر إليكم
نێرینێت گۆشتی	ئەڤە کولکن ل بن چەرمی چێ دبن شتی گریکا	دەمەل، موو	دمل
نێرگە	جۆتك	بن میچی ژوور	عارضة خشبية
نێك	سەری ڕانی	سەری ڕان	رأس الفخذ
نێر	یێ تینی	بەلێنرو	عطشان

نیشەخۆ	ئەری، پاچەوا	ئەی چۆن	طبعاً
نی بێژەر	بێژەرێ شتی	بێژەری تازە	المذيع الجديد
نی	یێ تازە	هی تازە، نووی	الجديد
نی بار	هەلگری شتی	باری تازە	الحمل الجديد
نی بەر	خێڤە، ئەڤەنی بەرێ مەیە	بەری تازە، نوبەر	الثرمة البكر
نی دار	١- شتی دەت ٢- دارا تازە	تازە دەدا	تثمر الجديد
نی دەر	داناشتی	تازە دەر	الجديد العطاء
نی دارِشت	١- شتی حەلاندو چێکرو شتی، ٢- شلۆڤەکر	تازە دارِشت	قل من الجديد
نی دانێخستن	شتی گرت	تازە دایخست	سده مجداً
نی دانا	شتی ئینا خارێ	تازە دای نا	وضع مجدداً
نی دەم کر	شتی چێ کر	تازەدەم کرد	خدرة من الجديد
نی دەنگ	دەنگی تازە	دەنگی نوی	الصوت الجديد
نێ رۆژ	شتی بوونا رۆژێ	رۆژی تازە	اليوم الجديد
نی رەنگ	سیمایێ شتی	شێوەی تازی	اللون الجديدة
نیر خجك	ئەڤە خوریکێت ئاڤێ	خوریکەی ئاو	الجدري المائي
نیرك	ئەڤە یامیرەکێ کێلانێ یە ب سەر گا سنی ڤەدکەن	بۆ کێلان بە کاردێ بەسەرێ کاسنەوە دەکەن	آلة تستعمل للحراثة
نیر	ئەڤە گرکێت هەڤیری	ئەنگوتکەهویر	كرصة عجينة
نیرە	نیرە، شەقلی داری یێ کورت	نیلە، داری تری کورتی کاریتە	خشبة قصيرة
نیرەوان	قوەت	هێز	القدرة
نێ ژەنکرن	تازە کرن، لی کرنەڤە، ئەعمیر کرن	نوێ کردنەوە	تجديد

نی ژیار	ژیانوو	ژیانی تازه	الحیاة الجدیدة
نی ژوژن (ك.ر)	شیژن	شوژەن	الابرة الكبيرة
نباره	شنی گەهشتی	تازه پیٚ گەیوو	الجديد النضوج
نیاز (ك. خ)	ئنیەت	نیەت	في النية
نیاس	پیٚ زانین هەبوو ل سەر، بەری نهۆ دبێیت	ناسیەوه	تعرف عليه
نیاسیار	مرۆڤیٚ ئاسی کری	ناسیار	متعرف عليه
نیاسه	خەلك پیٚ دزانیت	ناسیاو	معرفو
نیانگر	نەیار، خیانەت کار	خائن، دوژمن	العدو
نیسەك	چرك	چەسپن لنج	لصق
نیسانۆك	گولەکا سوره یا بهاریه ل چۆلی شین دبیت	گولێکیٚ سووری بەهاره	اسن وردةحمراء اللون الربعية
نیشانا من کر	نیشامن دا	پیشانی دام	أراني
نیشانی	دەزگر	دەسگیرانی	شبكة
نیشادا	١- هی کری ٢- بۆ یار کر	پیشانی دا	أرشدني، تعرف عليه
نیشادای	هی کەر، فیرکەر	فیرکەر	مرشد
نیشادەن	پیشاناوان بدەن	پیشان دەن	عرفه
نیشان	١- هەبوونا دریەکی ل چەرمی ٢- دەست نیشان	پیشان دا، پیٚ ناس کرد	اشارة، مختوم
نیشان کری	دری کري	دەق دان	وضع الشامة
نیشان بوو	هاتە نیاسین	ناسراوه	متعرف عليه
نیشان دکر	پیٚ ناسان ددن	دەی ناساندن	وضع الختم عليه
نشانه	پیٚ نیاس	هیٚما	رمز
نشانێت گریٚ دانی	پیٚ نیاسیت پێکڤە نانی	نامرازی پەیوەست	ادارة الربط

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
نیشانێت نیاسێ	پێ زانینێت نیاس	ئامرازەی ناسروا	اداة تعرف
نیشانێت ئاشکرا	پەیێ نیاسینێت رۆن	ئامرازی ئاشکەرا	اداة تعريف المعين
نیشانێن نە ئاشکرا	پێ نیاسینێت نەرۆن کری	ئامرازڤی ناناشکەرا	ادارة الغير معروف
نیشانێت ناڤ بەرا	پێ نیاسینێت هەلاویستی	ئامرازی هەڵ واسراو	اداة تعليق
نیشانێت هیڤیێ	پێ نیاسێت منرادا	ئامرازی ئاوات	اداة التمني
نیشانێت نەنیاس	پێ نیاسینکێت نەنیاس	ئامرازی نەناسراو	أداة غير معروفة
نیشکڤە	ژ خافلەتی	لە بێ ئاگایی	عن الغفلة
نی تۆب	١- گەلەك نی ٢- تۆبی تازە	زۆر نوێ	الجديد
نی خۆر	تازە دخۆت	تازە دەخوا	آكل الجديد
نفش	توخم/ ئەڤە نفشەکی پیسەو	رەگەز	جنس
نیڤ	کەرەك، کرنا دوویشك، من نیڤ نان خار	نیوە	نصف
نیڤا سالێ	شەشی مەهێت صالێ	نوەی سالێ	نصف السنة
نیڤە رۆژ	بۆرینا رۆژێ ب نیڤی	نیوە رۆژ	منتصف النهار
نیڤا رۆ	ئەڤە یا کورت کریە، نیڤی بۆنا رۆژێ	نیوە رۆژ	نصف نهار

نیڤ رۆ/ نیڤ رۆژ/ یا هاتیە کورت کرن هۆزا مزیریا گەلەك پەیڤا کورت دکەن ئەوژی ژبەر سڤکییێ یە.

نیڤا شەڤێ	کرنا شەڤێ	نیوە شەو	منتصف الليل
نیڤە رۆ	کرنا کاری بنیڤی	نیوە چلی	عمل منصف
نیڤە گەز	بۆ پیسڤانی بکار دئینن	بۆ پێوان بەکار دێت	نصف ذراع
نیڤەکار	١ شەریك ٢- پشکەك	١- شەریك ٢- بەشێك	شريك، قسم من

	ژ کاری	له کار	العمل
نیڤه ررح	نیڤ مری کر	نیوه مردووکردن	نصف الميت
نیڤه کارێکی	بنیڤیا رێکێ	نیوەی رێگا	منتصف الطريق
نیڤشك	دوهنی ب سەردە وی دکەڤیت دەمێ ل لڤینت	رۆنی سەر دۆ	القشة
نی مال	مالا شنی دانای	مالێ نوێ	البيت الجديد
نی وار	عەردێ شنی	ئەرزی تازە	الارض الجديدة
نی هالخانە	مشتەل، پرتەکا ئەردی چێ کریە	شوتبە واری تازە، نەمامگەخانە،	
نی هال	شتل	نەمام	البرعم
نیهانی	بنگەهێ بهن ڤەدانێ	شوێنی پشوودان، ئارام گا	الاستراحة
نیهار	شینی	تازیە	تعزية
نیە (ك.ر)	نینە	نیە	لا يوجد
نینك	ئەڤە ئێشا حێشتڕانە زکێ وان دئێشیت دەمێ نەساخ دبن وەکی شاخەکی د ناڤ دفنا دا تێت، خودان ژی دێ دفنا وان ڤاژی کەت نۆ وی شاخی دبرن	نەخۆشی ووشتڕە	مرض يصيب الجمال
نیمۆك	لەیمنك	لیمۆ	ليمو حامض
نیمۆکێت ترش	لەیمینکێت ترش	لیۆی ترش	ليمون الحامض
نیمۆکێت بەصرا	لەیمنکێت دەڤەرا بەصرا	لیمۆی بەسرە	ليمو بصرة
نیاسینەڤە	ژێك جودا کرن	ناسینەوە	تميز
نینیك	ستران ب زاردەڤێ	گۆرانی لە ئێرزاری منال	

زارۆکا، خنێ دێ بۆتە

نینیکێ بێژم

نیخولك	سیمایێ شنی	شێوەی تازە	الشکل الجدید
نیهات	شنی هاتن	تازە هاتن	أتی من الجدید
نی هاژۆت	شنی بریڤە بر	تازە لێ خوڕی	ساق جدید
نی هەلکێشا	شنی کێشاڤە	تازە کێشایەوە	سحب من جدید
نی هەلاند	شنی ڕاکرن	تازە هەل گرتن	رفع من الجدید
نی هەلکر	شنی پێ کر	تازە پێ کرا	شعل من الجدید
نی هەرڤتاند	شنی خراب کر	تازە خەراب کر	هدم من الجدید
نی هندابوو	شنی بەرزە بوو	تازە بزربوو	ضاع من الجدید

١- و

پەیڤەکا دی ژ زمانی شرین ئەوێت پەیڤێت بزوێن ئەوێت دەنگ دار ئەوژی (و)

واتن	پەیڤ، گۆتن	ووتە	القول
واتە	لێك دان، رامان	مانا، واژەکردن	المعنى
وارژ	پرتەکا عەردی یێ ب خودان	زەوی بە خاوەن	الارض الملاكي
وارڤین	مللەت ڤین	وولات ویستن	حب الارض
وارگە	جە ومەوتەن	زەوی بە خاوەن	الارض ذو صاحب
وار (ك.ر)	هەوار	هاوار	الصيحة
واردیڤە	ڤەخوارن	خواردنەوە	مشرب
وابر	ئەوان بر	ئەوان بردیان	أخذوا
وادان	حیلە	فێل	حيل
وارا (ك.ر)	ئەو رەخ رەخێ دی	ئەو لا ئەولا	هذه الجهة وذاك
واژ	گوهشی	واق ورما	حيران
واستیا	هێز تێدا نەما	ماندوو بوو	تعب
واس واس	دوو دلی، تەقە لەق	وەس واسی	قلق
واسی	هۆصا	ئاوها	هكذا
واشە	پەیڤ	قسە	كلام
وانە بێژ	فێرکەر	مامۆستا	الاستاذ
وان	ئەڤان	ئەوانە	هؤلاء
وادار	باوی	بادار	رماتيزمي
واهە	ئەڤاهە	ئەوەتا	تلك
وەبالبەز	زێدە، ئێخستنە سەر	کوشند	قاتل
وەبا	نەساخیا گران	گرانەتا، تاعون	الطاعون

وەبالدەر	زێدە، ئێخستنە سەر	زیادە، خستنە سەر	مضاف
وەتاخ (ك.ر	مەزەلا بهن ڤەدانێ	ژووری دانیشتن	غرفة الجلوس
وەتوڤ (با)	بڤی رەنگی	وەها	هكذا
وەخم	مژ، ئەڤرۆ یا وەخمە	تەم	ضباب
وەخت	دەم	كات	الزمن
وەختێ خۆ	دەمێ خۆ	كاتی خۆ	الزمنة
وەح	٢-بەح، كرنە دەرا گای ٢-نیشانە یە بۆ حێبەتیێ	١- دەركردنی گا، ٢- نشتانە سەرسومان	طرد الثور، أداة تعجب
وەرار	بەراهی كەفتن	پێش كەوتن	تقدم
وەرار	گەهشتن	پێ گەین	تنمية
وەراز	كەسی كارێ چاندنی بكەت بۆ كەسەكێ دی	كرێ گرتی چاندن كار	المزارع
وەربادا	زڤراند	لول دا	لف
وەرپادان	وەرپێ چا	قەدكردن	تصفیت
وەرپێچا	دانانە سەرك بێچان	قەدكردن	تصنیف
وەرپێچكا نانی	نانێ پێچای	نتانی ڤەدكراو	خبز مصنف
وەرپێچا	پێچانەڤە	پێچانەوە	تصنیف
وەروەراند	هاڤێتێ	هەلێدا، راوەشاند	رمی
وەروەرە	تڤەنگ	دەبانچە	بندقیة
وەراند	ژێ كەفتنە خوار، دارێ بەلگێت خۆ وەراندن	هەل وەراندن	تساقط
وەریا	یێت كەڤیت، پرچا من وەریا	هەلْ وەرا	تساقط
وەری	دەنگە ژ بۆ كرنە دەراصەی	ووتەیە بۆ دەركردنی سەگ	لفظة لطرد الكلب

وەرگرت	ژێ هەل گرت، ستاند	لێهەل گرت	أخذ من
وەرگێرا	قولپاند	سوڕاندنەوە	قلب
وەرمت	برینابێ ناڤ	برینی بێ ئاو	إلتهاب
وەرمتی	ستیر بوویی	ئەستوور بوون	تورم
وەرێنە	ئەساخیا چاڤانە، تراخۆما	تەراخۆما، چاو ئێشە	تراخوما
وەرین	ژێ کەتن	لێ کەوتن	تساقط
وەر (ك.ت)	١- هۆسا ٢- وارگەه	ئاوها	هكذا
وەران (ك.ر)	خراب بۆیی	تێك چوویی	هدم
وەرە ئەبێژمە	وەرە بۆ تە بێژم	وەرە بۆت بلێم	تعال لأقول لك
وەرە	پەیڤە ژ بۆ گازی کرنێ	وەرە، بۆ بانگ کردنە	تعال
وەرە ڤێرە	بهێ ڤێرە	وەرە ئێرە	تعال هنا
وەرەیسێ ناڤکێ	بەندکی ناڤکێ	ناوکە پەتك	الحبل السري
وەرەڕابێ	گازیە بۆ هاتنا ژێر ئالایێ وان	هاتنە ژێر ئالایان	تسليم
وەرشەك	ئەڤ گیان بەرەکێ کیڤیە گۆشتی وی دخۆت و مفای ژ کەڤلی وی وەردگرن	وەشەك	نوع الحيوان البري
وەرگ	گورگ	گورگ	الذئب
وەرهاندن	رێنك ئێخستن	نەخشە دانا	تخطيط
وەزارەتا ناڤخۆی	چڤاتا ناف خۆیی	وەزارەتی ناوخۆیی	وزارة الداخلية
وەزارەتا ئابوری	جڤاتا ئابیریێ	وەزارەتی ئابووری	وزارة الاقتصاد
وەزارەتا داد	جڤاتا دا بەرووەری	وەزارەتی داد وەری	وزارة العدل
وەزارەتا ڤەگوهاستنی و گەهاندن	جڤاتا گوهاستن و گەهاندن	وەزارەتی گواستنەوە	وزارة النقل والمواصلات

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
وەزارەتا ساخلەمیی	جڤانا ساخلەمیی	وەزارەتی تەندروستی	وزارة الصحة
وەزارەتا کاری ئاکنجي	جڤانا کارو ریشتنی	وەزارەتی کارو جی نشین	وزارةو العمل والاستقرار
وەزارەتا کاروباری	جڤانا شول و مۆلیف	وەزارەتی کاروباری	وزارة العمل والشؤون
پێشمەرگا	پێشمەرگا	پێشمەرگە	بیشمرکة
وەبزانە	هوپزانە	وابزانە	احسب
وەپال	نسبە، کۆژمە	ریژە	النسبة
وەفی	بیك	بووك	العروس
ودغەر	ب رەخەکێ ڤەچۆن	تۆغر، گەشت	السفر
ودغەرچی	کەسی ب ریکا ڤە دچیت	ئۆغرچی، گەشت کەر	رحال
وەرغەربیت	دێ کیڤە چی	ئۆغربیت، بۆ کوێ دەچی	این تذهب
وەغەرکر	سەفەرکر	گەشت کرد	سافر
وەصطیك	راوەستان، بزار دەڤێ زارۆیا	وەستان	وقف علی لسان طفل
وەصانە	هۆیە، بڤی رەنگی یە، یا کوردی کریە	وایە	هکذا
وەصایە	هۆیە	وایە	هکذا

ت/ هەکە پەیڤەکا بزوێن ئێادی یا نەبزوێن دیڤدا هات ئەو پەیڤ ژی دێ ب هێزکەڤیت وەکی/ (وەصطیان) (ص س/ ط ت) بەلێ ب هاتنا پەیڤا (ە) بزوتنە، پاشی، بەری ت، ي) ئەڤە ژی بزوێنە نەوژی دێ کاری ل پەیڤا (ت) کەن ودێ هێنە گوهارتن.

وەصطیایە	کەسیرە بۆیە	ماندوو بۆیە	ارهق
وەس بە	هنی بە، بی دەنگ بە	ووس بە، قسە مەکە	لا تتکلم
وەکهەڤ	ئێکی ئێك	وەك یەك	مساواة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
وەبوو	ب وی رەنگی بوو	وابوو	هكذا كان
وەکر	ب جه ئینا	وای کرد	هكذا عمل
وەگرت	ڤەگرت	گرتەوە	امسك به
وەصا	هۆ	وا	هكذا
وەشاند	هاڤێ تیێ، بەلاڤ کر	تێ هەل دایە	رمى
وەشاندی	هنارتی	ناردی	باعث
وەك ئێکی	هەڤ تەڤایی	وەك یەك	متطابق
وەکی	شتنی	هەروەك	مثلما
وەکاز	گۆپال	گۆچال	عصا
وەکی (ك.ت)	حەتا	هەتا	إلى
ودنەبێژە	ڤی قەسی نەکە	وامەڵێ	لا تقول هذا
وەنەوەنە	بڤی رەنگی نە	وەهانا	ليس هكذا
وەلامگا	جهێ دان وستاندنێ	شوێنی بەربرسیار	استخبارات
وەه	نیشانەیە بۆ نەکرنا کاری	ئای	نوع من الانتباه
وەی بابك	١ – ئەڤە رەنگەکێ مارییە کوژەکە دەمێ پێڤە ددەت ئێك سەر دمرین ٢ – ئای بابە	١ – ناوی مارێکی کوشندەیە ٢ – ئای بابە	اسم حية القاتلة
وەی دایێ	ئۆی دایێ، ئەڤە پەیڤە یا ل سەر زاری ژنا بۆ حێبەتیێ تێتە بکار ئینان	ئۆی دایکی، یاما	تعجب نساء
وەی	بۆ ترسێ یە	ئۆی، بۆ ترسی	للخوف
وج	١ – مفا ٢ – کار، شول	سوود	الفائدة
وجە	یێ مفایە	بەسوودە	ذو الفائدة
وحاتە چی یە	کارێ تە چی یە	ئیشت چی یە	ما هي عملك

وج ڤەتین	شۆل بجھ ئینان	بەجێ هێنانی کار	يقضي العمل

هگ / بۆ علیم و حیلم ونان و ج ڤەتینی، ئالهەند/ ل ٢١٢

وجامن چیە	چ شۆلا منە	چ کارم پێ یە	ما عمل لدي
وجاوی	شۆلێ وی (بو نێر)	کارەکەی ئەو	عمله
وجاوێ	شۆلێ وێ (بۆ مێ)	کارەکەی ئەو	عملها
وج گرت	ب کێر خۆ هات	سوودی بۆ خۆی گرت	اصبح له شأن
وەچکۆ	وەکی	وەکو	مثل

هگ/ حالێ من وەچکو پەروانێ، طا. ل ٥٩٠

وراما (ك.ر)	ل وێر ما	لەوێ بەجێ ما	بقي هناك
وزە	گەرمی، تێهن	گەرمی، تەن	طاقة
وزەگرتی	گەرمی گرتی	گەرمی گرتی	احترة
وزە گەهاند	هەل گرێ گەرمیێ	گەرما هەل گر	توصل الحرارة
وژدان	خۆیەتی، وجدان	وجدان	ضمير
ووری ووری	دەنگە بۆ کرنە دەرا صەیا	چغ چغ	صوت لطرد الكلب
وورە	گازی کرنە زادی	بانگ کردنی نان خواردن	عزيمة
ووحە	دەنگە بۆ راوستانا چێلێ	دەنگە بۆ وەستانی چێل	صيحة على البقرة
وندابۆ (ك.ر)	بەرزەبۆ	بزربۆ	ضاع
وێڤە تر	هێرڤەتر	ئەو لاتر	هنالك
وێ	ئەوێ (ێ) نیشانە کرنە، مێ یە	ئەو	هذه
وێ گاڤێ	وێ دەمی	ئەو کاتە، ئەو ساکە	ذلك الحين
وی زای	وی جارێ	ئەو جارە	ذات المرة
وێهە	لەوێ هەلی	ئەوی دەتێ	هذا

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
ویرە	وی جهی، وێ دری	لەو شوێنە	ذلك المكان
ویڤە	ئەو رەخ	ئەولا	ذاك الجهة
ویرا	شیا، ما تو ویرای وی ماری بکوژی	توانی	استطاع
ویرایی	شیاییێ	پی ی ویرا	استطاعة علية
ویراهە	دیار کرنا جهەکێ نێزیك ب نیشادان	ئەوێندەرێ، وێندەرێ	هنالك
وندا	بەرزە	بزر، وون	ضاع
ولی	پەرندە یێ گۆشت خۆر	تەیرێ گوشت خور	صقر
وی	ئەو	ئەو	هو
ویرە	خوارە، ئەڤ پەیڤە گەلە بۆ چاڤا تێتە ب کار ئینان دەمی یی حەوەل بیت	خێلە	حول
وین	ڤیان	ویستن	أحب
ویچێن	ورێ چێن	دەنگی چۆلەکەیە	صوت العصفور
ویتێن	دەنگێ چیچکانە	دەنگی چۆلەکەیە	صوت العصفور
وویچ وویچ	دەنگێ چیچەلۆکێت مریشکا	دەنگی جوجەلەی مریشك	صوت فرخ الدجاج

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	**کرمانجیا خواروو**	**زمانێ عەرەبی**

پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت زمانی کوردی ل پشکا دیالێکا کرمانجی بادینان دا ئەوژی (هـ) ئەڤ پەیڤە ئەم دشێن ب دانین ژ پەیڤێت رەسەن د زمانی کوردی دا ل گەلە جهادا تێنە خاندن ب (ئا) ئەڤ

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
ها	پەیڤە بۆ بەرسڤا (ئا)	ها، ئا	ماذا
ها اپۆ	مام، ئاپۆ	مام	عم
هات	بەرەف مرۆڤیڤە تێت، ئەڤ کارە ژ کارێت تێنە پەرە	جولەی کردیە بەرەو ئەو کەسە	جاء
هاری	پیشتەڤان	یاریدە دەر، پشتەوان	المساعد
هاری ئالان	پشتەڤانێ کر بۆ وەربادان تی	یاریدە دبۆ ئالان	ساعده في لف
هاری بارکر	پشتەڤانی کر بۆ چۆنی	یاریدەی دا بۆ گۆارستەوە	ساعده في النقل
هاری بادا	پشتەڤانی کر بۆ وەربادانێ	یاریدەی دا بۆ بادان	ساعده في الف
هاری بەلاڤ کر	پشتەڤانی کر بۆ پێ حەساندنێ	یاریدەی دا بۆ بلاوکردنەوە	ساعده في النشر
هاری بەردایێ	پشتەڤانی کر بۆ هەل کرنێ	پاریدەی دا بۆ پێ کردن	ساعده في اشتعال
هاری بەردا	پشتەڤانی کر بۆ ئازا کرنی	یاریدەی دا بۆ ئازاد بوونی	ساعده في التحرر
هاری بری	پشتەڤانی کر بۆ قەدکر	یاریدەی دا بۆ پارچە کردن	ساعده في ا لقطع
هاری بو	پشتەڤانی کر بۆ برنێ	یاریدەی دا بۆ بردن	ساعده في الأخذ
هاری بو	پشتەڤانی بوو	یاریدەی بوو	كان يساعده
هاری پەقاند	بشتەڤانی کر دا ب بەزکس	یاریدەی تەقاند	ساعده في الانفجار
هاری برتکاند	[illegible]ەڤانی [illegible] پارچە	باریدەدا بۆ ئەوی لەت	ساعده على

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
	پارچە کری	لەتی بکا	تقطیع
هاری پێنچا	پشتەڤانی کر ژ بۆ لێکدانی	یاریدەی دا بۆ قەد کردن	ساعدە في الترتيب
هاری پەرچڤاند	پشتەڤانی کر دا بگڤێشن	یاریدەی دا بۆ تولاندە	ساعدە في العصر
هاری تەبقاند	پشتەڤانی کر دا ناڤگ ڤە ببەت	یاریدەی دا بۆ قۆزیانەوە	ساعدە في الانكماش
هاری تەڕکر	پشتەڤانی کر بۆ ب ئاڤ کر	یاریدەی دا بۆ شلکردنی	ساعدە في تبلل
هاری تەەزاند	پشتەڤانی کر ژ بۆ پیسی کرنا وی	یاریدەی دا بۆ تێزازاندنی	ساعدە في تشتت
هاری تێ کر	پشتەڤانی کر دا خالی کەت	یاریدەی دا بۆ تێ کرد	ساعدە في الصب
هاری جەماند	پشتەڤانی ژبۆ کۆ کرنا	یاریدەی دا بۆ غر کردنی	ساعدە في الجمع
هاری جداکر	پشتەڤانی ژبو ژێك ڤەکرنا	یاریدەی دا بۆ جیاکردنی	ساعدە في التفريقة
هاری چاند	پشتەڤانی کر ژبو شین کرنێ	یاریدەی دا کە بچینی	ساعدە في الزراعة
هاری چنی	پشتەڤانی ژ بۆ ژێڤە کرنی	یاریدەی دا کە کاری چنین بکە	ساعدە في القطف
هاری چێ کر	پشتەڤانی کر بۆ پێگەهاندنێ	یاریدەی دا کە دروستی بکا	ساعدە في تصليح
هاری چەماند	پشتەڤانی کر دا خاربکەن	یاریدەی دا کە خواری بکا	ساعدە في إنحناء
هاری خەملاند	پشتەڤانی کر دا جوان کەن	یاریدەی کرد کە برازێنێتەوە	ساعدە في تجميل
هاری خراندن	١- پشتەڤانی کر دا سەر	یاریدەی دا کەعەل	ساعدە في الخداع

	داپەن	بخەلتێنت، یاریدەی دا	
	٢- پشتەڤانی کر دا ڤەکێشت	کە بکێشیتەوە	
هاری دا	پشتەڤانی کر ژبۆ دانێ	یاریدەی دا کە بدا	ساعده في الدفع
هاری دانا	پشتەڤانی کر ژ بۆ ئینانە خارێ	یاریدەی دا کە دانێ	ساعده في انزال
هاری حلی کر	پشتەڤانی کر ژ بۆ حلی کرنی	یاریدەی دا کە لووسی بکا	ساعده في تسطح
هاری راوستاند	پشتەڤانی کرد حەتا د جه نەلڤیت	یاریدەی دا کە بووەستی	ساعده في التوقف
هاری رادا	پشتەڤانی کر دا بمالن	یاریدەی دا کە بمالن	ساعده في الكنس
هاری ژاراڤ کر	پشتەڤانی کر دا تازە بکەن	یاریدەی دا کە خاوێن بکەنەوە	ساعده في الظهر
هاری شلۆڤەکر	پشتەڤانی کر ژ بۆ روون کرنی	یاریدەی دا کە روون بکەنەوە	ساعده في التوضيح
هاری شەقاند	پشتەڤانی کر ژ بۆ برێڤە چۆنێ	یاریدەی دا کە رێ ببرن	ساعده في المشي
هاری قەلاند	پشتەڤانی کر بۆ سۆرکرنێ	یاریدەی دا کە بیبرێژی	ساعده في تحمص
هاری قراند	پشتەڤانی کر دا ب سەرك ڤەبشکێنن	یاریدەی دا کە بەسەرك دا بشکێنن	ساعده في الانهيار
هاری ڤەکێشا	پشتەڤانی کر دا ژ بۆ کێشانەڤە	یاریدەی دا کە بکێشنەوە	ساعده في السحب
هاری قوتا	پشتەڤانی کر کۆلێ بدا	یاریدەی دا کە لێ بدات	ساعده في الضرب
هاری ڤەمراند	پشتەڤانی کر ژ بۆ	یاریدەی داکە	ساعده في أطفاء

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
	طەمراندنێ	بکوژسیمەوە	
هاری کاری	پشتەڤانی کرن	یاریدەر	المساعدة
هاری کەر	پشتەڤان بۆن	یارمەتی دان	المساعدة
هاری کارێ خوپاراستی	پشتەڤانی خوپاراستنی	یارمەتی دەری خۆپاڒاستن	المساعدة الحمية نفس
هاری کارێ ژمێریار	پشتەڤانی هژماریارێ	یارمەتی دەری ژمێریار	المساعدة في الحساب
هاری کارێ پسپۆری	پشتەڤانی کر پسپۆر	یارمەتی دەری پسپۆر	معاون الخبير
هاری کارێ داد وەریی	پشتەڤانی داد پەروریێ	یارمەتی دەری دادپەروەر	المساعد المحاكم العدل
هاری کارێ ئەندازیاری	پشتەڤانی ئەندازکاری	یارمەتی دەری ئەندازیار	المساعد المهندس
هاری کەرێ بی هشیی	پشتەڤانی هایژێ نەبوونی	یارمەتی دەری بی هۆشی	المساعد المخدر
هاری گورا	پشتەڤانی کردا گەڤل کەن	یارمەتی دا کە کەولی کەن	ساعده في رفع الجلد
هاری گرت	پشتەڤانی کر دا زەب کەن	یارمەتی دا کەزەوتی کەنەوە	ساعدة في الامساك
هاری گڤاشت	پشتەڤانی کر دا ب ناڤك ڤە ببەن	یاریدەی کە بی گوشنەوە	ساعدة في عصر
هاری نەکر	پشتەڤانی نەکر	یارمەتی دا	لم يساعده
هاری نخاڤت	پشتەڤانی کر دا ب سەردا دەن	یارمەتی دا کە دای پۆشن	ساعده في تغطية
هاری تژنی	پشتەڤانی کر دا کون بکەن	یارمەتی دا کە کونی بکا	ساعده في الحفر
هاری لەقاند	پشتەڤانی کرد دا بهەژبس	یارمەتی دا کە بی	ساعده في تحريك

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
		جولێنی	
هاری لێ دا	پشتەڤانی کر بقوتن	یارمەتی دا بۆ لێدان	ساعده في الضرب
هاری وان	پشتەڤانی وان	یارمەتی دەریان	ساعده هم
هار	ئەڤ پەیڤە وەمکی پێش گرەکی دچیتە سەر کریارا و رامانا وێ تێتە گوهارتن، دین	وەکۆ پێش گر بە کار دێ لەزمامندا، شێت، چن	

گ/ بلا بێژن هارۆ نەبێژن ژارۆ

هاربوو	دین بوو	شێت بوو	جنن
هاری مە	هاری کاریامە	یارمەتی ئیمە	مساعدتنا
هاری	دینی	شێتی	جنون
هانها	ئاها نۆکە	ئا ئێستا	الآن
هات	ئەڤ کارە تێبە ب کارشینان ل گەل پێش گروپاش گراژی	هات	جاء

هات/ وەکی کارەکێ سەرخۆیە بۆ دەمی تێنەپەر، تێتە بکارئینان وەکی کارەکێ هاریکار ل گەل کارادا وجهێ کارێ رەسەن ددەت وەکی هاتە خارن، هاتە کرن.

هایلێ	هایژی، ئاگەهـ ژێ	ئاگادارە	أحس به
هاویش	تەنا	کربوون	اسكات
هاویش کە	تەناکە	کرِ کە	اسكتها
هاویش بە	بی دەنگ بە، تەنابە	کریە	اسكت
هاتنە بەری	بەردان، تێتە خوارن	بەرگرتن	إثمار
هاتنە با	دەمی حۆب بۆنا ناژەلایە	کای جووت بوونی مەری می یە	فترة تزاوج المواشي عند

			الاثنی
هاتنا خوارن	خوارد	خورا	أكل
هاتە بیرێ	هزر هات	بەبیرا هاتەوە	تذكر
هاتە جه	بنە جه بوون	خۆ چێ بوون	استقرار
هاتە دەرڤە	بەرەف دەرڤە چوو	رووی کردە دەرەوە	خرج
هاتە ریزێ	گەهشتنە کۆمەکا دی	بە کۆمکەڵێکی تر گەیشت	انضمام
هاتە سەرزینی	هاتە ئەردێ بەحن وبلند	هاتەسەر تەپولکەی یان درست	
هاتە سەر	زێدە بوون	زیاد بوون	اضافة
هاتە قەسە	ب ئاخڤتن هاتن	بە قسە هات	نطق
هاتە کوژتن	کوشتی	کوژرا	قتل
هاتە خوارێ	ژ بلنداهی بێنە نزمیێ	لە بەرزی بێنە خوارەوە	تساقط
هاژ، های	ئاگەه	ئاگا	ادرك
هاژۆتن	برێڤە برن	لێ خورین	ساق
هاژ	هش	هۆش	ذهن
هاژوات	بەزۆکی	لێ خوریت	سباقة
هاجان	ناڤێ عەشیرەتەکا کوردانە ل دەڤەرا دهۆك	ناوی خێلێکی کوچەرە	اسم لعشيرة كردية رحالة
هاچە	دووفلق، دوو پشك	دوو بەشی	فلقتان
هافر	جهۆرك ئەڤە نیڤ جهالە ددانە بەردەوارا ئان ژی سطی داخوانی بخۆت	جۆرەگە لە سەر ملی وولاغ دا دەنێن یا ل بەری دا دەنێن تا خواردن بخۆت	
هالۆ	خالۆ	خالە	خالي

پەیڤ	کرمانجیا ژووروو	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی
هالووك	بلیل	بلوێر	الناي
هاڤلی	هەڤ بەندی	پەیوەندی	علاقة
هاڤین گەر	گەرانێ هاڤینا	گەڕۆکی هاوین	اصطیاف
هاکا	چاڤەرێ کرنا کریارەکی	چاوە ڕێ کرن	علی الوشك
هامۆش	حەرام	حەرام	حرام
هامار	راست بوون هنداڤ	راست بوونی لەسەر	السطح المستوي
هامێز	دەست سطی وەراند	دەست لە مل کردن، باوەش پیا کردن	احتضن
هاڤینگەھ	دەڤەرێن هین	هاوینە هەوار	مصیف
هاڤێت	تێ وەرکر	هاوێشت	رمی
هاڤین	وەرزێ گەرمێ	وەرزی گەرما	الصیف
هاڤینگەھ	درێت هین و تەزی	شوێنی فێنك	مصیف
هاڤیته	هاویشت	فرێ دا	رمی
هاڤێته دلی	ژ بیر فە چۆن، دل گرتن	لە خو چوون	اغمی علیه
هاویر	دەورو و بەر	دەور و پشت	ما حول
هاوکێشه	بەرك ڤەدان	لە بەر یەك لادانان	معادلة
هاون	ئامیرەکێ ئاسنی بەیێ قوتانا تشتا بکار دئینن	هاوەن، بۆ شت ووردکرن بەکار دێنن	هاون
هایژێ، هایلی	ئاگەھ ژێ بوون	ئاگا داربوون	احس بهم
هایژکر	تەناکر	کرکرد	اهدء
هایژ	ئاگەھ	ئاگادار	متحس
هایژ هەیە	ئاگەھ ژێ هەیە	ئاگادارە	احس به
هایژێ بۆن	بی حەسیان	هەست کردن	تحس
هایدا	١ ب حرس نێنخست داوی کاری بکەت ٢	سووردان، هان دام	تشجیع

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
	رەنگەکی نارانديێ، سەیدا ئەزا هایدام داڤی کاری بکەم، گیانێ من یێ هایدای		
هەبك	ئەڤە ئامیرەکە کەچی دکە چ داربیت چ ئاسن بۆ هاندنا مەحفیرا	ئامیرێکە بۆ مافور چنینەوە بە کار دێنن	آلة تستعمل لغزل السجاد
هەبی	یێ هەی، بوون	هەیەتی	عنده/ يجوز
هەپو	تەیرکی سلێمان پێغەمبەر	تەیر سلێمان پیغەمبەر	طير الهدهد
هەبی نەبی	پەیڤە بۆ مەرجی تێتە بکار ئینان	دەبێ و نابی	يجوز لا يجوز
هەتك	نامیس، ئەتك	شەرم، نامووس	حياء
هەتك بەر	نامیس بری، نامیس شکاند	شەرم بەر، نامووس بر	استحياء
هەتك چۆیی	شەرم نەمایی، نامیس نەمایی	بێ نامووس	بلا حياء
هەترشێ	ناڤێ گوندێ بەرواریا ئە ل عیراقی	ناوی گوندی بەرواریە لە عیراق	قرية في شمال العراق
هەچە	١– بشکوشی ٢– دەنگە دا کەر بریڤە بچیت	١– خونچە ٢– حەچە	برعم
هەچ (ك.ر)	کونا شیژنێ	کونی شوژن	خرم الابرة الكبيرة
هەچکی	هەروەکی، هەچکی	هەروەك	كأنه
هەچك (ك.ر)	حێجەت، وەریس	مەهانە	حجة
هەچکی سەری	– داردکه ودریسی شی	داریکی بابەتی	قشة لتثبيت

زمانێ عەرەبی	کرمانجیا خوارورو	کرمانجیا ژووری	پەیڤ
الفرس، کبیر	گوریس لێ دەبەستن، کە	خلفی تی دکە دا دەواری	
العشیرة	بەسەری وولاغ ٢-	باری بێ راوستیت ٢-	
	گەورەی هۆز	مازنێ جڤاکێ	
مثل	وەکو	حەچکو	هەچکۆ
أي واحد کان	هەر کەس	هەر کی، حەچێ	هەچێ
صبر	ئارام	صەبر، سەروەت	هەدار
نتیجة	ئەنجام	دیماهی	هەرەشی
تدخل علی الفعل	بە کاردیچنن وەك پێش	ئەڤە پیش گرە دچیتە سەر	هەر
وتغیر معناها	گر لەگەل کاردا	پەیڤا وراما ناوێ	
		دگوهۆرین	
رعب	ترس	ترس	هەراس
شيء الفلاني	هین، هەرامە	ئەوی دی، ئەودی	هەرامە (ك.خ)
ارجوحة	جۆلانە	جۆلانك	هەردزانی
المختلط	تی کەلی	تێکەلۆك	هەرمە
اذهب	برۆ، بۆ ئەمریە کار دێ	بهەرە، یچێ، بۆ داخازیە	هەرە
ابتعد	لاچۆ، بکشێوە	خۆڤە کێشە	هەرە وێڤە
أي وقت	هەرکات، هەر سات	هەروەخت، هەردەم	هەرتەم
کیف ما شاء	هەر چۆن بیت	ب چ حالێ بیت	هەر چەوا
أي مکان	هەر کوی	هەر کیڤە	هەر دەرێژ
هدم	رووخا	ب سەرك داهات	هەرفت
هدم	روخاند، دا تەپیو	ب سەرك دا ئینان	هەرفاند
مهدوم	رووخاوی	ب سەرك دا هاتی	هەرفتی
سحق	تلۆق	پەرقی، بۆ کارێ بۆریە	هەرشت
عصر	تلۆقاند	پەرجڤاند	هەرشاند
تضایق	تێك چوون، ئەو رووداوە	بەرك ڤەجون، ڤی پەیڤی	هەرشی

	بکار دئینت دەمێ گول خەبەرەکی نەخوش بیت	پەیدا دەبێ کاتێ کە مەردەم گژێ ی لە ووتە یەکی نا خوشی بێ، خوتێنك دان	
هەرگاڤ	هەردەم	هەروەقت، هەرکات	أي وقت
هەرگاڤ	هەمی جارا	هەموو جارێ	كل مرة
هەرکەس	چ مرۆڤێ بیت	چ کەسێ بیت	أي واحد كان
هەرکی	هەرکەسی، هەر کیش	چ کەسێ بیت	أي واحد كان
هەرِمت بوو	طەریف بوو، گەلەك جارا بۆ ئاژەل تێتە گوتن	پیس بوو، گلاوبوون	وسخ
هەرِمی	طەریف بۆیی	پیس بووی	متوسخ
هەرِمی	تەریفی	پیسی، گلاوی	وسخ
هەرِەقول	ب سەرك دا چۆیی، بۆ مروڤا دبێژن	بە سەریەك دا چوو	منهدم
هەرِمی	پیس بۆیە	چلکنە	متوسخ
هەرِم (ك.س)	دێ چم، ئەزێ بهە رمە دهۆکێ	دەچم، دەرِۆم	اذهب
هەروەسا	هەرهۆسا، هەروە	هەروەها	هكذا
هەرِۆ	هەمی رِۆژا، ئەڤە یا هاتیە کورت کرن	هەموو رِۆژێ	كل اليوم
هەرێ	ئەرێ، ئەڤە بۆ حێبەنی یێ تێتە بکار ئینان	ئەرێ، بۆ سەر سورمان	لتعجب
هەرێ	بچیێ، بۆ قەسد بکە	برۆیێ	اذهب إليه
هەروە	هەربخۆ، ب گۆتن بی گشتی	بە کۆترە	سعر بكلام

|---|---|---|---|
هەرشی (م)	تەقن	قوڕ	طين
هەڕی کێل	چێ کرنا تەقنێ	قوراو	عمل الطين
هەرێ و چامور (ك.ر)	تەقن، پەیڤا (چامو) ژ بنه جه دا (چامر) یا هاتی کۆ پەیڤەکا تورکیه ئەوژی هەڕی یە، تەقنه	قور	طين
هەر	کەر	گوێ درێژ، کەر	حمار
هەژی	ژێ هاتی	شایان	لائق
هەژی یە	ئەڤە دیاریە هەژی تەیی	شایەستەیە	يلائق
هەژك	طاکێ چیقلکێت دارا بیت شتی زێدەیێ پێڤەیە فێقی پی ژێڤەدکەن	داری ووشە مێوەی لە داردەکەتەوە	خشب صغير وناعم
هەژ کوبژال	ترکێت دارا	وەردکە داری درکت	أخشاب ناعم
هەژدە	هژمارە هەژدە	ژمارەی هژدە	العدد ثمانية عشرة
هەژ	هشك	ووشك	يابس
هەستی	پەیکەرێ گیان بەران	پەرێکەری گیان بەر	عظام
هەست پست	ئەڤە گیایەکە دبێژنێ ئێنجه	وێنجه	نوع من الحشيشة
هەستیك	هەستیو، خۆ پێ ڕاگرێ گۆشتی	ئێسقان	عضام
هەسکۆ	هەسکیفك	کەوچکی گەوره	ملعقة كبيرة
هەستی سڤك	١ دار سڤك ٢- نەبوونا کێشی د هەستی دا،	١- ئێسك سووك ٢- رەزا سووك	خفيف الدم، عظام خفيف الوزن
هەستی گران	١ دار گران ٢	١- رەزاگران ٢-	ثقيل الدم، عضام

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناڤەراست	زمانێ عەرەبی
	هەستویی ب گێش، بۆ کەسی ناڤ چاڤ گرێ و نەخۆش	لە سکی بەکێش	لە وزن
هەصپ	دەوارێ باری	وولاغیی بار هەڵ گر، ئەسپ	حصان
هەصپە مێر	زەلامێت مەزن، یێ بشیان	ئەسپە پیاو	رجل الفارس، الرجل القوي
هەسناز	هایژیا ب ناز	هەست نار	الاحساس الرقيقة
هەصپێ بەلەك	هەسپێ رەش وسپی	ئەسپی رەش و سپی	حصان ابقع
هەسنەکا	گوندەکە ل دەڤەرا مزوریا ژ حەسەن یی هاتی	ناوی گوندێکە لەلای دهۆك	اسم قرية مزورية في المحافظة دهوك
هەستر	هێستر	وولاغ، ئێستر	فرس
هەستیکی راقوت	هەستویی لێ دەرێ، ئەڤەو هەستێ گوهی یە	ئێسکی لێ دەری گوی	عظم المطرق في الأذن
هەستیکی سندانی	هەستوییێ سندان، پارچەکا گوهی یە	ئێسکێ سندن	العظم السندان في الأذن
هەستیکی نەنیی	هەستوییێ ناڤ چاڤا	ئێسکی نیو چەوان	عظم الجبين
هەستیکێ دفنێ	هەستوییێ بۆزێ	ئێسکی لووت	عظم الأنف
هەستیکێ گەلالۆچێ	هەستوینی گەریێ	ئێسکی قورقوراگە	عظم اللامي
هەسن	ئاسن	ئاسن	الحديد
هەشت	هژمارا هەشت	ژمارەی هەشت	العدد ثمانية
هەشتی	هژمارە هەشت	ژمارەی هەست	العدد ثمانون
هەشتێك	هژمارا کەرتی یە ژ هەشتا ئێك	ژمارەی کەرتی هەشت یەمی	الثمن
هەشت سەد	هژمارا هەشت سەد	ژمارەی هەشت سەد	العدد ثمانمئة

هەفکێنك	ئەڤەو ئارە دئامانەکی دا بکار دئین بۆ بەرتیرۆکێ دانانی پێ پەحن کەن	ئاردە بە کاری دێنن بۆ پان کردنی نان	الطحين
هەفکێف	هەمەبر	بەرامبەر	مقابل
هەفشی	جهێ بهن ڤەدانا کەوالایە ل چۆلی	شوێنی خەسانەوە مەڕە لە چۆلایی	مكان الاستراحة الحيوانات مثل الاغنام
هەڤەبندی	پێ گرێ دەر	پابەندی	ارتباط
هەڤەبند	پەیوەندی، پێکڤەبوو	پەیوەند	العلاقة
هەڤ پشك	پشك دار	هاوبەش	المشترك
هەڤ بەست	پێکڤە گرێ دان	هاو بەست	عقد
هەڤ بر	ژێك بر	هاو بر	متقاطع
هەڤ پەیڤین	ئێك ئاخڤتن	یەك قسە بوون	متواحد في كلام
هەڤ پشکانی	وەکی ئێکی	هاو پشکایەتی	اشتراكية
هەڤ چەرخ	ئێك سەدە	هاو چەرخ	معاصر
هەڤ دار	ئەڤە ئامیرەکە پێ عەردی دکێلن	هەنجار	المحرثة
هەڤبەری	زاینی	زاینی	ميلادي
هەڤرکی	لبەر ڕاوستیای داوەکی بکەن	یەك کار کردن	المنافسة
هەڤالۆشك	هەڤالۆك، بۆ بچیك کرنی	برادەرۆك	كصغر لصديق
هەڤال	دۆست	برادەر، هاورێ	صديق
هەڤالۆك	ئالێ بچیك، پرتەکا گۆشتی بە زارۆك خوارنا خۆ ژێ دخۆن هێنش	وەلداش دان	المشيمة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانی عەرەبی
	نەبۆیی		
هەڤال بچیك	ئەڤە کیسی زارۆك تێدان	کیسەی مندال دان	بيت الرحم
	چێ دبیت		
هەڤال جووت (ك.ت)	جێمك، دوو پێکڤە	جمك	توأم
هەڤال کراس	دەرپێ	ئاوەلکراس	لباس
هەڤدو	هژمارا حەڤدە	ژمارەی حەڤدە	العدد سبعة عشر
هەڤ دەر	ئێك دەرگەهـ	دراوسێ	جيران
هەڤ دل	ئێك دلی، بۆ ئەڤین دا	یەك دل	القلب الواحد
	رادبێژن		
هەڤلەك	حۆ شەك، هەر هەڤلەکی	خۆشێك	لذة
	بەڤەلەك یی هەی		
هەڤران	ئار بو نان پێژتنی	ئاردی نان کردنی	طحين الخبز
هەڤرا (ك.ت)	پێکڤە	پێکەوە	معاً
هەڤرِشی	بەرەنگاربوو	بە گژا چوون	تحارشاً
هەڤرازی	ئەڤرازی، بلندایی	هەورازی	صعدة
هەڤرست	ئەڤە دارەکا هەردەم	جۆرە دارێکی هەمیشە	قصيرة القامة
	کەسکە بەلگێت وێ د	سەوزە	
	سەرتێژن و یا بەژن کورتە		
هەڤرکی	شەرکرن ب ئاخڤتن	هەرەشە کردن بە قسە	الجدل
هەڤرِشی	ناڤێ گوندەکێ یە ل	ناوی گوندەکە لە سەر	اسم قرية
	توخیبێ تورکیا	سنوری تورکیا	حدودية في تركيا
هەڤ ـبش (ك.ر)	ئاڤ رێس	ئاورێشم	نسيج الحرير
هەڤژین	ئێك ژ ژن و مێرا	هاوژین	قرينة
هەڤ ژەنین	ئاوازێ کۆمکی	ئاوازی کۆمەلی	عزف جماعي
هەڤسار	وەریسی ـطێ دەوارا	لە اوی وولاغ، جحلە	حبل الفرس

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
هەڤسویی	جیران، جینار	دراوسی، هاوسێ	جار
هەڤ سوی	هەڤی، هەڤالێ نێزیك	هاوسێ	مجاور
هەڤسیاتی	جیرانی، جینار	هاوسێ یاتی	جاری
هەڤشێی پەزی	مەخەلێ پەزی	شوێنی خەوتنی مەڕ	مكان استراحة الاغنام
هەڤکار	رێك ئێخستنا کاری	ساخت کاری	تنسيق العمل
هەڤ کیف	هەم بەر	بەرامبەر	مرادف
هەڤگیان	زەلامێ ژنکێ، مێر	مێرد	زوج
هەڤگرتن	ژێك گرتن، بۆ نەئێك	یەك گرتن	تضامن
هەڤ گوری	یێت ئێکن	یەکانەن	متوحد
هەڤکیێف	ئێك یێ دی تمام دکەت	تەواو کەری یەك	متكافئ
هەڤلنگ	هەڤال زاڤا	ئاوەلزاوا	صديق العريس
هەڤیاز کرن	ژێ جوودا کرن	جیا کردنەوە	تميز
هەڤیرترش	هەڤیرێ ڤەگرتی	ئامیان، هەویر ترش	عجينة متخمرة
هەڤیناندن	هی کرن	فێرکردن	تعلم
هەکە	ئەگەر	ئەگە	إذا
هەکە چەوا	پاچەوا	ئەکەر چۆن	كيف إذا
هەکە نە	پانە	ئەگەرنا	إذا لا
هەکۆ	هەچکۆ	وە کو	مثل
گ/ هەکۆ هەیەچە چ ل پەستە، هەکۆ نینە رەق راوەستا			
هەلبوو	بەربۆیێ	پێ بوو، داگیرا	اشتعل
هەل بەزی	بە سەرکەڤت، شێرۆ هەل بەرزی چیای بوو	سەرکەوت	صعد
هەل بەزکێ	بۆ چوو، هەل بەزمکێ داری بوو	بەرەوڕوو چوو	صعد إليها

هەل بەسكێ	ب سەر کەت، سڤورە هەلبەسکێ دارگیزی بوو	سەر کەوت	تصعيد، متسلق
هەل بژین	ب رەشینن دا تازە بیت	ڕاشاندنەوە	رش علی
هەل پاز	ڤێ پەیڤێ بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێت حەژ تێکڤە دانێ بکەت	حەز لە تێك دان	الثرثار
هەل پاچین	کۆم کرنە سەرك بۆ وەریسا دبی	خرکرد لە سەر بۆ خوارەوە، گوریس خرکردن	طوي الحبل من اعلی
هەل پڤاند	دانە بای	بەبا کردن	عرض للهواء
هەل نێخستن	دیار کرن، بەردایێ	هەلدان	احظر
هەلەجان	هەیەجان	خرۆشان	
هەلەکێ	جارەکێ، چێ بوونەکی	هەل کەوتنێك	فرصة
هەلە مۆر	خولیا گەلەك گەرم، باین پەلانە	خۆلە مێش زۆر گەرم	رماد النار
هەلال	گولەکا جانە ئالال بەرکەڤێت بەفرێ شین دبیت	هەلالە	وردة
هەلاند	هەلگرت، ڕاکر	هەلگرت	رفع
هەلا (ت)	هێشتا، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	جارێ	بعد
هەلاڤێت	١ - بلند کر ٢- راهاڤێت، ڤێ پەیڤێ بکار دئینن ددمێ بەزا سەرژی بکەنت کۆهێش روح تێدا	هەل دان، بەرزکردن، هەل پەرین	قذف

	فێ کریارێ دکەن		
هەلاویسك	ڤەکێشان بلند	هەلواسینەر	معلق
هەلاویست	گرێ دان بلندایەکی ڤە	هەلواسین	علق
هەل	١ – خەلەت ٢ – ب سەر هەل بوو	چەوت، هەل	خطئ
هەل پارتیە	پالێ دایە	پال دایە	
هەلز	ئەڤە گیایەکێ بهاریە	گیاێگکی بەهاریە سەوزە	نبتة ربیعیة
هەلخەپراند	ڤەکولین، تێ خەبتین	کۆلینەوە، تێدا کار کردن	نبش، عمل فیە
هەل دا	کۆم کر	خر کرد	جمع
هەلە دوو	مژوودی کێل	هەلم و هەلاو	الضباب
هەلاندن	کرنە کادی	کرایە هەلم	عمل البخار
هەل کر بوو	بەردایێ بوو	پێ کرد بوو	کان اشتعل
هەل کەفن	وەچێ بوو	رێ کەوت، هەل کەوت	تصادف
هەل کر	بەردایێ	پێ کرد	اشعل
هەلکیشا لێڤا ژوریی	ڤەکێشا لێڤا سەری	رشاکێشەری لیچوی سەرو	العضلة الرافعة للشفة العلیات
هەلکێشان	ژێك ئینانەدەر	هەلکێشان	تقلیع
هەل کەند	ڤەکۆلا	هەلێ کەند	حفرة
هەلگرت	راکر	هەلێ گرت	رفع
هەل گر	راکری	هەلگیراو	مرفوع
هەلسەنگراندن	کێشان، پیڤان	پیوان، کێشان	موازنة
هەل هەلوك	ئەڤە فیقیەکێ چیایە ل رەخ ئاڤا و چۆلی شین دبین	کەلا لۆم، میوی چولاو بە خۆلی شین دبی	ثمرة جبلیة، بریة
هەلو (ب)	بۆ ئاکەهـ کرنێ، پەیڤەکا	بۆ خەبەرکرنە، کەلسان	سلام، الحض

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
	بیانی یە، رابین		
هەل وەشاند	ڤەکرن	روشاندەوە	افتك
هەلومەرج	کاودان	بار	الحالة
هەلێ	چێ بوونی	بەبۆنەوە	هذه المناسبة
هەل ێخین	دێ کەین	رووده دەین	نعمل
هگ / دبێن دێ شەری هەلێخین مەیدانێ کە ینە تۆزە، ل ٤٧٠ حوسنی			
هەلنگاڤتن	خەلەتی بوون دەمێ ئاڤێ ڤەدخۆن	ئاولە قورگ مان	
هەمبین	دبینن	دەبینت	البصيرة
هەمشەنگی	بارسەنگی	هاوسەنگی	موازنة
هەمشەنگ	پارسەنگ	سەنگ	موازنة
هەوان	مەشکاقەلیی یە	مەشکی قاورمە	قلي
هەوار	هەواری، گەهشتنی	قریا کەوتن	استغاثة
هەوار کر	هاری کاری خاست	داوای فریا	المستغيث
هەوارە	هاری کارخاز	هاوارە	استنجدة
هەوار هات	گەهشتە هاری	فریا کەوت	المستغاث
هەودان	وەرمین	ئەستوربوو	التهاب
هەوجە	پێتڤی	پێویست	محتاج
هەوی	ژنا مێری	هەوێ	درة
هەوانتە (ع)	ماهویا ب صانەنی یە، پەیڤەکا کوردی کریە	ئاوەنتە، ئەو پەیڤە عەرەبێ دا پەیڤە کا گەلەری یە	هونطة
هەواسی (ك.ر)	کەیف، زەوق	ئارەزوو، کەیف	رغبة
هەوایی	ئەڤینداری	دلداری	عاشق
هەوە	هین، هینگ	ئێوە	انتم
هەوسی (ك.خ)	حەزکرن	حەز کردن	رغبة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
هەو	کارکرن پێکڤە بۆ دەمەکی کورت وەکی هەوامازیا	کارکردن پێکەوە بۆ ماوەیەکی کورت	عمل لمدة قصيرة
هەوجا	پێتڤی بوون	موحتاج	محتاج
هەویجکی	رەنگەکێ کولکایە ل نافکی و کوتێت زەلاما چ دبن ل بن چەرمی	جۆرە دمەکێکە لە ناوك و گونی پیاو دەردەچی	دمل تظهر في الخصية
هەمیچك	هەمی، حەمی	هەموو	الكل
هەمسەدە	هەرقەرن	هەم سەدە	ذلك القرن
هەم جار	هەر گەر	هەر جار	نفس الشيء
هەم بەری	بەرامبەر ل بەرئێك	بەرامبەری، تەریب	متوازي
هەم بەری کرن	بارسەنگاندن	کێش کرن	موازنة
هەمیزکرن	کرنە ملی خۆ	لە باوەشکردن	احظت
هەما	هۆصا	هەروا	هكذا
هەنەك	هندەك	هەندێگ	قليلاً
هەنبان	همنبانك، گەزڤلی پەزی بێ نە شەف کریە	هەمبانە	قربة
هەنەکێ شووند	پشتی ماوەکی	پاش هەندێك	بعد فترة
هەنبانکی	١- بریار ژ بەرێ پەرۆکی ٢- شتی هینانا	برین لە بەری قوماشەکەوە	قص القماش من العرض
هەنجنی	١- هر هیرکرن ٢- هیلاك بوون	١- بە هیلاك داچوون ٢- وورد ووردکردن	تعب، ثرم
هەنەك ئاڤ	پیچە ئاڤ	هەندێ ئاو	قليلاً من الماء
هەیی	ب مال	زەنگین	ثري
هەیام	بهنەکا درێژ، ڤان هەیاما تو ناهیی	ماوە	فترة

هەیام ب هەیام	بهن بهن، باران هەیام ب هەیام تیت	ماوە بە ماوە	فترة فترة
هەیامەك	بهنەکێ، ئەڤەو هەیامەك بوو تولڤێرە	ماوەك	فترة واحدة
هەیدان	ئەڤە گیایەکە دخۆن	جۆرە گیاییێکە دەخورێ	نوع من العشبة تؤکل
هەیڤ	مەه، ماه	مانگ	قمر، الشهر
هەیڤا غەیری	هەیڤا گوهۆري، ڤێ پەیڤێ بکار دئینت دەما هەیف عەرود و رۆژ هەرسی بکەڤنە راستا ئێك وی دەمی ئەڤ ریدانە چێ دبیت	مانگ گیران، مانگ کۆران	خسوف القمر
هەیڤا چواردە	تەمام بوونا رۆژین هەیڤێ	مانگی چواردە	القمر اربعة عشر
هەیڤەك	ئێك مەه	یەك مانگ	الشهر الواحد
هەیڤانە	کریا بەردەوامیا هەیڤەك	مانگانە	اجرة شهرية، کل شهر
هەیڤێ دا	د هەیڤێ دا	لە مانگێ دا	خلال الشهر
هەیڤێ	هەیڤەکێ	مانگی	شهر الواحد
هەیڤا طەباخێ	ئەڤە ناڤێ هەیڤەکا هاڤینێ یە هەیڤا گلاڤێژی	مانگی گەلاوێژ	شهر آب
هەیڤا سووباتێ	ئەڤە ناڤێ هەیڤا شواتی یە	مانگی شوبات	شهر شباط
هەیجە	پێتڤی، هەوجە، دەشت کورتی	پێ ویست	محتاج
هەیهۆ	بۆ بەر سف دانێ بکار تێت، دەمێ چ بۆ ڤی	بۆ وەلام دانەوە بە کاردێ کاتێ کاری بێ	تستعمل للاجابة، أسئلة بلا جواب

	کاری نەهێنتە گوتن	وەلام بێ	
هەیی	خودان مال وپارە	خاوەن مال	متمكن، ثري
هەیبەت (ع)	ب ترسی، ب ساهم، پەیڤەکا کوردی کریە	ترسناك وبەسام	مخوف، ذو هيبة
هدێنە	ئەڤە ناڤێ گوندەکێ ل سەر توخیبە ل دەڤەرا بەرواریا ل عیراقێ	ناوی گوندێکی سەر سنورە لە عیراق	اسم لقرية حدودية في العراق
هرزمی	هەرفت	رووخا	هدم
هرزمینە	خراب کە، هەرفینە	برووخێنە، خراب بکە	اهدم
هرزمینە خار	بسەرك دابینە	خەراب بوو	انهار
هەرمیك	ئەڤە فێقیەکێ هاڤیمایە	هەرمێ	عرموط
هرمی رەشك	ئەڤە ژی هرمیکێت دێمن	هەرمێ دێم	عرموط الديم
هرمی ئالی سۆرك	ئەڤە رەنگی هرمیکانە ل دێم و ئاڤێ شین دبیت	جۆرە هەرمێ یە ل ناو دێم شین دبن	نوع من العرموط تنمو في ارض ديم والمائي
هروبا	بابەلیسك	توزوبا	عاصفة رملية
هەرمیەکرۆسك	ئەڤە ژی هەرمیکێت دێمی یێن تام گەمۆرە نە بەلێ دەمێ د گەهیت شرین دبن	ئەوەیا نفش هەرمێ دێمە تامی مرە کەپی دەگا شرین دەبی	هذه النوعية من العرموط طعمه تقريبا قاعدي لكن عندما تنضج تصبح حلو المذاق
هزین (ك.ر)	کرنە هەوار، کرنە حەواری	هەوار کردن	الصياح
هزار پرت	ئەڤە لورکێ کەوالایە، دبێژنێ هزار پرتیك ن بخو	هەزار پارچەیی	معدة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
	هزانینن بەلێ پێ پرت پرتە		
هزر	زهن، هش	هوش	فكر
هزراخۆ	زێنا خۆ	هۆشی خۆی	فكرة، ذهن
هزازە	بلندایی ب ترسێ هرزمی	بەرزایی بە سام خەراب بوو پێ	مكان عالي ومخيف

هزازە/ لڤێرە پەیڤا (ز) نائێتە خاندن ب (ز) بەلكی تێتە شداندن دبیتە (ض) ژبەر هەبوونا پەیڤا بزوین ئەوژی (ا)، (ە) نە.

هزرەك	بیرەك	بۆ چوونتك	فكرة
هزاندن	لڤاندن، لەقاند	جولاندن	حرك
هزبە	بێ دەنگ بە	بێ قسە بە	لا تتكلم
هژمار	ئەژمارك	ژمارە	عدد
هژماریار	ئەو كەسی كارێ هژمارتنێ بكەت	ژماریار	المحاسب
هژیاند	خۆخار كرن، رەقسان	لەنجە	ترجح
هژماركرن	ئەوژماردن	ژمارەكردن	تعداد
هژمارێن لێكدەر	ئەژمارێن پێتر ژ دووان	ژمارەی ئاوێتە	عدد المركب
هژمارێت ئەوەلی	ئەژمارێ عەولكی	ژمارەی یەكەمین	عدد الأول
هژمێر	ئەژمارە	ژمارە	عدد
هسیان	دێم ڤەكێشای	دەم كێشان	أخذ الدم
هستیفك	كەفگیر، كەفچكی مەزن پێ شف لێ نانی	كەوگیر	الملعقة الكبيرة
هشك	زوها	ووشك	يابس
هشیار كەر	ئاگەهـ كرن	ووریا كەر	ايقضه
هشكە بیرۆڤ	ئەڤە خوریانەكە د كەڤنە پشتی ئەوژی پرتەكی	ووشكە بیرۆ	داء الصدف

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	ڤەدگریت		
هشکو	١- یێ هشك ٢- یێ قەلس	١- ووشك ٢- رەزیل	یابس، طماع
هشکەرۆ	ریبارە بۆ عەردی بێ ئاڤ بکارتێت دزستانی ئاڤا هەی هاڤینا هشك دبیت	زەوی ووشکایی، ئاویە کاتی بارانا هیە	ارض شحیح بلا ماء عند الشتاء تجري المیاه فیه
همبان	کەڤلێ پەزی یێ گورای گۆشتی ژ چەرمی ڤەدکەت دان و دکاکی بکار دئین	هەمبانە	قربة
هەلبەهین	رەنگەکێ رەهێت گۆشتی نە ل لەشی مرۆڤی تێت	هلبەهین	الوثب
هلبەهی	وردمت	ئاوسا، ئەستوربوو	ورم
هلبەدارێ	بە سەردا رێ بکەڤە	بەسەردار هەلگەڕی	اصعد علی الشجرة
هلبە	ب سەر کەڤە، بۆ داخازیێ	بە سەرکەوە	اصعد
هلبێ	ب سەر کەڤە، بۆ داخازیێ	بە سەرکەوە	اصعد
هلێ یە	هایژییە	ئاگادارە	منتبه
هلل	ڤی رەخی	ئەو لایە	هذه الاتجاه
هلقوش	داقوتان	داتەکان	تحریك
هلپەکاندن	پەق پەق بوون	شەق شەق بوون	تشقق
هلیچاندن	ڤەرچکاندن	رووتاندن	سلب
هلتەڤاندن	پرت پرت کرن	پارچە پارچە کردن	تقطیع
هلشیایە	خراب بیە	هەڵ وەشایە	تفکك
هلهلانك	گرێکێت بن چەرمی	کلاندە ژێر پێشن	الغدة تحت الجلد
هلۆ	رابە، بو داخازیی یە	هەلسە	قوم

هلۆبك	ئەڤە هەلامەتە کە چێ دکەن پەرندا پێ دترسینن	هەلامەت	خيال المآتة
هلنگڤت	پێ قولۆپیف، ب تشتەکی بکەڤن	بەرپێ کەوتن	تعثر
هلیل	ئاواز	ئاواز	لحن
هناردن	فرێ کرن	رەوانە کردن	ابعث
هنارتی	فرێ کری	رەوانە کرای	ابعاث ، صادرة
هنار	ئەڤە فێقییێ پاییزێ یە	هەنار	رمان
هنار زەرك	ئەڤە ئێك ژ رەنگێت هنارانە یێت تیڤل زەرەو ئودشرینن	هنارە زەردك تامی شرینە	رمان اصفر اللون حلو المذاق
هنار ترشك	ئەڤ رەنگێ هنارا یێت بەلگ دصۆرن و تام ترشن	هەناری ترش	رمان الحامض
هنارێن مز	ئەڤ هنارە ژی یێت تام ترش و شرینە	هناری مێ خۆش	رمان حامض حلو
هنارك	گرۆڤرك	خرِکە	مدور
هنارۆك	١– ناڤێ گیایەکی یە ٢– ناڤی بچیك کریێ هنارێ یە	١– ناوی بچووك کراوە هنارە ٢– ناوی گیایکە	اسم مصغر لرمان، اسم لعشبة
هناڤ	دل و مێلاك	هەناو	الاحشاء الداخلية
هناڤ چۆیی	زك چۆن	زك چوون، هەنا و چوویی	اسهال
هناڤ قولپی	هناڤ ئێك چۆیی	هەناو چوویی	قلب الاحشاء
هناڤ کەتی	دل و مێلاك کەتی	هەنا و کەوتن	سقط الاحشاء
هنبانك	مەشکا دانی یە	هەنبانە	قربة توضع فيها

			الحبوب
هنجار	١- گاسن، بۆ ئەرد کێلانێ تێتە ب کار ئینان ٢- هەوجار	هەنجار	المحراث
هنج هنج	پرت پرت	پارچە پارچە	قطعة قطعة
هنجنین	هیرکرن	وورده ووردکرن	تقطیع
هنی	ئەڤە مێش و مۆزەکە دچیتە ناڤ لەشی وەکی میشانە دچنە ناڤ گۆشتی دا	جۆرە مەگەزێلی ووردەکو میش وایە دەچیتە ناو گوشت	نوع من الحشرات صغیرة الحجم تدخل اللحم
هنداڤ	ب سەر ڤە	لە سەری	مسلط علی
هنداڤ خانی	لەسەر وهەمبەری خانی	لەسەر وبەرامبەر خانوو	مسلط علی البیت
هنداڤ گوندی	هەمبەری گوندی ژ سەری	بەرامبەر بە لادێ لە سەرەوە	مقابل البلدة
هنداڤ چیای	هەبری کوهی	بەرامبەر بەشاخ لە سەرەوە	مقابل الجبل
هنداڤ رێکێ	هەمبەری خەتارێکی دا	بەرامبەر رێگا	مقابل الطریق
هنداڤ کانیی	هەمبەر ناڤ ژێ دەری	بەرامبەر کانی	مقابل العین
هنداڤ مالامە	هەمبەر ژین گەهامە	بەرامبەر مالی ئێمە	مقابل بیتنا
هندابوو	بەرزە بوو	وون بوو، بزر بوو	ضاع
هندا	بەرزە، وندا	بزر، ون	ضاع
هندی	هنگی (نا)	ئەو هندە	بهذا القدر
هلهال	ناڤێ دارەکێ یە ل بەحەشتێ	ناوی دارێکە لە بەهەست	اسم شجرة في الجنة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
هند	ئەو قاس	لەوەندە	هذا القدر
هندایە (ز)	بەرزەیە، بۆ رێژا نیشاییێ تێتە ب کارئینان	بزرە، ونە	ضایع
هندەك ما	پیچەك ما	تۆزە مابوو	بقي قليلاً
هنگمە	هین کە، جهێ هین	فێنك کەر	مبردة
هنگاڤ	پێنگاڤ	هەنگاو	خطوة
هنگاڤتن	نەساخ بوون ژ ترسێ	لە ترسانە خۆش بوون	تمرض من الخوف
هنگاڤت	دەست راهاڤێت	دەست راوشاندن	رفع الايد على
هنگاڤتن	ترسیان	ترسان	خاف
هنگرە	ڤەشێرە	بشاردوە	خبئ
هنگە (نا)	هەوە	ئێوە	انتم
هنگڤین	ئەڤە دەبەشە مێش چێ دکەن یێ سروشتیە	هەنگوین	عسل
هنگی	ئەڤهندە	هەندێ، ئەوەندە	هذا القدر
هنگشتن	هنگڤتن	تووشی بوون	اصابة
هنگۆرڤ (ك.ر)	ئێڤارێ	ئێوارە	عصر
هنگۆر	چەوانن	چونت	كيف الحال
هنگۆر بخێر	بۆ سلاڤ کرنا جڤاکی یە، هین حەمی دباشن، سلاڤا دیوانکیە	صلاوە بۆ دیوانێك	مساء الخير
هنگۆ	هەوە، ڤێ پەیڤێ بالەتە یێ یکار دئین	ئێوە، ئەنگۆ، (هگ)	انتم

ت / هنگۆ/ دەمێ ئەم ڤێ جە ناڤێ بکاردئینین دبینن گەلەك رەنگێت وێ یێت هەین ئو یاراستە ژ هەمیا راست ترە چونکی مە هەمبەری وێ یا کرمانجیا خارێ دەڤەرا هەڤلێرێ یا هەی ئەوژی (ئەنگۆ)یە ئو مە صلاڤ یا هەی (هنگۆر باش) ئەڤە بۆ کۆما بکار دئینن.

هەمبەری/ هنگۆ / گۆت ((ئەنگۆ)) / ئێوە سلێمانی

بو ئێك دەم زاخۆ – وە / گۆت هەولێر

رابردوو دهۆك – هەوە / گۆت ئاکرێ

هێن / دبێژن ئێوە / دەلێن

هینگ/ دبێژن ئەنگۆ / دەلێن

هوون/ دبێژن بۆ ئێك دەم رانەبردوو

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
هنگۆ بادا	هەوە وەربادا	ئێوە باتان دا	انتم الذي لقب
هنگۆ بارکر	هین چۆن، ل دەڤەرا مزیریا	ئێوە بارتان کرد	انتم الذي نقلتم
هنگۆ بەلاڤ کر	هەوە پێ حەساندن	ئێوە بلاوتان کرد	انتم الذين نشرتم
هنگوو بەرێ خودایی	هەوە تەماشا کر	ئێوە راونیتان	انت نظرتم
هنگو بەردا	وە ئازا کرن	ئێوە بەزەلاتان کرد	انتم اطلقتم
هنگۆ بڕی	وە قەدکر	ئێوە بڕی تان	انتم قطعتم
هنگۆ بر	وە بر	ئێوە بردتان	انتم الذين اخذتم
هنگۆ بژارت	وەڤە دوژارن	ئێوە بژارتان کر	انتم فرزتم
هنگۆ برین دار	وەبر برینندار کرد	ئێوە بریندا رتان کر	انتم جرحتم
هنگۆ بوو	یێ وە بوو	هی ئێوە بوون	لكم
هنگۆ بەسی کر	وە دەست ژێ بەردا	ئێوە تەواو تان کرد	انتم اكتفيتم
هنگۆ پەقاند	هەوە ترەقاند	ئێوە تەقاندتان	انتم فجرتم
هنکو پیتە کر	هەوە گوه دابوییێ	ئێوە بایەختان پێ دا	انتم اهتم
هنگو پرقاند	وە حەل کرن	ئێوە تولاندتا نەوە	انتم عصرتم
هنگۆ پێچا	ودپێچانەڤە	ئێوە، ئەنگو پێچاتا ئەوە	انتم تربتم
هنگۆ تەپصاند	وە ڤەنساندەڤە	ئەنگۆ پانتان کر	انتم كبستم

هنگۆ تەخت کر	وە ڕاست کر	لەنگو تەختان کرد	التم لستقيم
هنگۆ تەناکر	وە هایش کر	لەنگو کرِ تان کرد	انتم هذيتم
هنگۆ ترساند	وە ڤەلەرزاند	ئەنگو ترساندتان	انتم ارعبتم
هنگۆ شکاند	وە شکاند	ئەنکو شکاندتان	انتم کسرتم
هنگۆ چەماند	هەوە کۆم کر	ئێوە خوارتان کرد	انتم حنيتم
هنگۆ چرماند	هەوە چرچ کر	ئێوە چورچتان کرد	انتم ضبلتم
هنگۆ چێ کر	هەوە درست کر	ئێوە چاك تان کرد	انتم صنعتم
هنگۆ چنی	هەو ژێڤەکر	ئێوە لێ تان کردەوە	انتم قطفتم
هنگۆ خار	هەوە خوار	ئێوە خواردتان	انتم اکلتم
هنگۆ خاپاند	هەوە سەردابر	ئێوە هەلتان خەلەتان	انتم اخدعتم
هنگۆ خەبەرگۆتن	وە قەسە گۆتن	ئێوە قسە تان ووت	انتم تکلمتم
هنگۆ خشاند	وە ڤەکێشا	ئێوە ڕاتاکێشا	انتم سحتم
هنگۆ خرِ کر	وە کۆم کر	ئێوە غرتان کرد	انتم جمعتم
هنگۆ دانا (د)	وە دەنیا	ئێوە داتان نا	انتم انزلتم
هنگۆ دەرمان دا	١- هەوە تمارکر ٢- هەوە ژەحرکر	ئێوە تمارتان کرد ٢- ئێوە ژهرتان دایێ	١- انتم تداويتم ٢- انتم سممتم
هنگۆ دۆشی	١- وە چ تێدانە هێلا ٢- وە شیر ژێ ئینا	ئێوە دۆشیتان، ئەنگو دۆشیتان	انتم حلبتم
هنگۆ حلی کر	وە ڕاست کر	ئێوە لووستان کرد	انتم تعدلتم
هنگۆ حەبلاند	وە گەلەك تژی کر	ئێوە پرتان کرد	انتم امتلأتم
هنگۆ حەلاند	وە کرە ئاڤ	ئێوە تاواندتان	انتم ذوبتم
هنگۆ حەل کر	وە رۆن کر	ئێوە شیتان کرد	انتم ذوبتم
هنگۆ راکر	وە هەلان	ئێوە هەلتان کرت	انتم رفعتم
هنگۆ راگرت	وە دجهدا ڕاوستاند	ئێوە وەستاندنا	انتم اوقفتم
هنگۆ راێخست	وە دانان	ئێوە رابەخەستان	انتم فرشتم

هنگو راپێچا	١ - وه دزی ٢ - وه جللك کرنه بەر، هنگو ئەو پارە راپێچان، راچێنا کوژدایا جانه	ئێوه دزیتان	انتم سرقتم
هنگو راهژاند	وه هژاندەڤه	ئێوه چولاندتان	انتم تحرکتم
هنگو رێت	وه رێشت	ئێوه رژاندتان	انتم اسکبتم
هنگو رِی کر	وی خالی کر	ئێوه رووتان کرد	انتم افزعتم
هنگو زانی	هەوە پێ زانین هەبوون	ئێوه وزانیتان	انتم ادرکتم
هنگو ژاراڤ کر	وه تازەکر	ئێوه پاکتان کرد	انتم طهرتم
هنگو ژێ ڤەکر	وه لێ ڤەکر	ئێوه لێتان کردەوه	انتم دافعتم
هنگو ستاند	هەوە وەرگرت	ئێوه ستاندتان	انتم أخذتم
هنگو سۆت	وه ئاگر بەردایی	ئێوی سووتاندنان	انتم احرقتم
هنگو شەلاند	وه رِیت کرەڤه	ئێوه رِووتاندنەوه	انتم نهبتم
هنگو شەم کر	وه حلی کر	ئێوه داتان هێنا	انتم سرحتم
هنگو قراند	وه شکاند	ئێوه شکاندنا	انتم کسرتم
هنگو ڤەنا	وه هێك دانانە بن	ئێوه کورکتان کرد	انتم وضعتم بیض تحته
هنگو ڤەمراند	و کوژاندەڤه	ئێوه کوژاندتانەوه	انت أطفئتم
هنگو ڤەشارد	وه بەرزە کر	ئێوه شاردتانەوه	انتم خبأتم
هنگو ڤەکر	وه دەکر، کرەڤه	ئێوه کردتانەوه	انتم فتحتم
هنگو ڤالاکر	وه خالی کر	ئێوه بەتال تان کرد	انتم افرغتم
هنگو کۆم کر	وه خرِ کر، وه جەماندن	ئێوه غرتان کرد	انتم اجمعتم
هنگو کر	وه ب جه ئینا	ئێوه کرد تان	انتم عملتم
هنگو دادا	وه دائێخست ب کلیلێ	ئێوه قەپات تان کرد	انتم سدیتم
هنگو کۆلا	وه ڤەکۆلا	ئێوه کۆلیتانەوه	انتم بحثتم

هنگۆ کراند	وه هیرکرن ب دەڤی، دا بەر لەقا	ئێوه کرۆشتان	انتم طحنتم
هنگۆ گۆت	وه بەپیڤاند	ئێوه ووتنا	انتم قلتم
هنگۆ گرت	وه دەست دایی	ئێوه گرتتان	انتم امسكتم
هنگۆ گەڤاند	وه ت عەردی ڤەدا	ئێوه گەوزاندتان	انتم ایشتم
هنگۆ گوهارت	وه لێك خەلەت کرن	ئێوه گۆڕیتانەوه	انتم تبادلتم
هنگۆ گەهاند	وه ب جه ئینا	ئێوه گەیاندتان	انتم اوصلتم
هنگۆ لەڤاند	وه لڤاند	ئێوه جولاندتان	انتم تحركتم
هنگۆ لێك ئێخستن	وه ب شەر ئێخستن	ئێوه بە شەر تا ئێختسن	انتم جعلتهم ان يتعاركوا
هنگۆ لێك دان	وه ب شەرئینان	ئێزه بە شەرتا ئێخست	انتم تعاركتم
هنگۆ لەیزاندن	وه رەقساند	ئێوه بەسەمات هێنان	انتم جعلتهم ان يرقصو
هنگۆ مراندن	وه کوشتن	ئێوه مراندتان، ئێوه کوشتان، کوشتتان	انتم جعلتهم ان يموت
هنگۆ مێتن	وه مێشت	ئێوه مژیتان	انتم مصيتم
هنگۆ مچاندن	وه ئێخستە ئێك	ئێوه قەپاتتان کرد	انتم اغلقتم
هنگۆ نەکر	وه ب جه نەئینا	ئێوه نەتان کر	انتم لم تعمل
هنگۆ نخاڤت	وه پێ دادا	ئێوه داتان پۆش	انتم غطيتم
هنگۆ نیشادا	وه گۆتی، وه ڤێرکر	ئێوه پیشان تان دا	انتم عملتهم
هنگۆ نیشان کر	وه پێ زانین دانا سەر	ئێوه دەست نیشان تان کرد	انتم وضعت علامة علية
هنگۆ تژنی	وه کون کر	ئێوه هەلتان کۆلی	انتم ثقبتم
هنگۆ هەرفاند	وه ب سەردا ئینا	ئێوه خەراب تان کرد	انتم هدمتم
هنگۆ هنارت	وه نارد	ئێوه ناردتان	انتم بعثتم

هنگڤ مەوزان	وه های دان	لێوه هات تان دان	انتم تجمتم
هنلف (ك.ت)	هنگڤین	هەنگوین	العسل
هنی	راست کرن وجێ کرنا عەردی	سواغ دان	تبليط
هوێره	هەبوونێت وان	توانا یان	معنويات
هورەیا	هاتنا بای ب دژواری ل گەل ئاخێ	رەشەبا	عاصفة ترابية
هوورڕ	هیر، بایه	وورد	ناعم
هورکی (ك.ر)	لڤاندن، بزاڤ	جولاندن، تێ کوشان	هزة
هوربینێ	پێکڤەچوونی	پێکەوه پریات دا	هاجمهم معاً
هوربین	دتینێت هیرهیر	ووردبین	تدقيق
هورو گێژی	گێژا ڤێژ	گێژو وره	ذهول
هوو	قونێر، گرێکێت دوهنی	گری مومی	غدة شمعية
هولیسکابن هنلگی	ڤەکیشکا کون یا بن کەفشی	راستەی گەرەوه بن هەلگل	رافعة تحت الابط
هوونك	باوی، هینك	با داری	روماتيزم
هوونکا دلی	باوی بوونا دلی	بادار بوونی دل	رماتيزم القلب
هونکەتا	تایێت یاداری	تای باداری	حمى رماتيزم
هوون	هین	ئێوه	انتم
هوورچ	هرچ	وورچ	دب
هوربه	هربه، بلندا چێ بێ پاوان	بلندایی بێ پاوان	صعدة بلا سياج
هونگه (ئا)	هین	ئێوه	انتم
هوما	پەرندەیی	تەیری هوما	طير هوم
هوسان	بەرێ هسینی	بەردی لوس کردن	حجر ملساء السطح

هوسين	هسين	لێ خشاندن	احتكاك
هگوز	ئێڤار	لێواره	عصرية
هۆگر	هەڤال	هاورێ	صديق
هۆبه	ژۆر	ژوور	شعبة
هۆبا خزمەتکارییێ	ژۆرا ڕێڤەبرنا کاری	ژووری خزمەت کار	شعبة العمل
هۆبا هیرببنیێ	ژۆرا تێبینا هوورکا	ژووی ووردەکاری	شعبة التدقیق
هۆبا پلەپێدانێ	ژۆرا بلند بۆ ناپلا	ژووری پلەپێدان	شعبة الترفیعات
هۆسا	بڤی ڕەنگی	بەو شێوەیە	بهذا الشکل
هۆستا	شەهەرازاییێ کاری	وەستا	الاستاذ
هۆش	دەنگ بۆ ڕاوەستاندنا کەری	هۆش	صوت لوقف الحمار
هۆرك	هیرك	هەلبەست ووردەکار	العمل الدقیق
هۆزان ڤان	کەسێ هوازانا بڤەهینییێ	هەلبەست دارێژ	الشاعر
هۆژین	ئەڤی ژیاری	ئەوا ژیانە	هذا الحیاة
هۆن ژین	هین ڤەژیان یان، (هۆن) جه ناڤه	ئێوە ژیان	عشتم
هۆنه	ڕابینابای	با هەل کردن	هبوب الریاح
هۆ دار	ئەگەرا	هۆدار	السبب
هۆڤه	من، ئەڤە وەزن ب کێشا دوو کیلۆیانە	حۆقە	کیلویان
هۆل	تەپك	تۆپ	کرة
هۆلانێ	تەپکانێ	تۆپانی، یاری تۆپێن	لعبة الکرة
هۆل وەر	بەلگێت گێنزا یێت کەسك	گەلای سەوزی گوێز	قشرة الجوز الخضراء
هێندی	بدلێ خۆ	لە سەر خۆ، سووك	الهادي

خێن (ك.ر)	گۆشت، ئەڤ پەیڤە یا بهالی یە	گۆشت	لحم
هێتیت	ئەڤە ناڤێ گوندەکی یە ل دەڤەرا مزووریا	ناوی گوندێکە لە دهۆك	اسم قرية في محافظة دهوك
هێرۆ	ئەڤە گولەکا چۆلیە گەلەك رەنگێت ژێ هەین	گولە هێرۆ	وردة الهيرو
هێز	شیان، قەوەت	توانا	القوة
هێز (ع)	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، لڤین	جولە	هزة
هێزۆك	جۆلانکا زارۆکا، ناڤێ بچیکە	جۆلانەی منالان	المرجوحة
هێزك	لڤەك	جولانەوە	حركة
هێژا	ژێ هاتی	بەرێز	المحترم
هێزك دادا	جۆلانك لڤاند	جولانە کردن	متأرجح
هێژایی	خودان رێز و بەرکەفتی	بەرێز	لياقة
هێژیان	لڤ لڤاند	جولان	اهتزة
هێژکا	ناڤێ گوندەکێ سەر توخبی یە	ناوی گوندێکی سەر سنورە	اسم قرية حدودية
هێسێ	ناڤێ گوندەکی ل دەڤەرا بەرواریا ل سەر توخیبی	ناو گوندێکە لە ناوچەی دهوك لە سەر سنور	اسم قرية تابع لعشيرة البرواري
هێستر	١- دەوارێ باری ٢- رۆندك ٣- لە گەنگافالا	وولاغی بار، ئەسرین، لەگەنەی پەل	حصان، دمع، إناء واسع
هێسن (ك؟ر)	ئاسن	ئاسن	الحديد
هێسوراندن	دانان، دەیهان	دانان، دامەزراندن	وضع
هێستی کەفتن	هەسوێ بن گوها کەفتن	ئێسکی بن گوێ کەوتن	التهاب اللوزتين

هێش	گەلەك تر، زێدە تر	هێشتا	كمية أخرى، بعد أكثر
هێشكو	هەر نەبیت، چ نەبیت	هەر نەبێ، بەلای کەمەوە	على الاقل
هێستك	هەستیك	ئێسقان	عضام
هێشترگا	زەرافە، ئەڤە رەنگەکێ دەوارانە یێت پێ زراڤ و درێژن و سطیێ وان ژی یێ درێژە دگەهینە گۆپکێت دارێ پەلگا ژێ دخۆن، ئەڤ یێ ل کیشوەرێ ئەفریقا هەی	زەرافە	زرافة
هێڤێن	ئەڤە یێ تام دانا شیریە دا چی بن، شی ماشتێ کەڤن، ئام ژ هەڤیر ترشێ کەڤن دکەنە ناڤ یێ شێ چێ دبیتە ئەو	هەوێن	خمرة
هیڤەروون	طافە هەیڤ	مانگە شەو، رۆشنایی مانگ	ضوء القمر
هێڤشاندن	راهاڤێتن	وەشاندنەوە	رمي
هێڤە وێڤە	هێرڤە وێڤە	ئەو لا و ئەولا	هنا وهناك
هێڤە	ڤی لای	هێروە	هذه الجهة
هێڤەتر	نێزیك تر	هێروەتر، ئەولاتر	أقرب
هێلا	ڤەهێلا	بەجێ هێلا	ترك
هێلینك	مالا بالدارا	هێلانە	عش
هیلڤانگ	هێکا دناڤ هێلینکێ دا	هێلکەی ناو هێلانە	
هێك دانگ	خەرزێ هێکا	هێلکەدانك	المبيض
هێکێت رەنگ	رەنگ کرنا هێکا	رەنگ کردنی هێلکە	تلوين البيض

هێکێت مریشکا	زیدە بوونێت مریشکا	هێلکەی مریشك	البیض الدجاج
هێکاڤل	ئەڤە هێکا باش نەکەلی	هێلکە باش نەکولاو	البیضة الغیر مغلیة جیداً
هێوی	هەوی	هەویَ داری	زوجة الزوج، الضرة
هێوراند	دانان، دەینان	دامەزراندن	وضع
هێوشان	بلاڤەکرن	بلاوکردنەوە	نشر
هێوە ژن (ك.ر)	ژن برا	براژن	زوجة الاخ
هێوەش	هێدی	لە سەرە ۆخو	بطيء
هێول	بێ دەنگی	کش و وماتی	هدوء
هسێ (ك.ر)	رەحەتی	پشویی	راحة
هێشتو (ئاك)	هێشتا، هێش	هێشتا	بعد
هی بوو	فێر بوو	فێربوون	تعلم
هی بۆ	عەلمت، زانی	فێر بوو	علم
هیە	فێر بۆیە	فێربووە	متعلم
هیرۆ	کورتۆ	پیاو کورتەن	رجل قصیر القامة
هیرك	یێ هیر	ووردك	نواعم
هیر هیر	گەلەك هیر	وورد و وردە	کثیر الناعم
هیرکێ دانی	دانێ هیرکری	ووردکە دان	الحبوب المجروش
هیردە	یێ هیرکری، ڤێ پەیڤێ بۆ پارا گەلەك بکار دئینن	وردە	خردة، صرف
هیرك هیرك	هیر هیر	وورد وورد	ناعم ناعم
هیربار	ئامانێت حارزیێ	قاپی چێشتن	المواعين
هیزار	پاتەیکێ تایبەتی یە ددانن سەر سەرێ بیکا	تارا	قداح، طرحة

هیزە	مەشکا دوهنی	مەشکەی روون	
هیزك	کون، بۆ ئاڤ کێشانی بکارتێن	مەشکە	قربة
هیشابکە	هێدی	لە سەرە خۆ	هدوء
هیشی	نیشی	هێشوە، یۆلە	عنقود
هیڤی	ب ئاوات، چاڤ ل رێ	بە هیوا	متأمل
هیڤی	مراد	مراز	هدف
هیڤی دار	خودان هیڤی	هیوادار	متأمل
هیڤیا ژێدکەم	ژێت خازن	داوای لێ دەکەم	أطلب منك
هیڤی ژێ کر	ژێ خواستن	داوا لێ کردن	طلب منه
هی کەم	دێ فێرکەم	فێری دەکەم	أعملها
هیم	بناشە	بناغە	أساس
هیما	پەن، حنێر، نیشان	پەند	حكمة
هیمەت	خودان پەند	خاوەن پەند	صاحب الحكمة
هیمەت دار	خودان شیان	خاوەن توانا	صاحب الحكمة
هینگێ	وی دەمی	ئەو ساکە	ذلك الوقت
هین بوو	تەزی بوو	فێنك بوو	استبردة
هینکاتی	تەزیاتی	فێنکی	برودة
هینی	تەزی	فێنکی	برودة
هین	زانی، علمت	فێربوو	تعلم
هینی کەنیشکێ یە	هی بۆ بکەنین	فێری پێ کەنین بوو	تعلم الضحك
هینی گرینێ بوو	هی بۆ بگرین	فێری گریان بوو	تعلم البكاء
هینگێ وەرە	١- وی دەمی وەرە	١- لەکاتەوە، ٢- لە	في ذلك الوقت
	٢- ژ بەراهیێ وەرە	پێشانە	تعال، منذ القدم

پەیڤا	کرمانجیا ژوورى	کرمانجیا ژێروو	زمانێ عەرەبی
پەیڤا دیماهیی د زمانی دا ئەوژی پەیڤا (ی) هەر چەوا بیت ئەڤ پەیڤە گەلەك یا کێمە د زمانی دا نو ل گەلەك جهادا تێتە گوهارتن دبیتنە (ئا) ئۆ ئەڤ پەیڤە ئێکە ژ پەیڤێت بزون و دەنگ دار			
یا	ئێ، ئەڤە وەکی جهـ ناڤەکی تێتە ب کار ئینان کۆ بۆ تەمەلۆکی تێنە بکار ئینان بۆ کێ	هیی	ضمیر تملك له
یا بتشتە	زك تژیە، یا ب حالە	زگ پڕە	حاملة
یار زەڤەر	یا زفتە	زیرەکە	شاطرة
یا بێ زەڤەرە	با زفت نینە، یا بێ خیرەتە	زیرەك نیە	غیر شاطرة
یا توو	سەحر	جادوو	السحر
یا توڤان	سێحرکەر	جادەوکەر	الساحر
یا بانجی (ك.ر)	یێ بیانی، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە ژ ترکی	پێگانە	الغربة
یا پینچی	قاپیت، ساکۆك	قابووت، ساقو	قبوط
یادێ	دادێ، دایکێ	دایە	مامة
یاد	دایك	دایە	الأم
یاد (ك.خ)	ئەڤادی	ئەوە کەی تر	ذلك
یا دگار	بیرەوەری	بیرهاتن	ذکری
یادگرین	دکەتە گری	دەگرییێ	تبکی
یا بەردەت	ئازاد کەت	پەرەلا دەکا	تطلق سراح
یا پف دکەن	بای لێ دکەت	فوولێ دەکا	تهوی
یا دینەر	بیرهاتن	بە بیرهێنەر	مفکرة
یا دنێ	یا دیماهیێکێ	هی دوایی	أواخر
یا ڤەهێلە	دمینە لە	بەچێ دەمێنی	تتأخر

يا دنێ	ئەوا ديماهيێ	ئەوەی کوتایی	أواخر
يا دحەبينن	حەژێ دکەت	حەز لێ دەکا	يحب
يار	هەڤال دۆست	دەزگیران	حبيب
ياری	واری، خۆيێ مژیل کرن	وازی، گەمە	لعب
ياریگەه	بنگەهێ ياری کرنێ	شوێنی یاری کردن، یاری گا	ملعب
يارامەز	بۆ کەسەکی دبێژن کو حیله کەرێ بنڤه بنەڤەین	ڤێل پازی نا ئاشکر	مخادع
يارا	شيان	توانا	قابلية
يارەمەزی	يێب چەپ و چیر، زانايێ يارەمەزە	فێل باز	الحيال
يارۆ	پەيمان دان	پەيمان دەر	معهود
ياری کەر	کەسێ يار يا بکەت	وازی کەر، ئەو کەسەی یاری بکا	لاعب
يارەلماس	پتات	بەتاتە	البطاطة
يارکۆکی	گێزەر	گێزەر	الجزر
يا شپێرڤه	ل سەر پێت خۆراوستيای	لە سەرپاوە ستاوە	وقف على الاقدام
يا شی کری	يا زەوجی	شوی کردووە	متزوجة
ياشکی	خەلکێ کیرێ ی	کوێندەرێ	من أي مكان
يالبەرە	١- ل بەراهيێ ٢- دڤێت بکەت، ئەندام بدەت	بە بەنیازە	في النية
يال يال	گال گال، ئەڤ پەيڤە گەلەك تێتە ب کار ئینان دەمێ گەلەك پێکڤە بکەنەگری	دەنگە دەنگی ناخۆش	ضوضاء

یاقیت (ع)	مەرجالکێت گرن بەها	یاقوت	الیاقوت
یاهو	سلاڤ کرنە	سەلام کردنە	تحیة
یا ونجی (ك.ر)	بیانی	بێگانە	غریب
یاهاتی	ڤەگەریای	گەڕایەوە	رجع
یاەر	نوێ نەر، رەشەکە	نێراو	مراسل
یەختە	بهێز	مەتین	قوي
یەزەتە	بنگەهێ خودێ نیاسێ	پەرستگا	معبد
یەزدان (ك.ج)	خودێ	خوا	الله
یەسە	ئەڤە	ئەمە	هذا
یەشم	ئەڤە بەرەکە ئامانێت ژێ ڤەخارنی ژێ چێ دکەن	قاپی خواردەنەوەی لێ دروست دکەن بۆ رەبەردێکی تایبەتی یە	نوع من الحجرة تصنع منه آواني الشرب
یەکدان	رێك کرن، ب سەرو بەرکرن	رێك خستن	ترتیب
یەك گرتن	بۆنە ئێك	یەك گرتن	توحید
یەکێتی	ئێك بوون	یەك بوون	وحدة
یەکانەی بەراز	ئێکانێ بەراز، باقۆلکی بەرازی	بەچەی بەراز	خنزیر صغیر
یەك	هژمارا ئێك	یەك	واحد
یەك دەم	١- ئێك نەقل ٢- ئێك وەخت	١-یەك سەر ٢- یەك کات	المباشر، الزمن الواحد
یەکێت بنیاتی	ئێکی بناشەیی	یەکە بنەیەکان	الوحدة الاساسیة
یەك رەخ	نەڤەشکاندی	نەگەجراوە	غیر المطوي
یەکینە	بەردەوامی	بەدوای یەکەوە	مستمر
یەکا	شبی ئێك	وەك یەك	المساواة

یەن	ئەڤە دراڤێ یابانی یە	پارەی یابانی	عملة يابانية
یەمەن	نافێ دەولەتەکا کەندافی یە	ناوی وولاتی کەنداوی یە	اسم دولة خليجية
یەمان (ت)	هەوارە ل وە، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	چ شوێنی بیونە، دادوبێ دادی	المضر، أمان
یێ	ئەڤە ژی وەی جھ نافی تێت بۆ تەمەلکی بۆ نێر (تەمەنك) ژ عەرەبی یا هاتی	هی، بۆ کەسی نیرە ی	ضمير تملك يعود للذكر
یێ ئالاندی	تێ ئالاندی	لێ ئالاندیە	لف حول
یێ ئاڤایە	یێ چێ کریە	هی ئاوایە	معمرة
یێ ئاریای	یێ ب ژان کەتی	بە ئێش بووە	يتألم
یێ یاوی یە	نەساخیا یای یێ لێ	بادارە	مصاب بمرض لوماتيزم
یێ بەلاڤە	خەلك پێت دزانیت	بلاو کردوە	المنتشرة
یێ بەر ئێخستنی	هەمبەری ئێك کرین	یەك بە یەکی کرد	متعادل
یێ بەرکەتی یە	ب هەژی یە	بە شایانە	ذو هيبة
بێ بەرێنۆیێ	خۆیێ هاڤێتیێ	تێ بەربوویە	ملتهب
یێ بەردای	ئازادکریە	ئازادکراوە	مشتمرة
یێ بری	قەد یێ گری، قەدکریە	براوە	مقطوعة
یێ نێژەرە	ئاخڤتن گۆتەنە	بێژە	مذيع
یێ بێ تامە	یێ نەخوشە	بێ تامە	غير لذيذ، ليس له طهم
یێ تام صارە	بۆ کەسەکێ دبێژن کو کارێن نەبێت تازە دکەن	ڕەزا گرانە	ثقيل الدم

پێ تاویه	پێ نەساخە	نەخۆشە	معلول
پێ طاریه	پێ رەشە ریێت دیتنی تێدا نینە	تاریکە	انه ظلمة
پێ ترساندی	ب ترسی پێ ئێخستی	ترساندەراوە	مخوف
پێ ترتریە	ئاخفیتنێت وی ب سەرك ڤەنینە	زمانی تەواو نیە	لسانه اكثم
پێ ترشاندی	ژ بەر گەرمێ بۆی	ترشاوی	محمض
پی ترسکاندی	پێ رەڤاندی	ڕاونراوە	ركض وراء
پێ پیتە پێ دا	چاڤێ خۆ پێ لێ کری	بایەخ پێ دراوە	مهتم به
پێ جەماندی	کۆم کرینە	کرکراینەوە	مجتمعين
پێ جۆت بۆ	پێت بووینە دوو	جووت بوینە	مزدوجة
پێ چەماندی	خوار کریەڤە	خوار کراوە	منحني
پێ ڤەدای	ب رەخەکا ڤەبری	لادراوە	موضع جانباً
پێ ڤەحەلاندی	پێ کریە ئاڤ	تاواندراوە	منصهر
پێ ڤەحەلیای	پێ بۆیە ئاڤ	تاواوە	ذوب
پێ ڤەکێشای	پێ دیر ئێخستنی	کشاوەیە	منسحب
پێ ڤەمای	مایە ڤە	ماونەوە	مبقي
پێ ڤەهاند	کریە کەزی	بەکەزی کراوە	جعله ظفيرة
پێ ڤەرماند	هاتیە ڤەمراندن	کوژاندراوە	منطفئ
پێ کوشت	هاتیە مراندن	کوژراوە	مقتول
پێ کری	ب جە ئینایە	بە جێ هێراوە	معمول
پێ کراندی	هاتیە دانە بەرلەڤا	کرۆژراوە	مطحونة
پێ گرتی	هاتیە دائێخستن	داخراوە	مقفول
پێ گرتی	هاتیە دالێخستن	داخراوە	مقفول
پێ کراندی	هاتیە دانە بەرلەڤا	کرۆژراوە	مطحونة

بێ گلاشێ	ب سەردا ڤەبریە	گوشراوە	معصر
بێ گۆتی	ڤەسە کریە، ب ئاخفتن نینایە	وورتاوی، گوتراوە	مقول
بێ مراندی	کوشتە	کوشتە	مقتول
بێ مچاندی	هاتیە دائێخستن	داخراوە	مقفول
بێ لێك کەتین	شەرێت کرین	شەڕیان کردوە	متعارك
بی لێ دا	هاتیە قوتان	لێ دراوە	مضروب
بێ نخافتی	ب سەر دا دایە	داپۆشراوە	مخطي
یێ نیشان کر	پێ زانین یێ دانا یە سەر	پیشان دراوە	أدركه
یێ نڤستی	خەو لێ کەتی یە	نوستوە	نایم
یێ هەبی	خودێ یێ دای، مال یێ هەی	هەیەتی	عندە
یێ هەلکر	هاتیە پێ کرن	پێ کراوە	مشعل
یێ هنارتی	هاتیە ڤرێ کرن	ناردراوە	مبعوث
یێ وەراند	هاتیە ڤەوەراند	هەل وەراندوە	متساقط
یێ وەشاند	هاتیە هاڤێتن	فرێ دراوە	مقذوف
یێ وەرارکری	یێ ڤەژیایەڤە	گەشەی کردوە	منتعش

دیمـاهـی

چەند تێ بینەك ل دۆر زمانی

١- مە هندە هەڤال ناڤ ییێت هەین د هەردوو دیالێکتا دا ژێك جودانە بەلێ رەهێت وان ئیکت وە:

هشك	حشك	ووشك	یابس
هوور	هیر	وورد	ناعم
هێن	هین	فێنك	مبرد
هێسا	صانەهی	ئاسان	سهل
کۆر	کۆرە	کوێر	عمیاء
کوور	کبیر	قوول	عمیق
کەڤن	کەڤن	کۆن	قدیم
زەر	زەر	زەرد	أصفر
زرنگ	زرێن	زرینگ	جرس
شرین	شرین	شرین	حلو
سڤك	سووك	سووك	خفیف
صار	صار	سارد	بارد
سخ	زحمەت	سەخت	صعب
ڤالا	نەخاڤی	والا	فارغ
ڤالا	والا	ئاوەلا	فارغ
ئەرزان	کێم بێ دان	هەرزان	رخیص
دژوار	خۆش	دژوار	حاد المذاق
طارِی	زلماطە	تاریك	ظلام
تیژ	تیژ	تیژ	حاد
برچی	برس	برس	جوعان
فرەه	بەحس	فراوان	عریض

ژار	بەلنگاز	هەژار	فقیر
گەنی	گەنی	گەندە	جیفة
خوەش	خۆش	خۆش	طیب

٢- مە هندە هەڤال ناڤ ییێت هەین ژ لایێ رەهاڤە (جذور) ژێك جودانە وەكی:

رِند	جان	جوان	جمیل
تژی	پڕ	پڕ	مملوء
زیخ	زیرەك	ئازا	مجتهد
تەمیز	تازە	پاك	نظیف
گران	بەسەنگ	قورس	ثقیل
مەزن	زەخم	گەورە	كبیر
طەنك	رۆنە	تەنگ	خفیف
قالم (ك.ت)	ستیر	ستوور	تخفیف
زەحف	گەلە	زۆر	كثیر
قریژ	فیقا، فیژو فیڤار	چلك	وساخة
هێشین	یێ شین	كەسكە	خضرة
قایم	شدیا	توند	مشدود
قیجك	پیك كرنا قیچ (راست)	راست	قائم
پیچەك	كیمەك	قیچنك	قلیل
كێل	راست	قیت	قائم
رژی (ك.ر)	یێ گیان	لاغەر	ضعیف
خورت	زیرەك (كەوا)	چەرب	جريء
چەتن	چەوایە	دژوار	حاد
طەنگ	یێ شدیای	تەسك	ضیق
خورتی	تەعدایی، ب زۆری	زۆری	بقوة
خۆرت	جەحێل	كەنج	شاب

٣- مه هنده هه‌ڤال ناڤه‌یٚ چه‌وایی نانکۆ چۆنی وه‌کو ناڤ ل پشکا ناڤی دا بگار تینت وه‌ك:

پیر	كالٚ	پیر	الشیب
بچووك	زارۆك	بچووك	صغیر
مه‌زن	ب صالدا چۆیی	گه‌وره	كبیر
قرێژ	پیس	چلكن	وساخة
گه‌رم	تهن	گه‌رمك	حرارة
دژوار	دژوار	دژوار	حاد
ده‌لال	تازه	ده‌لال	جمیل
به‌دوو	جوان	جوان	جمیل

٤- گه‌له‌ك جارا ئه‌م دبینن كه گه‌له په‌یڤێت ب تیپا ع - ح - ص - د بگار ئینایێن ئگه‌وژی ژ بگه‌ر ڤگی چه‌ندی ئه‌ڤ په‌یڤه د هه‌بوونا كرمانجیا د ناڤ زمانی وان دا ڤی چه‌ندیٚ مه چ ره‌گگه‌زناما زمانگه وانگی ییگت په‌یڤێت زمانی یێت كه‌ڤن نینن كا جا ئه‌ڤ په‌یڤه یا كوردیه، عه‌ره‌بیه، فارسیه، گه‌لگه‌ك گگه‌س دیٚ بیگۆن په‌یڤا - دین - په‌یڤه‌كا عه‌ره‌بی یه به‌لێ‌كورد بكار دئینن - دین، شێت، ڤێجا بۆ چی ئه‌م نابیگۆرین وان ئه‌ڤه یا ژ كوردیه‌وه‌رگرتی ب رامانا (شێتی خوا، دین) هه‌ر چه‌نده ئه‌ڤ مللەته به‌ری كوردا بخۆ نڤیسین و فه‌رهه‌نگ چیٚ كرن ئو هاتنه ل قه‌له‌مدانت ژ وان ڤیٚ چه‌ندیٚ یا نه‌وه‌یی یه ئه‌م وه‌بیگۆرین هگه‌ر چگه‌نده یگا وان ژی بیت به‌لیٚ گوهارتنه‌ك یا ب سه‌ریٚ وی په‌یڤیٚ هاتی ئۆ یگا بۆیگه یگا وان وه‌گگی عگه‌ره‌ب دبیگۆن مستعرب.

٥- هنده جارا ل چیٚ ناڤیٚ كه‌سی جوودا (ضمیراً لشخص) ت زمانیٚ كوردیدا ئێك ره‌نگ جگه‌ ئگاڤیٚ كه‌سیٚ جووداى دیالێكتا كرمانجی خوار وودا نینه بۆ ره‌گه‌زیٚ نێر ومیٚ.
- ل دیالێكتا كرماندیا ژووروودا دۆخی راستنه و خگۆ تێگدا ئگین دیٚ ئگاڤیٚ كه‌سگیٚ جگوودا هه‌یگه نه‌ڤگه دجودایه هنده پگشكێت دیگالێكتیٚ كرمانجیگا خگواروژی ڤگه‌دگریت بگه‌لیٚ دزمگانیٚ وێگۆا خگوا رودا ئگه‌ڤ چیاوازیه نینه

کرمانجیا ژوورو	١ تێپەر	کرمانجیا خواروو	
راسنە و خو	٢– کارێ تێنەپەر (کت)	تاك	ل دەڤەرا
		هەولێر	سلێمانی
کەسی یەکەم	ئەز، من	ئەمن	من
کەسی دوویە	تو، تە	ئەتو	تۆ
کەسی سیێ	ئەو	ئەو	ئەو
	وێ، بۆ مێ		
	وی، بۆ نێر		
کۆم		کۆ	
کەس	عەولێ	کەیی یەکەمین	
	ئەم، مە	ئێمە	
کەسی دوویی	هوو، هین، وە	ئێوە	
کەسی سیێ	نووان، وان	ئەوان	
	ئەڤهە	ئەمە	
	هنگۆ	ئەنگو	
	هەوە	ئێوە	
	وان، ئەوان	ئەوانە	

٦– مە هندە جه ناڤێ نیشادانی، ئیشارەت، یێت هەین ئەوژی بۆ دیر و نێزیك بکار تێنن.

١– جهە ناڤێ نیشادانێ یێت نێزیك"

کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خواروو	
ئەڤان	ئەمانە	ئەوانە
ئەڤ	ئەم	
ئەڤە	ئەمە	ئەوە
ئەڤەتاهە	ئەوەتا	ئەوەتی
ئەڤاهەنێ	ئەوەتی	ئەوەتانی

٢- جه ناڤي	نيشادانێ يێت دوور		
كرمانجيا ژوورو		كرمانجيا خواروو	
بۆ نێر	ئەوێ هە	ئەو	
	ئەوێ هەنی، بۆ دوویر	ئەوێ هێ	بو دوور
	ئەوی	ئەوەتێ هێ	
بو مێ	ئەواهە		
	ئەوا هەنێ		
	ئەوا هێ		

٧- كارێ كریارا دیماهی هاتیە ب (بن) دەمەكی ل ڤان ناڤا ژێ چێ دبیت كۆ دەنگێ پیگسێن دیگاهی ب بزوێە ل ئێگەنجاما چگوونە سگەری (بگن) بگۆ سگەرڤكان رەنگێگت ناڤگا دەنگە بزوێنگە ب بگرزۆ گگە د گۆهۆریت ئەم دیاردە ب كرمانجی ژووروو ب تایبەتی.

دیاردە	ظاهرة
بزەوێن	حرف حركية، حرف العلة
بزرۆكە	حرف علة (نادیار)

ل فۆنێمی دا هەیە بەلێ ب نڤێسین دا دیار نینە بەلێ ب ئەلف بالاتینی یا دیارە ئەوەی ئەلف با عەرەبی یە كۆ دیار نابیت.

كار	فعل، فەرمان
كریار	كردار، فعل
كریاركەر	بكەر، فاعل

كرمانجیا ژوورو	كرمانجیا خواروو
خەبتین	خەبات
شەوێن	شەوا، سووتاین
لە پتین	لپات
پەلخین	پەلاخ
لەوتین	لەوات، پیس بوون

٨- مه هنده هێنێش گرێبێت هگه‌هن د چێنه سگه‌ر گگارا لگێ چگه‌ندێ گگارێ دارژاو ژێ چگێ دبێت گگۆ رامانه‌کادێ ب ده‌ست بده‌ت لو مگه گه‌لگه‌ك هێنێش گرێبێت هه‌بگه‌هن (ژێ) کرمانجگا سگه‌رێ (لێ) بگو کرمانجیا خواروو.

کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خواروو
ژێ پرسیێ — هه‌وه ژێ پرسین کا چ دکه‌ن	لێ پرسین
ژێ که‌تن — تو دزانی هه‌رمیك ژێ که‌تن	لێ که‌وتن
ژێ ده‌رکه‌تن — من دیتن کۆژێ ده‌رکه‌تن	لێ ده‌رکه‌وتن
ژێ ستاندن — پاره بخورتێ ژێ ستاندن	لێ ستاندن
ژێ ده‌رخستن — ته دیتن ده‌مێ من ژێ ده‌رخستن	لێ ده‌رخستن
ژێ کرن — من ینێت ژێ کرین	لێ کردن
ژێ برن — پاره ژێ برن	لێ بردنه‌وه
ژێ وه‌رگرتن — پاره ژێ وه‌رگرتن	لێ وه‌رگرتن
ژێ کێم کرن — هزار دینار ژێ کێم کرن	لێ دوور که‌وتن، لێ که‌م کردن
ژێ پرس کرن — مه چ ژێ پرسی نه کریه	لێ پرسی کردن

٩- مه هنده پێنش گرێبێت هه‌ین پشك دارێ دکه‌ن ل هگه‌ردوو دیالێکتگادا د چگنه سگه‌ر کرێگارا شگتی (تێ).

کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خواروو
تێ که‌تن	تێ که‌وتن
تێ کرن	تێ کردن
تێ مان	تێ مان
تێ دان	تێ دان
تێ ئێخستن	تێ خست
تێ گه‌هشتن	تێ گه‌یشتن
تێ فکرین	تێ فکرین

١٠- مه هنده ئامراز ژی یێت هەین شعی:
نو دبنه ئامرازی پەیوەندی کار درستادا

کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خوارو
ل	له
ژ	له
د	به، وه
ب، وه	به، وه
با	

١١- مه هنده ئامرازێت دی ژی یێت هەین د بێژنێ ئامرازێت پەی وەست.

کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خوارو
وو	وو، وه
ژی	ش، یش
ژی.. ژی	شی، ش، یش، ش
هم هەم	هەم
هن هن	هەم.. هەم
هەم... هەم	
نه....نه	نه... نه

١٢- مه هنده ئامرازێت دی ژی یێت هەین ئەوژی دبێژنێ ئامرازێت گەهاندنێ، که یەنەر، ی کات

کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خوارو
لکو، کۆ	که، کەی
وەکو، وەکی	وەکو
پاش، دێ، کو	پاش، ئەوە، که
هەتا، تا	هەتا، هەتاکو، تا
داکۆ	تاکو

– پەیڤێنت زمانێ کوردی ل دیف ئەلف با یا عەرەبی (٣٧) پەیڤن ئەو ژی ئەڤەنە

ئا، ئە، ئو، ئوو، ئۆ، ئێ، ئیی، ئگی، ب، پ، ج، چ، ح، خ، ء، ر، ڕ، ز، ژ، س، ش، ع، غ، ف، ڤ، ق، ك، گ، ل، ڵ، م، ن، و، ه، ی.

– هندە پیت مەیینت هەین ئەوژی دەنگ دادن، وەکی، الحروف الحرکیە ئەوژی ئەڤەنە:

ئا ئە ئو ئوو ئۆ ئی ئیی ئێی

eiiouuea

eiiouuea

– ئەو پەیڤێنت دژی یێت زمانی یێت بێ دەنگێ (الحروف الصحیح)

ر ز ژ ب

B J Z R

ح غ س ش

S S X X

ف ڤ ق ك گ

G k Q V F

ه پ ح ن م

MNHPH

– مە هندە پێش گر یێت هەین دچنە سەر کریارا ئەگەر ئەو کار یێ سادە بیت دێ هێتە گوهگارتن دێ بیتە یێ دارژار یا چێ کری، ئۆ رامانا وی ژی تێتە گوهارت وەك:

	کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خواروو
سەر	سەر کەفت، سەرکەت	سەرکەوت
دەر	دەرکەفت، دەرکەت	دەرکەوت
بەر	بەرکەفت، بەرکەت	بەر کەوت
ژی	ژێ کەڤن، ژێ کەت	لێ کەوت
هەل	هەل کەڤن، هەل کەت	هەڵ کەوت
پێ	پێ کەفت، پێ کەت	پێ کەوت
ڤە	ڤەکەڤت، ڤەکەت	کەوتەوە، (ڤە، وە)

تێبینی: بۆ پێش گرا (ڤە) د گرمانجیا ژووروودا (ڤە) دبیتە پێش گر دەمێ ئەم وێ پەیڤێ دکەینە کرانجیا خواروو ئەو پێش گر دبیتە پاش گر وەك، ڤەر، گرتەوە، ڤەر، کردەوە، ەوە، دبنە پاشگر

ڤەدا	وەدا	داوە	ڤەگر	ڤەكر
ڤەما	وەما	ماوە		

ڤەئێخست وەخستەو خستەوە

٢- هەكە (ڤە) دەمێ ب دیماهیا كاری ڤە نێت لڤێرە ژ بۆ مەراما دووبارە كرنا كار ددەت وەكی

كرەڤە

هاتەڤە

ئیناڤە

- هەو وەصا مە پاشگر ژی یێت هەێن دچنە سەر كریگارا لێگدانا وێ د كوهۆریگت ژ دەمەكی بگۆ دەمەكێ دی دەمی ئەم (اند) دا نینە سەركریارێت تێنە پەر دبیتە كریارێت تێتپەر، شێ.

چوو	چوواند
شێوە	شێواند
ودستا	ودستاند
مر — مر	مراند

- هەر وەصا مە پاشگرێت هەین بۆ بەردەوامی یا كریارا

گرت	گرتەڤە	گرتەوە
كر	كرەڤە	كردەوە
بر	برەڤە	بردەوە
كوشن	كوشتەڤە	كوشتەوە

- وەكی دەستورەكێ ئەم دشێین بكار بینین كریارا دگوهۆرین ژ بۆریا سادە بۆ بۆریێ بەردەوامی وەكی (د) دێ چیتە سەركریارێت بۆری یێت سادە دێ بیتە یێ بەردەوام بگەلكی د كرمانجیگا خگواروودا (دە) دێ هێتە ب كار هینان وەك.

كرمانجیا ژوورو	كرمانجیا خوارو
گرت، دگرت	گرت، دەگرت
كر، دكر	كرد، دەكرد
كێلا، دكێلا	كێلا، دەكێلا
فرۆشت، دفرۆشت	فرۆشت، دەفرۆشت

کوشت، دکوژشت	کوشت، دەکوشت
مر، دمر	مرد، دەمرد
خوار، دخوار	خوارد، دەخوارد
چاند، دچاند	چاند، دەچاند

- **چەند تێبینەك ل سەر دیالێکتا کرمانجیا ژوورو**، (پەیڤینت کرمانجیگا ژووری) هگەر چگەندە دەمێ من پەیڤ رێك ئێنخستن من ئەڤ دیاردە یە یادەست نیشان کری.

١- دەمێ پەیڤا، (سی) دبیتە، (ص) ئەڤ گوهارتنە چێ دبیت دەمگێ ل دیگف پگەیڤا (سگی) پیگە بگزوێن بهێت وی‌دەمی دا ئەڤ پەیڤگە د ڤگۆنێمی دا دبیگە (ص) لگۆ دێ هێنگە خوانگدن ب (ص) وەگگی بگۆ لگەڤ دەنگەژێ تێت

سال، صالّ

ساڤار، صاڤار

ساڤا، صاڤا

سۆبە، صۆبە

سلاڤ، صلاڤ

سە، صە

سۆر، صۆر

٢- دەمێ پەیڤا سی دبیتە ص هەکە هات دیفرا پگەیزا (ت) یێگت وی دەمگی لگەڤ پەیڤگە ژی دێ هێنگە شداندن و دی هێتە گوهارتن دێ دەگی (ط) ژی هێت، وەکی، هەکە پەیڤا بزوێن بەری لگان پگێش دێ ئەڤ گوهارتنە چێ بیت.

سۆت، صۆط

سەتل، صەطل

سەتمە، صەطمە

سۆتل، صۆطل

٣- دوێ پەیڤا (س) دیفدا پەیڤا (ی) بهێت هەر چەندە (ی) بیتە بزوەێنگە بگەلێ (س) ناهێنگە گوهگارتن هەر خۆنێمێ (س) ب (س) دێ هێتە خواندن بلی دەنگی.

سیر، سیر

سیبەر، سیبەر

سیلاڤ، سیلاڤ

سیداڤك، سیتاڤك

سیە، سیە

سیك، بازار

بازێر، سوق

فلە سوق، هەرە

٤- دەمێ پەیڤتا (ێ) دیف پەیڤا (س) بهێت ئەوژی هگەروەكی (ی) خگۆ نیمگی (س) ناهێگە گوهگارتن وەكی ئەم دزانین (ێ) پیتە بزوینە وەكز

سێڤ

سێنیك

سێلك

سێ

تێبینی ل سەر پەیزا (س – ص):

من گەلەك جارا پەیزا (س) هەر ب (س) دنڤیسی هەكە مە گول دەنگێ (ص) ژی ببایە بەلێ ئگەڤ فۆنێمە داهێتە بهیستن مە نەت نڤێسی ئو من ڤیا پەیڤا (ص) ل گەل (س) بنڤێسم هەر چەندە هگەر ئگەوە بەیڤ ژی من یا ب (س) نڤێسی ئەڤە ژ ناگۆهۆڕین بگەلێ مگن ب چگاك زانگی ئگەز ڤگان پگەیڤا ب جگودا بنڤێسم بو وێ گوهارتنێ تێدا دیار بكەم چونكی د دیالێكتا كرمانجیا بادینان ئەڤ دەنگە گەلەك دێ هێتە بهیستن ئر دا برایێت كرمانجێت خارێ ئەوژی شارەزایی ڤێ پەیڤێ بن دەمێ ڤێ پەیڤێ ب (س) دخونین نە ب (ص) مرۆڤ هەست دكەت كۆ ئەڤ مرۆڤە نەیێ شەهرەزایە دڤێ دیالێكێدا, بەلێ هەگگە ب خوانگدبا ب (ص) ئەڤمرۆڤ چ جیاوازیێ ناكەت ڤێ چەندێ بۆچی ئەم پەیڤا (ص) ژی ناكەینەد ناڤ ئەلف با خۆدا چوونگی ئەڤ فۆنێمە یات دیالێكتا كرمانجیا دەڤەرا بادینان دا یا هەی ئوزمانی ئاخڤتنی یە وتێتە ب گگار ئینان دا ئەلف با مەژی یا پێش كەفتی بیت هەكە یێت ئەم بەرێ خۆ بدەینە ئەلف با عەرەبی بگەری دەه پازدە صالێت بەرێ نۆكە ئەم دێ بینن پەیڤا (گ) وان نینە ئو پەیڤا (چ) نینە (گ) داخو ینن ب (ك) ئگان

(چ) دا ب (ج) خوینن بەلێ نۆکە ئەم پێت بهن وان پەیڤا (گ، چ، ڵا) یا زێندە کریە د گەلف ئگا خگۆدا ئەڤە ژی رەنگەکێ بێش نێخستنێ یە.

بۆچی هەمی تشت بۆ خەلکی عەدەتن بەلێ بۆ ملەتی کوردت قوبحەتە؟!! ئەم هەمی دزانگین (س) ژی شتی پەیڤا (ن، ڤ، ل،...) ئۆ (ص) ژی ئێکە ژ ڤان ئەلف بابیی ئەو هگەمی گەلف ئگا عگەرەبی گە مگا عەرەبا ژی ژ فرسا یێن وەرگرتی بۆ چی دێ (س) نڤێسین (ص) نا نڤیسین.!!! ئەڤ گەلە بباشی دزانم گگۆ ئەڤ پەیڤە ژی بهێتە نڤیسین دزمانی دا شینا (SS) ب لاتینی بنڤیسین ئو سووپاشسیا هەموو لایانا دکەم.

٥- هەروەها پەیڤا (ت) ژی هندە گوهگارتن ب سگەر تێگت گەوژی دەمگی ل دیگف پگەیڤا (ت) پیتێگت بزوێن بهێن ئان ژی پیتەکا دەنگ دار بهێت (أ- ه) دخوینن ب

تاوەس ، طاوص

تارِی، طارِی

تەنگی، طەنگی

تەنگا، طەنگا

تەنیر، طەنیر

تەڤر، طەڤر

- گەلە پەیڤێت دژی مە یێت هەین بەلێ مە ل دیف لیستا وێ پێت دەست نیشان کرین بەری نوکە.

٦- هەوەها هەکە هگات گدیف پگەیڤا (ت) پگەیڤا (ۆ، ه) هگات ڤگێ خاگەتی ژی ئەڤگە پەیڤگە دێ هێنگە گوهارتن فۆنیمی (ت) دێ هێتە خواندن ب خۆنیمی (ط) وەکی دخوینن ب.

تۆپ، طۆپ

تۆڤ، طوڤ، د، با

تۆتەبەر، طوطەبەر

تۆلاز، طولاز

- بەلی هندە جارا هندە پەیڤ یێت هەین ناهێنە گوهارتن ئەو دزڤرتە سەر رەسەنێ ڤان پەیڤا کۆمە یێت کرمانجیا ژووروونە بەلکی یێت هاتینە وەرگرتن وەك تیتتە خواند ب

تۆر، تۆر

تۆرەڤان، تۆرەڤان

تۆلەبەند، تۆلەبەند

٧- هەروەصا دەنگێ پەیڤا (ت) ناهێتە گوهارتن دەمێ پەیڤا (و) بهێت ل دیفدا هەروەکی خو دمیگنین، شتی خاندنا وێ.

تو، تو، أنت

توراق، توراق، کثیر الحموضة

توتی، توتی، اسم لطیر

- هەوەسا دەڤی ددیف پەیڤا ت (ە) نەبیت وی دەمی ژی ئەم گوهارتنی ژێ نابینن وەك:

تە، تو، أنت

تەڤن، حیات، چنین

تەقن، قور، طین

تەناهی، ئارامی، الهدوء

تەن، جسم

٨- گەلەك جارا دەمی پەیڤا (ڤ) ل دیف پەیزا (ت) بهێت دێ بینن ئەڤ پەیڤە دێ هێنگە گوهگارتن دێ دەدەنگی (ط) ژێ هێت بەلێ ئەڤە نەل هەمی دیاکێتی دا چێ دبیت بێژیت وەکی دەستورە کر بیت.

تڤر (د)، طڤر، فجل

تەڤر، طەڤرك/ آلە حمل

- بەلێ ل دەڤەرا زاخو ویڤە دبێژنی (طڤر) ئەم نەشێن ئەڤێ پەیڤێ بکو هەمی دەڤەرا بادینگان دائێین چوونکی دیرینە ئەڤ دەنگ ژ کرمانجیا سەری هاتیە د زمانی دا ئان ژی ئەم دشێن بێژن ئەڤە ژ برگەیی دیار دبیت کو بیتە نە بزوێن یا ل گەل وە (ا) بایزوکەیە.

تێبینی ل دۆر پەیڤا (ت):

ل دۆر پەیزا (ت) دەمێ تێتە خواندن ب (ط) ئەڤ فۆنێمە تێنە ب کار ئینان.

گەلە جارا دەنگی (ت) ب قەلەوی تێت ئەو ژی ژ بەر ئەگەرا هاتنا ڤێ پەیڤێ ل ئاڤ بگەرا دو پەیڤێت بزوێن ئان ژی ب دیف پەیڤەکا بزوێن یا هاتی ئەڤ فونێمگە دێ هێنگە شگدیان دی دەنگێ (ط) ژێ هێت بەلێ مە گەلە دەست نڤیسینێت کوردی یێت هەین پەیڤا (ت) یا هەی ئو ب ڤێ پەیڤێ تێنگە خواندن ژ بەر وێ ئەگەرێ دا نەرێت پەیڤێت کوردی ژ کرمانجیا خوارووا نە ئەڤ دەنگە گەلەك کێمگە د دیالێکتا کرمانجیا خوا روودا بەلێ ب کرمانجیا سەروو گەلەك پەیڤ مە یێت هەین ئەو ل گەل هەمی

پێت دەنگ دارتێت ئو ل گەل پێتێت بزوین تێچن ئو لێك سەر ئەڤ پەیڤە ئێنە گوهارتن هەر چەندە مگە هندە پەیڤ پێت دەست نیشان کرین بەلێ ئەڤە وە نا گەهینیت بەس پەیڤێت مە ئەڤەنە، ئەخێر مە گەلە پەیڤە پێت هەین ئو ئەڤ فۆنیمە ژی دچیت ئو ئەم دزانین (ت، ط) هەر دوو ژ ئەلف بایێت عەرەبی ئگە ڤێجا بۆچی ئەڤ پیتە ژی ئەهێتە زمانی مەدا ژ بەر ڤێ ئەگەرێ گەلەك برایێت مە پێت کرمانجێت خوارەوو دەمێ فێری کرمانجیا سەرروو ئان ژی بابەتەکی کرمانجی خوارەوو بخینن دێ پگەیڤا دەنگێ (ط) ژێ پێگت دی ب (ت) خوینن ژ بەر ڤێ چەندێ ئەڤ گوهارتنە ژ بەر یا گرانە ب رایا من ئگەوە ئگەم پگەیڤا (ط) ژی بکار بینن و پێ بنڤێسین دیالێکتا بادینان دا یا هەی ئو تڤیا ئەم د زمانێ خۆ بێژین دا چگونکی ئگەو ژی ئەلف بایا عەرەبی یە تڤیا ئەم کارەکی بکەین دا خەلکێ بیانی ژی بشێن پەیڤێت زمانی مە ب تەمامگەتی بخونت ئان ژی دەستورەکی بۆ دانین.

هەر چەندە ئەم ڤێ گوهارتنێ دگەلەك زمانێت ئاری و ئیرانی دا دبیگنن وەك فارسگی دەمگی ئگەن (أول – أڤل، ئەڤەل) ئان ژی آغا، ئاغا، آقا، ئاقا، ئەڤگە ژ زیگان نینگە ئگەم ب ئگەمانی زمگانێ خگۆ فێگری خەلکی بکەین.

٩– ل هندە دەڤەرا ژی پەیڤا (خ) دبیتە (غ) وەکی.

(د) بەخدێ، بەغدێ

(ئا) بەخکێ، یەغدێ

ئەڤ گوهارتنە ل دەڤەرا مزیریا یا گەلەکە.

١٠– گەلەك جارا دەمێ پەیڤا (د) دیڤدا پەیڤا (ر) بهێت ئەڤە ئێك سەر ئەڤە دەنگە دێ قەلگەویب وەك (ڕ)

جریا، دڕیا

دردریك، دڕدڕیك

١١– هەوەصا هەکە پگەیڤا (ر) ل دیڤگرا پیتێگت بگزوین هگات ئەڤگە ئگەڤ پەیڤگە ژی دێ هێنگە شگداندن (قەلەوبیت) دەنگێ ربۆ ڕوەکی.

راست، ڕاست، Rast

رەه، ڕەه، Reh

رشك، ڕشك، Risik

ریتن، ڕیتن، Retn

ریه، ڕیه، Rih

١٢- هەروەسا پەیڤا (ز) ئەگەر پەیڤێت بزوین بهێت ئەڤ پەیڤە ژی دێ دجهێ خۆدا قەگەوبیت ئەگەر دێ شدیێت دەنگێ دوو (زز) ژێ هێن دێ بیتە (ظ) ئان ژی بێژین د قەلەوبیت وەکی.

زاد، ززادد، ZZAd، لڤیرە (ز) دێ بهێژبین (د) بێ هێژبیت.

زۆڤ، ززۆڤ، zziv

زاڤا، ززاڤا، zzava

زاند، ززاندك، zzandik

زایت، ززابط، zzabtt

زەبەشی، ززەبەشی، zzebes

زڕنا، ززڕنا، zzrna

زر

- بەلێ هندە پەیڤێت بزوین ئەڤێ پەیڤێ قەلەو ناکەن شتی.

زەر

زەڤی

زڕ

- ئەو پەیڤێت (ز) قەلەو دکەن ئەڤەنە.

أ، ڕ، ە، ۆ، ڤ

١٣- کەلە چارا پێشکرا (وە) دبیتە (ڤە) وەك

وەکە	وەکر	وەتا
ڤەکە	ڤەکر	ڤەنا

١٤- هەروەسا خونێمی (و) دبیتە (ڤ) وەکی

ك. خوارو	ك. ژووروو
هاوین	هاڤین
ئاك، وەخۆوە	ڤەخۆڤە
ئان، وەکر	ڤەکر
ئاك، ودنا	ڤەنا

١٥ مه گەلەك پێش گر ییێت هەین وەکی.

دەر	دەرکەفن	دەرکر
سەر	سەرکەڤت	سەربەست
ژێ	ژێ کەڤت	ژێ ڤەبۆ
ڤە	ڤەکەت	ڤەشارت
دل	دل کەڤت	دلدار

١٦- گەلەك جارا ئەم دبینن پاشکرا(ۆك) ب گەلەك پەیڤا دا ئەڤ نیشانەیە بۆ بچیك کرنا ناڤا وەك.

پەپ	پەپۆك	pepok
کچك	کچکۆك	kckok
فەرهەنگ	ڤەرهەنگۆگ	ferhengok
خشك	خشکۆك	xskok

١٧- گەلەك جارا ئەم پەیڤا نان ژی بێژین پاشگرا (یشك) ئەوژی بۆ بچیك کرنا ناڤینە، وەك.

پەپ	پەپیشك	عەبد	عەبدیشك
کەنی	کەنیشك		

١٨- گەلەك جارا ژی پاشگرا (ك) ئەوژی ناڤا بچیك دکەت وەکی.

بچیك	bcik	صغیر
چیچك	cicik	عصفوره
خانیك	xanik	البیت
کەرکیك	kerkiik	کرکوك

١٩- هندە جارا ژی ئەم پاشگرا (ك) دێ دانین ب نیشانا پێ ناسینێ وەك (ه کە) ل کرمانجیگا خگواروو (ال) ل زمانێ عەرەبی دا (ك) ژی ب کرمانجیا ژووروو وەك.

پەنجەر	پەنجەرك	پەنجەرەکە	الشباك
دیوار	دیوارك	دیوارەکە	الحائط
کور	کورك	کوردکە	الولد
زارۆ	زارۆك	زارۆکەکە	الطفل

۲۰- ل گەلەك جهادا پەیڤا (ع، ح) یا دانای کۆ د زمانێ مە یێ کوردی دا نەبیت بەلێ ئەم ڤێ گۆتۆ ب نەویی ددانم بۆ دەڤەرا بادینان چونکی خەلکێ دەڤەرێچ ب جوانی ڤێ پەیڤێ دبێژن وەکی، ب، ح، ر... هەکە ل دەڤەرەکا دی وەبیت بەلێ ل دەڤەرا بادینان وە نینە (ع) هەر (عیێ یە).

عەرد، د.، عەدر، ح

عەگید

عەداڤ

عەسمان

عەور

عرعر

عیرك

عەینە

۲۱- ب شێوەکا گشتی ل دەڤەرا بادینا پەیڤا (ئا) یا لاوازە و ئۆ یا کێمە هەر چەند ل کرمانجیا خگوار ب تایبەت ل دەڤەرا سلێنانی چ (ع) دبیتە (ئا) ئۆ چ (دە) دبیتە (ئە) بەلی ئەڤ ل دەڤەرا مگە بادینگان نگەا گوهارتنە چێ نابت د زمانی دا.

سەرکانیك، سەرچاوە بۆ بهێزکرنێ

١– فەرهەنگا چەگەرخوین، خوێندەوە.

٢– فەرهەنگا خال بەرگێ ئێکی، مەحەمەی خاڵ.

٣– فەرهەنگا مەهاباد، گیومو کریانی.

٤– فەرهەنگا زانست وزانیاری.

٥– فەرهەنگا ئەشتێرە گەشی، فاضل نظام الدین.

٦– فەرهەنگا هەنبانە بۆرە، هەژار.

٧– فەرهەنگۆکێت پەرتووکێت پەروەردە.

٨– کۆڤاری کۆڕی زانیاری.

٩– گوڤاری گەلاوێژ، چەند بەرگێك.

١٠– گۆڤاری بەیان، چەند ژمارەیەك.

١١– گۆڤاری رەوشەنبیری.

١٢– پەرتوکی، کۆمەلە تێکستی فۆلکلوری کورد، قەناتی کوردۆ.

١٣– کۆمەڵ خۆی دەمی د ئاخفتن.

١٤– رێزمانی کوردی، ك. ك. کوردۆ بیڤ.

١٥– فەرهەنگا گیانی مرۆڤ، عزیز رەشید ئاکرەیی.

١٦– فەرهەنگا خەرمان، حەمە ساڵح فەرهادی.

تێبینی

١- ل گەلەك جهادا کە پەیڤا (ك.ر) ل بەر دەمێ پەیڤێ یا نڤێسی ئەڤە دا خاندەڤان بزانن ئەڤ پەیڤگە یا ژ کرمانجیا ژۆری (باکور) کوردستانا روسیا وەرگرتی.

٢- هەروەسا ل بەر دەڤی گەلەك پەیڤا مگە (ك، ت) ئەڤگە ژی ماگاوێ دگەهینیت کۆمگە ژ کوردسگ تورکیا یا وەرگرتی.

٣- هەروەسا ل بەر دەڤی هندە پەیڤا ژی (ك.س) ئەڤە ژی بۆ مە دیار دکەت کو ژ کوردسگتانا سگوری یا وەرگرتی.

٤- ئو هندجە پەیڤ ژی ییێت کورتی کرێت نڤێسین.

ف، فارس

هـ، ك، هەولێر

س، ك. سلێمانی

ك.ر، کوردیا رۆسی

Z، ز، دڤەرا زاخۆ

ئا، دەڤەرا ئامێدی

د، دهۆك

ع، عربی

ب، بیانی

رستە (گ)

هگ / پارچە هۆانێت هۆزان ڤانێت دەڤەرێ.

(گ) کۆتێت مەزن ژ دەڤەرێ

ك، س، کوردی سوریا.

ش، دەڤەرا شینگار

ئاك، دەڤەرا ئاکرێ.

دیماهیك

هندی ئەم بێژین دیماهیك بەلێ پەیڤ وەكی طاڤێت بارانێت بهارێ نە دەمێ دبینژین ئەڤگە هنگدە هاڤینە بەلێ تە هند دیت عەورەك هات و بارانێ لمن گیا شین دبینە ڤێ چەندی من گۆت دیماهیك بەلێ تە هند دیت چەند پەیڤ و هزر بۆ من هاتن ئەوژی یێت دیماهیا پەراوێزا من.

٢٦– دەر، پەیڤە دكەیڤنە دەست پێكا

دەر	بەرێ بچینە ژۆر دەرگەهـ	پشەوە ژوور دەرگا	باب
دەرئێخستن	ژ ئازا یی كرەدەر	دەركر	طرد
دەربەردا	هێلانا دەرگەهـ	بەچێ هێشتنی دەركا	ترك الباب
دەرپیڤا	دەرگەهـ كێشان	پیوانی دەرگا	قیاس الباب
دەربەردا	رێ داینی	رێ دەرگادرا	اخلاء السبیل
دەركەت	جۆ ژ دەرڤە	چووە دەروە	خرج
دەرگرت	دەرگەهـ داخست	دەرگا داخست	سدة الباب
دەرڤەكر	دەرگەهـ ئێخست سەر پشت	دەرگا كردەوە	فتح الباب
دەرێگەلی	پێشیا چۆنە دگەلی دا	دەرگای گەلی	باب الوادي

داكۆ، ئەم دشێن ل گەل هەمی كارا ب كاربهنن

داكو	حەتا	حەتا كو، تا	إلى أن
داكو بێژم	نێزیك بووبیە یڤنم	خەریك بوو	على الوشك
داكۆ بكەم	دا ب جهـ بینم	تا بەچێ بیم	حتى أعمل
داكۆ بنیاسم	ژ ئەكەرا پێ زانینێ ل سەر	تاوە كو بناسم	حتى اتعرف
داكۆ بنخێڤم	حەتا سەردا دادەم	تاوەكو دا پۆشم	حتى اغطي
دل بكەنیت	تا بشكورێتێ	تاوە كو پێ بكەنێ	حتى يضحك
داكۆ ڤەشێرین	دا بەرهەڤ كەین، دا بن ئاخ كەین	تاوە كو بنێژێ	حتى يدفن
داكو ڤەكەت	تا پێ ڤە بكەت	تا وەكو بكاتەوە	حتى يفتح

داكو ڤەبيت	تاوه بيبتەڤه	تا وەكو بكريتەوه	حتى يفتح
داكۆ ڤەگريت	تا ژێ بيچيتێ	تا وەكو بگريتەوه	حتى يصدي
داكو ڤەنيت	تا رونيته سەر	تاوه كركركاتەوه	حتى يفقر
داكو پازدەت	تا دەربازبيت	تاوه بپەريتەوه	حتى يقضى
داكو پارزنيت	تا ژ تشتى پيس تا زەكه	تاوه كو بپالێورێ	حتى يصفر
داكو پاڤژكەت	تا تازه كەت	تاوه كوپا كا	حتى ينظف
داكو زارڤەكەت	تا زارڤەكەت، شتى بكەت	تاوه كولا سايى بكا	حتى يقلد
داكو زانابيت	تا پێ زانين هەبن	تاوه كو بزانێت	حتى يعلم
داكو زێدەبيت	تا ژێ هەبت	تاوه كوزيادين	حتى يزداد
دوو قۆر	دوورەنگ	دوو چوره	صنفان
دۆداتكا ماستى	مەشكا ماستى لێ دكەن	مەشكەی ماست	قربة لبن
دۆقچك	دارەكێ چێكريه بۆ هيركرنا گۆشتى	قيمه چيش	تختة قيمة
د بەرا دچنى	ل گەل دا هيردر	له گەلی ووردە كر	كان يثرم مع
دبەرا دچى	ل بەرا ڤەدچى	له پێش دا دەچوو	كان يذهب أمام
د بەرا چوو	ل دەڤ بەزی	بەلای داتێ پەری	عبر عند
د بەرا چێ كر	ل گەل دا كاردكر	له گەلی دا چاك دەكر	يعمل مع
دبەر تازەكر	ل گەل كارەكێ دی جوان دكر، پاڤژدكر	له كەلێ دا جوان دەكر	يتجمل مع
دبەرا خاند	ل گەل دا خواند	له گەلی دەخوێند	يقراء مع
د بەرا دخەوچوو	ل گەل دا دتڤست	له گەلی دا دەنووسی	يكتب مع
د بەرا خەملاند	ل گەل دا جوان دكر	له گەلی دا دەرازاندەوه	يتحمل مع
د بەرا خپاند	ل گەل دا سەردا دبير	له گەلی هل دەخەلەتاند	
د بەزا دگرى	ل گەل دا دكره گرى	له گەل دا دەگريا	كان يبكي معاً
د بەزا دگڤاشت	ل گەل دا شداندە سەرك	له گەلی دەگوشتى	كان يعصر مع
د بەرچا ڤەدخار	ل گەل دا ڤەدقورچاند	له كەلی دەخواردەوه	كان يشرب مع

د بەرا ڤەدکر	ل گەل دا کرەڤە	ل گەلی دا دەکردەوە	کان یفتح مع
د بەرچا ڤەدمالی	ل گەل دا د پەرخاند	لە کەلی دا دەشیلا	کان یدلك
د بەرا ڤەشارت	ل گەل دا بەرچاڤ بەرزەدکر	لە گەلی دا دەشاردەوە	کان یخبئ مع
د بەرا نڤیسی	ل گەل دا دنڤیسی	لە گەلی دا د نووسی	کان یکتب مع
د بەردا د هژاند	ل گەل دا لڤاند	لە کەلی دا دەی هەژاند	کان یحرك
د بەرا وەرگێرا	ل کەل دا د قولپاند	لە گەلی دا وەردەگرا	کا یقلب مع
د بەرا دگێرا	ل گەل دا پلاڤ دکر	لە گەلی دا دەگێرا	کان ینشر مع
نەعیم	ناڤ چاڤی، خۆ دیارکرن	شێوەی خۆی دیار کردن	اظهار نفسه
نەعیم خۆشژ	روی خۆشی	روو خوشی	وجه طیب
نەعیم نەخوشی	رودنە خۆش	روونا خوشی	وجه غیر طیب
نەعیم شۆر	روو شۆر	لموز شۆر	وجه عبوس
تیخ تیخ	تەبەق تەبەق	قات قات	قاط قاط
تیخ	تەبەق	رویەکێ طەنگ	قاط
تیخی ئاڤێ	رووبەکێ ئاخا طـەنکی	قاتی خۆل	قاطع تربة
تیخێ بەفرێ	روویەکێ بەفرا سڤك هێش عەردی رەش تێ دیار دکەنت	قاتی بەفر	قاطع الثلج
تیخێ جەمەدێ	روویەکێ جەمەدا طەنگ کوردی کریە	قاتی سەهۆل	قاطع ثلج المنجمد
تیخی چەرمی	رویەکی چەرمی	قاتێ پێست	قاطع الجلد
تیخێ داری	پرتەك ژ نخاڤتیا دارێ	قاتێ دار لە روودا پۆشراوی	طبقة من الخشب
تیخێ دوهنی	روویەکی رووینی	قاتی لە رۆن	طبقة الدهن
تیخێ تەڤنی	روویەکی چێ کرنا مەحفیرا	قاتی لە چنینی	طبقة من النسیج

تیخێ تەقنی	روویەکی هەرێیێ	قاتی لەقوور	طبقة الطينية
تیخێ ڕوویی عەری	ووریەکی طەنکی عەردی	قاتی لە رووی ئەرز	طبقة من سطح الارض
تیخێ شەمایی	رویەکێ دۆهنی شەمایی	قاتی لەشەمی	طبقة من الشمع
تیخێ عەردی	رووژ عەردی	قاتی لە ئەرز	طبقة من الارض
تیخێ عەوری	روویەکی طەنك ژ عەوی	قاتی لە هەور تەنك	طبقة من السحاب
تێخێ گۆشتی	روویەکی گۆشتی نەرمە	قاتی لە گۆشت	طبقة اللحم
تێخێ بەزی	روویەکی دۆهنی گیان بەری	قاتی چەوری	طبقة الشحم
کووز	کۆمەکا تشتی گرێ دای		حزمة
گوزێ بادەکا	کۆمەکا بادەکا		بند من مواد المجففة
گورزێ بەندکا	کۆمەکا بەنکێت پێکڤە	کۆمەلە بەنە	حزمة من الخيط
گورزی دارا	کۆمەکا دارێت بن کەفش	کۆمەلە داری بەستراو	حزمة خشب
گورزی ریسیا	کۆمەکا گیایێ هشك	کۆمەلە گیای ووشك	حزمة من حشيش يابس
گوۆزێ گیای	گۆمەکا گیای	کۆمەلەی گیای	حزمة محشيس أخضر
گورزی وەریسا	کۆمەکا وەریسا	کۆمەلە گورس	حزمة الحبل
کولی مازی	ئەڤە کولیەکێ مەزنە دەمێ مازیا گەلەك بن ئەڤە کولیەتێت	کولۆی گەورەیە	جرادة كبيرة الحجم

دێ هێت ئەڤە پەیڤە تیشتە ب کارئینان ل گەل کارێت ئو بۆ ئاینده رووی دانێت سروشتی تێدا بن هەروەصا بۆ کاری نەبووی ئو نابت.

دێ هێتە برین	دێ ڤەدکەن	دە برین	سيقطع

دێ هێته پارزنین کرن	دێ تازه کەن	ده پالێوریت	يصفى
دێ هێته چاندن	دێ بەرهەڤ کەن دا بژیتەڤە	دەروێنن	يزرع
دێ هێته چنین	دێ بەرهەڤ کەن دا ژێ ڤەکەن	دەچنێتەوه	يقطف
دێ هێته چکلاندن	دێ د ئەردی ڕاکەن	دەچەقێنرێن	يغرس
دێ هێته ڤەچەماندن	دێ ڤەشکێنن	دەشکێنته	يطرح
دێ هێته ڤەکێشان	درێژە پێ دئیته دان	دەخایەنیت	يستغرق
دێ هێته دان	دێ دەن	دەدرێتەوه	يعطي
دورین	١- بۆ چاندنێ تیته ب کارئینان دەمی دگەهین ژێ ڤەکرنا وی شتێ‌گەنم و جەه و برنج ڤی پەیڤی بۆ دبێژن. ٢- بۆ حلك درینی ب کار دئین	ده‌دروێنەوه	يحصد

ت/ هێته/ وەکی کارەکی یا ریدەدەر تێته بکارئینان بۆ دەمێ نەبۆری.

دێ هێته دەرئینا	دێ بکنه دەر	دەردەهێنرێت	تستخرج
دێ هێته کەرکرن	دێ قەدکەن	دەبرن	يقطع
دێ هێته گرتن	دێ گرن	دەگرت	يسد، يمسك
دێ هێته گرێدان	دێ خلف دەن	دەبەستن	يربط
دێ هێته کڤاشتن	دێ ب سەرك ڤە بن	دەی گوش	يعصر
دەمێر	عەفریت	عفریت دێو	غفريت
نیوار	جهێ تازه بۆ ئاکنجێ	شوێنه واری تاوه	مأوى جديد
نیرۆژ	رۆژا تازه	رۆژی نوێ	يوم الجديد، الشمس الجديدة

نیڤه	دوو پرتێت هندی ئێك	نیوه	نصف
نیپەیام	نامانێ	نامه تازه	رسالة جديدة
نیپەیمان	سۆزنێت نی	پەیمانی تازه	تعاهد جديد
نیسەك	چرەك بوون	چربوون لنیج بوونا	
نیرەنگ	شكلێ نوو	رەنگی نوێ	لون جديدة
نیهاڤێت	هاڤێتنا تازه	فرێدانی نوێ	رمي جديد
نیچۆ	تازه جوو	نوێ رۆیشت	ذهب جديد
نیدان	تازه دایی	نوی دا	اعطي جديد
نیهه بۆ	خودێ لێ دان	تازه بوو	اعطي جديدة
نیخەلات	مزگینیا تازه	خەلاتی تازه	هدية جديدة
نیحەلاند	شنی حەلهاند	تازه ناواند	صهر جديد
نیبەخت	شانصێ تازه	بختی نوی	بخت جديد
نیدەراڤ	ریا ئاڤا تازه	رێ ئاوی نوێ	سقي جديد
نیدەلیڤه	نیشكەكا تازه	له ناكاوی نوێ	فرصة جديدة
نیدەنگ	بۆ چوونەكا تازه	دەنگی نوێ	صوت جديد
نیدار	دارەكا شی چی بیت	داری نوێ	الشجرة الجديدة
نیسەرۆك	رسەرۆكەكێ شنی	سەرۆكی تازه	رئيس جدية
نیدۆست	هەڤالی تازه	برادەری نوێ	صديق جديد
نیبار	بەهرا نوی	بەشی نوێ	حصة جديدة
نیيار	هەڤالێ نوو	یاری نوێ	حبيب جديد
نیگار	شولێ تازی	كاری تازه	عمل جديد
نیبهار	وەزێ تازه	ەبهاری تازه	اول ربيع
نیكراس	كراسی تازه ب هەمی ماناڤه	كراسی نوێ	ثوب جديد
نیجانگ	كراسێ نوو	كراسی نووێ	ثوب جديد

چاپکراوەکانی وەزارەتی رۆشنبیری 2008

٢٧٨- (٤٤٤ شەو - شیعر) نووسینیی : عەبدولوەهاب حەمەد ئەحمەد.

٢٧٩- هەزار وشەی هەڵبژێردراوی پێشەوا (ئیمامی عەلی)(کرم الله وجهه)
وەرگێرانی: غەریب محەممەد عەلی وەیس شەمیرانی.

٢٨٠- (فەقێی تەیران - داستانا شێخێ صەنعانی)ئامادەکردنی:
(رەشید محەمەد سالح صەفتی).

٢٨١- قوماز (گۆرانیەکان) شیعر: نووسینی : سیمێن چایچی.

٢٨٢- گرافیکەکانی کوردستان - نووسینی (پرۆفیسۆر د. محمد عارف).

٢٨٣- پایزە ماچ - شیعر - نووسینی: غەریب پشدەری.

٢٨٤- لە نوم ریعانەوە بۆ تۆبزاوە. نووسینی: عارف قوربانی- وەرگێرانی: مەریوان چیمەنی.

٢٨٥- ئەسکەندەری مەکدۆنی لەقولایی مێژوودا. (رۆمان)بەشی یەکەم و دووەم. وەرگێرانی لەروسییەوە :سابیر عەلی هەریری.

٢٨٦- ئاشنا. ئەو شاعیرەی خۆی و شیعرەکانی تیرۆر کران..! نووسین و کۆکردنەوەی: زاهیر محەمەد کزیی.

٢٨٧- نەوەک راز لە خەیالەکانت بینێ.(شیعر)نووسینی: سۆزان پۆلیس شۆتز. وەرگێرانی: لەیلا محەمەد تەها.

٢٨٨- تەونی جالجالۆکە. رۆمان. نووسینی: حەکیم کاکەوەیس.

٢٨٩- مرۆڤایەتی ژن تەلاق. لەبەر رۆشنایی بیروباوەڕە ئاسمانی و زەمینییەکان نووسینی: نەجم عەبدوڵلا محەمەد.

٢٩٠- بەرهەم هێنان و پەروەردەکردنی رووەکەکانی بەرسێبەر. نووسینی: پرۆفیسۆری یاریدەدەر د. تاهیر نەجم رەسول بەیتوشی

٢٩١- شاعیرانی شەقلاوە. نووسینی: هۆشەنگ شێخ محەمەد.

٢٩٢- پارێن بەردەمایس : نووسینی : وەزیری ئەشۆ

٢٩٣- زانین رێکا تێگەیشتنا قورئانێ یە. بەرهەڤکرنا: جیهاد ئیسماعیل شێخ عبدالسلام بارزانی.

٢٩٤- گەرمبوونی گۆی زەوی کاریگەریەتی لەسەر هەرێمی کوردستانی عێراق. نووسینی: پرۆفیسۆر دکتۆر ئازاد نەقشبەندی.

٢٩٥- دراسات وثائقیه فی تاریخ الکرد الحدیث وحضارتهم. للمؤلف (د. عماد عبدالسلام).

٢٩٦- ظاهره العنف الاسری: للمؤلفه (هەتاو کریم).

٢٩٧- کنت حبیبتی . شعر. فوزی الاتروشی.

٢٩٨- گیای سەروەری: کورتە چیرۆک . نووسینی : سابیر رەشید.

٢٩٩- هۆزی گەردی و .... لەبنەڕەتدا. نووسینی: حەمید گەردی (بەرگی یەکەم و دووەم).

٣٠٠- فەرهەنگا کرمانجی (کوردی- وردی- عەرەبی)نووسینی: عائشە محەمەد عەلی محەمەد سالح(

بەهەڤکەر دچەند ریزکادا

- عائشة محمد علي محمد صالح.

- دەرچویا کولیژا ئادابێ - پشکا کوردی

زانکۆیا سلێمانیێ ل سالا ١٩٨٠ - ١٩٨١

چاپخانەی وەزارەتی رۆشنبیر / هەولێر

www. kurdchap . com